

www.nemzetiarchivum.hu

KUNOS
SZABAN-TÓRÓK
NÉPRŐLTÉSÜK
GYŰJTEMÉNY

1.

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

OSZMÁN-TÖRÖK
NÉPKÖLTÉSI GYŰJTEMÉNY.

I. KÖTET:

OSZMÁN-TÖRÖK NÉPMESÉK.

szóbeli közlés után gyűjtötte

Dr. KÚNOS IGNÁCZ.

Ára 2 frt 30 kr.

BUDAPEST.

KIADJA A MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA.

1887.

OSZMÁN-TÖRÖK
NÉPKÖLTÉSI GYŰJTEMÉNY.

I. KÖTET:

OSZMÁN-TÖRÖK NÉPMESÉK.

SZÓBELI KÖZLÉS UTÁN GYŰJTÖTTE

DE KÚNOS IGNÁCZ.

BUDAPEST.

KIADJA A MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA.

1887.

OSZK

OSZK

OSZK

Osztály Szociális Könyvtár

256100

BEVEZETÉS.

Az oszmán-török népköltési hagyományok gyűjtése törökországi tanulmány-utamnak egyik főcélja. Ide s tova harmadfél esztendeje, hogy e cél szolgálatába szegődtem, eredménykép íme *Oszmán-török népköltési gyűjteményem* első kötete, a gyűjtöttem népmesék java része. Az egész gyűjtemény egyéb adalékairól, a még hátralevő népmeséken kívül a találós mesékről, népdalokról és ennek számos fajairól más alkalommal — megjelenésükkor — adva számot, ezuttal csak a népmesék rövid ismertetésére kell szorítkoznom.

Egyik legérdekesebb hajtása a török népköltészetnek, gazdag mesevilága. Nemcsak romlatlan, idegen elemektől lehetőleg mentes nép nyelvénél fogva, hanem tartalmilag is. Az ezeregyéj birodalma tövében élő mesevilágot ugyanolyan alakok, ugyanolyan küzdelmek népesítik, mint téli éjtszakáink regés óperenciáját, csakhogy emennek süveges királya, amott turbánosan jelenik meg, saru helyett papucset rántanak vitézei és a sárkány körmei közül kiszabadított világszép szultán-lányok párosával hármásával is sietnek megszabadítójuk karjai közé.

Vessünk be egy pillantást a törökök e mesevilágába, ismer-tessük meg, ha csak vázlatosan is meseéletük főbb eseményeit, földi- és szellemlakóit, királyait és alattvalóit. Mert a török mesevilágnak is vannak birodalmi, az egyes birodalmakon uralkodó padisái és ennek vagy alattvalóinak sorsába avatkoznak be a szellemlakók, a túlvilág mindenható tünderei és a sátáni hatalom rút szörnyetegei. Lássuk előbb a földi lakókat, mesevilágunk urait és népét.

Boldogúl uralkodnék a padisák egyike, de nincsen napjainak öröme, koronájának örököse. Bújában bujdosásra adja fejét, világgá megy elmaradhatatlan társával a vezérrel, a hogy ő nevezi a *lalával*. A hogy mennek mendegélnek, kicsit járnak, nagyot járnak, hegyen völgyön, síkon járnak, egyszerre csak dörren az ég, rezzen a föld és egy zöld ruhájú, őszszakálú dervis köszönti királyát. Ha királyi voltomat ki tudta találni, mondja a király, szívem fájdalmát is tudnod kell. A dervis almát vesz elő gelebéből, fele a királyt fele a királynét illeti és kilencz hónap tíz nap elmúltával királyfi (*šehzade*) van a háremben, szülőinek szemefénye, koronának örököse. (Lásd az 5-ik mesét.)

Három a fia egy másik padisának. Megbetegszik egy nap a király, orvost, hodzsát hivatnak, csak nem fordul állapota jóra. Már én a halálé vagyok, gondolja magában, hivatja a királyfiúkat és így szól hozzájuk: ha majd meghaltam, az legyen közületek a király, a ki síromnál három éjjel ört áll. Nehány nap múltán üt az utolsó órája „a halál párnájára hajtja fejét”, eltemetik, megyen ört állani a nagyobbik fiú. Éjfélig elül, imádkozik, de a mint éjféltájban valami zajt hall messziről, megijed, veszi a papucsát és hazáig meg se áll; azon mód a középső fiú is, míg harmadnap a kissebbikre kerül a sor. Veszi a handzsárját, kimegy a temetőbe, ő is hallja a zajt, de olyat ám, hogy a föld megremeg belé. Kapja a fiú, megy egyenesen a zajnak, sárkányt öl, ördögökkel viaskodik, királylányokat ment meg, leszáll a hetedik rét földbe, táltosával a hetedik rét égbe repül, győzedelmeskedik ellenségein, bátyjai fondorlatain és végre is ő öröklí a megérdemlett királyságot. (Lásd a 2-ik m.)

Egy másik padisának ismét lánya volt három. Útra készül egyszer a király, hivatja lányait és erősen rájuk parancsol, hogy kedvencz lovát ők etessék, itassák. A király útra kél és a mint a nagyobbik lány viszi az abrakot az istállóba, még csak közelébe se engedi a ló; azon mód a második lány. Megy aztán a kissebbik lány, a ló meg se moczczan, eteti, itatja és ő viseli gondját a lónak, míg csak meg nem jön az apjuk. A mint hallja a dolgot, fogja, oda adja a legkissebb lányát a lónak, a másik kettőt a vezére meg a

fősejke fiának és negyven napi, negyven éji lakodalmazás után beköltözködnek a nagyobbak palotákba, a kisebbik istállóba kerül. Viszontagságos az élete ló-férje egy elátkozott *dev* mellett, testvérei csúfot üznek belőle, addig-addig míg kimondja az ura titkát, hogy éjnek idején kert az istállója, szép legény a ló-ura. De vesztére, mert nem látja többé az urát, ő is utána megy világgá, vaszipó a lábán, vas bot a kezében, úgy megy mendegél; útjában ördög-asszony szolgálatába szegődik, boszorkány várakba kerül, addig-addig míg megmenti urát a varázs alól, és holtig élnek egymással. (L. a 23-ik m.)

Féleszű fia van egy szegény parasztnak, de minden együgyűsége mellett is nagy kincse tesz szert. Méri a talált aranyat kölcsön vett vékával, megtudják a szomszédok és hogy kikerülje a bajt, elássa a kincsét és neki indul a nagy világnak. Szolgálatba szegődik és azzal a kikötéssel, hogy semmiért se szabad egymásra megharagudniok, elpusztítja a gazdáját vagyonostúl, feleségestül, gyermekestül és a mint megint a nyakába veszi a világot, rátalál a bűvös kucsmán, papucson és ostonon czivakodó három testvérré. Ki akarja őket egymással békíteni és mialatt a hegy tetejére küldi őket, hogy majd a leggyorsabban leérő legyen mind a három, veszi a kucsmat, láthatatlanná lesz vele, felrántja a papucot, egyet csap az ostorral és: hipp, hopp, ott legyek a hol akarok. (L. a 13. és 20-ik m.)

Egy másik társa meg testvérestül kél útra és csak az úton jut az okosabbiknak az eszébe, hogy vajjon bezárta-e a féleszű az ajtót. Küldi hamarosan haza, a meg, hogy egy dolog helyett kettőt is végezzen, forró vízzel holtra mossa az anyját, az ajtót a vállára kapja és csak elképped a bátyja a teher alatt nyögő bolond láttára. Lovasok jönnek az úton, a két testvér megijed, felmásznak egy fára, a lovasok ép ez alá térnek meg pihenni, de egyszerre csak jaj, itt az ítélet napja, a bolond rájuk ejti a nagy faajtót, és úgy elfutnak, hogy talán még most is szaladnak. Látja az okosabbik, hogy elébb-utóbb még vesztére talál lenni félbolond öcsese, kapja megszökik tőle. Magára marad szegény bolond feje és a mint megy mendegél öt parát talál az országúton. Veszen érte *leblebit* (pergelt

borsó) és a mint egy fél szemet véletlenül bele ejtett egy útszéli kútba, addig kiáltja bele: add vissza a fél leblebim, add vissza a fél leblebim, hogy kiszáll a kútból egy fekete szellem, az arabs *peri*, egyik ajka az égen, másik ajka a földön és bűvös asztalkát ad neki fél leblebije helyett. Adj enni asztalkám, és annyi előtte a drága szép étel, hogy a padisánál sem különb; elég már asztalkám, mind eltűnik az étel. Elloppják asztalkáját a falubéliek, megint megy a kúthoz: add vissza a fél leblebim, add vissza a fél leblebim; addig kiáltozza, hogy megint előjön a *peri*, bűvös malmockát ad neki, ha balra csavarja ezüstöt, ha jobbra csavarja aranyat hullat. A rossz szomszédok ezt is elcsenik tőle, és a mint megint rimánkodik a kútnál a fél leblebijéért, kap egy botocskát: üssed botocskám, és olyan kegyetlenül náspángoltatja el a szomszédokat, hogy asztalkáját, malmockáját vissza kapja, megházasodik és lehet hogy még máig is él, ha meg nem halt. (L. a 13-ik m.)

Három lányzó üldögélt egyszer egy szegényes kunyhóban és beszélgetés közben azt mondja az egyik: ha elvenne a királyfi, olyan sátrat csinálnék neki, hogy seregestül elférne benne. Én meg, mondja a középső, annyi ételt főznék neki, hogy országa valamennyi embere jól laknék tőle és még maradna is. Ez még semmi, mondja a legkissebbik lány, én meg két aranyhajú gyereket hoznék neki a világra. Meghallotta ezt a beszédet a királyfi, elveszi a három lányt, az egyik elkészíti a sátort, a másik megfőzi az ételt és a harmadik kilenc hónap tiz nap elteltével olyan szépséges három aranyhajú gyermeket hozott a világra, hogy az éjszaka is ragyogott tőle. Király ura ép oda járt a csatába, a két irigy testvére ellophatja ezalatt a kis aranyhajúakat, három kutya-kölyköt tesznek oda helyükbe, és a mint hazajön a király, megharagszik a feleségére és derékig a földbe ásatja. A kis aranyhajúakat egy szegény ember találja meg az útszélen, haza viszi, felneveli őket és sok sok viszontagság után megtalálják ártatlan anyjukat, apjukat, a gonosz testvérek meglakolnak, ők meg máig is boldogul élnek. (L. a 29. és 40-ik m.)

Sok a mesevilágnak a tar gyermeke. Ráparancsol az egyik az anyjára, menjen a padisához, kérje meg neki a királykisasz-

szonyt. Remegve nyit be a szegény asszony a királyi palotába, mondja, hogy az ő tar fiának szultán-kisasszony kell. Szívesen, mondja a padisa, ha előkeríti neki a világ valamennyi madarát. Útra kél a tarfiú és a mint gondolkozva megy megy mendegél, egy dervis bukkan elébe. Min gondolkozol édes fiam, kérdi a dervis; elmondja a tar fiú a baját. Sohse törd ezen a fejed, mondja a dervis, hanem kerülj csak itt egy cziprusfa alá, a világ valamennyi madara mind erre szokott szállani, csak azt a szót mondd, hogy *madzsun* és mind oda ragad a fára. Felkeresi a fiú azt a cziprusfát, meglátja rajta a tenger sok madarat, madzsun, és mind ott ragad. Szedi őket össze a tar fiú, viszi a királyhoz, hogy majd lányt kap érte; de nem addig a, elébb még a haja nőjön meg a kopasz fején. Haza megy a tar fiú, gondolkozik, gondolkozik, de mialatt töri a fejét, eljegyzik a királykisasszonyt a vezér fiával. A lakodalom napján belopózkodik a palotába, és a mint bevezetik a vőlegényt a menyasszony szobájába, madzsun, oda ragad mind a kettő az ágyhoz. Reggelre kelve, mennek a fiatal párt költeni, és ime, madzsun, egyik után a másik ragad egymáshoz. Megsokallja a padisa a dolgot, imám után küldi az embereket, de azok is, madzsun, mind egymáshoz ragadnak. Nines mit tenni, maga a király megy az imámhoz, elmondja neki a dolgot és kérdi, hogy mi tévő legyen már most. Ha a lányod oda adod a tarfiúnak, minden jóra fordul, mondja az imám. Felkeresik a tarfiút, oda adják neki a királylányt, a haja is megnőtt e közben és a padisa holta után a szegény tarfiúé lett a királyság. (L. a 28-ik m.)

Megy egyszer egy favágó az erdőre és a mint hasogatja a fákat, jön egy dervis és mondja neki: tudod-e hogy mi a hold, mi a csillag, mi a nappal, mi az éjjel, ha három napra meg nem adod rá a feleletet, vége az életednek. Kérdi a favágó a nagyobbik lányától, a középsőtől, kinevetik; kérdi a kissebbiktől, ez azonnal kitalálja, hogy ez a dervis maga a padisa és magyarázza az apjának: a hold a király, a csillag a vezér, a nappal a jó népe, az éjjel a rossz népe. Megtetszik a királynak a felelet és miután a lány eszességét még néhány fogós kérdéssel próbára teszi, elveszi az okos lányt, a szegény favágóból gazdag ember lett. (L. a 10-ik m.)

Egy szép szabó leányt szeretett meg a padisa, de keresztény volt a leány, nem akarta a hitét elhagyni. Tudatja egy nap a király a szabó lánynyal, hogy *Nárics* városába megy, nem tart-e vele; szerencsés útat üzen vissza a lány, ő itthon marad. De alig, hogy elhagyta a király a várost, kapja a lány, hajót bérel, negyven lánynyal együtt fehér férfi ruhába öltözködik, útra kél, *Nárics*nál kiköt és negyven fehér sátorba letelepednek. A király hallja, hogy idegen kereskedők jöttek a városba, meglátogatja őket és a férfiruhás szabó lánynyal taulát kezd játszani; ha a lány győz, handzsárt ígér a király; ha a király győz, lányt kap egy éjtszakára. A király lett a győztes és estére kelve lány ruhába öltözködve maga a szabó lány megy a királyhoz, reggelig ott időzik, de a király nála felejtette a szivét, a handzsárját is oda ajándékozza; ez meg alig hogy a hajójára jön, visszaevez fehér ruhásaival és kilencz hónap, tíz nap leteltével fiúgyereke lett a lánynak, *Nárics* lett a neve. Nemsokára *Turuncs* városába megy a király, ide is követi a lány negyvened magával, negyven zöld sátorban laknak, megint játszik a királylyal, s minthogy a lány lett a vesztes, ismét egy éjtszakát tölt el vele, olvasót kap a királytól ajándékba, haza megy és idejével egy második fiut szült, e meg *Turuncs* nevet kapott. Harmadszorra *Lalába* megy a király, most meg negyven veres ruhásával veres sátrakban laknak, a vége megint az lett, hogy gyűrűt kapott a királytól, és hogy harmadik gyereke is lett, egy kis lány, *Lala* lett a neve. — Nem telik bele sok idő házasodik a király, meghivatja a szabó leányt is, de ez maga helyett a három gyereket küldi, az egyiknek a handzsárt, a másiknak az olvasót, a lánynak meg a gyűrűt adja a kezébe, mondja nekik, hogy a palotában hányjanak mindent össze-vissza míg csak ki nem kergetik őket. Úgy is lett, olyan galibát csinálnak a király előtt, hogy kezdik őket küldeni. Erre mondja az egyik, *Nárics*, mit akarsz *Turuncs* kérdi a másik, fogd meg *Lala* kezét feleli vissza, kergetnek bennünket király apánk, szabó anyánk lakodalmából. Alig, hogy hallja ezt a király és látja kezükben az ő ajándékait, legott észére tér, hogy ezek az ő gyerekei és az a három kereskedő a szabó lány volt. Kapja a gyerekeket, megy velük az anyjukhoz és minthogy most már a lány is műszül-

mán lett, menyasszonya helyett evvel tartotta meg a lakodalmát. (L. a 36-ik m.)

Egy szegény halász halakat fogdosott, avval tengette életét. Fog egyszer egy szép halat, de hogy nem vitte rá a lelke, hogy felvágja és megegye, vízbe tette és éjjel-nappal gyönyörködött benne. Megy egy nap a halász a dolga után és mialatt oda jár, egyet rázkódik a hal és olyan szépséges szép lány válik belőle, mint akár a hold tizenegyedikén; kitisztogat, kiséper, ételt főz és a hazatérő halász csak ámúl-bámúl a dolgon. Másodnapra, harmadnapra azon mód történik és a mint meglesi egyszer a legény, megkapja a lányt és én a tied te az enyém. Meghallotta a király a szép haltündér hírét, maga elé hivatja a fiút és ráparancsol, hogy ha negyven nap alatt egy gyémánt palotát nem teremt neki a tenger közepére, a negyvenegyediket nem éri meg. Nem azért volt tündér a házában, hogy ne tudná ezt a kívánságot megvalósítani. A palota elkészült; egy a palotáig vezető üveg hidat akart a király, a híd is elkészült; tojásból kikelő öszvért kívánt, öszvér pattant elő a tojásból; egynapos gyereket kívánt, hogy járni is tudjon, beszélni is tudjon. Megy a király elé az egy napos peri gyerek és úgy elveri, úgy eldöngeti, hogy minden kívánságától elállt, úgy hogy a halász is elvehette szíve választottját. (L. a 17-ik m.)

Egy másik meg madarász volt és a mint fog egy nap az erdőn egy varjút, rimánkodik a szegény állat, hogy ereszse szabadon; maga helyett szebb madarat ígér neki és fog is olyan csodálatos szépet, hogy alig tudott betelni a nézésével. Eladja a királynak jó pénzért, de a baja is meggyült vele. Előbb egy madár palotára való elefántcsontot, majd meg a madár tündér gazdáját kell elhozni, és mindebben a varjú segíti, egy elátkozott tündérszolga. Utóljára is a tündér a királyé, a tündérszolga a madarászé lesz és boldogul töltik el életüket. (L. a 61-ik m.)

Egy favágónak oly rémítő gonosz felesége volt, hogy mindenek ellenkezőjét tette, a mit az ura kívánt. Kimegy egyszer az ember favágni, utána a felesége és hogy hogynem, bezuhan egy kútba. Akárhogy mégis csak felesége, megsajnálja és a mint lebocsát neki a kútba egy kötelet, hát az asszony helyett egy ördög

kerül ki a kútból. Az asszony elől menekült ez is, és hogy meghalálja a favágó jó tettét, mondja neki, hogy majd bele búvik egy király kisasszonyba és csak a favágó megjelenésére fogja odahagyni. Úgy is történt, hirdetik világszerte, hogy a királylány nagy beteg, a ki meggyógyítja, feleségül kapja. Ott terem a favágónk és ne nyujtsuk a dolgot, övé a lány meg a fele királyság és mi se zavarta volna boldogságát, ha a szomszéd királyék érte nem küldenek, hogy most meg az ő lányukat gyógyítsa ki a nyavalyából. Elmegy szegény feje és már-már meggyült volna a baja az ördöggel, ha rá nem ijeszt vele a kútbeli feleségével. Úgy elfutott az ördög az asszony hallatára, hogy azóta se került többet elő. (L. a II-ik kötetben.)

Van még ezenkívül sok mesterembere és más szegénye a mesebeli világnak. Legtöbb a favágó, a kiknek egyike kardot kapott egyszer a királytól, de hogy nem volt pénze, túladott rajta, de csak a pengéjén. Hívja egyszer a király, hogy jelenjen meg udvarában és egy halálra ítéltnek vágja ketté kardjával a fejét. A favágó hamarjában fából farag magának kardot, megjelen a király előtt és ország-világ színe előtt kéri az igaz Allát, hogy ha nem bűnös az elítélt, váljék az ő kardja fává. Kihúzza a kardot, hát — fa; de a király, a ki már tudta a dolog mibenlétét, kegyébe vette a furfangos favágót, egyszeribe fő kapumesterének nevezte ki. (L. a 8-ik m.)

Egy szegény asszony egy pár garast ad oda egy nap a lányának, hogy vegyen a vásárban paczalt, mossza ki a tóban és hozza haza. Megveszi a lány a paczalt és a mint mossza a tóban, egyszerre csak leszáll egy gólya, kikapja a paczalt a lány kezéből és elrepül vele. Kéri a lány: add gólyácska paczalomat, vigyem haza anyácskámnak. Ha árpát hozol érte visszaadom, mondja a gólya. Megy a lány a tarlóra: tarló nekem árpát adj, árpát adom gólyának, gólya nekem paczalt ad, viszem haza anyámnak. Adok mondja a tarló, ha imádkozol Allához, hogy esőt adjon; de a mint imádkozni akar jön egy ember s mondja neki, hogy füstölő nélkül nem imádkozhat, menjen a boltoshoz füstölőért. A boltos czizmát kér, megy a csizmadiához, a csizmadia bőrt kér, megy a vargához,

a varga nyers ökör bőrt kér, megy az ökörhöz, az ökör szalmát kér, megy az ispánhoz, az ispán : szivesen egy csókért. Csókot ad, szalmát kap, szalmát ad, nyers bőrt kap, nyers bőrt ad, bőrt kap, bőrt ad, csizmát kap, csizmát ad, füstölőt kap, meggyújtja, Allához imádkozik, esőt kap, eső esik a tarlóra, árpát kap, a gólyának adja, vissza kapja a paczalt haza viszi, megfőzik és megeszik. (L. a 46-ik m.)

*

A török mesevilágban a földi lakókon kívül a szellem lakóknak is vannak országaik, királyaik. Külön élnek a jó szellemek, külön a rosszak, egymással ritkán érintkeznek, de annál többet a földi halandókkal. A jó szellemek jóakarói, a rosszak meg ellenségei az emberi fajnak; de megtörténik, hogy néha a jó szellem is vesztére tör a halandónak, a rossz meg pártolja, bajából kiségit, céljához juttatja. A jó szellemek közt első helyt állanak a perik, egy egész tündértábor, a kiknek ismét fél-perik, táltosok, vízilovak és elbűvölt periségekben levő alakok állanak hatalmukban.

Külön országa, külön királya van a török tündérseregnek: a *perik*nek. Zöld ruhában, fátyolosan járnak, ha emberi alakot öltenek; madarakká galambokká válnak, ha vándor útjokra kelnek. Egyszer királyt, egyszer királynét választanak maguknak és feloszlának apróbb csapatokra; vannak hárman (*üçler*), heten (*jediler*), negyvenen (*kırklar*) és csak addig maradhatnak meg periknek, míg szívükhöz földi szerelem nem férközött. Királyuknak vagy királynéjuknak földi halandót rabolnak el, periségre tanítják és jaj annak a halandónak, a ki tyúk hátán forgó palotájukhoz közeledni merészel. Ha szabadulni akarnak peri voltuktól, megjelennek kiszemeltjük álmában, szerelemre bűvölik, felkeresi az aztán a perit, ha a világ végén volna is.

Megjelent egyszer a negyvenek (*kırklar*) egyike egy királyfi álmában s miután a szerelem poharát kiürítette vele, mondja neki, hogy keresse fel a perik fürdőjében. A királyfi helyett elmegy a lalája és a mint belép a kapun, láthatatlan kezek ütik verik és a fürdőbe léptekor nagyot csattan az ég, megjelenik a királyfi

álmabeli peri lány, karpereczét leteszi a fürdő padkára és megy fürödni. Veszti a lala a karpereczet, megy vele haza és mutatja a királyfinak, a kit egyre éget fogyaszt a szerelem tüze. Egy éjjel megint jön a lala a királyfival együtt, belépnek a tündéerkertbe és elrejtőzködnek egy fa megé. Ezzel száll a kertbe negyven galamb, egyet rázkódnak, megannyi lányokká változnak, lejtének, ugrándoznak, esznek, isznak és aztán levetik a fátylukat, mennek fürödni. A királyfi azonnal ráismer az ő álmabeli tündérére és mialatt fürödnek, ellopja a lala ennek a fátylát. Fürdés után mindegyik veszti a fátylát és galambbá változva elrepülnek. Csak az egyik nem találja meg a magáét és a mint kétségbe esve összevissza keresgeti, meglátja a királyfit, oda szalad hozzá és könyörög a fátyláért. Ebben a pillanatban óriási orkán támad, a kert, a palota eltűnik és mondja a leány a fiúnak, ime én is halandó lettem, de a lalád, mert nem égette el azonnal a ruhámat, a perik közé vegyült. A királyfi viszi a lányt a palotájába, feleségül veszti és nem telik bele sok idő, laláját is kiszabadítja a perik hatalmából. (L. a 3-ik m.)

Míg a negyven peri többnyire csapodároskodik, a három (*üéler*) a szenvedőket keresi fel és válságos perczükben segítségükre siet. Nemtői a betegágyasoknak, gyógyítói a sebesülteknek, pártolói az elhagyatott szegényeknek.

Egy szegény asszonynak megjött a kilencz hónapja tiz napja, de sem ágya a hova lefeküdjék, se bába a ki segítene rajta. Szalad az ura erre is arra is és mialatt bába után jár, egyszerre csak ketté nyilik a kunyhó fala és a három peri lány lép ki belőle. Az egyik a fejénél, a másik a lábánál, a harmadik mellette, ágyat vetnek neki, a szükségeseikkel ellátják és megszületik a kis lány. Mikor készülnek ismét el a tündérek, egyikük azt mondja: Gülsen legyen lányod neve, gyöngy hulljon ha sírva fakad; a második tündér: Gülsen legyen lányod neve, rózsa nyiljék ha mosolyog; a harmadik pedig: Gülsen legyen lányod neve, lépte nyomán fű zöldeljen, és ezzel mind a három eltűnik. A leány felnőtt és olyan világra szóló szép lett, hogy olyat a világ még nem látott, a ki csak egyszer ránézett, örökre nála felejtette a szívét és azon felül

gyöngy hullott ha sírva fakadt, rózsza nyílott ha mosolygott, lépte nyomán fű zöldellett. — De még periséget is öröklött a három tündértől, egy kis őzike lett a talizmánja, addig él míg az őzike. Hogy hogy nem, meglátta egyszer a királyfi Gülsent, küldi azonnal az anyját lánykérni és néhány nap múlva készülnek is az esküvőre. Volt a királyi udvarban egy gonosz palota-asszony, a kit roppantúl bántott, hogy a királyfi ezt a szegény lányt veszi el és nem az ő lányát; fogja, a lakodalom napján sós ételeket etet Gülsennel és a mikor viszi a menyasszonyos kocsival, úgy megszemjuzozik a lány, hogy nem máson, csak a szép két szeme árán képes az asszonytól egy kis vizet kicsikarni. Aztán veszi a világtalan Gülsent, az útszélén hagyja, a szép ruhát meg ráadja a maga lányára és Gülsen helyett azt adja a királyfinak. — Szegény Gülsen ott sír-rí az út szélén, nagy sírtában csak úgy hullanak a gyöngyök, végre rá akad egy szegény ember, haza viszi és a mint egy nap elmosolyodott valamin, ime nevéttében rózsza nyílott. Hosszú volna mind elbeszélni, hogy jutott e rózsza útján ismét a két szeméhez, mint ölette meg a palota-asszony Gülsen talizmánját a kis őzikét, hogyan maradt meg az őzike szíve csúcsán egy kis koráll szem, hogyan támadt megint új életre és hogyan bűnhődtek meg a gonoszok. Elvégre is Gülsen királyné lett és rózsza nyílott, ha mosolygott, lépte nyomán fű zöldellett. (L. a 49-ik m.)

Zarándok útra kelt egyszer egy király, az egyik lánya koronát, a másik karpereczet, a legkissebb meg borostyán levelet kért majdan vásárfiának. Meg is vette a király a koronát meg a karpereczet, de sehogy se talál borostyán levélre. Egyszerre csak megjelenik előtte egy arab, a peri királyfi lalája és mondja a királyfi nevében, hogy borostyán levél csak az ő tündér kertjében van, és ad neki belőle egy levelet, hogy ha a legkissebbik lányát egy madártollal beborított szobába zárja. A király megígéri, megkapja a borostyán levelet, és alig hogy haza ér, teszi a lányt egy madártollal bélelt szobába. Este felé volt, épen kinézett a lány az ablakon, egyszerre csak prrr . . . madár repül a szobájába, egyet rázkódik, olyan szép egy szál legény állt a lány előtt, hogy azonnal szívet cseréltek egymással. Reggelig mulatoztak, játszadoztak; reggel el,

este visszarepült és el is élhettek volna világ végeig, ha testvéreit nem bántja a kíváncsiság, hogy mit csinál az ő kis testvérük egy magában. Kilesik a titkot és megtalálják a módját, hogy a mikor jön a madár királyfi, a lány nincs a szobában, az ablak be van téve, a berepülő madarat összesebzi az üveg és úgy elrepül, hogy vissza se jön többé. Várja a lány egy nap, két nap, egy hét, két hét, látja hogy nem jön, kapja magát, vasczipót a lábára, vasbotot a kezébe, indul világgá. Hét álló esztendei bujdosás után egy nagy völgybe ér, a völgyben egy nagy fa, ez alá a fa alá ül le egyet pihenni. Egyszerre csak két madár száll a fára, és elkezd az egyik: ha ez a lány értene a nyelvünkön, és ha mi most egymással összeverekednénk, ha lecesepegő vérünket ennek a völgynek a földjével összegyúrná és pépet csinálna belőle, meg tudná vele beteg királyfinkat gyógyítani. A lány tudta a madarak nyelvét, még a perijétől tanulta, alig várta, hogy a két madár összevesszen, a lecsurgó vérükből pépet csinált és addig meg sem állt, míg meg nem találta a tündér királyfit, kigyógyította az üveg okozta sebeiből, a periségtől is megszabadította és örökre egymáséi lettek. (L. az 51-ik m.)

Egy másik királykisasszonyt meg az a sors ért, hogy elkergette a mostohája és a mint ment, mendegélt három vadászra bukkant, ezek testvérkéjüké fogadták és úgy éldegéltek napról napra. Megtudta a mostohája, hogy életben van a lány, oda megy a vadászék házához és minthogy testvérei épen vadászni jártak, mutogat az asszony a lánynak egyet-mást, és hogy hogy nem, mérges tüt szúrt a fejébe, azonnal halálát okozta. Haza jön a három testvér, koporsóba teszik halottjukat és felfüggesztik az erdőben egy fára. Meglátja a holt lányt egy királyfi, magához veszi, a szobájába zárja és nem győz betelni a nézésével. Csatára kell egy napon mennie és a míg oda járt, jön a királyfi menyasszonya, kinyitja a szobát és a mint meglátja a lányt, nézegeti-nézegeti, véletlenül kihuzza a mérges tüt a lány fejéből, ime erre madárrá elevenedik a lány és ki az ablakon. Haza jön a királyfi, látja hogy a lány eltűnt, mit csináljon, elveszi a menyasszonyát. — Rövid idő eltelével jön a madár a királyfi kertjébe, rászáll egy fára és kérdi a kertésztől mit csinál a királyfi. Mit csináljon, jól van, feleli a ker-

tész. Egészsége hadd maradjon, szállok ágra elszáradjon, ezt mondja a kis madár és a mint minden nap jön és más-más ágra száll, egyik fa a másik után szárad ki. Megtudja a dolgot a királyfi, megfogatja a madarat, kaliczkába téteti és a mint meglátja a felesége, ráismer a madárra, kiveszi és megöli. De a mint kicsavarta a fejét, a kis madár egy lehulló csepp véréből rózsafa termett. Jön másnap a hodsza asszony a palotába, virágot szed magának, a madár véréből termett rózsából is szakít egyet és a mint oda haza vízbe teszi őket, látja hogy a többi mind elhervad csak a rózsza nem. A mint nézegeti szagolgatja, egyszerre csak madár pattan elő a rózsából, megfogja az asszony a madarat, czirógatja szeretgeti és veszi észre, hogy ragyog valami a madár tolla közt. Megfogja: hát tű, kihuzza: hát a madárból ime szépséges egy szép lány lett. Elmondja a lány az esetét, hírül adják a királyfinak, azonnal siet az ő szerelméért, feleségét megöleti, ezzel meg negyven napig, negyven éjjig lakodalmazik. (L. a 12-ik m.)

Ime ezek a fél peri lányok, talizmánnal bírnak, ha ez elpusztul, az ő életüknek is vége. Néha tudtukon kívül jutnak a perik közé, és egy-egy bűvös tárgygyal madarakká változhatnak, periszedhetnek.

Beleszeretett egyszer egy királylány Jemen királyfiába és kéri kis madarát, egy perit, hogy vigye el öt a királyfihoz, legalább egy perczre hadd láthassa. Megigéri a madár, hogy elviszi, de csak rövid időre, hogy még kakas-szó előtt vissza legyenek. Veszi egy este a madár a lányt és röpültében ime az arany hegyek, ime az ezüst hegyek, ott vannak a Jemen királyék palotája előtt. Bemegy a lány a királyfi szobájába, az ágy fejénél arany gyertyatartó, a lábánál ezüst gyertyatartó, ágya előtt a serbet, úgy alszik. Fogja, a gyertyatartókat megcseréli, a serbetet kiissza, a királyfit megcsokolja, azzal kisiet, felül a madár hátára és ime itt az ezüst hegyek, emitt meg az arany hegyek, idejében haza érnek. Felébred a királyfi, hiába kérdi ki itta meg a serbetjét, ki cserélte meg a gyertyatartókat: senki se tudja, senki se látta. Azon mód történik más nap éjszakáján is. Harmad nap is könyörög a lány a madarának, hogy vigye el még egyszer; jól van, im az ezüst hegyek, im

az arany hegyek, ott a lány a királyfi szobájában. De ezúttal csak tettei a királyfi mintha aludnék és a mint éjfél előtt ott a lány, látja hogy jön az ágya felé, issza a serbetet, cseréli meg a gyertyatartókat és a mint meg akarja csókolni, felugrik a királyfi, derékon ragadja a lányt és hiába könyörög, hiába rimánkodik neki, nem engedi el magától. Végre nagy nehezen rááll, hogy visszatérhessen a lány, a madár már türelmetlenül várja, itt az ezüst hegyek, itt az . . . egyszerre csak szól a kakas, a peri madár kimúlik, a lány meg a hegyek közt marad. Hogy hogyan keresték egymást, míg ismét összetalálkozhattak, azt sok volna elmondani, elég az abból, hogy elvégre mégis csak egymáséi lettek. (L. a 33-ik m.)

Világra szóló szép a tündéerkert csengő gyümölcseivel, mosolygó rózsáival, nevető meg síró almáival, szóló narancsaival. Meg annyi tündérlányok, várnak a megszabadítójukra, noha orosz-lány, sárkány és ördögi fenevadak őrzik őket.

Úl egyszer a királyfi szép palotájában, nézi a zsírral-mézzel folyó forrást és a mint jön egy öreg asszony meríteni belőle, vesz a királyfi egy követ és eltöri vele az öreg asszony korsaját. Az asszony nem szól semmit és a mint másnap eljön, ismét eltöri a királyfi a korsaját. Harmad napra is úgy tesz, de már ezt nem állja tovább az asszony és kívánja Allától, hogy a *három narancsba* szeressen bele a királyfi. Úgy is lesz, e percztől kezdve szerelem tüze emészti a fiú szívét, megy ő a három narancsot keresni, ha a világ végéig is. Neki megy a nagy világnak, egyik ördögasszony a másikhöz küldi, míg végre elvezetik egy nagy kerthez, a tündérek kertjéhez. Ott úszik egy nagy medenczében a három narancs, ördögök segítségével hozzájuk jut és a mint visszatérőben felvágja az egyiket, lány pattan ki belőle, vízért kiáltoz, és a mint azon nyomban nem kapott, holtan összerogy. A másodikat is olyan helyt vágta fel a hol nem volt víz, az is meghalt; de a harmadik narancs, az volt a legszebbik köztük, vizet kapott, életben maradt, volt is vele a királyfinak öröme. Közel a városukhoz mondja a fiú a lánynak, hogy másszon fel egy fára, míg bemegy a városba ruháért, kocsiaért, mert anyaszült meztelen volt a lány. Míg oda jár a fiú, jön egy arab szolgáló-leány, lecsalja a lányt a fáról és a

mint tút dug a fejébe, madárrá válik, elrepül, az arab meg felmegy a fára, leül a leány helyére. Csak elhül a fiú a fekete lány láttára; a nap süttött ilyen feketére, panaszkodik a lány, majd megfehéredem idővel. Mit tegyen szegény feje, viszi a lányt a palotába, feleségül veszi és mialatt várja hogy fehéredjék, a madár is megjelenik a kertben és addig fogják, addig ölik, míg utóvégre kiderül a tiszta valóság, a narancs-lány előkerül, az arabot meg előveszik, kérdik tőle: mit választasz inkább, negyven botot-e avagy negyven lovat. Negyven lovat kért az arab, oda kötik negyven lónak a farkára, szélnek eresztik és a feketének minden porczikája más-más hegyen maradt. (L. a 24-ik m.)

Hasonlókép szeretett bele egy másik királyfi *a nevető meg a síró almákba*. Ez is a tündérek hatalmában volt, csak hogy maga a királykisasszony őrizte őket, ott voltak a polczon a szobájában. Hosszas volna elbeszélni, hogy jutott a palotához, elég a hozzá, éjfél tájban benyit a szobába, meglátja az ágyban fekvő tündérkisasszonyt, meglátja a polczon a két almát és a hogy feléjük nyúlna, az egyik elkezd nevetni, a másik meg sírni. A királyfi megijed, kifut, a lány az almák zajára felébred, felkel, össze-vissza jár mindent és végül összeszidja az almákat, hogy mért verték fel álmából. Másnap éjjel megint megpróbálkozik a fiú, megint az egyik nevet a másik sír, a fiú kiszalad, a lány felébred és hogy megint nem talált semmit, még jobban megbosszankodik az almákra, mindegyikre egyet-egyed üti. Harmadnap megint jön a fiú, az almák után nyúl, hát se nem sírnak, se nem nevetnek, most meg ők haragudtak meg a király kisasszonyra. Bezzeg volt másnap hadd el hadd, hogy hol az almák, hol az almák, nem is volt addig a világnak nyugta, míg elő nem kerítette a királyfit, és inkább maga is hozzá ment férjhez, hogy mindketten gyönyörködhessenek a síró meg a nevető almákban. (L. a 9-ik m.)

Egy hatalmas padisa a Dilalem tündérkertjében levő *szőlőfürtért* küldi el a királyfit. Devek segítségével eljut a Dilalem kertjéhez, egy forrásból, mely mindenféle varangyos férgekkel volt tele, nagyot iszik és egy-két mondással kezébe keríti a szőlő-

fürtöt. Hazaviszi, felfüggesztik a királyék lugosába, és íme, olyan csodaszép hangon cseng minden szem, hogy a ki egyszer hallja, egyebet se kíván egész életére. — De ellenségei voltak a palotában a királyfinak, és nem nyugodtak addig, míg rá nem beszélték a királyt, hogy magát Dilalem tündért hozassa el a királyfiúval. Megint útra kél a fiú, eljut a devekhez, elmondja nekik, hogy miben jár, kéri őket, hogy legyenek még ezúttal segítségére. A legkissebbik dev mondja neki a módját, megtudja, hogy Dilalem negyven napot alszik egy folytán, most épen a hetedik napja; ha van bátorsága a rémitő nagy zaj közepette a palotába lépni, a palotából Dilalem szobájába, ottan a gyertyatartókat megcserélni, és egyik lábával a küszöbön belül, a másik lábával a küszöbön kívül torka szakadtából hármat kiáltani, talán célhoz jut. Megy a fiú a palotába, onnan a szobába, egyet kiált, a lány nem hallja meg és íme a fiú térdig kövé válik; egy másodikat kiált, a lány ismét nem hallja, köldökig válik kövé; egy harmadikat kiált, a lány ismét nem ébred fel rá, a fiú egészen kövé válik. A negyven nap után felébred Dilalem, meglátja a kövé vált fiút, megesik rajta a szíve, vízzel meglocsolja, életre ébreszti és a mint elmondja neki a fiú a sorsát, megszeretik egymást, együtt mennek a királyhoz és a bűnösöket büntetik, ők meg egymáséi lesznek. (L. a 40-ik m.)

Két *estvén* egytestvér éldegélt együtt, a lánynak arany volt a haja, a fiúnak meg csillag ragyogott a homlokán. Egy vén boszorkány volt esküdt ellenségük és hogy különösen a fiút láb alól tehesse, rábeszéli a lányt, hogy hozassa el a testvérével a Csengidsáne kertjebeli *szóló meg tánczó galyakat*. Addig megy addig mendegél, míg rá talál egy siket devre, megkönyörül a szegény fiún és megtanítja az útra módra. Veszi ismét a vándorbotot, rátalál a két kapura, az egyik nyitva volt a másik zárva. A nyitott kaput bezárja, a bezártat kinyitja és a mint belép rajta lát egy másik kaput. A kapu előtt egy oroszlán meg egy juh, az oroszlán előtt fű a juh előtt hús, fogja a húst az oroszlán elé, a fűvet a juh elé teszi, ezen a kapun is belép, de van még egy harmadik is. Ez előtt meg két kemence van, az egyikben tűz ég, a másik kihamvadt, az égőt kioltja a kialudtban meg tüzet rak és azzal a kapun át be a kertbe és a mint

szakít le néhány ágat, hármat kiált rá Csengidsane. A fiú mintha nem is hallaná, jön egyenesen kifelé és a mint a kemenczés kapuhoz ér, kiáltja a peri: égő kemencze fogd meg; nem én, feleli ez vissza, régóta égek, ez oltott ki. Nem akarta megfogni a kialudt kemencze, nem az oroszlán meg a juh, a nyitott meg a bezárt kapu és így baj nélkül jutott a fiú haza, örömeire testvérkéjének, bosszúságára a boszorkánynak. Addig beszél megint a lány fejébe, míg ismét arra kéri a testvérét, hogy hozza el magát a tündér Csengidsanét. Megy a fiú a siket devhez, ismét oktatja a módjára, innen a három kapun át bemegy a kertbe és torka szakadtából egyszer kétszer Csengidsanét kiáltja, nem hall semmit; harmadszori kiáltására a mint egy szél suhan el mellette, segíts nagy teremtöm, meg ragadja a szelet és ime előtte a tündérszép Csengidsane, arany haja a szél még a kezében volt. Megszereti egymást a két aranyhajú, a tündér gyűrűt húz le az ujjáról, megnyalja, hát im egy szörnyajkú arab terem előttük, és mit parancsolsz édes gazdám, szívük minden kívánsága teljesül. (L. a 29-ik m.)

*

Nagy a rokonsága a peri világnak, nagy a száma a tündér hatalom elbűvölte állatoknak. Mindegyiknek talizmánja van mind-egyik alakot változtathat, segítségére meg ártalmára lehet a földi halandóknak. A perik szolgálja az egyik ajkával az eget a másik ajkával a földet érő arabs, egyúttal háremjük öre, egy bűvös szóra vagy bűvös tárgy érintésére megjelenik és gazdájának, akár peri akár nem, minden kívánságát teljesíti.

Másik emberük illetőleg állatjuk a török mesék táltosa a *kamer-taj* (hold-ló) és az *ajgër* (vízi-csikó). Rózsavíz az italuk, mandola az abrakjuk, levegőben repülnek és olyan gyors a futásuk, hogy a szél sem éri őket utól. Rossz gebék az istállóban, de ha gazdájukra akadnak aranyszőrű paripákká változnak és hunyd be szemed, nyisd ki szemed, oda viszik gazdájukat, a hova parancsolják. A *kamer-taj* a bűvös almából származik, melyet a peri-dervis ad a gyermektelen királynak, az almától gyermeket kap a felesége, héjától meg táltost a lova.

Kamer-tájon viszik a királykisasszonyt ellensége a dev tor-kába és mikor már közel érnek hozzá, azt mondja a táltos a leánynak: hunyd be a szemed, fogózkodj a serényembe. A lány behunyja a szemeit, belefogózkodik a táltos serényébe, édig repül vele és viszi ellensége elől egy tenger közepén levő szigetre. Hogy, hogy nem, megint a rossz szellem hatalmába kerül és hogy a lány annál nehezebben szabadulhasson, ezer mázsá vassal köttetik le a táltos lovat. A mint közeledik a kézre került lányhoz a sárkány: siess, kamer-tajom mert meghalok, kiáltja a lány. Meghallja ezt a messze földön levő táltos, egyet rázkódik, de nem tudja a vasat ketté szakítani. Még jobban közeledik a sárkány, a lány még kétségbe esettebben kiáltja a táltost, ismét nagyot rázkódik a ló, csak nem szakíthatja ketté a vasat. Egész közelében van már a sárkány, a lány egy utolsót kiált és a ló a mint összes erejét összeszedi, ketté tépi az ezer mázsás lánczot, ott terem a lány mellett, fölveszi és elrepül vele messze földre, tengeren túlra. — Érzi a táltos, hogy ütött a halála órája és azt mondja a lánynak: ne félj, ide nem jöhet senki, ez az én birodalmam. Ha meghalok, szabd le a fejem, dugd ide be a földbe, a hasam meg vágd fel és a bélem egyik végét az egyik fülemhez kösd, a másik végével meg kerüld meg ezt a hegyet, csak aztán kösd a másik fülemhez és azzal feküdj bele a gyomromba. A mint összerogyott a táltos, úgy tesz a lány a hogy halotta, belefekszik a gyomrába és a mire felébred, látja hogy egy tündérszép palota, a melyet még nem látott a szeme. A hogy felkél az ágyból, jönnek a rabszolgálok, vizet hoznak, megfürösztik, aranyba és ezüstbe öltöztetik, arany tányérokon ételt hoznak, este megint levetkeztetik, lefektetik. — Évek multával, a mint hosszas bujdosás után rátalál a királyfi, viszi el a palotából és alig hogy elhagyják a táltos birodalmát, vissza néz a lány, hát szél süvölt a palota helyén, minden ismét hegy mint annak előtte volt. (L. a 18-ik m.)

A tengeri táltosnak az *ajgèr*nak víz a hazája, tengerből ugrik elé és tengerbe ereszkedik vissza. Negyvenen vannak mint a perik, esténként feljárnak a tengerből forrásvizet inni és ha valaki, mialatt a táltos vizet iszik, patkót ver a lábára, menyergeli és rá-

pattan, legott kérdi a rajta ülőtől: mit parancsolsz édes gazdám, és megy a hova parancsolják. Nehánya az ördög, a szél-dev szülöttje, de ha emberek szolgálatába kerül, saját szülő anyja ellen is megvédi őket és sértetlenül viszi gazdáját elérendő céljához.

A peri világ egyik legelőkelőbbje, néha a madarak néha az összes perik királya a *smaragd Anka*, a smaragd tollú madár. Királykisasszonyt vesz el feleségül, hatalmas nagyobb akár az összes szellemeké, a legtöbb bűvös tárggyal ő rendelkezik és a bujdosó királyfit, ha más szellem-hatalom nem, ő bizonyára céljához juttatja. Néha heted hét országon túl, fényes palotában lakik, néha a hetedik rét földjén a palotája, kút fenekén a palotája bejárata.

Királylányt mentett meg egyszer egy királyfi a sárkány körmei között és mikor a megszabadított lányokkal ki akart volna kerülni a kút fenekén levő ördög palotából, egyet gondolnak a kútfőnél álló testvérei, a lányokat egyenként felhúzzák, testvérüket meg ott hagyják. A legkissebbik leány még a kútban megmondta volt, hogy így jár és előre figyelmeztette hogy majd a kút fenekén két juh fog eléje kerülni, az egyik fehér a másik fekete; ha a fehér juhba fogózkodik, a föld színére hozza, ha pedig a feketébe, a hetedik rét földbe rántja le. Hogy, hogy nem, a fehér juh helyett a feketét találta a királyfi megfogni és alig egy pillanat, már ott van a hetedik föld fenekén. Feltápáskodik szegény feje, meglát messziről egy várost és a mint megy mendegél, meglát egy fán kis fiók madarakat, ép egy kígyó csúszik ellenséges szándékkal feléjük. Kapja a királyfi a handsárját, megöli a kígyót és azzal ledől a fa alá, elalszik. Nem telik bele sok idő, jön a madárkák anyja, a smaragd Anka és a mint megpillantja az alvó királyfit, azt hiszi hogy ez az ő ellensége, a ki évenként elpusztítja az ő gyermekeit; már már meg akarná ölni, de sipognak a gyermekei, hogy ne bántsa azt a fiút, még ő mentette meg őket ellenségüktől a kígyótól. A hogy ezt hallja az Anka madár, kitárja szárnyait az alvó fiú felé, hogy ne süssön rá a nap és a mint felébred álmából kérdi tőle a madár hogy mi a kívánsága, hogy jó tettéért ő is jót akar vele tenni. A föld színére szeretnék feljutni, mondja a fiú. Erre leölet

vele az Anka negyven juhot, egy nagy tömlőt vízzel töltet meg és mondja neki, rakja a húst meg a tömlőt egy általvetőbe, tegye a hátára és ő is üljön fel rá. Ha azt mondom, hogy gik: a húsból adj, ha azt mondom, hogy gak: vizet adj. Ugy tesz a fiú, felül az általvetővel a madár hátára, ha az Anka gik-et mond, húst ad neki, ha gak-ot mond megitatja. Repülnek egyik rétről a másikra, elrepülnek az arany hegyek az ezüst hegyek mögött, és a mint már közel vannak a felső földhöz, gik mondja a madár, elfogyott a hús. Veszi a fiú a handsárját, kivág a czombjából egy darabot és dugja a madár szájába; de megérzi a madár, hogy emberhús, nem eszi meg, a szájában tartogatja. Megérkeznek a föld színére és a mint látja a madár, hogy nem bír a fiú lábára állani, kiveszi a szájából a húst, visszailleszti a helyére, mintha csak ki sem vágta volna. — Paczalt tesz aztán a királyfi a fejére, tar fiúnak öltözködik, cselédnek szegődik valamelyik mesteremberhez, az Anka adta bűvös tárgygyal első nap ezüst, másod nap arany, harmad nap gyémánt ruhás gyémánt szerszámos lovon viaskodni megy, legyözi ellenfeleit, míg végtére beteljesedik szíve minden kívánsága. (L. a 7-ik m.)

Egy másik királyfinak meg megkérte egyszer a lánytestvérét az Anka és akárhogy szabadkozott is ellene a két nagyobbik királyfi, a kisebbik oda adta. Mert apjuk a halála óráján meghagyta volt nekik, hogy az első kérőnek a ki akad, adják oda a lányt. Kis idő vártatva bujdosásra adja a fejét mind a három királyfi, a két nagyobbik hamar kidőlt, a kisebbik török szakad ki akarja a dev körmei közül a szultán kisasszonyt szabadítani. De szerencsétlenségére hatalmas dev körmei közé talált kerülni, fogja az ördög szülte, fejét csontját összetöri, karját czombját szétmorzsolja. Hogy hogy nem, a madarak királya, a smaragd Anka rátalál a fiú csontjára, összeszedi viszi a palotájába. Össze hívja a mennyi madara csak van a világnak, kérdi alattvalóitól, hogy melyik járt köztük a paradicsom kertjében. Előáll az egyik, hogy csak egy vén bagoly járt ott, az is betegen fekszik, nem jöhetett el most se. Menjen el valamelyikötök érte és hozza ide a hátán, parancsolja a király. Hozzák az agg bagoly babát, kérdi a

király, tudja-e hol a paradicsom kertje. Jaj fiacskám, feleli a bagoly száztizenhét éves koromban jártam ott egyszer, azóta se; no ha voltál, mondja az Anka, menj el még egyszer, hozz onnan egy üveggel az élet vizéből. Hiába szabadkozik a vén bagoly, hogy így nincs ereje úgy nincs ereje, felültetik egy fiatalabb madár hátára és kis vártatva hozza a mennyország vizét. Veszi az Anka a fiú csontjait, lefekteti, összerakosgatja karját, czombját és minden porcikáját a kellő helyére teszi és a mint megkeni a vízzel egyet ásit a fiú, mintha csak álomból ébredne fel. Elvégre is a smaragd Anka juttatja győzedelemre, meg a szultán-kisasszonyhoz. (L. a 2-ik m.)

A perik országába valók és részint külön kis királyok, részint peri szolgálatban állanak egyes nagy hatalmú állatok, kígyók halak, kakasok, nyulak, egerek. Némelye, különösen a királya, emberi alakot is ölthet, halandóval házasulhat; némelye szánandó kis állat, de a segítségére sietőt ugyancsak megjutalmazza.

Nagy volt a szegénysége egy szegény seprő csinálónak, ráadásul még három leánya is volt. Viszi egy nap seprőit a vásárra és a mint fáradtában of-ot (oh) kiált, ime egy arab jelenik meg előtte és kérdi tőle hogy minek hította. Of volt ugyanis a neve az arab perinek, a kígyó királyfi lalájának; szó szó után, egy marok aranyat ad Of a szegény embernek, de kéri érte az egyik lányt. Hozza másnap a seprős a nagyobbikat, átadja Ofnak, ez meg viszi a kígyó királyfi palotájába, és mielőtt lefektetné, egy kupa altató serbettel kínálja meg. A lány nem issza ki és mikor jön hozzá a királyfi, látja hogy nem ivott a lány a serbetből, visszakergeti az apjához. Másnap a középső lányt hozza az arab, azzal is azon mód jár. Harmadnapra a kissebbik kerül a palotába, ő megissza a serbetet és itt is marad, nappal egymagára, éjjel a királyfival. Negyven nap telhetett el, a királyfi este jön reggel megy és egyszer ott felejt a párnája alatt negyven kulcsot. Veszi a lány, mindegyikkel egy egy más ajtót nyit ki, a negyvenedik ajtó egy lépcsőhöz vezet, a lépcső egy nagy kerthez, a kertben ott fekszik a királyfi egy lánnyal, a perik padisája lányával. Egy sált terít rájuk a lány, azzal tér vissza a negyven szobán keresztül a palotába és a mint a királyfi mellett levő peri fölébred, látja hogy ember szülöttje járt a kert-

ben, vége a szerelmének, hagyja oda a kígyókirályfit örökre. Este megint jön a királyfi, de a seprős lány nem iszik ezúttal a serbetből és alig hogy elalszik a királyfi, felkél, hát meglát a királyfi köldöke tájékán egy lakatot. Kinyitja: ime egy kapu, belép rajta: hát egy nagy bazár, bemegy a bazárba: mindenféle mesterember ki ágybelit, ki szép varrottat készít, ugyancsak serényen dolgoznak. Kérdi az egyiktől a lány hogy mi dologban vannak. Földi szülöttet szeret a kígyó királyfi, feleli az ember, nem sokára lebetegszik, arra készül ez a sok betegágyasnak való holmi. A lány ezzel visszatér, de a királyfi a mint felébred látja hogy a lakat ki van nyilva, fogja elüzi a lányt magától. — Megy mendegél a lány eljut a kígyó királyfi testvére palotájába, ott befogadják lebetegszik, és a mint a kis fia köldöke táján meglátják a lakatot, ráismernek benne az ő testvérük fiára. Ezalatt a kígyó királyfi is megbánta a tettét, keresésére indul a lánynak és elér ő is testvére palotájába. Belépte előtt leveti a kígyó ruháját, a lány fogja hamarosan elégeti és ezzel a kígyó királyfi is halandóvá válik, elveszi a lányt és boldogul él vele. (L. a 37-ik m.)

Meglátta egyszer egy királyfi álmában a szép Világ-szépét, legott útra kél, hogy ha addig él is felkeresi. Hajóra ül és a mint egy vihar partra veri a hajóját, kiszáll egyet jár a tenger parton. Ime egy szegény halacska ott rimánkodik neki, hogy dobja a tengerbe ha Istent ismer. Megszánja a halacskát és a mint beledobja, három pikkelyt ad neki a kis hal, hogy hasznára lesz még vele valamikor. Megint hajóra ül, egy vihar ismét a parthoz hajtja és a mint járkal a parton, egy sánta kis hangya ugyancsak kéri, hogy lakodalmat tartanak, nem tudja a társait utólélni, legyen segítségére. A fiú odaviszi a többiekhez, a kis sánta meg egy darabocskát ad neki a szárnyából, hogy tegye el, hasznát fogja még egyszer venni. Megint hajóra ül és a mint a vihar ismét partra kergeti, a gyémánt Anka fiait menti meg a kígyótól, ezért meg három tollat kap ajándékba. — Megint útra kél, eljut a Világ-szépe városába, megy egyenesen a király színe elé és kéri a lányát feleségül. Szívesen, mondja a király, ha teljesíteni tudod lányom kívánságát; viszik a lány elé, kérdi hogy mi a feltétele. Ime ezt a gyűrűt,

mondja Világ-szépe, a tengerbe dobom, ha három nap alatt előhozod, a tiéd vagyok. Gondolkodóba esik a fiú, eszébe jut a három pikkely, és a mint elégeti, mit parancsolsz királyfi, előtte a halacska. Keresi a hal a gyűrűt, egyszer nem találja, kétszer nem találja, harmadszor jön egy nagy hallal, felvágják hát benne a gyűrűt. Bezzeg nézett Világ-szépe a királyfira, de nem addig a, mondja a fiúnak, van még egy második feltételem is. Egy nagy barlang volt tele homokkal meg kásával, ezt kellene még külön külön rakosgatni. Égeti a hangya szárnyát, hát a mennyi hangya csak van a földön, mind a barlangban, egy nap alatt végére járnak a munkának. Na még egy utolsó feltételem, mondja a lány és azzal hivat egy szolgáló lányát, ketté vágja a fejét és azt mondja a fiúnak: ha hozol a mennyország vizéből és felelevenited veled ezt a lányt, én a tiéd te az enyém. Csak a három tollat kellett elégetni, azt is kapott a smaragd Anká-tól és negyven napi negyven éji lakodalmazás után Világ-szépével tért vissza palotájába. (L. a 39-ik m.)

Útra kél egyszer a tar fiu és a mint megy mendegél, egymással viaskodó kigyóra meg elefántra bukkan. A kigyó is kéri a segítségét, az elefánt is; a fiu a kigyónak segített és jó tett fejében jót várj, viszi magával a kigyó a fiut. Mennek mennek mendegélnek, kávéznak meg csibukoznak, egy nagy forráshoz érnek és alighogy beleugrik a kigyó, hát az az irtózatossági háború, földindulás, égszakadás, menydörgés, hogy soha olyat. Erre a forrásból egy legény fiu pattan elő és azt mondja a tarfiunak: kigyó voltam ember lettem, most menjünk anyámhoz a dev asszonyhoz és ha akár-mivel is kínál ne fogadd el, csak a gerendán levő tükördarabot kérd. Nem szívesen adta az asszony, de hát a fiát szabadította meg, oda kellett hogy adja. — Meg meg útra kél a fiu, forgatja a tükördarabot forgatja, bele talál nézni, hát ahol a nagy ajkú arab. Mit parancsolsz édes gazdám? étel italt, palotát; mit parancsolsz édes gazdám? királykisasszonyt a palotába. El se kívánczolt volna a fiu a világból, ha egy szép napon el nem lopatják egy boszorkánnyal a tükördarabot palotástúl, asszonyostúl, mindenestül. Kapja magát, útra kel ő is egyetlen egy macskájával, rábukkan a tükör-tolvajra és minthogy macskája nagyokat pusztított az egér országban, eléje

kerül egy nap az egerek királya, hogy ha jobbágyait békén hagyja, vissza lopatja neki a tükördarabot. Egy sánta egér farkinczája prüszögtette meg a boszorkányt aludtában, egy másik egér ezalatt kilopta a tükröt a vánkosa alól, szaladnak vele a tarfiuhoz, megint mit parancsolsz édes gazdám, övé az egész világ. (L. a 63. m.)

A szükség pillanatában megjelenő zöld turbános, zöld sarus, fehér szakállú dervissel, pirrel és dsinnel fejezzük be a jó szellemek lajtsromát. A *dsinek* vagy földön járók vagy égen repülők, temetőkben és tűzhelyek közelében tartózkodnak, tűzből keletkeznek, tüztől, csillagoktól enyésznek el. Felkapják a halandót, repülnek vele, messze országokba viszik, ismét vissza hozzák és jó tanácsosal hozzá meg kalácsosal látják el az oltalmukba fogottakat. Különféle alakot ölthetnek, szörnyetegekké is válhatnak és ijesztik, büntetik a gonoszakat, jutalmazták a jókat. — Az aggastyán *pir* többnyire álomlátásban mutatkozik, jó tanácsokat osztogat, segíti a hőst a gonosz szellemek ellen való küzdelmében és mestere a bűvös tudományoknak. Tanítványai többnyire szultán-kisszonyok, a kik messze földről galamb-alakban repülnek hozzá, bűvészetet tanulnak tőle és az érette versengők között annak adja kezét, a ki a pir lakóhelyét s a pir nevét tudja. (L. a 34. m.) — Álomban jelenik meg a *dervis* is, a királyfit szultán-lánynyal, a szultán-lányt királyfival szeretteti meg, megjelenik ha bajban vannak és bűvös bottal, bűvös tüvel győzelemre segíti a rossz szellemek ellenében. Bűvös almájától megfogamzik a gyermektelen királyné, a gyermeknek ő adja a nevet és ő oltalmazza meg mindvégig. Ő a török mesevilág legfélelmetesebb és legtiszteltebb öregje.

Útra kelt egyszer hajójával a szegény fiu, hogy pénzt keresen és a mint a tengeren tétovázik a hajóval, megjelenik előtte egy dervis és mondja neki, vigyen a sötétség országába buzát. Megtölteti a hajóját buzával és a mint megint útra kel, ismét a dervis mutatja meg a sötétség országába vezető utat. Megérkezik a városba és mihelyt megtudták a lakók, hogy buza jött a hajóval, jönnek a sok zsákkal és a hány zsák buzát kivisznek, annyi zsákkal kap érte pénzt. Ez a város a deveké volt, királynéjuknak is egy halandót raboltak el és alighogy meglátták egymást a hajós fiuval,

menten megszerették egymást és a hajón el is menekülnek. Másnap látják a devek, hogy eltűnt a királynéjuk, utána küldenek egy boszorkányt, ismét vissza kerül a lány a devekhez. — Egyfelől a lány, másfelől a fiu ugyancsak epekednek egymás után és már-már odáig volnának, de ime ott a dervis a fiu előtt és vigasztalja, hogy ne féljen, ő elhozza neki a lányt és egy hajszálat ad oda neki, hogy ha bajba talál valamikor kerülni, égesse el a haját, ő kimenti a bajból. A másik pillanatban már ott a dervis a lánynál: hunyd be a szemed, mondja neki, repül vele; nyisd ki a szemed, ott a lány a fiu hajójában. Mennek egyenesen haza felé, de ime megint előtűk a boszorkány, hogy vigye a lányt vissza; veszi a fiu a haját, elégeti, hát oly nagy köd borítja a hajót, hogy a boszorkány mit sem láthatott, kénytelen volt elmenni és hirül adni a deveknek, hogy náluknál hatalmasabbak védik a két szerelmezt. Egymáséi lettek örökre. (L. a 70. m.)

*

Térjünk át a sötét, a világ tulsó végén levő hazájába a török mesevilág rossz szellemeinek. Míg a perik nem messze az emberektől, árnyas ligetekben, folyók öntözte erdőkben tartózkodnak, addig a rossz szellemek messze a nagy világtól, hegyeken, völgyeken túl, útszéli kutakban, félre eső barlangokban, földalatti palotákban tartózkodnak. A mesebeli hős rendszerint elvetődik hozzánk, hogy a hatalmukba kerített tündérlányokat kiszabadítsa és többnyire az ördöganya az, a ki saját ördög fajzatjai ellen juttatja a bujdosó hősokeket győzelemre.

Lássuk elébb e *dev* nemzetséget, az emberekkel még néha könyörületes ördög csoportot, közepette ama nagy küzdelemnek, melyet egyes világra szóló mesebeli hősokeknek kell kiállani. A *dev* néha emberi néha állati alakban jelenik meg, fején szarvat, lábán sarkantyut visel, sokja megközelíthetetlen mert tűzből van megalkotva, sokja láthatatlan, mert szélből áll, de mindegyikének van talizmánja, és ha ez kézre kerül, vége a hatalmának és erejének. Barlangokban, kútfenekén levő palotákban tartózkodnak, emberhússal, különösen ifju leányok húásával táplálkoznak és habár

többnyire óriások, sokszor meg meg remegnek, ha csak a nevüket is hallják az olyan világra szóló hősöknek, mint Mehemed sah, Rót sah avagy Szulejmán királyfi. Sokja a perik szolgálatában áll, a tündérek kertjeit őrzik, az ellenséges szándékkal feléjük közeledőknek ellenségeik, a szép szóra szép szóval felelnek. Anyjuk a *dev-asszony* az ördögök nagy mestere, az elbűvöltek őrizője. Két hosszú emlője, az egyik a jobb, a másik a bal vállára átveve, úgy áll útjában a világgá induló bajnokoknak és jaj annak a halandónak, a ki anyácskámnak nem szólítja, avagy emlőit magához szorítva szopni nem kezdi. Ha szép szóval közelednek felé, gyermekévé fogadja a halandót, mindenben kezére jár és még a saját fajtaját is feláldozza, csakhogy fogadott gyermeke céljához jusson. Lássuk őket a perikkel és az emberekkel való küzdelmükben.

A devek legveszedelmesebbike a szél-dev, fegyver sem járja, szem nem látja, repülése gyorsabb a szélnél. Kézre kerítette a tündérszép szultán-kisasszonyt, de keresésére indul a bátor Mehemed sah és a mint megy mendegél, egyszerre csak maga előtt látja a szörnyűséges dev-asszonyt. Megkerüli, emlőit magához szorítja, megszopja és köszönti: jó napot anyácskám. Ha anyácskámnak nem szólítottál volna, tüstént bekaptalak volna, fogadja a dev-asszony. — Mi járatban vagy fiacskám? — Jaj édes anyácskám, sóhajt egyet a legény, nagy az én bajom, te segíthetsz csak rajta. Elmondja neki a baját, hogy merre akarna menni, kit akarna megszabadítani. Jaj fiacskám, mondja neki az asszony, magam sem tudom, híret se hallottam a szél-devnek, de van negyven fiam, azok nagy földet bejárnak, talán ők tudni fogják. De hogy ördögfiat valahogy kárt ne tegyenek új magzatjában, egyet csap rá, almára változtatja és fölteszi a polczra. — Estére megjön a negyven fiu és alig hogy belépnek, mind elkezdi: emberszagot érzek anyó. Óh nagy Allah, méltatlankodik az anyó, mit keresne itt emberi teremtés, talán bizony a fogatok közt maradt valami, piszkálgassátok csak meg. Elővesznek egy-egy hasáb fát és a mint vájkálnak vele a foguk közt, az egyik egy czombot, a másik egy kart, ki fejet, ki mellet vesz ki belőle. Aztán leülnek, evéshez látnak és a mint javában falatoznak, kérdi tőlük az anyjuk: ugyan fiaim, mondjátok csak, ha

ember-testvéretek volna, mit csinálnátok vele? Ha már egyszer testvérünk, mondják a dev-fiak, semmit, ujjal se bántanók. No de mégis, faggatózik az asszony. A mint esküsznek a fiai a tojásra, veszi az asszony az almát, egyet csap rá és a dev-fiuk nagy örömére, ime az új kis testvérkéjük. Odaültetik az asztalhoz és mondják az anyjuknak, hogy be kár, hogy elfogyott az étel. Jaj fiaim, mondja a dev-asszony, nem olyan étellel él a mint ti, tyukot, juhot meg ilyesfélét esznek ezek. Szalad az egyik, kerít valahonnan egy juhot és azon elevenen a fiu elébe teszi. No te is megtetted, oktatja ember látottabb anyja, meg is kell azt neki sütni, meg apró darabokra vagdalni. Veszi erre a juhot, megnyúzza megsüti, oda teszi a fiu elé; az sem kérette magát kétszer, evett míg csak jól nem lakott. Nógatják a devek, hogy no még no még, de magyarázza nekik az asszony, hogy ezek csak ennyit esznek. Lásuk csak, kíváncsiskodik az egyik, milyen lehet ez a juhhús, hozzá lát és egy-két falatra végére jár az egésznek. — Reggelre kelve elmondja aztán az asszony a fiu baját, kérdi a fiaitól, ismerik-e a szél-devet. Nem tudja a negyven testvér, de talán a nagynénjük, gondolják. Nohát vigyétek oda ezt a fiut, mondja az asszony, tisztelem, ez az én fiam, ő is fogadja el a magáénak. Elviszik az öregebb dev-asszonyhoz, az sem tudja a fiut útba igazítani, azon mód megkérdi ő is a hatvan fiától, de minthogy azok ép annyit tudnak, megint viszik a legidősebb dev-asszonyhoz. Ennek nyolczvan fia közül akad aztán egy, a ki viszi a fiut a szél-dev palotájához. A dev ép negyven napi álmát aludta, kapja a fiu, viszi a lányt. Felébred negyven napra a dev, látja hogy sehol a lány; kiszívja elébb még a csibukját, megissza a kávéját és a mint útra kerekedik a lány után, azon nyomban utól éri őket. — Nem is jut addig a fiu a lányhoz, míg meg nem tudja a dev talizmánját. Táltos viszi egy szigetre, a szigeten egy ökör, az ökörben egy kaliczka, a kaliczkában három galamb. Ez a három galamb a dev talizmánja és a mint nagy nehezen ezeket megölte, kimult a dev is. (L. a 2. m.)

Egy másik dev meg a király ifjú feleségét ragadta el és a mint az szintén világgá indul a királyné után, találkozik a dev-asszonynyal és elpanaszolja neki a baját. Azt mondja erre a dev-

asszony, hogy menjen a tengerparthoz, várjon ott negyven napig és a mint a tengeri táltos fiai előjönnek, fogja meg egy gombolyag pamukkal az egyiket és hozza hozzá. Csakugyan megfogta a táltost, táplálja a dev-asszony negyven napig és kérdi tőle a negyven nap leteltével, hogy eltudja-e a királyt a dev palotájába vinni. Jaj, mondja a táltos, én még nagyon kicsiny vagyok, és a dev táltosa ép az én anyám, könnyen utólérhet; de ha röptemben tükkel szurkálnak, talán fogok úgy repülhetni, hogy nem ér anyám utól. Ezzel veszi a táltos a fiut, magára ülteti és minthogy még aludt a dev, veszi a király a feleségét és repülnek vissza a dev-asszonyék felé. Észre veszi azonban a dev táltosa, egyet nyerit, a dev felébred, táltosára pattan és már-már utólérték volna, ha a király tüket nem szurkál a táltosába. — No most megszabadultatok mondja a dev-asszony, mehettek haza, de ha nekem ételül minden nap egy-egy embert nem küldesz, velem gyűlik meg a bajod. Megy a királyi pár haza, de biz a dev-asszony embereiről elfeledkeznek és íme alig telik bele néhány nap, jön a dev-asszony kapja a lányt elviszi. A király ismét utána kerekedik és hosszú útjában egy kút mellett halad el, a kútból ugyancsak hangzik ki az ének meg a zene-szó. A mint ott hallgatózik, jön ki egy madár a kútból és kérdi a fiutól, hogy mi járatban van. Elpanaszolja a baját, kéri a madarat, hogy segítsen rajta. Erre mondja neki a madár, hogy oda lent ép a peri királyfi lakodalmát ülik, ha akarja leviszi, a peri király többet tehet érte. Leszállnak a kútba, hát csupa aranyfa, ezüstvirág meg gyémántrózsa. A fiu megy egyenesen a perik királyához, elmondja neki a baját. Hívja össze a király a madarakat, ráparancsol az egyikre, hogy hozza el a devtől a lányt, abban a nyomban ott volt mellette. No most már mehettek nyugodtan, mondja a perik királya, de neveteket változtassátok meg és ha előtalálna jönni a dev, csak új neveteken szólítsátok egymást, nincs rajtatok többé hatalma. Ezzel térnek vissza nagy boldogan országukba és a mint üldögélnek egy nap a kertjükben, íme előttük a dev és már-már kapta volna a királynét, de eszükbe jut, hogy új nevükön szólítsák egymást, abban a nyomban kővé vált előttük a dev. (L. a 4. m.)

Három fia meg egy lánya volt egy királynak és a mint megkérte egy nap a dev a lányt, nem adták oda neki; kapja egy szép nap, elragadja. Útra kél utána az egyik fiu, a másik fiu, a dev legyőzi foglyúl ejti őket, de a legkissebbik fiu a deven fogott ki, megöli és addig vissza se akar térni országába, míg a dev többi testvéreit is ki nem pusztítja. — Megy mendegél, hát ahol az egyik dev húzza ki a fákat gyökerestül és rakja egymásra. Mit csinálsz evvel a sok fával, kérdi tőle a fiu. Egy királyfi jár a vidékünkön, mondja a dev, egyik testvérünket megölte, várat csinállok magamnak, hogy menekülhessek előle. Ismered azt a királyfit, kérdi a devtől a fiu; nem én, feleli vissza. A kinek az az orrát megfogja, mondja a királyfi, ki is szakítja és ezzel olyat ránt a dev orrán, hogy a kezében maradt. Rimánkodik neki a dev, hogy ne bántsa az életét, holtig hív marad hozzá. Nem bántja a királyfi, magával viszi és a mint mennek mendegélnek, találkoznak egy másik devvel, a mint gyűjti a rengeteg köveket és egymásra rakja. Kérdi tőle a fiu, mi lesz ezekből a kövekből; vár, mondja a dev, hogy menekülhessek a dev-ölő királyfi elől. Azt is megijeszti a királyfi, szintén társának fogadja és a mint hármásával mennek egy egész nyáj juhra bukkannak, de se juhász, se senki; estére indulnak a juhok, betérnek egy nagy barlangba, a királyfi devjeikkel együtt utánok. Bemennek a barlangba, letelepednek, egy juhot levágnak, megsütik, megeszik és másnapra kelve mondja a fiu a deveknek, hogy egyikőjük maradjon itt, ő másod magával megy a juhok után és ha estére visszatérnek, kész legyen egy sült juh. Azzal megy az egyik devvel a juhok után, a másik meg a mint estére fordult az idő, veszi az otthonhagyott juhot, levágja és teszi a tűzre. De ime jön egy öreg asszony, rimánkodik egy kis darab húsért és mialatt kés után nyul a dev, hogy levágjon neki egy darabot, kapja az asszony az egészet és hült helye vele. — Estére a mint megjön a fiu a devvel meg a juhokkal, nincs se sült juh, se semmi, fogják hamarosan leölnek egyet és azzal kiki nyugalomra. Másnap a másik devet hagyja otthon és lelkére köti, hogy jobban vigyázzon mint orratlan testvére; de ez is azon mód járt, megint nem volt estére juh. Harmadnap maga a fiu maradt otthon, a két devet küldi a juhok

után, ő hozzá is jön az öregasszony és a mint húst kér tőle, veszi a fiu a kést és egy csapásra lenyekkenti a vén asszony fejét. Gurul a fej gurul, egyenesen be egy kútba és amint ezt látja a fiu, alig várja, hogy haza jöjjön a két dev, megvacsorálnak; másnap reggel megy velük a kúthoz, kötélén leereszteti magát és a midőn leér egy nagy vasajtóra talál, kinyitja: hát egy tündérszép kert, akár a menyország. A kert közepén egy szépséges szép lány, himző munka a kezében, úgy fogadja a jövevényt. Megtudja a lánytól, hogy az az öreg asszony egy boszorkány, a feje im itt a gerendán, a lány még másik két testvérével együtt a boszorkány lányai. Éppen jó, mondja a fiu, mi is hárman vagyunk, mindegyikünknek jut egy-egy; veszi a három lányt, felhuzatja őket a kötélén, de az ördög fajzatja devek, a három szép lány láttára egyet gondolnak, a fiut a kútban hagyják, a lányokkal meg odébb állanak. — Elébb-utóbb, perik segítségével mégis csak kiszabadul a fiu a kútból; ép akkor bukkan a két devre a mint a három lánynyal lakodalmukat akarják ülni; agyonüti őket, a lányokat meg viszi haza, a legszebbik az övé, a másik kettő a két testvéréé és egy nap fátyolozzák le menyasszonyaikat. (L. a 27. m.)

Két testvér élt egy kis helységben, az egyik szegény a másik gazdag, a szegénynek felesége gyermeke, a gazdagnak csak a roppant pénze. Kér egyszer a szegény egy kis kenyérre valót gazdag testvérétől, de kenyér helyett csúf szókkal, szitokkal illetve öccsét. Bujában nyakába veszi a szegény a világot és a mint egy fa alá tér egyet pihenni, ehol egy egész sereg dev; közel a fához ott állott egy nagy kő, *csanga* erre a szóra a kő megnyilik, a devek bemennek, *csunga* erre meg a kő bezáródik. Reggel hasonlóképp *csanga*, a kő megnyilik, a devek kijönnek, *csunga* és a kő ismét bezáródik. — Az én életem úgy is az ördögé, gondolja magában a szegény ember, odamegy a kőhöz és *csanga*, a kő kinyilik, belép és a mint megy le a lépcsőn, hát az a rengeteg szoba, egyik a másikába vezet. Az egyikben arany, a másikban gyémánt, a harmadikban smaragd, a negyedikben megint más drágaság, a negyvenedikben meg fiatal lányok teteme. Veszi az ember az általvetőjét, megtölti a sok kincscsel, kimegy és *csanga*, a kő kinyilik, *csunga*

bezáródik, haza megy a helységébe, bezzeg ő volt most a gazdagabbik. — Fúrta a dolog a gazdag testvért és addig kéri, addig unszolja az öccsét, míg elmondta neki, hogy hogyan jutott a temérdek kincshez. Vesz a gazdag néhány zsákot, oda megy ő is a kőhöz és csanga csunga, kő kinyilik, kő bezárul, leszáll színig tölti a zsákokat és a mint ismét ki akar jönni, sehogy se jut eszébe a csanga, ott reked a kút fenekén. Jön estére a sok dev, megérzik az emberszagot és húzzák elé a kemence megöl a félholt embert. Lám a szegény öcséd, mondja neki az egyik dev, megérdemelte a szerencséd, de te rád ez a sors vár és ezzel neki esnek, szőröstül bőrosttül felfalják. (L. a 42. m.)

Három fia meg egy leánya volt egy szegény asszonynak, a két nagyobbik fiu szántott vetett, a harmadik egész nap a hamuban hengergödzött. Visz egy nap ételt a lány a mezőre, elkapja az úton a dev-asszony, viszi haza az urának, a három fejű devnek és elnyeleti vele. Keresésére indul a nagyobbik fiu és a mint megy mendegél, egy kemence bukkan eléje, a kemenczénél azzal fogadja egy ember: ha megeszed a kemenczebeli kenyeret elérsz a czélodhoz. Alig eszik a fiú egy harapást, majd szétpattan tőle, abba hagyja és tovább mentében egy nagy kazánhoz ér el, a kazán teli borral, egy ember van mellette, ez is azon mód: ha ki bírod ezt a bort inni, elérsz a czélodhoz. Alig iszik egy kortyot, majdhogy szét nem égeti a gyomrát, ezt is abba hagyja és a mint megint odébb megy, két hidhoz jut el, az egyik fából, a másik vasból; a hídon túl meg két almafa, az egyik édes, a másik savanyú. A dev pár ott leskelődik a híd tulsó felén, hogy melyik hídon kél át, melyik fáról eszik; a fiú, mert a vashíd erősebb, azon kél át; az édes alma jobb, abból eszik; csak ez kellett a deveknek, veszik bekapják. Ép így járt a másik fiú is. — Egyet gondol a hamufiu, megy ő a testvéreit felkeresni, egyet ráz a rajta levő hamun, hát olyan nagy szél kerekedik, hogy a parasztgazdák mind ott hagyják az ekéjüket, fut kiki a merre a szeme lát. Összeszedi a fiu a sok ekevasat, viszi a kovácshoz, hogy olyan buzogányt csináljon neki belőle hogyha feldobja a levegőbe és vissza esik a kis ujjára, el ne törjék a vasa. Csinálja a kovács a rengeteg buzogányt, felhajtja: biz az eltört

a kisujján; még nagyobbat rázkódik a hamu fiu, még több ekevasat szed össze, ez már bevált. Megy aztán a testvérei után, a kemenzébeli kenyeret mind megeszi, a bort mind kiissza, a két híd közül a fahidat választja, a savanyú almából eszik, viadalra kél a devvel, megöli őket, felvágja a hasukat és kiszabadítja a testvéreit. — A hamu fiú folytatja még aztán vándor útját, kút fenekén levő dev palotákba száll le, királykisasszonyokat ment meg, a hetedik rét földbe jut, ismét kiszabadul, bűvös aczél kovára tesz szert, végül feleséget is talál magának egy szultán kisasszonyt, a kit ép egy dev akart volna felfalni. (L. a 65-ik m.)

Dervis alakot öltött egyszer három dev, megkéri három királyfi három testvérét, a két nagyobbik nem adta volna, a kissebbik oda adta. Bűvös pecsétet kap ezért a dervis devektől ajándékba és a mint bolyong vele a nagy világon, szemébe ötlük egy kakas lábán forgó nagy palota. Veszi a pecsétet, a markába nyomja, ehol a nagy ajkú arab. Mit parancsolsz édes gazdám? Paczalt a fejére, roszt gunyát a jó helyébe és mint szegény tarfiu bemegy a palotába a kertész mellé inaskodni. — Három szép királykisasszony volt a palotában, a legfiatalabbikat megszerette a tarfiú és egy nap a kertész nem volt éppen otthon, veszi a pecsétet, kér az arabtól ezüst ruhát ezüst fegyvert fehér lovat, úgy vágat végig a kerten. Másnap arany ruhásan arany fegyveresen szürke lovon, harmadnap meg csupa gyémántosan és fekete lovon látja meg az ablakból a lányt. Hogy ne szerette volna meg ő is a tarfiút. — Ezalatt a három szultánkisasszony is egyet gondol, házasodni szeretnének, de minthogy nem mertek vele apjuknak előállani, vesz elő a kissebbik lány három tőköt: az egyik egész elfonnyadt, a másik idejét multa, a harmadik java értében. Megértette a király hodsája, hogy a három tők a három lány korát jelenti, tudatja a királlyal és másnap már megy a rendelet, hogy az ország valamennyi legénye sétáljon el a szultánkisasszonyok ablaka előtt, az legyen a férjük, a kit kiválasztanak maguknak. A két nagyobbiknak a nagyvezér meg a fősejkh fiai tetszettek meg, a kissebbik, a király nagy bosszúságára, a tarfiút választotta. — Nem telik bele sok idő, versenytévé rendeznek a palotában, a tarfiú megint első nap ezüst,

másod nap arany, harmad nap gyémánt ruhával meg fegyverrel megjelenik a viaskodók közt és a dervis devek jóvoltából, a maga vitéségéből eljut a bajnokok közös céljához, szép asszony feleséghez, hatalmas királtságához. (L. a 41-ik m.)

*

A meseszellemekek legutolsó csoportjához a leggonoszabbjához jutottunk, a sárkányok meg a boszorkányok táborához. A sárkány nem is emberi alak többé, szárnyas tűzokádó kígyó, három vagy hétfejű, csak arca hasonlít valamennyire az emberéhez. Kút fenekén levő arany palotákban fészkel, a devek módjára ő is emberhússal él, fiatal lányokat rabol el, a víz forrását állja el és jaj annak az országnak vagy helységnek, a hol egyszer tanyát ütött. Könyörületet nem ismer, vérengzőbb mint a dev, noha hatalmas kissebb, búv-ereje jelentéktelenebb, és csak a megjelenése, az alakja félelem gerjesztő.

Volt egyszer egy királynak negyven fia, meg akarja apjuk őket egy nap házasítani, de a fiuk csak egy apától egy anyától lett negyven lányt szeretnének. A mint világgá indulnak ily negyven lány után, tanácsolja az apjuk hogy ha majd mennek az úton, ne éjtszakázzanak meg egy forrás, messzebbre egy csárda, még messzebbre egy mező mellett. Elindul a negyven fiu, eljutnak a forráshoz, biz ők lefeküdtek mind, csak a legfiatalabbik maradt ébren. Éjfél tájban zajt hall a fiú, veszi a kardját és a mint megy mendégél, egy hétfejű sárkány toppan eléje. Háromszor rohan a fiúnak, negyedszerre a fiu megy neki és a mint egy csapásra hat fejét levágja, mondja a sárkány: ha ember vagy a talpadon, vágj ide még egyszer. Nem én, feleli a királyfi; anyám is csak egyszer szült engem a világra és alig hogy ezt kimondja, egyszerre csak görögni kezd a sárkány egyik feje, egyenesen egy kútnak tart és e szókkal esik bele: a ki a lelkemet elvette vegye el a vagyonomat is. A fiu leereszkedik egy kötélre a kútba, és a mint leér, meglát egy vas kaput, kinyitja, bemegy rajta: hát egy szépséges szép palota, a palotának negyven szobája, mindegyikben drága kincs meg egy-egy lány. A mint megpillantják a fiut, kérdik tőle: szellem vagy-e, tün-

dér vagy-e? Se nem szellem, se nem tündér — mondja a fiu — hanem ember szülte ember, megöltem e kút sárkányát, most mindnyájatok az enyéim vagytok. Megörülnek a lányok, elmondják hogy ők egy apának egy anyának a király lányai, a sárkány megölte apjukat anyjukat, őket meg ide zárta el. Mondja aztán a fiu, hogy elmegy a testvérei után, nem sokára visszajön értük. — Másnap reggel tovább megy a negyven testvér, nem is sejtik a legkissebbiknek a tettét és a mint elérnek a csárdához, biz ők megint meghálnak itt, tegnap se történt velük semmi baj. Azon éjtszaka megint ébren van a legkissebbik, még egy nagyobb sárkány jön a fiura, de ezzel is ép úgy bánik el; megint leszáll a kútba, sorra néz mindent és azzal ismét vissza testvéreihez. Harmad napra elérnek a mezőre, ott is megállanak esznek isznak és a mint ép le akarnak feküdni, hát olyat dörren a föld, hogy a hegy is csak úgy reng belé; jön egy óriási sárkány és kiáltja, hogy álljon elő a ki a két testvérét megölte. Szörnyen megijed a harminczkilencz testvér, lóra kapnak, a kisebbik meg oda adja nekik a két kút kulcsát, hogy vigyék belőle a sok kincset meg a negyven lányt haza, ő csak ezt a sárkányt öli meg és megy utánok. Az ám, csak hogy nem megy az erős sárkánnyal semmire, a sárkány se ő vele. Azt mondja erre Csampalak (így hitták a sárkányt): hogy ha elhozod nekem Csini-mácsin szultán kisasszonyát, szabadon bocsátlak. A fiu rá áll, a sárkány meg egy zabolát ad oda neki, hogy menjen vele korán reggel a forráshoz, az oda jövő negyven táltos egyikét zabolázza meg, üljön rá és menjen a lányért Csinimácsin országába. Úgy tesz a fiu és mit parancsolsz édes gazdám, hunyd be a szemed nyisd ki a szemed, ott vannak abban az országban. Leszáll a lóról, magához veszi a zabolát és hogy ne nyujtsuk nagyon a dolgot, valahogy a lány közelébe jut, megszeretik egymást és egy szép napon viszi a király kisasszonyt. Út közben elmondja a lánynak hogy Csampalakhoz viszi ugyan, de ne féljen semmit, csak tudja ki a sárkányból a talizmánját. — Nagyot örült a sárkány a lánynak, szeretgetné dédelgetné, de a lány a közelébe se engedi és végre megtudja tőle a talizmánja titkát. Erre veszi a fiu a zabolát és hunyd be a szemed nyisd ki a szemed, ott vannak egy

nagy sivatagon ; a sivatag közepén egy hegy, a hegy tetején egy palota. Azt mondja a táltos a fiúnak, hogy a sárkány talizmánja itt van a palotában és ha majd fel érnek, kösse a kapu sarkához, ő majd egyet nyerit, a kapu két sarkát egymáshoz veri és azzal megnyílik. Ha ezt a kinyíló palotát ketté tudja a fiu vágni megmenekül ; ha nem, vége az életének. Ezzel mennek a palotához, a táltost oda köti és a mint egyet nyerit, megnyílik a kapu ; a fiu oda vág, hát a kapu egy nagy oroszlán volt és a mint kinyílt, az oroszlán torka ketté volt vágva. Felvágja aztán az oroszlán gyomrát, egy kaliezkát vesz ki belőle, hát olyan szép három galamb van benne hogy nem látta párját, mióta a világ. Ez a három galamb volt a sárkány talizmánja és a mint az egyiket simogatja becézgeti a királyfi, kirepül a kezéből, és ha a táltos utána nem repül, meg nem fogja, ki nem csavarja a nyakát, meg gyúlt volna a fiu baja. Azzal útra kelnek, mennek Csampalak palotájába, a palota előtt megölik még a második galambot is, és a mint bemegy a fiu a sárkányhoz, hát ott fekszik a földön, jártányi ereje sincs már. Látja a fiu kezében a galambot, rimánkodik szörnyen, hadd simogathassa meg egy kicsit mielőtt meghalna. Megesik rajta a fiu szíve és a mint már odaadná neki, oda szalad a lány, kikapja a kezéből a galambot és megöli. A sárkányból azon nyomban kiment a lélek, a fiu meg veszi a király lányt, viszi előbb Csinimácsin, onnan az apja országába, elveszi még a negyvenedik lányt is és mindkettővel a haláláig boldog. (L. a 15-dik m.)

Útra indul egyszer egy király a lalájával és a mint mennek mendegélnek, eljutnak egy hegytővénel egy kúthoz. Lemegy a lala, meglát a kút fenekén egy vas ajtót, kinyitja : hát lépcsőkhöz ér és a mint lemegy rajta, olyan szép tündérkert, a kert közepén olyan gyönyörű palota, hogy emberi szem párját még nem látta. A kertben ott alszik egy sárkány és a mint ijedtében a palotába huzódik, benyit egy szobába, tele kincsel, benyit egy másodikba, tele holt emberekkel, benyit egy harmadikba, három szépséges szép lány, egyik szebb a másiknál. Mondja a lányoknak, hogy a kút mellett haladt el, a sötétben bele esett és beszéli, hogy mi mindent látott itt lent. A sárkány kútba jutottál — mondják neki a

lányok, — a sok kincs mind az övé, eledele az a sok holt ember, minket is ide lopott, most negyven napi álmát alussza; ha felébred és ha itt talál, vége az életednek. Kérdi a lala, hogy hogy ölhetné meg a sárkányt, mialatt alszik. Mondják erre a lányok, hogy ha negyven szál szőrt kihúzhat a sárkányból, mindegyiket elégetheti, megöli ezzel mind a negyven lelkét, de az egyes szőrszál elégtekor felébred a sárkány és a mint feléje akar rohanni, ime csak ezt a tűt tartsa eléje, megszűnik a sárkány hatalma. Erre egy tűt adnak oda neki és azzal megy a kertbe a sárkányhoz, húzza belőle az egyik szőrt a másik után és a mint égetni kezdi, a tizenötödiknél egyet rázkódik a sárkány, de nem bír a helyéből felmozdulni; a harmincz kilencediknél még egyszer megrázkódik, meglátja a lalát, egy ugrásra ott terem, de a mint megpillantotta a lala kezében a tűt, legottan holtan rogyott össze. — Felviszi aztán a kútból a három lányt, az egyik a királynak, a másik a királyfi-nak, a harmadik meg neki jutott, mind hárman egy nap lakodalmaztak. (L. a 21-ik m.)

Egy másik király is ép sétára indult lalájával és a mint lát az úton egy sárkányt öt kölykével, felsóhajt, hogy lám ennek az állatnak öt magzatja van, öt meg nem áldotta meg Allah eggyel sem. Ime alig telik bele kilencz hónap tíz nap, szülési kínok fogják el a királynét, de a hány bábát csak hozatnak mind ott hal meg az ágy mellett. — Volt a palotában egy hárem szolgáló, mindenkép azon törte a fejét, hogy hogyan emészthetné el mostoha lányát. Kap ezen az alkalmon és mondja a királynak hogy az ő lánya ilyen ügyes egy bába, olyan ügyes egy bába, ha más nem ő bizonyosan segít a királyné baján. Küldenek hamarosan a lányért és minthogy szegény árva nem sejtett jót, útba ejti anyja sírját és a mint kéri Allah segítségét, megszólal a sírban az anyja, hogy a beteg királyné ágya elé tétessen oda egy kazán forró tejet, attól meglesz a szülés. Úgy tesz a lány és alighogy a beteg ágyas előtt a tej, ime megszült a királyné, de magzatja sárkány fiu lett; nem bánta a király, csak hogy a felesége megszabadult. — Alig néhány napos a sárkány fiu, már beszélni kezd és hodsát akar hogy írni olvasni tanuljon. Hoznak egy hodsát, megöli a sárkány

fiu; hozzák a másodikat, megöli; néhány hónap és alig van hodsza az országban. A hárem-szolga megint kap az alkalmon és mondja a királynak hogy ezt a fiut csak a bábája fogja taníthatni. Küldenek azonnal a lányért, megint útba ejti a temetőt és a mint imádkozik, egy botocska nyúlik ki a sírből és mondja neki anyja hangja hogy ha majd rátámad a sárkány fiu, csak ezt a botot tartsa elé. Úgy tesz a lány és ime nincs rajta a sárkánynak hatalma; tanítja írni olvasni és addig maradt mellette, míg ki nem tanította. — Néhány esztendő, a sárkány fiu házasodni akar, de a menyasszonyokat rendre megöli, alig maradt lány az országban. A gonosz mostoha megint a lányt ajánlja menyasszonynak, legott utána küldenek és a mint megint imádkozik a temetőben, megszólal az anyja, hogy töviskes bőrből álarczot csináltasson magának és ha majd a sárkány fiu leakarja vele vétetni, csak úgy egyezzen bele, ha a fiu is leveti a sárkány ruháját; ha pedig levette, azonnal égesse el. E szerint jár el az árva, levetteti a fiuval a sárkány ruhát és a hogy elégett, sárkány alakja sárkány természetű oda lett a fiunak, a mostoha meglakolt, ők meg boldogul élnek mind halálig. (L. a 44-ik m.)

Utoljára hagytuk a török mesék boszorkányát a *žadé* asszonyt. Gonoszabb mint a dev asszony, noha nincs meg az a hatalma a mi a deveknek, csak boszorkányságot úz, király kisasszonyokat tart varázs (*büjü*) alatt és szerető szívek közé akadályt vet. Néha devek meg sárkányok szolgálatába szegődik, lányai néha peri néha dev természetűek és ép azért sohase foghat ki rajtuk, ha anyjuk elől menekülni akarnak. Ő is, mint a dev-asszony, útjában áll a világgá indulóknak, de jó tanács helyett inkább rossz útra juttatja őket és csak jó pénzért, marok aranyért ha mond néha egy igaz szót. Edénybe száll, ostorából kígyó lesz, úgy üldözi a menekvőket, de kénytelen meghunyászkodni, ha nálánál nagyobb hatalommal áll szemben.

Volt egyszer egy csodaszép király lány, de mi haszna, megbüvölte egy boszorkány és azóta a ki csak ránézett a lányra, mind elpusztult és a lány szíve sem foghatott szerelmet. Kapja magát egy királyfi és a mint hónapokon esztendőkön át bujdosik a lány

után, rátalál a dev-asszonyra és panaszkolja neki a baját. Megsajnálja a dev és elmondja neki, hogy mivel ronthatja meg a boszorkány varázsát; menjen a boszorkány kertjébe, tépjen le onnan egy fehér rózsát és ha azt valahogy a király kisasszony hajába tudná tűzetni, vége a varázsnak és a lánynak sem lesz addig nyugta míg fel nem keresi. Addig megy a királyfi míg rá talál a boszorkány kertjére, és a mint be akarna menni, egy nagy macska állja a kapuban az útját. A fiu vissza ijed az állattól, mert macska ugyan, de oroslánhoz is hasonlít tigrishez is. Ez a macska a boszorkány lánya volt, eleinte szét akarta tépni a fiut, de a hogy meglátta a királyfi szép arcát, nem bántotta, beengedte a kertjükbe. Bemegy a fiu, látja a szebbnél szebb fehér rózsákat és a mint letép egyet belőlük, nagyot víjog a kert, s a királyfi ijedtében csak szalad a kapuhoz, látja hogy egy macska helyett kettő állja útját; olyan szemeket meresztenek rá és úgy tajtézkik a szájuk, mintha azon nyomban szét akarnák tépni. Siess menekülj, kiáltja a nagyobbik macska, most mindjárt itt lesz a legkissebb testvérünk és úgy széttépünk, hogy porod sem marad. Kimenekül a fiu a rózsával, addig addig míg a király kisasszonyhoz kerül, és alighogy a hajába tűzi, vége a varázsnak; nem nyugszik míg meg nem látja a fiut; megszeretik egymást és a vége negyven napi negyven éji lakodalom, holtig tartó dinom-dánom. (L. az 1-ső m.)

Elszerette egy legény a boszorkány-lányt és a mint nem volt az anyja otthon, kapják menekülnek. Mennek mendégélnek, hátra talál a lány nézni, ime utánok eredt boszorkány anyja. De a lány sem azért *žadé* lánya, hogy ne értsen a varázslathoz; egyet csap a fiura: kert lett belőle, magára egy másodikat: ő meg kertész. Jön a boszorkány, kérdi a kertésztől hogy nem haladt-e el erre egy legény meg egy lány. Nem érett még a pórém, mondja a kertész, nagyon kicsiny még. Nem a pórédát kérdem én, kiáltja a boszorkány, egy legényt meg egy lányt ha láttál-e? Lelkem, feleli az ál kertész, a zöldséget még el sem ültettem, csak két hónapra ha meglesz, akkor eljöhetsz érte. Látja az asszony, hogy nem megy ezzel az emberrel semmire, visszatér és alig hogy elment, megint egyet csap a lány a fiura is magára is, ismét legény leány lett

belőlük. — A boszorkány ezalatt visszanéz, hát látja a lányát a fiuval, azonnal beszáll a boszorkány edénybe, ostorából kígyót csinál és utána a párnak. A leány is vissza talált nézni és a mint meglátja az anyját, egyet csap a fiura : kemenczét csinál belőle, ő pedig pék lett. Jön a boszorkány, kérdezi a péktől : pék gazda, nem láttál-e erre egy legényt meg egy lányt? Nem sült még ki a kenyérem, mondja a pék, két óra mulva meglesz, akkorára eljöhetsz érte. Bárányom, kiáltja az asszony, nem kell nekem a kenyered, legényt leányt kérdek én tőled. Én is éhes vagyok, feleli a pék, elébb hadd süljön meg, aztán majd ehetünk. Látja a boszorkány hogy nem boldogul vele, ott hagyja őket és vissza repül, a kemenczéből és a pékből ismét legény leány lett. — Kis idő vártatva vissza néz a boszorkány és a mint meglátja a lányát a fiuval, megérti hogy az iménti kertész meg a pék az ő lánya volt, a kert meg a kemencze pedig a fiu, kapja ismét utánok a kígyóostorral. Hátra néz a lány, megintaz anyja; ő se rest, egyet csap a fiura : tavat csinál belőle, a leány meg arany réczére változik, úgy uszkál a tóban. Jön a boszorkány és a mint látja a tavat, emerről is megkerülné amarról is megkerülné, nem tudja. Megboszankodik, dühében visszatér és úgy elment hogy sohase látta többé a lánya. (Lásd a 23-ik m.)

Dev elől menekült a királyfi a szultán kisasszonynyal és a mint útjok egy fa alatt elhaladt, leülnek hogy egyet pihenjenek az árnyékban. Alighogy letelepedtek, két peri-madár száll a fára, azt mondja az egyik a másiknak : ennek a két szerelmesnek egy boszorkány fogja útjokat állani, egy devhez viszi őket és felfalatja vele. Azt mondja erre a másik : kikerülhetnék a bajt, ha a boszorkány láttára a fiu a saruját, a lány meg a kendőjét maguk elé dobják ; a kendőből tenger, a saruból hajó lenne, beleülnének és egy nagy palotáig meg se állanának. Ebben a boszorkány palotában van egy kert, a kertben két forrás, az egyikből méz a másiktól vér folyik. Ha a vérből a fiu, a mézből meg a lány egyet egyet innának, oda mehetnek a hová akarnak és azzá változhatnak, a mivé kedvük tartja. — Egyéb se kellett a két szerelmesnek, útra kelnek másnap, elibük kerül a boszorkány, az eldobott kendőből tenger,

a saruból hajó lett, bele ülnek, eljutnak a palotához, bemennek a kertbe és alighogy egyet hörpintenek a két forrásból, egy egy madár lett belőlük. Haza repülnek, egyet rázkódnak, ismét emberi formát kapnak és örökkéig boldogul élnek.

*

Ime nagyjában a török mesevilág népeisége. Csak a főbbeket, a jellemzetesebbeket soroltuk fel, kalandjaik, tündéreskedésük, ördögösségük közepette. A kép, melyet e vázlattal összeállítottunk, csak egyes érdekesebb és jellemzetes részletekben állítja elénk a mese birodalomban folyó dolgokat, az embereknek a szellemekkel, és a szellemeknek egymással való küzdelmét. Egy népnek, az oszmán-törököknek ime eddigelé teljesen ismeretlen népmese költészete, úgy a hogy a hárem lakói egymásnak mesélik, a hogy a gyermek az anyjától, az anya meg a nagyanyjától hallotta. Ép azért nevezik öreg néne meséjének is (*koža nine masalë*), hogy megkülönböztessék a *meddah* meséitől, a ramazáni népmesélő tréfás történetkéitől. A *meddah* mindig megtörténhető, valószínű dolgokat, többnyire sztambuli történeteket (*hikjaje*) mond el, míg a *masalban* lehetetlen, elképzelhetetlen regés esetek történnek, és csak asszonyok multságára, gyerekek mulattatására szánvák. És ép azért nyelve természetesebb népiesebb, mert az asszonyok nyelvén szól, míg a *meddah* meséi telvék az új török idegen szólásaival, megmerevedett és arab s perzsa elemektől hemzsegő közhelyekkel. Az öreg néne *masalja* igazi népköltészeti termék, a *meddahé* ujjabkori, irodalmi színezetű és arab utánezatból eredő.

A népies *masalokhoz* tartoznak még az úgynevezett *türküli masalok* (dalos mesék), a midőn a szöveget itt ott dalok váltják fel, a mesemondást énekléssel fűszerezik. Ezekből alig egy pár található gyűjteményekben, mert tárgyuk elütő a népmesei tárgytól és mert csak gyenge utánezatai azoknak az apróbb népregenyeknek, melyeket különösen azerbajdsán eredetű népköltők arab vagy perzsa meseforrás után állítanak össze. Itt ott egy-egy

eredetibbre is akadni köztük, mint p. a Bej-leány című 26-ik mesénk, mely főleg balladai hangú dalánál fogva érdemi megfigyelmünket. E néhány dalos meséket kivéve, a többi mind sztabuli nép- és tündérmese, melyeknek rokonsága többé kevésbé megtalálható az európai mese költészetben is.

Még csak a mesék gyűjtésénél és leírásánál követett eljárásomról akarok egy két szóval megemlékezni. A török népköltési termékek gyűjtése, mit már jóformán két év óta folytatok, különösen kezdetben volt nagy nehézségekkel összekötve. Daloknál és egyéb ily megállapodott szövegeknél nem annyira mint a prózai daraboknál, főleg pedig a népmeséknél. Mert van ugyan mesetudó sok, de mesemondó már kevesebb, mesediktáló már alig alig, főleg ha európai áhitozik utánok. És ennek meg van a maga könnyen megmagyarázható oka. A török népnek a csak valamennyire is iskolázottja, írni olvasni tudója, lenézi e szerinte nem férfiúi észhez szóló dolgokat, egyrészt naiv népi tartalmánál, de főleg a nyelv *kaba* (durva) voltánál fogva. A török annál jobban gyönyörködik nyelvében, minél kevésbé érti, vagyis minél több benne az arab és perzsa elem. Kiveszöben is van népköltészete, a mesék (*masal*) helyét történetek (*hikjaje*), a népdalok (*türkü*) helyét műdalok (*şarki*) foglalják el. A háremekbe szorult úgy szólván e néppoezis, az új-oszmánli nyelv kétes szépségét kevésbé élvezni és megbecsülni tudó nők és gyerekek közzé. A gyerek is csak addig míg iskolába nem kerül, míg meg nem tanulja a műveltek keverék nyelvét, a műveltség és jóizlés fokmutatóját. Később ő is elidegenedik a *tandër*-től, attól a téli esti kályha-asztaltól, melynél gyermek korában oly szíves örömet leste nagyanyja vagy *dadéja* (dajka) ajkairól a félelmetes tündérmeséket, a hol szomorú hol vig dalokat és a kedvre keltő találós meséket. *Koşa nine tandër-namesi* (öreg néne tandir poezisa) a járatos elnevezés, mellyel e mese költészetet illetik.

De hogy minden megvetettsége és elzárkozottsága mellett is ime jócska eredménnyel gyűjthettem, azért főleg két hív törökömnek tartozom a legnagyobb köszönettel. *Iszmet bej* a *Mekteb mülkie* nevű iskola növendéke az egyik, *Hüszni efendi* a második. Az

előbbivel, egy sztambuli előkelő család sarjával, hosszas ismeretség és vitázgatás után sikerült annyira jutnom, hogy nem restelte háremjüket ily *tandër* hulladékokért meg meg ostromolgatni és a gyűjtötteket, sokszor a saját fülemmel is közvetlen helyről hallottakat, ügyes alakban velem közölni. Érzéke különben is egészséges, felfogása eleven, a népnyelv iránt pedig már eléggé elfogulatlan. Kellemes emléknek fogom megőrizni vendégszerető házukban töltött napjaimat. *Hüszni efendi* meg a megboldogult Szilágyi Dániel író deákja, jelenleg *tabur kjatibi* (tábori írnok) úgyszólván örökségkép maradt rám és több mint másfél éve hogy mint buzgó gyűjtő segédeskedik mellettem. *Jedi-kulei* török negyed hívei között való, anyanyelvén kívül más nyelvet nem tud, tökéletesen a nép gyermeke, a nép közt nevedett fel, mesemondó képessége megbecsülhetetlen. Ő tőle származik a gyűjteményemben foglalt mesék jórésze, az ő elbeszélése után írtam le majdnem valamennyit, sztambuli népnyelven, a sztambuli kiejtést híven vissza tükröző átírással. A feldolgozatlan mese anyagot különböző forrásokból merítettük. Öreg asszonyok egész tábora gyűlt estenként, főleg a télen át össze, Hüszni efendiék háremjében, mindegyike tudott egy egy mesére visszaemlékezni; de a legtermékenyebb volt még az alig egy pár hónapja elhalálozott, száz évesnél jóval idősebb *Fatma* asszony. Másnapra hozta az efendi a meseanyagot, először elmondattam vele magamnak, azután alakilag is tartalmilag is megszerkesztve, az ő diktálása után leírtam. Hasonlóan jártunk el azokkal a mesékkel, melyeket magam gyűjtöttem egyes úgy nyelvre mint szokásokra egészen törökös örmény nőktől, de e forrásból csakis a variánsok valók. A rokon tárgyú mesék nem kerülhettek mind egymás mellé a gyűjteményben, úgy a hosszú időközön át való gyűjtés, mint az egy év óta folyó nyomtatás következtében. A mesét rendszeren megnyitó tréfás bevezetést, az úgy nevezett *tekerlemét*, különböző mesék közt osztottam meg, legérdekesebbek az 1-ső és 2-ik számú mesék *tekerleméi*.

A szöveg leírására ugyanolyan jeleket használtam, mint a Nyelvtudományi Közlemények XVIII-ik kötetében és külön lenyo-

matban is mejelent «*Három Karagöz-játék*» cz. dolgozatomban. Török szövegeimnek tervbe vett szótári feldolgozásában amúgy is kiterjeszkedve a sztambuli nyelvjárás megismertetésére, minden nyelvi magyarázatot ezuttal mellőzhetőnek tartok. A mesebeli népnyelv egyes sajátosságait is e gyűjtemény 2-ik kötetében befejezendő népmesék függelékére halasztom, és azon alkalommal egyes látszólagos következetlenségekről is számot adok, melyek ha csekély számban is, e szövegben előfordulnak.

Konstantinápoly, 1887. július havában.

Dr. KÚNOS IGNÁCZ.

OSZMÁN-TÖRÖK NÉPMESÉK.

OSZMÁN-TÖRÖK NÉPMESÉK.

Osztóczy Székely Könyvtár

OSZMÁN-TÖRÖK NÉPMESÉK.

1.

Evvel zaman içinde, kalbur kazan içinde, deve tellal iken, seçan berber iken, ben on beş jaşında iken, anamın babamın beşini tenger-mengér sallarken, var varanın sür sürenin destursuz ba'a girenin halé bu-dur. . . . burdan kalkték gittik, gittik gittik gittik, az gittik uz gittik dere tepe düm düz gittik, alté aj bir güz gittik, birde arkaméza bakték-ki bir arpa boju jer gitmişik ; jine kalkték gittik gittik gittik, gide gide gittik, göründü Çinimaçin padişahênên bālaré, girdik birine dejirmenžinin biri dejirmen çevirir, janında birde kedisi var, o kedide-ki göz, o kedide-ki kaş, o kedide-ki burun, o kedide-ki ā'z, o kedide-ki el, o kedide-ki ajak, o kedide-ki boj, o kedide-ki b'āz, o kedide-ki kulak, o kedide-ki jüz, o kedide-ki saç, o kedide-ki — kujruk . . . evvel zaman içinde bir padişahên bir kézê varmés ; bu padişa kézêné pek çok sevdiğinden hiç bir dakika janından ajermazmés, andan başka evladé olmajup kézên-da güzelli žihanda bulunmadéndan herkes-te bu kézê görmek için ne kadar isterlerse-de padişa odasından bir jere çekarmadé için kimse göremezmiş. Jemen padişahênên ölu-da bunu görmek için pek çok merak ederek ben-de elbet bunu görürüm deje memleketini brakarak jola çekar, kézên oldü şehre gitmek için tam jedi senelik jer oldüandan bu olan şurasé senin burasé benim deje jollarda düşe kalka gidüp iki senelik kadar yol gider, arték ne üstü ne başé ne-de parasé kalér, başlar dilenüp geçinmê ; bugün bulursa jer bulmazsa až ačék gezer gidermiş. Uzatmajalém ötede beride sürüklenüp gitmekte olsun günlerde bir gün bir bälék

bağçelik olan bir jere varêr, günler-de jaz vaktê oldūndan bunun-da gajet karnê aźēktiēün o gördū bālara dalarak içinde bulunan ā'zlarēn meyvelerinden jemē başlar; birde o bālarda dolaşmakta olsun ba'ēn içërisinde bulunan bir köşkün içinde mejerse bekēi olarak bir Dev-karēsê bulunmuş, o-da üç günde bir ujkudan ujanup ba'ēn ötesini berisini gezerek jine gelir jatêrmêş. Bu olan ā'zlardan meyveleri jemekte iken Dev-karēsê kalkup ba'a girer, olan-da bunu görür, jemeji fêlan şaşêrarak ejvâ şindi bu beni gördükte paralajažak-têr, ne japa-jem fêlan derken bir ā'žēn arkasēna gizlenir, Dev karēsê-da bunun kokusunu alarak o jana dōru gider, olan-da hā şindi görežek deje dokuz do'ururmuş; birde Dev-karēsê kokuju ala ala olanēn oldū jere varêr, olan-da öjle-de öldüm öjle-de dejüp hemen ā'žēn arkasēndan çekup karēja aman anažēm sen bilirsin sakēn bana bir zarar japma demesîle karê olanê gördükte halēna bakup ažêr, ej o'ul sen buraja nasl girdin, şindi ben seni jersem ne dersin, olan-da ninežim jersen sen je, belki Allah beni sana jemek içün buraja jollamêş-têr dejüp ālamā başlar; karê buna ažêjarak ölüm sen bir düškün adama benzi-jorsun buraja gelmeklīnin sebebi ne dir dejinže olan-da hem korku-sundan hem-de belki dōrusunu söylersem aradēmê bulurum deje işin dōrusunu söyler, o-da ej o'ul o senin aradēn kēz buraja tam dokuz ajlêk jerde dir, veleü-ki sen gidežēn jerde bile bulunsan jine o kēzê göremezsın, onu çok kimseler görmek istedilerse-de elan göremediler, hem-de anēn güzellīni işiden ūradê aşk sevdasēndan kurtulmajup öldüler, gel, sen bundan vaz geç, şindi oraja gitsen bile görmeklīn ujamajaža'ıçün içine-de aşk sevdasê jer ettīnden en sōra žanēnê telef edersin derse-de olan jok ben anžak kaç seneden berü anēn sevdasîle buralara düštüm, elbet gidüp bulažām demesîle Dev-karēsê ölüm gel sen madem-ki buna gitmek istijorsun anēn kimseje görünmemesi fêlan jerde bir žadê var-dêr o karê bunu sihirle tutmuş-tur, hiç bir jere çekmasēnê istemez, o-da fêlan padişahēn ölu bu kēza aşik olup bu žadê karēsê-da olana düşman oldū içün kēzê ona göstermez, şindi o olan kaç seneden berü jataklarda çürümüš-tür, ejer bunu sen görmek istersen o žadēnēn japtê sihri bozup andan sōra kēzēn oldū memle-kete gidersen belki anê görüp aşkēnê giderirsın demesîle olan ej nine ben anēn japtê sihri nasl bozarēm dejinže Dev-karēsê ölüm ben bunu

bu zamana kadar hiç kimseje sۆjlemedim amma sen bu kadar zaçmet çekmişin bari şu müradına er ; hajde buradan git falan jerde bir baççe var-dêr, o baççenin içinde bir bejaz gül var-dêr, ejer o gülden bir tane koparup-ta o kězên başına gülü taktêra bilirsen ol vakit sihri bozulur, kěz aman bu gülü getiren adamê isterim demê başlar, andan sen gitmemek istesen bile seni arajup bularak kězên janêna götürürler, sen-de doja doja kězê görürsün dedikte olan o jola dōrularak gider.

Az gider uz gider, günlerde bir gün o baççeje varêr, baççenin kapusu önünde bir büyük kedi görür, mejerse o žadê karêsênên büyük kězê imiş, olan bunu görmesîle ejvâ bu aslan-mê-dêr kaplan-mê-dêr amma anlara-da benzemijor, bu nasl hajvan-dêr gitsem-mi gitmesem-mi deje dūsünür dururken ne olursa olsun elbet ben bunun janêna varêrêm ; oldū jerden kalkup kedinin janêna jaklaş-têkta herne kadar kedi suretindese-de olanê görmesîle kězên žanê pek çok sevmekle olanı jol gösterir ; birde ba'ên içerisine girüp öteji beriji dolaşarak o Dev-karêsênên dedî gül a'žênê görür, olan güllere adeta aşik olarak hangêsênê koparažā'nê šaşêrêr, bir türlü koparmā kējamajup her naslsa çekine çekine birini kopardêkta baççenin içinde bir çêlêk kopar, olan ejvâ keške koparmasajdêm šindi bir šej olur-da ele geçersem ne japarêm deje dōru girdi kapuja koşar bakar-ki kapuda kedi ikilemiş ; hemen olanê jeježek gibi gözlerini açup a'z-larênê köpürtmüşler, olanı hajde jijit durma kaç, šindi en küçük kardaşêmêz gelirse seni ücümüz birden paralarêz demelerîle olan žan hakkile kapudan çêkarak öjle bir gider-ki arkasendan kurşun atsalar jetişmeježek.

Nejse biraz gider hele çok šükür, šunlardan kurtuldum deje epejže jol alêr, gülü bir janêna saklajup artêk kězên oldū šehrin jolunu tutar ; uzatmajalêm kameti koparêrêz kijameti, olan az bir vaktên içinde o šehre varêr, artêk kendi-de adam kēlêndan çêkmêš. Nejse hemen bir kâve dükjanêna girer ja rabbi šükür dejüp her kes bunun gelišini gördüklerinde bir uzak jerden gelijor deje öteki beriki birer kâve eşmarlarlar, biraz-da jeježek getirirler, olan anlarê jer içêr ; mejerse o kâvede bulunanlar-da hepsi o kězê görmek istejen deli-kanlêlar imiş. Hoş-pešten sōra nereden gelüp nereje gittini sorarlar,

olan ben bir kervan başıjdim jolda çêrsêzlar malême paramê aldêlar, altê aj-dêr jol jürüjüp buraja geldim dedinde her kes buna aźêr, nejse o kâvede bunu müsafir ederler, akşam olunža jine jemek içmek getürüp verirler. Olan orada jejüp içüp jatmada olsun o kâvenin içinde bulunan halk ajrê ajrê üçü beşi bir jere toplanarak fis-kos sözleşirler, olan-da kulak kabartarak anlarên söjleştiklerinden kězên lakêrdêsênê dujar ; bir birlerine şunun hoşasênê aldada bilsek şu işe ereriz amma köz olasê žadê lakêrdê anlamijor-ki fêlan demeleri üzerine olan sabâ oldukta soka'a çekup sokaklarê dolaşmakta iken bir temiz pak üstü başê tiril-tiril titrejor bir koža karê görür. Olan olsa olsa kězên hoşasê bu olmalê, bir kerre sorup anlağêm demesîle koža karênen janêna jaklaşêr, karê-da bunun jabanžê oldunu anlağarak o'ulžā'z sen nereli sin falan dedikte olan-da anažêm ben bir fukara-jêm bağçemde her sene biten gülleri satarak geçinirim, bu sene bu şehre dahi geldim sata sata bir güliim kaldê der, karê-da bakajêm o nasl gül-dür dejinže olan güliü çekarêr, koža karê ā bu ne güzel gül şunu kaç paraja verirsin demesîle olan anažêm bu gül senin gibi ehtijar kadênlara jaramaz, anžak genê kězžā'zlar için dir dejinže koža karê olum ben bunu alijorsam kendim için dejl, öjle bir genê kězêm joksa-da ben padişahên kězênên hoşasê-jêm ana hedije için götürmek istedim, hem anê alažak param-da jok dedikte olan anažêm madem-ki hedije edežên, bende-de topu bir gül kaldê, hajdê bu-da benden sana hedije olsun, al götürežên jere götür dejerek güliü koža karêja verir, o-da sultan hanêma hedije edežêm deje sevinerek güliü kêza götürür.

Kêz vaj hoşajêm bana gül getirmiş demesîle başêna takar ; koža karê bunu okutmakta olsun kězên içinden bir ateş gelüp olanên askê buna-da irişir, kěz noldunu anlamajup aman hoşajêm bana bir fenalêk gelijor şah babama söjle-de beni bir parça has bağçeje çekarsên, zere sêkêntêm gittikçe zijadeleşijor ; hemen koža karê padişaha varup işi anladêr, padişa kězê görerek aman çožūma ne oldu, bu ana kadar hiç bir jere çekma'ê istemezdi, öležek-mi deje kězê hemen hoşasîle has bağçeje jollar. Öteji beriği gezinüp dururken kěz hoşajêm sen bu güliü nereden buldun, ben bunu taktêm takalê içerime bir ateş düstü dejinže koža karê ā kězêm ben onu bir fukara olanžêktan aldêm, bana

hedije verdi, ben-de gülü ne japajëm dōru sana getirdim demesile kēz aman nine sen o gülü veren adamē bana bir kerre göstere bilirmisin, o-da ā kēzēm ben onu neredede bulurum, sokakta rast geldim šindi kim bilir nereje gitti dejinže kēz ne japarsan jap elbet o ōlanē bana göste-režēn joksia seni šah babama sōjler öldürtürüm demesile kadēnžā'zēn eli aja'e tutušup bakajëm kēzēm ejer jine göre bilirsem sana gösteririm dedikte kēz šte bilmem joksia fena olursun deje hožasēna sēkejē verir. Koža karē suradan çekēnža ōlan-da bakajëm šu iş ne türlü oldu deje koža karēnēn yolunu beklermiş, birde karē bunu görmesile aman o'ulžā'z o senin verdin gül nasl šej dir, ben anē sultan hanēma götürdümde başēna takar takmaz adeta çastalandē, šindi seni görmek istijor, nasl ederiz vaktēn var-mē, sen herne kadar fukara isen-de gel benimle, nejse sana beš on gurus-ta veririm der, ōlan-da biraz nazlanērsa-da zaten žanēna minnet oldūndan koža karēja hajdē senin çatērēn içün para-da almajup giderim dedikte koža karē sevinüp ōlanē sarajēn önüne götürür, kendi kēzēn janēna varup ōlanē penžereden gösterir ; kēz ōlanē gördükte hemen bin žan ile ašik olur, ažele bir kjad jazarak penžereden ašā atēnža ōlan kjadē alup okur-ki ej efendim ben seni žani gönülden sevdim ejer sen-de beni dilersen bu geže baçē devarēndan içeri gir seninle görüšelim deje jazēlmēš ; ōlan sevinmesinden hemen köšejē dolanarak koža karējē bekler, o-da sarajdan çekēnža aman ōlum sakēn bunu kimseje sōjleme, sōra padiša dujarsa hepimizi öldürür, šte kjadēn jazēldē gibi işini gör, kendini ele geçirme deje tembih ederek gider.

Ōlan akšamē ip ile çeküp ortalēk karardēkta sarajēn baçē devarēna vararak içeri girer ; kēz-da bunu beklermiş, hemen ōlanē görünže sarēlarak alup havuz başēna getirir ; nejse bunlar jerler ičerler sōra bir birlerine sarēlup orada jatērlar. Bunlar ujkuja dalup birde sabā olunža padiša aman kēzēm neredede kaldē deje araštērup dururken birde bakar-ki baçēdede bir ōlanla sarēlmēš jatijorlar ; padiša šašērup aman bu ne iş-tir, benim sarajēma bōjle bir jabanžē adam niže gire bilir hem-de benim hič bir jere çekmajan kēzēmē nasl ajartmēš, šindi ben bunu ne japajëm deje dūšünüp dururken kēz ile ōlan ujkudan ujangdēklarēnda padišahē gördükleri gibi korkularēndan ikisinin-de dudaklarē patlar. Padiša ōlanē čā'rup işi sorar, ōlan-da

oldū gibi anladēnża padiša vaj ōlum sen benim kēzēmē bu beladan kurtardēn hiç korkma, ben-de sizi bir birinize veririm deje bunlarē saraja alēr, vezirine xaber jollajup čā`rtarak iši anladēr, hajdē kimse bu iši dujmadan bunlara bir nikjā japalēm dedikte vezir pekī deje kēzē ōlana nikjā eder; andan kērķ gün kērķ geže dūn japararak ikisini-de güvej korlar. Onlar ermiş müradēna, biz-de čēkalēm damēn kiremidine.

2.

Bir varmēš bir jokmuš evvel zaman içinde kalbur saman içinde ben on beş yaşēnda iken babamēn bešini tēngēr-mēngēr sallarken var varanēn sūr sürenin baj-kušu çok olur, destursuz ba'a girenin halē bu-dur jaranlar.... jaranē safa Bekir Mustafa kajnadē kafa, ak sakal kara sakal pembe sakal čengjari sakal, jeni berber elinden čēkmēš bir taze sakal. Kasab olsam sallijamam satērē, nalband olsam nallijamam katērē, hamamžē olsam dost azybab xatērē, birisi benim kjarēm dejl-dir dōru kelam, bir gün bašēma jēkēldē hamam; dereden siz gelin tepeden ben, anasēnē siz sevin kēzēnē ben, sandē'a siz girin sepete ben. Taхта merdümen taš merdümen toprak merdümen; taхта merdümeden čēktēm jokarē ol zempuri kēzlar, andēkča jürejim pek sēzlar; ol zempuri perdeji kaldērdēm baktēm kösede bir hanēm oturijor, sōjle ettim bōjle ittim tabanēnēn altēna bir fiske vurdum, su peruzesi gibi tiril-tiril titrejor... bir padiša varmēš, bunum üç kēzē üç-te ōlu varmēš.

Günlerde bir gün padiša xastalanēr, hekim hoža getirip baktērērlarsa-da bir türlü eji olamaz. Artēk ben öležēm deje bir gün o'ullarēnē čā`rēr der-ki ben öldüm vakit benim mezarēmē üç geže her kim bekler-de düşmanēmē öldürürse tahtēma o gečsin, kēzlarēmē-da her kim isterse ona verin der. Bir kaç gün gečer padiša ölür, bunu gömerler. O geže büyük ōlan babasēnēn mezarēna gider, geže jarēsēna kadar orada oturur okur derken uzaktan bir ses gelir, ōlan bunu işidinže pabučlarēnē alup kaçar; saraja geldikte neje geldin deje sorarlar, o-da korkup kačtēnē sōjler. Ertesi gün olur, o geže-de ortanża ōlan babasēnēn mezarēna gider, o-da geže jarēsēna kadar oturur, jine bir ses işittikte o-da pabučlarēnē eline alup kaçar. Sēra

küçük olana gelir. Ertesi geze küçük olan hançerini beline sokup dörü mezara gider, geze jarêşna kadar oturdul ta birde bakar ki uzaktan bir ses gelijor amma ortalêk tiril-tiril titrejor, hemen olan kalkup o gü-rültüje dörü gider bakar-ki bir büyük Ezderha, hemen hançerini çeküp Ezderhaje öldürür, birde bunun a'zênê burnunu kulâ'nê kesüp almak için geze karanlêk oldûndan bir mum bulajem deje öte jana beri jana bakênırken uzaktan bir mum êşê görünür ; hemen kalkar o êşên oldû jere gider, birde giderken bakar-ki bir köşenin başênda bir eýtijar adam oturmuş, elinde iki jumak biri bejaz sija, sijahê toplijor bejazê salê verijor. Baba ne japijorsun dedikte o eýtijar adam-da ölüm benim isim güzüm bu-dur, gezeji toplajup gündüzü açijorum, olan-da baba benim isim daha pek çok-tur deje herifin kollarenê balar, dörü o êşê'a gider.

Gide gide bir kale dibine gelir bakar-ki kerk kişi orada durijor, ne japijorsunuz dedikte anlar-da biz çêrsêz-êz, şu kalenin üzerene çêkağaz amma bir türlü yol bulamajoruz, olan-da ben sizi oraja çêkarêrem amma siz-de bana bir êşêk verirmisiniz dedikte anlar-da belî verimiz derler ; olan hajde bana bir küfe çivi getirin, onlar-da hemen gidüp bir küfe çivi getirirler. Ölan çivileri dëvara mēçlaja mēçlaja kalenin üstüne çêkar, anlara der-ki benim çêktēm gibi siz-de birer birer çêkênêz ; anlar-da birer birer çivileri tutarak jokarê çêkarlar çêkanên başênê kesüp öbür tarafa atarmêş, bunlarên böjle böjle kerkê-da ölüür. Ölan kalenin öbür janêna iner bakar-ki büyük bir saraj, kapujê açup içeri girinze merdümen başênda-ki taş direje bir jelan sarêlup çêktênê görüp hançerini çêkararak taşa sapladê gibi jelan iki parça olur, hançer-de taşa kalêr. Ölan jokarê çêkar, bir kapu açar bakar-ki bir oda, jataкта bir kēz jatijor amma çok güzel ; hemen javaşcažêk kapujê kapajup üst janênda-ki kapujê açar, anda-da jine bir güzel kēz jattênê görür ; anê-da kapajup daha üst janda-ki odajê açar, odanên içi tunê ile kaplê, anên-da içinle bir kēz jatijor görür amma kēzên güzellîne dajanamajup bin zan ile aşik olur ; jine anê-da kapar sarajdan çêkararak kalenin üstüne gelir, jine çivileri çêkararak ašā iner ; andan jola girerek dörü o kollarenê baladê herifin janêna gelir, o-da aman o'ul neredede kaldên, herkezin ujumaktan janlarê arêdê delikte olan bunun kollarenê çözer, dörü

Ežderhajé kestī jere gelir burnunu kulā'né kesüp çantasēna kor, andan saraja gelir bakar-ki bñjñk kardasēnē tařta oturtmuřlar, hiç sesini çekarmaz.

Bir kaç gñnden sōra bir aslan gelir dōru padiřahēn karşu-sēna çekar, padişa-da ne istersin de je sordukta bñjñk kēz-kardasēnē isterim der, padişa-da ben hajvana kardasēnē vermem de je aslanē kovarsa-da kñcñk ōlan babamēz bize ne dedi, anēn sōzñnñ tutmazmējēz de je bñjñk kēz-kardasēnēn kolundan tuttñ gibi aslana verir, aslan kēzē alup gider. Ertesi gñn birde kaplan gelir, o-da ortanşa kēz-kardasēnē ister, padişa jine vermemek isterse-de kñcñk ōlan babamēz bize herkim isterse verin dedi de je ortanşa kēzē-da kaplana verir, o-da alē gider. Jine ertesi gñn bir kuş gelir, o-da kñcñk kēzē ister, padişa jine vermez, kñcñk ōlan o kēzē-da kuşa verir; mejerse o Zñm-rñt Anka kuşu imiş, kēzē alup gider.

Birde kale içinde-ki saraj bir padiřahēn imiş; sabā olunşa kalkarlar, padişa odasēndan çekar bakar-ki sarajēn içine adam gir-miş, dēřarē çekar merdñmen bařēnda-ki jēlan ōlñsñ ile direkte-ki hançeri gñrñr, birde ōteji beriji ararlarlarken bakarlar-ki kale dibinde kērk tane adam ōlñsñ. Padişa bunlarē gñrñr, benim sarajēma giren dñřman dejl dost imiş, mejer o olmasa bu kērk kişi benim sara-jēmē sojařaklarmēř, bunlarē ōldñren adamēn hançeri burada kalmēř de je bunu nerede buluruz de jñp aramā başlarsa-da vezirine der-ki ej lala bunu bulmak içñn bir hamam japtēralēm, herkes gelsin parasēz o hamamda jēkansēn; hep gelenleri arajēnēz, bu hançerin kēnē kimde çekarsa benim sarajēma gelñp bu kērk kişiji kesen o-dur de-dikte hemen bir hamam japtērērlar, isiden o hamama gelir gelmedik hiç bir kimse kalmaz. Vezir padişaha řahēm hamama gelmejen fēlan padiřahēn ōç ōlu var anlar-dēr de jñnře padişa şaber gñnderir, anlar-da hamama gelirler; birde bunlarēn urbalarēnē-da ararlar, kñcñk ōlanēn urbalarē içinde bu kēnē bulurlar, padişaha şaber verirler; hemen ōlanē çā'rtarak ej ōlum sen bana bu kadar dostluk japtēn, ne dilersin benden dile der, ōlan-da senden hiç bir şej dñlemem amma bana kñcñk kēzēnē ver demesñle padişa aman ōlum benden anē isteme, sana tařēmē tařtēmē verejim, andan vaz geç, ōlan-da jok verirsen anē alērēm, vermezsen başka bişej istemem der; padişa ōlum sana

ortanža jā bŭjŭk kēzēmē verejim, čŭnkŭ kŭčŭk kēzēmē Rŭzgjar-dev isminde bir dev istedi, ben-de vermedim ; anēnčŭn o gōrdŭn tunč kaplē odaja kapadēm, ejer oradan čēkaražak olursam o dev kapup gidežek dir, čŭnkŭ o dev topla tŭfenkle hič bir šejle ōlmez, gōze dahi gōrŭnmez bōjle bir hajvan-dēr ; gel bu kēzdan vaz geč derse-de ōlan her ne olursa olsun anē isterim der, padiša-da baša čēkamajup kēzē ōlana nikjā eder, dŭn japarlar gŭvej korlar.

Gel zaman git zaman kēz ile gŭlŭp ojnašup otururlarken bir gŭn ōlan kēza der-ki aman sultanēm bu anedek hič bir jere gide-medim, bir sāt kadar izin ver-de gidŭp biraz av vurajēm-da gelejim. Kēz-da aman šezadem janēmdan gidersen sōra beni kajb edersin ; mejerse o dev ōlanēn korkusundan o kēzēn janēnda iken bir tŭrlŭ gelŭp kēzē kapamazmēš. Ōlan kēza čok jalvarēr, kēz-da aman efendim git amma sakēn geč gelme dejerek ōlan-da šindi gelirim deje tŭfengini alēr sarajdan čēkar ; dev-de kēzē jalēnēz bulunža hemen rŭzgjar gibi gelŭp kēzē kaptē gibi gider. Birde az gečer ōlan gelir bakar-ki kēz jok, padišaha gider kēzēn kajb oldŭnu sōjler, padiša-da ōlum ben sana demedim-mi o χēnzēr kaptē gitti dejinže ōlan ejvā dejerek kendini jerden jere vurur, padiša etme ōlum anēn jerine sana ōbŭr kēzlarēmdan birini verejim, gel vaz geč artēk bu ele gečmez anē ōldŭ saj fēlan dedīse-de ōlan jok olmaz, elbet gidŭp ben onu bula-žām jā ben-de ōležēm dejerek atēna biner, jola čēkar gider.

Az gider uz gider dere tepe dŭm dŭz gidŭp gŭnlerde bir gŭn bir ovada giderken karšēdan ufak bir kōšk gōrŭr amma gōzŭne hajal-majal gōrŭnerek ne oldŭnu anlajamaz ; mejerse bŭjŭk kēz-kardašēnēn kōškŭ imiš. Kēz-da penžereden bakarken ōlanē uzaktan bir kuš kadar gōrŭp buradan kuš uēmaz kervan gōčmez, bu ne dir ažežb deje bakarken ōlan-da atēnē sŭrerek kōške jakēn gelir ; kēz-da kŭčŭk kardašēnēn oldŭnu anlar, hemen kōškŭn kapusēnē ačar ičeri alēr. Bunlar sarmaš dolaš olarak bir birile gōrŭšŭrler konušurlar ; akšam olur, kēz ōlana kardašēm šindi aslan gelir, ne kadar olsa hajvan-dēr belki sana bir zararē dokanēr deje ōlanē saklar. Birde aslan gelir, bunlar otururken kēz aslana šindi benim kardašlarēmdan biri buraja gelse ne japarsēn der, aslan-da bŭjŭk kardašēn gelmiš olsa bir penče vurušta žanēnē alērēm, ortanža kardašēn gelse anē-da

öldürürüm, küçük kardaşen gelirse ane iki elimin üzerinde sabā kadar ujudurum der, çünkü seni bana o verdi, o benim has kardaşem-dêr dejinže kěz küçük kardaşem geldi dedikte aslan hanē neredede aman getir görevim demesile kěz olanē čekarêr. Aslan ajā kalkarak vaj efendim hoş geldiniz sefa geldiniz deje buna çok itibar eder, bir çok konuşurlar nerden gelüp nereje gittini sorar, olan-da başēna gelenleri anladarak Rüzgjar-devi aradēnē söyler, aslan-da vallahi ben onun adēnē işidirim amma kendisinin neredede oldūnu bilemem, hem sen anēnla başa čekamazsēn, gel bundan vaz geç dedise-de olan bir türlü vaz geçmejüp elbet gidüp anē bulažām der. O geže orada jatêr, ertesi gün atēna binüp Allaha smarladêk deje čekar gider.

Jine biraz gider bakar-ki uzaktan jine bir köşk görür, o-da ortanza kěz-kardaşenēn köşkü imiş; köşkün penžeresinden kěz-da bunu görüp bu kim-dir deje bakarken köşke jaklaştêkta kendi kardaşē oldūnu anlajarak ašā inüp olanē köşke alêr. Bunlar görüšüp hoş-pešten sōra akşam olur, kěz kardaşem šindi kaplan gelir belki seni görünže bir šej japar, gel seni saklajēm dejüp olanē bir jere saklar; birde kaplan gelir kěz šindi kardaşlarēmdan biri gelse ne japarsēn deje kaplan-da büyük kardaşenla ortanza kardaşen gelse ikisini-de öldürürüm, lakin küçük kardaşen gelse sabā kadar dizimde jatêrêrēm dejinže kěz küçük kardaşem geldi dejüp olanē čekarêr. Kaplan olanē görür görmez vaj kardaşlêk nerden gelüp nereje gidijorsun deje çok ikram eder. Bunlar epejže konuşurlar, olan-da başēna gelen işleri anladêr, Rüzgjar devi aramak için geldini söyler, o-da ben anē neredede oldūnu bilmem jalēnēz adēnē işidijorum der, šte gitme falan deje bir takēm sözler söyler söyledise-de olan elbet gidüp bulažām deje o geže orada kalêr.

Sabā oldukta atēna binüp jola čekar, şurasē senin burasē benim deje durmajup atēnē sürer. Masallarda tez gelir, jine olan giderken gözüne uzaktan bir karaltê gözükkür; olan azeb bu ne dir deje atēnē sürünže gide gide o karaltēja jaklaşêr bakar-ki bir büyük köşk, o-da küçük kardaşenēn köşkü imiş. Oraja jaklaşêr, kěz-da penžereden olanē görür, vaj kardaşem sen nereleden geldin deje olanē içeri alêr, bir birine sarêlêrlar; nejse kěz sevinir, olan-da kardaşlarēnē görünže sā olduklarēnē anladêkta çok sevinirse-de kendi karēsenēn

derdinden bir türlü durup oturamaz. Uzatmajalēm akşam olur, kēz jine kardašēna kardašēm šindi kuš gelir, nekadar olsa hajvan-dēr, belki sana bir šej japar deje ōlanē saklar ; neyse kuš gelir, o-da kardašlarēnēn gelüp gitmesinden sorar, kuš-ta bñjñk kardašlarē gelse ikisini-de ā'zē ile tutup gñje uęarak jere atup öldürežēni sñjler, kñcñk kardašēn gelse anē sabā kadar kanadēmēn üstñnde otur-durum der, kēz-da ōlanē čēkarēr. Kuš buna vaj evladžā'zēm sen buralara nasl geldin korkmadēn-mē dedikte ōlan-da bašēna gelen işleri anladarak Rüzgjar-devi bulmak ičñn geldini sñjler. Kuš-ta ölüm sen anē hem bulamazsēn hem-de bulsan-da baš edemezsin, gel ondan vaz geč fēlan derse-de ōlan jā öležēm jā anē öldürüp karēmē alažām der ; kuš buna lakērdē anladamaz, ölüm bari sen durmazsēn anēn sarajē fēlan jerde dir, oraja gidežēn amma kendisine sakēn görünme, ejer seni görežek olursa hemen öldürür hič bakmaz, hem-de sen anēn nereden gelüp nereje gittini göremezsin, čñnkñ o rüzgjar gibi dir, ken dini sakēn deje ōlana bir čok sñzler sñjler ; ōlan-da sabā olunža atēna binüp jola girer.

Gide gide günlerde bir gün devin sarajēna jaklašēr bakar-ki bir bñjñk saraj, užu buža'e jok, kēz-da penžereden ōlanē görür, aman šezadem sen buraja nasl geldin deje kendini penžereden ašā atar, ōlan-da karēsēnē tutarak bunlar bir birile görñsñrler, kēz šezadeje dev üç gün oldu ujkua jattē, durmajup kačalēm der ; mejer dev kērk gün ujk ujurmuš ; bunlar ata binüp durmajup giderler. Anlar gitmede olsun dev ujkudan ujanēr, lēzēn oda kapusēna gelir, hanēm sultan ač kapujē bir kerre senin jüzñnü görejim deje bir čok jalvarērsa-da bakar-ki hič ses čēkmaz. Hemen kapujē kērarak ičeri girinže görür-ki kēz jok, jā Mēmed šah geldin sultanē aldēn öjle-mi, eh biraz jol alēn bakalēm deje oturur kāvesini cibñnu ičer kalkar bunlarēn ardēna dñšer. Birde kēz devin rüzgjarēnē išidinže ejvā šezadem dev gelijor der, hemen bunlara jetišerek ōlanē tuttñ gibi jere vurur, kolunu bažā'nē kērar, kafasēnē keser brakēr ; kēz-da deve bari bunu öldürdñn, ölüsñnü atēnēn hejbesine kojaleēm-da elbet bunu biri bulur bir jere gömer, dev-de ne japarsan jap der. Kēz ōlanēn ölüsñnü atēn hejbesine kor, atēn gözlerinden öperek jā hajvan bunu dñru jerine götüresin der. Dev kēzē alup jine sarajēna götürür, kēz odasēna girer

oturur amma devi hiç janêna jaklaştêrmazmêş, dev herne vakit gelse jalvarup jakarup jalênêz oda hapusêndan jüzünü gösterirmiş.

Bunlar burada oturmada olsun, olanên atê dōru gide gide küçük kēz kardasênen kōşkū önüne varêr, orada bir kerre kişnejinže kēz atên sesini işiderek penžereden bakar-ki kardasênen atê gelmiş; hemen ašā iner içeri alêr, hejbesini açarak kardasênen ölüsünü görünže bā'rup çā'arak kendini jerden jere vurur. Akşam olur kuş gelinže kēzên ālajup sēzlamasēnē gördükte ej sultanēm sana noldu der, kēz-da kardasênen ölüsünü gösterir. Bu kuş hep kuşlarên padişahê oldūndan nekadar kuş varsa hepsini toplar, žennet bažçesine gideniniz var-mê deje sorar, anlar-da hiç birimiz gitmedik, lakin fēlan jerde bir ehtijar ak-baba var-dêr belki o gitmiş-tir derler; kuş-ta hajdê anê bana çā'rên derse-de kuşun biri efendim o çok ehtijar dir buraja gelemez, kuş-ta biriniz arkasēna alsēn-da getirsin dedikte kuşun biri gider, ak-babajê alêr getirir; kuş buna sorar ej baba žennet bažçesine hiç gittin-mi der, ak-baba-da ölüm on iki jašēnda iken bir kerre gitmiştim der, kuş-ta öjle ise jine gidüp bana bir šise su alasēn der, ak-baba-da ölüm ben oraja gidemem derse-de kuş buraja nasl geldinse jine oraja-da öjle git. Bu ak-baba jine bir kuşun arkasēna binüp dōru žennet bažçesine gider oradan bir šise su getirir, jine kendi jerine gider. Kuş olanên ölüsünü jatêrarak kollarēnē bažaklarēnē başēnē jerli jerinže kojup o sudan sürünže olan ujkudan kalkar gibi aksêrarak dirilir, aman ben neredē-jim deje dōrt janêna bakēnêr, bir az aklê başēna gelir. Kuş ölüm ben sana demedim-mi bu dev seni öldürür, šte senin her bir janēnē ajrê ajrê parçalamêş, atēnēn hejbesinde seni bulduk, gel bu išten vaz geç, bir daha o devin eline geçersen seni jine öldürüp hem-de bir daha atēnēn hejbesine koymaz, sōra dā başlarēnda seni kurd kuş jer; olan vaz geçmejüp jine giderim der, kuş-ta ölüm madem-ki sen bundan vaz geçmeježēn oraja vardēnda karēnē alup kaçma, devin tēlēsēmēnē anla-da ilkönže anê öldürelim sōra karēn-da sen-de kurtulursun demesile olan jine atēna biner dōru devin saražēna varêr, kēz ile buluşurlar, kuşun dedī gibi devin tēlēsēmē ne oldūnu anlamasīcūn kēza sōjler, ben šu karšu-ki da'ēn arkasēnda saklanajēm, sen bunu öjren sōra bana žaber ver dejüp olan gider.

Dev kězên oda kapusêna gelinže kěz hajdê oradan def ol git, kêrk gün ujkuja jatêrsên ben burada jalênêz başêma žanêm sêkêlup oturijorum, dev-de kěz benimle lakêrdê etti deje sevinmesinden aman sultanêm ne isterseniz size ejlenže getirejim, kěz-da senden ne isteğim, kendin rüzgjar gibi bir hajvan-sên, senin ejlenžen ne olur, sen bøjle rüzgjar gibi nasl gezersin, senin têlêsemên ne dir, bana göster-de bari ben-de senin ne oldûnu anlajup anênla belki ejlenirim, dev aman efendim benim têlêsemêm çok uzakta dir, hem oraja kimse gidemez, eger senin şezaden sâ olajdê, anda jijitlik vardê belki o gide bilirdi, andan başka oraja giden bulunmaz; kěz ben öjle têlêsemê ne japajêm, o neredede dir-ki kimse oraja gidemejor, hem têlêsemên nasl şej dir dedikte dev-de kězên konuşmasêndan pek çok hoşlanarak aman sultanêm biraz size jakên gelejim-de têlêsemêm nasl şej oldûnu size bir bir anladajêm der; kěz-da gel bakajêm anlat, o nasl şej dir dedikte dev sultanêm jedi kat denizin ortasênda bir ada olup, o adada bulunan bir öküzün karnênda altun kafes ile bir güjêržin var-dêr, şte o benim têlêsemêm-dêr; oraja senin şezadenin küçük kěz-kardaşênên köşkü karşusênda bir jüksek dâ var-dêr, o da'ên tepesinde bulunan çeşmeje hergün sabâljên kêrk tane deniz ajgêrê gelir, eger o ajgêrlardan birini su iđerken başênê sudan çekinžeje kadar ajaklarênê nallajup üzerini egerlejek başêna başlêk takup kim binerse o ajgêr sudan başênê çektikte üzerinde-ki adama emr et sultanêm der, o-da gidežjeji jeri sôjledikte anê oraja götürür der; kěz-da hajdê oradan müsibet sen-de, öjle têlêsemê ben ne japajêm, oraja kim gidüp-te anê götürežek, hajdê hajdê çek kapudan dêşarê deje devi kovar; dev-de kěz ile epejže görüšüp konuštum deje sevinüp gider ujkuja jatêr.

Birde šah Mêmed saraja gelir, kěz devin anlattê gibi şezadeje işi anladêr, o-da atêna binüp dôru küçük kardaşênên köşküne gelir, kuşa sôjler; kuş-ta sabâ olunža beş tane kuş cā'rêr, hajdê šah Mêmed ile šu karšu-ki da'a gidin, oraja çekan deniz ajgêrlarêndan birini su iđerken nallajup egerlejîn, başênê sudan çekmeden bunu üzerine bindirin deje kuşlarê olanê jollar. Bunlar o da'a giderler; uzatmajalêm ajgêrlar çekênža hemen her işini çabuk japarlar, olan üzerine biner, ajgêr-da başênê sudan çekinže emr et sultanêm der, olan fêlan adaja gidežêm dejüp ajgêr kapa gözünü aç gözünü dedikte

kendini ada kenarênda bulur, ajgêrên başlêñê žebine sokarak kendisi adanên içine dōru girer. Bunun karšusêna bir jaudi čekup ej ölüm sen buraja nereden geldin de je sorar, olan-da benim gemim karaja vurdu, ben-de jüze jüze buraja çektem der, sen burada neži sin? jaudi ej ben Rüzgjar-devin uša'ê-jêm, burada eküp biçüp anên bir öküzü var-dêr, burda anê beslerim, sen-de bana uşak olurmusun der, olan-da pekî olurum demesîle jaudi buna der-ki sen hergün şu haruzu su ile doldur, olan-da pekî bezirgjan der.

Bir kaê gün orda oturur bakar-ki havuzun kenarênda büyük büyük fêcêlarla şarab dolu, hemen jaudi gidinže fêcêda-ki şarablarên hepsini su jerine havuza boşaltêr, birde devin tēlēsēmê olan öküz susajarak gelüp havuzdan su içejim de je şarablarê tekmil içer, bir kaê adêm gidinže öküz jere düşer. Olan hemen öküzü kesüp karnêñê jararak altun kafesi alêr, žebinde-ki başlê çekarup denize vurunža ajgêr çekar üzerine biner, emr et dejinže Rüzgjar-devin sarajê önüne gidežêm der, kapa gözünü aê gözünü dejinže kendini saraj önünde bulur. Birde kēz ažeb šezadem ne vakit geležek de je beklermiş, birde olanê görünže hemen ašā iner, dev-de o gün ujkudan kalkažak imiş, olan kēzê-da ajgêra bindirerek bunlara nereje gidežeksiniz de je sorar, anlar-da Zümrüt-Anka kuşunun köškü önüne gidežeklerini söylerler; mejerse o-da pek çok uzak oldūndan ajgêr kapajên gözlerinizi de je göje uçar. Birde giderken dev ujkudan kalkar, jine kēzê bulmajênža ejvā bu šah Mēmed jine-mi geldi de je hemen durmajup bunlarên arkalarêna düşer; kēz devin jelini işidir, aman šezadem jine dev gelijor, olan-da evvelže korkmuş oldūndan, jine beni öldürežek-tir de je çok korkar, ajgêr-da korkmajên o kafeste-ki kuşun kafasêñê koparên demesîle olanên aklê başêna gelerek hemen kuşun kafasêñê koparênža dev ölür geberir. Bunlar sevinerek kuşun köšküne varêrlar, andan ajgêrê salê verirler; kuş olanê karêsenê görür, bir çok sevinirler, andan bir kaê gün orada oturup bir gün atlarêna binerek dōru ortanža kēz-kardašênên köšküne gelirler; bir kaê gün-de orada oturup günlerde bir gün oradan-da čekup büyük kēz-kardašênên köšküne ūrarlar, anlarla-da görüştükten sōra dōru o kēzên sarajêna gelirler. Anasê babasîle görüşürler, ka'uşurlar, jine jeniden kêrk gün kêrk geže dūn japup olan-da kendi babasênên düşmanêñê öldürdün-

den babasênân-da vasijeti oldū içün jerine kendisinin padiša olažâ'nê söjler. Herkes olana hakk verüp padiša olmasênê münasib görürler; büyük kardaşênê tayttan indirüp anê padiša japarlar, ölüp ölüñzeje kadar ömürlerini safa ile geçirirler.

3.

Vaktên birinde bir padišahên bir ölu varmêš, bunun-da bir lalası olup janêndan hiç bir jere salê vermezmiş, kendi žanê gibi hem severmiş. Bu olan bir geže düşünde bir kěz görerek aşik olur; kěz-da Kêrklerden imiş. Bu kěz kimin kêzê oldūnu bilemejerek, aşkên-dan geže gündüz ālar dururken bir geže jine düşünde kêzê görür; kěz olana ālama, beni gel Kêrkler hamamênda bul dedikte olan ujkudan ujanarak lalası'na žanêml lala Kêrkler hamamê nerede dir bilirmisin dedikte lalası aman šezadem anê ne japažaksênêz, bunu sana kim söjledi dejinže olan başêna geleni lalası'na anladêr, o-da šezadem sen hiç merak etme, ben sana o kêzê bulurum amma bunu kimseje söjleme, anlar peri dir sōra seni öldürürler dejüp bir geže lalası kendi kendine kalkar, dōru o hamama varêr; hamam kapusêndan girinže hamamên içine gidesiježek lalaja sille tokat artêk hiç eksik olmaz, nejse olan hiç aldêrmajarak hamamên içine girer, göbek tašêna oturur, birde hamamên kubbesi ačêlêr gibi bir güriültü kopar; lala herne kadar korkarsa-da kendini tutarak birde bakar-ki šezadenin aşik oldū kěz gelir, olanê hiç görmez gibi oturup bilezîni inžilerini çêkarup göbek tašêna kor. Olan kěz jêkanêrken anlarê alup hamam kapusêndan jine dajak jejerek dêšarê çêkar amma aklê başêndan gider; nejse o aldê šejleri saraja getirir, šezadeje kězên bilezîni inžilerini gösterinže olan aman lala sen bunlarê nasl aldên der, lala-da japtê gibi söjler. Olan biraz sevinirse-de aman lala šu gittîn jere beni-de götür, lala šezadem sen benim gittîm jere gidežek olsan deli olursun, hem dajâ dajanamazsên, kim bilir šindi bir daha gidežek olsam ne kadar çok dajak jerim amma bir gün seni o kězên oturdū jere gizliže götüremjim-de sen-de anê ejiže sejr et amma sakên kendini gösterežek olursan sen-de anlara karêšup bir dahi ne benimle ne anan babanla görüše bilirsin. Olan aman lalažêml sen beni götür-de ben senin dediklerini japarêml dedikte bir geže kimse dujmadan lalası šezadeji alup giderler.

Gide gide bir baǵceje varêrlar ; lalası űezadeji bir a'ű ardêna saklar, kendi-de janê baűênda gizlenir ; birde bunlar oturup dururken bakarlar-ki kêrk tane güjerűin gelüp baǵçede bulunan havuza dalarak hepsi çêrpêrup birer kêz olup, òlan-da kendi düűünde gördü kêzê görünűe aman lalaűêm űindi gördüm űte benim sevdîm ònde-ki deűl-mi fêlan der, lalası-da aman űezadem sus, űindi bizi iűidirlerse hem kaçarlar hem-de sôra buradan çêkamajêz der ; nejse űezade sesini keser amma artêk kêzên aűkêndan sabrê kalmaz. Bunlar bir sofrâ kurulup hepsi-de otururlar, jerler içêrler, kêz yemek jedikten sôra bir űiűe űerbet getürtüp kupalara kojarak beni sevenin aűkêna der hepsi-de içêrler, sôra yemekten kalkup ojnarlar gülerler, hepsi sojunup jêkanmak içün havuza girerler. Hemen lala gidüp o kêzên urbalarêne alarak jine jerine gelir ; nejse bunlar jêkanêrlar, hepsi urbalarêne gejerek çêrpêndeklarê gibi kuű olup uçar. Bu kêz urbalarêne arajarak bulamajênűa ejvâ buraja bir düűman gelmiű, űindi ben ne japajêm deje oturup düűünür, kendi kendine aűzeb bunu bana japan kim dir deűjüp dururken òlan a'űên arkasêndan çêkarak kêz bunu görünűe aman űezadem urbalarêm sende ise ver fêlan derse-de òlan jemin ederek ben almadêm bende deűl, o-da sen burada imiűsin, baűka bir kimse gelüp aldêsa-da elbet görmüűündür. Òlan ej sevdîm bunűa vakitten berü senin aűkênla ben janup tutuűarak geűe-gündüz âlardêm, sen ise bütin gün zefkinde űümbüűünde oturjorsun, bana teslim olaűâ'na jemin et senin urbalarêne bulajêm dedikte kêz pekê deűjüp jemin edinűe bir rüzgjar koparak baǵçe bütin kêr gibi çajêrlêk olup birde ikisi-de űaűêrup kalêrlar ; kêz ejvâ űezadem, beni bütin kardaűlarêmdam ajêrdên, űindi ben senin sen benim oldum. Òlan sevinerek aman lalaűêm nerede deje öteji beriji ararsa-da bir türlü bulamaz, kêza ej sevdîm senin urbalarêne alan benim janêmda-ki lalam idi amma o űindi jok, aűzeb nereje gitti, kêz űezadem sen artêk onu arama, ejer benim urbalarêmê jakmêű olsajdên o vakit lalanê kajb etmezdin, űindi benim urbalarêmê ona gejdirdiler, o-da Kêrklara karêűtê amma ben kurtuldum. Òlan kêzê buldûna sevinirken lalası-da pek sevgilisi oldü içün ejvâ istedîmin birini buldum birini kajb ettim deje âlajup dururken kêz ej űezadem benim bir gajet sevgili halajêm vardê, ejer o bana bir kerre geleűek olursa anên bana

zararê dokanmaz, ben senin lalanê ana sôjlejüp buldururum, hajdê biz şindi gidelim dedikte olan ne japsên bir şey dir oldu, kêzê alarak dôru sarajêna götürür.

Odasênda oturup dururken kêzên o sevgili olan halajê penžere-nin önüne gelüp kêza ej sultanêm benden nasl ajrêldên, şindi ben sensiz ne japajêm dedikte kêz âlamâ başlajup hajdê şu baǵcede-ki havuza gir, şezademin sevgili olan lalası her neredede ise anê bana çār, kuş aman sultanêm onu arkadaşlarê hiç janlarêndan ajêr-majorlar, şindi ben onu çārur buraja geležek olursa öbürkiler-de anênla beraber gelüp benim çārde me anladêklarê gibi beni-de öldürürler, sōra bütün bütün sana hasret kalêrê, ben şindi gidüp anê bir tenhada bulursam belki buraja getire bilirim dejinže kêz aman dadažêm herne japarsan jap anê buraja getir, hiç olmazsa bir kerre jüzünüzü görürüz dejinže kuş uçup gider.

Arasê bir kaç gün geçüp şezadenê lalası bulup şezade senin-çün çok âlijormuş, şindi seni bir kerre görejim deje benden istediler, nasl edüp-te bir kerre seninle gideriz demesîle lala bir geže gizliže seninle gideriz amma çabuk gelmeli-jiz, zere arkadaşlarê beni bir sāt görmeseler olamaz, sōra bizim nereje gittimizi görürlerse hemen öldürürler der. Nejde geže oldukta berikiler duymadan bunlarê ikisi birden kalkup şezadenin baǵçesine girerler, havuzda çerpênup adam këlêna girerler ; kêz bunlarê görinže şezadem aman şindi ben bun-larê içeri aldênda merdümen başênda urbalarêne sojup bizim urba-larêmezdan gejdirim, sōra sen anlar odaja girdikleri vakit urba-larêne al ateşe at, bir daha kendi këlêklarêne bulamajup bizimle kalêrlar dejerek hemen baǵçeje iner, bunlarê içeri alup urbalarêne sojarak başka urba gejdirim. Şezadenin odasêna girdiklerinde şezade gidüp anlarê urbalarêne ateşe atênža bunlar ejvā jandêk demesîle düşüp bajêrlar ; nejde bunlarê ajêlttêklarênda hepsi bir birlerine sarêlup ka'uşurlar, sōra şezade kêzê kendine, kêzên dadêsêne-da lalasına nikjā ettirüp kêrk gün kêrk geže dūn japarlar.

4.

Bir vaktên birinde bir padişahên üç ölu varmêş. Günlerde bir gün padişa çastalanarak ölü ; o'ullarê bir birlerine tayta sen geçe-

ž̄en ben gečež̄em deje gougaja tutuŝurlar, en s̄ora küçük olan der-ki hajd̄en birer ok atal̄em, hanḡem̄ez̄en-ki çok giderse tayta o geçsin, berikiler-de pek āla dej̄üp oklar̄en̄e alarak k̄era çekarlar. Bunlar birer birer oklar̄en̄e atup büyük olan̄en oku bir çaj̄erlek jere, ortanžan̄enki-de jine andan uzak bir çaj̄era, en küçüjünün oku-da bir çal̄el̄ekle jere düşer. Bunlar̄en her biri oklar̄en̄en düŝt̄ü jerlere koŝarak gitmekte olsunlar, akŝam olup ortal̄ek karanlık oldukta gittikleri jerde her biri oklar̄en̄e al̄er, bir birlerini bulamajarak üc̄ü-de olduklar̄e jerde kal̄er; küçük olan o çal̄el̄ekta okunu bularak ažeb buras̄e nasl jer dir, ŝunu bir ejže görsem deje dört jan̄ena bak̄enup dururken uzaktan bir mum eŝ̄ görür, varup gidejim-de ŝu mum eŝ̄endan bir fener bula bilirsem ŝuras̄en̄e gezejim, belki biŝej görürüm deje o eŝ̄'a karŝu gider. Gide gide bakar-ki bir büyük saraj, janlar̄enda k̄erk kiŝi bekljor; gid̄up salam verir, siz kim siniz deje sordukta anlar-da biz ž̄ers̄ez̄-ež, ŝu konā kač j̄eldan berü girmek istijoruz, bir türlü jolunu bulup giremejoruz. Ōlan hemen öteje beriye sald̄erarak kona'̄en bir d̄evarena çekup hajd̄e benim çek̄t̄em gibi birer birer siz-de çek̄n̄ez̄ dedinde, anlar-da ūraŝa ūraŝa güc hal ile birer birer d̄evara çekarlar; olan her çek̄an̄en baŝen̄e kes̄üp öbür jana atar, k̄erk̄e-da tekmīl olunžā olan saraj̄en içine gir̄üp büt̄ün odalar̄e gezer; üç odaj̄e ačarak her birinde birer güzel k̄ez̄ görür, birini kendine aj̄erarak öbürlerini-de büyük kard̄aŝlar̄ena aj̄er̄er, kendinin-ki belli olmak için odan̄en kapus̄ena belinde-ki hançerini çek̄arup saplar çekup gider, oradan gidesižežek sabā-da olur; okunun düŝt̄ü jere varup oralar̄e gezer anlar, andan s̄ora kard̄aŝlar̄en̄en olduklar̄e jere giderek anlarla gör̄üşür, küçük olan̄en oku hepsinden ilerü gitmiŝ old̄ü için an̄e tayta çek̄ar̄erlar.

Bir zaman geçer; o padiŝa sabā olunžā kalkup küçük k̄ez̄en̄en kapusu önünde-ki hançeri görür, çek̄iüp çek̄armak istediŝe-de bir türlü çek̄aramaz, nekadar adamlar̄e var ise ūraŝ̄erlar, anlar-da çek̄aramad̄eklar̄e gibi padiŝa her jere bildir̄üp ejer bu hançeri kim çek̄ar̄ersa k̄ez̄em̄e ana veririm demesi üzerine her ŝeherde nekadar adam varsa gelirler, hançeri jerinden çek̄aramazlar. Kala kala bu üç kard̄aŝlar kal̄erlar; anlara-da ž̄aber gittikte üc̄ü-de oraja gelirler, büyük olan hançeri tutup çeker çek̄aramaz, ortanžā-da tutar o-da çek̄ara-

maz, küçük olan hançeri çekinçe çekarup belinde-ki kênêna sokar. Padişa ölüm kězê senin dir dejinçe olan benim iki kardaşê daha var, padişa anlara-da büyük kězlarême veririm dedikte olan buna razi olup her biri kězlarê birini alarak atlarêna binüp jola çekarlar. Giderken küçük olanê aldê kěz gajet güzel oldûndan hemen havadan rüzgjar gibi bir şey inüp olanê kuşâ'ndan kězê kaparak gider ; mejerse o kêza bir dev aşik imiş, anê kapar gider, olan arkasından baka kalêr ; hemen kardaşlarêna hajdê siz gidin, ben bunu bulmajênza gelmem dejerek anlara jol verir, aldêklarê kězlarla beraber giderler.

Küçük olan kězê peşine düşer giderse-de nereje gittini görmez. Az gider uz gider, dere tepe düm düz giderek bir dev-anasêna rast gelir ; mejerse o kězê kapın devin anasê imiş. Olan bunu görünçe ejvâ şindi bu beni paralar deje gidüp â anažê deje sarêlêr, o-da o'ulžûm dedikte karê nerden gelüp nereje gidijorsun deje sorar, o-da işi anladêr. Karê ejvâ ölüm o senin karêne alan benim ölüm-dêr, o kěz için kaç jêl-dêr ũraşêr bir türlü alamaz, hanê görüp-te başlarêne kestın çêrsêzlar yok-mu? bu kězê çalmâ ũraşanlardê, anê çalup benim öluma verežeklerdi, şindi o kězê anê elinden almasê pek güç-tür ; bundan fêla jere git, orada benim büyük kardaşêm var-dêr, benden salam sôjle, belki sana alê verir dejinçe olan jola dörularak dev-karêsenê dedî jere varêr ; gidüp ana-da anažê deje sarêlarak başêna gelenleri anladêr, o-da ben anê bilmem, fêlan jerde benim büyük kardaşêm var-dêr, ona git der. Oradan olan dörü oraja varêr, jine anažê deje dev-karêsenê sarêlêr, o-da â evladžêm fêlan dedikten sôra olan işini sôjler, karê-da o'ulžûm o senin karêne alan dev buradan geçeli tam bir aj oldu, şindi anê oldû jere gitmek pek güç-tür amma japa bilirsen kolajê-da var ; olan ne dir o dedikte karê şindi buradan fêlan jere varêrsên, orada-ki deniz kenarênda kêrk gün beklersin, anda kêrk günde bir deniz ajgêrênen jaurularê karaja çêkar, eline bir kuşak pamuk alarak anê birini tuta bilirsen alup dörü buraja getirirsin, biz anê kêrk gün beslejerek büyüdürüz, andan sôra üstüne binüp aradê kězê gidüp bulursun dejinçe olan dörü o deniz kenarêna gider, kêrk gün orada bekler ; kêrk birinži gün denizden ajgêr jaurularê çêkênza olan elini sürmejjerek pamuk

ile kuşaklajup o dev-karésênên janêna getirir. Bunu kêrk gün beslerler, kêrk gündən sōra karê ajgêra bu olanê fêlan jere götüre bilirmisin dedikte ajgêr aman ben küçü-üm, anên karésênê alan benim babam-dêr, şindi ben herne kadar ucsam jine o bana jetişir amma ejer bu benim arkama bindi vakit ordan kêzê alup-ta kaçarken sêrtêma bir îne batêrêrsa, belki înenin aźêsüle çok kaçarêr, joksâ babam bana nasl olsa jetişir, sōra beni-de bunu-da öldürür dejinže olan ajgêra biner, eline bir îne alup dōru karésênên oldū jere varêrlar.

O dev jatmêş, kêzên janênda ujijor, bindikleri ajgêr-da çajêrda otlijor. Hemen kêz olanê görünže aman şezadem ben babamên janêndan alêndê gibi-jim, hiç zarar gelmedi amma durmajup gidelim, zere şindi bu ujanêrsa bizi öldürür; hemen kêzê-da olan bindi ajgêrên üstüne alarak bunlar gitmê başlajênža devin bindi ajgêr bir kerre kişner, hemen dev ujkudan ujanênža bakar-ki kêz jok. Çabužak ajgêra binerek bunlarên ardêna düşer, olan-da gittikêe jol almak için altênda-ki ajgêra bütün îne batêrêr, bir-de ajgêr aman şezadem babam gelijor, şindi bizi tutažak dejinže olan îneji ajgêra sêkça sêkça batêrdêkta dev-karésênên janêna varêrlar, babasê jetişemez; andan karê bunlarê gördükte olum şindi hiç korkma, ejer buraja varmamêş olajdênez o ajgêr size jetişüp üzerinde-ki dev sizi paralarde, hajde al kêzê nereje gidežeksen git amma her gün bana bir adam gönder, ejer göndermezsen seni bir geže geliip karênla jatêrken jerim, olan pekî dejerek kalkup dōru şehrine gelir.

Öbür kardaşlarê-da bunu gelsin deje beklerlermiş; olanên gel-dîni gördüklerinde sevinirler, kalkup dūn kurarlar, kêrk gün kêrk geže dūn japtêkten sōra hepsi bir geže güvej girerler. Olan dūn telaşasüle deve adam göndermeji unudur, o geže kêz ile jatêrken bunlar ujudukta o dev-karêsê geliip bunlarê jataklarile alarak gider, birde olan ile kêz ujanêklarênda kendilerini dev-karésênên janênda görürler. Olan ejvâ ben bunun dedî şeji unuttum, bunun için başêmêza bu geldi der; dev-karêsê olana ben sana bu kadar ejlik ettim, sen ise gittin gideli bana hiç bişej göndermedin, şindi ben sizin ikinizi-de jejim-mi dejinže olan aman anažêm sen bunu bana bā'sla, ben şehre vardêkta bu ana kadar herkaç gün geçtise o günlerin her biri için

birer adam jollarēm, ejer jollamazsam bizi jine eline geçirdikte hiç durmajup je fēlan deje nejse dev-karēsēnē kandērēr, karē bunlarē salē vererek jola čekarlar ; gide gide jorgunluktan bir jerde oturup dururken olan kēzēn kuşā'nda jatup ujur, birde kēzē evvelže kapan dev jine ajgēra binüp oradan kēzē kapar gider.

Ölan az ujur çok ujur, birde ujanup bakar-ki kēz jok, aman buna ne oldu deje oradan kalkarak öte'e beriye gezinüp dururken orada bir kuju bulur, kujunun içine bakar-ki dibinde bir gürültü çalgē çānak artēk deme gitsin. Ölan bu ne dir deje şu kujunun içine nasl gire bilirim, ažeb içinde kim var fēlan deje düşünüp dururken kujunun içinden bir kuş čekar, kuş olanē görünže ej jijit sen burada ne geziyorsun dejinže olan ben bir jer garibi-jim, buradan gečerken kuju içinde bir seş işittim, ažeb bu ne dir deje anē bekljordum demesile kuş bunda peri-padišahēnēn ölu evlenijor dūnü var, ben-de bunlara su tašijorum, olan ažeb ben bunun içine giremez mijim der, kuş-ta ben šindi gidüp su dolduražām, ejer o vakta kadar beni beklersen seni kujuja indiririm, olan-da pekī beklerim der ; kuş gidüp su alarak gelir, olanā šindi ben seni ašā indirdimde seni gördükleri gibi hepsi bir birine girüp içimize adam ölu geldi deje başēna üšüşürler, sen-de aman padišahēm beni sen kurtar derdimin çaresini bul dersin, o-da ne dir o dedikte başēna geleni hem istedin šeji sōjle, o senin derdine çare bulur dejerek bunu kujuja indirir, olan bakar-ki bir bayče, türlü-türlü ā'žlar çiçekler güller, žennet gibi güzel, içinde hep kuş dolu ; birde bunu gördüklerinde vaj bu adam ölu nereden geldi deje başēna toplanērlar, o-da kušlarēn başēna jalvarup jakarak derdini anladēr. Padiša buna ej o'ul sen bir adam ölu-san, buraja nasl geldin dedikte o-da su tašējan kušu gösterir, padiša o kuša hajde bu olanē al, istedi jere götür, ejer bir ele gečežek olursanēz šahēm deje bā'r, ben sizi kurtarērēm dedikte kuş olanē sērtēna bindirüp havaja uçar ; o devin oldū jere varēnža kēzē aldēklarē gibi uçarak jedi kat göje čekarlar, ajgēr kišnedikte dev ujanup ajgēra binerek bunlarē tutmā sejtirtirse-de hiç bir jerde bulamaz, andan geri dönüp jerine gider.

Kuş bunu alup dōru o kujuja getirinže padiša olanā senin adēn Šah Meram kēzēn adē-da Sade Sultan olursa bir daha ele geç-

mezziniz amma sakén janêlup eski adlarênêzê çā'rmajênêz, o sana Şah Meram sen ona Sade Sultan dejesiniz dedikte bunlar-da pekî deje kêzê alup jine şehrîne gelîr, orada kêrk gün kêrk geže tekrar dūn japup kêza güvej girer. O geže jattêklarênda jine o dev gelüp bunlarê kapaža'ê vakit kêz ujanarak Şah Meram deje bā'rênža olan-da ne var Sade Sultan demesîle dev orada taş olup kalêr ; andan bunu baççede-ki havuzun başêna kojarlar, her gün olan ile kêz havuz başênda otururken bazi kerre olan onudup kêzên eski adênê, kêz-da olanên adênê çā'rmā başladêklarênda o taş orta jerinden jarêldênê gördükleri gibi akêllarê başlarêna gelerek kêz aman Şah Meranêm olan-da ne var Sade Sultanêm dedikte taş kapanup dev bir türlü içinden çekamazmêş.

Sōra epejže vakit geçer. Bir geže olan ile kêz jatêrlarken kêzên dūşünde bir dervîş gelüp kêzê siz ne vakit adênêzê unudursanêz, bu taş jarêlup içinde-ki dev çêkaža'ê vakit sen Şah Meranêm deježên zaman şezade sana ne var Sade Sultanêm demeden bunun başêna bir avuž havuzun sujundan atažak olursanêz o taşên içinden her vakit türlü-türlü altun elmas havuzun içine akar, siz-de bu devden kurtulursunuz der; kêz ujkudan ujanênža îşi şezadeje anladêr, olan pekî amma jā ben havuzdan suju serpežêm deje senin adênê çā'rmajup ejer suju-da serpemezsem nasl olur derse-de kêz adam sen-de, elbet o kadaržêk şeji japa bilirsin der, olan-da hajdê bakalêm îş senin dedîn gibi olsun dedikte jine bir gün havuz başênda oturup dururken o taş jarêlup içinden dev çêkaža'ê zaman kêz aman Şah Meranêm olan-da suju serpežeji jerde hançerini çeküp deve saldêrênža dev taştan çeküp olanên bilejinden tutar, olan korkusundan aman Sade Sultan demesîle dev havuzun içine dūşerek jine taş olup kalêr, her bir janêndan kan akar. Bunlar bunu oturup sejr etmekte olsunlar bir gün havuz kenarênda otururken kêzên dūşünde görünen dervîş gelüp kêz ile olan siz benim dedîm gibi japajdênêz bu jine bøjle taş olup duražaktê amma kan jerine elmas altun akažaktê, sakén olmaja-ki keške bøjle dejejdik demejesiniz, sōra bu taş jine dev olup sizin ikinizi-de alup gider, bir daha bir birinizi bulamazsênêz dejerek dervîş ordan kajb olur. Şezade Sade Sultanêm o-da ne var Şah Meranêm dedikte biz bundan bøjle bu havuz başêna gelmejelim, zere jine onudup janlêş bišej japažak olursak, bir daha bu

devin elinden kurtulamajêz dejerek o havuzun başına hiç gitmezler, baǵçeje-de kimse çekmaz. O taştan bütün havuzun içine kanlar akar durur, olan-da kěz ile ölüp ölüñzeje kadar otururlar.

5.

Ervel zamanda bir padiša varmêş, bunun dünjaja hiç çöžü gel-memiş. Bir gün padiša lalasile gezmê çekup bir çêşme başına gelirl-er, orada abdest alup namaz kêlarlar, birde bakarlar-ki bir dervîş gelir, esselam alejküm padišahem der, padiša-da dervîşe sen benim padiša oldümü bildin derdimi-de bilirsin dedi ; dervîş-te kojnundan bir elma çekardê senin derdin hiç çöžün yok-tur, al bu elmajê jarê-sênê kendin jarêsênê-da karêna jediresin vaktê geldikte senin bir çöžün olaǵak amma jirmi jaşêna kadar senin, jirmiden sōra benim olaǵak-têr dejüp gider. Padiša oradan kalkar sarajêna gelir, elmajê keser, jarêsênê kendi jarêsênê-da karêsêna jedirir. O geže karêsê gebe kalêr ; vaktê gelir, dokuz aj on gün dejinze bir olan çöžuk do'u-rur. Padiša çok sevinir, büyük donanmalar japar sōra büyümê başlar, beş altê jaşêna girer ; hožaja verirler okur jazar, onüç ondört jaşêna kadar girer, başlar gezüp jürümê, en sōra çöžuk ava kuşa gider. Bir vakit geçtikten sōra artêk çöžuk jirmi jaşêna dōru gelir, babasê-da kalkar olunu evlendirmê ; bir kěz bulurlar dün kurulur, güveji girdi geže o dervîş gelir, olanê kaptê gibi gider, bir dā başına brakêr, otur burada puşt der gider.

Ölan korkusundan orada oturur, birde bakar-ki üç tane güjer-şin gelir, orada bulunan bir su kenarêna inerler sojunurlar, üçü-de birer kěz olur, orada jêkanêrlar, olan-da gider onlar jêkanêrken biri-sinin urbasênê alêr saklar. Bunlar sudan çekarlar, ikisi urbalarênê güjer jine güjerşin olup uçarlar, öbür kěz dahi sudan çekar bakar-ki urbasê yok, öteji arar beriji arar bakar bu olanê görür, anlar-ki urbasênê o olan saklamêş, jalvarêr jakarêr urbalarênê ister, olan-da vermez ; kěz olana der-ki seni buraja kim getirdi, olan-da der-ki bir dervîş getirdi, kěz-da o dervîş benim babam-dêr, seni şindi gelir saçlarêndan şu ā'za asar, elinde-ki kamçê ile seni döver ören-din-mi deje sorar, sen-de öğrenmedim de der. Ölan-da kězên urbala-rênê çekarêr verir, kěz jine güjerşin olur kaçar gider, birde olan

bakar-ki derviş gelijor elinde bir kamçê, gelir òlanêñ saçêndan â'ža asar elinde-ki kêrpaçla ejiže döver, sōra-da òrendin-mi deje sorar, òlan-da òrenmedim dedikte brakêr gider. Üç gün gelir bu òlanê bölje döver, sōra bakar-ki bunun òrenežejî jok salê verir; òlan-da jine oralarda dolaşup dururken ol güjeržin gelir òlana der-ki al bu kuşu sakla, jine babam gelir-de sana sorarsa-ki şu kêzlarêñ hanğêsênê ister-sin, sen-de beni göster, ejer beni tanêmazsan kuşu çêkar kojnundan de-ki bu kuş her kime giderse anê isterim dejüp güjeržin gider. Birde ertesî gün o kêzlarê derviş alêr getirir, òlana der-ki bu kêzlarêñ hanğêsênê bejenirsin, òlan-da kuşu çêkarêr şu kuş hanğêsêna giderse ben onu isterim der, kuşu salê verir, kuş-ta gider o òlana òreden kêzêñ üstüne konar. Derviş-te o kêzê òlana verir amma kêzêñ anasê bunu istemez, mejer bu kêzêñ anasê büjüžü oldū ičün kêzlarê-da büjü jap-ma'ê bilirlermiş.

Òlan kêzê alup giderken birde bakarlar-ki kêzêñ anasê gelijor; hemen kêz òlana bir tokat vurur òlanê büjük bir baççe japar, kendine-de bir tokat vurur baççuvan japar; birde anasê gelir baççuvan buradan bir kôz ile bir òlan geçti-mi der, baççuvan-da daha prasa-larêñ olmadê ufak-têr der, karê-da žanêñ baççuvan sana prasa sormijorum bir kêz ile bir òlan dejorum, baççuvan-da žanêñ daha ispa-nak dikmedim, bir iki ajdan sōra gel der. Karê bakar-ki bu laf anlamijor döner gider; biraz gittikte kêz bakar-ki anasê gitti, baççeje bir tokat vurur jine òlan, kendine-de jine kêz olur. Bunlar giderler, birde karê arkasêna bakar-ki òlan ile kêz gidijor, hemen oradan karê jine geri döner bunlarêñ arkasêna düşer, birde kêz arkasêna bakar-ki anasê jine gelijor; hemen òlana bir tokat fêrêñ japar, kendisi-de fêrêñžê olur. Anasê gelir fêrêñžêja fêrêñžê buradan bir òlan ile bir kêz geçti-mi der, o-da daha ekmekler pişmedi jeni saldêñ, jarêñ sât sōra gel-de verejim, karê-da žanêñ sana ekmek sormijorum, bir òlan ile kêz geçti-mi dejorum, o-da der-ki benim-de karnêñ až, biraz bekle, pişsin-de jejelim, bakar-ki karê bu laf anlamijor jine döner gider. Biraz gittikten sōra kêz kalkar fêrêna bir tokat òlan japar, kendini-de kêz japar jine kaçarlar; karê-da arkasêna bakar-ki òlan ile kêz jine gidijor, anlar-ki o gürdü baççe ile fêrêñ òlan ile kêz-dêr, jine döner bunlarêñ ardêna düşer. Kêz-da bakar-ki

anasê jine gelijor, hemen òlana bir tokat bir göl japar, kendi de ördek olup suda jüzer. Anasê gelir bakar-ki bir büyük göl, bir aşā bir iokarê koşar hiç bir janênê bulamaz-ki öbür jana geçsin, en sōra durur bakar-ki geçemeježek, döner gider sōra kēz-da bakar-ki anasê gitti, jine göle bir tokat òlan japar, kendini-de kēz, bunlar jine joluna giderler.

Gide gide òlanên memleketine jakên varêrlar, orada bir hana girerler, òlan kēza der-ki sen burada otur, ben gidejim sana urba araba getirejim seni-de götürürüm der gider. Birde giderken jolda önüne jine o derviř çekar, bunu kaptēnna dōru babasēnē sarajēna götürür, güveji girdi odaja brakêr, birde òlan bakar-ki kendi jataкта, gelin-de janēnda jatijor, ažeb ben düş-mü gördüm bu nasl iř dir de je düşünürken birde o handa braktê kēz bakar-ki òlan gelmijor, bir iki sāt bekler, haj gidi hajêrsēz haj, beni burda braktê-da gitti, šindi gelmijor de je oradan bir güjeržin olur gelir, òlanên jattê odanēn penžeresinden bē hajêrsēz elin kēzēnē aldēn-da hanlarda braktēn, šindi burda jatijorsun der jine hana gider. Òlan-dêr aklê bašēna gelüp anladê-ki o gördükleri šej düş dejl gerçek dir, hemen oradan kalkarak bir araba alup dōru hana geldi, kēzê arabaja kojup aldê saraja getirdi. Öbür kēzê anasēnēn evine gönderüp bu derviřten aldê kēzê kendine nikjā kējdêrup kerk gün kerk geže jeniden dūn japtêlar. Onlar ermiř müradēna, biz-de çekalēm damēn kiremidine.

6.

Bir varmēř bir jokmuř evvel zaman içinde bir padiřahēn üç òlu varmēř. Padiřa günlerde bir gün ölür, bu üç kardař babalarēndan kalan mallarê paj edüp her biri kendine göre bir iř tutup geçinmenin jolunu kurmuřlar. Büyük òlanlar her biri bir iř tutarak geçinmelerine bařlamēřlar, küçük òlan-da biraz hoppa oldūndan bir takēm adamlar bunun önüne düşerek šezadem šöjle olur bøjle gider de je bir takēm lakêrdêlarla bunu kandêrêrlar, òlanên-da çokža her bir šeje aklê ermedinden bunlarēn dediklerine kapêlup her gün anlarla düşüp kalkar; uzatmajalēm az bir vaktēn içinde bütūn paralarēnē anlarla jejüp içerek tükedir. Bir gün hiç parasê olmadēndan bari bu gün-de gidüp kardařlarēndan birer parça para iste jim-de bu

günkü zefkimden gerü kalmajem deje büjü kardaşena varer, bunu gördü gibi hajde bire edepsiz git buradan, seni şindi şöyle böyle japarem deje kovar. Oradan ortanşa kardaşena varer, nejse o bunun halena azejarak cekarup bes on guruş verir, o gün jine o paralaré bitirinze ertesi gün jine kardaşé janéna vardékta buna biraz daha harzlek verir, o günde jine gününü gün eder; daha ertesi gün oldukta artek aleşté já, jine kardaşenén janéna varup para ıstejinze o-da hajde var jékél, ben hergün sana parajé nerde bulažám deje o-da kovar. Şindi bu olan ne japsén, hergün zefke aleşté, bu gün-de varup şu benimle arkadaşlek eden adamlara gidejim ne masraf olursa bugünlük anlar versin-de sora jine anlarla elime para gettikte ujuşuruz felan gibi bir takém düşünüp taşenarak nihajet anlarén bir kaçéne bulup ej arkadaşlar büjün bende para nanaj, bugünlük olažak haržémézé siz tanéjénéz-da jarén öbürgün-de jine elime para getinze sizinle sajeseréz felan deje bunlaré kandermak ıstedise-de sezadenin parasé olmadéne anladéklarénda hajde var jékél git, senin gibi bejin bize lüzümé jok deje bunu kovarlar. Sezade bunlardan bu işi gördü gibi aklé başéna gelerek evé ben olanşa varémé bu heriflerle jedim içtim-de şindi bunlar bir gün için olsun beni paraséz kabul edemediler, şindi ben ne japajem deje düşünmé varer, kendi kendine şöyle olur böyle gider derse-de bir türlü bunu içine sé'déramajarak varajem başémé alup gidejim-de bari bütün bütün rezil olmajem deje bir geze şeherden çekup gider.

Gide gide epejze jer gider, günlerde bir gün bir ovadan geçerken önünde gider bir hayvan görür, aman bu ne güzel hayvan-méş deje tutmak için ardéna düşerek bunu kovalar, git bire git hayvan gider o gider, en sora anén bir jere girüp gözünden kajb oldunu görünze bunu elbet burada ele geçire bilirim hüljasile anén girdé jere varer, bakar-ki bir güzel baçce, güllük gülistanlek, güzel güzel a'žlar, şarél şarél sular akar, her janda bülbüller şakér, ortasénda bir köşk bütün zümürütten zevherden japélméş, bakanén gözleri kamaşér; önünde bir havuz, üç jerinden su akar. Ölan bunlaré görünze azeb burasé zennet-mi-dir joksa ne dir hiç-te bir kimse jok, azeb benim buraja girişim günā-mé-dér savab-mé-dér deje düşünüp hajran olarak dururken sü-köske nasl giririm deje janénda dolaşarak hiç bir girežek jerini

bulamaz. Bunda bir iş olmalé elbet bütün bütiin burasé boş deyl dir, bunun ejisi ben kendimi bildirmejüp bir jere gizlenejim-de ne olup bittini görejim deje anën üzerine gül ā'zlarēnēn aralarēna gizlenüp oturur. Akşam olunça öteden üç tane güjjeržin gelüp havuzun kenarēna inerek o akan çeşmelerden ā'zlarēna birer parça su alup havuza dalarlar, çerpēnarak çektēklarēnda üçü-de birer kēz olur amma olan bunlaré gördü gibi aklē başēndan gider. O orada oturmakta olsun kēzlar havuzun kenarēna oturup üçü-de kahkaha ile güler, biri ben büjün bir güzel gördüm amma güzel demek ana jakēšer lakin kendi pek fakir-dir, öbürü-de senin gördünü ben-de gördüm amma o fakir deyl dir düškün-dür, daha öbürü-de siz anē gördünüz amma benim gördüm gibi göremediniz deje gözü gül arasēndan olanēn kendilerine baktēnē görüp bir daha kahkaha ile güler. Berikiler bundan bişej anlamajarak olan-da kēzēn kendini gördünü anlajēnça jüreji tir tir titremeje başlar, šindi bunlar benidujduklarēnda buraja ne içün geldimi bilemejüp žanēma kējarlarsa fēlan deje olan korkulara varup hele bakalēm ne olažak deje jine jerinden kēmeldamaz; bu küçük kēz-da berikilerden pek çok güzel, olanēn-da güzelli hemen andan zijade denilse jakēšer kēz bunu olan-da kēzē gördüklerinde bir birlerine olkadar aşk ateši salēnēr-ki akēllarē başlarēndan gider. Berikiler-de bu kēzēn en sonunda gülüşüne žanlaré sēkēlup sōjledī lakērdēdan-da bir šej anlajamadēklarēndan hajdē oradan kazpe, sen bizimle ejlenijorsun deje bunlar darēlērler, nejse andan kalkup kōške girerler. Kēzēn aklē olanda, olanēnki-de kēzda, ötekiler-de kēza darēldēklarēcün bu kēz anlardan ajrē kōškün bir penžeresine oturup olanēn oldū jere bakarak durdukça ahē zijadeleşir, ažeb bu kim dir deje kendi kendine bu olanē olan bunu sejr ede dursunlar berikiler-de kēzē kendi azarladēklarēcün darēldē deje hajdē kazpe var orada kendi kendine otur, biz seninçün žümbüşümüzden-mi kalažāz dejüp el çērptēklarēnda bir takēm žizmetēiler gelerek bunlara jem yemek içki fēlan getirüp jerler içerler, šōra-da tef çalgē gelüp bunlar ejlenmē başlarlar. Kēz olana bakmadan olan-da kēza baka baka bunlar olduklaré jerde ujuja kalērler, kēz olanēn düşüne girüp olan bunu sorar, kēz-da biz üçleriz, üçümüz-de bir kardāš-ēz, jā sen kim sin dedikte olan-da ben-de

fılan padişahın ölu idim şindi fakir olarak bu yerlere düştüm de je başına gelenleri anladır, kěz-da aman şahım biz böyle kalırsak kardaşlarım seni dujarlar, zaten bana-da dargın olduklarından ikimizi-de öldürürler jā biz şindi jatažā'mēz vakit bütün urbalarēmēze sojunuruz, eger sen anlarē çalup-ta jaka bilirsen üçümüz-de senin gibi adem kēlēnda kalērez sōra sen benim ben-de senin oldukta varsın anlar-da ne japarlarşa japsın, artēk bize bir şey japamazlar dejinže olan bir kerre ah ederek ujkudan ujanınža anlar-ki kěz ile görüştü düş-tür ; kendi kendine azeb bunun dedī gerçek olur-mu de je düşünür taşēnēr, birde bunların çağēlarē ejlenmekleri bitüp hajdē kēzlar jatalēm de je bir birlerine sōylediklerini işittikte olan bir parça kendine gelüp aman şunlar jatsa-da bakajēm şu kēzēn bana düşte sōyledī gerçek ola bilir-mi de je anların ujumalarēnē beklejüp dururken birde oldū yerden kalkup dōru köşkün janēna vararak her naslsa kapujē açēk buldukta javaş javaş jokarē čekar ; birde bakar-ki bunların üçü-de sojunup her biri bir jana serpilmiş ujijorlar, hemen arkalarēndan čekardēklarē urbalarē toplajup baçēden dēsarē čekup biraz uzak oldukta hemen bir ateşle urbalarē tutuştırur ; birde o kēzlar aman bize ne oldu de je janarak her biri kalkarlar, kimi suja kimi öteje berije saldērmā başlarlar, birde bakarlar-ki urbalarē jok, ejrā bize bir düşman gelmiş, şindi ne japarēz bize bir zıjan gelirse kendimizi nasl kurtarērez de je üçü-de bir birlerine sarēlup korkujla bulunduklarē yerde kalērlar. Olan-da varup gidejim şunlar nasl oldu de je baçēnin janēna varēnža bakar-ki her janē janmēş, ne köşk var ne havuz var, hiç bir şey kalmamēş ; biraz ilerülejerek kēzēn üçü-de bir birine sarēlup durmalarēnē görünže hemen janlarēna varēr, ej periler sakēn bana ilişmejiniz de je kēzlar ile ejlenmē başlar, anlar-da azeb bu ne dir bizi öldürmē-mi gelijor de je hemen žan çekişir gibi nefesleri kesilmē başlar, olan anlar-ki küçük kēzēn düşte sōyledī sahi dir, hemen olanēn korkusu kalmajup bunlara varup ej güzeller şindi siz-de ben-de bir olduk, hiç korkmajēn, ben ölüp sizi terk etmem hajdēn biz-de sizin gibi üç kardaş-ēz, her birine birinizi verüp ölünžejedek otururuz de je bunlar jola düzülürler. Biraz gittikten sōra olanēn šehrine varērlar, olan büyük kardaşlarēna varup anlar-da bekjar olduklarēcün size-de kendime-de birer güzel kěz buldum hajdēn

birerini alup ölüñzejedek rahatêmezda oturalêm dejinze büyük kardaşlarê bu kêzlarê gördükleri gibi düşüp bajêlêrlar, sora ajêldêklârênda her biri küçük ôlana onar bin altun baŗşêş verüp üçü-de bu kêzlarê kendilerine nikjâlararak kêrk gün kêrk geŗe dñn japarlar.

7.

Ervel zamanda bir padiŗa varmêş, bunun-da üç tane erkek çozû varmêş. Bu padiŗahên bir güzel baŗçesi olup içinde her türlü jemişler türlü çiçekler güllük gülistanlêk güzel bir baŗçe imiş. Lakin bu baŗçeje bir dev dadanmêş, her sene jemiş vaktê gelüp nekadar a'ŗ varise jemişlerini jer gidermiş ; o dev için baŗçeje kimse giremezmiş, padiŗa-da bunun için çok kederlenüp bir gün zasta olmuş. O'ullarêndan büyük ôlu gelüp babasêna źanêm derdin ne dir ne için zasta oldun sölle bakalım, derdine belki derman oluruz der ; babasê-da źanêm o'ul görmejormusun řu bizim baŗçemize řu dev dadandê, bunun için çok kederlenijorum dedikte ôlu-da baba sen bana bir ok ile birde jaj ver, ben onu öldürürüm, babasê-da aman ôlum sakên ondan sana bir keder gelir demişse-de ôlu dinlemejüp her nолursa olsun ben anê öldüreźem, babasê-da ôluna bir ok verir, ôlan alêr dōru baŗçeje gider, bir a'ŗên arkasêna gizlenir, birde öteden bu dev ateş püskürerek baŗçeje girer, devin ateşi ôlana dejer dejmez aman jandêm jandêm der düşer bajêlêr. Bunu alêrlar götürürler derken ortanŗa ôlu gider babasêna der-ki baba derdin ne dir, neje zasta oldun, babasê-da kaç oradan, büyük kardaşêna derdimi sölledim o ne japtê-ki sen ne japaŗân derse-de ôlan jine jalvarêr jakarêr aman baba bana-da sölle, belki ben derdine çare bulurum, babasê-da źanêm o'ul benim zastalêm řu baŗçeje gelen dev için-dür dedikte ôlan baba ben anê öldürürüm, babasê-da ôlum sen anê öldüremezsın belki ondan sana bir keder gelir, vaz geç demişse-de ôlan jine ben-de bikerre gidüp öldürmek için ūraŗaźâm, sen bana bir ok ver dedikte babasê-da bakar-ki kurtuluş yok, hajdê var sen-de git, bojunun ölcüsünü al dejerek buna bir ok verir. Ôlan-da gider baŗçede bir a'ŗên dibine gizlenir, birde jine dev ateş püskürerek baŗçeje girdikte bunun ateşi ôlana dejer, o-da aman aman jandêm der düşer bajêlêr, anê-da alêrlar götürürler.

Ertesi gün küçük ôlan gider, o-da babasênên zastalênê sorar-

sa-da babasê anê kovar, sankê bir iş japažān-da benim janêma geldin. Ōlan-da amam baba anlar senin derdine derman olamadēlar, belki ben olurum deje jalvarêr jakarêr, babasê-da ötekilere sōjledī gibi buna-da deri anladêr. O-da bir ok istežüp ben onu öldürürüm demesi üzerine hajdê var sen-de git görelim dedikte ōlan hemen oku alêr dōru bažçeje gider, o-da bir āž arkasēna gizlenir. Oradan bu dev bažçeje girerken oku atar atmaz dev oraja düşer sōra kalkar geri gider; ōlan-da gelir babasēna šte baba ben o devi vurdum lakin ölmedi, ben gidüp anê öldürežēm, babasê-da ölüm nene lazēm gel gitme belki sen ölürsün sōra benim derdim daha ziyade olur, artêk bukadar el verir fēlan dedise-de ōlan söz anlamajup elbet gidežēm der derken kardašlarê-da gelir baba biz-de gideriz, üçümüz bir olup o devi öldürür geliriz derler. Padiša-da hajdên gidin amma çabuk gelin der; bunlar-da demir çarêklarêne ajaklarēna gijerler, oklarêne alêrlar, o devin akan kanēnēn ardēnža giderler.

Gide gide bakarlar-ki bir kuju bašēnda kan bitmiş, anlarlar-ki dev o kujunun içine girmiş derken büyük ōlan der-ki benim belinden bir ip bālajên ben inejim, anlar-da beline bir ip bālajup kujukja salê verirler; biraz ašā iner, birde jandēm jandēm der bā'rêr, hemen çêkarêrlar. Sōra ortanža ōlanê sallandêrêrlar, o-da biraz ašā indikte aman jandēm jandēm der, anê-da çêkarêrlar; küçük ōlan der-ki beni salê verin amma ben jandēm jandēm dedikçe siz jine salê verin, anlar-da bunun belinden ipi bālarlar, kujukja salê verirler. Ōlan başlar jandēm jandēm demē, o bā'rdêkča anlar salê verir, en sōra ip biter, lakin kujunun dibine irișmez, ipin bittini kujuda-ki ōlana sōjlerler, o-da brakên ipi der, anlar-da ipi brakê verirler, bu juvarlana juvarlana paldêr-küldür bir sofaja düşer; oradan bakar-ki bir oda kapusu, kapujê açar içeri girer, üç tane güzel kēzlarēn gergef işlediklerini görür. Bu kēzlar aman kardaš sen buraja nerden geldin, burasê dev eri dir, šindik o dev jaralê geldi, her gün bizim janēmēza gelir bize bakar, šindi gelirse seni burda görür bizi-de seni-de öldürür dediklerinde ōlan kēzlarēn arkasēna saklanêr, birde dev oda kapusēne açup girerken bir ok daha atar, dev oraja düşer, er isen bir daha vur der, ōlan-da beni anam bir kerre do'urdu dedikte dev geberir. Oradan jokarê bā'rêr ip uzatêrlar, kēzēn bījüjünü bālar, al

büyük kardaşem bu senin der, anlar-da ipi çekerler, jine salê verirler ; ortanža kêzê bālar, al ortanža kardaş bu-da senin der, anê-da çekerler. Şindi küçük kêz başlar ālamā, olan niçün ālijorsun dejesorar, kêz-da der-ki şindi ben onlarēn hepsinden güzel-im, senin kardaşlarēn kēzkanup seni jokarê çekerken ipini keseşekler, kestikleri vakit sen juvarlanērken iki tane kojun çekaşak, anēn biri bejaz biri sija dir, ejer bejaz kojuna sarêlērsan jokarê çekarsēn, jok kara kojuna sarêlērsan jedi kat jerin dibine girersin, bunun içün ālijorum der. Ōlan-da o kēzê dahi ipe bālar, alēn kardaşlar bu-da benim der, anê-da çekerler, bakarlar-ki bu kēz ötekilerden güzel, seni gidi köftehor seni, en güzelini kendisine ajermēş derler ipi sarkêdērlar, olan kendi beline bālar, bunu-da çekerler, kujunun jarēsēna geldikte ipi keserler.

Ōlan-dēr juvarlanarak ašā inerken kēzēn sōjledī gibi bir bejaz bir kara iki tane kojun çekar, ōlan-da bejazēna sarēlajēm derken kara kojuna sarēldē gibi jedi kat jerin dibine geçer, birde bakar-ki büyük bir şehir, oturur biraz dinlenir sōra kalkar biraz gider bakar-ki bir büyük ā'ş üzerinde kuş jvasē, içinde jaurular ötiyor, bir jēlan-da kuş jaurularēnē jemek içün ā'şā sarēlmēş çēkijor ; kemen ōlan hançerini çeküp jēlanē öldürür, sōra ā'žēn dibine jatēr ujur. Mejerse o jēlan her sene o ā'žda-ki kuşun jaurularēnē jermiş, birde kuşlarēn anasē gelir, o kuş zümrüt anka kuşu imiş ; hemen ōlanē görünže öldürmē saldērēr, kuşun jaurularē-da jēlanē olan öldürüp anlarē kurtardēnē analarēna sōjlerler, kuş-ta ōlana dokanmaz, hem-de ōlanēn jattē jere güneş gelmiş, kuş kanadēnē açar ōlana gölgelik japar. Ōlan-dēr biraz vakitten sōra ujanēr, bakar-ki büyük bir kuş kanadēnē açmēş ana gölgelik japar, sōra ōlan kalkar gitmē, bu kuş-ta ōlana der-ki al şu iki tūjü her nerede başēn sēkēlērsa bunlarē bir birine çak, ben gelir seni bulurum dedikte ōlan tūjleri alēr gider.

Birde şehrin içine girer bakar-ki saraj kapusēnda bir çok adamlar harēltē güriültü, ōlan-da gider anlara bakar-ki bir der güriültüsü dir gidijor ; hemen ōlan der-ki o devi ben öldürdüm, bunu alērlar dōru šaha götürürler. Šah bu ōlana der-ki ölüm bu devi sen-mi öldürdün, o-da beli šahēm ben öldürdüm der ; mejerse o der o memlekete akan bir sujun önüne jatarmēş, o memlekette su içün her kes

ölmüş, onun için şah-da bu devî her kim öldürürse, ben an^e izja ederim demişti. Dev öldükte bakarlar-ki o memlekete çok su gelir, anlarlar-ki dev ölmüş, onun için hep adamlar oraja toplanmış imiş ; şimdi bu olana şah der-ki ölüm dile benden ne dilerseñ dile dedikte o-da sâlênizla jokar-ki kata çekarêlmaklêmê dilerim, şah-da pekî amma bunu japažak burada bir kuş var-dêr, şimdi onu bulmasê güc-tür, olan-da arkasênê döner tüjleri çekarêr, bir birine çakar, o kuş penžerenin önüne gelir, olan der-ki o kuş bu-mu-dur, şah-da evet der. Kuşu içeri alêrlar, şah der-ki ej kuş bu olanê jokar-ki kata çekaražân, kuş-ta kêrk tane kojun kesilüp tulumlarê-da su doldurulup tulumlarê bir tarafêna kojunlarê-da bir tarafêna asup olanê-da üstüne bindirüp ben uçarken gak dedikçe et, gik dedikçe su versin der. Bunlar-da kuşun dedî gibi japup olanê-da üstüne bindirüp kuş uçmâ başlar, gak der olan et verir gik der su verir. Gide gide biraz jer kalêr et biter, kuş gak dedikte olan-da baldêrênê kesüp kuşun â'zêna sokar, bunun adam eti oldûnu kuş anlar jemez, â'zênda saklar. En sôra jokarê çekarlar olan iner, kuş-ta hajdê jürü git der, halbu-ki olanên aja'e kesilmiş oldûndan jürü-jemez oturur, hajdê sen git ben sôra giderim dedikte kuş-ta seni köftehor seni bažâ'nê kestînde bana verdin, anên için jürüjemejorsun dejl-mî, olan-da ne japajêm et bitti ben-de böjle japtêm der. Sôra kuş â'zêndan eti çekarêr, tükrijiyle eti olanên bažâ'na japêštêrêr bakar-ki eji oldu ; olan kalkar gider, kuş-ta jerine gider. Biz gelelim bu olana.

Şehrin içine girer bir boklu işkembe alêr başêna gijer olur bir kel olan. O jana bu jana gezer her bir dükjana gider aman beni çêrak alêrmêsênêz der, anlar-da kovarlar ; en sôra bir kujumžu dükjanêna gider, orda birisine çêrak durur, hernejse herif bunu ašâ jokarê kullanêr. Biz gelelim berikilere. Bu iki olan o üç kêzlarê alêrlar, dôru babalarêna giderler, padiša hanê küçük kardašênêz deje sorarsa-da onlar-da devî öldürdük bu kêzlarê aldêk, buraja gelirken o bizden ajrêldê, ben şimdi gelirim dedi, bilmeziz nereje gitti, bir daha gelmedi dediler babasê biraz âladê sezladê, nejse sâ ise gelir dedi. Bunlar o üç kêzdan ikisini o olanlara nikjâ kêjdêlar düne başladêlar, lakin bunlarên odalarênê dösemek için elmazdan japêlmêş bir dal varmêş, buna birde eš olmak için kujumžêlara götürüp

bu dal gibi kim japar de je her bir dükjanžēja sorijorlardê, anlar-da biz japamajêz dejerek en sōra bu kel ōlanêñ dükjanêna geldiler, ustadêna sordularsa-da o-da ben japamam demiš ; kel-ōlan-da usta ben japarêñ, ustadê-da ulan kel-ōlan sen nasl japarsêñ onu, usta vallahi japarêñ, o-da bakêñêz ālar bu kel-ōlan dejor-ki anê ben japarêñ, onlar-da kel-ōlana sana kêrk gün müxlet var, bu kêrk günde japa bilirsen jap, japamazsan bojnunu keseriz, kel-ōlan-da pekî kêrk güne kadar ben-de bunu japarêñ der, o dalê kel-ōlana verirler, anêñ gibi jap derler giderler. Kel-ōlan ustadêna der-ki ben dükjanê kapa-jažām, sen git kêrk günde ben bu dalê japarêñ, ustadê kalkar evine gider, kel-ōlan dükjanê kapar gider, iki çuval fêndêk alêr getirir, dükjana oturur çuvalêñ başêna, eline bir çekiç alêr başlar fêndêklarê çêt-pêt kêrmā, her kes-te sanêr-ki kel-ōlan dal japijor.

Bir gün ustadê gelir, dükjanêñ aralêndan aman kel-ōlan japa bilijormusun, haj haj nasl japamijorum, ondan bile eji japažām, aman aman kel-ōlan çabuk ol zere vakit geldi, hem büjün padişahêñ büjüñk ōlu žirid ojnijažak gidermisin sejr etmê, kel-ōlan-da adam sen-de benim başêñ aslê kel, birisi kafama bişej vurur-da jarar, neme lazêñ benim işim var dedikte ustadê gider. Hemen kel-ōlan tüjleri çakar kuş gelir, ōlan der-ki šindi bana bir al at ile bir kat-da al urba getiresin, kuş-ta hemen getirir, ōlan boklu işkembeji başêñdan çêkarêr, o urbalarê gijer ata biner dōru žirid mejdanêna gider bakar-ki hep adamlar toplanmêš, padişahêñ büjüñk ōlu-da ata binmiš, mejdan jerinde dolašêr kendine eš arar. Hemen bu kel-ōlan atêñê sürer mejdana bir giriš girer-ki herkes šašêrêr, padişahêñ büjüñk ōluna bir kerre saldêrêr, ōlanêñ aklê başêñdan gidüp attan jere düšer, oradan jine atêñê sürer gider, hemen sojunu urbalarêñê atêñ üstüne kor ata bir kamçê at gider, jine ōlan işkembeji başêna geçirir, başlar çêt-pêt fêndêk kêrmā. Birde ustadê gelir, ulan kel-ōlan eji-ki gitmedin, büjün žirid mejdanêna bir al atlê al urbalê bir güzel ōlan geldi, nasl saldêrdêša az kaldê padişahêñ büjüñk ōlunu öldürijordu, atêñdan ašā attê, kel-ōlan-da gördün-mü usta, ben sana demedim-mi jā gidejdim benim-de başêma bişej vururlar-da, kafamê jararlardê dedikte ustadê çêkar gider.

Jine ertesi gün gelir, kel-ōlan büjün-de ortanža ōlunun žirid

ojunu var, hajdê istersen gidelim, òlan-da kaç usta kaç dün-kü gü-rültü gibi bişej olsun-da sōra başēma bir bela gelsin, benim neme lazēm ben gitmem, hem işimden geri kalmam der ; ustasē jine gider, òlan-da hemen tūjleri çakar jine kuş gelir der-ki bana bir bejaz at ile birde bejaz urba getir, o-da hemen getirir, onlarē gejer, ata biner, dōru žirid mejdanēna girer, jine bakar-ki evvelki gibi padišahēn ortanža òlu ata binmiş gezijor, hemen bu-da atēnē sürer mejdana girer, bikerre saldērēšta atēn altēna alēr. Hemen oradan jine atē sürer çēkar gider, o urbalarēnē sojunur, atēn üstüne kor, ata bir kamčē at gider, hemen jine işkembeji gijer oturur, jine fēndēk kērmā, birde ustasē gelir, ulan kel-òlan būjün-de neler oldu, ejer gelejdin görürdün, bir bejaz atlē bejaz urbale jine bir òlan geldi, padišahēn ortanža òlunu bir saldērēšta atēnēn altēna aldē, az kaldē öldürijordu, gördün-mü usta, ben sana demedim-mi dedikte ustasē gider.

Sōra birde kērk gün olur, dalēn vaktē gelir, bir gün òlan tūjleri çakar kuş gelir der-ki šu dal gibi senden bir dal isterim, kuş-ta hemen getirir ; òlan dallarē žam içine kor dükjanē açar, birde bakarl-ki kel-òlan dalē japmēs ; öteki gelir bakar beriki bakar, her gelen kel-òlan bu dalē sen-mi japtēn, o-da ben japtēm der. Birde padiša adam gönderir, adamlar gelir bakarl-ki dal japēlmēs, ver bakalēm kel-òlan dalē derler, o-da hajr ben götürežēm size vermem der, anlar-da zor ederler-ki biz götürežēz, kel-òlan dalē çēkarēr šindi kērarēm hā der, onlar-da aman kel-òlan kērma kērma derler, kel-òlan dallarē alēr dōru saraja giderler ; saraj kapusēna varēnža o adamlar der-ki artēk ver biz götürelim, kērarēm hā der, onlar-da kērma kērma deje içeri girerler, merdümenden çēkarlar, padišahēn odasēna gelirler derler-ki ver artēk içeri biz götürelim, sen burada bekle, olurdu olmazdē derken bunlar gü-rültüjü azēdērlar, birde padiša bunu dujar, ne dir o dedikte anlar-da işi anladērlar, padiša-da verin getirsin der. Kel-òlan dallarē alēr içeri girer, padiša òlum bunu sen-mi japtēn, o-da evet efendim ben japtēm der ; dile benden ne dilersin dedikte kel-òlan der-ki benim sizde bir emanetim var-dēr anē isterim, o-da ne dir emanetin deje sorar, kel-òlan-da hareminizde bir kēz var-dēr o benim dir, padiša-da ne demek o kēz benim neden olujor, o-da der-ki evet arkasēnda benim bir nišanēm var-dēr

bakēnēz ejer jok ise benim dejl, var ise benim dir dediklerinde birde bakarlar-ki o kēzēn arkasēnda bunun pençesi basēlmēš. Mejerse kuju içinde devi öldürdü vakit devin kanēna elini sokarak kēzēn arkasēna basmēš, bunu padiša gördükte anlar-ki bu kendi ōlu-dur, vaj çožūm sen bu vaktə kadar nerdejdin, ben seni öldü sandēm, ōlan-da kardašlarēnēn japtē işleri hepsin sōjledi, andan bašēna gelenleri bir bir anlattē. Oradan padiša öbür o'ullarēnē čā'rup işi anlardan sordu, bunlar-da küçük kardašlarēnē gördüklerinde hēk-mēk demē bašladēlar, padiša-da bunlarēn ikisini-de öldürdü, o üç kēzlarē-da bu küçük ōlana nikjā etti, kērk gün kērk geže dūn japtē. Anlar erdi müradēna biz-de čēkalēm damēn kiremidine.

8.

Bir vaktēn birinde bir odun jarēžē varmēš, bunun birde karēsē varmēš. Bu odun jarēžē gündüzleri da'a gidüp odun kesermiš, akšam üstü-de kesti odunlarē götürüp satarmēš, aldē paralarla bakkaldan ekmek jemek alup evine getirir, karēsē-da anlarē piširir jerler içerler, andan sōra piš-pof-da piš-pof dejerek türkü čalgē čērmak ojnamakla žūmbüş edüp vakitlerini geçirirlermiš. Jine ertesi günü odun jarēžē da'a gidüp odunlarē keser, akšam üstü satup parasile evine jemek alup jerler içerler, jine ojnajup žūmbüş ederler; her gün her geže böjle japup günlerini zefk ile geçirirlermiš.

Günlerde bir gün padiša geželere mum jakma'e jasak eder, hiç bir kimse geže mum jakmazdē, bu odun jarēžē-da jine evvelki gibi her geže ojnajup žūmbüşten geri kalmaz. Bir geže padiša čēkup her jerleri geze geze birde bu odun jarēžēnēn evine gelüp baktē-ki evin içerisinde bir gürültü bir harēltē çalmak ojnamak deme gitsin. Odun jarēžēnēn karēsile piš-pof dejüp ojnadēklarēnē padiša sejr eder, bunlarēn böjle japtēklarē padišahēn çok hoşuna gidüp kapuja nišan kojarak gider. Ertesi günü padiša odun jarēžēnēn evine bir at ile bir kat urba gönderüp janēna čā'rdēr, at ile urbajē adamlar alēr odun jarēžēnēn evine gelirler, kapujē çalup odunžē sorarlar, karēsēda kožasēnēn evde olmadēnē odun kesmek içün da'a gittini o adamlara sōjler, onlar-da giderler, odunžē dādan alup getirirler, urbalarē gejdürüp ata bindirerek dōru padišanēn janēna götürürler. Jolda gider-

ken bunu herkes görür sâ soluna iki keçeliye fukaralar dizilmiş, bundan para isterler; odun jarëžë-da atën üzerinde elini žebine sokarak bakar-ki para yok, bir sâ'na birde soluna dönüšte dönüšte dejerek gider; en sôra padišahën janëna girer, padiša-da bunun ne iş tuttunu sorar, ordunžë-da gündüzleri dâdan odun kesüp onlarë akşamlajën satup parasile evine jem jemiš alup karësile birlikte jejüp içüp ojnadeklarënë söyler. Padiša-da bu odun jarëžë kendisine kapužë bašë japar, birde güzel këlënž verir; odun jarëžë-da atëna binüp jine evine gelirken jolda fukaralar jine para isterler, birde at üzerinde elini žebine soktukta bakar-ki jine para yok, bir sâ'na birde soluna size-de yok bana-da yok, size-de yok bana-da yok deje deje evine kadar gelir. Birde karë koža bunlarën karënlarë ažëkër, odunžë karësëna der-ki šindi ne japažāz, sankë bu eji-mi oldu, para yok pul yok ne japalëm, karësë-da hajdë bari ā koža šu këlënžë bakkala götür biraz jëžek al gel-de jejelim dedi, odunžë-da këlënžë alup dōru bakkala gider, biraz jem jemek alër evine gelir, karësile oturlar temiz jerler içerler, jine evvelki gibi ojnarlar žümbüš ederler, hiç bišej düşünmezler.

Bu odun jarëžile beraber gelmiş olan ušak bunlarën japtëklarënë görür, sabälajën dōru gider padišaha žaber verir, odunžë-da taytadan bir këlënž japup kënëna sokar. Birde padiša bunu işittikte, o zamanlarda-da bir kimseje jeni rütbe verildï vakit bir adamën ana bašënë kestirirlermiş. Padiša adamlarëna žaber verüp bir jere toplar, odun jarëžëja-da žaber gönderüp eā'rtër; bu odunžë jine gejinir atëna biner dōru saraja gider, padiša-da bir adam getirtir, odunžëja der-ki šu adamën bašënë kes, odunžë-da bakar-ki këlënžë tayta, nasl etsin hemen der-ki këlënžënë tutar aman jā rabbi šu adamën günahë joksa këlënžëm tayta olsun, ejer varsa kessin der, këlënžë çeker birde bakarlar-ki këlënž tayta. Oradan padišaha der-ki gördüünüz-mü efendim bu adamën günahë yok-tur, padiša-da bu odunžënën këlënžë ne japtënë evvelže žaber almëš oldūndan, odunžënën-da böyle japmasëndan pek çok xošlanup odunžëja bir konak çok para dünjalëklar verir, çërak eder, odunžë-da karësënë alër, o konakta ölüp ölesiježek oturlar, jerler içerler, ömürlerini rahatla geçirirler.

9.

Evvel zamanda bir padiša varmêş, bunun üç-te ölu varmêş. Küçük ölu bir gün köşkte otururken köşkün altında bir çeşme varmêş, bir koşa karê su almak için çeşmeje gelir, olan-da koşa karê-nen testisine bir fiske taşê atar, testiji kêrar ; koşa karê bir şej söjlemejüp gider, bir testi alêr jine çeşmeje gelir, olan-da jine bir taş atar, testiji kêrar, koşa karê gider. Ertesi gün testi elinde jine çeşmeje gelir, olan-da koşa karê-nen geldini görüp hemen bir taş daha atar jine testisi kêrêlêr, koşa karê-da haj o'ul dilerim Mevladan âlar elmajile güler elmaja aşik olasên der gider.

Ölan-da bir gün beş gün geçer koşa karê-nen söjledî buna derd olup gerêekten âlar elmajile güler elmaja aşik olur. Gün günden olan sararup solmâ başlar, birde padiša ölonun çastalandêne işidir, hoşalar hekimler bakarlarsa-da bir türlü derdini anlajamazlar. Günlerde bir gün jine bir hekim gelir, padişaha der-ki bunun çastalê sevdâ çekijor dedikte bir kaç gün geçer ; padiša ölonun janêna gelir, ölüm derdin ne dir söjle bakalêm derdini söjlemejen dermanên bulamaz, olan-da âlar elmajile güler elmaja aşik oldünü babasêna söjler, o-da şindi ne japalêm ölüm biz onu nerde buluruz dedikte olan-da ben onu gider bulurum, bana izin ver dedikte padiša-da ölüm bu hal ile nereje gidežên onun nerede oldünü ne bilirsin gel vaz geç fêlan dedise-de olan elbet gidüp bulažâm der. Öbür kardaşlarê-da babasêna derler-ki biz-de beraber gideriz, bu elmalarê mutlak buluruz, oradan bunlar kalkup üçü birlikte jola düşerler.

Az giderler uz giderler dere tepe düm düz giderler, en sōra günlerde bir gün bir çeşme başêna gelirlirler, o çeşmenin üzerinde bir jazê görürler, okurlar-ki karşusênda bulunan üç jolun birine giden gelir, birine giden jâ gelir jâ gelmez, öbürüne giden hiç gelmez deve jazêlmêş. Bunlardan büyük olan o giden gelir jola ben gidejim, ortanža olan-da giden jâ gelir jâ gelmez jola ben gidejim, küçük olan-da giden gelmez jola-da ben deve sözleşirler, lakin gittimiz vakit her hangêmez önže gelirse bir birimizin gelüp gelmedini nereden bilelim ; oradan küçük olan der-ki şu parmaklarêmezda-ki jüzüklerimi çekaralêm, şu taşên altêna kojalêm, herkim evvel gelirse taşê kaldêrsên jüzünü alsên, sōra gelen-de bilsin-ki fêlan jola giden gelmiş ; bunlar

bunu böyle japarlar, her biri istedikleri jola giderler. Büyük olan gide gide bir memlekete varup orada bir hamama girer, hamamda bulunan bir tella'a gönül verir, orada o-da tellak olur kalır ; ortanza olan-da az gider uz gider, günlerde bir gün bir memlekete varır, orada bir kâveje girer, o-da kâvežinin çerâ'na gönül verir, kâveži olur kalır.

Biz gelelim küçük olana. O-da bir çok yol jürür, otura kalka gide gide bir gün bir çeşme başına gelir bakar-ki bir koža karé çeşmeden su doldurijor, olan-da gider koža nine beni bu akşam konuk edermisin dedikte koža karé-da ah o'ul benim bir evim var jattëm vakit ajaklarëm dëşarë çekar seni neredede konuk edejim der, olan-da bir avuž altun verüp aman koža nine bana bir jer bul dedikte koža karé altunlaré görünže gel o'ul gel evim-de var odam-da var, senden başka bana geležek kimim var dejüp olanë alër evine götürür. Bunlar biraz jerler içerler otururken olan der-ki aman koža nine bir âlar elmajile güler elma varmëš, neredede dir o dejinže koža karé hemen olana bir tokat vurur, sus onun adë burada jasad-tër dedikte olan çekarër bir avuž altun daha verir ; koža karé sevinerek oluın jarën kalkarsën Őu karšu-ki da'a gidersin, oraja bir çoban gelir, o çoban âlar elmajile güler elmanën oldü sarajën çobanë dir, anën gönlünü japup saraja gire bilirsen elmalaré orada bulursun, lakin elmalaré aldën vakit dõru benim janëma gelesin dedikte olan-da sabälajën kalkar o da'a gider bakar-ki orada bir çoban kojun otlatijor, gider çobana selam verir, o-da selamë alër. Bunlar otururlar lakërdë fëlan söyledikten sõra olan âlar elmajile güler elmajë çobana sõjler, çoban-da bunu işitti gibi olana bir tokat vurur-ki aklë başëndan gider, aman çoban bana neje vurijorsun dedikte sus bire daha sõjlijorsun deje bir tokat daha vurur, anën lafë burada jasad-tër der, olan-da çobana jalvarër jakarër bir avuž altun verir, çoban altunlaré görünže jumušar, olana der-ki ben Őindi bir kojun keserim, onun derisini tulum çekarërem, o tulumën içine girersin, akşam üzeri ben kojunlaré sürüp saraja giderken sen-de kojunlarën arasëndan girersin, çünkü kojunlaré saraja girerken sajarlar, sen-de kendini bildirmejerek kojun gibi jürüjüp anlarën arasënda içeri girersin, sõra gezelejin herkes ujudukta en jokar-ki kata çekarsën, sâ tarafda-ki odaja

sessizje içeri girersin, hanem sultan jatakta jatêr elmalar-da rafta durur, anlarê ala bilirsen alêrsen, joksa tutulursun sora iş fena olur der ; kalkar bir kojun keser tulumena olanê sokar, kojunlarê sürer dōru saraja gider, birde kojunlarê içeri girerken sajarlar, olan-da aralarênda içeri girer.

Geze olur, sāt dörde beşe gelir, herkes ujur ; olan tulumdan êekar javaş javaş jokarê gidüp çobanên sōjledî odajê açar bakar-ki orta jerde bir jatak, içinde ajên on dördü gibi güzel, kaşlarê kara gözleri ela, saçlarê sërma gibi serpilmiş gerdanda püskürme benler, dünjada eşi jok bōjle bir güzel-ki gören hajran olur, birde buna bakarken raf üzerinde bulunan elmaların biri kahkaha ile güler, biri-de hōngür-hōngür ālamā başlar-ki sankê bişej olmuş, hemen olan kapujê kapadê gibi kaçar, dōru kojunlarên janêna girer. Birde bu elmaların gürültüsünden jatakta jatan kēz ujanêr, bakar-ki kimse jok, dēşarê êekar öteje bakar berije bakar kimseji bulamaz, jine içeri girer sizi gidi kazpeler sizi, beni aldattênêz der jine jatā jatêr ; birde biraz geçer, jine kēz ujur, olan-da jine jokarê êekar, javaş javaş odajê açar içeri girer, bir iki adēm atar elmalara dōru giderken jine elmanên biri ālar biri güler, olan jine kaçar. Kēz ujanêr birde bakar-ki kimse jok, haj gidi edepsizler haj, iki-dir beni ujkudan ujanêrijorsunuz jine bişej japarsanêz sizi döverim der jatar. Ujudukta olan jine gelir kapuji açar dōru elmaların janêna gider, raftan alajêm derken jine elmalar gülüp ālar, olan jine kaçar, birde kēz ujanêr-ki jine kimse jok bire gide arsêzlar, bu geze deli-mi oldunuz, üç kerre-dir beni ujkudan ujanêrijorsunuz, bu nasl iş dejüp bir tokat birine birde birine vurur jine girer jatar. Birde epejşe vakit geçer, olan jine odajê açar rafên janêna gider, elmanên birini alêr bakar-ki ses jok, öbürünü dahi alup dişarê êekar gelir, jine kojunlarên janêna girer. Mejerse elmalar darêlmêş, onun için ses êekarmadêlar. Birde sabā olur çoban kojunlarê êekarêr, jine da'a gider, olan-da tulumdan êekar, çobana bir aruż altun daha verir, Allaha smarladêk der dōru koża karênên evine gelir, koża karê olanê gördükte hemen bir lijen içine biraz su kor, bir tauk keser kanênê suja akêdêr, sujun içine-de bir tahta kor, olanê tahtanên üstüne oturdur. Biz gelelim elmaların oldū saraja.

Birde kéz ujkudan ujanêr bakar-ki rafta elmalar jok, aman elmalarê m nereje gitmiş, birde aşā jokarê arar-ki elmalar jok, ejvā bu geže elmalarê m çalêndê, beni üç kerre ujanêrdêlar amma ben anlajamadê m, mejerse çêrsêz gelmiş. Artêk kéz elmalarê m elmalarê m deje başlar ālamā ; birde padiša dujar kale kapularê nê kapadê r, şehrin içini ararlar bir türlü bulamazlar, birde münežimler bakarlar remil dökerler, elmalarê alan kanlê bir denizde gemile gidijor, derler-ki padišahê m bu adam çok uzak gitmiş, bu kanlê deniz neredede dir anê-da bilmejiz, en sōra artêk bundan vaz geçerler. Sōra jine kale kapularê açêlê r, olan-da koža karêja biraz daha altun verir ejvallā dejüp oradan çêkar, jine geldî joldan gider. Gide gide günlerde bir gün öbür kardašlarile ajrêldê çêšme başêna gelir, jüzük kojduklarê tašê kaldêrê r bakar-ki anlardan biri gelmemiş, kendi jüzünü alê r ortanža kardašê nê n gittî jola gider.

Az gider uz gider dere tepe dü m dü z gider, akan çajlardan su içerek sāralarda oturup bülbüllerin ötmesini dinlejerek bir gün bir memlekete varê r, bir kâveje girer, kâve çibuk içer bakar-ki kardašê orada kâvežilik edijor amma kâveži olan kardašê bunu tanêmaz derken olan bunu janêna çā rê r sorar, sen nerele sin fêlan derken o-da anlar-ki bu kendi kardašê-dê r, sōra bunu-da alê r birlikte kalkarlar geldikleri jola girerler, jollarda geze jürüje jine o çêšmeje gelirler, birde tašê kaldêrêrlar bakarlar-ki büyük kardašê-da gelmemiş, jüzün birini daha alêrlar büyük olanê n gittî jola giderler. Gide gide jine bir memlekete varêrlar, bunlar der-ki hajdê bir hamama gidelim biraz jêkanalê m-da andan kardašê mêzê arajalê m ; orada bulunan bir hamama girerler, bakarlar-ki büyük kardašlarê burada tellaklê k edijor, jêkanêrlar hamamdan çêkarlar, o tellaklê k eden olanê çā rêrlar, kendilerini ana bildirirler, konuşurlar görüšürler sōra üçü birden kalkup jine o çêšmeje gelirler, tašê n altêndan anê n jüzünü-da alêrlar kendi memleketlerine dōru giderler. Jolda giderken büyük olanlar küçüne elmalarê bula bildin-mi deje sorarlar, o-da buldum dejüp kojnundan çêkarê r, bunlar-da elmalarê gördükleri gibi ikisi-de ašik olur, küçük olan derler-ki kardašê m bunlar biraz bizde dursun sōra jine sana veririz, o-da pekî dejüp verir, sōra bu iki kardaš bir birlerine derler-ki biz bunu öldürelim, ū elmalarê n biri sende biri bende

kalsên ; bunun üzerine bir kâveje gelirler, o kâvenin baĥçesinde biraz oturup jemek jejelim derler, kâveĥiden bir ĥasêr isterler, kâveĥi-de getirir. Baĥçede â'zê açêk bir kuju varmêş, ĥasêrê o kujunun üstüne jajarlar, birde küçük olan kujuju görmeĥüp ĥasêrên üstüne oturdū gibi kujunun içine düşer, bunlar oturlar biraz ekmek jerler, kâve eĥbuk iĥerler jine jola düşüp memleketlerine giderler. Őlan-da kujunun içinde su olmajup düştū gibi ölmez amma bajêlêr kalêr, o orada kalmada olsun, bunlar nemlektlerine varêrlar, babalarê küçük kar-daşlarênen neredede oldūnu sorarsa-da anlar-da biz gittik ālar elma-jile güler elmajê bulduk, o-da bir giden gelmez jola gitmişti, bir daha gelmedi derler, babasê-da biraz ālar sâ ise elbet gelir der.

Onlar oturmakta olsun, birde kujuja düşen olanên aklê başêna gelir. Bir gün kuju işinde bā'rmā başlar, birde kâveĥi baĥçede gezerken bakar-ki kujudan bir ses gelijor, ensōra kujuja bir adam sarkê-dêrlar, birde bu olanê çêkarêrlar, bakarlar-ki güzel bir çöĥuk, sorarlar sen buraja nasl düştün, o-da başêna geleni anladêr, sōra kalkar o-da memleketine gider amma babasênên janêna gitmez, başêna bir boklu işkembe gijer, sōra bir kalajĥê dükjanêna gider, orada çê-rak olur.

Gel zaman git zaman orada oturursa-da bir gün bu elmalarên sâbê olan kêzên babasê bin taneli bir tespih japar, adamlarêna verir, bu tespihi alên her memlekete gidin, bu tespihi herkim başêna geleni anladarak bitinĥeje kadar çêke bilirse bu elmalarê o kimse almêş-têr, anê tutun getirin der. Birde o adamlar tespihi alêrlar, her memle-kete giderler gezerler, kimse o tespihi çekemez, en sōra bu elmalarê çalan olanên memleketine gelirler, birde o kalajĥênên önünden geçer-ken bu olan-da ustasêna der-ki usta ben çekerim, o-da o adamlara ĥaber verir, anlar-da tespihi getirirler hajdê bakalêm çek derler, olan-da ben bunu çekerim amma padişahên janênda çekerim. Oradan olanê alup o memleketin padişahêna getirirler, padişa-da bu ne dir dedikte anlar-da işi anladêrlar, padişa peki dejüp olan oturur, ba-sêna gelenleri bir bir anladup başlar tespihi çekmeje, birde kendisini kardaşlarê kujuja attêne sōyledikte tespih biter ; babasê-da bu olan kendi küçük ōlu oldūnu anlajup hemen kalkar boĥmuna sarêlêr vah o'ulĥūm senin başêna bunĥa işler gelmiş-te benim ĥaberim olmadê

dejüp anlar-da bu olanê alup öbür padişaha götürmek istedilerse-de elmalarê alan öbür olanlarên bojnunu kesüp bu küçük olanê-da o tespîhi getiren adamlara elmalarla beraber verüp jolladêlar. Gide gide bunlar bir gün jine elmalarê çaldê memlekete gelüp bu olanê padişahên janêna götürdüler, padişa bunu görür görmez žani gönül-den sevdi, o tespîhi birde kendi önünde çekmesini istedi; olan jine tespîhi alup başêna gelenleri baştan sonuna kadar sölledi, tespîhi çekti, padişa dedi-ki ölüm sen bu elmalarê çaldên amma benim kězê-da bunlara aşik-tir, gel kězême sana verejim-de ikiniz-de bu elmalardan ajrêlmajênez. Ōlan-da baş üstüne dejüp padişahên sölledini kabul etti, oradan o kězê olana nikjā edüp kerk gün kerk geže dūn japtêlar, aşik maşukuna erdi, mürad verdiler. Onnar erdi mürada, biz çekalêm kerevete.

10.

Bir vaktên birinde bir odun jarêžê varmêš, bunun üç-te kězê varmêš. Bu odun jarêžê her gün da'a gidüp akşama kadar odun keser anlarê satar, paralar ile jemek ekmek alêr evine getirirmîš. Günlerde bir gün jine da'a gitmiš, birde odun keserken bir derviš gelmiš selamên alejküm odunžê baba demiš, o-da selamên alup ne xaber derviš baba demiš, sana bir šej soražām amma anê bile bilirmisin, ne dir o dedikte derviš-te aj ne dir jêldêz ne dir, geže ne dir gündüz ne dir, bunlarê üç günedejin bilirsen bilirsin, bilmezsen senin bojnunu vururum der gider; mejerse o derviš padişa imiš. Birde odun jarêžê başlar düşünmê, aman jā rabbi bu ne dir benim başêma gelen, ben bir fakir adem-im, šindi bunu nasl bilejim dejerek artêk žanê sêkêlêr, odun kesmeji brakêr; nekadur odun kesmišse anlarê götürür satar evine gider. Birde büjüik kězê kapujê açar bakar-ki babasê pek fena kêlêkla gelijor, aman baba sana ne oldu büjün kêlêr başka-dêr, o-da ā kězêm büjün bir derviš geldi bana bøjle bøjle bir šej sordu, bende anêncün kederlendim dedikte kěz-da hahhaj ben-de sandêm-ki kězêmên her bir šejsi tamam-da birde lijen örtüsü kaldê deježên, öjle dedikte babasê-da hajdê jêkêl oradan kazpe dejüp jine düşünmê başlar.

Sabā olur baltasêne alêr da'a gider, odun keserken o derviš

gelir baba bildin-mi deje sorar, o-da jok bilemedim, iki günün kaldê der gider, herifin jine žanê sêkêlêr, odunlarê brakêr, evine gelir. Kapujê çaldêkta ortanža kêzê açar bakar-ki babasênenê çeğresi kap-kara, aman baba sana noldu bÿjün erken geldin, o-da hajdê var git ordan bÿjûk kardasên ne sÿjledi-ki sen ne deježên, aman babažêm belki derdine ben derman olurum, sÿjle bakalêm neje kederlendin dedikte babasê-da oldû gibi sÿjler, kêz-da jine kakhaha ile güler, ben-de sandêm-ki kêzêmen her šejsi tamam lijen örtüsü eksik deježên, babasê-da hajdê jêkêl git deje kovar.

O geže sabaha kadar ujumaz, sabâ oldukta jine da'a gider, o dervîş gelir baba bildin-mi der, o-da hajr bilemedim dejÿp dervîş gider. Odunžê-da kalkar evine gelir amma artêk halê pek jaman birde kÿcÿk kêzê kapujê açar aman baba sana ne oldu dedikte herif bunu kovarsa-da bu kêz jalvarêr jakarêr, babasê-da îši annadêr. Kêz-da â babažêm onu bilmeježek ne var, dervîş geldikte dersin-ki aj padiša siz siniz, jêldêz veziriniz dir, geže edna kullarên, gÿndÿz ala kullarên, bunu îšittikte herif sevinÿp o geže sabaha kadar o lakêr-dêlarê sÿjledi òrendi. Sabâlajên erken baltasêne alup jine da'a gitti, odun keserken birde dervîş jine geldi, baba bildin-mi dedikte o-da beli bildim, ne dir dejÿp odunžê-da aj padiša siz siniz, jêldêz veziriniz dir, geže edna kullarên, gÿndÿz ala kullarên dedikte padiša itti baba senin ùc kêzên var, ùcÿ-de kêz-olan kêz altê ajlêk gebe dir der gider. Birde odunžêja bu lakêrdê merak olur, kalkar jine evine gelir, kÿcÿk kêz çêkar baba bildin-mi herif-te bildim amma bana bÿjle sÿjledi, bu nasl lakêrdê dedikte kêz-da varsên sÿjlesin zijanê jok der.

Birde sabâ olur bakar-ki bir araba gelir kapujê çalarlar, odun jarêžêja derler-ki senin ùc kêzên varmêš anlarê padiša istejeor vere-sin. Oradan babasê-da kêzlarêna sÿjler, kÿcÿk kêz-da ùc tane božêa japar, hepsi karênlarêna birer tane bâlar, bÿjûk kêza der-ki padiša sana kêz žanên ne istejeor derse turšu de, ortanžaja der-ki sana-da sorarsa kêz žanên ne istejeor et de, bunlar arabaja binerler dÿru saraja giderler, padišahên karšusêna çêkarlar. Padiša bunnara bakar bÿjûk kêza der-ki kêz žanên ne istejeor, o-da turšu der, padiša-da bunu turšužê başêja nikjâ edin der, ortanža kêza-da sorar, o-da et istejeor der, anê-da kasab başêja nikjâ edin der. Kÿcÿk kêza der-ki

kéz žaněn ne istežor, havada balěk denizde tere der, padiša kéz hič havada balěk denizde tere olur-mu dedikte kéz-da ej padišahēm üc kéz-olan-kéz altě ajlěk gebe olur-mu demesi üzerene padišahěn čok xošuna gidüp vezirine šunu-da bana nikjā edin der, dūn kurulur, kěrk gün kěrk geže ederler.

11.

Bir varmėš bir jokmuš evvel zaman içinde bir padišahěn bir ōlu varmėš, her naslsa padiša bir gün ōluna darēlēr šunun bojnunu vurun der, vezirleri-de aman padišahēm kěrk jēlěn bir günü var dūn-jada bundan baška čožūnuz jok, bu išten vaz gečiniz sōra pišman olursunuz dediklerinde padiša bōjle ise bunu šherden sürünüz gözüm görmesin demesile ōlaně sūrmē kalkarlar, anasē-da evladēm gittikten sōra ben ne durajēm deže ōlu ile birlikte gitmesini ister, padiša ana-da hajdē var sen-de jēkēl git der, bunlarěn ikisini-de šherden čēkarup sürerler.

Bunlar ana o'ul bir vakit giderler, günlerde bir gün bir su kenarēna varup orada biraz otururlar, ōlan kalkup öteje berije gezinirken orada bir taš bulur amma taša bakan gözler kamašēr, bunu alarak jine ōrdan kalkup giderler, epejže gittiklerinde günlerde bir gün bir šehre varērlar, orasē-da bir padišalěk imiš, nejse bunlar bir ev tutup otururlar; padiša-da o šherde mum jakma'ē jasak etmiş, kimse geželeri mum jakmazmėš. Bu ōlan-da o buldū tašē odaněn içine kojup artěk o tašěn šefkinden bulunduklarē ev dejl, šehrin içi bile ajdēnlěk olurmėš; anasē ölüm bunu sakla, šindi bizi görüp ne dir bu deže tutažaklar sōra bašēmēz belaja ūrajažak derse-de ōlan ne ola bilir, mum jakmijorum jā deže anasēnē dinlemez jine o tašē bulundū odada tutar, birde o geže padiša bulundū odaněn penžeresinden öteji beriji sejr edüp dururken šehrin içinde-ki ajdēnlē görür, vezirini čā'arak lala bu ajdēnlěk ne dir deže sordukta o-da bilmem padišahēm bu bir evden čēkijor, adam gönderüp ne oldūnu anlarēz demesile padiša hemen adamlar gönderüp o ajdēnlēn ne oldūnu anlajēnēz dedikte gönderdī adamlar gidüp ōlaněn oldū evin kapusunu çalarlar, ōlan ne dir o deže kapuja indikte seni padiša istijor derler, ōlan pekī dejerek saraja gider. Padiša buna sen jasak

bilmezmişin dedikte olan efendim ben jasā'n dēšarēsēnda bir ūej japmadēm dedikte padiša nasl japmadēn her kes karanlēkta oturiyor sen ise bir ajdēnlēk japmēšēn-ki bütūn ūehri bile kaplıyor dejinže olan efendim ben mum jakmadēm amma bende bir ūej var, anēn ajdēnlē-dēr, padiša ne dir o getir bakajēm dejinže olan eve giderek o tašē alup getirir, birde padiša tašē görünže olanēn elinden alup hajdē var git der, olan neyse bununla kurtulduk deje kalkup evine gelir. Padiša bu tašē vezirine gösterdikte ūahēm siz bunu getiren adamdan bir ēval elmaz istejiniz, zere bu taš bulunur ūej dejl-dir, bunu buldū jerde daha ēok ūejler olmalē gibi görünūr demesile padiša hemen olanē ēā'rtēr, geldikte ölüm bana bir ēval elmaz getirežēn der, olan aman padišahēm ben anē nerde bulurum dedikte padiša her nerede bulursan bul, kērک güne kadar bunu senden isterim, getirmeyen bojnunu vururum der, olan dūšünerek kalkup eve gelir, iūi anasēna sōjledikte o-da gördün-mū ben sana demedim-mi bu taūtan baūē-mēza ēok ūejler gelir, ūte ūindi ne japažān, biz bu kadar elmasē nerede buluruz dejinže olan ālamā baūlar. Bir kaē gün bōjle geētikte anasē ölüm bu ālamak iūe jaramaz, bunun ēaresine bakmalē-jēz deje sōjledikte olan anažēm ne japajēm ūindi ben bunlarē nerede bulurum deje ālamasē dūnjajē tutar, anasē-da hajdē ölüm o tašē buldūn jere dōru git, belki bir ūej daha bula bilirsin demesile olan atēna binūp o jere varēr.

Öteje beriye gezinūp dururken karūudan bir būjūk dā görūr, ūurada ne var bakajēm deje o jana gider, birde gidūp da'ē aūtēkta önüne bir saraj gelir, hemen sarajēn iēine girinže bakar-ki jedi baūlē bir ežderha jatiyor, olan bunu görüp ben ne aramā geldim önüme ne ēēktē deje kēzarak hanēerini ēēkarup ežderhaja bir kerre vurur, altē baūēnē birden dūšürūr. Ežderha er isen bir daha vur dedikte olan beni anam bir kerre do'urdu dejerek atēnē tepūp giderken birde sarajēn iēinde bir gūrültü kopar, benim dūūmanēmē öldürdün-de ūindi nereje gidijorsun dedini iūiderek olan dönūp arkasēna bakar görūr-ki ajēn on dōrdü gibi bir kēz geliyor, hemen olanēn janēna varēnža aman jīt ben tam on sene dir bu ežderhanēn jesiri oldum, beni-de al her nereje gidersen götür dejinže olan žanēm benim iūim baūēmdan aūkēn, ūindi birde senin zorunu ēēkmē vaktēm yok derse-de kēz

aman jüt beni her ne jap buralarda brakma dejinže olan kězên jalvarmasêna dajanamajup hemen atêna alarak dōru evine getirir, olan jine ālajup düşünmē başlajênža kěz jīdim derdin ne dir bu kadar ne ālijorsun dejinže olan sen-de bana sorup durma, benim işim Allaha kalmēş bir şey dir derse-de kěz Allah sen sōjle ne dir demesile olan işi kēza anladêr, o-da adam sen-de o-da düşünüleżek bir şey-mi, ben-de sandēm-ki bir derdi var, olan eh bunun çaresi ne dir dejinže kěz žanēm elbet bir çaresi bulunur, şindi ben susadēm hajdê sen çeşmeden bana bir testi su getir-de taze taze içejim der, olan-da kendi kendine bu kaypeji aldēm getirdim ben derdimi düşü-nürken birde bu başêma bela oldu derse-de ne japajēm-ki bir şey dir alup evime getirdim, bana müsafir dir şindi bir su istedi, getirme-sem güženir deje testiji alup çeşmeje gider doldurarak kēza getirir ; kěz urbasêñe sojunup olana o getirdin suju başêmdan ašā dök der, olan-da testiji kaldêrup kězên başêndan. ašā dökünže o sularên döküldü jerler bütün elmasile dolar, olan bunu görünže şaşêrarak sev-nir, kěz hajdê bunlarê bir çuvala doldur padişaha götür dejinže olanên düşünüp ālamasê bitüp hemen elmaslarê çuvala doldurarak padişaha götürür. Padişa olanên elmasê getirdini görünže ażeble-nerek hajdê ölüm git der, olan gidinže padişa vezirini cā'rup elmas-larê gösterir, vezir padişahēm gördünüz-mü şindi bu olandan bir çuval-da inži istemeli-siniz der, padişa žanēm arték bu olan bun-larê nerden bulażak derse-de vezir şahēm siz benim dedimi japên, o bunlarê nereden buldise anê-da bulur dejinže padişa jine bu olanê cā'rtêr, olan gelinže ölüm bana bir çuval-da inži getirežên der, olan aman padişahēm ben bunlarê nasl bulurum derse-de padişa jine sana kêrk gün müzlet ejer getirmejeżek olursan seni öldürürüm dedikte olan-da ne japsên jine bojnunu bükerek eve gelir. Kěz bunun mayzun mayzun geldini görmesile aman şahēm noldun deje sorar, o-da işi annadêr, kěz hajdê sen var git o beni buldün sarajdan öteje gittinde jine bir saraj bulursun istediini orada ara der, olan jine atêna binüp jola çekarak epejže vakit gider ; günlerde bir gün kězên dedî saraja varêr, jine orda-da bir eżderha bularak keser, gelirken ardêndan bunu cā'rêrlar, benim düşmanēmê öldürdün beni-de brakma al git deje bā'reldēñe işidüp arkasêna bakar-ki ötejinden güzel bir kěz daha

bunun janëna gelir. Uzatmajalëm o kězë-da evine getirir, jine o-da bir testi suju istejuþ baþendan aþā dökünþe o sudan bütün jerler inþi dolar, anë-da alup padiþaha götürür, padiþa anë-da alarak vezirine gösterdikte vezir bir çuval-da jakut getirtmesini söyler; padiþa jine olanë çā'rtarak bir çuval-da jakut getirezēn der, olan aman zaman derse-de bundan kurtulamaz. Jine evine gelüp ālajup sēzladēnē ilkönþe-ki getirdi kēz gördükte aslënë sorar, olan-da padiþahēn dedīni söyler, kēz hajdē sen git benden sōra getirdin kēzēn oldū sarajdan öteje var, orada-da bir saraj görürsün, anda dahi istediklerini bul dejinþe olan jine atēna binüp gider.

Dōru kēzēn dedī gibi bir saraj daha bulur, jine oraja vardēkta saraja girüp bir eþderha daha görerek anēn-da kafalarēnē keserek andan-da bir kēz alup evine getirir, o-da baþendan su dōktükte bütün jakut olarak anë-da alup padiþaha götürür. Padiþa anlarē-da alēnþa veziri gördünüz-mü şahēm şimdi bu olandan bir elmastan jakuttan müþevherden inþiden baþka bir þej olmajarak Őu denizin ortasēnda bir köşk istemeli-siniz, padiþa þanēm artēk bunu nasl japa bilir dejinþe vezir şahēm siz istejiniz eger japamazsa ben þezama razi-jim dejinþe padiþa jine olanë çā'rēr, vezirin dedī gibi öjle bir köşk japtēmasēnē söyler, jine buna kērk gün müþlet verir, olan aman ja rabb ben bu þehre geldīme-de piþman oldum, bu benim baþēma gelen ne iþ-tir dejerek kalkup jine evine gider. Kēzlar bunu karþulajarak olanēn jine kederli olarak geldīni gördüklerinde aman Őezadem noldun dediklerinde olan-da iþi oldū gibi anladēr, büyük kēz oluna hajdē var git fēlan jerde bir dā var-dēr o da'a çek, avazēn çektkē kadar bir kerre bā'r, haþi baba deje çā'r, eger sana bir ses gelirse büyük kēzēn en küçük sarajēnē istedi de, eger hiç bir ses çekmajazak olursa sakēn bir daha bā'rma, sōra sā kalmazsēn dejinþe olan jine atēna binüp kēzēn dedī jere varēr.

O da'a çektkēta nekadarsesi varsa haþi baba deje öjle bā'rēr-ki bütün jerler sallanēr, birde ne istersin deje bir ses gelir, büyük kēzēn en küçük sarajēnē istedi demesīle o istemedēn ben jolladēm demesini iþittikte olan gerisi geriye dönüp jine evine gelir, birde o sabā padiþa jatā'ndan kalkup penþereje dōru bakēnþa gözleri kapanup bakamaz olur, þanēm bu ne dir deje gözlerini o'uþturarak el çērpup vezirini

čā'rēr, geldikte žanēm lala bu ne dir demesīle šahēm šte istedīniz
 köšk deniz üstünde durijor demesīle padiša aman lala hajdē gidüp
 šunu gezelim bakalēm šu nasl šej dir görelim demesīle lalase pekī
 dejüp ne kadar veziri vüzerasi pašalarē varsa hepsini alup dōru o
 köške varērlar.

Anlar gezmede olsunlar kēz ōlana hajdē o jere git, jine čā'ra-
 rak kēzēn köškü alsēn dedi de, dōn gel der. Ōlan-da atēna binüp jine
 o da'a giderek čā'rēr, kulā'na ses geldikte büjük kēzēn köškü alsēn
 dedi dejinže o demeden ben aldēm der, ōlan-da geri dönüp eve gelir,
 bakar-ki denizin üstünde-ki köšk kalkmēš, içinde-ki adamlar-da bü-
 tün d enize düşerek bo'ulmuşlar. Ol vakit kēz ōlana hajdē šezadem
 artēk bu šeherde bize durmak olmaz gidelim dejinže šezade bu kēzlar
 anasē birlikte kalkup hepsi-de ōlanēn babasēnēn šehrine giderler;
 jolda giderken bir topal dev görürler, ōlan bunu öldürmē saldērē-
 sa-da dev šezadem bana kējma bir gün sana lazim olurum dedikte
 kēzlar žanēm hajdē bu-da bizimle birlikte gitsin deje o šehre varē-
 lar. Šehrin dēšarēsēnda bir jere konarak kēz oraja bir saraj kondu-
 rur-ki hič anēn gibi bir šeherde bir padišada öjle saraj jok, birde
 bu ōlanēn babasē jatā'ndan kalkēnža penžeresi önüne oturur, šehrin
 dēšarēsēnda-ki sarajē görüp hemen vezirini čā'rarak žanēm bu kim
 dir, bu sarajē kim japtērdē dejinže hemen adamlar gönderirler,
 ōlan-da gelen adamlara ben padišahēn ōlu parmaksēz Ažmed-im
 demesīle hemen o adamlar gelüp padišaha žaber verirler. Padiša vaj
 bu benim ōlum imiš deje kalkup o saraja gider, ōlan babasēna türlü-
 türlü ikram itibar edüp karšular, o kēzlarē-da čekartup gösterir,
 kēzlarēn-da güzelli bir birinden askēn hem-de dünjada anlar gibi
 hič görülmemiš oldūndan padisa bu kēzlarē gördü gibi hemen bin žan
 ile ašik olur, kalkup sarajēna geldikte vezirine ben bu ōlanē elbet
 öldürežēm der, veziri-de aman padišahēm nejse evvelže bir kerre
 buna kēzdēnēz bu šeherden sürdünüz, šindi kač seneden berü kim
 bilir nereleerde gezdi, nekadar sēkēntēlar çekti, sizin-de emriniz jerini
 buldu artēk buna dokunmajēnēz derse-de padiša jok olmaz elbet
 ben bunu öldürürüm der, vezir-de öjle ise siz bunu sarajēnēza davet
 edin jedirežēniz jemekleri zehirlejüp öjlelikle öldürünüz der, padiša
 hemen adamlar jollajup ōlanē čā'rtēr, ōlan-da babasēnēn sarajēna

giderken bu kěz parmā'nēn jüzünü cēkararak šezadem al bunu baba-nēn sarajēna vardēnda bu jüzük parmā'nda oldū halda jemeji almazdan evvel belli etmeksizin her gelen jemeklerin üstüne elini bir kerre gezdır sōra jemeji je deje tembıh eder, ōlan-da jüzü parmā'na takarak babasēnēn sarajēna gider. Nejsse biraz otururlar konuşurlar sōra jemek gelir, padiša o jemekleri bütün zehirli japtērmēş oldūndan ōlan-da jeježeji vakit padiša görmeksizin o parmā'nda-ki jüzü jemeklerin üstüne gezdırir jer; sōra jekten kalkarlar, padiša bakar-ki ōlan ölmez, vezirine žanēm bu nasl šej jine ölmedi dedikte vezir šahēm sen bunu bir daha cā'rt, bununla taula ojnajēnēz, her kim jenilirse o anē bālasēn deje sözleşiniz, sen anē jenersen o vakit sēkē sēkēja kollarēnē bāla, sōra istedīn gibi öldür demesile padiša jine ōlunu cā'rtēr, jejüp ičtikten sōra ölüm gel seninle ojun ojnajalēm amma her kim jenilirse anē bālajažāz dedikte bunlar ognu ojnarlar, padiša jenilir. Ōlan-da babasēnēn jüzüne duramajup anēn-da kendisine bir fenalēk japaža'e aklēna gelmejerek bir daha ojnarlar jine padiša jenilir, ölüm gel beni bāla derse-de ōlan aman šah baba benim seni bālamaklēm haddēm-mē demesile hajdē bir daha ojnajalēm der, ol vakit ōlan babasēnēn žatērē kalmasēn deje ojunda jenilir Hemen ōluna bizim sözüümüz böjle idi gel seni bālajēm dedikte ōlan razi olur bunu kalēnža bir ip ile ejiže bālar, hemen želladēn gelmesini emr etmē kalkēšaža'e zaman ōlan bir kerre silkindi gibi bütün ipleri koparēr, padiša bunu gördükte ölüm sana šaka japtēm bu kadar zaman-dēr taşralarda gezdin bakajēm ölümde bir jitlik göre bilirmijim deje seni denedim, ōlan-da šah baba madem-ki öjle dir, bakalēm bir kerre-de zenžir ile bāla demesile padiša hemen zenžir getirtip jine ōlanē sēkē sēkēja bāladēr, bu-da jine silkinerek bütün zinžirleri koparēr, padiša bunlarē görüp pek çok žanē sēkēlēr, bu ōlanē ben öldüremeježēm nasl ederim deje cērpēnērsa-da jine ōlana belli etmejüp ölüm anladēm-ki jīt olmuş-sun amma seni bu dūnjada ne tutar, ben senin baban-ēm, šu sērrēnē bana bildir der. Ōlanēn-da gönlüne fenalēk gelmez, šah baba beni tutan šu bašēmdan üç kēl koparup-ta baš parmaklarēmē bir birine bālarsan ben bir kēlēmē dahi kēmēldadamam dedikte šah gel ölüm bir kerre seni o kēllar ile bālajēm, bakalēm nasl olur dedikte ōlan razi olup hemen sačēndan

üç kël kopararak babasêna verir, o-da anlarla bunun parmaklarênê bālar, andan sōra ōlan hiç kēmēldanamaz. Hemen padiša emr edüp vurun şunun bojnunu derse-de žellat gelüp ōlanê gördükte ben bunu japamam dejüp kaçar, padiša ne japažā'nê bilmejüp hemen kendi ōlanên iki gözlerini çekardup žebine kojarak hajdên bunu bir kujuja atēnēz demesile ōlanê alup irak bir jerde bir susuz kujuja atarlar. Ōlanên her nereje giderse janênda birde küçük köpeji varmēs, bu köpek-te ōlanê götürdükleri jere kadar gidüp o kujunun janênda kalêr.

Ōlan kujuda köpek jokarda durmakta olsunlar bu adamlar geri dönüp gelirler. Aradan epejže vakit geđer, padiša bu kēzlarê almak için žaber jollar, kēzlar-da biz böyle gitmejiz bize kērk araba hepsinde birer kēz bulunsun, kērk araba-da boş göndersin-ki çekizimizi jükledelim dejinže hemen gelüp padišaha žaber verirler, padiša-da bunlarên istedi gibi arabalarê jollar, bunlar o arabalar ile gelen kēzlarên başlarênê keserek o boş arabalara kojup jollarlar, padiša çekiz gelijor deje bunlarê alêr birde bakar-ki gönderdi kēzlarên ölüsü, padiša hemen kēzup vaj bunlar bana bu işi japtêlar deje kēzlarla gouga etmē kalkar, kēzlar o topal devi çekartarak gouga etmek için ne kadar adam gelirse ana öldürtürler. Bunlar bir birile ūraşmada olsunlar, o ōlanên oldū jere bir kervan gelmiş, o köpek-te anlarên janêna gidüp sürünüp sürtündükçe anlar-da biraz ekmek verirler, köpek o ekmeji alup dōru getirüp kujuja atar ; jine gidüp böyle üç kerre gidüp geldikte kervan başê bu hajvanên jā jaurularê var jahod başka bir iş olmalê deje köpejin ardêna düşerek giderler, köpejin aldê ekmekleri kujuja attēnê gördüklerinde bu kujuda mutlak bir šej var deje kujuja seslenirler, ōlan-da aman beni buradan kurtarên demesile hemen bunlar bir ip sarkēdup ōlana tut bunu seni çekaralēm dediklerinde ōlan jine ellerinin bālê oldūnu bildirir derken ašā bir adam sarkēdêrlar ōlanê çekartêrlar bakarlar-ki iki gözleri jok elleri bālê, buna sorarlar o-da aman bir düşmana ūradēm malēmê paramê aldê beni öldürmejüp gözlerimi çekartarak bu kujuja attê dedikte anlar ej kardaš biz kervan-êz, šindi seni birlikte götürsek belki gören seni böyle biz japtêk sanêr, anên ejisi seni burada brakalēm-da var ne japarsan jap, Allaha jalvar dejerek ōlana biraz

jejezek verirler, çekilüp giderler. Nejse olan bunlara bir çok dua edüp beni bu kadarzek olsun kurtardenez Allah sizden razi olsun dedikte bunlar çekup giderler, olan-da orada oturup geze-gündüz alamakta iken bir gün bunun janena bir pir gelir, olana dua ederek zebinde-ki gözlerini çekartup jerine kor, dua ettikte olanen gözleri eji olur, olan çok şükür dünjaje gördüm derken bakar-ki o piri bulamaz.

Oradan kalkup dōru jine babasenen şehrine gelir, saraja gidüp padişahen janena çekar, padişahen o kezlarē almak için gouga ettini bildikte gidüp şahem bu senin gouga ettin devi ben üç güne kadar sana bulurum dejüp padişaha söyledikte padişa aman o'ul ne olursa senden olur, ejer sen-de bunu japa bilirsen ben-de sana ne istersen veririm der ; olan şahem ben bu devi tutarēm amma dōru senin janena getirezēm artēk sen ne japarsan jap dedikte padişa buna razi olup ertesi gün o deve bu olanē gönderezene söz verir, o vaktā gelinzeje kadar-da padişa nekadarm adam gönderdise o dev hepsini öldürmüş imiş, sabā olunza olan padişaha varup ben bejendim kelenz ile atē alažam dejinze padişa peki der. Mejerse bu olanen gözlerini padişa çekartē vakit atē ile kelenze orada kalmēs imiş. Olan bütün kelenzlara bakup kendi kelenzenē görüp alēr, sōra ahēra varup bütün atlarēn içinden kendi hayvanēnē alarak biner, deve karšu gider ; şindi bu kezlar jalnez bu olanen geldini gördükleri gibi artēk padişahen adamē kalmameş-ta birer kişi jollijor derler. Olan devin janena jaklaştēkta dev buna bir kerre saldērēr, olan-da bunun üstüne varup olan kelenze çekinze dev oldū jerde ujuşa kalēr, beni bildin-mi dejüp geri döner ; padişa devin bu olana bir şey japamadēnē görüp sevinir, kezlar-da bu mutlak bizim şezademiz olmalē deve jarēn sana geldī vakit bütün-bütün ana teslim ol, ne japarsa japsēn derler. Sabā oldukta jine olan atēna binerek devin janena varēr, dev olana bütün-bütün teslim olur, hemen olan devi alarak padişaha getirinze padişa devden korkup aman getirme deje bārēr, olan-da bizim sözüümüz seninle böjle idi, benden tutmak senden öldürmek var ne japarsan jap deje devi padişahen janena salē verir, hemen dev padişahē tutunza taytēndan ašā atarak jere çarpup öldürür, vezirlerine šte bunun olu parmaksēz Aḫmed beni buraja getiren dir demesile vezirler-de padişahen oluna japtē işlere razi olmadēklarēndan hemen

olané tayta geçirüp kendilerine padiša japarlar, olan-da o kēzlarē getirterek üçünü-de kendine nikjā ettirüp kērk gün kērk geže dūn japar. Her hafta birile güvej girer, ölünžeje kadar otururlar.

12.

Bir varmēš bir jokmuš bir padišahēn bir kēzē varmēš, bu kēz o kadar güzelmiš-ki dūnjada eši jokmuš. Padišahēn karēšē bir odaja bir arab kapajup her gün giderek araba aj-mē güzel ben-mi güzel sen-mi güzel deje sordukta arab hepsi güzel dejinže bunlar işlerini görüp jine kapujē kapajarak čekar gidermiš, kēzēn adē-da Nar tanesi olup bir gün bu kēz sarajda gezerken bu arabēn gözüne ilišir, arab buna ašik olur. Ertesi gün karē gelüp jine araba sordukta arab efendim aj-da sen-de ben-de güzel amma ille Nar tanesi dejinže karē evjā bu kaşpeji görmüš, šindi benden el çekežek deje hemen bir gün kēza hajdē seninle gezmē gidelim deje kēzē alup sokā čekar, šurasē burasē derken bir kēra varērlar bir ā'ž dibinde oturmakta iken kēz ujuja kalēr, karē anē braktē gibi saraja gelir. Birde biraz geçtikten sōra kēz ujanarak anasē jok, hemen bā'rup ālamā bašlar, ol kadar čā'rup ararsa-da bulamajēnža čaresiz kalarak evjā anam beni burada brakup nereje gitti deje ālamasē žihanē tutar, kēz-da o vaktā kadar hič sokā čekmamēš oldūndan nereje gidežēni bilemejüp oldū jerde oturur ālar.

Birde üç kardašēn biri ava çekmēš, gezüp dururken kēzēn oldū jere varērlar, birde kēz bunlarē görünže bütün-bütün korkarak aman bana bir šej japmajēnēz dūnja aşret, kardaš olalēm deje ālamasēnē gördüklerinde bunlar kēzē kendilerine kardaš japup evlerine getirirler; bunlar gündüzleri ava gidüp tuta bildikleri avē eve getirerek kēz-da anlarē piširüp jejüp içerek geçinmede olsunlar, bu kēzēn güzellī her keze jajēlēr, fēlan kardašlar kērda bir güzel kēz bulmušlar, kendilerine kardaš edüp otururlarmēš fēlan deje dilden dile söylenilmekte iken bunu kēzēn anasē dujar, kendi kendine haj kaşpe jine sā imiš, ben ise anē kurd kuš jemiš-tir derdim, šindik bunu ne japajēm deje bir žadē karēšē bulup işi anladēr. O-da iki sihirī īne japtērtup buna verir, al bunlarē her ne vakit o kēzēn bašēna bunu sokarsan o

ölür dejinže karê ineleri alarak kendi bir eski fereže geŷüp bir takê m boŷçalara ufak-tefek jeježek gibi ŷejler kor, kendi öjle fukara hallê këlêkla dōru kēzên oldū jere varêr. Bu ōlanlar-da gündüzleri ava giderken kapujê kitlejüp giderlermiŷ, karê gelüp kēzên kapusêne çaldêkta kēz hiç sesini çekarmaz, karê ā kēzžā zem niçün kapujê açmazsên, ben Anadoludan geldim o'ullarêma biraz ufak-tefek hedije getirdim, hiç olmazsa ŷunlarê al dedikte kēz-da kapunun kitli oldūnu sōyledikte kēz kapunun aralêndan bakarak karê ā kēzê m sen-de anlarên kardaŷê oldūnu iŷittim sana iki tane ine hedije getirdim, hiç olmazsa ŷu anaytar delîne baŷênê getir-de bari ineleri olsun takajê m dejinže kēz bir fenalêk anlamajup baŷênê delije janaŷtêrêr, karê ineleri kēzên tepesine sokunŷa kēz dūŷer ölür, karê oradan çekup gider.

Akŷam oldukta kardaŷlarê avdan eve gelirler, kapujê açup içeri girdiklerinde kēzên kapu önünde jattêne gördükleri gibi vaj kardaŷê mēz ölmüŷ de je kendilerini jerden jere vurup ālarlar, nejse artêk bundan bize fajde jok amma ŷindi biz bunu nasl toprā kojalm ; buna bir altun tabut japtêrup içine kojalm dejerek tabutu japtêrêrlar, kēzê içine kojup götürerek bir dāda iki ā ž arasêna asarlar. Bir padiŷahên ōlu-da jine avda gezerken oraja varup asêlê olan tabutu görür, aŷeb bunda ne var de je tabutu indirüp açarak kēzê görünŷe bin ŷan ile aŷik olar, hemen tabutu alarak sarajêna götürür, kendi odasêna kojup sarajdan çekte zaman oda kapusêne kitlejüp gider, akŷamla jên geldikte geže sabaha kadar kēzên jüzüne bakup ah vah de je vaktêne geçirmede iken padiŷa sefere gitmê kalkar, vezirleri sizin jetiŷmiŷ olunuz varken size gitmek jakêŷêr-mê, bu iŷe ŷezadeji gönderelim derler. Uzatmajalm padiŷa ŷezadeji çārup sefere gidežên de je emr eder, ōlan gelüp jine tabutu açup o geže sabaha kadar kēzên jüzüne bakup ertesi gün olunŷa hazêrlanarak jine odajê kitler, bunu kimse açmasên de je tembih edüp kendi çekup gider. Ōlanên-da bir niŷanlêŷe varmêŷ. Günlerde bir gün ōlanên sarajêna gelüp odasêne açmak isterse-de bir türlü açamaz, nejse ūraŷa ūraŷa bir anaytar ujdurarak kapujê açar içeri girdikte altun tabutu görüp içini açar bakar-ki bir kēz ölüŷü jatijor, ejvā ŷezadenin sevgilisi varmêŷ-ta ölmüŷ burada geže-gündüz jüzüne bakarmêŷ de je kēzên ötesini berisini joklajup du-

rukken bašenda-ki inenin berini görüp čekarêr, îne čekênza kéz bir kuş olarak uçup gider, bu kéz jine tabutu kapajup odadan čekar. Aradan epejze zaman geçtikte şezade seferden gelir, odasına girinze hemen tabudu açar kézê bulmajênza vaj benim odama kim girdi deje sorar, halajêklar-da sizin nišanlênêz girdi demelerîle olan bu bunu gördü kim bilir nereje attê deje bir çok âlarsa-da hiç kimseje dujurmaz, padiša-da ölüm seferden geldi bari nišanlêsenê alup evlendirejim deje dünü kurar. Nejse olanê güveji kojup oturmakta olsunlar bu kuş hergün sabâ vaktê gelüp bir â'za konarak baŗçuvanê câ'rêr, şezadem ne japijor deje sorar, baŗçuvan-da oturijor demesîle otursun sâ olsun kondüm dallar kurusun dejüp uçar gidermiş. Bir gün beş gün böyle geçmede olsun baŗçuvan şezadeje hergün baŗçeje bir kuş gelüp â'zên birine kondukta beni câ'rarak sizi sorar, ben-de eji oldünuzu söyledimde sâ olsun kondüm dallar kurusun deje çekup gidijor, bunun için gittikçe baŗçede-ki â'zlarên hepsi kurujaŗak, ben-de size haber veriijorum dejinze şezade aŗeb bu nasl kuş-tur deje merak edüp tutmak için â'zlara kapan kurar, kuş geldikte tutulur. Nejse şezade bir altun kafes japtêrup kuşu içine korsa-da karêşê bu kuşu tabutta iken bašenda-ki ineci çektî vakit görmüş olmasîle tanijarak şunu nasl def ede bilirim deje düšünür tašênêr, şezade gittî vakit kuşun kafasênê kopararak baŗçeje atar, şezade geldikte kuşu sorar, o-da kedinin kaptênê söylejinze şezade herne kadar ah vah ederse-de ne çare-ki elden gitti, ne japajêm žanêm sâ olsun dejüp kuşu aramaktan vaz geçêr.

Kuşun başê koptü zaman baŗçeje dökülen kanlarêndan bir çok gül â'zê biter, bunu kimse anlamajup bir koŗa karênen biri bir gün baŗçuvana gelüp bazi çiçekler istedikte baŗçuvan-da o güllerden dahi koparup koŗa karêja verir. Karê bunlarê alarak evine götürdükte bir bardak içine kor bakar-ki hep çiçekler solar, gülün biri taze â'zêndan kopmuş gibi durur, karê buna şaşup aŗeb bu gül nasl gül-dür hiç solmijor deje bir kerre istekle koklar, hemen gül jine bir kuş olup odanên içinde uçmâ başladênê karê gördükte aman bu nasl sejmiş, in-mi dir žin-mi dir deje kendisine bir korku girer, naslsa jine kendine gelerek kuşu tutar, sevüp dururken kuşun bašenda elmas gibi bir şej gördükte tutup çekmesîle čekarêr, bakar-ki bir îne, o çektê gibi kuş-ta

kêz olur. Karê buna aman sen kim sin kendini bana bildir dejinže kêz işi anladêr, koža karê bunu işiderek kalkup dōru saraja varêr, bir gizliže šezadeji görüp kêzê annadêr, šezade bunu işittî gibi kendini šaşêrup koža karêja bir çok para vererek aman nine sen o kêzê sakla, ben bu geže senin evine gelirim der, koža karê sevinerek paralarê alup evine gelir, šezadenin geležejini kêza sōjler, kêz-da kendisine çeki düzen verüp šezadeji bekler. Geže olunža šezade karênen evine gelüp kêzê gördü gibi düşer bajêlêr, nejse su şerbet vererek ajêldêrlar, šezade kêzên kim oldūnu sorunža kêz-da bašêna geldî gibi šezadeje anladêr, hemen oradan šezade bunu alup eve getirirken jolda önlerrine bir majmun çekar, šezade aman şunu tutalêm deje majmunu kovalamâ başlajênža majmun kaçar, šezade ardêndan gider, kovalaja kovalaja majmun bir jere vararak orada bulunan ā'žên birine çekar, šezade majmunu tutažâm deje kêzê unudur.

O majmunu tutmâ ūraşmakta olsun kêz-da orada bekleje bekleje oldū jerde ujuja kalêr. Anasê-da bu kêzên altun tabudîle asêlê oldū jerden alêndênê işiderek jine bu mejdana çekažak deje sarajênê brakup šehir šehir gezerek kêzê ararken ujudū jere gelir, birde sokakta bunun ujudūnu görmesîle hemen seni gidi kažpe jine fêrsat buldun dejl-mi eji-ki burada elime geçtin deje bašê użuna geçüp žadê karêşêndan örendî gibi jine sihir jaymâ başlar, birde anlar orada iken šezade majmunu tutamajarak aklêna kêz gelüp ejvâ sevdîmi sokaklarda braktêm birinin eline geçerse kim kilir ne japar deje koša koša kêzên oldū jere varênža anê ujur oldū halda janênda bir kadênên oturdūnu görerek sen kim sin deje sorar, karê-da ölüm bu kêz seninmi dir, bunu bōjle jalênêz brakup-ta nereje gittin, ejer ben gelmemiş olsajdêm kim bilir kimin eline gečežekti, bunu gördümde elbet bunun sâbê olmalê deje brakup gidemedim eji-ki çabuk geldin dejinže šezadenin aklêna bir šej gelmez, hemen kêzê ujkudan ujangêrup karêja-da sen kim sin bana bildir der, karê-da ölüm ben bir fakir-im kimsežim jok dedîle olan hajdê benimle gel sen bana bu kadar ejilik japtên ben-de sana istediini verejim derken kêz bunun kim oldūnu sesinden anlar. Gizliže šezadeje sōjledikte šezade jine belli etmejüp bunlarê saraja getirir, karê-da kendi kendine hâ şindi işim ujdu şu kažpeji istediim gibi jok ederim deje kurar, šezade saraja vardêkta kendi ka-

rēsile kēzēn anasēnē čā'rtup ikisinin-de sačlarēndan asarak kēzē kendine nikjā ettirdikten sōra anlarēn günde birer lokma etlerini žēmbēz ile koparup istedī gibi ezijetle öldürür, andan sōra iši baba-sēna çaber verüp kendine kērk geže dūn japtērarak ölünžeje kadar oturlar.

13.

Bir vaktēn birinde iki kardaš varmēš, bunlarēn birde koça karē analarē varmēš, bu ōlanlarēn babalarē öldū vakit bir čok inek sēr kalmēš. Günlerde bir gün bunlar derler-ki gel bunlarē paj edelim, o ōlanlarēn-da birinin bašē kel imiš, šindi kel-ōlan der-ki inekleri salē veririz, šu eski ahēra girenler senin, jeni ahēra girenler benim olsun, öteki-de der-ki yok jeniye giren benim, eskije giren senin, kel-ōlan-da buna razi olur, hajvanlarē salē verirler ; hajvanlar bütūn jeni ahēra girerler, bir ujuz hajvan-da gözünün biri kör oldū içūn eski ahēra giri verir, šindi kel-ōlan bu öküzü alēr, hergün otlatmā kēra götürür akšama kadar gezdirir jine eve getirir. Bir gün da'a gider bakar-ki dāda bir ā'ž rüzgjar vurdukča gēžēr-mēžēr eder, kel-ōlan-da hej gēžēr-mēžēr amža ābejimi gördün-mü, ā'ž-da jine gēžēr-mēžēr eder, kel-ōlan-da jine sorar, ā'ž-da buna bir šej sōjlemedičūn kel-ōlan kēzar ā'ža bir balta vurdū gibi ā'ž jarēlēr, šangēr-šungur altunlar dökülür, kel-ōlan bunlarē görünže šašērēr, hemen döner eve gelir kurdašēna der-ki bari bana bir öküz daha ver-de benimkilē eš edüp arabaja košajēm, o-da bir öküz daha verir. Kel-ōlan bir araba bulur, öküzleri košar, bir kač čuval alēr, čuwallarē toprakla doldurur, dōru da'a gider ; orada topraklarē bošaldēr, altunlarē doldurur, arabaja kojup eve getirir. Birde bunu kardašē görür ulan kel-ōlan bunlarē nerede buldun joksa bir jerden-mi čaldēn, šindi bizi dujarlarsa ne japarēz, kel-ōlan-da šindi bunnarē čabužak paj edüp bir jere gömeriz, kim dujup kim biležek dedikte kel-ōlan košar gider komšudan ölčeji alēr, komšu-da ažeb bu ne ölčežek deje ölčejin altēna biraz tutkal japēštērēr, kel-ōlan ölčeji alēr gelir bir kendine bir-de kardašēna ölčerek altunlarē paj ederler, ölčeji alēr jine komšuja götürür, komšu-da ölčejin altēna bakar-ki bir altun japēšmēš, vaj bu

kel-olan altunu neredede buldu değe öbür komşuja, o-da ötekine söljeje söljeje her keze bildirirler. Birde bu iki kardaş işidirler-ki bunlarê altun öltüklerini komşularê hepsi işitmiş, bunlar bir birine der-ki altunlarê gömelim hajdê kaçalê, sakê bizi gelüp tutmasênlar, kel-olan-da hajdê durmajalê değe altunlarê gömerler, ertesi gün kaçup giderler.

Biraz giderler birde büyük olan kel-olana ulan kapujê kapadên-me dedikte o-da jok kapamadê, hajdê var git çabuk kapujê kapada gel, kel-olan-da sejtir, dōru eve gider der-ki bari eve geldim şu koşa karêje bikerre jekajê-da öjle gidejim ; hemen bir kazan su eşêder anasêne sojar, başêndan ašê kajnar suju dökünge anasê sêreda kalêr. Oradan bir süpürgeje anasêne dēvara dajar, kapujê omuzlajênža dōru kardaşênen janêna gelir, birde kardaşê bunu görünge ulan kel-olan o arkanda-ki ne dir, o-da sen bana kapujê al gel demedin-mi šte getirdim anamê-da jekadê-da öjle geldim, o-da ulan nasl jekadên dedikte kajnar suju başêna döküp bir süpürgeje dēvara dajadêne söljejinge kardaşê-da vaj kuduz kel anamê-da öldürmüş gel Allah žezane versin otur bakalê dedikte biraz otururlar. Ažsam olur ortalêk kararmā başlar bakarlar-ki karšêdan üç dōrt kiši atle gelir, hemen bunlar korkarak bir a'žā çekarlar.

O adamlar-da bunlarê görmejüp a'žên altēna otururlar, birde kel-olan der-ki aman ābej benim çişim geldi, o-da ulan dur šindi bizi dujažaklar tutažaklar derse-de kel-olan aman ābej donuma edežem, o-da bakar-ki bu lakêrdê annamaz, kel-olana bari öteje berije serpištire serpištire et-te kimse dujmasê, kel-olan-da öjle japar, birde ašadakiler oh jāmur jājor derler. Biraz durur kel-olan jine ābej šindi-de büyük çişim geldi, o-da ulan dur haj Allah belanê versin, šindi herifler bizi tutažak derse-de kel-olan jine dinlemez başlar etmê, altēndakilar-da karanlêkta bunlarê görmezler, birbirlerine aman arkadaş kudret helvasê jājor. Bu-da gečer, birde kel-olan der-ki aman kolum joruldu, kapujê brakažām der, öteki-de ulan kel-olan etme, biraz daha bekle, šunlar gitsin-de biz-de iner gideriz, kel-olan bunu dinlemejüp kapujê braktê gibi paldêr-küldür juvarlandêkta ötekiler-de ulan dünja başêmeza jekelijor dejerek kaçarlar, bunlar-da a'žtan inerler, büyük olan kel-olana der-ki hajdê var ne

zehenneme gidersen git, benim başēma çok bela getirežēn ; oradan kel-olan bir jana öteki-de bir jana giderler.

Bu kel-olan gide gide bir köje varēr, bakar-ki kendi karnē ažē-kēr, başlar dilenmē, sōra gider bir žami kapusēna oturur, herkes žamiden çekijor, bir köse adam buna der-ki benim čērā'm olurmusun, o-da olurum amma seninle sözleşelim ben herne japarsam bana darēl-majažān, ejer darēlērsan seni öldürürüm, köse-de kel-olana der-ki hajdē šu tauklarē al götür otlat gezdire getir, kel-olan-da bu hajvan-larē alēr kēra götürür, kimini keser jer kimini satar, bir kačēnē tutar getirir. Köse-de ulan hanē bu hajvanlarēn čo'u neredede kaldē, kel-olan-da adam sen-de, onlar kēra čēktēklarē gibi her biri bir jana kačtē ben-de o jana koštum bu jana koštum jalnēz bunlarē tuta bil-dim, köse-de hič sesini čēkarmaz, kel-olan usta darēldēn-mē dedikte o-da yok darēlmadēm darēlažak bunda ne var der. Bir kač gün gečer, köse der-ki hajdē kel-olan šu kojunlarē al-da biraz otlat, o-da alēr kimini satar, kimini dēšarda brakēr, bir kačēnē-da jine eve geti-rir, köse jine sorar, o-da kimini kurd kaptē kimi-de öteje berije kačtē tutamadēm, köse-de sesini čēkarmaz, kel-olan-da usta darēldēn-mē, o-da yok kel-olan bunda darēlažak ne var der amma bir daha bunu bir işe jollamaz, eve oturdur.

Günlerde bir gün evde dururken kösenin bir küçük čožū var-mēš, čožuk anasēna der-ki anne čišim geldi, karē-da hajdē kel-olan šu čožū ettir getir der, kel-olan čožū kenefe götürür etme sēčma dejerek čožū ettirmez, čožuk-ta korkusundan sesini čēkarmajup odaja gelirler. Čožuk biraz durur jine anne čišim var der, karē-da jine kel-olana söyler, o-da alēr götürür čožu'a etme sēčma dejerek čišini ettirmez alēr getirir ; biraz gečer čožuk jine anne čišim var dedikte karē-da aman hajdē kel-olan šunu-da patlat der, kel-olan-da čožū götürür, bažaklarēndan ajērdē gibi kubura atar čēkar gider, karē-da hanē čožuk deje sorar, o-da sen bana patlat demedin-mi, ben-de patlattēm der, karē-da sesini čēkarmaz, kel-olan hanēm darēldēn-mē der, karē-da yok darēlmadēm demišse-de akşam üstü köse eve geldikte karē der-ki koža bu kel-olanēn elinden biz kačalēm joksa bu seni-de beni-de öldürežek ; bunlar karē koža sözü birlik edüp birgün kačmā hazērlendēlarsa kel-olan bunu işidir, götürežekleri sandēn içine girer

saklanêr, bunnar-da biraz öte beri alup başka bir eve giderler. Bir kaç gün otururlar, birde bakarlar-ki kel-olan sandêk içinde bā'rmā başlar, bunlar-da sandê açarlar birde bakarlar-ki kel-olanê kendileri getirmiş, köse karēsēna der-ki biz büjün şu karšê-ki göle gidelim bu geže orada kalêrêz, kel-olanên jatā'nê gölden jana jap, geže ujurken bunu göle atalēm olur-mu olur dejerek bunlar hajdê kel-olan şu karšê-ki göle gidežêz, orada bu geže jatažāz gidermisin, o-da giderim demişse-de bunlarên lakêrdêlarênê kel-olan işitmiş. Uzatmajalēm bunlar göl kenarēna giderler, o gün akšama kadar jerler iđerler, akšam olur jatak japarlar jatêrlar, lakin kel-olan geže ujumaz ; birde bunlar karê koža kel-olan ujumuš-tur deje gidüp göle atmak istedi-lerse-de kel-olan karēja bir tekme vurdū gibi karê gölde bo'ulur ; artêk köse-de kel-olanā haj Allah belanê versin en sōra karēmê-da öldürdün bari beni-de öldür-de kurtulajēm dedikte kel-olan-da vaj usta darêldên hā, o-da nasl darêlmajēm demiş, kel-olan-da köseji başaklarēndan tutup šte darêlmak bøjle olur deje anê-da göle atar, sōra bu kel-olan bir parasêz kalêr.

Bir gün jolda giderken bir bešlik bulur, bununla ne alajēm der-ken gider beš paralêk leblebi alêr, anê jejerek giderken bakar-ki jolda bir kuju ā'zê ačêk, kujunun içine bakarken jarēm leblebisi kujuja düşer, oradan başlar jarēm leblebimi ver jarēm leblebimi ver deje sōjlenir, birde bakar-ki bir duda'ê jerde bir duda'ê gökte kujudan bir arab čêkar ne istersin deje sorar, kel-olan-da jarēm leblebimi ver der, arab kujuja iner jine čêkar bir sofrā getirir, bu sofrājê al ne vakit karnên ažêkêrsa ačêl sofram de ačêlêr, sōra-da kapan sofram de ka-panêr. Kel-olan bunu alêr dōru bir eve girer orada birkaç gün otu-rur, lakin karnê ažêktê vakit sofrājê önüne kor ačêl sofram dedikte sofrā ačêlêr amma o denli jemek čêkar-ki hangēsēndan jeježčēni šašê-rêr, kendi kendine varajēm şu mahallelê jemê čā'rajēm der gider, ne kadar adam varsa hepsini čā'rêr ; anlar-da kel-olanên evine gider-ler, herkes bakar-ki evin içinde kimse yok, bir birlerine žanēm bu kel-olan bizi čā'rdê amma bunda jemek-falan hazêrlê jok fêlan der-ken birde kel-olan sofrājê getirir ačêl sofrā demesi üzerine sofrā ačê-lêr-ki ne bakarsên öjle jemekleri o adamlar ne görmüş ne-de jeme-mişler, hernejse bunlar karênlarênê dojururlar čêkarlar giderler

amma bir adam gönderirler o sofrajê kel-ōlandan çalar. Birde sabā olur kel-ōlanê karnê ažêkêr birde sofrajê arar bakar-ki sofra jok, oradan gider jine kujunun bašêna jarêm leblebimi ver deje bā'rêr, birde arab jine çekar ne istersin deje sorar, o-da jarêm leblebimi ver dejüp arab-da sofrajê ne japtên dedikte kel-ōlan-da anê çaldêlar der, arab buna bir dejirmen getirir, bu dejirmeni al sâ'na çevirirsen altun dökülür soluna çevirdikte gömüš dökülür der. Kel-ōlan hemen dejirmeni alup evine gelir, sâ'na çevirir altun dökülür soluna çevirir gömüš dökülür, kel-ōlan bir çok zengin olur-ki deme gitsin, herkes bunu görürler, bu kel-ōlan bu kadar parajê nereden buldu mutlak bunda bir iş olmalê deje herkes merak eder.

Bir gün bir kimse bunun evine gelir, her naslsa bu dejirmeni görür sōra çekar gider, bir geže anê-da çalar, kel-ōlan jine dejirmeni arar bakar-ki jok, kujuja gider jine jarêm leblebimi ver jarêm leblebimi ver deje bā'rêr, jine kujudan arab çekup žanêm ne bā'rijor-sun hanê sofra hanê dejirmen daha jarêm leblebi bitmedi-mi, kel-ōlan-da öjle amma çaldêlar, arab-da buna iki tane tokmak verir, al bunlarê sakên vur tokmaklarêm deme dedikte kel-ōlan-da tokmaklarê alêr biraz gider, kendi kendine bu arab dedi-ki vur tokmaklarêm deme, jā ben bunlarê ne japarêm dejüp düşünürken bakajêm bir kerre vur tokmaklarêm dejim. Oradan oturur vur tokmaklarêm dedikte bunlar kel-ōlanê bašêna çekarlar pat-küt temiz kel-ōlanê döverler, kel-ōlan-da aman zaman deje bā'rêr çā'rêr, bakar-ki tokmaklar vire vurijor. Kel-ōlanê aklê bašêna gelir dur tokmaklarêm der, tokmaklar-da durur, hā šindi buldum kolajêne dejüp evine gelir, birde o sofra ile dejirmeni çalan adamlarê jine evine çā'rêr, anlar-da jine kel-ōlanda bir šej var deje çabuk giderler, biraz otururlar, kel-ōlan tokmaklarê getirir vur tokmakçêklarêm dedikte o herifleri temiz döverler, herifler artêk bu dajā dajanamajup aman kel-ōlan deje bā'rêrlar, kel-ōlan-da hanê sofra hanê dejirmen, anlar-da aman dur getirelim, oradan biri gider sofra ile dejirmeni getirir, kel-ōlana verirler, o-da dur tokmakçêklarêm dejüp tokmaklar durur, herifler-de çekar gider. Sōra bu kel-ōlan kalkar evlenir dūn dernek japar, bir kēz alêr oturur, o memlekette bunun gibi bir zengin daha

olmajup orada herkes bunu büyük tanédêlar, herne-ki işleri olursa ana danêşêrlardê, ölüñzeje kadar safajile vaktênê geçirdi.

14.

Evvel zamanda bir padişahên bir ölu olup onüç ondört jaşênda bulundūndan her gün lalasıle ava gidermiş, jine günlerde bir gün kêra çektekêklarênda öñlerine bir güzel hajvan çekar, lalasıle olana hajdê şezadem şunu tut deñinze çöçuk-ta sejiřterek hajvanê tutmak için koşar. Gide gide bir jaban jere düşerek olan o kovaladê hajvanê kajb eder, öteji beriji arajup gezerken önüne bir halajêk kélêklê bir kěz çekar, gözlerinin jaşê ortalê doldurijor; olan bunu gördükte ej kěz sen kim sin, ne alijorsun deje sorar, kěz-da ben bir kervanên xizmetcişidim bir jere konduk, orada ujuja kalmêşem, kervan-da gitmiş ben jalnêz kaldem için şindi nereje gidejim deje alijorum dedikte olan buna aşêjarak hajdê benimle gel demesile bu kěz bununla birlikte gide oradan epejze jer giderek olan aşsam oldūnu görünze orada bir jere konarlar, oturup dururken olan ujuja kalêr. Mejerse bu kěz dev karêşê olup ona kěz gibi göründūnden olan ujujunza gidüp devlere size bir hedije buldum deje xaber verir, olan ujur ujanêr bakar-ki janênda kěz jok, hemen jerinden kalkar, sâ janêna gider.

Gide gide daha ortalêk-ta ejiže a'rmamêş oldū için o devlerin oldū jerde bir êşêk görerek o jana gider bakar-ki o görüp-te janênda getirmiş oldū kěz bir takem devler arasênda oturijor, hemen anlara jakên bir jere gizlenerek ne japtêklarêne ne söljêstiklerini dinledikte kězên bunlara söljediklerini işidinze işin noldūnu anlar. Oradan ajrêlarak ben bunlarla bir belaja ūrajaşzâm ejisi şuradan kaçajem dejiüp giderken jine önüne o kěz çekar, olana nereje gidijorsun deje sordukta olan-da şaşêrup bir jere gitmejorum anşak seni bulmadem için aramâ çektêk demesile o kěz ej şezadem burasıle bizim jatâ'mêz-dêr, benim burada eşim dostum kardaşlarêm var-dêr, ben seni anlara göstermemek için gizliže gidüp görüştüm hajdê burada durmajalêm, beni seninle görürlerse sôra işimiz biter dedikte olan gördū şeylere bunun söljedine bakarak arada pek çok şeyler bulur. Nejse kêza jine

belli etmejerek hajdê seninle gidelim amma sen kimin nesi oldûnu bana ejiže bildirirsen ben seninle arkadaşlêk ederim dedikte kêz olanê evvelže görüŝüp sordûna göre ŝindi-ki soruŝu baŝka oldûnu görmesinden pîrelenir, kêz ā ŝezadem siz bana evvelže sordunuz ben-de size anlattêmsa-da kim bilir ŝindi siz baŝka türlü sorijorsunuz, bunun içün ben-de sizden korkijorum, siz ejer bir ŝejden ŝüphelenijorsunuz herne kadar benim size anlattêm gibi dejlse-de hajdên bu jerden ajrêlalêm-da ol vakit sen-de ben-de selameti buluruz demesîle bunlar oradan bir çok jer giderler.

Gide gide önlerine bir bÿyük saraj çêkar, olan kêza sen burada dur, ben gidüp bakajêm ŝu sarajda ne var-dêr, anlajup gelejim dejinže kêz orada kalêr, ŝezade saraja girer, ötesini berisini aramakta iken önüne bir baççe gelir bakar-ki türlü-türlü ā'zlar, ortasênda bir bÿyük havuz, üç tane çeŝmesi var, güzel güzel sular akar; anlarê sejr ederek baççede gezmekte iken kulā'na bir çalgê sedasê gelir, olan bu ne dir deje öteji beriji dolaŝarak bir köŝk içinde bir güzel olanê oturdûnu görerek janêna varêr, selam verdikte orada oturan selamê alup ej ŝahêm jerimden kalkamam-ki seni karŝulajêm demesîle olan ažeblenüp bunun janêna varêr, jerinden kalkamadênê aslêne sormasîle o olan üzerinde-ki örtüjü açtêkta bak ben jarê belime kadar taŝ-êm dejinže olan bunun sebebi ne demesi üzerine o olan benim bir sevdîm vardê, ben fêlanža padiŝahên õlu-jum, anê babamdan istedim, aŝkêm-da zijade oldûndan babam bana o kêzê aldê. Mejerse bu kêzên bir baŝka sevgilisi varmêŝ, aldêm günden berü o bana herne kadar sevgililik jüzü gösterirse-de günlerde bir gün bu kêz hamama gitti, ben-de odamda oturup ujurken baŝ użumda bulunan halajêklarê bir birlerîle sÿjleŝirken ben ujan-dêmsa-da belli etmejüp anlarên konuŝtuklarêne dinledim, biri ā kard-ŝêm ŝezademiz sultan hanêmên ettiklerini bilse kim bilir ne japar, öteki-de niçün bÿjle sÿjlersin, belki anên japtêne bilijor-da zijade sevdînden biŝej sÿjlejemejor, hem japtê ŝej ne olaçak, beriki-de nasl ne olaçak geže ŝezade ile oturup jejüp içerken kêz ŝezadeje bir ŝerbet içirerek sarçoŝ eder, o ujumā baŝladêkta kendi gejinüp kuŝanêr gider, tã sabã oldukta ŝezadenin ajêlaça'ê vakit kalkup gelir, ŝezade kêzê janênda bulunça hiç bir ŝej anlajamajup bu jolda gecinirlerse-de

şezade kězên ne japtêndan bir şej anlamamaz, halbu-ki bunun bu jolda gidişinde elbet bir şej olmalı dediklerini bütün ben işidirdim.

Ertesi akşam oldukta jine sevdîm ile jejüp içüp ejlenmekte iken anên bana vermiş oldû şerbeti belli etmejerek bir jana serptim sôra jattêm, bu-da beni evvelki gibi ujudu sanup ben-de jattêm jerden bunu gözetledimde temiz urbalarêne gejinüp sen jat geber inşallâ kalkamazsên deje çekup gittini gördükte hemen ben-de ardêna düştüm. Gide gide şehrin dêşarêsında bulunan bir süprüntülüklü bir jere vardêk, orada bir çok hamal këlêklê adamlar oturdûnu kězên-da bir çamurdan japêlmêş kulibeje girdini görmeklîm üzerine o kulibenin tepesine çektem, içini göreşek bir delije gözümü ujdurarak bakarken karêm bulunan kěz içeri girer sazdan kamêştan japêlmêş bir jatak üzerinde dudaklarê kürek gibi, boju sekiz arşên uzunlunda bir arab jatup kêzê gördükte öfkelenerek ej kaçpe şindije kadar nerdejdin, herkes jedi içti sevdijile jatup ujudu bile, sen ise bu vaktâ kadar zor gele bildin demesi üzerine kěz efendim o kör olasê koşam bir türlü ujumadê anênçün biraz geç kaldêm dedise-de arab jok anlarê ben dinlemem, mutlak senin koşana sevgin ziyade oldû içün andan bir türlü ajrêlamijorsun-da böyle geç kalijorsun, ejer bir daha geç geleşek olursan seni hem-de o koşanê jok ederim demesile kěz aman efendim siz beni böyle japarsanêz ben dünjada hem gençlime hem-de sizi doja doja göremedime hasret kalêrêm, sakên bu jolda bana bir şej japmajênêz fêlan dedikte arabên öfkesi gidüp kêzê jattê jere alarak bir birlerine sarêlup jatarlar, ben-de bunlarê gördümde sabrêm kalmajup hemen kulibenin içine inerek këlênşême çeküp arabên bojnuna bir kerre vurdum geberdi geri dönüp saraja gelerek jatâ'ma jattêm. Jine ujur gibi oldümde arasê çok geçmeden karêm geldi, sabâ olunşa bunda bir âlamak ne dir o dedimse-de aman efendim akrabamdan biri ölmüş, ben-de anê pek severdim, isterim-ki mezerini jakên bir jerde japsalar, keşke razi olsanêz mezer şöjle dursun kendi sarajêmda bir türbe japêlsa-da içine kojsalar, hiç olmazsa geşe gündüz ana okujup dua etsem dejinşe ben-de hiç kendimi bozmajup dedî gibi bir türbemsî bir jer japtêrdêm, o arabê oraja gömdürdü. Her neyse geşe gündüz anên başê uşuna gidüp arabê-da benim kestîmi anlamajarak ah vah ile bir takêm zarlar eder, keşke sen öleşene o kör olasê koşam ölsejdi

dedîni isittim-de bütün bütün kendimi kajb edüp o türbeden geldikte hemen kelenzîmê çekerek ej kaype bu senin japtên şey ne dir demek-
lîmle hemen üzerime bir şey üfürmesîle beni bu hala kojdu ; şte ben
şu kadar vakitten berü bu halda durijorum, o ise arab o kelenzî jara-
sendan şindije kadar jatijor, žanê sâ-dêr amma hiç dili söyemez,
o-da benim bu işi japtêmê anladê günden berü beni hergün gelüp vü-
žudimden kan akênžaja kadar kërpaçla döver. Andan sōra jine o ara-
bên janêna gider dedîni šezade işidir işitmez dōru kēzēn oldū jere
varêr, o sözleri kula'ile kēzdan dahi işidinže hemen kēza gözükmeye-
rek bir jana gizlenir, vaktê oldū için kēz kožasēnēn janêna vararak
kërpaçla dövmekte iken šezade arabên janêna varup kelenzîle anēn
žanēnê žehenneme jollar, sōra kendi kelenēnē dejiştirüp arabên jata'na
jater. Kēz kožasēnē dövmekten geldikte jatanê arab sanup ej sevdîm
senin için niže işler japijorum, sen ise daha hiç söylemejorsun de-
dikte šezade arabên sesine ujdurarak sevdîm benim böyle oluşum
senin kožana ettin fenalēktan olmalê, o biçare bize elbet eji demeje-
žek, biz-de anēn fena söylemesinden gittikçe fena oluruz, ejisi bari
git anê o fenalēktan kurtar, belki ben eji olurum demesîle hemen kēz
gidüp kožasēnēn sihrini bozar, jine šezadenin janêna geldikte ej
sevdîm şindi nasl sēn dediklerini japtēm, artēk eji olmalê-sēn
derse-de šezade kēza ej sevdîm ben artēk eji oldum gibi gel seninle
jatalēm demesi üzerine kēz sevinžinden hemen arab sanarak šezade-
nin kojnuna girerken o-da göjsünden hançerini saplajup kēzê öldü-
rür, sōra olanēn janêna varup o-da bunu görünže aman benim žanē-
mēn sebebi sen oldun, gel seninle kardaş olalēm birlikte bu dünjada
jaşajalēm deje o sarajdan çekup giderler.

Jolda giderken bu šezade ej kardaş ben fēlan šahēn ölu-idim,
benim başēma bu kadar işler geldi, beriki-de ben-de fēlanēn ölu-idim,
bana-da bunlar oldu deje bir birlerine derdlerini anladarak o kēzē
öldüren olan hajdê şindi dōru bizim saraja varalēm, ejer babam sâ
ise bizi görünže japaža'e ejilikleri artēk ben söylejmem, beriki-de
biz-de benim šehrimde varērsak kim bilir ben-de anamēn babamēn bir
tanesi idim, sālēmê görürse kim bilir o-da bize ne kadar ejilik ede-
žek-tir dedikte öteki hajdê ilkönže benim babama varalēm deşerek
bunlar otura kalka gidüp günlerde bir gün o olanēn šehrine varērlar,

babasê ölmüş oldūndan veziri vūzerasê-da bunu ararlarmêş, hemen geldini gördükleri gibi tahta geçirirler, beriki olanê-da kendine vezir japararak bunlar birer-de kēz bulup kendilerine nikjā ettirirler, orada kērk gün kērk geze dūn japup ölüñgeje kadar otururlar.

15.

Evvel zamanda bir padiša varmêş, bunun kērk tane ölu olup en küçü onüç ondört jaşında kadar-mêş. Bunlarēn her gün işleri ava gitmek kuşurmak gezmek jürümeğ gibi şeyler olup günlerde bir gün padiša kendi kendine şu o'ullarēmē evlendirejim de je düşünürken bir gün bunnarē cā'rēr evlendirežēni kendilerine söyler. Bunlar-da biz evleniriz amma kendimiz gibi bir anadan bir babadan olma kēz isteriz derler, padiša-da adamlar gönderir, kērk kēz arar, her bir jeri ararlar-tararlar, otuz dokuz kēz bulup kērk tane bulamazlar. Padiša bu o'ullarēna ej çöžuklarēm sizin istediñiz gibi kērk kēz bulunmijor, biri-de baška olu-versin dedise-de bunlar razi olmajup biz gider kendimiz arar buluruz, bize izin ver dediklerinde padiša-da aman o'ullarēm gitmejin nerede bulažāñēz, baška illerde kendinizi harab edersiniz fēlan dedise-de bunlar elbet gidežēz dediklerinde padiša-da varēn gidin amma size üç lakērdēm var, anlar-da ne dir derler. Buradan çekteñēz vakit jolda giderken bir çeşmeje varažaksēñēz, orada sakēn jatmajēñēz, birde daha ilerde bir hana varažaksēñēz orada-da jatmajēñēz, birde bir kēra vardēñēzda orada-da jatmajup baška her nerede jatērsanēz jatēn, bunnar-da pekī dejüp atlarēna binerler, jükte hafif pahada ā'r biraz öteberi alērlar jola girerler.

O gün akşama kadar jol giderler, gide gide bakarlar-ki o babalarēnēn söyledī çeşmeje gelirler, akşam olur sular kararēr, bunlar derler-ki adam sen-de kērk kişi-jiz burada ne olažak hajdēn jatē-verelim, gezelejin nerelere gidežēz derler orada kalērlar. Atlarēndan inerler jerler iēerler, herkes jatā'na jatēr amma en küçük olan ujumaz; geze jarēsē uzaktan bir ses gelir, hemen olan kalkar, kēlēñžēñē çeker, herkes ujurken hiç sesini çekarmaz, dōru o ses gelen jana gider. Gide gide görür-ki jedi bašlē bir ezderha geliyor, bunlar bir birlerine jaklašēr, ezderha olana saldērēr amma hiç bir şey japa-

maz; bøjle üç kez saldêrêr jine òlanê alt edemejinže òlan-da ej mefred şindi sêra bana geldi, imana geležên-mi deje kêlênžênê çeküp ežderhaja bir vurušta altê başênê birden uçurur, ežderha-da er isen bir daha vur, o-da beni anam iki kerre do'urmadê bir kerre do'urdu dejinže ežderhanên bir kafasê juvarlana juvarlana bir kuju başena gider, benim žanême jejen malême-da jesin der kendini kujuja atar. Òlan-da janênda bulunan ipin użunu bir kajaja bālar, ipe sarêlêr kujunun içine iner, birde bakar-ki bir demir kapu; kapujê koparêr içeri girer büyük bir saraj görür, kêrk tane odasê var, hepsini birer birer açar bakar-ki hepsinin içinde türlü elmaz altun dolu, birini daha açar içeri girer görür-ki kêrk tane kez hepsi gergef işlejer, birde òlanê görünže bunlar hepsi ajā kalkar aman in-mi-sin žin-mi-sin sen buraja nereden geldin, o-da ben bir jolžijdim, önüme bir ežderha çekte onu öldürdüm, o-da benim žanême jejen malême-da jesin deje kendini buraja attê, ben-de arkasendan indim buraja girdim der. Mejerse o kêzlar bir ananên bir babanên çožuklarê imiş, ežderha bu kêzlarên anasênê babasênê öldürmüş, onlarê-da oraja kojmuş imiş. Bunlar ežderhanên öldünü işidinže çok sevinirler, òlanên bojnuna sarêlêrlar aman kardaşžēmêz bizi sen kurtardên, Allā-da senin işini rast getirsin derler; òlan bunlara ben şindi gidežêm fêlan jerde benim kardaşlarêm var, anlarê alajêm, andan gelir sizi-de alêrêm der çekar gider, jine gelir jata'na jatar.

Birde sabā olur, herkes ujkudan ujanêr bakarlar-ki hiç bişej yok, bir birlerine šte noldu, burada jattêk-ta babamêz sankê bize lakêrdê søjledi fêlan deje bunlar jine hazêrlanêrlar jola çekarlar. Gide gide akşama kadar bir hana varêrlar, jine ortalêk kararêr, bunlar derler-ki hajdên jatalêm, çeşmede jattêk nolduk, burada-da nolažak derler atlarêndan inerler. Küçük òlan-da aman kardaşlarêm bize babamêz buralarda jatmajên dedi elbet anên bildi bişej var-da bize søjledi fêlan dedise-de bu òlan anlarên en küçük oldü için hajdê sen karêşma fêlan deje bunu azarlar, o-da sesini çekarmaz. Bunlar jine jerler içerler, ujkü vaktê gelir jatêrlar, küçük òlan-da belki bişej çekarsa deje ujumaz. Geže jarêse oldukta karşêdan bir gürültü kopar, òlan-da sessizže kalkar, kêlênžênê alup o gürültüje dōru gider bakar-ki evvelkinden büyük iine jedi başê

bir ežderha gelijor, hemen buna karšu durur, ežderha-da üč kerre òlana saldêrêr bišej japamaz, òlan-dêr këlênžênê čeküp ežderhaja bir kerre vurduktu ežderhanên altê bašê gidüp biri kalêr, er isen bir daha vur dedikte o-da beni anam bir kerre dō'urdu demesi üzerene o baš juvarlana juvarlana gider, kendini benim žanêmê jejen malêmê-da jesin dejüp bir kujuja atar. Òlan arkasêndan girer bakar-ki koža bir saraj içinde dūnjada olmadêk šejler var, jine oradan-da čekar gelir jatā'na jatêr; sabā olur, herkes ujkudan ujanêr šte burda-da jattêk noldu dejerek jine atlarêna biner, o gün akšama kadar giderler.

Az giderler uz giderler dere tepe dūm dūz giderler, en sōra bir kêra varêrlar, o geže orada kalêrlar jerler ičerler, birde jatmak vaktê geldikte bakarlar-ki karšêdan bir inilti bir gürültü gelijor amma dā-larê devirijor. Bunlar-dêr bunu işidinže akêllarê başlarêndan gidüp korkularêndan hepsi atêna biner, birde görürler-ki koža bir ežderha benim kardašlarêmê öldüren kim dir deje bā'rup cā'rarak gelijor, šindi bunlar bir birlerine aman ne japažāz, bunun elinden nereje kaçalêm deje o'unmā başlarlar. Küçük òlan-da jā ben size demedim-mi babamêz-da bize sōjlemedi-mi amma siz dinlemediniz, hajdê bakalêm ona lakêrdê anlatên dedikte ötekiler-de aman kardaš bišej dir bašêmêza geldi, sen bilirsin bir kolajê varsa japalêm-da bašêmêz-dan gitsin derler; òlan bakar-ki bunlarên hepsi korkijor, der-ki hajdê geri dönün šu anaytarlarê alên, fêlan jerde bir kuju var-dêr, o kujunun içinde çok mal var-dêr, anlarê alên fêlan jerde-ki kujuja gidin, orada-da çok paralar ile kêrk tane kêz var-dêr, anlarê-da alên dōru memlekete gidin, ben bu ežderhajê öldürür gelirim der. Anlar-da geri döner giderler, o kujularda-ki mallarê kêzlarê alêrlar dōru memleketlerine giderler, başlarêna geleni babalarêna anladêrlar. Biz gelemim küçük òlana.

O ežderha ile bir çok gouga ederler amma ne ežderha òlana ne-de òlan ežderhaja bir šej japamazlar, sōra ežderha der-ki gel jît benim bir işim var, bana o işimi görürsen seni koju-veririm, òlan-da ne dir dedikte ben Ćinimačin padišahênên kêzêna ašik-im, kač sene dir padiša ile o kêz için gouga edijoruz amma bir türlü kêzê alamadêm, ejer o kêzê bana getire bilirsen sana hič bišej japmam, òlan

başēnē kurtarmak ičün pekī getiririm der. O ežderhanēn adēna Ćampalak derlermiş, bu ežderha ōlana bir dizgin verir, al bunu fēlan češmeje git, oraja sabāljēn ajgērlar gelir, hemen birisinin başēna bu dizgini sok ūzerine bin, o-da emr et der, sen-de beni Ćinimačine gōtūr dersin, o-da seni gōtūrūr. Ōlan dizgini alēr o češmeje gider bakar-ki su ičmek ičün bir čok ajgērlar gelir, hemen birisinin başēna dizgini takar ūzerine biner, ajgēr-da emr et dedikte o-da kendisini Ćinimačine gōtūrmesini sōjler; ajgēr kapa gözünü ač gözünü dedikte ōlan-da bakar-ki kendisi Ćinimačine gelmiş, ajgērdan iner dizgini alēr ajgēr gider. Ōlan šehre girer bir öteje bir beriye gezerken bakar-ki bir koža karē ōlum nereden gelüp nereje gidijorsun, o-da aman nine bana bir jatažak jer bulunmaz-mē, o-da gel o'ul seni evime gōtūrejim bende konuk ol, ōlan-da o karīle gider o geže orada kalēr. Geže otururken karē ōlana aman o'ul sen buraja nereden geldin, bu jerlere hič kimse gelemezdi, ne ičün dersin bu padišahēn kēzēna bir ežderha ašik oldu, tam sekiz jēldan berü o kēzē almak ičün padišāla gouga edijor, anēnčün o ežderha bu memlekete kuš uçurup kervan gečirtmejor sen nasl geldin der, ōlan-da karēja aman nine o kēz neredede oturur, karē-da padišahēn baččesinde bir köšk var-dēr orada oturur, hič bir jere čekmaz der.

Ōlan sabā oldukta sokā čēkar dōru sarajēn bačče kapusēna gider bakar-ki kapuda bir ehtijar baččuwan oturijor, gider aman baččuwan beni janēna čērak alērmēsēn, o-da aman o'ul benim adamēm var seni ne japajēm, ōlan-da aman baba čok fakir-im beni-de al ben-de gečinejim fēlan deje baččuwanē kandērēr baččeje girer, öte beri xizmet görür. Bir gün jine baččede çiçekleri sularken padišahēn kēzē bu ōlanē görür, ōlan-da pek čok güzel oldūndan kēz bunu görünže ašik olur, birde ōlanē čā'rēr, oraja nereden geldīni sorar, ōlan-da kēzē dūšünde görerek ašik olup onu almak ičün geldīni kendisi-de fēlan padišahēn ōlu oldūnu sōjler. Kēz ōlana aman beni al-da nereje gōtūrürsen gōtūr, ben-de hem sana ašik oldum, hem-de šu beni almak istejen ežderhanēn elinden kurtulajēm, ōlan-da pekī olur dejüp bunlar bir birlerīle sōzleşirler, bir geže birlikte šeherden čēkar giderler. Epejže jol gidüp birde ežderhanēn oldū jere jaklaşērlar, ōlan kēza der-ki ben seni Ćampalak ežderhaja

götürijorum, kěz-dêr bunu işidinže ejvā ben andan kačarken en sonunda jine anên eline-mi gečežēm deje ālajup bā'rmā başlar, olan-da žanēm ben seni ona götürijorum amma anên elinden sen-de kurtulursun ben-de kurtulurum, bir yolunu bulup öldürürüz sōra ben seni alêrēm fêlan deje kēzê aldadêr. Bunlar giderler, ežderha kēzê gördükte vaj žananēm xoš geldin fêlan, kěz-da başênê kurtarmak için xoš bulduk dedise-de kěz hergün ālar sêzlardê; olan-da ežderha gitti vakit kēzên janêna gelüp der-ki aman dostum sen ežderhaja de-ki benim burada žanēm sêkêlijor, senin têlêsemên ne ise bana sōjle-de anênla bari ejlenejim dejerek šunun têlêsemênê anla-da anê bulup öldürelim der.

Ōlan gider, birde ežderha gelir, kěz başlar ālamā, o-da kēzê pek çok sevdicün aklêndan gider, aman sevdim niçün ālijorsun, kěz-da sen gündüzleri gidijorsun benim jalênêž žanēm sêkêlijor, bari seni têlêsemên jok-mu bana sōjle-de anênla olsun ejlenejim der. Ežderha-da elmasēm benim têlêsemēm çok uzakta dir, kěz-da nerde dir dedikte ežderha der-ki fêlan memlekette fêlan jerde bir büyük saraj var-dêr, o sarajên içinde dir, onu gidüp kimse alamaz, kim giderse orada ölür kalêr demiš; kěz-da ā ben ne japajēm öjle têlêsemê fêlan dejerek jine otururlar amma kěz bu ežderhaja hiç jakên gitmez, ežderha-da kēzê çok sevdinden ana zor edemezdi. Jine sabā oldu, ežderha gitti, olan kēzên janêna gelüp têlêsemênê anladên-mê deje sordu, kěz-da ežderhanên sōjledî gibi ōlana anlattê.

Ōlan ežderhanên vermiş oldū at başlênê eline alêr, deniz kenarêna gider, dizgini denize vurur bir deniz ajgêrê çekar; hemen dizgini başêna kor üzerine biner, o-da bujur nêreje gidežên der, olan fêlan memlekete dejüp ajgêr kapa gözünü ač gözünü dedikte birde bakar-ki kendini bir sārada bulur, oradan ōlana der-ki šte senin gidežên jer šu karšu-ki dā'n başênda-ki saraj-dêr, lakin šindi sen beni götürür o saraj kapusênê halkasêna dizgininlen bālarsên, ben-de kišnejerek kapunun halkalarêne çengêr-çengêr bir birine vururum derken kapu ačêlêr, o ačêlan kapu içerde bulunan arslanên ā'zê-dêr, ejer kêlên-žênla o ačêlan kapuê bir vurušta ača bilirsen kendini kurtarêrsên, joksa seni öldürür der. Ōlan ajgêrta dōru saraj kapusêna giderler, ajgêrên sōjledî gibi dizgininden kapuja bālar, ajgêr-da bir kerre

kisne jerek kapunun halkalarē čēngēr-čēngēr bir birine vurdukta ičerden čirkin čirkin bir bā'rēšma gelüp kapu açēlēr, olan-da hemen kēlēnžēnē čeküp bir vurušta kapujē ikije böler, birde bakar-ki o kapu koža bir arslan-mēš. Arslanēn iki parča oldūnu gördükte karnēnē jarup itinden bir kafes čekar, o kafesin içinde üç tane güjeržin var amma anēn gibi dūnjada hič görülmemiš; olan bunlarē görünže aman šunlarēn birini tutajēm-da biraz sevejim dejerek kafesten čekarēr, sevüp oğšarken elinden čektē gibi uçar. Hemen ajgēr havalanup güjeržinin pešine düşer, čeka čeka o kadar giderler-ki ajgēr havada kajb olur, olan-da başlar ālamā; en sōra ajgēr güjeržini tutar ašā indirir, hemen bašēnē koparēr; olan ajgērēn üzerine biner kafesi eline alēr kapa gözüniü aç gözüniü dejerek jine ežderhanēn oldū jere gelirler. Hemen güjeržinin birini daha öldürüp birisini alēr ežderhanēn evine girer bakar-ki ežderha jatmēš jerinden kalkamijor, birde olanēn elinde-ki güjeržini görünže aman bari ben öležēm šunu biraz bana verin-da sevejim deje jalvarēmā başlar. Olan bunun jalvarmasēna dajanamajup güjeržini vermek istejinže kafesten čekarēr, ežderhaja uzattēkta kēz-da aman sevdīm ne japijorsun deje košar, olanēn elinden alup bašēnē koparēr, ežderha-da geberir. Kēz ežderhanēn öldünden pek çok çošlanup bütün gönlünü olana verir.

Oradan atlarēna binerler ežderhanēn pahada ā'r jükte hafif ešjalarēndan alērlar dōru kēzēn memleketine giderler. Mejerse babasē kēzē kačtē gündēn berü ararmēš, birde kēzēnēn geldini görünže sevinžinden šašērup bojnuna sarēlarak ālar fēlan eder, kendinin šindije kadar neredē oldūnu sorar. Kēz bašēna gelenleri babasēna anladēr, o-da devin öldünü ištittikte çok šenlikler japup kēzēnē-da olana nikjā edüp kērk gün kērk geže dūn japarlar. Hergün čalup ojnamakla ömürlerini gečirirlerse-de günlerde bir gün olanēn anasē babasē kardašlarē aklēna gelerek kēza der-ki benim fēlan memleketie anam babam var, ben anlarēn janēna gidežēm ne dersin dedikte kēz-da ben-de giderim deje bunlar iši kēzēn babasēna sōjlerler, o-da pekī olur dejerek bunlara izin verir, bir alaj asker düzüp bunlar jola čekarlar.

Az giderler uz giderler dere tepe düm düz gidüp bir gün ola-

nên memleketine varêrlar, birde babasê òlunu görünže vaj òlum ben seni öldü sandêm, mejerse sen dünjada sâ imişin deje sevinžinden ne japažā'nê şaşêrêr, artêk memleket içinde büyük şenlik japtêrêr, òlunun şindiye kadar nerelerde kaldênê sorup òlan-da başêna gelenleri bir bir anladêr, Cînimacın padişahênên kězênê aldênê söyler. Babasê pekî dejüp gajet hoşlanêr, sōra o ervelki ezderhalarê öldürdü vakit kaju içinde bulmuş oldü kerk kēzlardan biri kendi için saklê oldünü òluna söyler, òlu-da pekî babažēm eji amma şindi ben evli-jim ejer karêm razi olursa anê dahi alêrêm dedikte padişa kēzê çārêr işi ana anladêr, kēz-da şah babažēm benim žanēmê düşmandan senin òlun kurtardê, ben-de ana verdim, bunun için benim üstüne kerk harê almêş olsa ben jine sevinirim, hiç bir vakit jerinmem dedikte hemen padişa dün başlar, o kēzê dahi òluna nikjā eder, kerk gün kerk geže dün japup kerk birinži gün òlanê gerdeje korlar, andan sōra kalan ömürlerini ölünžeje kadar bir jerde getirüp giderler.

16.

Evvel zamanda bir çoban varmêş, bunun bir karêsîle birde òlu varmêş. Bu çoban gündüzleri her kezin kojunlarênê alup kera da'a götürür, akşama kadar otladêr, akşam üzeri jine hayvanlarê toplar sâblaranê götürür, anlar-da beşer onar para verüp o paralar ile evine jejinti alup karêsîle çožu'ile jer içerlermiş. Günlerde bir gün bu çoban ölür, bunun òlu epejže bñjñjüp babasê gibi çobanlêk edüp dururken bir gün anasê-da ölür. Bu òlan babasênên anasênên ažêsêndan o memlekette duramajup başka bir memlekete gitmek üzere bir gün jola çekar, şurasê senin burasê benim deje az gider uz gider dere tepe düm düz gider, gide gide bir gün Bādada varêr, şehrin içine girer ; o jana bu jana gezüp dolaşêrken herifin biri bunu görür, òlum sen nereli sin burada ne geziyorsun, adên ne dir der. Òlan-da benim jerim jok-tur, başka memlekettten buraja gelmişim bir jer arjorum, adêm Māmud demesîle o-da benim janêma gelirmisin, seni uşak alajêm dedikte òlan-da pekî dejüp birlikte herifin evine giderler.

Bir gün beş gün orada oturur, ašā jokarê iş görür, herif beni kovmasên deje herne söylerse japar bežerirmiş. Günlerde bir gün herif bu òlana der-ki òlum Māmud şu ip ile çuvalê al, hajdê seninle

bir jere gidežēz, ōlan-da ip ile čuvalē alēr birlikte čėkup giderler, gide gide bir dā bašēna varērlar, orada bir kuju varmēš, o kujunun ūzerinde-ki tašē beraber kaldērērlar, sōra herif der-ki Māmud gel seni šu ip ile kujuja sarkėdajēm, orada her ne bulursan čuvalēn içine doldur, ipin użuna bāla, ben čekejim sōra seni-de čėkarērēm, Māmud-da pekī dejerek ipi beline bālar čuvalē alēr herif bunu kujuja sarkėdēr, birde bakar-ki kujunun içinde altun gōmüš elmaz inži gibi šejler dob-dolu dir, hemen ōlan čuvalē doldurur ipe bālar, herif-te jōkarē čeker sōra tašē kujunun ā'zēna kapajup evine gider, ōlan kujuda kalēr.

O jana bu jana bakup dururken bir inže jol görür, o jola girüp gide gide bir dere kenarēna čėkar, orada biraz oturur dinlenir, kendi kendine dūšünür dururken ben-de bu herife bir iš edejim-ki o-da bejensin; oradan kalkar gider, kēlēnē dejīstirir, jine o šehre girer. Birde oralarda gezinirken bunu kujuda brakan herif jine bu ōlanē görür, lakin evvelki uša'e oldūnu tanēmaz, ōlum sen nerele sin deje sorar, ōlan-da kendini bildirmejerek ben fēlan memleketten idim, tiżaret içün fēlan jere giderken jolda zērsēzlar beni sojdulur, malēmē paralarēmē aldēlar, beni salē verdiler, ben-de šindi fakir oldum kendime bir jer ariyorum der. O-da benim janēma gelirmisin dedikte ōlan-da beli gelirim der, herif bunu alēr evine gōtürür, senin adēn ne dir deje sorar, ōlan-da adēm Hassan-dēr der. Hernejse ōlan jine beš on gün orada oturur, günlerde bir gün herif der-ki Hassan šu ip ile čuvalē al-da seninle bir jere gidelim, ōlan ipi čuvalē alēr, jine o kuju bašēna giderler; herif ōlana hajdē seni kujuja sarkėdajēm, šu čuvala ne bulursan doldur dedikte ōlan-da seni gidi edepsiz herif, ben bir kerre aldandēm jine beni kujuda brakērmēsēn deje belinden picā'ne čėkarēr herifin bašēnē kesüp kujuja atar, jine kujunun kapā'nē örtüp šehre gider. Hemen bir ev tutar, içini temiz dōšer dajar, sōra bir kēz alēr, güzel bir dūn japar, anēnla gečinüp oturur, o kujunun içinde-ki altun gōmüšlerin pek čo'unu kendi evine tašēr, ol kadar zengin olur-ki malēnēn hesabēnē bilmez.

Birde o vaktēn padišahē baška bir padiša ile gouga ederler, bu padišahēn parasē biter; bütün kimselerden para toplarlar, Māmud-da čok zengin oldū içün padišaha ne kadar para lazim olursa

hemen verir ; padiša para kuvvetile her işini görür, öbürünü alt eder. Bir gün bu padiša ölür, hep memleket büyükleri bir jere toplanır, bu Māmudun parası çok oldū için padiša olmasēne isterler, kimi olur kimi olmaz dedilerse-de en ço'u bunun zengin oldū için başka bir kimse padiša olamaz, bunun olmasē elbet eji dir dejerek Māmudu padiša japarlar. Birde veziri vūzerasē toplanır derlerki bunu biz padiša japtēk amma okujup jazmasē jok-tur, bir hoža turalēm okujup jazmak öjretelim dejerek padišaha bir hoža bulurlar okujup jazmak öjrenmē başlar. Günlerde bir gün hoža derki padišahēm biraz size ilmi nüžum dersi öjretejim, padiša-da žanēm hoža ilmi nüžum dedin šej ne olažak, andan ne čekar, fajdesiz bir šej, başka derse bakalēm dedikte hoža padišahēm dēšarda merdümen başēnda bir kitab var-dēr anē bana getiriniz-de size ilmi nüžumi gösterejim der, padiša-da hožasēnēn sözünü dinlejüp kandili alup kitabē getirmē gider, bakar-ki hožanēn sōjledī gibi kitab merdümen başēnda durijor, hemen kandili jere kor, kitabē alır bakarken öteden berü büyük bir kuş gelüp padišahē kaptē gibi havaja uçar. Uča uča bir çok jer giderler, en sōra bir jere iner padišahē brakır kuş gider, birde padiša korkusundan orada büzülür kalır, sabā olur bakar-ki kendini bir mezarlık kenarēnda görür, oradan kalkar bir šehir içine girer o jana bu jana gezer bir kaç kimseje sorar, jahū Bādad buraja kaç günlük-tür, anlar-da biz Bādad neresi dir bilmez derler, hiç işitmedik ; biraz daha gider jine bir kaç kişiye sordukta çok ehtijar adamēn birisi der-ki ben Bādadē bilmem, lakin benim büyük babamēn babasē bundan iki jüz sene evvel bir kerre gitmiş, ben-de babamdan işitmişim amma kaç günlük oldūnu bilmem dedikte birde padiša bunu işidir, ejvā ben artēk Bādada bir daha gidemeježēm, her nejse jazēm böyle imiş, bir iş-tir başēma geldi dejüp bir kāveje yirer oturur, kāve čibuk içir ; oradan kalkup kāve parasēne vermek için elini žebine soktukta bakar-ki para kesesi jok. Hemen oradan kāvežije sōjler gider, mezarlık kenarēnda gezilī oturdū yerleri arar, kesēji bulamaz, oradan jine kāveje gelir, kāvežije para kesesini bulamadēne sōjler, o-da der-ki hajdē bedestene git, orada bir adam var-dēr senin keseni o bulur ; gider bedestene o adamē bulup kesesini düşürdünü sōjler, o-da senin kesen nasl idi, kēr-

méze mavi fêlan deje sôjler. Hemen sandê açar padišahên kesesini çekarêr, bu-mu-dur dedikte o-da hâ dejüp keseji alêrsa-da azeb keseji bu adam nereden buldu deje dūšünmê başlar. Hernejse bu memleket çok eji-miş, ben burada kalêrêm deje oturur, biraz zaman geçer, bir gün jine o kâvežije gider der-ki ben evlenežêm amma bir temiz kadên isterim, hiç bilirmisin dedikte kaveži-de ja hō kardasê kēz-mê istersin joksa dul-mu, padiša-da temiz olsun-da her ne olursa olsun der, o-da hajdê bedestene git, orada bir adam var-dêr ana sôjle, bir kadên varsa sana sôjler. Padiša hemen kalkar dōru bedestene gider, kâvežinin dedî adamê bulur, bana bir kadên bulunuz der, o adam-da defterini açar fêlan jerde bir dul kadên var-dêr, anê istermisiniz dedikte o-da pekî dejüp hemen bir kjad jazup al bunu ol mällenin imamêna götür, sana bir kadên verežek-têr deje kjadê padišaha verir. Padiša kjadê alêr dōru imama gider kjadê verir, imam-da pekî amma bu kadênê aldên zaman hiç Allahên işine karêšmajažân, ejer karêšêrsan sōra işin fena olur, andan o kadênê padišaha nikjā eder, akşam üstü kadênên evine götürürler, o geže orada jatêr. Sabā olur, kadên kožasêna çekarêr jüz altun verir der-ki bunlarê al git bir dükjan ač amma içine kojažā'n šejleri her kač guruša alêrsan jine o paha ile sat, sakên aldên pahadan zijadeje satma der, padiša-da kadênên sôjledî gibi gider, bedestende bir dükjan açar, içine bir çok šejler alêr kor, oturur başlar satmā, akşamadek ne kadar alêš veriš ederse sattê šejlerin paralarîle evine jemek içmek alêr, karêšîle oturup jerler içerler. Bir gün beš gün en sōra gide gide bir iki sene kadar orada oturur, birde günlerde bir gün dükjanda bir šej kalmaz, para-da biter, herif kadêna der-ki ja hō bizim dükjanda bir šej kalmadê para-da jok šindi ne japažāz, kadên sandê açar bir kese getirir, içinden jüz altun çekarak šte sana verdîm jüz altun durijor, al jine ne istersen al sat der. Māmud bunu işittikte bē kadên sen bana jüz altun vermištin ben anlarile aldêm šejleri kač guruša aldêmsa jine o paha ile sattêm, aldêm paralarê jerdik, šindi o jüz altun jine sandêkta dejorsun bu nasl iş, kadên-da žanêm bu Allahên işi dir buna biz karêšmajêz fêlan dedîse-de kožasê jine žanêm pekî amma bu altunlarê buraja kim getirdi, bu nasl iş dir fêlan dedîse-de hemen kadên penžereji ačup aman komšular jetišin bizim

herif Allah'ın işine karışıyor diye niye bār'dise bütün komşular toplanup hepsi elinde bir sopa ile gelirler, bu kadının koçası olan adamı bir ejze döverler-ki herif kendisini şaşırarak şeherden taşra çıkar; kaçarken jine o kuş gelir bunu aldē gibi hoşasē jollajup kitabē al dedē merdūmenin başına götürür brakēr. Birde padişah bakar-ki kitabē almak için geldē vakit jere kojdu kandil nasl kojdisē öjleže durijor, hemen kitabē alēr odasēna gelir, hoşasē-da anē bekljor, kitabē verir, padişah'ın ne geç kaldēnēz dedikte padişah başına geleni hoşasēna anladēr, hoşā-da gördünüz-mü padişah'ın şte ilmi nūzum dedikleri bu-dur. Padişah'ın ol vakit aklē başına gelüp hoşasēnēn elini öper, bunlar jine derslerini okujup jazmak ile vakitlerini geçirirler.

17.

Bir zaman içinde balēkē Mēmed adlē bir kimse varmēs, bu adam akşam üzeri avladē balēklare satup bununla geçinirmēs. Birgün çastalanup jataкта jatarken artēk sā kalažā'nē ummajup karēsēna ben öldükten sōra oluma benim balēkē oldūmu sōjleme der, her neyse günü tamam olup ölür. Bundan sōra olu bir işe girmek ister, her nereje girdise bežeremejüp çıkar, bunun üzerine anasēnēn-da günü jetüp ölür. Çožuk o akşam tasa ile sabahē eder, ertesi gün jemek jemē hiç bir şeyi olmadēndan satup ekmeğ fēlan almak için evin kējēsēnda bužā'nda bir lüzumsuz şey bula bilirmijim diye aramakta iken naslsa eline babasēnēn balēk oltasē geçer. Çožuk bunu gördükte babam'ın işi balēkēlēk-mēs diye oltajē alup dōru deniz kējēsēna gider, orada iki tane balēk avlajup birini satar parasile-de ekmeğle kömür alup evine gelir. Kömürle alē-kojmuş oldū balē pişirüp jer, çožuk bu sanātē kendisine lajik görerek her gün balēkēlēk edüp geçinir.

Naslsa bir gün çajet güzel bir balēk avlajup ne satmā ne-de kesüp jemē kējar, hemen bunu eve götürüp bir kuju kazup içine biraz su kojduktan sōra balē atar. O geze sabaha kadar až durup sabālajēn işine gider, akşam olup evine geldikte ne baksēn evin içi güzelže silinmiş süprülmüş, çožuk bunu komşularē japmēs-tēr sanarak komşulara dua eder. Ertesi gün kalkup balēnē sever, sōra jine

gidüp geldikte evi sokak kapusına varınçajaja kadar dejişmiş görür, en sōra içeri girüp jine balēnē sevüp jatar. Sabā oldukta kāveje çekup her gün böyle evinin silinüp süpürülmesini kim japıjor deje düşünmekte iken arkadaşlarēnēn biri ne düşünijorsun deje sorar, çożuk-ta işi anladēr ; arkadaşē evin anaytarē kimde oldūnu, evde kimse kalup kalmadēnē sordukta çożuk-ta anaytarēn kendisinde oldūnu evde-de bir balēktan başka žanlı kimse olmadēnē anladēr ; arkadaşē jine nasl balēk oldūnu sorar, çożuk-ta işi anlatēr. Bundan sōra arkadaşē evde beklemesini balēn-da ne oldūnu anlamasēnē öjredir, balēkē-ōlu eve gidüp ertesi gün gösteriş olarak kapujē açup kapar, kendisi-de içerde gizli jere saklanēr. Birde bakar-ki balēk havuzun içinden çekup silkinir gajet bir güzel kēz kēlēna girer, balēkē-ōlu bunu gördükte çabużak balēn kabūnu alup ateşe atar, kēz çożu'a bunu etmemelījdin amma nejse oldu der, çożuk-ta kēzē almak ister, kēz razi olup ertesi günü dūne başlarlar ; kēzē görmī gelenler hep şaşarlar, en sōra bu kēz padişaha lajik bir kēz-dēr deje ortale'a jayarlar. Bu işi padişaha kadar dujdurarak padişa kēzē görmek ister derken efendim kēzē saraja götürürler ; padişa ise dōrudan dōruja kēzē balēkē-ōlunun elinden almēş olsa sōra her kes padişa el alemin karēsēnē elinden alıjor dejeżeklerinden bir suçunu bulup o sebeble almak ister.

Bunun için padişa balēkē-ōluna bana kērk güne kadar denizin orta jerinde altundan elmazdan bir saraj japarsan kēzēnē almam, japamazsan alērēm der. Çożuk eve gelir hem düşünür hem ālar, kēz niçün ālijorsun deje sordukta padişa böyle dedi der ; kēz-da hiç ālama, onun kolajē var, sen beni tuttūn jere git oraja bir taş at, sana bujrun deje bir arab çekar, sen-de küçük hanēm selam etti hamam bożçasēnē istijor der, o sōra sana bir bożça verir, bożçajē al, denizin içinde padişahēn dedī jere at gel der. Çożuk kēzēn sōjledī gibi araba gider, bożçajē atar döner gelir ; sabāljēn kalktēkta birde bakar-ki bożçajē attē jerde padişahēn istediinden eji bir saraj görür, hemen sevinerek padişaha gidüp çaber verir, padişa bakar-ki gerçekten saraj bitmiş. Bunun üzerine billurdan uzun bir köprü ister, çożuk eve gelüp jine ālamā başlar, kēz ne ālijorsun deje sordukta işi anladēr, kēz-da araba gidüp jastē isteijüp sarajēn önüne

atmasenê sôjler, çożuk-ta evvelki gibi araba gidüp jastê alarak sara-jên önüne atar, birde biraz jürüdükten sôra arkasêna bakar-ki padišahên istedînden eji saraja kadar billurdan köprü kurulmuş, çożuk koşa koşa dôru padišaha gider, padiša-da bakar-ki köprü-de kurulmuş. Bunun üzerine çožu'a bana kêrk güne kadar öjle jemek pişire-ğên-ki dünjada olan insanlarên hepsi jejüp artažak der, çożuk eve gidüp düšünmê başlar, kêz sordukta balêkê ôlu oldü gibi anladêr, kêz-da arabdan kâve dejirmenini al getir fakat jolda çevirme der; çożuk arabdan dejirmeni alup jolda gelirken naslsa dejirmeni çeviri-verir, birde bakar-ki jedi sekiz sahan jemek düšer; bunlarê kužâ'na kojup dôru eve gelir. Ertesi gün padišaha çaber verilir, padiša-da her kes balêkê ôlunun evine gelsin deje tellal câ'rtêrêr, hasêlê herkes çožün evine gelir, karnênê dojurur gider; bunun üzerine dünjada kimse kalmajênžaja kadar jerler, jemek jine artar.

Bu sefer-de padiša jumurtadan katêr çekarmasênê sôjler, çożuk gider işi kêza anlatêr; kêz-da arabdan üç tane yumurta alup kêr-madan getirmesini bildirir. Çożuk gidüp yumurtalarê alêr, gelirken dur bir tanesini kêrajêm dejüp jere atar, yumurtadan koža bir katêr çekup öteji dolašêr beriği dolašêr sôra kendini denize atar; çożuk yumurtanên ikisini alup eve gelir, kêz hanê biri dedikte kêr-dênê sôjler, kêz japmamalîjdin amma artêk olmuş zarar yok der. Çożuk-ta yumurtajê alup padišahên odasêna gider der-ki ben rafa çekajâm, padiša-da pekî dejüp çożuk rafa çekar, yumurtajê alup katêrê çekarêr; katêr padišahên üzerine dôru jürümê başladêkta aman-zaman deje bā'rêr, nejse çożuk padišahê kurtarêr, katêr-da denize kaçar. Bunun üzerine anadan jeni dōmuş bir çożuk getir-ki hem jürüsün hem lakêrdê sôjlesin der; çożuk bunu-da kêza anladêr, kêz araba git de-ki küçük hanêm selam etti hemširesi dō'rdujse çožü görmek istejoj der, çożuk-ta araba gidüp oldü gibi anlatêr; arab daha dō'rmadê, lakîn bir parça beklejiniz šindi dō'urur getiririm. Uzatmajalêm arab çožü getirir, çożuk balêkê ôlunu görür görmez eništežîm tezeme-mi gidežêz dejüp lakêrdê sôjlemê başlar. Balêkê ôlu çožü alup eve gelir, çożuk evde tezesini gördükte tezežîm deje bojnuna sarêlêr; bunun üzerine balêkê ôlu çožü alup padišaha gider, çożuk janêna gidüp padišaha bir tokat vurur, hiç kêrk

günüin içinde altundan elmazdan saraj, billurdan köprü olur-mu, hiç dünjanen adamene bir kişi do'ura bilir-mi, hiç yumurtadan katër çekareler-me deje padişaha bir hajle vurur. Padişa-da aman aman kez-da kendisinin olsun istemem, şu çožü başemdan al der; balékê ölü çožü alup eve gelir, kerk gün kerk geže dün ile kezê alêr. Onlar ermiş müradena, biz çekalem kerevetine. Gökten üç elma düştü, biri bana bir Hüsnije biri-de masal söylejene. — Hanê bana? — Üçün biri-de sana.

18.

Evvel zamanda bir padişa varmış, bir gün başene karêstêrêrken bir bit bulmuş, o zamanlarda-da bit ne oldünü bilmezlermiş. Padişa lalaseñe cā'rêr, bak-sana lala ben başemda bir böžek buldum aže bu ne dir, lalase-da padişahem bu insan böžeji olmalê, o-da ej bu ne jer ne içer kim bilir, belki insan kanile beslenir demesile bunu hergün hajvan kanlarile beslerler, büjüje büjüje kedi kadar olur. Padişa bunu gördükte lalaseña der-ki hajde bunu keselim deresini jüzelim, ejer bu deri ne derisi oldünü kim bilirse kezemê ana veririm der; dünjada-da bir kezendan başka çožü jokmuş. Lalaseñe biti keser derisini jüzer, saraj kapuseña asarlar, her keze bildirirler-ki bu derinin ne derisi oldünü kim bilirse padişa ana kezene verežek derler. Herkes saraj kapuseña aselê olan deriji sejr ede dursunlar, devin birisi bunu işidir, üç gün-dür aže-ëm bari gidüp şu kezê alajem-da jejim der, kalkar o-da saraja gelir, jolda gelirken bir çifçiye rast gelir der-ki baba padişa bit derisini kapuja asmêş kim bilirse ana kezene verežekmiş, hajde git-te sen al der, çifçi-de ej o'ul benim iki kezem var anlarê beslejemejorum amê alup-ta ne japažam der, dev gelir padişaha bu bit derisi dir ver kezene bana der. Padişa ejvâ ben ne japtem, dünjada bir kezem var, onu-da bu dev alažak, düşünür taşenêr deve sana kezemên jerine iki halajek verejim derse-de dev razi olmaz, ille kezene verežen der. Padişa başa çekamajup kezene vermek için cā'rêr, kezê-da alar sêzlar, ej baba verežek sej bulamadên-da beni-mi verdin derse-de kezem ben bilmedim-ki böyle bir dev bu deriji bilsin-de seni istesin, ne japalem kismet böyle imiş, bundan kurtuluş jok der.

Padişahên-da bir tajê varmêş, o taj su jerine gül suju içermiş, jem jerine fêstêk üzüm jermiş, adê-da Kamer taj-mêş. Kêz babasêna der-ki şah baba, bari beni Kamer taja bindir-de deve öjle gidejim, dev-de gidüp bir dā başênda oturup kêzê beklermiş, padişah Kamer-tajê çekardêr, kêzê üstüne bindirir, askerler düzer alajla kêzê devin oldū jere jollar, götürürler bakarlar-ki dev dā'n başênda jatijor, orada kêzê brakêrlar hajdê sultan-hanê artêk siz gidiniz derler. Asker geri döner, saraja gelir, kêz orada aman tanrê benî sen kurtar deje jalvarup ālamā başladêkta Kamer-taj kêza der-ki ej sultanê kapa gözünü sarêl bojnuna der, kêz-da gözlerini kapajup Kamer-tajên bojnuna sarêldêkta taj oradan havaja uçarak kêzê alêr gider, bir-de dev arkasêndan baka kalêr, ben seni jine elime geçiririm dejerek gider. Kamer-taj uça uça denizin orta jerinde bir köşkün baççesinde kendini görür, tanrêja çok dualar eder, devin korkusundan kurtulur ; Kamer-taj kêza der-ki hajdê sen köşke gir, ben biraz burada dinlenejim, kêz köşke girer, Kamer-taj-da baççede dinlenmekte olsun bir padişahên ölu kajê'a binmiş denizde gezermiş.

Birde geze geze o köşkün janêna gelir-ki Kamer-tajên tüjlerinin parlaklê denize vurmuş, olan der-ki ej lala bu köşte kimse joktu, şindi bunun içinde bir şey var-ki bak-sana ajdênlê denize vurmuş, lalası-da aman şezade nemize lazê, belki bir ziyân edişi var-dêr, hajdê gidelim dedise-de olan jok lala, ben gidüp burada kim oldūnu görežem der, lalası-da siz bilirsiniz dejüp olan kajêktan çekar köşkün baççesine girer. Kêz bunu görünže ej kişi burada kadên var gelme derse-de olan fereženi gej gelüp görežem dedikte kêz ferežesini gijer başêne örter ; olan köşke girer bakar-ki güzelliğe eşi jok aj gibi bir kêz, kêza sen kim sin buraja nasl geldin dedikte kêz-da başêna gelen işleri annadêr, sōra olan ej güzel ben-de senin gibi bir padişah çöžü-jum, eger istersen hajdê seni sarajêma götürejim kendime nikjā ile seni alajem der, kêz-da pekî şezade dejüp olan ile kajê'a binerler, Kamer-tajê-da alup dōru saraja giderler. Olan kêzê babasêna götürür, bunu fêlan jerde buldum başêna bōjle bōjle işler gelmiş deje anladêr, padişah-da bu kêzê oluna nikjā edüp kêrk gün kêrk geze dün ederler.

Oturup dururken günlerde bir gün padişah başka bir padişah ile

gouga edežekmiş, o vaktēn padišalarē-da gougaja giderlermiş. Padiša bir gün düşüürken ölu gelir şah baba ne düşüünijorsun der, o-da ölum šte falan ile gougamēz var, gidežēm deje düşüünijorum, ölu-da ej baba sen ehtijar bir adam sin, ben dururken senin gitmeklīn olur-mu, padiša-da ölum genclīn var, seni gözüüm göre göre gougaja nasl jollarēm fēlan dedāse-de ölan elbet giderim dejerek sefere hazēr-lanēr, bir gün asker ile čekar gider. O gougaja gitmekte olsun kēz gebe kalmēš oldūndan vaktē gelir, bir kēz birde ölan do'urur; birde o dev kēzēn orada oldūnu dujar, tatarlar-da padišadan öluna ölundan-da padišaha mektub götürüp getirirlermiş. Dev o tatarlarēn gelüp geçti jolun üstünde bir kāve dükjanē ačar oturur; padiša-da ölunun bir kēzē birde ölu oldūna bir mektub jazar, göndermek için tatarlara verir. Tatarlar mektubu alup jolda giderken o devin kāvesine geldiklerinde dev bunlarē bujrun deje cā'rēr, onlar-da jok bizim çabuk işimiz var gidežēz derlerse-de, gelin bir kāve için fēlan deje tatarlarē cā'rēr, anlar-da devin korkusundan atlarēndan inüp kāveje otururlar, birer kāve çibuk içerler, laf ederler fēlan derken akşam olur. Bunlar aman geč kaldēk biz gidelim fēlan derlerse-de dev adam bu geže burada kalēn jarēn gidersiziz deje šöjle eder böjle eder, tatarlarē koju-vermez, bunlar-da o geže orada kalērlar. Geže olur jatērlar, dev bunlarēn hejbelerini karēštērarak padišahēn öluna jazdē mektubu bulur, birde okur-ki padiša öluna karēsēnēn bir kēz birde ölan čožuk do'urdūnu jazijor; hemen dev mektubu alēr, kendi bir mektub jazar-ki ölum senin aldēn kēz iki tane köpek jaurusu do'urdu, sen gelesijedek alē-kojajēm-mē joksa atajēm-mē deje jazar, jine tatarlarēn hejbesine kor. Birde sabā olur tatarlar kalkar, atlarēna binerler dōru giderler, ölanēn oldū jere varup mektubu verirler; mektubu ačar okur-ki karēsēnēn iki tane köpek do'urdūnu jazijorlar, ölan-da karšēlēnda der-ki şah babažēm, benim karēm iki tane köpek do'urmuş, onlarē ben gelinžeje kadar güzelže bakasēnēz dejerek jazar jine tatarlara verir. Tatarlar mektubu alarak jine o joldan saraja gelirken jine dev bunlarē bir geže kāvede alē-kor, geželejīn tatarlar ujudukta hejbelerini ačup ölanēn jazdē mektubu alēr, kendi bir başka mektub jazar der-ki şah babažēm bu mektubum size vardēkta benim aldēm kēzē čožuk-

larile beraber bir da'a atêüz, ben burada başka andan güzel kěz aldêm, bana o lazim dejl dir varsên geldî jere gitsin, Kamer-tajê-da bin batman zenžir ile bāļajênêz deje jazar, tatarlarên hejbesine kor.

Sabā oldukta tatarlar atlarêna binüp dōru saraja giderler, birde kěz bunlarên geldîni görür, tatarlar-da mektubu padišaha verirler. Padiša okurken kěz-da sevinerek šah babažêm mektub-mu geldi deje janêna gider, padiša kězê görünže mektubu dizinin altêna kor, kêza-da hajr mektub gelmedi der, kěz žanêm ben gördüm tatarlar geldi, niçün mektub gelmedi, elbet bunda bir iş var demesîle padiša jok kězêm bir šej jok ne olažak, tatarlar başka šej içün gelmişler fêlan derken kěz dizinin altênda-ki mektubun użunu görerek čeker alêr, birde okur-ki kendisinin da'a atêlmasêne kožasê jazijor ; kěz hemen oradan kalkup odasêna gider čožuklarêne alarak sarajên art kapusêndan čekup gider.

Az gider uz gider dere tepe diim düz gidüp bir dā'n başêna varêr, orada otururken ažlêktan jorgunluktan südü kalmaz, čožuklar-da až kalêr, aman ja rabbim bu benim başêma gelenler ne dir, bari bu čožuklarên jeježêni olsun gönder deje jalvarup ālar. Birde oturdü jerde bir dejnek ile topra'ê karêštêrêrken oradan bir su fêškêrêr, birde tanrê tarafêndan orada bir čêkên ile biraz un bulur, o su ile unu karêštêrêr, biraz bir čožu'a biraz-da birine jedirir, birde bakar-ki uzaktan o dev gelijor. Kěz hemen aman Kamer-taj jetiš ölijorum deje bā'rêr, Kamer-taj-da zenžirle bālê oldūndan bir kerre silkinir koparamaz, kěz bakar-ki dev gittikče jakênlaşijor, taja bir daha bā'rêr taj-da jine silkinirse-de kendini kurtaramaz, dev hemen kêza jakên kalêr, kěz bir daha bā'rdêkta taj olanža kuvvetini vererek bir kerre silkindikte zenžirleri koparêr dōru kězên janêna gelir, kêza al čožuklarêne čêk üstüme der, kěz čožuklarê kužaklanup tajên üzerine biner, taj-da havaja uçarak kězê alêr gider, bir dā başêna indirir, dev-de jine kalkar kāvesine gider. Kamer-taj bu kêza šte benim jerim burasê-dêr, artêk ben öležêm der, sen šinden sōra başênen čaresini ara dedikte kěz aman Kamer-tajêm beni burada brakažān, ben bu čožuklarla nereje giderim fêlan deje čok āladise-de Kamer-taj ne japajêm artêk ben buradan bir jere gidemem, buraja hič kimse gelmez, sen korkma Mevla seni kajêrêr, ben šindi öležêm

sen benim başımê kes şuraja dik, karnemê jar barsâ'mên bir uşunu bir kulâ'ma bâla, öbür uşunu-da şu dâ'n janlarênê dolaştêrarak öbür kulâ'ma getir bâla sôra çöžuklarênê al karnema gir jat seni kimse bulamaz, kěz-da pekî dejüp Kamer-taj düşer ölür. Mejerse o taj peri padişahênên ölu imiş. Nejse uzatmajalêm kěz tajên dedî gibi başênê keser jere diker, barsâ'nên bir uşunu bir kulâ'na bâlajup, öbür uşunu-da da'ê dolaştêrarak öbür kulâ'na bâlar, kendi-de çöžuklarênê alup tajên karnena girer, orda oturup dururken ujuja kalêr. Az ujur çok ujur birde gözüniü açar bakar-ki bir büjük saraj amma ne babasênda var ne-de kožasênda, birde jataktan başênê kaldêrêr, halajêklar gelir su getirirler elini jüzünü jêkar oturur, azeb bu ne dir düş-mü dir hajal-mi dir deje düşünürken bakar-ki tablalar ile jemekler gelir jer içer jine kaldêrêrlar, çöžuklarê altun beşiklerde jatiyor dadêlar ninni söjlijor, kěz şaşêrêr; çöžuklar ujanêr birde dadêlar çöžuklarê alêrlar gezdinirler ejlendirirler. Bøjleže bir çok vakit geçer, çöžuklar büjürler, koşup ojnâmâ başlarlar.

Onlar burada oturmakta olsun, padişahên ölu gouğajê bitirir saraja gelir bakar-ki kěz yok, babasêna şah baba hanê benim karêm siz bana jazmêştênêz-ki karêm iki tane köpek do'urdu hanê onlar nerede dedikte padişa-da ölüm bu nasl iş, ben sana öjle bir şej jazmadêm, sana bir kěz bir-de ölün oldu demiştim, sen-de jazmêşên-ki benim karêmê atênêz bana lazim dejl-dir, ben burada andan güzel kěz aldêm, Kamer-tajê-da bin batman zenjir ile bâlajênêz demistin, o mektubu herne kadar senin karêna göstermemek istedim-se-de o-da tatarlarên geldini görerek gelüp sordu, ben-de mektub gelmedi deje söjlerken mektubu dizimin altêndan kapup okudukta sizin jazdênêzê anlar, ordan darêlup çöžuklarênê alarak gider, olan-da babasêndan gelen mektubu çêkarêr gösterir, padişa ölüm ben sana bøjle mektub jazmadêm fêlan dedise-de olan şanêm baba tatarlar getirdi. Hemen tatarlarê câ'rêrlar sorarlar, anlarên-da bir şejden çaberleri olmadê içün dura-kalêrlar, siz giderken kime ūradênêz jolda kimi gördünüz deje sorarlar, tatarla-da biz jolda kimseji görmedik amma fêlan jerde bir dev bir kâve aêmêş bizi joldan çevirdi, bir geže anên kâvesinde jattêk demelerile olan işi anlajarak kêzê arajup bulmak içün lalasesê alêr jola gider.

Az giderler uz giderler altê aj bir düzüje giderler, artêk aźlêktan susuzluktan gitmê hallarê kalmaz, bir dā'n bašênda kalêrlar ; olan aman lala ŗurada bir kôšk gözükiyor, bari git-te biraz ekmek iste, lala kalkar javaš javaš o kôške gider bakar-ki kapusu önünde iki çöžuk lalalarê janlarênda ojnijorlar, birde bu lala gider, selam verir, çöžuklar bujrun deje bunu içeri alêrlar, bir odaja götürürler amma o odanên dôşemesi gibi hiç bir sarajda görülmemiš. Lala bunlarê görünŷe dôšemelere basmā kejamaz, çöžuklar aman derviš baba minder üzerine otur deje söylerler, lala-da biraz oturur derken efendim çöžuklar bir tabla yemek getirirler bujrun derviš baba joldan gelmišiniz jorulmušunuz-dêr, biraz jejin rahat edin dediklerinde lala ej çöžuklar benim fêlan jerde bir olum var, aźlêktan jol jürüjemedi orada kaldê, ben-de biraz ekmek istemek içün geldimdi, çöžuklar ej derviš baba, siz jejin-de anêñün-de veririz götürürsünüz dediklerinde lala o jemekleri jer karnêñe dojurur, kâve çibuk içer der-ki biraz ekmek-te verin oluma götürêjim. Çöžuklar anasêna gider söylerler, kadêñ-da kendi kendine mutlak bu benim kožam olmalê der, hemen bir tabla yemek hazêrlar, o lalaja verirler hajdê bunu oluna götür jesin-de buraja geliniz derler. Lala tablayê alêr, olanêñ janêna gider, olan-da bakar-ki gömüš sahanlarla bir tabla yemek kor önüne, sahanêñ birini açar kapā'nê jere braktêkta kapak kendi kendine juvarlanarak dōru kôške gider, olan-da aman lala bu nasl iš fêlan dejerek sahandaki jemeji jer bitirdikte sahan-da juvarlanarak gider, öbür sahanê açar, anêñ-da kapa'e juvarlanêr gider ; uzatmajalêm jemekleri jedikêe kaplarêñ hepsi juvarlanêr gider, birde bunlar kalkup ikisi-de o kôške varêrlar.

Kadêñ-da çöžuklarêñ altêna birer dejnekten at japar, kapunun önünde ojnajêñêz, ejer o derviš olunu alup gelirse jine içeri alêñ fêlan odaja oturdun der. Birde bunlar gelirler selam verirler, çöžuklar-da bujrun derviš babalar dejüp bunlarê içeri alêrlar, analarêñêñ söyledê odaja oturdurlar derken kadêñ bir tabla yemek hazêrlar, çöžuklara der-ki bunu götürün konuklara veriniz, ejer sizi-de jemê çā'rêrlarsa derviš babalar bizim karnêmêz tok amma atêmêz jesin dejüp bu dejnekleri sofraya kojun. Anlar-da ā çöžuklar hiç dejnek yemek jer-mi derlerse, siz-de dejin-ki dejnek yemek jemez oldūnu

bilirsin-de insan օlunun köpek do'urmajažā'nē bilmezmissin dejüp kačēnēz der. Čožuklar tablažē getirirler bujrun derviš babalar derler, onlar-da čožuklar bizim karnēmēz tok šindi jedik, anlar-da bujrun jine jejin dediklerinde sofraya otururlar, čožuklara gelin siz-de jejin derler, onlar-da jok derviš babalar bizim karnēmēz tok atlarēmēz jesin deje dejnekleri sofraya korlar. Bunlar ā čožuklar hič dejnek jemek jer-mi dediklerinde anlar-da jā dejnekleri jemek jemeježēni bilijorsunuz-da insan օlunun köpek do'urmajažā'nē bilmijormusunuz demeleri üzerine օlan vaj benim čožuklarēm bunlar-mēš deje dōru karēsēnēn janēna gider, aman karēžēm ben ettim sen etme dejerrek bojnuna sarēlēr, jine bunlar bir birlerīle ka'uşurlar, čožuklarē alēr sever okşar. Karē başēna gelenlerin hepsini anladēr, օlan-da hajdē saraja gidelim dedikte kadēn buradan ben bir jere gitmem, gidežek olursam burasēnē bir daha bulamam dedīse-de օlan elbet gideriz, burada jalēnēz dā başēnda ne japažāz deje kēzē aldadup bunlar kalkar jola čēkarlar.

Biraz giderler birde arkalarēna bakarlar-ki köškün jerinde jeller esijor, hič evvelden-de köšk jokmuş gibi dā olur ; օlan ažeb bu nasl iş-tir deje merakta kalarak her nejse dōru babasēnēn sarajēna giderler, birde babasē bunlarē görünže čok sevinir, sarmaş dolaş olup bir birlerīle ka'uşurlar. օlan devī tutturup kērk satēr-mē jā kērk katēr-mē istersin der, dev-de kērk satērē ne japajēm kērk katēr verin-ki sēlāma gidejim der, bunu kērk katērēn kujrūna bālar, üzerlerine birer adam bindirüp katērlarē sürerler, devin her parçasē bir dāda kalēr geberir. Bunlar jeniden kērk gün kērk geže bir birlerīle ko'uştuklarīčün dūn japarlar, օlüp օlünžeje kadar otururlar.

19.

Bir varmēš bir jokmuş evvel zamanda bir padiša varmēš, bu padišahēn bir kardašē olup o-da bir başka šehrin padišahē imiš. Bir gün kardašē bulundū šeherden kalkup kardašīle görüšmek ičün anēn šehrine gelmekte iken bir takēm öte beri hedijeler almēš, günlerde bir gün jola čēkup kardašēnēn oldū jere giderken aldē hedijelerden birini sarajēnda onutmuş olmā'la geri dönerek sarajēna gelir, ičeri girdikte bakar-ki karēsē bir arab ile jataкта jatijorlar.

Hemen bunu görünže vaj bu karê kötü imiş, benim bir jere gitmek-lîmi gözedirmiş, bana böyle karê jaramaz deje hemen kelênže çekarup ikisini-de orada bo'azlar ; jine çekup kardaşena gider. Kardaşenên sarajena vardêkta götürmüş oldū hedijeleri çolūna-çozūna verir, orada müsafir olarak birkaç gün oturursa-da karêsenên öjle bi fenalê japtê için pek çok žanê sêkelup geže-gündüz düşünerek odadan hiç deşarê çekmaz, kardaşê-da buranên havasê sana jaramadê hajdê seninle biraz sejrîli jerlere gidelim-de ejlenirsin, burada oturmak sana çok zarar olur fêlan dedise-de o bir türlü gitmez, kardaşê-da buna darêlup kendi kendine kalkar gider.

O gitmede olsun o müsafir kardaşê oturdū odanên bažçeje dōru olan penžeresini açarak oturmakta iken birde o sejrê giden kardaşenên karêse bažçeje çekup janênda jirmi tane halajêk jirmi-de sija erkek arab bunlar bažçede bulunan kōške girerler, hepsi çêr-çêplak sojunup havuzda jêkanmā giderler. Padişahên karêse çā'rarak bir başka arab daha gelir, anênla birlikte jêkanêrlar ojnaşêrlar, o jirmi halajêk-ta arablarla jêkanup ojnaštêklarênda jine hepsi birden kōške girer, rubalarêne gejinüp jine saraja giderler ; padişahên kardaşê bunu gördükte ejvā benim kardaşemên-da karêse bu jolda hem-de benimkinden bin kat ziyade fêlan deje biraz kendi düşünmesi gider. Biraz vakitten sōra kardaşê gezmeden geldikte bakar-ki kardaşenên düşünmesi evvelki gibi dejl, bunun aslêne sorarak sen evvel çok düşünijordun hala benimle gezmê bile gitmedin, şindise biraz derdin jok gibi, bunun aslêne bana bildirmeli-sin dejinže bu-da karêsenên japtêklarêne buna anladêr, ejer inanmajažak olursan gizliže saklan gör der. Padiša jine ben gezmê gidijorum deje adamlarêne alarak sarajdan çekar, biraz gittikten sōra ben sarajda bir šej unuttum deje anlarê gittikleri jerde brakup kimse görmeden saraja gelerek bažçenin bir kōşesinde saklanup oturur, karêse-da padiša gitti deje jine evvelki gibi o arablar ile bažçeje çekup türlü-türlü ojnamakla ejlendiklerini padiša gözile görür anlar, oradan dā'lenža kardaşenên janêna gelüp şindi biz gidelim her bir jerde gezüp bakalêm bu bizim karêlarêmez gibi japan bula bilirmijiz deje bunlar iki kardaş çekup giderler.

Az giderler uz giderler gide gide bir deniz kējêseña varup şurada biraz oturalêm derler, oturup dinlenmede iken birde

denizin içinden bir *ā'ž* gibi bişej kalkarak gele gele deniz kējēsēna *čekar*, birde bakarlar-ki ak sakallē bir adam arkasēnda bir sandēk, hemen sandē indirüp içinden bir kutu *čekarēr*, anē-da ačtēkta bakarlar-ki bir güzel kēz, dēšarē *čektēkta* o adam kēza aman efendim biraz *šurda* otur-da ben-de senin dizine jatajēm demesini bunlar *gördükleri* gibi korkarak orada bulunan bir *ā'žēn* üzerine *čekarlar*. Orada oturmakta iken birde o kēz bunlarēn *ā'ža* *čektēklarēnē* *görerek* hemen o adamē *kužā'*ndan jere brakup *dōru* o *ā'žēn* dibine gelir, bunlara inin sizinle benim işim var dedikte bunlar o adamēn korkusile *ā'ždan* *ašā* inmezler, kēz ejer siz inmeježek olursanēz *šindi* *bā'rup* o adamē *ujandērērēm*, bunlar beni *čalmā* gelmişler derim, o-da sizi öldürür *dejinže* bunlar aman dur inelim sakēn anē *čā'rma* *deje* *ā'ždan* inerler. Kēz bunlarla *jatmasēnē* ister, anlar-da razi olmazlar, kēz jine ejer benimle *jatmazsanēz* *šindi* *bā'rup* sizi öldürtürüm ; bunlar-da ne *japsēnlar* korkularēndan kēzē ikisi-de japarlar. Andan *sōra* kēz *žebinden* bir kese *čekarēr*, içinden beş jüz jüzük *čekarup* sajar, bunlarē *gördünüz-mü* *šte* *šindije* kadar ben bu kadar adam ile *jatmēšēm-dēr*, siz-de bana birer jüzük *vermeli-siniz* *dejinže* bunlar jüzüklerini *čekarup* kēza verirler, hem bunu böyle *japmasē* neden *oldūnu* kēzdan sorarlar, kēz-da ben *fēlan* *padišahēn* *kēzējdēm* beni birisine *nikjāladē*, *dūnümüz* olup *güvej* *girdimiz* *geže* bu adam beni gelüp odadan *čalarak* *götürdü*. Mejerse kendi *žin* imiș, beni böyle her vakit *čekarup* dizime jatarak biraz *ujur*, *sōra* jine o kutunun içine *kojarak* denize girer ; ben ise adam *ōlu* *oldūmdan* bunda *jatmak* *kalkmak* *olmadē* için ben-de her neredede *fursat* *buldumsa* anlarla *jattēm*, her *jattēm* adamdan bir jüzük *aldēm*, *šte* bunlar anlar-dēr *dejinže* bu iki kardaș *kalkup* *sarajlarēna* gelirler, *padiša* kendi *karēsēnē* o *halajēklarla* *arablarē* *k eser*, *kardašēna* biz bundan *sōra* birer *karē* alup o *geže* anēnla *jatalēm* ertesi gün *olunža* *bojnunu* *kesüp* *öldürelim* *deje* bunlar *kalkup* *evlenirler*, o *geže* *aldēklarē* kēz ile *jatarak* ertesi gün *olunža* *bojunlarēnē* *k eserler*.

Bunlar böyle böyle o *šeherde* *hič* kēz *brakmazlar*. *Padiša* jine *vezirine* bize birer kēz *bulmalē-sēn* *dejinže* *vezir-de* ne *japsēn* *šeherde* *hič* kēz *kalmamēš*, *padišaha* gelüp *šahēm* *šeherimizde* kēz *kalmadē*, ejer razi olursanēz benim iki kēzēm *var-dēr*, size anlarē *verejim*, pa-

diša razi olup o geže anlarê-da alarak sabā oldukta başlarêne kese-
 zekleri zaman bu kēzlar ikisi birlikte sarajdan čekarak kaçup gider-
 ler. Anlar gitmede olsun padiša bunlarê ararsa-da bir türlü bula-
 mazlar, kaçtēklarêne anlajarak kardašēna artēk burada başka
 kēz kalmadē hajdē gidelim arajup bulalēm deje iki kardaš jola
 čekarlar. Anlar gitmede olsun o kēzlar gide gide bir dā'n başēna
 varērlar, kendimize bir gizlinežek jer bulalēm deje öteje berije ara-
 nup dururlarken birde dā'n etejinde bir demir kapu bularak içeri
 girerler, birde ne baksēnlar böyük bir saraj, içerde jemekler pišijor,
 her bir šej jerli jerinde; bunlar bir birine ažeb burasē neresi dir
 dejüp dururken biri šurada bir jere saklanalēm elbet buranēn
 adamlarē var-dēr, nejse görürüz deje hemen bir jere gizlenirler,
 arasē az geçtikte öteden kērk tane adam gelir, hepsi başlarēnda
 ješil tujler, her kes odalarēna girüp otururlar, jerler içerler,
 sōra hepsi ujkuya jattēklarēnda bu iki kēz birer birer odalarē
 açup hepsini sejr ederler, sōradan jine saklandēklarē jerde jatēr
 ujurlar. Sabā oldukta o adamlar kalkup sarajdan ašā indikle-
 rinde bu kēzlar-da hajdē biz-de šunlarēn pešine düšelim, bakalēm
 nereje gidijorlar, hemen anlar bazēje čekup havuza girerek hepsi
 birer ješil kuš olup uçarlar. Bunlar bunu gördüklerinde jine dönüp o
 saraja girerler, jemek pišen jerlere varup aman karnēmēz ažektē,
 šunlardan birer parça jejelim deje ellerini uzattēklarēnda hemen
 kepçe ile ellerine vurulur; bunlar korkarak ejvā biz burada kimse
 görmijoruz amma bizi gören var korkarak oradan čekup giderler.
 Birde gide gide jine bir çešme başēna varup šurada biraz dinlene-
 lim deje oturup dururken birde bakarlar-ki öteden berü iki atlē geli-
 jor, bunlar bir birlerine ažeb bu gelen kim dir sakēn bize bir zarar-
 larē dokanēr, hajdē bir jere saklanalēm bizi görmesinler deje bir jere
 çekilüp gizlenirler; mejerse bunlarē alan padiša ile kardašē imiš.
 Hemen anlarē gördüklerinde ejvā bunlar buralara bizim için gel-
 mišler, eji-ki saklandēk, šindi bizi görmüš olsajdēlar öldürürlerdi
 fēlan deje gizlendikleri jerde oturmada olsunlar padiša karda-
 šēna šunlarē ele geçirsejdik artēk bir šej japmazdēm, çünkü bun-
 lar bizi öjrendiler, artēk ölümden korkup bir fenalēk japamazlar,
 bunun ejisi šunlarē bula bilsek jine alup sarajēmēza giderdik fēlan

deje konuşurlarken kězlar-da bir birlerine bunlar bizi aldatmak için söjljorlar, ejer ellerine gečežek olsak hiç durmajup bizi öldürürler, ejisi hiç kendimizi bildirmejelim, elbet bizi-de bir alan olur deje o geže orada jutêrlar.

Padışa kardaşena hajde gidelim elbet bunlarê bir jerde rastla-jažāz deje jine atlarēna binüp jola čekarlar. Jolda giderken bir dev karēsēna rast gelirler, bunlar korkarak şindi bu bizi jer, ne japalēm, kardaşē şindi bundan kaçmak olmaz, ejisi gidüp biraz jal-varup jakararak gönlünü japa bilirse belki şu kězlarê-da bize bula bilir joksa kaçmak ile bundan kurtulamajēz dejerek ikisi-de gidüp ā anažēmēz deje dev karēsēna sarêlêrlar, o-da ejer siz bana anažēm demejejdiniz ben şindi sizi paralarēm dedikte bunlar karēdan çok korkarlarsa-da ne japsēnlar-ki bikerre anēn eline düştüler. Sōra karē bunlarēn nerden gelüp nereje gittiklerini sorar, anlar-da oldū gibi anladêrlar, karē ben sizin istediklerinizi bulurum amma anlara bišej japmajažā'nēza jemin edermisiniz dejinže anlar-da ederiz derler; karē hemen kalkup siz burada durunuz, ben şindi gidüp anlar nerdeyse bulup getiririm dedikte pekî dejüp otururlar.

Hemen bu karē bir küpe binüp bir kerre havaya uçar. Bu kězlar-da aman şunlar bizi görmesinler deje ikisi birlikte bir başka jola giderlermiş, hemen dev karēsē bunlarê görünže havadan inüp ikisinin-de saçlırēndan zambil gibi tutarak jine havaya uçar, alup anlarēn olduklarê jere getirir. Kězlar-da neje ūradēklarēnē bilemediklerinden oraja gelüp-te bunlarê gördükleri gibi ažeb bizi öldüre-žekler-mi deje korkularēndan titremē başlarlar, dev karēsē kork-majēn ben onlara jemin ettirdim, bundan sōra size bišej japma-jažaklar, hajde buralarda durmajup jerinize gidin dejinže bunlar kězlarê alup dōru sarajlarēna gelirler. Kězlarēn babasē-da evlad-žēklarēm gitti, kim bilir hangē dāda kaldēlar deje geže-gündüz āalarmēş, birde geldiklerini gördū gibi hemen evladlarēna sarē-lup padişahēn ajaklarēna düşerek ālamā başlar, o-da şinden sōra kězlarēn bizim halalēmēz olažak, hiç korkma deje söjledikte rezir sevinir. Padışa jeniden kērk gün kērk geže dūn japup ölüp ölünžeje kadar otururlar.

20.

Evvel zamanda iki kardaş varmış, analarê babalarê öldü vakit kalan mallarêne paj etmişler, bunlarêni biri küçük biri büyük oldūndan küçü biraz akêlsêzğa imiş. Büyük olan anasēndan babasēndan kalan mallarile bir dükjan açup oturmuş, küçük olan-da ötede beride jer içer gezermiş. Günlerde bir gün bu olanēn pulu parasê bitmiş, büyük kardaşēna gidüp bana biraz para ver deje beş on gurus alup giderek anlar bittikten sōra jine gelüp büyük kardaşēndan para ister. Her vakit gelüp giderek büyük kardaşēna bēkkēnlēk getirmiş, o-da bu olanēn elinden kurtulajēm deje dükjanēne kapajarak olanğa parasēne alup Mēsēra gitmek üzere köprüje varēr, lazim olan şejlerini alarak vapore biner. Küçük olan-da jine para istemek üzre dükjanēna gider bakar-ki kardaşēnēn dükjanē kapalē, ötekine berikine sordukta anlar-da Mēsēra gittini zaiber vererek olan oradan dōru köprüje gider Mēsēra giden gemiji sorar, elbet ben bunu bulurum deje geminin içine girer, bir tarafta oturur; büyük olan-da sakēn kardaşē gelir-de beni görür deje gemide saklanmēş imiş. Gemi jelkenini açarak jola dōrulur, büyük olan gemi kalktē deje saklandē jerden çēkar, birde küçük olan geminin içinde büyük kardaşēne görünže büyük ā dejerek karşusēna çēkar, olan jine bundan kurtulamadēm deje žanē sēkelup ne japsēn bunlar gemile Mēsēra kadar giderler. Gemiden çekup ötede beride gezerken büjüjü küçüne dur kardaşēm ben iki hajvan bulajēm-da birlikte binüp gidelim dejerek oradan sa'ušur kaçar, küçük bekler bekler büjün gelmedini görünže jā ben-den kaçtēn hā dejüp jolu tutar.

Az gider uz gider dere tepe düm düz giderek altē aj bir düzüje gider, bir gün bir dā etejine varup bakar-ki üç kişi oturmuş bir birile gougā edijorlar. Bunlarēn janēna gider siz burda ne japijorsunuz deje sordukta anlar-da biz üç kardaş-ēz babamēz öldü, bize bir külā bir kērpac birde sežadē braktē, šindik külahēn marifeti kim gijerse o kimseje gözükmez, kērpacila sežadēnin marifeti-de sežadēje oturup kērpacila vurunğa nereje istersen gidersin; šindi bunlarēn üçü-de bir kimseje lazim dir, bunun hangēsēne kim alažak deje gougasēne edijoruz derler. Olan šindi ben bir ok japajēm, siz bana bir

ā'ž getiriniz, oku attēm vakit her kim getirirse bunlarē ana veririm dejerek anlar-da buna bir ā'ž getirirler, olan keser biçer jontar, bir ok japar, oku var kuvveti pazu edüp oku atēnža bunlarēn üçü birden sejtirler.

Anlar gitmede olsun olan o külahē başēna gijer, sežadenin üzerine oturup kamējē vurunža sežade emr et der, o-da büjüük ābēnin oldū jere götür der, hemen bakar-ki kendini bir başka jerde görür. Birde orada gezinüp dururken bakar-ki bir herif ēā'rrijor padišahēn kēzē geželeri kajb olijor, ejer bunu kim bilirse padiša anē kēzēnēn odasēna bir geže kojup nereje gittini bildi halda kēzēnē ana verežek-tir, bilmezse bojnunu vuražak-tēr deje bā'rmasile bu olan ben anē bilüp öjrenirim dejinže bunu padišaha götürürler. Padiša akşam olunža olanē kēzēnēn odasēna kor, geže olunža kēz jatā jatēr, olan-da jattē jerde ujumajup kēzē gözetler. Kēz bir iki sāttan sōra kalkup olanēn janēna gelerek tabanēndan bir īne sokar, olan hič sesini čekarmajēnža hā ujumuš deje šamdanē eline alup odanēn içinden bir kapu açarak gider. Olan bunu görünže kalkup ardēna düşer bakar-ki kēz bir arabēn başēnda altun tepsi anēn üzerinde oturmuš gidijor, hemen olan başēna külahē gijer ben ničün jajan jürürüm deje sečrajarak tepsije čekar, tepsi sarsēlēnža arab aman efendim ne japijorsunuz šindi düşežeksiniz dedikte kēz lalažēm hič kēmēldamijorum bile, nasl başēna aldēnsa öjleže oturijorum der. Arab gide gide gittikče başēna ā'rlēk čöker, efendim bu akşam ne olijor pek ā'r gelijorsunuz bojnun kopazuk ; kēz-da žanēm lala sana bu akşam neler olijor, olanēn başēnda küla oldū için kēz anē görmejerek, her akşam nasl binijorsam jine öjle-jim deje arab bunu götürmekte olsun bir ba'a gelirler, ā'žlar bütün altundan ževahirden. Hemen olan dalēn birini kopararak žebine sokar, ā'žlar avaz ederek adam ōlu žanēmēza kējdē deje čērēšērlar, arab aman sultanēm bu geže bize neler olijor dejinže kēz lalažēm bu akşam odama bir kel olan kojduklar, bilmem-ki anēn rüzgjarēna ūradēk deje giderken bir ba'a daha varērlar jine ā'žlar gömüšten elmazdan donanmēš, olan jine bir dal koparup žebine sokar, jer gök inilijerek ā'žlar bütün adam ōlu žanēmēza kējdē deje čērēšēr. Bunlar-da söjlenerek gide gide bir köprüje varērlar, olan tepsiden inüp köprüniün bir janēndan koparēnža žebine sokar, jine her jer zēngēr-

zengər sallənarak adam ölu žanəməza kəjdə deje bā'rəşərlər. Uzatmajaləm kəz ile lala bir saraja varərlar, olan-da arkalarəndan girer bakar-ki saraj kapusunda iki kečeliye halajəklar dizilmış kəzə karşulijorlar, kəz arabən başənda-ki tepsiden iner, elmazdan müževherden işlemeli tellikler getirüp kəzən önüne kojunža olan tellijin bir tekini alup žebine sokar ; kəz birini gejšüp birini aramā başlar başka bir çift daha getirirler jine birini alup žebine sokar. Kəz kəzarak aman tellik falan istemem deje jürür içeri girer, bir oda açarlar, olan-da ardə səra kəz ile odaja girer bakar-ki bir duda'ē jerde bir duda'ē gökte bir arab oturur, kəza sultanəm neredə kaldən ne vakitten berü seni bekljorum, ničün geč geldin dedikte kəz aman efendim bu akşam bize bir hal oldu, biz-de ne oldūmuzu bilmijoruz, bu akşam šah babam odama bir kel olan kojdu buraja gelesiježek šöjle oldu böjle gitti deje kəz anladər, o-da o senin kendi kuruntun dir, ne var bišej jok, kəz-da biraz nazlanup ezilüp büzülerek araba bir takəm žilveler eder.

Ölan bunlarē sejr ede dursun arab halajəklarəna emir ederek sultanəma bir šerbet getirin der, halajəklar elmazdan billur icinde bir kupa šerbet getirirler, kəza verirken olan halajən eline vurarak barda'ē düşürür kərar, arab kəz šašərarak aman bu geže bize neler olijor dedikte kəz efendim šerbet falan istemem hepsinden vaz gečtim, bu akşam başəma bir iş gelmejerek šuradan gidejdim dejinže arab jine emir edüp jemek getirtir ; sofraja otururlar, kəz arab jemeji jemē başladəklarənda olan-da sahanən bir janəndan jer, arab sultanəm šurdan ben bundan siz jā burdan kim jejor dedikte kəz vallahi ben-de bilmijorum. Her naslsa jemeji jerler, hošaf gelir, olan kəzən önüne konulan kašē alup žebine sokar ; bunlar ne oldūnu anlamajarak bir bir daha kašək getirerek olan üç kašē-da alən.ža bunlar hošafē jemekten-de vaz gečerler, en sōra hajdē jataləm vakit gečijor dediklerinde jataklar japəlup kəz ile arab jatā jattəklarənda olan-da jatā'n ajak uşundan başənē sokarak ara jere girinže kəz bir jana arab bir jana juvarlanēr, böjleže üç kerre oldukta arab efendim sahi bu geže bizde bir šej var, nejse vakit gečmeden hajdē jerinize gidiniz dejüp lalajē čā'rərlar. Kəz jine tepsüle lalanən başəna binüp gitmede olsunlar olan arabən odasənda dəvarda asələ olan kələnžē görerek

čeküp arabên kafasênê keser, mejerse o arab peri padišahê imiŝ. Kafasê kesilinže sarajên içinde bir velvele bir bâ'rêŝmak koparak ejvâ adam òlu padišahêmeza kêjdê deje çâ'rêŝteklarênda òlanên gürültüden aklê baŝendan čeküp korkusundan sarajdan aŝâ inerek sežadenin üzerine oturup bir kamçê vurunža emr et denilmesîle beni sultan hanêmên odasêna gôtür dedikte kèzdan evvel odaja gelüp jata'na jater ujur gibi oldukta niže vakitten sôra kèz gelüp òlanên jattênê görüp seni gidi zenzêr kel seni, beni bu akşam rahatsêz ettin dejüp jine îneji tabanêna sokar bakar-ki ses çekmaz, òlanê ujur sanarak hâujanup dujmamêŝ dejerek jata'na jater.

Sabâ oldukta kapu vurularak òlanê çâ'rêrlar ne japtên sultan hanêmên işini anlaja bildin-mi deje sorduklarênda o-da haj haj annadem amma size sôjlemem, beni padišaha gôtürün dedikte ŝahên janêna gôtürürler. Padiša òlum ne gördün bakalêm sôjle dejinže òlan efendim ben burada sôjlemem, jâ ne kadar çalk varsa çoluk-çožuk büjü-küçük erkek-diŝi hepsini bir jere toplajažân, beni-de bir jüksek jere sultan hanêmê bana jakên jerde kafes içinde oturtup kendin-de benim janêmda oturažân, ben ne gördümse sôjlejüp herkes işidežek. Padiša òlanên dedî gibi her kezi toplar, mažsus jerler japterêr, òlan o jüksek jere çekarak her kezin işidežeji kadar avaz ile kèzên odasêna girdi vakitten baŝlajup tâ sabâ olunžaja kadar ne gördise hepsini birer birer ajrê ajrê anladêrken kèz-da jalan ŝah babažêm jalan deje sôjledikte òlan-da ŝte ŝu ŝte bu deje žebine soktû ŝejleri birer birer çekarêr anladêrken büjük kardaŝê-da o ŝeherde bulundûndan beni kardaŝêm görmesin deje bir â'žên ardêna saklanup òlanên sôjlediklerini dintermiŝ. Birde òlan büjük kardaŝênên neredede oldûnu görüp lakêrdêsênê bitirinže hemen oldû jerden kalkup büjük â deje bâ'rarak kardaŝênên oldû jere dôru koŝar, büjük òlan-da ne oldûnu anlamajup benim hakkêmda bir ŝej sôjledi, padiša beni öldü-režek sanarak o-da â'žên arkasêndan çeküp koŝmâ baŝlar. O koŝar o koŝar, en sôra küçük büjüjü tutar, padiša adamlar gönderüp bunlarê getirtir, işi sordukta büjük òlan evvelinden sonuna kadar anladêr; küçük òlan padišaha efendim ben kèz fêlan istemem, benim derdim bu kardaŝêmla dir, bana verežêniz kèzê ona veriniz dedikte padiša

kêzênê bÿjÿk olana nikjā edÿp kerk gÿn kerk geze dÿn eder ; kÿcÿk olan-da kardāšênê brakmajarak olÿnžeje kadar orda otururlar.

21.

Bir varmēš bir jokmuš evvel zamanda bir padiša olup birde veziri varmēš amma bu veziri dÿnjada hiç bir ŗejden geri brakmazmēš, adeta geze ujkusunda bile rahat olamajup bir kaç kez ujanarak veziri gormek istermiš. Bunlar gÿnlerde bir gÿn gezmē çekarlar, ŗeherden dēšarē epejže jol gittiklerinde dā'n bir etejinde bir kuju gÿrÿrler, aže b u ne kujusu-dur de je janēna jaklaŗteklarēnda derinden bir çalgē çānak gibi ses iŗidirler, bir birlerine aže b burada ne olmalē de je dÿŗÿnÿp dururken vezir padiŗahē m burada jā dev olmalē jahod peri gibi bir ŗej bulunmalē-dēr. Padiša ej lala bunu nasl anlaja biliriz de jinže vezir ŗahē m ben bu kujuja inerim amma ejer içinde bir fena iŗ olup-ta sōra çekamazsam orasēnē-da siz dÿŗÿnÿnÿz demesile padiša hem vezirini kajb edersenem hem-de kujunun içinde-ki ŗeji anlamak içÿn pek çok merak ederek hajdē lala sen benim bu kadar sevgilim sin, Allah seni bana bā'ŗlarsa nereje gitsen jine bir birimizden ajērmaz, jok ejer ajērēlmamēz jakēnsa sen oraja girmeježe k olsan bile baŗka jÿzden bir ŗej olup bir birimizi kajb ederiz, bunun ejisi gel sen ŗu kujuja gir, ejer içinde adama zijan geleže k bir ŗej yok ise bana bildir ben-de girerim de jinže vezir pekē de jÿp kujuja iner, birde bakar-ki dibinde bir kapu, anē iterek açēlēr, bir merdÿmen gÿrerek andan aŗā iner, bir bÿjÿk saraj gÿrÿr, içine girer aže b beni bir kimse gÿrÿrse de je korkarsa-da gizlene gizlene öteji beriji gezmede iken bir baže eje çekar. O baže e ol kadar sÿstÿ-ki dil ile sÿjlenilmez, vezir hajran olarak kalēr, hiç bir adam-da gÿrmez, kendine korku gelÿp aže b burada bulunan žin-mi-dir ne dir gitsem-mi gitmesem-mi de je dÿŗÿnÿp dururken orada bulunan bir ā'žēn dibinde jedi baŗlē bir eže derhanēn jattēnē gÿrerek hemen korkusundan geri dÿner, jine saraja girÿp ötesini berisini gezÿp dururken bir kapu açar bakar-ki içinde insan gÿjdeleri kafalarē kokudan janēna varēlmaz ; hemen kapuju kapar bir kapu daha açēnža bakar-ki ÿç kēz biri birinden gÿzel ÿnlerinde birer gergef nā'ŗ iŗle jorlar, kēzlar veziri gÿrdÿklerinde ej kardāŗ sen buraja nereden geldin demelerile vezir ben bu

kujuja geze jarése düştüm, kaç günden berü kuju dibinde kalmıştım, her naslsa büjün aklēm başēma gelüp önümde gördüm kapujē açarak içeri girdim, şunu gördüm bunu gördüm deje anlattēkta kēzlar ej kardaş burasē ezderha kujusu-dur, o gördün mārada-ki adam ölü-lerinin bir parça jerlerini koparup jer, šte onlarēn hepsi senin gibi bir adam idi, bizi-de çalup buraja getirdi, güzellimize aşik olup jemē kejamadē, anēncün biz burada kaldēk, şindi on beş gün-diür ujkuda, kērk günde bir ujanup o mārada-ki leşleri jejerek jine gidüp jatēr, anlarē tükettikte kujudan çekup jüz kişiji bir zembil gibi eline alup getirir, anlarēn her birini öldürürken türlü avaz koparēr-lar, senin çalgē sesi gibi işittin sesler anlarēn sesi dir, on beş kişi kadar adam daha büjüne kadar sā idi, azeđan her biri bir türlü seda verirdi, şindi sen burada kalaşak olursan ujanđekta seni-de hiç bakmajup öldürür dediklerinde vezirin aklē başēndan gidüp kēzlarēn güzelline-de dojamajēnża ne japažā'ne bilmejüp düşünmē başlar; kēzlara ej karēndaşlar şindi ben bu devi öldürežek olsam nejle ölür, hem buraja bundan başka gelen var-mē-dēr dedikte kēzlar ondan başka buraja gelen yok-tur amma anēn ölmesi pek kolaj dejl-dir, şindi ujudū bažčeje varup o dujmadan janēna vararak tujün-den kērk kēl kopara bilirsen anlarēn her birini jaktēkta bir žanē çekar amma her žanē çekēšta kendisinin bir ilaže var-dēr anē japarak senin üzerine saldērēr, sen-de şu gergefin üzerinde-ki īnenin birini alup ana gösterirsen ol vakit kendini geri çeker, ejer korkmajup-ta o kēllarē bütün jaka bilirsen kurtuluruz hem-de sakēn kēllarēn ikisini birden jakajēm deme dediklerinde vezir düşünür taşēnēr ej kardaşlar ben o ezderhanēn kēllarēnē kopardēmda ujana-şak olursa ne japajēm, anlar-da anēn şindik ujanmasēna şu kadar gün var amma her kēlēnē kopardēnda bir kerre nāra vur, o ujana-şak bile olsa o nāradan kalkamaz. Nejse vezir bir šej dir başēma geldi ne olursa olsun dejüp dōru ezderhanēn janēna varēr, kēllarē-nēn birini ikisini çekmē başlar, otuz dokuz tanesini koparup kēr-kēnžēja elini atēnża ezderha bir kerre sallanēr, vezir ejvā ujanijor deje sesi oldū kadar bir nāra atar, andan anē-da koparup jine kēz-larēn janēna gelir, kēllarē gösterdikte anlar-da hajdē şindi bunlarē birer birer jak derler. Vezir bir ateş japup kēlēn birini ikisini niha-

jet on beşini kadar jakar, eźderhanēn-da ujanařak vaktē jaklařtēn-
 dan hemen bir kerre davranērsa-da gözlerini ačamaz, vezir-de aman
 ujanijor de je jine kēllarē durmajup jakar, otuz dokuz tanesi janēnřa
 eźderha hemen bir kerre řēčrajup janlarēna bakēnēr, veziri görmesīle
 bir kerre elini uzattēkta vezir kēzēn vermiř oldū īne ile karřu gelüp
 eźderha ol dem elini çekmesīle jere düşer, diřlerini bir birine čakup
 bir ah eder, vezir o kırkēnřē kēlē-da ateşe atmasīle bütün-bütün řanē
 čekar. Andan vezir sevinüp kēzlarēn janēna varēr eźderhajē öldür-
 dūnū sōjlemesīle kēzlar ej jīt řindi sen-de biz-de bu eźderhanēn elin-
 den kurtulduk amma o mārada-ki gördūn adam leřleri ölü dejl-dir,
 ejer göjdesi bulunanlarē o ateşe jaktēn kēllarēn külü ile bir çamur
 japup o ölülerin bařlarēnē vüřudlarēna japeřtērarak sürersek belki
 onlar-da dirilir dedikte vezir hemen o külden çamur ju'urur, gidüp o
 leşlerin kafasē olanlarēnē göjdelerine japeřtērup o çamurdan sürme-
 sīle ujkudan ujanēr gibi dirilüp kalkarlar. Bunlardan topu üç kişinin
 göjdesi oldūndan ötekiler jine ölü kalērlar, kēzlar ej jīt řindi bu üç
 kişije bizim her birimizi nikjā edersen seni-de buradan salē viririz,
 jok dersen seni bu eźderha kēlēna sokarēz dediklerinde vezir kēzlarēn
 her birine bir türlü gönül vermiş, bunlarēn sōjlediklerine razi olmaz-
 sa-da eźderha kēlēna gireřēni düşündükte hiç sesini çekarmaz. Kēz-
 larē aldatmak için ej güzeller dedīniz bařēm üstüne olsun amma haj-
 dēn benim kuju ā'zēnda bir arkadařēm var, o nikjā kējmanēn yolunu
 benden eji bilir, hem-de bu güne kadar jokarda beklijor, ben-de
 anēn pek çok sevgilisi oldūmdan řindi beni öldü sanup kim bilir ne
 türlü kēlēklara girmiş-tir dedikte kēzlar pekī dejüp bunlar birer
 birer kuju ā'zēna čekarlar, padiřa lalasēnē görünře pek çok sevinir,
 vezir-de iři oldū gibi padiřaha annadēr. Padiřa ej lala biz buraja
 kēz bilmā gelmedik, madem-ki sen bunlarē o beladan kurtarmēřēn
 bunlarē bir birlerine verelim, biz-de kendi içimize gidelim derse-de
 vezir aman řahēm ben bu kēzlarēn derdinden on tane řanēm olsa
 hepsinden vaz geçerim, padişa aman lala řōjle olur bōjle gider de je
 çok sōjlerse-de vezir bir türlü kanmaz. Padişa artēk ben bilmem, var
 ne japarsan jap demesīle vezir kēzlara ej güzeller bu padişa ben anēn
 veziri-jim, gelin sizin birinizi ana birinizi kendime, öbürünüzü-de
 bunun bir şezadesi var-dēr ana nikjā edelim, saraja vardēmēzda bü-

jük dünler japup her biriniz birer sultan olursunuz dedimden geri durmajên, sōra pişman olursunuz dedinde kēzlar hemen üçü-de birer kuş olarak bizi seven tutmasên dejüp uçarlar. Vezir padişa o üç adamlar arkalarēndan baka kalēr, padişa vezirine gördün-mü lala şindi ne sana jaradē ne-de bu adamlara, hiç olmazsa bunlarē bir birlerine versejdik belki bize-de bir yol gösterirlerdi, şindi hiç bir şeje benzemedi dejüp o adamlarē alarak jola düşerler. Gide gide epejže yol alērlar, jolda giderken bir dev karēsēna rast gelirler, padişa vezirine hajdē geri dönelim şindi bu karē bizi gördükte paralajažaktēr derse-de o üç adamlar šahēm šindi biz geri dönežek olursak o karē bize bir adēmda jetišüp hepimizi birer lokma ekmek gibi jeji-verir, ejisi bir šej dir bašēmēza geldi hajdē ejilikle janēna varalēm yol sorarak gidežēmiz jere gidelim demelerile padişa ne japsên çare bulamajarak hajdē bakalēm der, janēna jakēn vardēklarēnda o adamlar biz ne japarsak siz-de anē japēnēž derler. Anlar gidüp anažēmēž deje bojnuna sarēlērlar, padişa lalasile anlarēn japtē gibi japarlar ; karē-da fērēnda ateš jakarmēš, siz bana anažēm demejejdiniz şindi ben sizi šu fērēna atardēm dejüp nerden gelüp nereje gittiklerini sorar, anlar-da bašlarēna geleni bir bir anladērlar, karē siz ejer o kēzlarēn daha zijade üzerine düşejdiniz anlar her türlü büjü japmasēnē bilirler sizin hepinizi bir türlü kēlē'a korlardē amma šu adamlarē kurtardēnēž için jine size bir šej japmamēšlar, hajdē buralarda durmajup gidiniz zere benim kērk tane ölüm var-dēr sizi görežek olurlarsa hiç durmajup paralarlar ; şindi buradan giderken o kēzlar sizin karšēnēza čekarlar, her biri birer kojun olup otladēklarēnē görürsünüz, sakēn šunlarē tutalēm fēlan demejejdiniz, sōra bašēnēza türlü belalar gelir deje bunlar Allaha smarladēk bizi duadan unutmajên deje jola čekarlar.

Jine epejže yol aldēklarēnda bir ovada giderken karēnēn dedī gibi üç kojunun otladēklarēnē görürler, ažeb o dev karēsēnēn dedī bunlar-mē-dēr joksa sahi kojun-mu-dur, bunu neden anlajalēm deje bir birlerine sorup dururken vezir hajdē onlarsa-da šunlarē öldürmüš oluruz, gidüp birer birer bo'azlajalēm, ejer dejlse hazēr karnēmēž-da ažēktē bir temiz jeriz ; olur-mu olmaz-mē dejüp dururken vezir elbet olur ben bu işi japažām der. Hemen belinden hançerini

čekarup giderek kojunun birini keser, o akan kanlarê orada bir türlü çalêlêk olur amma dikenden basmā jer bulamaz, her nereje japêssa kendini kurtaramaz, ejvā ben belajê kendi kendime buldum, şindi ne japajēm aman ja rabb sen beni kurtar dejerek bā'rup čā'rērsa-da bir türlü çare bulamaz, öbür kojunlar jine kuş olarak uçup giderler. Vezir orada bā'rup čā'rmada olsun padişa ile öbür adamlar bunu nasl kurtarērēz bari bir şey dir başēmēza geldi varup şu dev karēsēndan bunun kolajēnē anlajalēm deje kalkup jine karēnēn janēna giderler, işi anlattēklarēnda ben size demedim-mi şindi ne japažak-sēnēz, alēn şunu anlarēn üstüne serpin deje bir avuž toprak verir ; anlar-da anē alup oraja varērlar, o dikenlik jere topra'ē serptikleri gibi kēz eski kēlēnda kalēr, vezirin bojnuna sarēlarak hajdē şinden sōra ben senin oldum, zere benim kanēmē akētēn, şindi o dev karēsē-da benim bildim büjüjü bozdu, bundan sōra ben bir daha bir kēlē'a giremem hiç korkma demesēile vezir sevinir. Oradan kēzē-da aldēklarē gibi durmajup giderler.

Epejže jol gittiklerinde bir dere kenarēna varup biraz şurada dinlenelim derler, oturduklarēnda hepsi-de jorulmuş olduklarēndan ujuja kalērlar. Az çok bir az vakit ujumada iken o kuşlar orada bulunan ā'žēn birine konup bir birlerine şu bizim kardašēmēz bizden ajrēldē ajrēlalē hiç rahatēmēz yok, bunun-da bir dahi bizim gibi bir kēlē'a girmesi-de ujamajažak, nasl edelim-ki şununla biraz görüselim fēlan derken kēz ujanarak ā'ž üzerinde bunlarēn konuštuklarēnē işidir, seslenerek ā kardašlarēm şindi bunlar ujijor, ben sizinle kača bilirim amma istēdiniz vakit kēlēnēzē dejištirerek her nereje isterseniz gide bilirsiniz, ejisi sizinle ben arkadašlēk edemeježēm ičün gelin siz-de benimle bunlarla arkadaš olalēm. Bu kēzēn bunlarla laflašmasēnē vezir dujup ujandēnē-da belli etmejerek jattē jerde bunlarē dinler, o kuşlar-da kardašēm öjle sōjljorsun amma biz ne kadar olsa büjü japmā bilijoruz, anēnčün sizinle gečinemejiz jā, biz şindi kēlēmēzdan čekup senin janēna geldimizde o dev karēsēnēn vermiş oldū topraktan bize-de su ile ezüp ičiren olsa belki biz-de o haldan kurtuluruz dediklerini vezir dujar. Kēz ej kardašlarēm o topra'ē ben nereden bulajēm, hem anē gidüp nasl alērēz jolumuz oraja çok irak-tēr demesinde anlar-da öjle ise bari hiç olmazsa sōjle biraz beri gel-de biz-de şu ā'žēn

arkasēna inelim, orada bir birimizle görüselim demelerile kēz ā'žēn arkasēna gider. Anlar iniüp konuřmada olsunlar, vezir padiřahēn janēna vararak ujadērēr, iři anladēnža padiřa elini žebine soktukta lala ben dev karēsēnēn verdī topra'ē žebime kojmuřtum, birazēnē serptim birazē-da žebimde kalmēř, al bununla iř olursa olsun deje biraz toprak lalaja verir; o-da hemen bir kupa içinde su ile karēř-tērēr, javař ā'žēn janēna varup kēzlarēn bir birlerile konuřmalarēnē dinledikten sora alēn istediniz suju getirdim demesile bunlar řařera kalērlar. Kēzlar öbür kardařlarēnēn hasretlīne dajanamadēklarēndan çaresiz olduklarīçün hemen vezirin ajaklarēna kapanup o sudan birer parça içerler, anlar-da o haldan kurtulup olduklarē jerde kalērlar. Vezir bunlarē denemek için biraz çalē çērpē toplijarak epejže bir ateř jakar, kēzlara siz bana bukadar ezijet ettiniz ben-de sizi řu ateře atup jakažām demesinde kēzlar jalvarup ālamā bařlarlar, vezir-de anlar-ki sahi bunlar büjüžülükten kurtulmuřlar, andan korkmajēn ben sizi demedim demesile seviniüp ālamadan beri kalērlar, sōra kēzēn büjünü padiřaha, ortanzasēnē vezire, en küçünü-de řezadeje nikjālamak için kalkup sarajlarēna gelirler. O üç kiřije-de birer kēz bulup bunlarēn hepsi bir günde kēzlarē kendilerine nikjā ederler, kērk gün kērk geže dūnden sōra o üç adamēn her birini bir xizmet bařēna kojup ölünžeje kadar bir jerde geçinirler.

22.

Vaktēn birinde bir padiřa varmēř, bunun üç ölu olup kendisinin bir ajnasē varmēř, her sobā jatā'ndan kalktēkte o ajnaja bakmadan jere basmazmēř, ajnaja baktē vakit o gün ne olažā'nē anlarmēř. Günlerde bir gün jatā'ndan kalkar, ajnaja bakmaksēzēn dēřarē çekar, nejsē iřini görüp odasēna geldikte aklēna gelerek ajnaja saldērēr, bakar-ki ajna yok; aman zaman dejerek öteji beriji arajarak en sōra bulamaz, bařlar dūřünmē. O gün eli aja'ē kurujarak ne iř japažā'nē bilemez, dūřünüp dururken o'ullarē gelüp řah baba derdin ne dir, büjün hep dūřünijorsun dedikte padiřa o'ulžēklarēm büjün ben ajnamē kajb ettim, anēnçün dūřünijorum der, o'ullarē sen dūřünme bize izin ver, anē gidüp buluruz dejinže padiřa aman evladžēklarēm ne japarsanēz japēn, bu ajnaje bana bulun, zere ben

anên derdinden öležem. Bunlar üç kardaş jola çekup giderler, babalarê bunlara çok para verir.

Gide gide bir jere varêrlar bakarlar-ki üç jol a'ze orta jerde bir dikili taş, üzerinde bu jolun biri kerhane jolu-dur, biri mejhane jolu-dur, biri-de giden gelmez jol-dur de je jazêle oldunu gördüklerinde büjü ben şu kerhane joluna gidejim, ortanza-da mejhane joluna, kücü-de gidüp gelmez jola gidejim de je söleşirler, hem biz gittimiz vakit hangemêz ervel gelüp sora geldini jâ hiç gelmedi ni anlamaklêmez için jüzüklerimizi şu taşên bir kenarênda saklajalêm-da her kim ervel gelirse jüzünü alsên sora gelen-de kim gelmiş kim gelmemiş anlasên de je sözleşerek jüzüklerini brakup giderler.

Bunlarên her biri gitmekte olsun küçük olan gide gide bir dâ başêna varêr bakar-ki bir dev anasê oturmuş helva basijor, olan bunu görüp korkarsa-da ne japsên bir kerre oraja geldi. Hemen gidüp karênên memelerine sarêlarak ah anažem de je emmê başlar, dev karêse-da olana ah o'ulžum ejer sen bana anažem demejejdin şindi seni paraldem, olan-da sen bana o'ulžum demejejdin ben-de seni kelênžemla keserdim dediklerinde karê ej ölüm nerden gelüp nereje gidijorsun, buraja gelmenin asle ne dir, olan-da ah anažem ben felan padişahên olu-jum, anên bir ajnasê vardê kajb oldu anê arijorum de je karê ah ölüm anê devler çalmêş, çalanlar felan jerde bir bā var-dêr, o ajna orada dir amma sen şindi oraja git, karşudan bir çok devler görürsün hepsi-de jatêrlar, anên bekçileri dir, ejer gözleri açêksa ujjorlar hiç korkma git ajnajê al amma bā'n içinde-ki a'žlarên hepsi ževahirden elmazdan donadêlmêş durur, sakên hiç birine ilişme sora ele geçersin de je olan pekî ninežim de je kalkup jola çekar. Gide gide karênên sölledi ba'e görür, biraz jaklaştêkta bakar-ki bir çok devler jatijor, hepsinin gözleri külhan penğeresi gibi janijor; olan bunlarê görünže karênên söllemesi üzerine hā ujjorlar de je bā'n içine girer ajnajê bulup alênza dēşarê çekarken adam ben alažā'mê aldê, şindi bunlar ujjorlar beni nerden görežekler, bari şu dallardan bir tane koparajem de je elini uzadınza devler ujanarak olanên başêna jê elêrlar, olanê tutunza sen başêndan korkmadan buraja nasl geldin de je olanê tutup salê-vermezler. Olan korkusundan aman zaman de je jalvarêr, anlar-da biz

seni salê-veririz amma bize Arab-üzenginini këlênžênê alup getirir-meli-sin biz-de bu ajnajê sana veririz dejinže olan pekî dejüp dôru dev karêsênên janêna gelir, işi anladêr ; karê jâ ölüm ben sana demedim-mi niçün anlarên şejlerine el vurdun, şindi ne japažân dedikte olan aman ninežim ne olursa senden olur, bana yol göster gidejim der. Karê hajdê ölüm git fêlan jerde bir saraj var-dêr anên bir kapusu açêk biri kapalê durur, o kapalê kapuju aç açênê kapa içeri gir, sâ'nda bir aslan var, anên önünde et var-dêr, solunda bir köpek durur anên-da önünde ot var-dêr, otu aslana eti köpeje vere-rek dôru jokarê çêk, Arab-üzengi odasênda jatêr, këlênžê dêvarda asêlê-dêr, hemen al jine çêk gel amma sak'ın këlênžê kênêndan çêkarma dôru buraja getir dejinže olan çêkar gider.

Az gider uz gider, gide gide karênên sôjledî saraja varêr, kapularê görüp açup kapajarak içeri girer, aslana otu köpeje eti vere-rek jokarê çêkar, Arab-üzenginini jattê odaja girerek dêvarda asêlê olan këlênžê alup sarajdan dêşarê çêkar, bir koşuja karênên janêna giderken biraz jer kalêr, kendi kendine adam bu kadar jer geldim, şinden sôra beni nerden tutažak, bakajêmi şu këlênžên içinde ne var deje këlênžê çeker. Birde Arab-üzengi bunun jakasêndan tutup seni gidi çapkên seni, benim sarajêma gelüp këlênžême alêrsên hâ, ben-de şindi sana gör neler ederim deje olanê alup saraja götürür ; karê-da evvelže ôlana ejer Arab-üzengi seni tutažak olursa kêrk gün sana türlü marifetler gösterüp öjrenmedim-mi deje dôvežek-tir, ejer ele geçüp-te sana bôjle japažak olursa herne japarsa öjrenmedim deje-sin demişti. Arab-üzengi ôlana türlü işler türlü këlêklara girüp çêkmak jollarênê gösterdinde ôlana öjrendim-mi deje herne vakit sorarsa o-da öjrenmedim dermiş ; Arab-üzengi kêrk gün oldukta hajdê çapkên ben-de seni bir adam sandêmi senin hiç bir öjrenežên yok, bana peri padişahênên kêzênê getirirsen seni salê-veririm dejinže olan pekî dejüp kendini kurtararak dôru dev karêsênên janêna gelir, o-da ne japtên ölüm dejinže işi anladêr. Karê ben sana demedim-mi niçün japtên şindi ne edežên dejerek o kêz bir şeherde oturur amma o şeherde hiç erkek yok-tur, hem-de oraja kimse gidemez, o kêz têlê-sêmlê-dêr, bir erkek gidežek olursa têlêsemê bozulur, andan sôra her kim isterse o kêzê ala bilir, anên içün şehir içinde büyük küçük hepsi

kêz-dêr, o devler ile Arab-üzengi o kêza aşik-tir, bunža seneden beri anê almak isterlerse-de o têlêsemê içün hiç biri oraja gidemez, şindi sen nasl gidežên dejinže olan-da anažëm ben-de bilmem, elbet sen bunun bir yolunu bilirsin, bana öjret-te şunlardan başëmê kurtarajëm demesi üzerine karê ölüm Arab-üzengiden hiç bir marifet öjrenmedin-mi, olan evet şunu bunu šte kuş këlëna girmesini öjrendim dejinže dev karêšê hâ šte şindi bir kuş olup dōru o kêzên oldū šehre varêrsên, anên sarajênên içinde bir havuz var-dêr, havuzun üzerinde bir oymalê taştan kafesi var-dêr, gidüp o kafesin üzerine konunža kêzên têlêsemê bozulur, ol vakit sana jalvararak kendini teslim eder, sen-de alup Arab-üzengije götürürsün, kendi başên kurtulur der. Hemen olan bir kuş olarak dōru o šehre varêr, sarajên penžeresi önüne kondukta kêz bunu görerek halajêklarêna aman şu kuş ne güzel kuş, penžereleri açên belki içeri girer-de tutarêz dedikte penžereleri açarlar, kuş içeri girüp dōru havazun üzerinde-ki kafese konar, kondū anda kêzên têlêsemê bozulup kuşun erkek oldūnu anlajênža ej adam-ōlu şindi ben-de senin gibi oldum, gel artêk korkma senin-im dedikte olan silkinerek adam këlëna girer. Kêz her bir jerde kjadlar gönderir, oldūm šehre her kim girmek isterse gelsin otursun der ; babasêna-da çaber jollajup ôlana kendini nikjâ ile vermesini bildirdikte olan jok sultanêm benim fêlan padiša babam-dêr, gidüp dūnümü orda japazâm deje kêzê alup dōru Arab-üzenginin oldū saraja jaklaštêklarênda kêz kendini olanên nereje götürdūnü anlamasîle bā'rup çā'rmā başlarsa-da olan aman efendim ben seni ölürüm brakmam amma başëmê kurtarmak içün götürijorum dejinže saraja varêrlar. Arab-üzengi olanên kêzê getirdini görüp gelme gelme deje uzaktan bā'rêr, ben senden korktum, benim bunža jeldan berü ūraşup alamadêm šeji sen aldên, beni-de kim bilir ne japarsên, aman al kêz-da senin olsun këlênž-da, janêma gelme deje bā'rdêne gördükte olan këlênžê kêzê alup dönerek dōru ajanên oldū ba'a varêrlar. Birde devler olanên kêz ile këlênžê getirdini gördüklerinde anlar-da gelme gelme deje bā'rêşup biz senden korktuk, sen bu kêzê Arab-üzenginin këlênžêne almêşên, biz anlarên hakklarêndan gelemedik, kim bilir onlara ne japtên, senden korkarêz, kêz-da këlênž-da ajna-da kopardên dallar-da al senin olsun deje verirler.

Ōlan anlarē alup dōru dev karēsēnēn janēna gelir, biraz oturup görüűürler, sōra Allaha smarladēk dejüp kendi babasēnēn oldū űehre gitmek űzre jola girerler.

Gide gide o kardaűlarēndan ajrēldē jol baűēna gelirler, taűēn kenarēnē aēup bakar-ki jüzükler durijor, bunlar aēeb neredede kaldē fēlan deje dūűünüp dururken birde bakar-ki öteden beri kardaűlarē gelijor, űstleri baűlarē kirli paslē, adam kelēndan ēekmēűlar, nejse bunlarla görüűüp ka'ušur. Bűyük űlanlar küēün böjle kēz ile ajnaje bulup oraja geldāni gördüklerinde bunu kēzkanērlar, nejse biraz oturup dinlendikten sōra bunlar susarlar, kalkup bakalēm űuralarda biraz su bula bilirmājiz deje kēzē orada brakarak biraz giderler bakrlar bir bűyük kuju, űzerinde demir kapak kapalē, űindi küçük űlana derler-ki hajdē seni aűā sarkēdalēm sen űu kabē doldur, ipin uēuna bāla, biz jokarē ēekelim sōra ipi sarkēdup seni-de ēekarērēz dediklerinde küçük pekā der, belinden bir ip ile bālajup bunu kujuja sarkēdērlar, űlan inüp kabē doldurur, jokarē ēekerler sōra űlanē ēēkarmadan kujunun kapā'nē kaparlar. Ōlan mejerse oraja atīle gelmiű imiű, hemen bunlar atē orda brakup suju alērlar, kēzēn janēna varēnēa kēz űlanē sorar, o biraz űuralarē gezeēek hajdē biz jola ēēkup gideēēz, o-da arkamēzdan geleēek deje sōjlediklerinde bunlar pelējē pērtējē toplajup kēzē alarak jola giderler.

Anlar gitmede olsun űlan kendini kujuda braktēklarēnē anladēkta ne japsēn ālajarak kuju dibinde kalēr. O orada ālajup durmakta olsun berikiler babalarēnēn sarajēna varērlar, padiűa hanē küçük kardaűēnēz dedikte anlar-da o bizden ajrēldē bir daha buluűamadēk, nereje gittāni bilmejiz dejinēze padiűa nejse derdi ajnada ili, ajnaje görүнēze űlanē unudur, kēzē-da bűyük űlana nikjā eder. Bunlar kērk gün kērk geēe dūn japmada olsunlar, űlan kujuda ālaja gözleri kör olur, hajvan-da aē susuz o-da kujunun kapā'nē ajā ile vura vura ālaja ālaja anēn-da gözleri kör olur ; her nejse bir gün kujunun kapā'nē kērar, kujunun iēine dōru kiűnejinēze űlan benim atēm burada imiű deje kendine bir gajret gelerek el jordamāle kujunun űstüne ēēkar, birde oradan iki kuű geēüp biri sā'nda biri solunda ötüűerek űindi űu űlan benim tűjümden bir tane űuraja dūűtükte arajup bulsa gözüne sürse gözleri acēlēr, öbür kuű-ta benim kanadēmdan

düſen tÿjü-de atên gözüne sürse anên-da gözleri acêlêr dejinže olan kuſ dili bildicün hemen janlarêñe araſtêrdêkta tÿjü bulur, gözüne sürünže gözleri acêlup öbür tÿjü-de görerek hajvanêñen gözüne sürüp anên-da gözleri eji olunža hemen üstüne binüp dõru babasêñen ſeh-rine varêr, herkes bunu görerek padiſaha zaiber verirler. Padiſa iſi-dir iſitmez hemen sarajdan aſā inüp vah evladžēm sen nereleſde idin deje bojnuna sarêlup içeri alêr, olan-da oldū gibi baſena gelen-leri anladênža hemen padiſa öbür o'ullarêñen bojnunu vurup kêzê buna nikjā ederek kêrk gün kêrk geže dūn japarlar.

23.

Evvel zaman içinde bir padiſahên üç kêzê varmêſ, günlerde bir gün padiſa ſefere gider, kêzlarêñe cā'arak padiſahên ſevgili bir atê varmêſ, benim atêma jem su verežeksiniz der, bunu pek çok ſevdāinden xižmetini baſka kimse görmesini istemezmiſ, padiſa cêkup gider. Bir gün bü-jük kêzê atên jemini vermek üzere ahora vardêkta hajvan bunu janêna koymaz, ortanža kêz gider anê-da koymaz, küçük kêz gidinže hajvan sesini cêkarmajarak jemini sujunu verir ; berikiler bunu gördükte öjle ise ſah babamêz gelinžeje kadar bu hajvanên jemini sujunu bü-tün xižmetlerini sen gör derler. Aradan epejže vakit geçer, kêz her gün bu ata su jem vererek bütün iſlerine bakar, babasê gelir kêzla-rêna ata baktêñêz-mê deje sordukta anlar-da bizi janêna koymadê anžak küçük kardasêmêz baktê dejinže padiſa küçük kêzê ata nikjā eder, öbürkileri-de kimini vezirine kimini ſejx islamêna verir, kêrk gün kêrk geže dūn eder.

Bunlar oturmada olsunlar, küçük kêzê-da ahorda brakêrlar, mejerse at dev ölu imiſ, geželeri ahurun oldū jer güllük gülistanlêk olup hajvan-da adam kêlêna girerek kêz ile žümbüſ edüp dururken günlerde bir gün öbür kêzlarêñ kožalarê žirid ojnuna cêkarlar. Bü-jük kêzlar küçüje gelüp bak bizim kožalarêmêz her biri aslan gibi žirid ojnaſijorlar, sen o pejgirle otur deje bununla ejlenirler ; git-tiklerinde hemen at jine adam kêlêna girüp bir hajvanên üzerine biner, sakên benim kim oldūnu kimseje bildirme dejerek kêza sõižler, dõru žirid mejdanêna girer, ötekilerin ojnadêklarê žiridden daha eji ojni-jarak döner gelir, berikiler bunun kim oldūnu anlamazlar. Ertesi

gün jine ojuna čekarlar bu-da gider, daha ertesi gün oldukta bu at jine žiride giderken kēlēndan kēza üç kēl verüp al bunu ejer ben bišej olažak olursam senin bašēn sēkēldēkta bunnarē jak, gelüp seni bulurum dejerek žirid mejdanēna gider, her gören bunun ojnadē ojnu sejr ederler. Beriki kēzlar küçük kēza jine bak bizim kožalarē-mēza ne güzel ojunlar ojniyorlar, senin kožan bir at, ömrünüz ahorda gečiyor dejinže kēz duramajup šte sizin at bildiniz benim kožam šu-dur deje gösterinže olan oradan kajb olur gider. Kēz ahora geldikte bakar-ki kožasē gelmez, geže olur ahor oldū gibi kalarak ne güllük ne-de gülistanlēk olur ; kēz ejvā ben boş bulundum-da bunlara kožamē bildirdim, o-da kačtē dejerek o geže sabaha kadar ālar, sabā olunža babasēna vararak ben gidüp atē bulažām derse-de padiša aman kēzēn sen anē bulamazsēn, dā bašlarēnda kalup ölürsün derse-de kēz jok ille ben gidüp anē bulažām dedikte padiša buna izin verir.

Kēz jola girerek šurasē senin burasē benim deje gider. Günlerde bir gün zijade jorulup bir dā'n etejinde oturarak atēn verdī kēllar çatē-reña gelüp hemen birini jakar, birde at adam kēlēnda kēzēn janēna gelir, ben sana demedim-mi beni söjlersen kajb edersin, gördün-mü benim anam seni görürse paralar, šindi ne japažān, šte bu dā bizim jerimiz dir, anam šindi nerede ise gelir seni görürse paralajup jer. Kēz bunu išidüp ālamā bašlajēnža olan dajanamajarak kēza bir tokat vurup elma japarak rafa kor, birde olanēn anasē gelir, adam eti kokijor deje bā'rēnža olan burda adam ne arar fēlan derse-de karē elbet burda bir šej olmalē der, olan-da jumurtaja jemin edersen söjlerim dejinže anasē jemini eder, olan elmaja bir tokat vurup kēzē čekararak bu senin gelinin dir dejinže karē pekī dejüp kēz ile oturmada olsunlar, olan gidinže karē kēza bu gün ortalē süpür süpürme dejüp gider. Kēz kendi kendine ažeb bu ne demek, ortalē süpür süpürme, süpürejim-mi süpürmejim-mi deje düşünüp dururken hemen kēlē jakar ; olan gelir, ne var dejinže anan bana ortalē süpür süpürme dedi, bu ne dir dedikte sultanēm odajē süpür sofajē süpürme demek-tir dejüp olan gider, kēz odajē süpürerek sofajē süpürmez oturur. Akşam olunža karē gelir, kēz ne japtēn dejinže anažēm süpürdüm süpürmedim der, karē-da seni gidi kaype seni, bu senin bilmen dejidir, bunu sana benim ölüm öjretti der ; nejse jatērlar, sabā olunža

jine olan gider, karê kalkarak kěz bu küpleri göz jašile dolduražān deje kēza üc tane küp verir. Karê gider, kěz küpleri önüne kojup ālar, iki damla göz jašê dōke bilir, ben bunu dolduramajažām deje hemen kēlēn birini daha jakar, jine olan gelinže iši anladēr, olan küpleri sujle doldurup biraz-da tuz atar gider, birde akšam olunža karê gelüp, kěz küpleri doldurdun-mu deje sorar, o-da doldurdum dejinže karê seni gidi kaype seni, bu senin japman dejl-dir, bunu sana benim ölüm öjretmiş-tir der. Uzatmajalēm o geže jatērlar, jine sabā olunža karê kalkup kēza bu akšam bana bir börek jap der gider, kěz öteji beriji joklijarak börek japmā hiç bir šej bulamaz. Ōlan su içmek için eve geldikte kēzē ālar görür ne ālijorsun deje sorar, o-da anan benden börek istedi, hal bu-ki evde ne un var ne bir šej, ben böreji nejle japajēm dejinže olan hajdē sultanēm seninle kaçalēm, çünkü bu karê seni jemejinže senden vaz geçmez dedikte hemen kěz ile kalkup jola düşerler.

Akšam oldukta dev karēsē eve gelir bakar-ki kěz jok, seni gidi uruspu seni kaçtēn hā dejerek kardaşēnēn birini čā'arak hajdē git fēlan jerde benim ölüm ile gelinimi al gel dejinže karê bir küpe binüp jēlanē kamčē ederek bunlarēn ardēnža düşer. Birde olan tejsesinin geldini görünže hemen kēza bir tokat vurup bir hamam japar, olan-da hamamže olarak kapusu önünde oturur, birde karê küpten inüp hamamže buradan bir kěz ile olan geçti-mi dejinže olan hamamē šindi kēzdērdēm, içinde kimse jok, inanmazsan gir-de bak dejerek karê bu ne lakērdē annamaz herif deje geri döner gider, karēja bulamadēm dedikte o-da hiç kimseje sormadēn-mē, sordum amma bana bōjle bōjle dedi, o-da šte o sordūn benim ölüm, gördūn hamam-da kěz-dēr der. Sōra küçük kardaşēnē čā'arak hajdē git šunnarē tut-ta getir dejinže bu-da bir küpe binüp bunlarēn ardēna düşer, olan bunun geldini görünže hemen kēza bir tokat vurup bir češme japar kendi-de elinde testi češmeden su doldurur. Karê bunun janēna gelüp ajol buradan bir kěz ile bir olan geçti-mi olan bu češmenin suju pek tatlē-dēr, ben her vakit suju burdan doldururum deje karê aman bu ne lakērdē anlamaz herif dejüp geri dönerrek jine der karēsēnēn janēna gider, bulamadēm dedikte o-da hiç kimseje sormadēn-mē, sordum bir češmenin başēnda biri su dolduri-

jordu ana sordum, o-da bana böjle böjle söjledi dejinže karê šte o su dolduran benim ölüm, çeşme-de kéz-dêr, olmajažak kendim gitmeli-jim deje kalkup bir küpe biner, jêlanê kamčê edüp giderken birde olan arkasêna bakup ejvâ bu kez anam gelijor deje hemen kêza bir tokat vurup bir â'ž japar, olan-da bir jêlan olarak â'ža sarêlijor. Karê â'žê tutup paralamak istedise-de ölunun jêlan olarak â'ža sarêl-dêne görinže, šindi ölüm-da telef olažak deje öluna ölüm bari šu kêzên parmâ'ne olsun bana göster-de sizin jakanêze brakajêm dejinže olan-da artêk bundan kurtulmajêz, bu hič olmazsa bir lokma olsun senden dadažak deje kêzên bir parmâ'nên użunu gösterinže hemen karê kêzên parmâ'ne êserup döner gider. Andan olan jine kêza bir tokat vurup ikisi-de adam kêlêna girerek dōru kêzên babasêna giderler, olan artêk têlêsemê bozulup insan kêlênda kalêr, padiša bunlarê bir birine nikjâ edüp kêrk gün kêrk geže dūn japarlar.

24.

Evvel zamanda bir padiša varmêš, bunun dūnjaja hič evladê gelmezmiš. Günlerde bir gün sarajênda dūšünürken veziri gelir, padišahêm ne dūšünijorsun der, o-da ej lala benim dūnjaja hič bir çožūm gelmedi, ben-de bundan sōra artêk ežtjarladêm, šindi jetiš-miš bir çožūm olajdê, šu ežtjarlêmda epejže rahat ederdim der, vezir-de aman padišahêm, bu merak edežek bišej dejl dir, Mevla elbet verir, senin istedin çožuk olsun der. Arasê bir çok gečer, günlerde bir gün hanêm sultan gebe kalêr, vaktê gelir bir erkek çožuk do'urur, padiša sevinmesinden çok šenlik ler japar, çok fakirlara para verir, sōra bu çožū büjütürler, uzatmajalêm masallarda tez gelir, çožuk on dōrt on beš jašêna kadar girer.

Bir gün çožuk padišaha der-ki šah baba, bana bir köšk japtêrasên amma altênda iki tane çešmesi olsun, birinden jâ aksên birinden bal, padiša-da çožū pek çok sevâinden hemen dedî gibi köškü çešmeleri japtêrêr. Bir gün çožuk köškta oturur, bir koža karê gelir elinde bir testi, çešmeden doldururken olan bir taš atar, koža karênen testisini kêrar, koža karê-da hič sesini çêkarmaz gider; ertesi gün koža karê jine çešmeje gelir, testisini doldururken olan

bir taş daha atar, koşa karênên testisi kêrêlêr, jine bir şej sөjlemez gider, ertesi gün-de geldikte olan jine taşê atênza koşa karênên testisini kêrar, o-da ej o'ul dilerim Allaytan üç turunçlara aşik olasên der gider. Birde bu olan günden güne xastalanêr, sararup solmā başlar, padişa-da olanên xasta oldunu işiderek bir çok hekim hoşa getirirse-de olanên derdine derman olamazlar. Olan bir gün padişaha der-ki ej şah baba, benim xastalēma bu hekimler çare bulamazlar, nafile benimle ūraşma, ben üç turunçlara aşik oldum, gidüp anlarê bulmajênza eji olmam der, padişa-da aman evladēm sen benim diinjada bir tanem sin, sen-de gidersem jā ben kiminle ejlenirim fēlan dedise-de bakar-ki olan jattēkēa xastalanijor, kendi kendine bu çozuk burada jattēkēa öležek, bari jollajēm-da belki derdinin dermanēnē bulur, oluna izin verir.

Günlerde bir gün olan çekar gider, şurasē senin burasē benim deje kalka otura bir iki sene kadar gider ; günlerde bir gün bakar-ki bir dā'n başēnda bir dev karēsē oturmuş ij бүkijor, birde bunu görünže şindi ben bunun janēna gitsem o beni öldürür geri dönsem jine olmaz dejerek karênên arkasēndan dolaşêr, o-da bir memesini bir omzuna, öbürünü-de öbür omzuna atmēş otururken olan hemen gider anažēm deje memelerine sarēler, o-da sen bana anažēm demejdin şindi seni jerdim der. Nejse olan oturur, karē nerden gelüp nereje gittini sorar, olan-da ah anažēm benim başēma bir iş geldi-ki ne sen sor ne-de ben sөjlejim der ; karē hele sөjle bakajēm ne dir fēlan deje olana zor eder, olan-da ah anažēm ben üç turunçlara aşik oldum, sen bilirmisin dedikte karē-da aman o'ul onlarēn lakêrdēsē buralarda jasadak-têr, biz onlarēn bekkisi-jiz amma neredede olduklarēnē bilmejjiz ; benim kêrk tane ölüm var-dêr, çok gezerler belki anlar bilir. Akşam olur o'ullarē geležeji zaman olana bir tokat vurur su testisi japar, birde bu karênên o'ullarē gelir anne adam eti kokijor dediler, karē-da Allah Allah burda adam eti ne arar, siz dişlerinizin kou'una bakēn der, anlar-da birer odun jarmasē alarak dişlerini karēštêrêrlar, kimisi bir bud kimi bir kol kimi kafa kimi göde dişlerinin arasēndan çekarêrlar, otururlar jerler fēlan ederler. Kadēn o'ullarēna der-ki ej o'ulžā'zlar sizin şindi adam olanēndan bir kardaşēnēz olsa ne japarsēnēz, anlar-da madem-

-ki kardaş olaşak hiç bişej japmajêz, karê hele hele dedikte, onlar-da jemin ederek bir şej japmajaşaklarêñê sôjlerler, karê-da testiye bir tokat vurur adam olur, birde bakarlar-ki bir genê çoşuk, oh hoş gel-din kardaş fêlan deje bunu oturdurlar, analarêna derler-ki bunu evvel neje sôjlemedin-ki o-da bizimle jemek jejejdi, karê-da o sizin gibi jemek jemez, o kojun eti tauk-falan bôjle şejler jer dedikte hemen biri kalkar gider bir kojun bulur getirir, birde keserler olanêñ önüne korlar, karê ajol o ôjle jemez onu pişirmeli dedikte kojunu jüzerler ateş jakup kêzartêrlar, olanêñ önüne korlar, bir az jer geri çekilir. Bu olanlar şan'm kardaş je-sene, o nekadarşêk şej jedîn, karê-da şte onun jeježeji o kadar-dêr der, berikiler-de bakalêm kojun eti nasl-dêr deje birer ikişer lokma alênşa kojunu bitiri verirler. Nejsê jatêrlar, sabâ olunşa karê o'ullarêna der-ki bu çoşün bir derdi var-dêr, on-lar-da ne dir dedikte karê-da üç turunçlara aşik oldünü sôjler, an-lar-da vallahi biz anlarêñ oldü jeri bilmeziz, hem biz o taraflara hiç gitmeziz amma bizim teyzemiz belki bilir dedikte karê-da ôjle ise bu çoşü alên teyzenize benden salam sôjlejin, bu benim ölüm-dur anêñ-da ôlu olsun, bunun derdinin çaresini görü-versin deje olanê kardaşêna jollar.

Birde bunlar olanê alêrlar teyzelerine götürürler, işi anladêr-lar, o-da vallahi o'ulşā'zlar ben anlarê bilemem amma benim atmêş tane ölüm var-dêr, anlar belki bilirler dedikte olanê ana brakêr-lar, ötekiler gider. Akşam olunşa karê ôlana bir tokat vurur, su barda'ê japar, birde o'ullarê gelinşe anne adam eti kokijor derler, o-da dişlerinizin kou'una bakêñêz, burada adam eti ne gezer der, anlar-da birer odun jarmasê alarak dişlerini karêştêrêrlar, her biri dişinden bir şej çekarêr, jerler fêlan ederler. Karê o'ullarêna der-ki şindi sizin adam olanêndan bir kardaşêñêz olsa ne japarsanêz anlar-da hiç bir şej japmajêz, kardaş olunşa ne japaşāz derler ; karê bardā'a bir tokat vurur olanê çekarêr, onlar-da hoş-peş deje görüştükten sôra ôlana biraz jejinti bulurlar, karnêñê dujururlar. Analarê ej o'ullar bu çoşuk üç turunçlara aşik olmuş, siz onlarê bilirmisiniz dejinşe anlar-da yok biz bilmeziz amma bizim büjüük teyzemiz belki bilir derler, karê-da ana benden selam sôjlejin, bu çoşük benim ölüm-dur, anêñ-da ôlu olsun, bunun işini görü-versin deje

olanê büjüük kěz kardaşına jollar. Onlar-da olanê alup götürürler, anasênên selamênê olanên-da işini söylerler, o-da ej o'ullar ben anê bilmem amma seksen tane ölüm var-dêr, belki anlar bilirlər, akşama gelsinler-de sorajê der, anlar-da olanê brakêr giderler.

Akşam olunça karê olana bir tokat vurur süpürge japup kapu ardına kor; akşam olur, o'ullarê gelir, anne adam eti kokijor derler, o-da adam eti burda ne gezer, dişlerinizi karêştêrên dedikte birer odun jarmasê alup dişlerini karêştêrêrlar, her biri bişej çekarup oturur jerler, karê-da ej o'ullar şindi sizin adam olundan bir kardaşênêz olsa ne japarsênêz der, anlar-da hiç bişej japmajêz dediklerinde karê süpürgeje bir tokat vurur insan japar. Olanlar hoş geldin kardaş deje halênê sorarlar, sōra biraz jejinti çekarêrlar, olan-da jer; analarê der-ki ej o'ullar bu çöžün bir derdi var-dêr, anlar-da ne dir dedikte bu çöžük üç turunçlara aşik olmuş-tur, anlarê bilirmisiniz dejinçe en küçükleri der-ki anne ben bilirim dedikte karê ej o'ul bu çöžü al götür, bu-da müradına ersin der.

Sabā olur, o karênên küçük ölu bu olanê alêr gider, jolda giderken der-ki ej kardaş, şindi ben seni bir bayçeje götürežêm, orada bir havuz var-dêr, istedîn turunçlar o havuzun içinde dir, ben sana kapa gözünü aç gözünü dedim vakitte hemen gördünü al deje söyler. Oradan giderler bir bayçeje gelirler bakarlar-ki bir havuz, devin ölu öbürüne kapa gözünü der, aç gözünü dedikte bakar-ki suda üç tane turunç biri batup biri çekijor, hemen birini kapar kojnuna kor, jine kapa gözünü dedikte kapajup aç dedikte açar jine birini alêr, öbürünü-de bölje alarak çekarlar. Devin ölu der-ki ej kardaş sakên bu turunçlarê su olmajan jerde kesmejesin sōra pişman olursun, o-da pekî dejerek çekar gider.

Az gider uz gider dere tepe düm düz giderek bir gün jolda kendi kendine şu turunçlarên birini kesejim deje turunçu çekarêr keser bakar-ki ajên on dördü gibi bir kěz çekar aman su dejerek hajkêrêr, olan-da su bulmajênça kěz düşer ölür, sōra olan kestine pişman olur amma iş işten geçer. Jine biraz gider, ne olursa şunun birini daha kesejim der, çekarêr anê-da keser, andan-da jine öbüründen daha güzel bir kěz çekarak, o-da aman su dedikte su olmadê için düşer o-da ölür, olan artêk bunu kesmem deje gider. Gide gide bir çeşme

başēna gelir, orda bir su içē, šindi burada su var šu turunžu kese-jim dejerek keser, ötekilerden bin kat dereže güzel bir kēz çekēnža aman su dejüp bā'rēr, olan-da hemen çeşmenin jalā'na sokar, kanēn-žaja kadar suju içē ölmejüp sā kalēr. Ōlan bakar-ki bu kēz anadan dōma çēr-çēpeldak, šindi ben bunu ne japajēm dejerek düšünürken kēza der-ki sen šu ā'žēn üstüne çek, ben gidüp sana ruba araba geti-rejim, seni-de alajēm der, kēz ā'ža çekar oturur, olan-da gider.

O gitmede olsun birde bir arabēn biri elinde su testileri gelir çeşmeje, birde ā'žda bulunan kēzēn gölgesi suja vurmuş oldūndan arab gölgeji görerek ulak ben hanēmdan güzel, ben hanēma suju neje götürejim o bana getirsin der testileri vurur kērar, dōru eve gider. Hanēm kēz hanē testiler dedikte o-da ben sana getirmem, hanēm-da neje dedikte, ben senden güzel-im sen bana getir der, hanēm ajnajē getirerek kēz sen çēldērdēn-mē, bak šu ajnaja der, arab-da kendini görünže bakar-ki sahiden arab; jine testileri alēr çeşmeje gider jine suda kēzēn gölgesini görür kendi gölgesi sana-rak ben hanēmdan güzel-im deje testileri vurur kērar gider. Ha-nēm bakar-ki jine su getirmez, kēz hanē su deje sordukta arab ben senden güzel-im sen getir deje hanēma dajadēr, hanēm-da kēz sen çēldērdēn-mē ne japijorsun, jine ajnajē getirip gösterdikte arab kendini görünže testileri alēr jine çeşmeje gider, suda gölgesini gördükte ben hanēmdan güzel-im deje testileri kaldērup kēraža'e zaman jokardan kēz-da ej abla nafile testileri kērma, senin gördün gölge benim dir dejinže arab başēnē jokarē kaldērarak ā'žēn üze-rinde-ki kēzē görür. Oradan ā'ža çekar, dur kēzžā'zēm senin burada oturmaktan başēn bitlenmiş dir, gel senin başēna bakajēm dejerek kēzēn başēna bakarken tepesine bir īne batērdēkta hemen kēz bir kus olarak uçar gider, arab-da ā'ž üzerinde oturur.

Birde olan arabalarla gelir bakar-ki ā'ž üzerinde bir arab otu-rijor aman hanēm sana noldu, arab-da sen beni braktēn gittin, ben-de günešten burada karardēm der. Ōlan bu arabē alēr arabaja kor dōru götürür, sarajdakiler-de šezade sevdīni getirežek görelim deje herkes toplanēr, birde bu arabē görünže o'ul sen bu ara-bēn nesini sevdin, olan-da bu arab dejl-dir amma ben bunu bir ā'ž üzerinde braktēm günešten kararmēš der, šindižik biraz durursa jine

bejaz olažak-têr dejerek bu arabê kendi odasêna kor, arab bejazlanažak deje bekler. Bir kaç gün geçer, o kuş baççeje gelir, bir a'žā konar baççuvan baççuvan deje çā'rêr, baççuvan-da ne istersiniz dedikte šezadem ne japijor deje sorar, baççuvan-da eji dir oturijor der, kuş arab karêšê ne japijor dedikte o-da oturijor dejinže otursun oturamaz olsun, gôtünde dikenler bitsin bastēm dallar kurusun der uçar gider. Ertesi gün jine gelir baççuvandan sorar, jine öjle sôjler gider ; ertesi gün jine gelir, her gelište bir a'žā konarak uçtukta o a'ž kurur gidermiş. Günlerde bir gün šezade baççeje çêkar bakar-ki bütün a'žlar kurumuş, baççuvanê çā'rêr, ajol baççuvan sen bu a'žlara neje bakmijorsun bak sana bütün kurumuş, baççuvan-da šezadem ben bakijorum amma iki üç gün-dür bôjle bôjle bir kuş dadandê gelijor seni sorijor, arab karêšê ne japijor deyor, ben-de oturijorlar dejinže arab karêšê-nên gôtünde dikenler bitsin, bastēm dallar kurusun dejüp uçijor deje sôjler. Šezade baççuvana der-ki šu a'žlara bütün ökse kojun, o kuş geldikte tutun bana getirin der, baççuvan-da bütün a'žlarê ökse ile donadêr, kuş gelinže japêšêr uçamaz, hemen kuşu alup šezadeje getirirler, bir kafesin içine kor asar. Birde arab karêšê bunu görinže bakar-ki a'žda kêzên tepesine îneji batêrdê vakit kêzên oldū kuş ; ne japsên, hemen o gün bir çasta olur hekim başêja gider, bir çok para verir aman hekim başê, ben šindi çasta olažām sen gelinže de-ki bu pek çabuk eji olur amma dünjada sôjle sôjle bir kuş var-dêr, anê kesüp tûjile falan buna jutturulursa bu eji olur deje sôjlejesin der, hekim-de paralarê alêr pekî der. Akşam olunža arab jatā jatêr, šezade gelir bakar-ki arab jatijor, aman efendim noldunuz ne jatijorsunuz dedikte o-da çasta oldum der, šezade hemen hekim başêje çā'rêr, hekim gelir çastaja bakênža šezadeje ej šezadem bunun çastalê çabuk geçer amma sôjle sôjle bir kuş var-dêr, ejer anê bulup-ta buna tûjile falan jutturursan bu balkar amma o kuşu šindi bulamazsên dedikte šezade o kuştan bende var-dêr deje getirir hekime gösterir, o-da evet bu kuş-tur, hemen bunu kesüp sêžak sêžak buna jutturmâlê-sên der, hekim gider birde šezade kuşu alêr keser, arab karêšêna jutturur, birde arab eji olur. O kuşun bir tûjü uçarak merdümen başênda bir taçtanên arasêna girer.

Gel zaman git zaman šezade bu arabê bejazlanažak deje bekle-

mede olsun birde saraja kadênlarê okutmak için bir eytjar kadên gelir gidermiş. Bir gün merdümenden inerken tahtanên arasênda bişej parlijor, hemen alêr bakar tûj resminde elmaz gibi bir şej, hemen alêr evine gider, tavanên arasêna soku-verir. Ertesi gün bu karê jine saraja gider, o gidinže tavanda-ki tûj iner bir kêz olur, evin içini dêsênê temizler, yemekleri pişirir her bir şej hazêrlar, jine tûj olur tavana girer. Birde koža karê akşam üstü eve gelir bakar-ki her jer silinmiş süprülmüş, yemekler pişmiş hazêrlanmış; koža karê şaşêrêr, bunlarê kim japtê deje düşünür durur, öteji beriji arar araştêrêr, hiç bişej göremez, nejse oturur yemekleri jer. Sabâ olur, jine êekar gider, kêz jine iner her bir şejleri japar, akşam olunža tavana girer, koža karê gelir bakar-ki jine evvelki gibi her bir işleri hazir bulur, bunnarê kim japijor deje karê merak eder, ertesi gün jine hazêrlanêr, sokâ gidežek, jalandan kapuju açar jine kapajarak içeri saklanêr kêz-da bunu gitti deje tavandan iner, her bir işleri görür, koža karê-da saklandê jerden bunu sejr eder. Birde kêz işleri bitirinže jine tavana girežejî vakit koža karê bu kêzê tutar, aman kêzê sen kim sin, buraja seni kim getirdi, kêz-da sen getirdin, aman kêzê ben seni getirmedim sen nerde idin, seni kaç gün-dür arijorum bir türlü bulamijorum, sen kim sin deje sorar, kêz-da başêna gelenleri koža karêja anladêr; karê-da dur kêzê sen merak etme, ben šezadeje sôjlerim der, gider šezadeje der-ki ôlum bu geže benim evime gidelim der, o-da arabên jüzüine baka baka artêk içi sêkêlmêş oldûndan ejlenežek jer ararmêş, koža karêja pekî anažêm dejerek akşam oldukta koža karênên evine giderler, birde koža karê jemek hazêrlar, jerler içerler. Koža karê kêza kâve pişirtirir, kêz-da kâveji alêr šezadeje verirken birde kêzê görünže šezade düşer bajêlêr, nejse bunu ajêltêrêrlar, koža karê aman o'ul ben seni ejlenezin deje getirdim, sen ise burada bajêldên ne-dir deje sordukta šezade aman nine bu kêz senin nen dir, o-da ôlum halajêm-dêr, olan-da aman nine sen bôjle güzel halajê nerde buldun, bunu bana verirmisin dedikte koža karê-da ôlum aslê senin dir dejinže olan aman anažêm benim neden olsun, parasîle satarsanêz o vakit benim olur. Koža karê o'ul bu kêz senin a'razak deje bekledin arab bôjle bôjle japmêş deje kêzên başêna geleni ôlana anladêr. Oradan olan kêzê alêr saraja

getirir, araba der-ki kerk satêr-mê istersin kerk katêr-mê der, arab-da kerk katêr der, bunu kerk katêrên kujrûna bâlarlar, bir kamçê vurarak katêrlarê sûrerler, katêrlar kaçar, arabên-da her bir parçasê bir dâda kalêr; olan kêzê kendine nikjâ ettirüp, kerk gün kerk geže dîn japar. Onlar ermiş müradêna, biz-de çekalêm damên kiremîdine.

25.

Vaktile bir padişahên bir kêzê varmêş, padişa bundan başka çozû olmadê için bunu pek çok severmiş, janêndan hiç bir jere ajêrmajarak anên güzelliine hem-de pek çok sevgilisi oldûndan gözünü jüzünden hiç ajramazmêş. Kêz on dört on beş jaşêna kadar girinže günlerde bir gün padişa kêzê dile benden ne dilersen dejinže kêz-da şah baba anam lijen tutsun sen-de ibrik ile su dök, her sabâ jatâ'mdan kalktêmda elimi jüzümü jekajêm dedikte padişa buna zanê sêkelup şunun bojnunu vurun de je adamlarêna emr eder, onlar-da kêzê alêrlar, bir türlü kesmê kējamajarak götürüp bir dâ başênda brakêrlar.

Kêz o jana bu jana bakênêr bir jol tutarak gider; az gider uz gider, dere tepe düm düz giderek en sôra bir dâ başêna varêr bakar-ki bir büyük saraj, sarajên kapusunu açup içeri girer-ki hiç kimse yok, mutbâ girer bakar bir kojun asêlê, kêz kendi kendine elbet bu sarajên bir adamê var-dêr, bu kojunu-da o adam jeježek-tir de je kojunu endirir, temiz parçalar, oža'e jakup bir âla bu kojnu pişirir kaplara kor, sarajên içinde herne iş varsa anlarê görür, mangalê jakar odanên birine kor, kâve žezvesini sürer tabla ile jemekleri getirir, her bir şeji hazêrlar; birde akşam olur, sarajên kapusu açêldêne görünže kêz saklanêr, birde bakar-ki bir dev jarêşê adam jarêşê dev kijafetinde içeriye girer. Kêz bunu gördükte çok korkarsa-da hiç sesini çekarmajarak devi gözetler, dev dôru mutbâ girer bakar-ki kojun pişmiş, kaplara konulmuş; sôra odasêna çekar mangal janmêş çibû kavesi hazêrlanmêş, her bir şejerli jerinže işler, tamam tamamêna japêlmêş. Bunlarê dev görünže kendisi çok ehtijar oldûndan haj Allah razi olsun bunnarê her kim japtise bana çok iş görmüş, anên-da işi görülsün de je bir takê dualar eder; oturur çibûnu jakar, kâvesini içer, kendi kendine ažeb bunlarê kim japtê

deje dűşünűp dururken der-ki buraja her kim geldise erkek ise ۆlum, kěz ise kězēm olsun, ۆksēn hiç bişej japmam, kěz-da korkarak ۆkar devin janēna gelir. Dev kězē görünűe vaj evladēm sefa geldin sen kim sin, nereden gelűp nereje gidijorsun deje sorar, kěz-da benim kimim kimsem yok, dālar başēnda kaldēm, her nejse öte jana beri jana dolaşup dururken her naslsa burasēnē bulup girdim der, dev-de kězēm dűnja ahiret evladēm olasēn, benim-de hiç bir kimsem yok-tur, ۆxtijarlēm-da var, ŗte bu saraj senin hiç korkma, işini gűzűnű gör, akşama kadar gez ejlen der. Bunlar biraz oturup sōra jatērlar, sabā olunűa kalkarlar, jine kāve ۆbuk ićűp jemek jedikten sōra kēza der-ki ej kězēm ben gidijorum, ŗu anaűtarlarē al fēlan odajē ać, orada bir arab var-dēr, git de-ki dadē benim üstűm kirlendi bana ۆmaşēr ver de, o-da sana temiz ۆmaşēr verir, temiz gejin kuşan rātēna bak; bűjle sűjledikte dev ۆkar gider.

Kěz anaűtarlarē alup devin dedā odajē aćar, dadē dadē ۆā-rdēkta bir arab gelir, bana ۆmaşēr ver üstűmű dejiştireűēm demesīle arab buna bir boűca ۆmaşēr getirir, kěz istedā gibi temiz pak gejinir kuşanēr, sōra arab der-ki hanēműēm hajdē žanēn sēkēlijorsa biraz baűeje git-te gez; kěz-da baűeje ۆkar, havuzun başēna gider bakar-ki ićinde bir ۆrdek, kanadlarē başē elmazdan sujun ićinde gezijor. ۆrdek kězē görünűe bā'rarak seni gidi kaűpe seni, buraja geldin-de ŗezademi-mi alaűān deje bā'rup ۆrűpēnarak bir kanadē kērēlēr, kěz-da korkusundan ejvā ben buraja nereden geldim, ŗindi bunu dev babam dujarsa beni öldűrűr deje saraja girer. Akşam olur dev gelir, jine bunlar jerler ićerler, kěz bakar-ki dev ۆrdeji işitmemiş, jine jatērlar; sabā olunűa dev kězēm bűjűn jine git dadēn senin üstűnű dejiştirsin, kěz-da dev gidinűe dōru dadēsēna gider, arab jine bunun üstűnű dejiştirir, kēza hajdē hanēműēm jine baűeje git-te ejlen der. Kěz dōru havuzun başēna gider, ۆrdek jine kězē görünűe haj kaűpe jine gejin-din-de buraja geldin, ŗezademi-mi alaűān deje bā'rup ۆrűpēnēnűa jine ۆbűr kanadē-da kērēlēr, kěz-da dev babasēnēn korkusundan saraja kaćar; akşam olur dev gelir, jine kěz ile oturup jerler ićerler, kěz bakar-ki ۆrdek ićűn dev bir ŗej sűjlemez, kěz-da dujmamēş deje o geűe rahatla ujur. Sabā olur dev dēşarē, kěz jine rubasēnē dejiştirerek baűeje gider, ha-

vuza vardêkta ördek bunu görünže jine çêrpênêr başê-da kopar, en sōra kēz her gün dev gidinže o-da havuz başêna gider, ördejin her bir jeri kêrêlup dökülerek ötür. Mejerse o ördek devin kēzê imiş, bir padişahên ōlu bu kēza aşik olmuş, o bağçenin karşusunda bir köşkte gelüp kēzê görmek için oturmuş imiş, devin kēzê-da ördek olarak havuzda dalup çêkarak kendini ōlana göstermezmiş, öbür kēzên hergün havuz başêna geldini havuzda-ki ördejin-de buna söjlediklerini hep gürürmüş. Ördejin öldünü görünže bu kēz-da ördek kijafetine giren kēzdan daha ziyade güzel oldū için ōlan bu kēza žani gönülden aşik oldu. Kēz ördejin noldunu bilmejüp sahiden dev babasênên ördeji sanarak anên öldünü dev babam dujarsa beni öldürür deje çok kederlenirmiş amma dev-de ördek için kēza hiç bir lakêrdê açmadêndan kēz-da her gün akşama kadar kederlenir, akşam üstü dev babasê gelinže jine dujmamêş deje kēz kendine teselli vererek o geže jatêrsa-da sabā olup o gün akşama kadar ažeb dev babam ördejin öldünü ne vakit dujažak, beni-de nasl öldürežek deje düşünmede olsun padişahên ōlu babasêna giderek šah baba fêlan jerde bir dev var, anên bir güzel kēzê var, ben ana aşik oldum, anê bana alêrsan al joksa kendimi öldürežem der. Padiša deve bir mektub jazar, bir adamên eline verüp deve gönderir, o adam mektubu alarak devin sarajêna gelir, kapuju çaldêkta dev-de henüz ujudan ujanmêş, kim dir o deje kapuju açar bakar-ki bir adam mektub getirmiş, mektubu alêr okur anlar-ki kēzênê padiša istijor; dev mektub getiren adama ej evlad padişahên istedi başem üstüne, lakin ben çok fakir-im, benden başka bir šej istemesin, istedi kēzê verejim, ejer razi olursa geležek hafta gelsin nikjā edelim, hem-de nikjaha bin kişiden ziyade adam getirmesin, çünkü çok fukara-jim, bir šej japmā güžüm jetmez. O adam dōru gider, devin söjlediklerini padišaha anladêr, o-da kabul edüp deve žaber gönderir, birde nikjā günü olur.

Dev sabā olunža kēza birçok anaytar verir, kēzê al bunlarž fêlan odajê aç elini çêrp, andan bir çok halajêklar çêkar, sakên korkma; kēz anaytarlarê alup devin söjledi odajê açar, el çêrparak bakar-ki sijâlê bejazlê erkekli dišili bir sürü uşak halajêk çêka gelir, hepsi kēzên etejini öpüp geđerler, devin janêna giderler, dev-de

bunlarēn her birini bir işe kor, her bir şeyi hazêrlarlar. Saraj kapularē açêlêr, birde padişâ bin kişi alarak devin sarajēna nikjâ kēj mā gelir, bunlarē karşulajup içeri alêrlar, nikjâ kējêlêr, jemekler jenilir şerbetler içilir, bunlar kalkarlar gitmê. Jine dev padişâha der-ki ej padişâhēm fêlan günü gelin almā geliniz amma çehizini almak içün beş jüz arabadan zijade göndürmejesiniz, çünkü benim çok şey vermê vaktēm jok-tur dejerek o gelen bin kişije-de hepsine birer kat ejisinden ruba verir. Bunlar giderler, bir haftadan sōra çehiz almak içün beş jüz araba gelinin binmesi içün-de padişâ kendi arabasēnê gönderir, birde bunlar devin sarajēna gelirler, dev kězēn çehizlerini arabalara jükledir, gelinin bineşeyi arabajê bejenmejerek uşaklarēna şü benim en küçük arabamê getirin kězēm binsin dejinşe birde devin en küçük arabasēnê getirirler-ki padişâhēn sarajēnda dejl, hiç bir kimsede anēn gibi araba görülmemiş. Hemen kěz arabaja biner, çehiz arabalarē-da arkasê sêra dōru padişâhēn sarajēna giderler, nejse kêrk gün kêrk geşe dūn japarlar, kêrk birinşi geşe olanê güvej kojup mürad alup mürad verirler.

Gel zaman git zaman olan bu kěz ile ejlenmede olsunlar, şezade bir gün sefere gider, birde epejşe zaman geçer kěz gebe olarak vaktê gelir, do'urmak üzere ārēsê tutar, ebe getirirler, öteberi hazêrlarlarsa-da kěz bir türlü do'uramaz. Üç gün üç geşe ārê çeker, birde kězēn dev babasēna haber jollarlar, dev-de gelir bakar-ki kězê bā'rup çā'rijor bir türlü do'uramijor, dev kězēn janēna gider, kězēm şü benim kolumu tut der, kěz-da tutunşa babasēnēn kolu kopar, öteki beriki aman baba kolunu kopardê fêlan dedise-de evladlarēm zarar jok, şü köşeje dajajê-verin dedikte halajêklar kolu köşeje dajar dajamaz elmazdan japelma bir ā'ş olur. Jine öbür kolunu verir, kěz jin hajkêrēnşa anē-da koparêr, bunu-da öbür köşeje korlar, o-da bir elmaz ā'ş olur ; sōra kězēm bażā'mê tut der anē-da koparêr, bir köşeje dajarlar o-da bir altun iskemle olur, öbür bażā'nē-da tutar, anē-da koparup bir köşeje korlar, o-da bir altun iskemle olur. Kězēm başēmê tut dejerek kěz devin başēnê tutar, kēza jine bir ārê gelerek hajkêrēnşa çożū do'urur amma devin başē-da kopar, kěz ejvā baba başēn-da koptu der, dev-de kězēm odanēn ortasēna atê-ver dejinşe kěz-da kaldêrêr kafajê atar, bir āla dōšek olur-ki dūnjada hiç eşi

görülmemiş, gödesi-de jere jajélarak bir āla halé olur. Nejsé kézê jatā jatêrêrlar, bir kaç gün geçer, kézên bu jolda do'urmasênê her kes işidir, kim işittise gelüp odasênê sejr ederlermiş.

Birde bu kézên asêl anasê babasê olan padiša-da bunu işittikte kendi kézê oldūnu bilmejerek karêsêna hajdê şunu biz-de gidüp sejr edelim deje jola čekarlar, gele gele padišahên sarajêna gelirlar. Kêz-da šezade ile odasênda jemek jerlermiş, birde anasîle babasê oda kapusundan içeri girinže kez bunnarê görüp tanêr amma anlar kendi kézê oldūnu tanêmazlar, lakin padiša kézê görünže žani gönülden sever, ol kadar sever-ki odadan dêsarê çekmasênê istemez, halajêklar-da bir sêraja dizilmişler karşularênda dururlarmêş. Hemen kézên babasê karêsêna hanêm sultan šu halajêklarên janêna jaklaşalêm-da šu lijen ibriji alup sen lijeni tut ben-de su dōkejim-de šu kez ile olanê bir ejiže sejr edelim dejerek hemen kézên anasê-lijeni eline alêr, babasê-da ibriji alarak bunlar jemeklerini jejüp bitirinže lijen ibriji götürerek illönže kez sōra-da olan ellerini jêkarlar. Andan kez babasêna anasêna ej babažêm sen benden ne dilersin deje sordūn vakit ben-de sana demistim-ki annem lijen tutsun sen-de ibrik ile su dōk dedimde bana güženerek sokā atmêštên, bak šindi bunža jollarê tepüp gelerek jine kendiniz benim elime su dōktünüz, demek-ki benim o vakit size bunu sōjlemeklîm kendilimden olmajup hem-de senin beni kōmaklên haksêzmêş dejinže padiša aman kezêm ben günā işledim Allah benim suçumu aff etsin, sen-de aff et, istedin İerini buldu, jine dūnjada ayrette evladêm sin dejüp jeniden kêrk gün kêrk geže šenlik japarlar, bir birlerine ka'uşup ölinžeje kadar otururlar.

26.

Ervel zamanda bir çifçi varmêş, bunun birde ölu varmêş, bu çifçi ölu ile hergün tarlaja gidüp çift sürerlermiş, jemek vaktê eve gelüp jejüp içüp jine işlerine giderlermiş. Günlerde bir gün olan eve gelüp anasêndan jeježek istemiş, anasê-da bekle baban gelsin-de beraber jejelim deje olana jemek vermez, o-da anasêna darêlup başênê alarak čekar gider.

Gide gide bir šehre varêr, birde bakar-ki šehrin dêsarêsênda

bir çok adamlar toplanmışlar, mejerse şehrin beji seyre çekmiş imiş, hemen olan dōru anlarēn janēna varēr, selam verir, anlar-da olanēn nereden gelüp nereje gittini sorarlar, o-da anasēna darēlup kaçtēnē söyler. Bej bu ōlandan çok hoşlanup der-ki ōlum gel benim janēmda otur, benim bir çok hayvanlarēm var-dēr, gündüzleri annarē da'a götür otlat, akşam üstü jine topla getir, olan-da pekī dejüp orada kalēr; bej bunu evine götürür, kendisine çoban japar, olan bejin söyledī gibi sabā olunça kojunlarē alup da'a götürür, akşama kadar otladēr, akşam üstü toplajup jine eve getirirmiş. Bir gün beş gün böyle gidüp gelir, bir geze odasēnda jatērken bejin kēzē javaş javaş gelüp olanēn odasēna girer, olan-da kēzē görünže vaj sen kim sin dedikte kēz aman çoban sus kimse dujmasēn, ben seni gördüm günden beri žani gönülden sevdim, aman beni kimseje dujurma, bunu bir sen bir-de ben bilejim. Ōlan aman kēz bej baban bizi dujarsa sōra beni öldürür fēlan dedise-de kēz ōlana pek çok jalvarēr jakarēr, her neyse olanēn gönlünü eder, birde bunlar oturup ejlenirler, kēz gider bir çok jemişler getirir, beraber jerler içerler, sabaha kadar ejlenirler; sabā oldukta kēz jine odasēna gider, olan-da kojunlarē alup da'a götürür akşama kadar otladēr, akşam üstü toplajup jine eve getirir. Gezeleri kēz ile ejlenüp gündüzleri-de dāda kojun otlarak bir iki sene kadar orada oturur, kēz-da buna pek çok paralar verirmiş.

Günlerde bir gün bu olan anasēnē babasēnē düşünüp beje der-ki aman bej bana izin ver, ben anama babama gidežēm, bej-de buna çok baıxsēşlar verüp izin verir, olan kalkar kendi köjüne gitmē. Kēz bunu gördükte aman efendim bu vakta kadar ben seninle ejlenijordum šindi sen gidijorsun, jā ben kiminle sevişüp ejlenežēm der, olan-da šindi bana izin ver, ben çok durmajup jine gelirim, anam babam-da šindiye kadar benim içün çok ālamēşlar-dēr gidüp anlarē-da sevindirejim der. Kēz šindi sen oraja gittikte seni anlar bir daha brakmazlar, ben-de aškēndan burada deli olurum, bari gelmeježek olursan ben seni arajup bulmak içün bana jerini söyler, olan-da fēlan köjde fēlan jerde deje jerini anlattēkta Allaha smarladēk dejüp çēkar gider. Gide gide kendi köjüne varēr, birde evine gittikte anasē babasē bunu görüp vaj çozūm sen šindijedek nerde

idin, biz seni öldü sandék, mejer sen sâ imişsin, şükür bizi Allah ka' uşturdu deje sevinirler, olanê oşajup severler bakarlar-ki olanda para çok, hajdê seni evlendirelim deje dün japmā kalkarlarsa-da olan kēzēn geležēni bildīnden anasēna ben evlenmem fēlan demişse-de anasē dinlemejüp dün japmā kalkar. Ōlan-da kendi kendine adam sen-de, o kēz babasēndan nasl kaçup-ta geležek deje anasēnēn dedīne ujar, en sōra bir kēz bulup dün japup bunu evlendirirler.

Beş on gün geđer, birde bejin kēzē olanēn gelmedīni görünže bir geže kimse dujmadan jükte hafif pahada ā'r biraz eşja bir çok-ta para alup bir ata binerek dōru olanēn oldū köje gelir, olanēn anlattē gibi evinin kapusēna gelir. Mejer olan karēsüle penžerede oturmuş, kēz bunu görünže :

Kēz : Ben babamēn evin jēktēm
tavladan dorusun çektēm
jüz bin altun aldēm çektēm
bin gidelim bejim olan.

Ōlan : Türkmen kēzē türkmen kēzē
sabahēn seher jēldēzē
git gidemem türkmen kēzē ;
kēr atēmēn nalē jok-tur
arkasēnda çulu jok-tur
bir geželik jemi jok-tur
git gidemen türkmen kēzē.

Kēz Bejim olan paşam olan
kolum jastēk saçēm jorgan
bin gidelim bejim olan ;
bilezijim nal edejim
ferežemi çul edejim
inžilerim jem edejim
bin gidelim bejim olan.

Ōlan : Öküzümü çifte koştum
tozumunu jere saçtēm
ben bir helal jere düštüm
git gidemem türkmen kēzē.

Kéz : Öküzünü kurdlar jesin
tozumunu kuşlar jesin
helal ekmek haram olsun ;
paça pişirdim o-da jâlê'ênda bâlê
var git hej it köpejim ölu
ben istemem şinden gerü.

dejerek kéz jola girüp çekar gider. Gide gide bir dā başına varer, orada bulunan bir mārāja girer bakar-ki içinde kimse yok, der-ki bari ben-de burada oturajem, atendan iner, kendi girer mārada oturur. Bir gün oradan çok jük hayvanlarê geētini görür, māradan çekup anlarê çevirir, adamların başına keser, hayvanların yüklerini aler salê verir ; mejer o mārānın jakênında bir köj varmêş, o hayvanlar ile başka köjlerden şehirlerden oraja jejezek taşêrlarmêş, bu kéz-da oradan nekadar hayvan insan geçerse hepsini çevirüp alermêş, birde o köjün adamlarê aźlêktan hep kêrelêrlarmêş, bunu işidirler-ki oraja gitmek için jük hayvanlarêne çevirüp öldüren bu kéz oldūnu anlarlar. Bir gün köjün beji bu kēza bir adam gönderir, ejer benimle gouga etmek isterse, çeksen mejdana der, o adam gelir kēza söyler, kéz-da herne japarsa ben ana karşu dururum deje beje çaber jollar, bej-de köjlülerin o'ullarêne toplajup asker eder, bin kişi toplajup kēzın oldū mārāja gönderir kéz-da atēna binüp kēlêžēnê çeker, o bin kişiye karşu durup kendisine hiç zarar dokunmaksēzın beş jüzünü öldürür, öbürleri-de biz jine bununla gouga edežek olursak bu bizi-de öldürežek-tir dejerek geri kaçarlar. Mejer anların içinde köjün büyüklerinden birinin bir ölu varmêş, kéz bunlar kaçarken o olanê eline geçirerek diri diri tutar ; ötekiler kaçar, anê aler mārāja getirir, olan-da bu kēzın kéz oldūnu bilmejüp beni-de öldürežek deje korkusundan hiç bir şey japamaz, kéz-da bu olan ile oturup bir jerde jer içüp jatêrlarmêş, bir çok vakit bir arada kalmêşlar. Bir gün kéz olanı der-ki hajdê seni anana babana götürejim görüšünüz jine buraja gelelim der, olan-da pekî dejüp bunlar atlara binüp dōru köje giderler, birde köjlü bu kēzê görünže korkusundan herkes bir jere kaçar. Bunlar dōru o olanın evine giderler, anasê babasê olanê görünže hepsi sevinüp bunnarê içeri alêrlar, kēzdan-da pek çok kork-

tuklarêndan artêk ne türlü hoşlandêrağaklarêne bilemezler ; her nejse biraz otururlar konuşurlar, olanê anasê babasê öpüp oğşar, kěz-da hajdê jine gidelim demesile olanên anasê babasê aman bu geže burada kalênêz deje jalvarêrlar, kěz-da hajdê kalalêm deje o geže orada müsafir olurlar. Geže olur, kěz olanên babasêna der-ki barî bu geže burada kaldêk, komşulardan bir kaç kişi çā'rênêz-da görüşüp ejlenelim, olanên babasê-da uşā'nê jollar hajdê git imamê falanê çā'r gel der. Uşak gider, bir kaç kişi komşularê çā'rêr, birde bunlar gelirler görürler-ki mārada-ki adam gelmiş, bunu görünže akêllarê başlarêndan çêkar, korkularêndan hiç kimse sesini çêkaramaz. Her nejse kěz lakêrdê açarak öt den beriden söyleşir, onlar-da evet efendim sepet efendim pek güzel efendim fêlan deje kězên lakêrdêlarêne dinlerler, sōra kěz der-ki ej komşular, beni şindije kadar erkek bilijordunuz hal bu-ki benim bir sevdim vardê anê kajb ettim, aşkêndan kendimi dālara atarak anên derdinden ne japažā'mê bilemejüp aşkêne onudajêm deje bu kadar adamlarê kestim sizinle-de bu kadar gouga japtêm, lakin ben kěz-êm deje kal-pā'nê başêndan çêkarup saçlarê dökülünže her kes şaşêrup, kěz-da beni Allahên emrîle şu olana nikjā edin dedikte hemen orada bulunan imam komşular bu kêzê olana nikjā edüp kêrk gün kêrk geže dūn ederler, kalan ömürlerini safâ ile geçirirler.

27.

Bir padişahên üç ölu bir-de kêzê varmêş, padişa günlerde bir gün çastalanêr, o'ullarêne çā'rêr der-ki ej o'ullarêm ben artêk öle-žê, öldükten sōra bu kězême her kim isterse veriniz deje söyler, bir kaç gün geçer padişa ölür, bÿyük ölunu taхта geçirirler padişa olur, alajlar japarlar. Biraz vakitten sōra bir gün bir derviş gelir padişahên kěz kardaşêne ister, o-da vermez kovar derviş gider ; bir kaç günden sōra jine gelir isterse-de jine vermejüp dervişi döverek kovarlar. Ertesi gün bir dev gelir, o-da jine padişahên kěz kardaşêne ister padişa-da vermez, küçük olan der-ki şah kardaşêm baba-mêz bize dedi-ki kěz kardaşêmezê her kim isterse verelim, siz ise geleni dövüp kovijorsunuz, padişa jine vermejüp devi kovarlar. Bu kěz bir gün has baçêde gezerken bu dev gökten kuş gibi inerek kêzê

kaptē gibi gider. Birde anasē kardaslarē bire tutamadēn-mē kapamadēn-mē deje koşuşurlarsa-da dev kuş gibi uçar gider. Bunlar ālarlar sēzlarlar padişaha ūte gelen dervise vermedin-de sankē eji-mi japtēn, ūindi dev kaptē gitti fēlan deje padişaha darēlērlar, o-da siz bana her vakit bunu sōjlejūp bašēma vuražaksēnēz bari gidejim kēz kardasēmēzē arajup bulajēm der, birde ortanžu kardasēnē tažta oturtur, parmā'nda-ki jüzūnū anēn parmā'na takar, bu jüzük her ne vakit parmā'nē sēkarsa bil-ki ben jā öldiim jā bašēma fena bir iş geldi, bundan anlarsēn dejūp ēēkar gider.

Gider gider bir ēok jer gider amma ne kōj ne ūeher ne bir insan gōrmez, jalēnēz dōrt janē dā olarak gider; az gider uz gider dere tepe dūm dūz gider bakar-ki karşudan bir kōşk gōrūr, gide gide kōşkün janēna varēr, pek ēok jorulmuş oldūndan orada bulunan bir ā'žēn altēnda biraz oturur dinlenir. Mejerse kēz kardasē o kōşkte imiū, anlar-da jemek jemiūler, halajē sofrajē almēū penžereden silkerken ā'žēn altēnda bunu gōrūr vaj hanēmisi burada bir adam oturijor, kēz-da nasl adam deje gelir penžereden bakar, gōrdū gibi kendi kardasē oldūnu anlar, ēā'rarak iēeri alēr bojnuna sarēlēr aman kardasēm deje ālar güler. Her nejse gōrūşūrler otururken birde kōşk sallanēr, ōlan aman kardasēm ne olijor dedikte kēz-da ūte beni alan dev geliyor, ūindi seni gōrūrse öldürūr dejūp hemen ōlana bir tokat vurur testi japup kor, birde dev iēeri girer kēza jahū adam eti kokijor, kēz-da ēok ūej burda adam ne arar fēlan derse-de dev buna kanmaz, dōru sōjle hangē kardasēn geldi der, kēz-da ne japsēn bījūk kardasēm geldi dedikte dev neredē ēēkar gōrejim, kēz-da sen ūindi onu öldürürsün, dev biūej japmajažā'na jemin eder, kēz-da testiye bir tokat vurur ōlan ēēkar, dev bunu gōrūnže ne japažā'nē bilemez amma biūej japmajažā'na jemin etti iēün ōlana dokanmaz. Akşam olur, dev hajdē karnēm ažēktē jemek getir der, kēz-da bir tepsi jemek getirir, hemen dev o jemekleri iki lokma edūp hepsini jer, ōlan ile kēz jejemezler. Nejse jatak japarlar, bir jatā dev girer, birine ōlan jatēr, kēz-da iki jatā'n arasēna oturur gergefini alēr baūlar nā'ū iūlemē, dev kēza der-ki kalkup jat-sana, kēz-da kardasēm jarēn gidežek anama elimle bir mendil iūlejūp jollajažām deje jatmaz, sakēn dev ujanēr kardasēmē ujurken keser deje sabaha kadar kēz

ujujamajup oturur. Sabā oldukta dev kalkar olana der-ki hajdē bakalēm er isen mejdana ček, olan-da ne japsen bir kerre tuzā tutuldu, kalkarlar atlarēna binüp mejdan jerine čekarlar, dev olana hajdē bakalēm davran, olan-da şaşērmasēndan siz davranēn, dev-de gürzünü attē gibi olanē atēndan düşürür, sōra gelir başēnē kesmē, kēz-da bā'rarak aman el verir artēk demesile dev čekar gider, kēz olanē alup jarasēna merhem kor jatā jatērēr.

Birde ortanża kardaşēnēn jüzük parmā'ne sēkar ejvā kardaşēma bir şej oldu kalkup küçük kardaşēnē tahta oturdur, jine o jüzü anēn parmā'na geçirüp senin-de bu jüzük herne vakit parmā'ne sēkarsa anla-ki benim-de başēma bir şej geldi dedikte atēna binüp jola čekar. Az gider uz gider, dere tepe düm düz giderek otura kalka gide gide günlerde bir gün kardaşēnēn oldū köşke varēr, bir ā'ž dibine oturup dinlenirken kēz-da penşereden kardaşēnē görür, ejvā ortanża kardaşēm-da gelmiş deye anē-da köşke alēr, hoş-pešten sōra olan kardaşēnē jatēr gördükte kēz kardaşēndan sorar, o-da devin japtēklarēnē anladēr. Bunlar konuşurken birde köşk sallanarak olan noldūnu sorup kēz-da kardaşēm šte dedim dev gelijor öjle derken korkusundan aman beni sakla dedikte kēz hemen olana bir tokat vurur süpürge japup kapu arkasēna kor ; birde dev içeri girer adam eti kokijor deye kim geldini kēzdan sorar, o-da kimse gelmedi fēlan derse-de dev kanmajup jine sorar, o-da ortanża kardaşēnēn geldini söyler, dev hanē neredede getir görejim dedikte kēz anē-da bunun gibi japarmēsēn der, o-da bir şej japmajažā'na jemin edüp kēz-da olana bir tokat vurarak mejdana čekarēr. Dev bunu görünže hoş geldin fēlan derse-de kēzē istedi vakit vermemek istediklerēün anlardan nasl öz alajēm deye dişlerini bir birine çakarsa-da bir şej japmamak için jemin ettinden sesini çekaramaz. Her nejse uzatmajalēm kēz jemek hazērlar getirir, bunlar sofraya otururlar, dev bütün jemekleri iki lokma edüp jer, berikileri bir lokma bile almā brakmaz, sofrajē kaldērērlar, jatakm vaktē gelir, kēz iki jatak japar, birine dev girer, birine-de ortanża kardaşē jatēr, kēz-da jine gergefini alup iki jata'n arasēna girer, başlar gergef işlemē. Dev kalkup jat-sana dedikte kēz-da kardaşēm jarēn gidežek anama elimle bir mendil işlejüp jol-lajažām der, dev-de ujur, kēz bunlarē bekler. Sabā oldukta dev

jatā'ndan kalkar, ortanža ōlana-da er isen mejdana ček deje söljer, ōlan-da çaresiz kalup atēna binerek mejdana čekar, dev-de buna bir güz atup atēndan düşürür, jine çekar gider, kéz bunu-da alēr bir jatā jatērēr.

Birde küçük kardaşlarēnēn parmā'nē jüzük sēktēkta o-da evvā ortanža kardaşēma-da bişej oldu bana-da durmak olmaz gitmeli dejerrek anasēnē çā'rēr, šte ben-de gidežēm gel taхта otur, padişālēk et der, anasē ōlum anlar gitti, sen-de gidežēn jā gelir jā gelmezsin, ben sızsiz burada ne japarēm, bari onlar gitti sen gitme, ejer sā olurlarsa gelirler fēlan derse-de ōlan anam böyle olmaz elbet ben-de gitmeli-jim, kurtulursak üçümüz-de geliriz, olmazsa hepimiz ölür gide-riz dejerrek anasēnē taхта oturdur, jüzü verir, senin-de bu jüzük ne vakit parmā'nē sēkarsa bil-ki ben-de anlar gibi bir derde ūradēm, sen-de ister gel ister gelme dejüp atēna biner jola çekar. O-da gide gide anlarēn oldū jere varēr, bunlar bir birile görüşürler, başla-rēna gelenleri anlajarak korkuja varērsa-da ne japsēn-ki anasēnēn dedini dinlemejüp oraja gelmiş bulundu, benim-de başēma jazēlanē görürüm deje otururken jine köşk sallanarak ōlan-da bunun aslēnē sorar, kéz devin geldini anlattēkta ōlan ne japažā'nē şaşērarak kēza jalvarmā başlar, kéz-da buna bir tokat vurur ōlanē bir su barda'e japar kor, dev adam eti kokijor dejerrek içeri girdikte kéz ōlanē söljemez, dev-de ejer küçük kardaşēn geldise ona bir şej japmam, çünkü ben seni istedim vakit o dedi-ki babamēz her kim isterse verin dedi deje öbür kardaşlarēna söljemişti, anēnčün ben ona bir şej japmam. Kēz bardā bir tokat vurup ōlanē çekarēr, dev buna bujrun fēlan deje biraz güler jüz göstererek ōlanē pek sēkmaz, jine jemek vaktē gelir, sofraja otururlar, jine dev olanža jemekleri iki lokma edüp bitirir, berikiler až kalēr; nejse geže olur kéz jataklarē japar, jattēklarēnda kéz gergefini alup sabaha kadar oturur. Sabā olunža³ dev küçük ōlana-da hajdē er isen sen-de çek mejdana dejüp atlarēna bindiklerinde ōlana bir güz vurdū gibi anē-da atēndan ašā düşürür çekar gider, kéz onu-da alēr bir jatā jatērēr.

Bunlara bakmakta olsun analarēnēn-da parmā'nē jüzük sēkar, o-da evladlarēmēn hepsi-de elimden gitti bundan sōra burada ne oturajēm ölürsem ölür giderim, kalērsam anlarla belki buluşurum

deje çozuklarēn babalarēndan kalma javuz bir atē varmēš, anē çeküp üzerine binerek birde sevgili bir halajē varmēš, anē tayta oturdup kendisi çekar gider. Az gider uz gider dere tepe düm-düz gide-rek altē aj bir dizije gider amma o'ullarēnēn gitti jola gitmez, gider gider bir türlü anlarē bulamaz; bir gün bir dā başēna iner bakar-ki ne köj var ne šeher var, dört janē dā, orada oturarak aźlēktan susuzluktan kendinden geçüp düşünürken birde at çiş etnē başlar. Kadēn susuzlūndan hemen atēn sidīnden üç avuž su jerine iđer bakar-ki bu kadar jol jürüdü anlarē bulamadē, daha ne kadar gitsem nafile dejerek geri dönüp sarajēna gelir. Biraz vakit geđer bakar-ki kadēnēn karnē gittikē sişer, anlar-ki kendisi gebe dir, buna aźblenüp aman jā rabbi benim erkejim yok, bu neden oldu dejerek düşünür dururken birde halajē gelir, hanēmēn düşündünü görünže ne oldūnu sorar, hanēm-da işi anladēr, o-da gitti jolda neler gör-dünü ne iş tuttūnu sorup kadēn-da hiç bişej görmedim amma bir gün çok susameštēm, atēn sidīni içtim demesile halajēk-ta hanēm siz bu atēn sidīnden gebe kalmēšēnēz der, hanēm-da ā kēz bunu eji sōj-liyorsun amma şindi herkes benim bōjle oldūma inanmazlar, gidüp kötülük ettim sanērlar, bunu nasl japmalē dedikte halajēk hanēmēn do'urma vaktē gelinže hanēmē hamama götürür kimse duymadan orada do'urtur. Hanēm bir olan çozuk do'urur, halajēk bunu kundaklar sarar sarmalar, sabaha karšu konā'n kapusu önüne çozū brakēr, sokaktan geçenner aman buraja bir çozuk brakmēşlar deje gelen gečen toplanēr, halajēk-ta penžereji açarak ne dir o deje sorar, anlar-da burada bir çozuk brakmēşlar ana bakijoruz demelerile halajēk aman o çozū biz alalēm fēlan deje konā'n iđerisinde bir gürlütü bir harēltē japarak her kezi ujkusundan ujangdērēr, kimse bunun aslē noldūnu anlamajarak çozū iđer i alērlar; hanēm-da aman benim dört tane çozūm kajb oldu, bunu ben büjütejim-de bari anēnla ejlenirim dejerek çozū ejiže bakar büjütür, kimse hanēmēn çozuk do'urdūnu anlajamaz.

Kēsa keselim çozuk onbir oniki jaşēna girer. Günlerde bir gün hep çozuklar bir jere toplanēr, žirid ojunu ojnarlar, bu olan-da anlarla ojnariken elinde-ki dejnejini attē gibi bir çozūn gözünü çēka-rēr; bütün çozuklar buna hej pič anasē babasē belirsiz, bizim ojnu-

muza karēštēn-da gözüümüzü čekardēn fēlan deje bunu kovarlar, olan-da anasēna gelüp ālar, çožuklar bana pič dediler, benim anam babam jok-mu dedikte anasē-da senin anan ben, baban öldü fēlan derse-de olan buna kanmajup elbet bana çožuklarēn pič demelerinin aslē var-dēr, bunu bana söjlıježēn joksa seni keserim dejüp kadēnē jatērēr, pičā'nē eline alēr, kadēn-da korkusundan oldū gibi anladēr, çožuk-ta anlar-ki kendisi atēn ōlu-dur, kadēna anam benim kardaš-larēm šindi nereje gitti, o-da šöjle oldu bōjle gitti amma neredede olduklarēnē bilmem der, olan-da mutlak ben annarē gidüp bulurum, anasē-da ōlum gel gitme, anlar ölü-mü-dür, sā-mē-dēr bilmeziz, bari sen-de bašēnē derde salma, hem ben-de anlarēn ažēsēnē unuttum, šindi seninlen ejlenijordum, sen-de gider sen artēk benim halēm niže olur deje çok sözler söjlerse-de olan bir türlü durmaz, elbet gidüp ōlülerini olsun bulurum deje babasē olan ata binüp jola čekar.

Gider gider, günlerde bir gün kardašlarēnēn oldū köške varēr bakar-ki bir kēz üç-te kardaš oturijorlar, üçü jataкта biri-de anlara hizmet edijor amma anlar bunu bu anlarē tanēmaz ; mejerse anasē ōlum sen anlarē bulsan-da bir birinizi tanēmazsēn deje parmā'n-da-ki jüzü vermiş imiş. Ōlan siz kim siniz deje sordukta, anlar-da biz dört kardaš-ēz, fēlan padišahēn çožuklarē-jēz, o-da ben-de anēn çožū-jum, anlar jalan söjlıjorsun bizim baška kardašēmēz jok-tur, sen kim sin dediklerinde olan-da jüzü gösterir, bunlar jüzü gördükleri gibi bilirler-ki babalarēndan kalma jüzük-tür, elbet bu-da bizim kardašēmēz olsa gerek-tir derler. Birde konuşurlarken jine köşk sallanmā bašlar, olan-da hemen jerinden kalkup gidi anas-sēnē fēlan ettiimin deje jerinden kalkar, kēz ile olanlar bunu görünže aman bu nasl çožuk-tur, hič-de korkmijor derler ; kēz aman karda-šēm bu dev senin bildēn adamlar gibi dejl-dir, sana bir kerre vurursa jere geçirir, olan kēzdan bunu işidinže hele gelsin-de ben ana bir vuruşta jerē geçirmeji göstereyim der. Bunlar dört kardaš bir birinin jüzüne bakarak olanēn bu halēna šašarlar, birde dev içeri gelir kēza der-ki hanēm atēn ōlu-mu geldi deje sorar, o-da hā o geldi dedikte dev odaja girer, atēn ōluna vaj efendim sefa geldiniz hoş geldiniz nasl oldu-da buralara düštünüz der, çožuk šte öjle işim düštü-de sizinle görüşmē geldim der. Dev iki diz üstüne oturup çožuktan kor-

kusundan sesini çekaramaz, birde kěz jemek getirüp sofraya otururlar, atên ölu devin japtê gibi bütün jemekleri iki lokma ederek bitirir, bunlarên hepsi aź kalêr. Nejse otururlar konuşurlar, jatmak vaktê geldikte kěz jataklarê bir sêraja japar, sakên jine bu çożû-da öldürürler korkusîle kěz jatmaz, çożuk-ta kězên jatmadêne sorarak, kěz-da devin korkusundan jatmadêne sôjler, olan kêza hajdê sen jat, o bişej japamaz, ben anê beklerim fêlan deje kěz-da jatêr, olan sabaha kadar ujumaz. Sabâ oldukta olan deve hajdê er isen çek mejdana deje sôjler, dev-de ne japsên-ki bir kerre ele geçti; atlarêna binerler, mejdana çekup olan ašâ jokerê gezinerek deve bir kerre saldêrêšta atêndan kêrk adêm uzâ dÛşürür, dev-de er isen bir daha vur dedikte çożuk beni anam bir kerre do'urdu dejerek gider, dev-de geberir. Her nejse bunlar devin öldÛnden çok sevinÛp bunlar beş kardaş atlarêna binerler, dôru saraja giderler, analarê lalalarê dadêlarê bunlarê görünže hepsi sevinÛp öpÛşürler, bÛyük olan-da der-ki padišâlêk bize jaramaz, hepimizin pelivanê bu oldu, padiša-da o olsun dejerek atên ölonu padiša japarlar amma çożuk der-ki bu devin ne kadar kardaşlarê varsa anlarê-da öldürmedikten sôra burada duramam, çünkü jarên öbür gün anlardan biri daha gelir, jine bizi halêmêza kojmazlar anlarê-da öldürmeli-jim, berikiler aman kardaşêm bizi brakup gitme, anlar bir daha buraja gelemezler fêlan derlerse-de çożuk durmajup atêna binÛp jola çekar.

Az gider uz gider, dere tepe dÛm-dÛz giderek günlerde bir gün bakar-ki o devin kardaşêndan biri bütün a'žlarê kökünden çekarup bir biri üzerine jê'iyor, varup ne japijorsun deje sorar, o-da benim bir kardaşêm vardê, anê atên ölu derler biri var-dêr o öldürdü, sakên bizi-de gelüp öldürmemek için bu a'žlardan kale japijorum der, olan-da atên ölonu sen bilirmisin, o-da jok demesîle olan devin burnunu tutarak atên ölu bøjle bir kerre tutarsa koparêr deje devin burnunu koparêr, dev-de anlar-ki bu atên ölu-dur, aman kardaşêm beni öldürme senin dÛnja aźirette kardaşên olajêm deje jalvarêr, olan buna bişej japmajup janê sêra alup gider. Jine biraz giderler bakarlar-ki devin kardaşlarêndan biri-de nekadard bÛyük taşlar varsa hepsini bir biri üstüne jê'up durijor, olan ana-da ne japtêne sordukta o-da beriki gibi sôjler, olan anên omuz başêna basarak atên ölu

adamê böjle japar der, o-da anlar-ki atên ölu bu imiş, hemen başlar jalvarmā. Bunlar jine jola düşerler, gide gide bir dā başēna varup görürler-ki bir sürü kojun otlıjor amma başlarēnda hiç bir kimse jok, nejse bunlar biraz otururlar, elbet bunlarēn bir adamê olažak-tēr deje beklejüp dururlar ; birde akşam olur, sankê kojunlarē bir kişi sürer gibi kojunlar jola düzülüp giderler, bunlar-da bu hajvanlarda bir iş var hajdēn bakalēm nereje gidežekler deje kojunlarēn arkasēndan giderler.

Gide gide kojunlarēn bir mārānēn içine girdiklerini görürler, anlar-da o mārāja girerler bakarlar-ki kap kažak her bir šej içinde var amma adam olarak kimse jok ; her nejse biz burada lalērēz deje o geže orada kalērlar, kojunun birini kesüp pişirir jerler jatērlar. Sabā oldukta atên ölu bunlara sizin biriniz burda kalsēn bize yemek pişirsin, ikimiz-de bu kojunlarla gidelim der, ona bir kojun verirler sen bunu pişir derler ; o-da kojunu keser bir tenžereje kor, berikiler-de kojunlarla giderler. Birde mārada-ki kojunu pişirirken kapu açēlēr, bir koža karēnēn biri belı bükük içeri girer, ölüm bana biraz et ver, o-da pekī dejerek arkasēna dönüp piča'ē alajēm derken karē tenžereden kojunu kaptē gibi kaçar gider, herif-te arkasēndan baka kalēr. Akşam oldukta berikiler kojunlarla gelirler, hanē bakalēm getir kojunu jejelim derler, o-da hek-mek deje durur, atên ölu ulan noldu pişirmedin-mi ne japtēn der, o-da işi oldū gibi anladēr, vaj gidi ešşölu ešek, ā'žlarē kökünden çekarup-ta bir biri üstüne jē'ijordun, bir karēnēn işini bitiremedin-mi fēlan deje bunu azarlar, nejse bir iş dir olmuş, başka bir kojun kesüp jerler. Sabā olur öbürünü mārada brakēr, büjün sen yemek pişir bununla ben gidejim der, bir kojun brakup giderler, bu-da jine kojunu oža'a kor, pişirirken jine koža karē gelir biraz et ister, o-da piča'ē almā kaptēkta karē-da kojunu kaptē gibi kaçar. Akşam olunža kojunlarla berikiler gelir bakarlar-ki jine yemek jok, buna-da behej herif sen-de koža koža taşlarē bir biri üstüne jē'ijordun amma bir koža karējē def edemedin fēlan der, başka bir kojun kesüp jerler içerler. Sabā oldukta atên ölu kendisi mārada kalup, ötekileri kojunlarla jollar, birde kojunu keser tenžereje kor, pişirirken koža karē jine gelir ölüm biraz et bana-da ver-sene dedikte olan hemen piča'nē elinden çekarēr, nine

tut şunun baĵā'ndan der, karē-da bana et vereĵek deĵe kojunun ba-
ĵā'ndan tutunĵa ōlan piĉa'e kaldērup koĵa karēnēn bojnuna vurdū
gibi kafasē jere dūşūp br br br japaraktan juvarlanarak gider.

Ōlan arkasēna dūşūp bakar-ki kafa bir kujuja dūşer, ōlan-
-da ben bu kujuja girerim deĵe oraja bir ĉomak diker, geri dōner
māraja gelir ; meĵer bu karē ĵadēlardan imiş. Akşam olunĵa ōteki-
ler-de kojunlarla māraja geldikte bakarlar-ki koĵa karēnēn gōdesi
oĵak bařēnda jatijor, bunlar bir birlerine ulan bu atēn ōlu nasl
adam, bunun elinden hiĉ kimse kurtulmijor deĵe ōlandan ĉok kor-
karlar ; nejse pişirdi kojunu jerler, biraz oturup geĵe olunĵa jatērlar
ujurlar, sabā oldukta kalkarlar, atēn-ōlu der-ki ej arkadaşlar, ben
bu ĵadē karēsenēn bařēnē kestim amma o baş şurada bir kuju iĉine
girdi, siz biraz ip bulun ben o kujuja girejim bakajēm iĉinde ne var-
-dēr, anlar-da gidūp biraz ip getirirler, kujunun janēna gidūp atēn
ōlu ipi belinden bālajarak berikiler-de kujuja sarkēdērlar. Ōlan
kaju dibine iner, bir demir kapu gōrūr, aĉarak iĉeri girer bakar-ki
ĵennet gibi bir baĵĉe janlarē ĵam ĉerĉeve ile kapalē, iĉinde bir
kēz oturmuř gergef iřler, ōlanēn gōlgesi gūneřten ĵama vurmūř
oldūnu kēz gōrūnĵe hemen arkasēna bakarak ōlana ej jīt bu-
raja sen nereden geldin deĵe sorar, ōlan-da bir ĵadē karēsenēn
bařēnē kestim, o bař-ta bu kujuja girdi, ben-de anēn iĉūn buraja gel-
dim. Kēz kafajē gergefin altēndan ĉēkararak bu-mu-dur deĵe ōlana
gōsterir, ōlan-da hā o, bu kim dir dedikte kēz-da o benim anam-dēr,
ōlan kēza hajdē seninle gidelim, kēz-da benim iki kardařēm daha
var-dēr anlarē-da almajēnĵa gitmem der, ōlan daha eĵi sōjledin
jā, bana anlar-da lazim dir, bir daha olsa pek eĵi olurdu amma elbet
Allah bir daha bize verir. Kēz ōbūr kardařlarēnē ĉā'rarak bunlar
hazērlanup hepsi kaju dibine gelirler, ōlan kēzēn birini ipe bā'lajup
ōbūrleri-de ĉekerler, jine ipi sarkētēklarēnda ōlan kēzēn birini daha
bā'lajup ĉēkerler, jine ipi sarkēdērlar, kēz ōlana der-ki ej jīt şindi
sen ĉēk sōra-da beni ĉēkar derse-de ōlan dinnemeĵup kēzē bālar
jokarē ĉekerler, jokardakiler bir birlerine derler-ki hajdē bu kēzlarē
alup gidelim, atēn ōlu bir daha kujudan nasl ĉēkaĵak deĵe bunlar
ipi sarkētmařlar ; atēn ōlu kujuda kalēr, bunlar kēzlarē alup bir
şehre giderler, bir ev tutup otururlar.

Atén ōlu o baĉede gezüp dururken bakar-ki bir ā'žen üzerinde bir çok kuş jaurularē žaul žiul ötüsürler, bir jēlan-da ā'ža sarēlmēš kuş jaurularēnē jemē čekar, ōlan hemen hančerini čekarup jēlanē üç parça eder, sēžaktan jorulmuş oldūndan ā'žen dibinde jatēr ujurmuş, ōlan ujurken o kuş gelir, her jēlda o kuşun jaurularēnē jēlan jermiş. Kuş ōlanē görünže seni gidi melun seni benim jaurularēmē her sene sen jejorsun deje ōlana saldērēr, jaurularē-da jēlanē göstererek o bizim düşmanēmēzē öldürdü derler; kuş-ta bunu işidinže ōlana bišej japmaz, üzerine güneş vurmuş oldūndan bir kanadēnē güneşe perde birile-de ōlanē jellermiş. Ōlan biraz geçtikte ujanup gözünü açar, kuş buna dile benden ne dilersin, o-da senden şu kujunun ā'zēna çekmasēnē dilerim der, kuş pekī amma bana kērk tane kojun bula bilersen seni kuju ā'zēna čekarērēm der, ōlan baĉede gezinerek kēzēn gergefi janēna gelir bakar-ki kērk tane kojun hazēr, kuş gelir bunlarēn tulumlarēna su doldurup bir kanadēma kojunlarēn etini bir kanadēma-da tulumlarē as, kendin-de üstüme bin gak dedikče et gēk dedikče su ver der. Ōlan kuşun dediklerini japar, kuş-ta kuju dibine gelir, ōlan kojunlarē kuşa jükledüp kendi-de üstüne biner, kuş uçarak gak der et verir gēk der su verir, birde kujunun ā'zēna çekmā biraz kalēnža ōlan-da kojunun birini düşürür, kuş-ta gak dejinže et olmadēndan hemen bažā'ndan biraz kesüp kuşa verir, kuş-ta onu adam eti oldūnu bilerek jemez, dili altēnda saklar; birde kujunun ā'zēna čekarlar, kuş ōlana hajdē bakalēm jürü git derse-de ōlan bažā'nē kesmiş oldūndan jürüjemejerek kuşa hajdē sen git ben-de sōra giderim, kuş-ta seni gidi köftehor seni bažā'nē kestini-de šindi jürüjemejorsun dejerek ā'zēndan eti čekarup jine ōlanēn bažā'na japēštērēr, oradan Allaha smarladēk dejerek ōlan gider.

Gide gide öbürlerin gittikleri şehre varēr, bir çeşme başēna gider, orada otururken bir koža karē çeşmeden su doldurmā gelir, ōlana ōlum nereden gelüp nereje gidijorsun deje sorar, ōlan-da anažēm öjle gezijorum, beni bu akşam konuk edermisin, karē-da o'ulžūm benim bir odam var istersen hajdē gidelim, ōlan-da karēja bir avuž altun vererek koža karēnēn evine gider. Uzatmajalēm biraz jerler ičerler, birde ōlan işidir-ki bir jerden bir ālama sedasi gelijor, koža karēja bu ne dir deje sorar, karē-da ōlum bu memlekete bir ežderha

dadanmêş-têr, her sene gelir bir adam alêr gider, buraja akan bir su var-dêr, o sujun önüne jatêr, senede bir kerre adam almak için buraja geldikte şehre o vakit su gelir, šte bu sene padişahên kězêna sêra geldi anêncün jarên o ežderha padişahên kězêne almā geležek, anlar-da ana ālaşijorlar. Birde biraz durur, bir taraftan-da türkū çalgê sedasi gelijor, olan nine jā bu ne dir dedikte karê olum buraja bir aj kadar oldu birinin burnu jok birinin-de omzu çökük iki adam geldi, janlarênda üç tane kěz var, anlarê kendilerine nikjā ettiler, dūnleri var, anêncün çalgê çalênijor, olan anlar-ki kendi arkadaşlarê, koža karēja aman nine šu jüzū al parmā'na tak, dūne git o kězlarên en küçūne öpme kězêm öpme deje parmā'nda-ki jüzū göster, ejer aman bu jüzū nerede buldun derse-de bende dir de; mejerse kujuda kěz ile buluştū zaman o jüzū kězdan nišan almêš, o-da ana başka bišej nišan vermišti. Koža karê pekî olum dedikte olan nine koža karēja bir avuž altun daha verir, sabā olur, koža karê dūn evine gider, olan-da padişahên kězêne ežderha nasl alažak deje anê sejr etmê gider.

Koža karê dūn evine vardêkta olanên dedî kêza gidüp janêna oturur, kěz-da anažêm elini öpejim dedikte koža karê-da öpme kězêm öpme deje parmā'nda-ki jüzū gösterir, kěz jüzū görür görmez aman nine sen bu jüzū nerede buldun dedikte karê-da sus aradên bende dir deje onlar oturmada olsun olan padişahên kězêne sejr etmê vardêkta bakar-ki hep šehir halkê bir jere toplanmêšlar, bir bñyük çadêr kurulmuş, padişahên kězêne-da bir ata bindirmişler, o çadêra götüriyorlar. Olan kêzê gördükte arkasêna dñšüp çadêrên önüne gider, herkes kêzê attan indirirler, kěz-da çadêra girerken olan-da beraber girer; kěz žanênenê horkusundan ālajup sêzlamada iken birde çadêrda olanê görünže ej živan sen-de kendi žanêndan-mê bektên, šindi buraja bir ežderha gelüp beni alažak seni-de gördükte parçalažak-têr dedikte olan çadêrên kapusu janêna gizlenir kêlênžêne çeküp durur, jedi başlê bir ežderhanên çadêr kapusundan girdini görünže hemen bir kerre vurdū gibi ežderha düşer geberir. Olan kêzê çêkarêr, gelin padişahên kězêne alên der, herkes šašêrarak aman bu adam nasl kiši dir-ki koža ežderhajê öldürdü, herkes gelüp kêzê alarak padišaha ežderhanên öldünü müžde ederek giderler.

Birde anlar gitmede olsun olan-da kendi sevgilisi olan kězēn sevdaşile kalkar koşa karēnēn evine girer ; akşam oldukta koşa karē kězē alarak evine getirir, olanla ka'ušurlar, o burunsuz ile omzu çökün japtēklarēnē olana anladēr. Ōlan sabā olup dōru dūn evine varup burunsuz ile omzu çökü çā'rēr, bu işi ne içün japtēklarēnē sorar, anlar-da olanē görünže aman biz bişej japmadēk ip koptu biz-de başka ip bulamadēk seni çēkaramadēk dedilerse-de olan kězdan işi anladēndan bunlarēn ikisini-de öldürür, kēzlarē alarak koşa karēnēn evine getirir. Birde padişa aman bu eźderhajē kim öldürdü deje arar sorarken kězē-da şah baba bir deli kanlē adam idi amma kalabalēkta savuštu gitti, padişa-da şindi sen anē görşen tanērmeşēn dejinže kěz-da beli tanērēm ; padişa bütün şehir halkēna bildirir-ki her kimse benim sarajēm önünden gečsin, kězēm her kimi bejenirse ana verežēm der, her kes-te padişahēn sarajē önünden gečerler, kěz hiç birini bejenmez, jalēnēz koşa karēnēn evinde-ki atēn olu kalmeş imiş, koşa karē olana hajdē o'ul herkes padişahēn sarajē önünden gečijor, padişahēn kězē her kimi bejenirse kězēnē ona verežekmiş, hajdē sen-de git dedikte olan kalkup dōru sarajēn önüne gider. Kěz olanē görünže hā šte bu demesile padişa olanē çā'rtēr, çok itibar edüp okşar sever, ölüm benim kězēmē düşman elinden sen kurtardēn ben-de anē sana verežēm der, olan padişahēm ben alērēm amma burada duramam, ben-de sizin gibi bir padişa-jim, ejer kězēnē verirsēn alup gidežēm dedikte padişa ölüm ejer eźderha bunu alup gidejdi bir daha hiç göremeježektim jā, sen nereje götürsēn elbet bir gün olur görürüm jahod sā oldūnun zaiberini alarak jine sevindirir, al-da nereje gidersen git der. Ōlan o kězē-da alup koşa karēnēn evine gider, o geže orda jatērlar, sabā oldukta olan bu dört kězē birer ata bindirir kendi-de atēna biner jola çēkarak az giderler uz giderler, dere tepe düm düz giderek günlerde bir gün sarajēna varēr-lar, anda kujudan çēkardē kēzlarēn büjünü büjük olana ortanzaşēnē ortanza olana kücünü kücük olana, padişahēn kězēnē-da kendine nikjā edüp kērk gün kērk geže dūn ederler.

28.

Vaktên birinde bir kel olan varmêş, bunun birde koža karê anasê varmêş, koža karê bu olanê her hangê iše verse durmazmêş. Bir gün padişahên kězêñê görür aşik olur, anasêna gelir ana git bana padişahên kězêñê iste der, anasê-da ulan senin beş paran jok hem bir ište güçte dejl-sin, senin gibi kele padişa kězêñê verir-mi, o-da elbet verežek sen git hemen iste der; kadên baša čekamaz, ne japsên kalkar saraja gider, padişaha varup aman efendim benim bir ölüm var, her gün beni dövijor sizin kězêñêzê isterim dejor, ben-de artêk dajaktan usandêm, beni ister öldür ister as ne japarsan jap, padişa-da hajdê olunu bana getir der. Koža karê kalkar eve gelir, olan ne japtên deje sordukta padişa seni isteşor der, kel-olan dōru padişaha gider, padişa bakar-ki bir kel olan, ben buna kězêñê nasl vereşim deje olanê başêndan saumak içün ben sana kězêñê veririm amma dünjada ne kadar kuş varsa anlarê buna getirmeli-sin, andan sōra kězêñê sana veririm der. Olan sarajdan čekar düşünür taşêñêr, şindi ben bu kuşlarê nereden bulajêm dejerek kendi kendine ben bunu japamam sōra padişa-da beni öldürür hajdê kaçajêm dejerek başêñê alêr gider.

Gide gide epejže gider, günlerde bir gün kërda giderken bir derviše rast gelir, derviş ölüm nereje gidijorsun dedikte kel olan başêna geleni anladêr, derviş buna hajdê fêlan jere git, orada büyük bir selvi ā'žê var-dêr orada otur, nekadar kuş varsa o selviş konarlar, sen-de mažun de anlarên hepsi o ā'žda kalêrlar, onlarê toplu padişaha götür dejinže kel olan dōru dervişin sōjledî selvinin dibine gider, ne kadar kuşlar varsa gelüp selviş konarlar, kel olan bunnarê görünže mažun der kuşlar ā'žda kalêr, sōra hepsini toplajup dōru padişaha götürür, padişa bakar-ki kel olan dedîni japtê, padişa kel olana hajdê şu başêñê kelini eji et jine evvelki gibi başênda saê bitsin, andan sōra gel sana kězêñê vereşim der, kel olan jine sarajdan čekar gelir, bir kaç gün evinde oturur, ne japajêm deje düşünürken padişa-da kězêñê vezirinin oluna nişanlamêş imiș. Kel olan artêk gelmez deje kalkup dün japar, kel olan dün oldunu işidinže hemen saraja gider, padişahên kězêñê vezirin olu ile güveş girdî geže

sarajda saklanup tavan arasêna çekar, olan ile kěz jatā jattēklarē vakit mažun dedīnnen jatā japēšup kalērlar. Sabā olur bakarlar-ki gelin ile güvej odadan çekmijorlar, sāt dörde beše gelir bunlar-da hiç kalkmak fēlan jok, beriki gelir kapunun delīnden bakajēm derken olan mažun dejinže kapuja japēšēr, bunu gören ažeb bu ne oldu deje janēna gelen olan mažun dedikte japēšēr kalēr, en sōra sarajēn içinde herkim varsa birer birer hepsi kapu önüne geldikçe japēšup kalērlar. Padiša bunlarē görür ažeb bu ne dir, bu nasl iš deje durup oturamaz, bir kač adam cā'rēr, žanēm bunu ne japažāz, hajdē fēlan jerde bir hoža var-dēr gidin gelsin šunun čaresini bulsun dedikte gönderdī adamlar sokakta giderken kel-olan hemen bunlarēn pešine düşer, anlar-da giderken bir kasab dükjanēna varērlar, šuradan širaz et alalēm deje kasaba šu etten bize biraz ver deje eti tutarlar, kasab-da šundan-mē bundan-mē deje etleri tutup gösterirken kel-olan mažun dejinže hepsi etlere japēšēr kalērlar.

Padiša bekler bekler, bunlar neredē kaldēlar deje žanē sēkēlēr, bari ben gidejim deje sokā çekar, giderken bakar-ki kasab dükjanēnda jolladē adamlar etlere japēšmēš durijorlar; padiša bunlara ulan ben sizi nereje jolladēm siz burada ne gezijorsunuz dejinže anlar-da efendim biz gidijorduk amma biraz et almak istedik bilmem ne oldu burada japēštēk kaldēk. Padiša aman ja rabbi bu nasl iš dir deje kalkar dōru hožanēn evine gider, hoža padišaha der-ki efendim sizin kězēnēžē bir kel-olan istemiš siz-de vermemišiniz o-da size bu işleri japmēš deje sōjler; padiša aman hoža bunun čaresi ne dir, hoža-da bunun čaresi kězēnē vermeli-sin joksā bundan kurtulamaz-sēn der. Padiša sarajēna gelir, kel-olanē bulmak içün adamlar jollar, kel-olan bunu išidinže dōru evine gidüp oturur, padišahēn jolladē adamlar šurasē burasē deje kel-olanēn evine gelirler, kel-olan adamlarēn geldīni görünže anasēna beni sorarlarsa burda jok o çok vakitten berü kajb oldu de, aman bunu neredē buluruz deje sorarlarsa bana šu kadar altun verin bir kerre ben arajēm bulursam size getiririm de deje sōjledikte herifler kapuju čalarak koža karē kapuju ačar, onlar-da kel-olan burda-mē deje sorarlar, o-da burda jok bilmem neredē dir, çok vakitten berü eve barka gelmedi, anlar-da aman nine bunu neredē buluruz anē padiša istijor kězēnē verežek, koža karē

o'ullar bilmem-ki nereje gitti, ejer bana bin altun verirsenez ben-de gidüp arar bulurum, anlar-da aman ninežîmiz sen git bul-da biz sana dâ çok altun veririz, bin altunu koža karēja verirler. Bir kaç günden sōra kel-ōlan saraja gider padišahên janêna čekar, padiša kel-ōlanê görünže aman o'ul sen nerede sin, ben seni bu vaktâ kadar bekledim sen gelmedin, nerdejdin; kel-ōlan-da padišahêm kēzēnēzē istedim vermediniz, ben-de başēmē alup gittim. Padiša vezirlerini çā'rêr, kel-ōlana kēzēnē nikjā eder, o-da japēštêrdē adamlarē cözül mažun der, hepsi japēštē jerden kurtulur; hemen vezirin ōlu jatak-tan kurtuldū gibi öjle bi kaçar amma arkasēndan kimse jetișemez. Bunlar kêrk gün kêrk geže dūn edüp kel-ōlanê güvej korlar.

Vezirin ōlu gide gide bir çok gider, koša koša joruldūndan bir jerde oturur, bunun-da janênda bin altunu varmēš. Öteden birisi gelir, elinde bir kutu bin liraja satêlêk deje bā'rēnža ōlan azeb bu kutuda ne var deje satên alêr; o herif gidinže kutuju açar bakar kiçinde jine bir kutu, anê-da açar bakar jine bir kutu, ača ača kêr utu açar, kêrkēnžēsēnda bakar-ki içinde bir sēcan ile bir bok böžejik ōlan ulan ben bunu ne japajēm bu herif beni aldattē, nejse belki bunlar bana lazim olur deje kutularē kapar, omzuna vurup gider. Gide gide bir şehre varêr, şehrin içini gezüp dururken padišahên kēzē-da gezmē çekmēš imiș, bunu görünže așik olur, kēz-da ōlanê görür, o-da anê sever, ōlanê çā'rarak aman jît beni git šah babam-dan iste, çünkü ben seni pek çok sevdim, ōlan-da sen beni sevdim amma bende bir para yok, seni alažak olursam bir çok para isterim; kēz čekarêr ōlana bir avuž altun verir, ōlan gidüp bir konak tutar at araba kendine rubalar alup büjük bir adam olur, sōra gidüp pa-dišahên kēzēnē ister amma ōlanda hiç para kalmamēš. Padiša-da kēzēnē vezirine verežekmiș, vezir bunu ișidinže hiç sesini çekaramaz ōlanê bulur der-ki sana šte bukadâr altun, padišahên kēzile güvej girdikte hiç bir šej japma jatā'n kenarēnda jat; ōlanên-da hiç parasē olmadēndan pekî dejüp paralarē alêr. Uzatmajalēm dūn kurulur, ōlanê güvej korlar, ōlan paralarên zatirîçün kēza hiç dokunmajup jatā'n bir janênda jatêr, kēz bunu kimseje sōjlemezse-de ertesi gün vezir jine ōlanê bulur, bir çok altun dâ vererek kēza jine dokunma deje sōjler, ōlan-da biraz para kazanajēm deje vezirin dediklerini

japar ; kéz bu olanên bøjle japmaséndan žanê sékélup dōru babasēna gider, işi anladarak ben bu herifi istemem der, padiša bunu işidinže olanā kēzup zindana atar. Ōlan arada jatmada olsun padiša kēzēnē jine vezirine nikjā edüp dūn japarak veziri güvej korlar, olan kēzēn aškēndan ne japažā'ne šašēarak dūšünürken kutuda-ki sēčan kutuja vurup olan ačar, bizi salē-ver gidelim dejinže olan böžek ile sēčanē salē-verir. Bunlar giderler, bok böžejī gidüp abdest hanede bekler, vezir su dōkmek içün abdest haneje gittikte böžek bunun götüne kačar, vezir gelüp jatā jatēr, böžek-te bunun karnēnda gezerek aman aman karnēm ārijor de je jataktan kalkēnžaja kadar bütün ortalē'a sēçar ; gelin aman ne oldu fēlan de je bunlar baška bir odaja giderler. Vezir o geže utanmaséndan kēza dokunamaz, böžek üç geže veziri bøjle ettirir, vezir artēk čare bulamajup gider götüne bir tēpa japtērēr, götüne sokarak o geže kéz ile jatēr, jine böžek ile sēčan gidinže böžek bakar-ki vezirin dibi tēpa ile tékalē, hemen sēčana sōjler, sēčan-da gidüp vezirin burnuna kujrūnu sokarak vezir-de aksērdē ile götünden tēpa čēkar, böžek-te jine girer veziri ettirir. Oradan kéz bakar-ki öteki jine bišej japmaksēzēn jatērsa-da bunun gibi etmesi joktu, bu ise bütün ortalē pisledi de je jine babasēna gidüp ben eski kožamē isterim, bu herif bana jaramaz de je sōjler, olanē zindandan čēkarēr-lar, jeni baštan bir dūn japup güvej korlar, olan-da o-kadar paralarē almēš oldūndan o geže kēzēn işini görür, ölünžeje kadar orada oturur.

29.

Bir varmēš bir jokmuš evvel zamanda kalbur samanda manda jabanda iken aslē jok hamamēna bir koža karē gidijormuš, tek basmēš uckur kasmēš çift usurmuš, jan jatmēš čamura batmēš en sonunda lakērdēja sōz atmēš-ta demiš-ki : vaktēn birinde bir odunžu babanēn üç kēzē varmēš, bu kēzlar geže evlerinde kendi kendilerine konušmak-talar iken lakērdēsē dūšer-de bājük kéz der-ki beni padiša oluna alsa ana bir kilim dokurum-ki bütün askeri üzerine oturduktan sōra šu ka-dar jeri-de ačēkta kalēr. Bunun üzerine ortanža kēz-da der-ki ejer beni alsa ona bir čadēr dikerim-ki bütün askerleri içine sēdēktan baška bu kadar jeri-de boš kalēr derken küčük kēz-da sizin-ki bir šej dejl, ejer beni alērsa ben ana biri olan biri kéz olmak üzere ikičožuk do'u-

rurum-ki kēzēn saçlarē sērmadan eşēl eşēl eşlar, olanēn ise alnēnda ajla jēldēz parēl parēl parlar dejle bōjle ejlenmekteler iken padiša-da lalasīle dervīš kēlēklē ortalē anlamak içün gezmē çekmēš imiŝ. Jolu bunlarēn evlerine dōru dūŝup oradan geçerken kēzlarēn bōjle konuŝup sōjleŝtiklerini dujar, kēzlarēn bu lakērdēlarē padiŝahēn çoŝuna gidüp lalasēna lala ŝu kapuja bir niŝan koj-da jarēn bunlarē cā'rttērērez der, lala-da bu evi ejiže niŝanlajup çekilir giderler. Ertesi gün olur padiša odunžu babanēn evine bir atlē gönderüp biyūk kēzē bir gūrūltīle saraja gönderir, nejse o gün kēzē padiša oluna verüp ertesi günü hajdē baŝla kilimi japmā bakalēm dedikte kēz ben bir ŝezade haremi-jim askerin kilimini ben-mi dokujažām, para jok dejl ā, varsēn çarŝēja dokutsunlar dejinže kēzē gerisi geriye evine gönderirler, sōra ortanža kēzē cā'rup o-da öjleže eder, en sōra küçük kēz cā'rēlup ŝezadeje verilir. Bu ise dedī gibi dokuz aj on gün oldukta biri sērma saçlē kēz öbürü-de alnē jēldēzle erkek çōzuk olmak üzere ikiz do'urur, kardaŝlarē janlarēnda bulunduklarēndan çōzuklarē görür görmez bunu kēzkanup kēzkanēlarēndan çōzuklarē do'urtan ebeje bir çok para verüp aman ebe nine ŝu çōzuklarēn jerine sana bir kedi enžejīle bir köpek enžeji verelim-de ŝu çōzuklarē bize ver, padiŝaha-da bunlarē do'urdu de-de göster derler. Ebe paralarē görünže göjnü olur, kēzlar çabuk bir kedi jaurusīle köpek jaurusu bulup ebeje getirirler, jerine çōzuklarē alup giderler, bunlar bu iki çōžū sarup sarmalajup bir mezarlē'a atarlar. Beri janda ebe kedi köpek enžeklerini alup padiŝaha götürür, gelininiz bunlarē do'urdu dedikte padiša pek çok kēzup art kapunun önüne bir kuju kazdērarak karējē jarē beline kadar bu kujuja gömdürür, hem-de buradan kim geçerse üç kerre bunun jüzüne tükürsün deje bujurur.

Kēz burada gömülü dursun gelelim çōzuklara. Çōzuklarēn atēldē mezara jakēn bir koža babanēn evi varmēŝ, bu koža babanēn bir-de diŝi keçisi olup her gün erkenden kalkarak iŝine giderken otlamak içün keçi mezara salē-verüp akŝam oldūnnan keçi kendi kendine eve gelirmiŝ; çōzuklar mezara atēlalēdan berü bütin gün keçi gelüp memesini bu çōzuklarēn ā'zēna sokup karēnlarēnē dojurunžaja kadar sabā akŝam sūt verir. Kēsa geçelim bu iŝ oldu olalē herif keçiden hiç sūt alamaz, karēsēna keçi kimse sājor-mu deje sorar, ka-

rêse kimsenin keçi görmedini söljejinže koža baba jarên gidejim şu keçi kim sājor bakajê der ertesi sabā keçi alup mezara salê-verir, kendi-de mezar taşlarênen birinin arkasêna sinnenir, bir-de ne görse bejenirsiniz, keçi jerde juvarlanmakta bulunan iki çožün janêna vararak üzerine abanup meme verdini görmez-mi, šte bizim koža baba buna şaşa kalêr. Nejde keçi çožuklarê emzirüp otlamā git-tikte koža baba çožuklarê alup evine gelir, herifžizin hiç çožū olma-dēndan evvelden berü küçük çožuklarê severmiş, karêseña der-ki karê ulu tanrê bize biri kēz biri olan iki çožuk verdi-ki deme gitsin, šte al bunlarê güzelže büjüt dejerek çožuklarê verüp savuşur işine gider. Akşam olur herif-dir evine geldikte penžereden bir bakar-ki keçisi ,me me' deje ālajarak gelijor, hemen keçi alup çožuklarê gösterir, keçi çožuklarê gördükte koşup üstüne abanarak ejiže karênarêne dojurduktan sōra çekilir gider.

Gel zaman git zaman bu kecinin sūdile çožuklar epejže büjürler, koža baba bu çožuklarê mektebe verüp gidüp gelmekte olsunlar bir gün şezade ava çekup bunlarê görerek janêna çā'rêr, analarêne babalarêne sorar, çožuklar-da söljejinže şezade ej benim tanrêm istediklerine bölje pērlanta gibilerini verirsin deje kendi kendine jazêklanêr. Bunun üzere çožuklarê alup anasênen babasênen janlarêna gider-de sarajda bü-jütüp terbiye etmek için çožuklarê ister, bir çok-ta altên çekarup verir, koža nine ile koža baba buz gibi parlak parlak altênlarê görünže veri-verelim daha eji, sarajda güzelže büjüjüp adam olurlar, bize-de ejilik-leri dokunur dejerek paralarê alup çožuklarê verirler, şezade çožuklarê saraja götürüp bunlarê birer lalaja verir. Uzatmajalê bunlar sarajda on iki jaşlarêna girerler, üvej babalarê ölür, biraz sōra üvej anasê-da ölür, artêk bunlar sarajda okujup jazmakta olsunlar asêl anasênen kēz kardaşlarê çožuklarê bulunduklarêne işittiklerinde belki şezade ilerde kendi çožuklarê olduklarêne dujar-da bize bir fenalêk eder dejerek bir ažuze koža karê bulup bir çok para göstererek ejer fêlan olanê öldüre bilirsen sana şunlarê veririz deje koža karênen göjnünü ederler, koža karê-da ben gider onu bir jere gönderirim-ki bir daha geri gelmez der, kēzlar-da aman sen git şu olana ne edersen et-te sōra kēzê yok etmesi kolaj-dêr dejerek ažuzeji gönderirler. Koža ka r ordan kalkup dōru bunlarê konaklarê janênda bir jere gizlenir

čožuk kaleme gittinden o gün čožun evden çekup gittini görünže dōru kapuja gidüp tokmā'ne çalar, kēze kardašē kimseje kapuju açma deje öjütledinden penžereden kim o deje seslenir, koža karē-da kuzum kēzēm namazēmēn vaktē gečežek aç kapuju bir abdest alup namaz kēlajēm, sana-da savabē dokunur der, kēz-da bunun sözünü bir dōru bir šej bilüp varsēn namazēnē kēlsēn ne olur deje kapuju açar, koža karē içeri girüp abdest alup namazēnē kēldēktan sōra kēzēm senin kimsen jok-mu, bōjle jalnēz durijorsun deje sorar, kēz-da bir kardašēm var o sabālajēm kaleme gider akşam oldukta eve gelir dedikte koža karē ā kēzēm jazēk dejl-mi sana bōjle jalnēz bašēna günlerini geçirijorsun, kardašēna sōjle sen-de fēlan jerde Čengižane kēzē adlē birisi var-dēr, onun bažçesinde-ki her bir dallarē güzel güzel çalgē çalup köçekler ojnar, jalvarsan-da sana ondan getirse bōjle jalnēz kalmaz ejlenirsin der çekar gider. Akşam olur, kardašē gelir, kēz kardašēna jalvarmā bašlar, kardašēse jalvarmasēna dajanamajarak baš üstüne dejüp sabālajēm erkenden jola düşer.

Var varanēn sür sürenin çibuksuz tütin ičenin lülesi burunda paralansēn, čožukžā'z az gider uz gider dere tepe düm düz gider, birde arkasēna bakar-ki bir çualdēz jer gitmiş, her nejse bu vara vara bir dev karēsēna karšē gelir-ki devin sā memesi sol omuzunda kan akijor, sol memesi sā omuzunda irin akijor, ā'zē köpürmüş durmakta, čožuk bunu görür görmez evvela sol memesini sōra sā memesini emüp elini öper. Dev anasē der-ki ejer šindi benim memelerimi emmemiş elimi-de öpmemiş olajdēn seni jer bitirirdim, šindise benim ölüm oldun sōjle bakajēm nerden gelüp nereje gidijorsun dedikte olan buralarda bir Čengižane kēzē varmēš oraja gidežēm bilirmisin deje sorar, dev anasē-da ben bilmijorum amma benim o'ullarēm var-dēr, akşam onlar gelirler, geldikleri vakitte sorarēz onlar bilir, hajdē šindi eve gidelim dejerek čožū alup eve götürür, čožū'a šindi gelüp seni burada görürlerse sana bir kötülükleri dokunur dejerek bir tokat vurup čožū bir süpürge edüp kapunun ardēna dajaja kor. Akşam olur o'ullarē gelüp ana adam eti kokijor derler, dev-de ā burada adam ne gezer öjle bišej olmuş olsa sizden evvel ben jer bitirirdim, dišlerinizi kuržalajēnēz belki aralarēnda kalmēš-tēr der, sōra bunlar her biri birer temel direji alup dišlerini karēštērērlar, ara-

səndan kimi kafa kimi bud kimi bažak   kar r. Analar  der-ki o'ul-
lar m buraja birisi gelse benim elimi  pse iki memelerimden emse
sizin neniz olur der,  lanlar hepsi bir  'zdan kardaş mez olur deme-
leril  dev anas  s p rgeje bir tokat vurup  ožuk japar, var a'alar -
n n elini  p der,  ožuk gid p ellerini  per, dev  ožuklar  nerden
gel p nereje gidijorsun derler,  lan old nu anlat r, k c k iki kar-
dařlar   ož n anlatt  k z n jerini bilemezler, b j  ise s 'r old n-
dan  ož n lak rd s n  anlaıamaz, ortanža kardař  ejil p alt ndan
 beı deje b 'r r, b j k dev kardař h  deje ses verir, ortanžas   en-
gižane k z n  bilijormusun deje sorar, bilijorum amma o buraja pek
uzak-t r kim sorijor, gidežek varsa jan ma gelsin dedikte  ožuk ge-
lir,  ožu'a sen řindi burdan f lan jere gidersin,  n ne biri a  k biri
kapal  iki kapu gelir, a  k kapuju kapar kapal  kapuju a ar s ra
i eri girersin, oradan biraz gittikten s ra jine bir kapuja rast gelir-
sin, kapunun  n nde bir arslanla bir kojun var-d r, arslan n  n nde
ot, kojunun  n nde et old nu g r rs n, otu kojunun  n ne eti arsla-
n n  n ne koduktan s ra o kapuju-da ge ersin, en dipte bir kapu
daha var-d r, kapunun  n nde biri jan k biri s n k iki furun bulur-
sun, jan k furunu s nd r, s n k furunu jak, kapudan i eri gir baş-
 eji bulursun, o bař eden isted n  'ž n dal n  kopar al, sak n
arkana bakma, o sana dal  kopar rken b 'r r, sen hi  ses etmeden
  k kurtulursun deje  jredir.  ožuk devlerin elini  p p jola d řer,
gide gide devin ded  gibi iki kapuja rast gelir a  k kapuju kapar
kapal  kapuju a ar i eri girer, bir kapu daha bulur, kapunun  n nde
bir arslan  n nde ot bir-de kojun  n nde et, eti al r arslan n  n ne
otu al r kojunun  n ne kor, o kapudan-da girer dipte-ki kapuja
gelir, kapunun iki jan nda biri jan k biri s n k iki furun bulur, bu
jan k furunu s nd r r s n k furunu jakar i eri girer baş ede-ki
 'žlardan dallar  kopar rken k z  c kerre b 'r r,  ožuk hi  ses   kar-
madan dal  koparup furunlu kapuja gelir,  engižane k z  jan k
furun tut deje b 'r r, jan k furun tutmam ben bunže zaman-d r
janijordum beni bu geldi-de souttu der, s ra s n k furun tut der,
s n k furun-da tutmam bunže zaman-d r ben s nm ř idim, beni bu
 sett  der.  ožuk ortanža kapuja geldikte k z etli kojun tut der,
kojun-da tutmam, bunže zaman-d r benim  n mde et vard  bu geldi-

-de ot verdi der, sōra arslana tut der, arslan tutmam ben bunže zaman ot jejordum, šindi bu geldi-de bana et verdi der. Čožuk birinži kapuja geldikte kēz ačēk kapu tut der, kapu tutmam nekadar vakit dir ben ačēk durijordum bu geldi-de beni kapadē der, sōra kapalē kapu tut der, o-da tutmam, ben ne vakitten berü kapalē idim beni bu ačē der. Čožuk üč kapudan böjleže jakajē kurtarup dōru kēz kardašēna gelir dalē verir, kardašē sevinüp dalē güzelže bir jere saklar derken kēzēn tejzeleri čožūn geldini dujup jine eski ažuzeji čā'rērlar, iši anladērlar. Ažuze oradan kalkup eskisi gibi čožūn erde olmadē bir günü kollajarak kēzēn evine girer, kēza kēzēm Čengižane kēzēnēn bačesinden kardašēn dalē getirdi-mi de je sorar, kēz-da getirdi dejinže ā kēzēm onun kendisini görsen ne kadar güzel dir, kardašēna jalvar-da sana onu-da getirsin jazēk dejl-mi böjle akšamlara kadar jalnēz bašēna oturijorsun de je öjütler gider. Akşam olur kardašē ere gelir, kēz Čengižane kēzēnēn kendisini getirmesi içün jalvarēr, čožuk-ta kardašēnē pek çok sevdin-den jalvarmasēna dajanamajup jine jola čēkar.

Az gider uz gider masallarda günler tez gider bu čožuk jine eski dev anasēna varup elini öper, büjüik olunun-da elini öpüp iši bir bir anladēr, sā'r dev-de jine o kapulara gider tēlēsēmlarē dejištirüp bačēje girersin, Čengižane kēzē eskisi gibi sana üč kerre bā'rēr, ikisin-de ses čēkarma üçünžü-de elinden geleni ardēna kojma de, sōra senin önünden bir jel gečer-ki bu jel Čengižane kēzēnēn sačlarē-dēr, ejer bu jele sēkē sēkē sarēlup tutarsan Čengižane kēzēnē bulursun, o vakit o senin sen-de onun, ejer tutamazsan išin bitik dir der. Čožuk devden ajrēlup dōru eski kapulara varup birer birer tēlēsēmlarē dejištirir, devin dedī gibi bačēje girer, Čengižane kēzē iki kerre bā'rēr ses čēkarmaz, üçünžü-de elinden geleni ardēna kojma dejinže čožūn önünden bir jel gečer, čožuk jel gečerken jardēm ulu tanrēm dejerek jele bir sarēlēr, birde bakar-ki ne baksēn önünde ajēn on dördü gibi bir kēz-ki bir gören bir daha göre-jim der. Čožuk kēz gibi güzel oldūndan Čengižane kēzē beni ničün tuttun der, čožuk-ta oldūnu birer birer anladēr, kēz so-rar-ki šindi beni nereje götürežēn, čožuk fēlan jerde kēz kardašēm var ona götürežēm dedikte Čengižane kēzē parmā'ndan

jüzünü çekarup jalar, hemen bir duda'ê jerde bir duda'ê gökde bir arab çekar, araba şu bejin evi fılan jerde dir, bizim evle bizi onun evinin jerine götürmeli der. Arab der-ki gözlerinizi jumun, bunlar gözlerini jumup sōra gözlerini açtēklarēnda ne baksēnlar Ćengižane kēzēnēn sarajē kendi kardašēnēn evinin jerinde, kardašē-da janēnda, bunlar biri birlerine sarmaš dolaš olurlar.

Gel zaman git zaman bunlar böyleže kendi kendilerine bir hajlē vakit ejlendikten sōra bir gün Ćengižane kēzē padišahē davet eder-ki o vakit padiša bu iki kardašēn asēl babasē olan šezade idi, padiša gelüp davete šaša kalēr cūnkū böyle bir büyük davet daha hiç görülmemiš, onun için padiša bundan çok utanup karšēlēk olmak üzere o-da bunlara bir davet japma'ê kurar, Ćengižane kēzēnēn bu etmiš oldū daveti sōra kendilerinin oraja davet olunmasē için idi. Nejse padiša sarajēna gidüp onlar-da bunlarē davet için hazērlanmā bašlarlar, aradan beš on gün geçtikte Ćengižane kēzēnē cā'rērlar kēz davete gitmezden evvel çožukla çožūn kēz kardašēna der ki sarajēn kapusunun arkasēnda gömülü olan kadēnēn kim oldūnu bilirmisiniz, anlar-da bilmez derler, Ćengižane kēzē o sizin ananēz gečen gün davete gelen padiša-da babanēz-dēr der, çožuklar bunu dujunža sevinirler; sōra Ćengižane kēzē iki deste gül alup birini kēzēn birini-de olanēn eline verüp çožūn alnēnē kēzēn-da saclarēnē belli olmajažak kadar örter, hem-de saraja gidežēmiz vakit jolda gömülü bulunan kadēna bu çiçekleri atēn deje öretir, bunlar çekar giderler. Jolda çožuklar analarēnēn janēna geldikte çiçekleri atarlar, analarē oh çožuklarēmēn kokusu gelijor der, andan sōra saraja girerler, sarajda ejije ejlendikten sōra Ćengižane kēzē padišaha dönüp elāle-de çožuklarē gösterüp şu çožuklarēn kim oldūnu bilirmisiniz dedikte padiša-da evet bilirim bunlarē mektebe giderken görmüş-te analarēndan babalarēndan burda büjümeğ üzere almēštēm der; Ćengižane kēzē bunlar senin öz çožuklarēn-dēr dejerek çožūn alnēnē kēzēn-da saclarēnē açup šte o gömülü olan kadēnēn do'urmuş oldū çožuklar bunlar-dēr der demez padiša ah çožuklarēm dejüp gözlerinden öper, javerlere-de bujurur-ki çabuk o gömülü olan kadēnē çekarup hamama götürünüz sōra hekime sōjlejiniz güzelže baksēn ne ilaž isterse versin, ondan sōra buraja alup getiriniz. Javerler košup padišahēn bujrū üzere kadēnē

alup hamama götürürler, hamamdan çektektan sora hekim bunun çürüklerine jā felan sürer, javerler bunu doru padişaha götürürler, padişa karēja jeniden bir nikjā ettirüp alêr. Bunun üzerine Çengiğane kēzile çozuklar başlarēna gelenleri birer birer anladêrlar, padişa çozuklarēn tehzelerine çabuğak atle gönderüp hem tehzelerini hem-de o koğa karēja getirdüp kerk katêr-mê joksa kerk satêr-mê istersiniz, ažuzeyle kēzlar-da kerk satêr düşman bojnuna, kerk katêr veriniz-ki biner güzel güzel gezeriz derler. Padişa bunlarê zençirlerle kerk katêra bāladup birer kamçê vurdurtarak dālara braktêrêr, bunlar jerlere çarpēnarak ölür giderler ; çozuklarēn analarê-da bir iki ajēn içinde hekimlerin sürdü jālarla eskiden eji olup hiç görmemişe döner, padişa-da jeni baştan kerk gün kerk geze dün eder. Bunlar ermiş müradlarēna, biz çekalēm kerevetlerine.

30.

Bir varmêş bir jokmuş evvel zamanda bir feslijenğinin üç kēze varmêş, bu kēzlar bütün gün bağçeje çekup feslijenlerini sularlarmêş, birde bunlarēn evinin karşusēnda bir bej olup bu bej her gün bu kēzlarēn bağçeje çekup feslijen suladêklarēna bakarmêş. Bir gün kēzlarēn en büjü kendi feslijenini sulamā çektehta bej görüp kendi kendine dur şununla biraz ejlenejim dejerek kēza feslijenğē kēze feslijenği kēze o feslijeni sulijorsun amma kaç japrak oldūnu bilijormusun der, kēz karşêlek hiç bir lakêrdê bulamadēndan utanğēndan savuşup gider ; sora ortanğa kēz feslijenini sulamā geldikte bej buna-da öbürüne ejledī gibi eder, bu-da ablasē gibi söz bulamajup oradan savuşur. En sora küçük kēz gelüp bej buna-da feslijenği kēze o feslijeni sulijorsun amma kaç japrak oldūnu bilijormusun der, küçükler hep bilgicli oldūndan beje karşêlek bejim bejim elinde kalem belinde divit gökte jeldêz kaç oldūnu bilijormusun dedikte bej buna karşêlek bulamajup pek çok utanêr, kendi kendine vaj kaltak vaj sen beni mat ettin hā, dur ben sana bir iş edejim-de sen-de gör der. Aradan üç beş gün geçer, bej kendisine bir eski fes bir eski çakşêr başēna bir sele kojup güzel bir balêkçê kēlēna girer, kēz-da balê çok severmiş, bej sokakta balêk balêk deje balêk satmā başlar ; nejse bir gün iki gün gezer, üçünzü günü kēz balêkçê çā'rêr balêkçê gider, kēz balê kaça

verijorsun deje sordukta bej-de efândim para ile balêk satmam der, kěz ne ile satijorsun deje sordukta bej-de bir ŧeftaliye bir okka balêk verijorum der, kěz dűŧűnűr taŧűnűr adam kim gűreŧek bir ŧeftali verir bir okka balêk alű-veririm dejerek bir ŧeftali verir bir okka balêk alűr, bunun űzerine bej sevinerek evine gidűp eski kűlűna girer, kűzűn-da baŧűeje űkaŧűa'ne gűzedir. Uzatmajalűm bűjűk ortanŧa kűzlar űekűp bej evvelki gibi bunlara takűlűr, bunlar-da kaűarlar, sűra kűcűk kűza gelir, kűcűk kűz űektűkta bej feslijenŧi kűzű feslijenŧi kűzű o feslijeni sulijorsun amma kaű japrak oldűnu bilijormusun der, kűz-da elinde kalem belinde divit gűkte jűldűz kaű oldűnu bilijormusun dedikte bej bir okka balűa bir ŧeftali verdűni bilijormusun der demez kűzűn bejni atar, jű űapken dur ben-de sana bir ojnu ojnadűm-da sen-de anla der, kűz kalkar kendisine tongurdaklű-mongurdaklű bir ruba japtűrup koltűnun altűna saklar. Bir gűn bejin kapusunun űnűnde kapunun aűűlaŧűa'ne bekler, naslsa bir kolajlűkta kapu aűűlűp kűz kimse gűrmeden at daműna girer gizlenir, bejin-de jattű oda bu daműn űstűnde imiű. Geűe olur bej fűlan hepsi jatarlar, kűz geűe jarűű tongurdaklű rubajű geűűp bejin janűna gider, bir silkinir tongurdaklar űter, kűz tangűr-tungur bir daha silkinűp űhű űhű deje űksűrűr bej ujanűp bu kim dir deje jorgan altűndan gűzedir, kűz bir daha űksűrűp silkinir, bej jorganűn altűnda tiril tiril titrejerek kűz-da kalűn sesle Ezrail-im ŧanűnű almű geldim, jű ŧanűnű vermeli jű dibine bir bojnuz sokmalű-jűm der, bej ŧindi ejiden fitili alűp dűűűnmű baűlar, dűűűnűr fűlan eder elden ne gelir, ŧan vermedense bojnuz sokturmasű daha eji deűűp bojnuzu sok der. Kűz ise bejin arkasűna bojnuzu bura bura bir gűzelűe sokűp savűűp gider.

Ertesi gűn olur, bej jataktan kalkar, allem eder kallem eder gűcű ilen bojnuzu űekarűr amma bej-de beű on gűn bir jere oturamaz. Nejse bej eji olup bir gűn jűne penŧerenin űnűne oturur, kűcűk kűzűn feslijen suladűnű gűrűr-de feslijenŧi kűzű feslijenŧi kűzű o feslijeni sulijorsun amma kaű japrak oldűnu bilijormusun der, kűz-da evvelkisi gibi elinde kalem belinde divit gűkte jűldűz kaű oldűnu bilijormusun dedikte bej-de bir okka balűa bir ŧeftali verdűni bilijormusun der, kűz bunun űzerine bura bura dibine bojnuz soktűnu bilijormusun deje karűű kojunŧa vaj dűzenŧi kaltak deűűp penŧereden űekilir

dōru anasēna gider der-ki šu karšē-ki feslijenžinin kēzēnē ille bana almalē, anasē ōlum sen bir bej čožū o bir feslijenži kēzē hič olur-mu dedikte bej ajak basup ille o kēzē bana alažaksēn der ; anasē bakar-ki čožuk bir türlü bundan vaz gečmijor, bari görüžülüje gidelim-de kēzē istejelim dejüp görüžülüje gider kēzē isterler, kēzēn anasē babasē pekī dejüp söz kesilüp dūne başlarlar. Küçük kēz bunu išidinže anlar-ki bu bej buna bir iş edežek, čabuk babasēna gidüp baba bana benzer bal mumundan bir resim japtērmalē de je babasēnē zorlar, babasē-da ne japsēn gidüp japtērēr, kēz resmi alup gelin olaž'a ē odanēn içine kor, resmin kafasēna bir ip bāļajup ipin bir użunu dolabēn içine uzadēr, resmin içine-de tā bejnine kadar bir tulum pekmez doldurur, o gün kēz başka bir odada oturup ešleri dostlarē gelini görmē o odaja gelir. Akšam olur her kes savušup gider, kēz-da güveji geležēne jakēn asēl gelin odasēna gidüp kendi gelinlik rubalarēnē o resme gejdīrir, duā'nē tellerini hep resmin başēna takar, kendisi-de dolabēn içine saklanup dolab delēnden gözler, sōra güvej gelüp kapudan içeri girer, kēlēžē belinden čekarup ej kaltak sōjle bakajēm bana bura bura bojnuzu sen-mi soktun der, kēz dolaptan usullan ipi čeker-ki resim başēnē ejer, bej vaj daha başēnē ejjorsun öjle-mi dejerek resme bir kēlēž vurur, pekmezler dökülür, bej ben senin bir avuž kanēnē içmē jeminli idim dejüp jerden bir avuž pekmez alup içer, birde bakar-ki ne baksēn šeker gibi, ejvah bunun kanē bukadar tatlē imiš, kim bilir kendi ne kadar tatlē idi dedikte kēz dolaptan čekup bejim jemininiz jerini buldu jā der bej-de birden bire šaša kalēr. En sōra bir birlerine sarmaš dolaš olup bōjleže günlerini ejlene ejlene gečirir giderler. Onlar erdi müradēna sen čēk duvarēna.

31.

Bir varmēš bir jokmuš evvel zamanda bir padiša varmēš, bunun hič čožū olmadē için her gün keder edermiš. Bir gün lalasēle čekarlar, šurasē burasē de je biraz gezerler derken bir dere başēna varup orada abdest alarak namaz kēlarken öteden bir derviš gelir, bunlara selam vererek padišahēm binlerže jašajasēnēz de je dua eder, padišada derviše sen benim padiša oldūmu bildin gönümde-ki müradē-

mê-da bilirsin dejinže derviş padišahēm senin müradēn dünjada bir čožūn olmadē ičün dir der, dā'ržēndan bir elma čekarēr bunun jarēsēnē sen jarēsēnē-da hanēm sultana jediresin ; vezirinin-de čožū jok imiš, padiša anēn ičün dahi dervişe sōjler, derviş vezire-de bir elma verüp jarēsēnē sen jarēsēnē-da karēna jedir, išallā dünjaja birer čožūnuz gelir dejüp oradan kajb olur. Birde padiša bakar-ki derviş jok, lalasēna hajdē gidelim artēk müradēmēz belki olur deje jine kalkup sarajlarēna gelirler, padiša vezirine ej lala šindi benim bir erkek čožūm senin-de bir kēzēn olursa kēzēnē oluma isterim, benim-ki kēz seninki-de olan olursa seninkini öldürürüm der, vezir pekī padišahēm der gider, bunlar o geže karēlarile jatērlar. Aradan biraz vakit gečer, dokuz aj on gün olunža padišahēn karēsē bir olan do'urur, vezirin karēsē-da bir erkek do'urursa-da vezir ebeje bir çok paralar verüp aman ebe padiša benim ölüm oldūnu dujarsa anē öldürežek, bari gözümün önünde öležēne sen šu čožū al-da ne japarsan jap deje čožū ebeje verir, bir kedi jaurusu bulup karēsēnēn janēna kor, vezirin karēsē kedi do'urdu deje padišaha žaber verirler, padiša-da ne japajēm Allah öjle jaratmēs der. Aradan bir çok vakitler gečer, padišahēn ölu bījümekte olsun ebe vezirin ölunu götürüp bir žami ičine brakmēs imiš, andan zümriüt anka kušu gelüp jaurularēma götürējim jesinler deje alup juvasēna götürür, jaurular-da čožūn adam ölu oldūnu tanijarak jemezler, anasē jaurulara čožuklarēm ben bunu size jesinler deje getirdim siz ise bunu hič jemediniz, jaurular-da anažēmēz bu adam ölu-dur biz bunu jemejiz derler. Kuš gidüp baška avlar bularak jaurularēna getirir, anlar-da hem kendileri jer hem-de o čožu'a verirler, čožuk jeje jeje bījür, kušlarēn dilini-de öjrenir amma o vaktetek kušun jaurularē juvalarēndan hič bir jere gitmemišler, hergün o čožū beklerlermiš.

Günlerde bir gün bunlar analarēna der-ki ej ana biz šindiže kadar bu čožū beklemekten hič bir jere gidemedik, bunu nereden aldēnsa jine oraja götür der, kuš hemen čožū alēr jine žamiže götürür. Čožuk žamide otururken o ebe bir gün oradan gečerken bunu görür, kendi braktē vezirin čožū oldūnu anlažarak alup evine götürür, čožuk-ta oniki onüč jašēna kadar girmiš imiš ; ebe vezire žaber verir ölunu gelüp almasēnē sōjler, vezir-de ebe-

nin evine gidüp çožunu görünže vaj evladžëm deje bojnuna sarêlêr, dôru padišaha gidüp efendim bir jerde bir öksüzžêz var anê izin verirsenez evladlê'a alažâm der, padiša-da izin verüp vezir gider çožü alêr padišaha götürür, o-da bu çožü pek çok sever, vezirine lala bunu bizim çožukla mektebe jollajalêm birlikte okujup büjüsünler dedikte vezir-de pekî der, padiša çožün adêne Torlak kor. Bunlar padišahên çožüile birlikte mektebe gidüp gelirlerken günlerde bir gün saraj baççesine giderler, havuzun başênda otururken iki güjeržin gelir havuza dalarlar sôra êêkup önde-ki kujrünü sallajarak uçar, öteki-de ardêndan gider. Torlak bunlarê görünže güler, padišahên ôlu ne güldün deje sorarsa-da šezadem hiç bišej jok, öjle šu güjeržinlere güldüm, šezade elbet sen bunlardan bir šej anladên-ki güldün, ne için güldünü bana sôjleježên deje ôlana zor eder, o-da šezade o kujrünü sallajan önde-ki kuš hind padišahênên kêzê-dêr, öbürü-de bir šezade olup kêza ašik olmuş, anên için arkasê sêra gider amma kêz-da anênla ejlenir anên için güldüm dejinže hemen šezade hind padišahênên kêzêna ašik olur. Bunlar saraja gelirler, bir gün beš gün geçer, ôlan kêzên derdinden çastalanêr, padiša aman ôluma ne oldu deje hekimler hožalar getirirse-de bir türlü derdine derman olamazlar. Vezirlerinden biri bu Torlakê padiša çok seviyor deje kêzkandêndan šunu öldürtelim deje padišaha efendim šezadenin çastalêne Torlaktan sorun bilirse o bilir, çünkü geže gündüz anênla oturup gezerler dejinže padiša Torlakê çâ'rêr, ölüm šezadenin çastalê neden dir, bunu sen elbet bilirsin der, ôlan-da efendim ben ne bilejim hekimlêm jok-ki anlajêm derse-de padiša jok elbet bu ne için çasta oldu nerede ne gördü sen bunu bilirsin, elbet sôjleježên dejinže ôlan kurtulamajup efendim biz bir gün saraj baççesinde havuz başênda otururken iki güjeržin geldi, havuza dalup êêktêlar ben-de anlara güldüm, šezade-de ne için güldümü sordu, ben sôjlemedimse-de bana çok zor etti, ben-de güjeržinin biri hind padišahênên kêzê biri-de baška bir šezade idi kêza ašik olmuş arkasêndan gidijor, o-da kujrünü sallajarak anênla ejlenijor dedim, o günden berü šezade çasta-dêr dejinže padiša madem-ki sen bunu šezadeje sôjlemišin, o kêzê senden isterim, getiremezsen seni öldürürüm der, ôlan pekî padišahêm ben-de anê getiririm dejerek jola êêkar.

Az gider uz gider gide gide hind padişahênên şehrine varêr, şehrin içinde gezerken kěz-da has bağçeje gezmê çekmêş, hemen bir kuş olur â'žên birine konar türlü sedalarla â'žda ötüp dururken kěz halajklarêna aman kězlar şu kuş ne güzel ötijor, şunu nasl tutarêz deje â'žên altênda gezerken kuş-ta o daldan o dala seçrajarak öterek en sōra uçar gider amma kěz kuşun ötmesine bin žan ile aşik olur, aman şu kuşu nerden bulup nasl tuta biliriz deje köşke çekar, ažeb jine gelir-mi deje penžere önünde oturup bekler. Kuş jine döner dolaşêr, köşkün penžereleri önüne konar, kěz-da bütün penžereleri açtêrêr kuş içeri girinže kěz bunu tutar, hemen bir altên kafes getirip kuşu içine kor, artêk o kuş ile akşama kadar ejlenir.

Akşam olur jatâ'na jatar, kuşu-da pek sevdi için odanên tavanêna kafesi asar kěz ujur, kuş kafesten çekar, kězên lokumunu şerbetini jejüp içer, baş użunda-ki şamdanê ajak użuna, ajâ'ndakini-de baş użuna kor jine kafese girer. Kěz geže jarêse kalkar bakar-ki ne şerbet var ne lokum, hem şamdanlarê-da dejişmiş, ažeb bunu kim japtê deje düşüniir taşênêr, şindi bunu halajklara sōjlesem anlar-da bir şey sanup ortalê'a dujururlar deje hiç sesini çekaramaz jine jatêr. Ertesi geže olur, kuş kěz ujujênža kafesten çekup jine lokumu şerbeti jer içer, şamdanlarê dejiştirerek kafese girer, kěz geže ujanêr bakar-ki jine lokum şerbet yok, sesini çekarmajup jatêr. Ertesi geže olunža kěz saçênên kēlēnē parmâ'na sarar, bu geže ujumajêm-da şu lokum şerbeti kim jejor içijor görejim deje o geže ujumaz, kuş-ta kafesten çekar lokumlarê şerbeti jejüp içtikten sōra şamdanlarê dejiştirüp kafese girirken kěz kalkup olana sarêlêr, aman sen kim sin bu nasl iş dir deje olana sorar, o-da ben fēlan padişahên lalasênên olu idim, sōjle oldu bōjle gitti-de ben kuşlar içinde büjüdüim kuş dilini örendim der, kěz aman efendim ben sana gönül verdim beni babamdan iste al, joksa kendimi öldürezêm dejinže olan-da ben-de buraja senin için geldim der, kěz amma efendim babamdan istediñiz vakit benimle seni imtahan edežek-tir, sen hiç korkma hemen git beni iste herne sōjlerse ana razi ol dejinže sabā olur olan dōru padişaha gider, efendim Allahên emrile kězênêze isterim der, padişah-da pekî dejüp olanê alêr bir büjük odaja getirir, odanên içi kül ile darê dolu imiş, bunlarê üç güne kadar bir birinden ajêrmalê-sên der, olanê odaja kapar. Olan

kuş dili bildi için öterek ne kadar serçe kuşu varsa cā'rêr anlarê ajêrtêr, birde odanên kapusunu vurup açarlar bakarlar-ki kül ile darê ajrêlmêş, padişa ôlana şindi benim kězêmla güleşêžên, andan sôra jene bilirsên kězême veririm der; kězêna çaber jollar. Ôlan mejdana cêkup dururken bakar-ki bir duda'ê jerde bir duda'ê gökte bir büyük arab cêka gelir, ôlan bunu görünže korkar, araba bir iki saldêrêrsa-da ažeb bu kěz-mê-dêr joksâ başka bir šej-mi-dir deje cêkinirmiş, kěz-da ôlanên korktûnu anlajup janêndan geçerek korkmasênê sôjler, ôlan o vakit kězên oldûnu anlajup hemen bir saldêrêšta arabê arkasê üstüne atar, her kes maşallâ deje el cêrpar. Birde padişa dũne hazêrlanêr, andan kêrk gün kêrk geže dũn japar ôlanê güvej korlar amma jatâ jatênža ôlan kêlêžênê ara jerlerine kor, kêza dokanmaz; kěz bunun aslênê sordukta ôlan efendim siz nasl ana baba evladê iseniz benim-de anam babam var, burada dũn japtêk oraja-da gidüp anlarê sevindirdikten sôra seninle nasl istersek japarêz der, kěz babasêndan izin alêr ôlan ile jola cêkarlar. Gide gide bir gün o šehre varêrlar, padišaha müždežiler gidüp Torlak kêzê getirijor derler, her kes šaša kalêr, birde padişa dũn japar, ôlunu güvej korsa-da bu Torlak bu kêzê nasl getirdi deje ažeblenüp ôlunu güvej kojdû odanên tavanê arasêna cêkup bunlarê dinler. Kêz ôlana efendim siz niçün durgun durijorsunuz, bizim šeherde iken böyle dejildiniz, bülbül gibi ötüp güzel güzel šejler sôjlejerek beni hajran edijordunuz, hele o kuş olup-ta bayçêje geldin zamanlar, sôra köške girüp-te ben seni tutup kafese kojdûmda šte sôjle japtên böyle japtên deje Torlakên japtêklarênê hep sôjler, şindi niçün böyle durijorsun dejinže ôlan-da žanêm sen cêldêrdên-mê, ben senin šehrine ne vakit geldim, kěz-da ôlanên Torlak olmadênê bilirse-de padišahên tavan arasêndan kendilerini gözetledini anladê için žanêm efendim siz ujuklijormusunuz, siz gelüp beni almadênêz-mê, siz fêlan vezirin ôlu imişsiniz-de kuşlar içinde büjüdüm deje sôjlemediniz-mi idi fêlan deje uzatmajalêm kěz Torlak ile japtê šejleri bir bir sôjler. Padişa bunu işidinže hemen ašâ inüp Torlakê cā'rarak ôlum bu senin helâlên imiş, bu benim ôluma jakêşmaz dejerek Torlakê güvej kor, kendi ôluna bir tokat bir daha merdümenden ašâ atar, Torlak o geže kěz ile jatêrlar işlerini görürler, ôlünžeje kadar geçinirler.

32.

Bir varmêş bir jokmuş evvel zamanda bir hind padişahê varmêş, bu padişahên bir kêzê olup kožaja vermek istedikte kêz ben kimseje varmam, sen bana kêrk deve misklen kêrk deve amber getirt der. Padiša varmasê içün çok çok zorlarsa-da kêz bir türlü kendi aklêndan dêşarê çekmaz, artêk padiša-da aldêrtalêm bakalêm ne japažak dejerek kêzên istedi gibi kêrk deve misk kêrk deve amber êsmarlajup kêzêna verir, kêz bunlarê alup bir odaja kapanarak bu misklen amberi bir güzelže hamur gibi jürup bundan bir çožuk resmîle artanêndan-da bir taj resmi japar. Bunun üzerine o odanên içinde günde birer zeytin jemek üzere kêrk gün kêrk geže dua edüp bunlara žan verilir, kêz tajê baş tavlaja gönderüp çožû-da hiç bir jer görmejen bir odaja kapar, çožün janêna-da bir taja ile bir süd-nine kor. Bunlar çožu'a bakmakta, kêz-da sabādan sabaha çožün janêna geliüp görmekte idiler, bøjleže çožuk on iki jašêna girer, girer amma zavallê çožün dünjadan žaberi jok, çožu'a her gün kemiksiz et verirlermiş.

Bir gün naslsa ašê unudup etin kemîni ajêtlamadan gönderir, çožuk eti jejüp kemî eline geçtînnen tutup jokarê dōru bir atar; mejerse odanên tavanênda sêrlê bir žam varmêş, kemik žama dejer dejmez žan kêrêlup güneşin ajdênlê birden bire odanên içine vurur, çožuk bunu gördükte šaša kalup tajasêna ne oldūnu sorar, taja-da kimseje søjlemezszen sana søjlerim der, çožuk-ta kimseje søjlemeježêni ejiden ejije bildirir, sōra taja šte bu dünjada daha senin gibi benim gibi insanlar var šte søjle hajvanlar var, šte bu görünene güneş derler, gündüz do'ar geže batar fêlan gibi dünjada bulunan šejlerin hepsini anlatêr, çožuk bunlarê ištittikte tajasênen eline ajā'na kapanup aman tajažêm šunnarên bir kaç tanesini gizliden olsun bana göster der, taja çožün bøjle güzel güzel jalvarêšêna dajanamajup bir gün sabālažên erkenden herkes ujurken çožû alup bažçeje êkarêr, çožuk bažçenin içinde bir hajvan gördükte ne oldūnu sorar, taja-da o hajvanên kendisi içün oldūnu søjler. Bu hajvan çožuklan beraber japêlan taj olup biraz büjüdükte adêne Kamer taj kojmušlarmêş, çožuk bunu sevmek içün janêna gittikte taj ijli-verir, çožuk bunun üstüne êkar, taj kalkup öteje košar beriže košar uzatmajalêm bir janêne

bulur ordan kaçar, taj bunu alup savuşur. Bu gitmede olsun biz gelelim sarajda-ki gürlütüje.

Ortalêk â'rup herkes ujkudan kalkar, kêz adeti üzerine çöžün odasêna girüp birde bakar-ki çöžuk jok, kêz tajaja Miskemberim neredede jeje sorar, çöžü-da miskamberden japtê iêün adênê Miskember kojmuşimîş. Taja işi oldü gibi anlattêkta kêz ejvah dejüp babasênên janêna gider, babasê Miskemberini gördün-mü jeje sordukta kêz ah edüp babasêndan bir demir çarêk bir demir dejnek birde telli esbab ister, babasê kêzênên çöžün peşinden gidežêni anlajup vaz geçmesi iêün hajlê zorlarsa-da kêz ille gidežem der, artêk padişâ dedî gibi bir demir çarêk bir dejnek bir fistan japtêrtup kêzêna verir. Kêz fistanê ters gejüp ajâ'na çarê takarak eline-de dejneji alup jola düşer, babasê kêzên çaberi olmaksêzên arkasêndan gidüp gözetlemeleri iêün bin tane atlê gönderir. Bunlar burada kalsên taj çöžü alup dōru Jemen padişahênên sarajêna götürür, padişâ çöžü'a nerden gelüp nereje gittini sordukta çöžuk-ta oldünü anlatêr, sōra padişâ çöžü'a kêzêni nikjâ edüp verir, lakin çöžuk kêza arkasêni dönüp jatar, arkasêni dönüp kalkarmêş.

Bunlar bōjleže günlerini geçirmekte olsunlar beri jandan kêz gide gide bu sarajên önüne varêr, sarajên mutbâ kapunun önünde oldündan iêine girüp halajêklara kuzum kimsem jok dâ başlarênda kaldêm, bu akşam jatmak iêün kümes gibi bir jeriniz varsa beni oraja kojunda jatajê, size fal-da bakarê, bakêžêlêk-ta elimden gelir aman bu akşam beni içeri alên jeje jalvarêr. Halajêklar hanêma bir danêşalêm dejerek hanêmên janêna gidüp anlatêrlar, hanêm-da bakêžêlê varmêş belki büjü japtêrêrêz-da bej bana jüzünü döner dejerek alênmasêni sōjler. Kêzlar bunu içeri alup hanêmên janêna götürür, hanêm benim Miskember bej adlê bir efendim var-dêr bana arkasêni döner jatar arkasêni döner kalkar hiç-te gülmez, ejer şunu güldürürsen sana sarajda bir oda veririm hergün otur der, kêz akşama jakên Miskemberi bekler, Miskember her gün ava gidermîş. O gün avdan geldikte hind padişahênên kêzê çöžü'a sōjle bir görünür Miskember bunu gördükte bir gülümser, Jemen padişahênên kêzê çöžün güldünü görür görmez sevinüp dedî gibi bu kêza bir oda verir, mejer bu oda padişahên jattê odanên altênda imîş. Kêz o odaja girüp sabâlara kadar

gözüne ujku girmez, kěz çožün aşkendan her geže bu türküjü jana jana söyler :

*Miskemberden japtêža'ém
hakka nijaz ettižejim
kêrk gün dua ittižejim,
ujan Miskemberim ujan
ujan nazlê jarêm ujan.*

*Ne jatêrsên ölü gibi
bojun selvi dalê gibi,
kokun žennet gülü gibi,
ujan Miskemberim ujan
ujan nazlê jarêm ujan.*

*Demir dejnejim kêrêldê
demir çarê'ém delindi
hele Miskember bulundu,
ujan Miskemberim ujan
ujan nazlê jarêm ujan.*

*Divan tellimi gejindim
Miskemberimi güldürdüm
hele hasretten kurtuldum,
ujan Miskemberim ujan
ujan nazlê jarêm ujan.*

*Ne jatêrsên ac gözünü
aşikin çekmez nazêné
aldên-mê Jemen kězêné,
ujan Miskemberim ujan
ujan nazlê jarêm ujan.*

*Sabā oldu kalkmazmêsên
mah jüzüme bakmazmêsên
sen Allaytan korkmazmêsên,
ujan Miskemberim ujan
ujan nazlê jarêm ujan.*

*Sabā oldu tan jerleri sökiyor
žümle kuşlar destur almêš ötiyor*

her kes jarêñe almêş-ta jatijor,
 ujan Miskemberim ujan
 ujan nazlê jarêm ujan.

Padiša kězên bøjle jana jana her akşam sabaha kadar janup jakêlmasêna dajanamajup bir gün bunu janêna cã'rup niçün bøjle sabaha kadar oturup türkü søjlemesini sorar, kěz baştan sonuna kadar olanê søjler. Jemen padişahê bunun-da bir padiša kêzê oldūnu anlajup art k geže gündüz bøjle janup jakêlmasê reva dejl-dir dejerek bir sabā erkenden Miskemberi kězên kojnundan usullan cã'rup kêza verir, hajdên memleketinize gidin dejerek bunlarên janêna-da bir hajlê atlê katar, çöžün a'zêndan-da kězênên boş lakêrdêsênê alup hajdê Tanrêm selamet versin dejerek memleketine gönderir. Bunlar geriye döndüklerinde kězên babasênên arkasêndan brakmêş oldū bin atlêja rast gelüp hepsi birden memleketlerine varêrlar, padişaha müzdeler gidüp kězêna kavuşur sōra kězêna kerk gün kerk geže dūn olunup Miskembere verirler. Bunlar ermiş müradêna, biz çekalêm duvarêna.

33.

Evvel zamanda bir padişahên bir kêzê varmêş, başka evladê olmadêndan bunu dōdū zaman bir odaja kapajup orada büjütmüş. Bir gün kěz dadêsêna aman dadê benim burada žanêm sêkêlijor, bunun dêsarêsê jok-mu, biraz beni-de çekar-da gezejim dadêsêna çok jalvarêr, o-da babasêna gidüp søjler, babasê izin vermejüp bari buna bir kuş alalêm-da anêna ejlensin dejerek buna bir kuş alêrlar, kafese kojup kězên odasêna asarlar ; bu kuş-ta mejerse perilerden imiş. Kěz bir geže düşünde Jemen padişahênên olunu görerek aşik olur, sabā olunža kuşa aman kuşžā'zêm ben bu geže düşünde Jemen padişahênên olunu gördüm ana bin žan ile aşik oldum, beni ana götüresin deje jalvarêr jakarêr, kuş-ta kězên jalvarmasêna dajana-majarak kêza pekî amma götürdüm jerden çabuk çekmalê-sên, zere ben horoz öttü vakit ölüürüm sōra gittin jerden buraja gelemezsın dedikte kěz-da aman kuşžā'zêm ben senin dedin gibi japarêm dejinže kuş kêzê alup uçarak burasê altun da'ê, jine ordan uçar burasê gömüš

da'e dejerek bunu olanen oldū jere götürür ; kēza hajdē sultanem senin sevdin ſte ſu odada jatijor, hajdē git amma çok durma deje sōjler, kēz-da gidüp olanen odasēna girer bakar-ki baſ użunda altun ſamdan, ajak użunda gömüſ ſamdan, janē baſēnda ſerbetleri, kendi ujjor. Kēz ſamdanlarē dejiſtirüp ſerbetlerini içüp olanen iki janaklarēndan öperek çekar kuſun janēna gelir, kuſ jine bunu alup burasē gömüſ da'e burasē altun da'e dejerek sarajēna getirir, kēz odasēna girer, kuſ-ta kafese ; bunlar ujurlar, sabā olunža kēz kalkup kuſ ile konuſur ejlenir.

Ertesi geže oldukta jine kuſa jalvarup aman kuſžā'zēm beni jine dūn geže-ki jere götürēsın, kuſ-ta aj efendim o her geže olmaz sōra ele geçersın, bir geže ara ver-de seni jine götürürüm, bōjle her geže bir biri ardēnža gidilirse sōra dujuluruz fēlan deje kuſ çok sōjledīse-de kēz bir türlü sabr edemejüp aman kuſžā'zēm ben bu geže gidemezsem olmaz, elbet beni jine götürmeli-sın dedikte kuſ baſa çekamajup jine kēzē alarak burasē gömüſ da'e burasē altun da'e deje jine kēzē götürür. Kēz olanen odasēna girer, jine ſamdanlarē dejiſtirüp olanen ſerbetlerini içüp iki janaklarēndan öperek jine kuſun janēna gelir ; kuſ kēzē alarak burasē gömüſ da'e burasē altun da'e dejerek sarajēna götürür, kēz jatā kuſ-ta kafese girüp ujurlar.

Jemen padiſahēnen ōlu-da geže kalkar bakar-ki ſerbet jok, ſamdanlar-da dejiſmiſ ; halajēklarē čā'arak siz benim ſerbetimi neje kojmadēnēz, bu ſamdanlarē neje janlēſ kojduunuz deje kērpačla halajēklarē döver, onlar-da aman ſezadem biz senin ſerbetini kojduk, senin janlēſlēn var fēlan derlerse-de ōlan kanmajup ejiže halajēklarē döver. Nejse o gün jine akſam olur, kēz kuſa aman kuſžā'zēm beni jine oraja götür dedīse-de kuſ-ta aman sultanem olmaz sōra ele geçeriz sana-da bana-da jazik olur, çok sōjledīse-de kēz razi olmajarak elbet beni götürēžēn deje kuſu zorlar ; kuſ-ta baſa çekamajarak jine kēzē alarak oraja götürür. Ōlan-da bu geže ujumajēm ſu ſerbetimi kim içijor görejim deje ōlan'o geže ujumaz.

Kēz jine odaja girüp olanen ſamdanlarēnē dejiſtirir ſerbeti içüp iki janaklarēndan öperken ōlan kēzē tutar, kēz ſaſēarak aman efendim ben senin aſikin-im amma beni ſindi brak, sana her akſam gelirim fēlan dedīse-de ōlan bunu salē-vermez ; kēz bir takēm daha

jalvarêr fêlan olan bunu salê verir. Kêz kuşun janêna geldikte aman efendim vakit geçti neredede kaldên dejerek bunu alêr burasê gömüš da'e burasê altun da'e dejinže horoz öter kuş-ta ölü, kêz dā'n başênda kalêr, ejvā ben šindi ne japajêm deje kêz düşünür tašêner; öteje berije gezinüp dururken bir çobana rast gelir, aman çoban şu rubalarêne bana ver, ben-de kendi rubalarême sana verejim şu kadar-da para viririm dejinže çoban buna razi olup rubalarêne verir, kêz kendi rubalarene sojunup çoban rubalarêne gejer jola girüp gider.

Aradan bir kaç gün geçer, kêz ötede beride gezmekte olsun Jemen padišahênen ölu-da gezmê çekmêš, birde bu çobana rast gelir bunun ne oldūnu bilmezse-de çobanê gajet severek aman çoban sen benim olurmusun dedikte çoban-da olurum der amma kêz olanê tanêr kendini bildirmez; olan bunu alup saraja getirir amma çok sevdinden janendan hiç ajêrmaz. Günlerde bir gün padiša olunu evlendirmê kalkar, olan-da babasêna ben evlenirim amma beni bu çobanên ile kim isterse anê alêrem der, babasê-da bir kêz bulup kêrk gün kêrk geže dūn japar, güvej korlar, olan çobanê-da beraber alarak güvej girer; oturup dururken çoban šezadem ben biraz dêšarê çekazām, olan-da aman çoban olmaz derse-de çoban šezadem ejer gelmez dersenez belimden bir ip bāljêm öjle gidejim dedikte šezade çobanên beline bir ip bālar salê-verir, çoban gidüp abdest hanede kendini asar. Birde biraz geçer olan ipi çekerek bakar-ki ip gelmejor, birde dêšarê çekarak çobanên oldū jere varêr bakar-ki çoban kendini asmêš, vaj bu kendini asmêš-ta ben ne durijorum deje olan-da kendini asar, gelin bunlarê bekler bekler bakar-ki gelen yok, bu-da giderek çoban ile šezadenin asêlmêš olduklarêne görünže gelin-de kendini asar. Bunlar orada durmakta olsun sabā olur, herkes kalkar bakarlar-ki gelin odasênda kimse yok, hemen padišaha haber verirler, padiša gelüp bunlarê görünže hemen hekim getirtir baktêrêr ölmüš olduklarêne anlarlar, birde bunlarê sojunup jêkajažaklarê vakit bakarlar-ki çoban kêz. Mejerse kuš kêza bir tane taš vermiš imiš, ejer ben öležek olursam bu taš sana jardêmžê olur demiš, kêz-da o tašê žebinde sakladendan bunlarê jêkajažaklarê vakit ölü-jêkajêžê bu ne dir deje bakup dururken elinden düşerek kêzên burnuna girer, taš

girinže kéz-da aksérarak ujkudan ujanêr gibi kalkar ; birde bunu görünže olan ile gelinin-de burnuna bu taşê kojduklarênda anlar-da dirilir. Padiša bu kēzdan işin aslêne sordukta kéz-da başêna geleni anladênža padiša aldê geline izin vererek o kēzê oluna nikjā edüp kērk gün kērk geže dūn ederler, ölünžeje kadar otururlar.

34.

Bir padišahên üç ölu üç-te kēzê varmêş, padiša günlerde bir gün çastalanêr, o'ullarêne çā'rarak ben öldüm vakit kēzlarêmê her kim isterse veriniz der, bir kaç gündən sōra padiša ölür, bñjñk ölu taytēna oturur. Bir gün bir ežderha gelüp bñjñk kēz-kardaşēne ister, padiša vermez, küçük olan babamēz bize kim isterse veriniz dedi deje bñjñk kēz-kardaşēne tutup ežderhaja verir. Ertesi gün bir dev gelüp o-da ortanža kēz-kardaşēne ister bu jine vermez, küçük olan tutup anē-da verir ; ertesi gün bir kuş gelir, anē-da küçük kardaşēna verir.

Günlerde bir gün padiša kendi kendine varup biraz gezejim deje sarajdan çekup gider, gide gide jolda önüne bir taušan çekar, şunu tutajēm deje ardēna düşer, kovalaja kovalaja taušanē kajb eder, bir çeşme başēna gelüp biraz oturur derken bir koža karē su almak için çeşmeje gelir, ölüm nerden gelüp nereje gidijorsun deje sorar, o-da anažēm öjle gezijorum amma bu gün çok joruldum gitmē vaktēm kalmadē, bu geže beni müsafir edermisin der, koža karē o'ul benim bir kulibem var, kendim bile içinde zor jatijorum, seni nereje kojajēm dejinže olan koža karēja bir avuž altun verir ; karē altunlarē görünže gel ölüm gel jerim var deje alup bunu evine götürür, biraz oturup konuşurlar, biraz jerler içerler. Ölanēn žanē sēkelup burada çarşē pazar jok-mu gidüp bir parča gezejim der, koža karē-da var ölüm amma anda bir çalgēlê kāve var-dēr, sakēn o kāveje gitme der ; olan-da çekup gezer-mezer bir türlü ejlenemejüp hajdē şu çalgē çalēnan kāveje gidejim bakajēm ne var deje kāveje gider, oturur çalgē dinler ejlenir, o geže orada kalêr. Birde sabā olunža her kes bir resim çekarup bakarak hepsi ah vah ederek ālamā başlarlar ; mejerse o şehrin padišahēnen bir kēzê varmêş, her kes bunun güzel-line aşik olmuş amma kēz ile hiç bir kimse imtahan olamadēndan kimse kēzê istejemejüp jalēnēz resmine bakup aşiklik ederlermiş.

Sabālahjēn adamlar čekup sultan hanēmla imtahan olažak, kim varsa gelsin de je bā'rēr, padiša-da gidejim der gider, bunu kēzēn janēna götürürler, kēz padišaha Sinemi šehrini bilirmisin de jinže olan bir šej söllejemejüp durur, kēz alēn bunun bojnunu vurun dedikte hemen götürüp bojnunu vururlar.

Aradan epejže zaman gečer, padišahēn ortanža kardasē ažeb kardasēm neredē kaldē varajēm arajup bulajēm de je o-da čekup gider; jine ana-da bir taušan görünüp o-da taušanē tutajēm de je sejirtir. Gide gide taušan kajb olur, olan-da çešmeje varēr, jine o koža karē geldikte ana-da sorar, o-da bunu alup evine götürür, geže olunža gezmē čēkažā'ne söljer, koža karē-da ölüm sakēn čalgē čalēnan kāveje gitme, gečenlerde senin gibi birisi daha geldi ana-da gitme dedimse-de dinlemejüp gitti anē-da öldürdüler, sakēn sana-da bir šej iaparlar oraja gitme dedise-de olan čaršēja varēr, bakajēm šu kāvede ne japijorlar de je gider, o-da čalgē dinler ejlenir jine resmi čekarēr-lar, herkes bakup ah vah edinže olan-da kēzēn resmini görünže ašik olur. Sabā olunža jine adamlar čā'rērler olan-da gider, kēz buna-da Sinemi šehrini bilirmisin, o-da bilmem de jinže anēnda bojnunu vururlar.

Biraz vakitten sōra en küčük olan bakar-ki kardaslarēnēn ikisi-de gelmedi, kalkup o-da gider. Gide gide o-da bir taušan göre- rek tutajēm de je kovalaja kovalaja o çešmeje gelir, orada otururken koža karē geliüp sordukta jatmak ičün bir jerin var-mē der; nejse olan-da biraz para verir, koža karē bunu-da evine götürür, akşam oldukta bu-da gezmē čēkar, koža karē o kāveje gitme de je söljerse-de olan dinlemejüp gider. Uzatmajalēm čalgē dinler, sabā olunža her- kes o resme bakarak ah vah ettiklerini gördükte olan-da kēza vurul- lur, adamlarēn čā'rmasē üzerine olan-da kēza gider; kēz buna da Sinemi šehrini bilirmisin de jinže olan sus o abdestsiz ā'za alēnmaz, kēz-da adamlarēna söllejüp hajdē bunu götürün abdest alsēn-da gel- sin, olanē alup abdest-haneje götürüp olan girer anlar-da kapu dibinde beklerler, mejerse kenefin kuburu ana-lāmēna gidermiš. Olan kubur- dan ašā inerek gide gide bir deniz kējēsēna čēkar, bunlar-da abdest- hanenin kapusunu ačarak bakarlar-ki olan jok, kēza çaber verirler, nejse olanēn kačtēnē anlarlar.

Ōlan deniz kējēsēndan biraz gider bakar-ki bir bŷjŷk saraj, mejerse bŷjŷk kēz-kardašēnēn sarajē imiŷ, kēz bunu gōrŷnŷe vaj kardašēn sen buraja nereden geldin dejinŷe ōlan-da bašēna geleni anladēr, o ŷehri bilijormusun der, kēz-da kardašēn ben bilmem bakalēm ežderha gelsin-de ana soralēm ; ōlan orada kalēr. Akŷam olunŷa kēz ōlana bir tokat vurup sŷpŷrge japar, birde ežderha gelir kēza adam eti kokijor deje sorar, o-da hēk-mēk derse-de ežderha ejer bŷjŷk kardašēn geldīse hiē durmajup ōldŷrŷrŷm, ortanŷa geldīse anē-da ōjle japarēm amma kŷcŷk kardašēn geldīse ana hiē bir ŷej japmam, ēŷnkŷ seni bana o verdi ; kēz-da sevinerek kŷcŷk kardašēn geldi deje ōlanē ēēkarēr. Ežderha buna ŷoŷ geldin fēlan deje itibar eder, buralara ne iēŷn geldin sorar, ōlan-da iŷi anladēr, ežderha ben o ŷehri bilmem amma senin ortanŷa kardašēnē alan bir dev var-dēr, belki o bilir der. Sabā olunŷa ežderha ōlanē alup o deve getirir, ortanŷa kardašē ōlanē gōrŷnŷe vaj kardašēn deje iēeri alēr, akŷam oldukta jine ōlanē saklar, dev gelir adam eti kokijor der, kēz-da ben adam etini nerde bulaŷām fēlan derse-de dev ejer bŷjŷk kardašlarēn geldīse ikisini-de ōldŷrŷrŷm, kŷcŷk kardašēn geldīse ana hiē bir ŷej japmam dejinŷe kēz ōlanē ēēkarēr ; dev ŷoŷ geldin fēlan deje bunlar oturup lakērdē fēlan ederken dev ōlanēn neje geldīni sorar, o-da bašēna geleni anladarak Sinemi ŷehrini bilirmisin dedikte o-da bēn anē bilmem amma senin kŷcŷk kardašēnē alan kuŷlarēn padiŷahē var-dēr, bilirse orasēnē o bilir dejuŷ sabā olunŷa ōlanē alup o kuŷa gōtŷrŷr. Jine kŷcŷk kardašē ōlanē gōrŷp iēeri alēr, konuŷurlar gōrŷŷŷrler, birde akŷam olunŷa kēz ōlanē saklar ; kuŷ gelŷp adam eti kokijor kim geldi deje sorar, kēz-da kimse gelmedi dedīse-de kuŷ bŷjŷk kardašlarēn geldīse ōldŷrŷrŷm, kŷcŷk kardašēn geldīse ana hiē bir ŷej japmam dedikte kēz kŷcŷk kardašēn geldi deje ōlanē ēēkarēr, kuŷ ah ōlum ŷoŷ geldin nerden gelŷp nereje gidijorsun dedikte ōlan-da anladēr, kuŷ nekadar kuŷlar varsa hepsini ēā'rup sorarsa-da o ŷehri hiē kimse bilmez, bir eŷtiŷar kuŷ varmēŷ ana sorar, o-da ben bilirim der, kuŷ buna bu ēoŷŷ oraja gōtŷrmeli-sin dejinŷe kuŷ pekē dejerēk ōlanē ŷstŷne bindirir, dōru o ŷehre gōtŷrŷp ŷte senin aradēn jer burasē-dēr dejuŷ ōlanē brakēr. Ōlan ŷehrin iēine girer bakar evler dŷkjanlar jejeŷek iēēŷek her bir ŷej var amma hiē bir kimse

jok, karnê-da aţêkmêş; bir furuna varup şuradan bir ekmek alajêm dejerek elini uzadênza bir dejnek vururlar, olan elini çeküp ulan bu ne dir, bunu kim vurijor deje bakênêr-makênêr, jine elini uzattêkta jine vurulur. Olan çekilüp biraz gider bakar-ki karşudan bir ak sakallê pir gelijor, hemen gidüp elini öper, o adam olanê alup evine götürür, olan-da korkusundan hiç bir şey sorup söllejemez; bir geze pir bu olanê ajrê bir odaja kor, olan-da bu beni buraja niçün kojdu deje duvarê delerek pirin oturdü odajê gözetler, birde bakar-ki bir güjerzin gelir, silkinüp bir kêz olur bakar-ki o Sinemi şehri soran kêz-dêr. Mejerse o adam o kêzên hoşasê imiş, adê-da Sinemi imiş, kêza benim adêmê herkim bilirse ana var deje kêza söllemiş imiş, anên için kêzê her kim isterse o-da o şehri sorup bilmedi için öldürmüş, her nejse kêz okur ders alêr, hoşasêna kendi elile işledî bir çevreji çêkarup verir jine kuş olarak uçup gider. Sabâ olunza pir olanê çâ'rêr, olan-da pir baba ben artêk gidezêm bana izin ver dejinze o-da ölüm dile benden ne dilersin, olan-da senden hiç bir şey dilemem, şu kojnunda-ki çevreji ver dejinze pir-de çêkarup kêzên verdî çevreji olana verir. Olan çevreji alarak dōru o kêzên memleketine varup jine bir geze o kâvede oturur, sabâljânê çâ'rdêklarênda olan kêzên janêna gider, kêz-da ej jît Sinemi şehri bilir misin dejinze olan-da çevreji çêkarup ben bilmem bu bilir deje kêza gösterir, kêz-da çevreji görünze bakar-ki hoşasêna verdî çevre dir, o vakit kalkup olanên bojnuna sarêlarak kêrk gün kêrk geze dūn japup olan kêza güvej girer.

35.

Var varanên, sür sürenin, bajkuşu çok-tur viranên, destursuz ba'a girenin halê bu-dur hej; güzelleri seçerek, çirkinleri çirkefe iterek, sevdim sen sandê'a gir ben sepete; vara vara vardêm bir furunun önüne, iki elimle bir ekmek kavradêm, sêzaşêk ajrana dōradêm; ille samur, samur deje sandêzâ'm, hajal ile jandêzâ'm, bu-da para ile olur be hej sevdizêm; atê pekmeze verdim doru-dur deje, bir merkeb aldêm karê-dêr deje, bir tekme vurdu geri dur deje, Tophane güllelerini zebime doldurdum darê-dêr deje, Galata kulesini belime soktum boru-dur deje, Kêz-kulesini arkama jüklendim ajê-dêr deje,

denizin ortasına bastım kējē-dēr deje, beni timar-haneje götürdüler deli dir deje; olmaz masal-dēr bunun adē, söjlemek ile çekar dadē; derelerden gelir sel gibi, tepelerden gelir jel gibi, konup göçerek, lale zümbül biçerek; vara vara vardım bir kavenin pejkesine kerk kēšē ile aḡbab oldum; ak sakal kara sakal çengelli sakal, hej olan bunlarda bir fēseltē var; ič merdümen diš merdümen ā'š merdümen; ā'š merdümeden çektım jokarē, kerk kēz oturmuş, o nazeninim kēzlar, andēkca jürekler sēzlar; zenpuru perdeji kaldērdēm bir kēz oturmuş dedi-ki bana: behej olan derlek toplak, baldērē çēplak ne gezer-sin bu vefasız dünjada, gel sana bir kēz verejim has olsun, makbul olsun; has kašēnēn rastē, has gözünün sürmesi, anēn kaltak anasē, sālēkla do'urmajasē; nalband olsam nallajamam katērē, kasab olsam sallajamam satērē, bizim hamamēn tembel natērē, attar olsam oturmadan kalk derler, kaptan olsam derjalarda gez derler; dolana dolana gelir Rumelinin jelanē, nasl ujdurdum ben bu kadar jalanē...

— Evvel zamanda bir padišahēn bir kēzē varmēš, bu kēz ondört onbeš jašēna kadar girmiş, günlerde bir gün has baḡçede havuz bašēnda oturup gergef işlerken parmā'nda-ki jüzünü çekarup gergef üzerine kojdukta öteden bir güjeržin gelir, jüzü kapar gider, kēz-da güjeržine bin žan ile ašik olur. Ertesi gün jine baḡçede gergef işlerken kolundan biležini çekarēr, jine gergef üstüne kojunža güjeržin gelüp, kapar gider; kēz artēk güjeržinin derdinden jemededen içmeden kesilir, ašēnēn zijadelīnden ažeb šü-güjeržin jine gelir-de bir dahi jüzünü göre bilirmijim deje sabā olunža gergefini atarak havuz bašēna gider. O gün işledī çevreji gergeften sökerek janē bašēna kor, güjeržin ažeb gelmeježek-mi deje dūsünüp dalarmēš, birde güjeržin jine gelerek çevreji kapup gider, kēz-da ālajarak köšküne gider, sarḡoš gibi düşer jatar. Birde dadēsē gelir, kēzēn jattēnē görünže aman sultanēm size ne oldu, halēnēzē pek fena görijorum; kēz-da aman dadēžēm ben-de bilmem ne oldum, bir kač gün-dür fenalīm var, pek ḡasta-jēm dedikte kēz-da padišahēn bir tane çožū oldūndan dadēsē aman kēzēm šindi šah baban dujarsa çok meraklanazač, ne japalēm falan deje dadēsē dö'ünüp o'unmā bašlarsa-da bakar-ki kēz pek fena ḡasta; bunu ben padišaha ḡaber vermezsem sōra bir šej olunža benim jakamē tutar, ejisi gidüp söjlejim-de kēzē-

nĕn derdine ĉare bulsun deĵe kalkup padišaha gider, iši anladĕr. Padiša šašĕrarak kĕzĕnĕn janĕna gelir, aman kĕzĕm sana ne oldu deĵe ĉabuk hekimler hoĵalar bakarsa-da bir tŭrlŭ derdini anlajamazlar; padiša geĵe ujkularĕndan geĉŭp kĕzĕnĕn derdine ĉare bulmak iĉŭn nekadar hekim hoĵa varsa hepsine baktĕrĕr, artĕk ĉaresiz kalĕrlar derken padišahĕn veziri ej padišahĕm bu senin kĕzĕnĕn ĵastalĕna ĉare hekim hoĵa ile bulunmaz, sen bir hamam japtĕrmalĕ-sĕn, herkes parasĕz gelŭp orada jĕkanmalĕ, her gelen bašĕna geleni sŭjlejŭp gitmeli, belki bu jolda kĕzĕnĕn ĉaresi bulunur deĵinĵe padiša hemen emr edŭp bir hamam japtĕrĕr, her keze-de bildirir-ki bu hamama her kim gelirse kŭr ise gŭzleri aĉĕlĕr, kel ise eĵi olur, herne ĵastalĕ var ise bu hamamda jĕkanan eĵi olup gider; nekadar halk varsa gelsin parasĕz jĕkansĕn gitsin deĵe her bir jere bildirir, išiden gelir hamamda jĕkanup bir ĵastalĕ var ise eĵi olup ĉĕkar, her gelen bašĕna ne geldĕne anladup gidermiř.

Bir kel-ŭlan-da bunu išidir, birde kŭtŭrŭm anasĕ varmĕř, gelŭp anne padiša bir hamam japtĕrmĕř, her kim gidŭp jĕkanĕrsa eĵi oljor-muř, hajdĕ seni-de gŭtŭreĵim; anasĕ hajdĕ oradan ben oturdŭm jerden kalkamajorum, oraja nasl gide bilirim dedikte kel-ŭlan ben seni arkama alup gŭtŭrŭrŭm deĵerek anasĕnĕ arkasĕna alup jola ĉĕkar. Giderken kel-ŭlanĕn ĉiři gelir, anne sen biraz řurada otur ben varup ĉiř edeĵĕm deĵerek anasĕnĕ bir konā'n kapusu űnŭne otur-dur, űteĵe gider berĵe gider, ĉiř edeĵek jer bulamajup biraz daha gider bakar-ki bir horoz arkasĕnda bir kĕrba ĉeřmeden su tařijor; kel-ŭlan bunu gŭrŭnĵe ulan bu horoz suju nereĵe gŭtŭrijor deĵe horozun arkasĕna dŭřer gider bakar-ki bir bŭjŭk kale duvarĕ dibinde bir ufak delik, horoz oradan gider, kel-ŭlan-da ĉabalajarak her naslsa delikten iĉeri girer bakar-ki bir bŭjŭk saraj, iĉinde hiĉ kimse jok, birde bŭjŭk bir odaja girer, bunlarĕn elbet bir adamĕ var-dĕr řurada saklanup oturajĕm der, odanĕn dolabĕna girŭp saklanĕr. Biraz durduktan sŭra űĉ tane gŭjerĵin gelir, silkinŭp űĉ kĕz olurlar, aman geĉ kalmĕřĕk řindi řahĕmĕz gelir, hajdĕn jemeklerini hazĕrlajalĕm derler, kimi ortalĕk sŭpŭrŭr, kimi-de tabla ile odaja jemekler getirir, bunlar giderler; birde kel-ŭlanĕn karnĕ aĵĕkĕr, jemekleri gŭrŭnĵe kim gŭreĵek hajdĕ řu jemeklerden biraz jeĵejim deĵe dolabdan ĉĕkar,

elini uzadup jemek alajēm derken elinin ūzerine bir kerre vururlar, birde ōlanēn eli ūūūer, ōbūr elini uzadēr ana-da bir tokat gelinže o-da ūūūer, kel-ōlan korkarak jemekten vaz geĉer jine dolaba girer ; birde akūam olur bakar-ki bir gūjeržin gelir, silkininže bir deli-kanlē olup ĉekar. Kel-ōlan bunu sejr ede dursun ōlan o tablada-ki jemekleri jer, sōra kalkup bir ĉekmeže aĉar, bir jūzūk bir bilezik bir-de mendil ĉekarup ah Nigjarēm bu jūzū taktēn eller, bu bilezē taktēn kollar sā-mē de je ālajup mendil ile gōzlerini silūp ōjle japararak bir vakit geĉer, sōra jine onlarē ĉekmežeje kor kilidler jatēr ; kel-ōlan-da aman sabā ne vakit olup-ta ūradan gidežēm de je beklerken ujuja kalēr.

Sabā olur ōlan jine bir gūjeržin olup gider, sarajda kimse kalmadēnē anladēkta kel-ōlan-da jine o girdē delikten ĉekarak dōru anasēnēn janēna gelir ; anasē-da o geže sabaha kadar beni brakup gitti de je ālamēš ālamēš oturmuū, birde kel-ōlanē gōrūnže ajol beni brakup nerelere gittin fēlan de je bā'rup ālamā baūlar. Uzatmağalēm kel-ōlan jine bunu arkasēna alarak dōru hamama gōtūrūr, bunlar hamama girūp jēkanērilar, ĉektēklarēnda anasē kōtūrūmlūkten kurtulur, kel-ōlanēn-da kellē eji olur. Bunlar giderken geliniz baūēnēza geleni anladēn-da ōjle gidin dediklerinde kel-ōlanē kēzēn jattē jere gōtūrūrler, ōlan oturup bu gōrdū ūūji anladēnža kēz aman siz gidin ben ū kel-ōlandan sōjledē ūūjleri ejiže anlağažām de jerek janēn-da-ki adamlarē dēūarē ĉekarēr, kel-ōlana aman kardasēm o gōrdūn jeri bilirmisin, ōlan-da evet bilirim, dūn akūam orda idim dedikte kēz aman ū hamamē sana veririm beni o saraja gōtūr der, hamamē ōlana bā'ūlar ; kel-ōlan kēzē alup o girdē delikten kēzē saraja sokar, ōlanēn odasēnē gōsterir, kendi girdē dolaba kēzē kor gider. Birde akūam olur, ūĉ gūjeržin gelūp silkinirler ūĉ kēz olurlar, jine ūezademiz ūindi gelir de je ortalē temizlejerek jemek hazēr-larlar ; birazdan sōra kēz bakar-ki o ūejlerini kapan gūjeržin gelir, silkindikte ajēn on dōrdū gibi bir deli-kanlē olunža kēz būtūn būtūn kendini kajb eder, anē sejr edūp durur, ōlan jemejini jer, birde jine o ĉekmežeji aĉar jūzū bilezē mendili ĉekarup ah Nigjarēm bu jūzū o bilezē taktēn eller kollar sā-mē, ažeb bir daha jūzūnū gōre biležekmi-jim de je ālajup mendil ile gōz jaūēnē siler, birde kēz dolabēn kapu-sunu iter. Ōlan kapunun aĉēldēnē gōrerek dolabēn ōnūne gidinže

bakar-ki sevdi k ez oturijor, aman Nigjar em sen buraja nasl geldin deje sar elup k ez e jat a'na al r ; bunlar jat rlar ejlenirler, birde sab a olur, k eza ej sevdim beni anam do'urd u zaman  c g nl k iken periler  ald  buraja getirdi, beni kendilerine padi a japt lar,  indi onlar herg n benim jan mdan hi  ajr lmazlar, jal n z g nde iki s t giderler ben jal n z kal r m, sen bu sarajda gez j r  hi  korkma amma ak am olun a kendini gizle, s ra seni g r rlerse ikimizi-de  ld r rler, ben jar n iki s t bo  kald m vakit gel p seni anam n kon 'na g t r r m.

Aradan epeji vakit ge er, bir g n  lan bakar-ki k ez gebe, sulta-n m  indi senin do'urmak vakt n gelin e sen b 'rup hajk ra  an, bun-lar seni dujarlar, bunun ejisi hajd  seni anam n evine getirejim deje k ez e alup g t r r,  te  u kar suda-ki g rd n konak benim anam n-d r amma anam bir par a merhametsiz dir, lakin bir dad m var-d r o herkeze a  er, sen git Ba tjar bejin ba  e i  n sokakta kald m beni i eri al n de. K ez gider kapuj   alar,  lan n dad s  k ez e g r n e  lan n anas na  aber verir, o-da k ez e i eri alm  razi olmaz, kim bilir nasl kad n-d r der, lakin dad  bu k eza pek  ok a  ed ndan jal-varmas na dajanamajarak han mdan gizli i eri al r bir odaja sak-lar. Bir zaman k ez orada oturur vakt  gel p do'urur, dad  bunun gizli e her bir i ini g r r han ma dujurmaz ; bir sab a  lan pen ere-nin  n ne gel p k eza Nigjar em, k ez-da leppej Ba tjar em dedikte ne japijor s bjan m ah anam seni bilse benim lousal k odama kordu dejerek u ar gider. Dad  bunu i ittikte  lan n kar s  old nu eji e  nan r, pek  ok  lajarak han ma gid p eline aj 'na kapanarak k ez e i eri ald n , o-da bir  o uk do'urd nu,  lan n-da gel p k eza s jle-diklerini anlad rsa-da han m  nanmajarak dad  bir eji e d ver kovar, dad  han m  m ejer  nanmazsan jar n sen-de gel dinle, ha-n m-da sab a olun a k ez n old  oda kapusunun  n ne gel p bekler, birde ku  jine pen ere  n ne gel p k eza Nigjar em, o-da leppej Ba -tjar em,  lan-da ne japijor s bjan m, o-da ne japs n oturijor,  lan ah anam seni benim kar m old nu bilse jat 'nda jat r rd  dej p u ar. Anas -da kendi kul 'ile bunu i ittikte hemen oda kapusunu a arak k eza vaj sen benim  lumun kar s  imi sin, ben bilemedim

deje alup olanên do'dū vakit jattē odada-ki jata'a gütürür, her bir űejini temiz japup jakēštērerlar.

Kēz jatmada olsun, ertesi gün olan jine kēzēn odasēna gelüp bakar-ki kēz jok, andan kendi odasēna varēnża jine Nigjarēm deje kēzē cā'rēr, o-da hajdē oradan jalnēz penżereden bakup gidijorsun, bir kerre ičeri girüp-te čożūnu görüp sevmijorsun, olan-da ač penżereji dejinže kēz p.nżereji ačar; olan silkinerek adam kēlēna girer, čożūnu sevüp ożşamakta olsun kēz-da bunu lakērdē ile aldadarak olan vaktēnē unudur, bażçede bulunan selvi ā'żēna jokardan ašā zehirli ijne donattērēr, birde nekadar peri varsa olanē aramak ičün hepsi toplanēr o bażçede selvi ā'żēnēn üzerine konarlar, o ijnelere konduklarē gibi hepsi ā'żēn dibine dökülürler. Birde olanēn aklē başēna gelüp aman sultanēm ben ne japtēm vakit gečti, űindi geleżek olurlarsa bizi öldürürler dejerek sāta bakar-ki üç dōrt sāt olmuş, hemen kendisini űašērarak gidejim deje telaš ederken kēz efendim űu selvinin altēna bakēnēz dedikte olan bakar-ki nekadar periler varsa hepsi ölmüş, hemen kēzēn ajā'na kapanarak aman sultanēm beni kurtardēn dejinže bunlar bir birlerini jeni bulmuş gibi sarmaš dolaš olarak sevinirler, birde anasē dadēsē gelüp olanē görünže kimi ālar kimi güler, en sōra hepsi olan ile görüşüp ka'uşurlar, kērk gün kērk geże dūn japup ölünžeje kadar kēz ile otururlar.

36.

Vaktēn birinde bir terzi varmēš, bunun bir güzel kēzē olup padišahēn űlu ašik olmuş amma bu kēz ermeni imiš, olan herne kadar bunu almak istedise-de kēz dininden dönmezmiš. Bir gün padišahēn űlu gelüp kēzē cā'rēr, padišahēn űlu Narič űehrine gideżek seni-de götürmek istijor gidermisin dejinže kēz-da Allah selamet versin ben gitmem der, olan čēkup gider; kēz-da hemen kērk tane kēzē erkek urbasēna kor bir gemije biner, dōru Narič űehrine gider, gemī janaštērēr, karaja čēkup kērk tane bejaz čadēr kurar oturur. Birde padišahēn űlu penżereden čadērlarē görünže aman lala buraja bir gemi gelmiš, bak sana kērk tane bejaz čadēr kurulmuş, ażeb bu kim-dir hajdē gidelim görüselim deje olan lalasile čēkup gider, bunu kēz görünže karšulajup čadēreña alēr amma olan kēzē tanēmaz, erkek

sanër. Ōlan kēza efendim siz nereli siniz, nerden gelüp nereje gidijorsunuz, buraja gelmenize sebeb ne, kēz-da biz tūžar-iz buraja mal getirdik dejinže ōlan buna hajdē sizinle bir taula ojnajalēm; kēz pekī amma ben sizi jenersem siz bana ne verežeksiniz, ōlan-da sana šu hančerimi veririm, jā ben sizi jenersem siz ne verežeksiniz dedikte kēz-da ben-de size bu geže bir kēz gönderirim dejerek bunlar ojnāmā başlarlar, kēz ōlana jenilir. Akşam olunža kēz erkek urbalarēnē čēkarēr gejinir kušanēr, ōlanēn oldū konā gider, o geže ōlan ile jatēr, sabā oldukta kēz giderken ōlan-da kēzēn güzellīne vurulup jine belinde-ki hančerini kēza verir, kēz čadērēna gelinže hemen čadērlarē toplajup gemije binerek dōru kendi memleketine gider. Ōlan sabā olunža birde penžereden bakar-ki čadērlar jerinde jok, ažeb bu nasl šej dir, bunlar ne čabuk gittiler derse-de ōlanēn aklē kēzda ajrēlma-
jup orada biraz vakit durup jine kalkup memleketine gelir; kēz-da bir ōlan čožuk do'urmuş.

Bir gün ōlan jine terzi kēzēna gelir, terzi kēzē padišahēn ōlu Narič šehrine gitti anēnla gitmedin, jine Turunč memleketine gidežek gidermisin dejinže kēz varsēn gitsin šindi bir top šekerim var, atarsam kafanē jararēm dejinže ōlan jine čēkup gider. O gidinže kēz jine kērk tane kēz alup hepsine ješil urbalar gejdürüp bir gemije binerek dōru Turunč memleketine gider, gemī janaštērup kērk tane iešil čadēr kurar. Ōlan sabā vaktē penžerenin önünde otururken bakar-ki jine kērk tane čadēr kurulmuş ješil, lalasēna lala šindi bu čadērlara varalēm bakalēm bu kim dir dejerek čadērlarēn janēna giderler, jine kēz bunlarē kendi čadērēna alēr. Ōlan sorar siz kim siniz dejinže kēz-da biz tūžar-iz fēlan memlekettin buraja geldik deje konušurken kēz ōlana gelin sizinle bir taula ojnajalēm der amma ben sizi jenersem siz bana ne verirsiniz, ōlan-da size šu kolumda-ki muskamē veririm kēz-da ejer siz beni jenerseniz ben-de size bu geže bir kēz gönderirim der. Uzatmajalēm kēz jine jenilir, geže olur kēz ōlanēn konā'na gider, o geže jatērlar, sabā olunža gitmē kalkar, ōlan-da kēzdan čok xošlandē için jine muskasēnē verir, kēz hemen gelüp čadērlarēnē kaldērarak gider. Ōlan sabāljēn bakar-ki čadērlar kalkmēš, hemen lalasēnē čā'rup lala ažeba bunlar nasl šejler, o tūžar jine gitmiş, anlar-da biraz vakit daha orada oturup bir

gün jine kalkup memleketlerine giderler; kěz-da bir çožuk daha do'urmuş.

Padišahēn ōlu biraz vakitten sōra kalkup Lala memleketine gitmē hazērlanēr, kēza gelüp terzi kēzē dejinže kěz-da leppej, o-da padišahēn ōlu Narič ile Turunža gitti gelmedin, bu sefer Lala memleketine gidijor, sen-de gidermisin der, kěz-da hajdē oradan, iki kelle šekerim var, šindi bašēna atarsam jararēm dejinže ōlan gider; kěz-da jine evvelki gibi kērک tane kērmēzē rubalē kěz alup gider, jine oraja vardēkta kērک tane kērmēzē čadēr kurar, ōlan bunu görünže gelüp görüštüklerinde jine taula ojnarlar, kěz jenilüp geže ōlanēn konā'na gider jatērlar, sabālalajēn kěz jine čekup gider, ōlan-da parmā'nda-ki jüzünü verir, bakar-ki čadērler kalkmēš. Ōlan artēk kēzēn güzellīnden durup oturamajup kalkarak jine memleketine gelir, kěz-da o vakta kadar bir kěz çožuk do'urmuş, ōlanēn babasē-da ölmüş, anēn jerine padiša olur, anasē-da ōluna bir kěz bulup dūn japar. Ōlan jine kēzēn evine gelüp terzi kēzē deje čā'rēr, o-da leppej Narič, ne istersin Turunč, tut Lala hanēmēn elinden gidelim; kěz ōlanlarēn adlarēnē birini Narič birini Turunč, kēzēn-da Lala kojmuş imiš, ōlan padiša evlenijor dūnüne bujurasēn der, kěz-da ben gidemem, üç top šekerim var šindi atarsam kafanē jararēm der, padiša jine gider. Kěz çožuklarē gejdürüp hančeri bir ōluna muskajē-da bir ōluna, jüzü-de kēzēna takar, çožuklarēm padišahēn sarajēna gidin, ne kadar jemek fēlan varsa hepsini bir birine karēštērēn, ejer size aman çožuklar hajdē gidin deje kovarlarsa padiša gezinirken siz-de ajol padiša babamēz terzi kēzē anamēz tut Lala hanēmēn elinden hajdē gidelim dejin der. Čožuklar dōru saraja giderler, her bir šejleri bir birine karēštērup čok jaramazlēk japarlar, birde bunlara aman çožuklar ne kadar jaramazlēk edijorsunuz hajdē gidin deje kovarlar, padiša-da sofada gezinirmiš. Birde çožuklar bir birlerine Narič, ne istersin Turunč, padiša babamēz terzi kēzē anamēz dūnden bizi kovijorlar, tut Lala hanēmēn elinden-de gidelim dejinže padiša bunu išidir, çožuklarē čā'rup bakar-ki birinde kendi hančeri, birinde muskasē, kēzēn parmā'nda-da jüzü görünže vaj bunlar benim çožuklarēm imiš, ben bilemedim dejerrek dōru terzinin evine gider, kēza sarēlarak aman sevdim ben čok hata ettim sen aff et dejinže kěz-da sen šindije kadar anlamadēn-mē,

ben sana her gelişinde ilkönce bir top, ikinjide iki top, sōra-da üç top şekerim var dedim, seninle herne vakit taula oynadēksa bu çoşuklar o geşelerde oldu, ben-de şinden sōra senin dinini kabul ettim dejerek müslüman olur. Padişa kēzē getirüp jeniden kērk gün kērk geşe dūn japar, öbür kēzē anasēnēn evine jollar, ölesijeşek bununla oturur.

37.

Evvel zamanda bir süpürgezi adam varmēş, bunun üç tane-de kēzē varmēş, bu herif hergün süpürge satup ekmek parasē kazanēken bir gün hiç süpürge satamaz. Gezer gezer jorulur, sokā'n birinde bir büyük taşēn üzerine ,of' der oturur, birde taş jarēlēr içinden bir arab čekar, ne istersin deje sorar; mejerse o jēlan padişahēnēn ölunun lalasē imiş, adē-da Of imiş, herif ,of' dejinze beni cā'rijor sanarak oradan çekmēş. Süpürgezi žanēm ben seni cā'rmadēm, joruldum-da biraz şurada oturajēm dedim, arab sen neži sin buraja ne için geldin, herif-te žanēm ben süpürgezi-jim, büjün geze geze joruldum, para kazanamajarak çoşuklarēma ne götürežēmi düşünerek buraja geldim, arab senin kimin var, herif-te benim üç kēzēm var dejinze hemen arab süpürgeziye bir avuž altun verir, hajdē kēzēnēn birini jarēn bana getir der, süpürgezi altunlarē alup dōru evine gider. Sabā olunža büyük kēzēna kēzēm hajdē seni bu altunlarē aldēm jere götürežēm dedikte kēz hazērlanēr babasīle giderler, gide gide herif jine o taşēn janēna gider ,of' dejinze arab čekar, süpürgezi kēzēnē verüp gider.

Arab kēzē alup bir odaja götürür, geşe oldukta kēz jatā jatēr, jēlan padişahēnēn ölü gelir lala getirdin-mi deje sorar, o-da getirdim ölüm dejinze kēz jatērken arab bir kupa şerbet verir, kēz anē içmejüp jatēr, olan kēzēn odasēna girinze ajā'na bir şiş saplar, kēz aman dejinze olan čekar gider. Sabā olur, jine süpürgezi gelir, arab kēzē verüp bunu al ortanža kēzēnē getir der, jine bir avuž altun verir; ertesi gün herif ortanža kēzēnē alēr büyük kēz-da ortanža kēza kardasēm sana bir kupa şerbet verirler sakēn içme deje söjler, kēz-da ne olažā'nē anlamajarak pekē deje babasīle oraja gelirler. Herif kēzēnē araba vererek gider, arab jine kēzē o odaja kor, geşe olunža jatažā'ē

zaman şerbeti verir, kēz-da kardaşēnēn sōjlemesi ūzerine şerbeti içmez jatēr; ōlan jine lala getirdin-mi deje sorar, o-da getirdim dedikte ōlan kēzēn jattē odaja varup šiši tabanēna saplar, kēz aman dejinže ōlan jine gider, lala bunu aldēn jere gōtūr der. Sabā olunža arab kēzē jine sūpūrgežije verir, kŭcŭk kēzēnē getir der, herif eve gelir, sabā oldukta kŭcŭk kēzēnē alup gōtūrŭr, arab kēzē alēr jine sūpūrgežije bir avuž altun verir o gider; arab kēzē jine bir odaja kapar, geže oldukta bir kupa şerbet verir, kēz bunu iĉer jatā jatēr, ōlan-da lala getirdin-mi deje sordukta o-da getirdim efendim dejinže kēzēn odasēna girer, šiši ajā'na sapladēkta kēz ūjumuŝ oldŭndan dujmaz, ōlan-da jatā girŭp jatēr kēzēn iŝini gōrŭr ĉēkup gider. Kēz sabāljn kalkar, jine akşam olunža jatēr ōlan gelir, bōjle bōjle kērk gŭn geĉer, ōlan her geliŝinde kēzēn jastē altēna bir anaytar kojarak kērk tane anaytar brakmēŝ. Kēz bu anaytarlarē alēr, o kapuĵa bu kapuĵa sokarak merdŭmen baŝēnda bir kapu bulur, anē aĉarak bakar jine bir kapu, anē-da aĉar, o kērk anaytar ile kērk kapu aĉar bakar-ki bir merdŭmen asā iner, bakar bir baĵĉe, bir ōlanla bir kēz sarēlmēŝ jatijor, bir ĉožuk-ta beŝikte jatijor. Ōlan kēzēn janēna gelen jēlan padiŝahēnēn ōlu olup kēz-da peri padiŝahēnēn kēzē imiŝ; bu kēz hemen belinden ŝalēnē ĉekarup anlarēn ūzerine ōrter, baŝēndan jemenisini ĉekarak beŝikte-ki ĉožŭn ūstŭne ōrterek ĉēkup gider, birde bunlar ūjanēr, peri kēzē bakar-ki ūzerinde bir ŝal ōrtŭlŭ, ōlana jā sen adam ōlundan birini sevmiŝin, ōjle ise benim burda durmaklēm olamaz deje kēz gider. Ōlan akşam oldukta jine bu kēzēn janēna gelir, jatup ūjuren mejerse kēz o akşam şerbet iĉmedī iĉŭn ūjanēk-mēŝ, ōlan ūjunža ōtesini berisini karēŝtērarak gōbejinde eline bir kilid geĉer, kēz kilidi aĉarak iĉine girer bakar-ki bŭjŭk bir ĉarŝē, iĉinde ōrtŭler jastēklar dōŝekler tŭrlŭ-tŭrlŭ ŝejler iŝlenijor, kēz sorar bunlar ne iĉŭn iŝlenijor, anlar-da jēlan padiŝahēnēn ōlu bir insan kēzē almēŝ, andan bir ĉožŭ olažak, anēn iĉŭn bunlarē lousalēk iŝleĵoruz dejinže kēz dēŝarē ĉēkup jine kilidi kapar. Ōlan ūjandēkta anlar-ki kilid aĉēlmēŝ, hemen lalasēna bu kēzē art kapudan ĉekarup da'a atasēn der, lalas' kēzē alarak art kapudan da'a atar.

Kēz gide gide bir jere varēr bakar-ki bir bŭjŭk saraj; mejerse ōlan'n bŭjŭk kēz kardaşēnēn kona'ē imiş, bu kēzē gōrŭrler, sen nereli

sin, nerden gelüp nereje gidijorsun dediklerinde kěz-da başına geleni anlattékta anlar-da bu bizden imiş amma atılmėş deje kěz bir tarafa atarlar. Kěz gide gide günlerde bir gün jine bir saraja varır, o saraj-da olanın ortanıza kěz kardaşının sarajı imiş; kěz jine saraja girer, buna sorduklarında o-da başına gelenleri anladır, kězın kimin neşi oldunu anladıklarında kaldırup bir tarafa atarlar.

Kěz gitmekte olsun olan japtė işe pişman olmuş, kězın arkasına düşerek büyük kardaşının sarajına gelir sorar, anlar-da oldı gibi söjlerler, olan keşke atmajajdenez ben japtema pişman oldum deje ordan çekar gider; kěz-da olanın küçük kardaşının sarajına varır, bunu içeri alırlar, do'urma vaktė-da gelmiş. Olanın kardaşı buna aşıjarak hemen bir ebe getirtir do'urturur, kěz do'ura do'ura bir olan do'urur amma babasının gibi göbeğinde anın-da bir kilid olur, ebe olanın kěz kardaşına bu çözuk sizden imiş dejinže kěz bakar anlar-ki kendi kardaşının ölu; olan-da kězın arkasından gide gide oraja gelir. Bu kěz orada epejže zaman oturmuş, çözuk-ta epejže büjümüş oldundan olan geldı zaman kěz kardaşı buna hoş-pešten söra olan-da karşının attene anladır, şimdi pişman oldum, bu kadar aradım amma bir türlü bulamadım dejinže kěz kardaşı deşare çekarak olan-da oraja geldı vakit jılan suretinde gelüp üzerinin kabene merdümen başında çekararak adam kelenə girmisti, kěz cā'rır der-ki şimdi bu gelen senin koğan dir amma ben seni cā'ražām, sen gelirken koğanın bu çekardė kablarene al ateşe at, söra odaja gel deje söjler; kěz kardaşı odaja girer. Kěz cā'rınıza kěz-da hemen olanın kablarene ateşe atınıza olan aman janijorum bana bişej oldu dedikte kěz çözü ile oda kapusundan içeri girer, olan bunu görünže tanijarak vaj karěžem sen burda-mi idin deje bojnuna sarılır, çözünü kužā'na alarak sever oğsarsa-da kěz alup gidejeji zaman bakar-ki merdümen başında çekardė kablarė jok, anlar-ki kendisine gelen ateş sekentė kablarė janmėş, bir dā jılan kelenə giremejerek adam ölu gibi kalır, kěz alarak jine o saraja getirir, güzel güzel oturup vakitle-rini geçirirler. Onlar jediler içtiler müradlarına erdiler, biz-de jejüp içelim mürademıza erelim.

38.

Vaktên birinde bir padiša varmêş, o padišahên bir odalê varmêş amma güzelli dünjada olmadêndan artêk onu sevdi gibi hiç bir şey sevmemiş. Günlerde bir gün denize karşê penžerenin önünde otururken bunlar hem yemek yerlermiş, hem-de denizi sejr ederlermiş, görürler-ki denizde bir arab jüziyor, bunlar anê sejr edüp dururken sofraya üzüm getirmişler. Padiša üzümü jerken bir sija bir-de bejaz üzümü tutup padiša odalêna bunlarên hangêsê güzel dir dedikte o-da bejaz güzel amma sija daha hoş dejinže padiša vaj bu bana taş attê, denizde-ki jüzen arabê benden daha güzel dejerek söjledi deje odalêna kêzar bunu zindana atar, günde on beş kêrpaç vurup jine o zindanda brakêrmêş.

Bunlar bøjle japup durmakta olsun o padišahên şehrinde bir ana o'ul varmêş, kadên öluna gömlek japup olan-da japtê gömlekleri eji gejemezmiş. Bir gün jine anasê ölüm gömleklerin eskidi, sana jine bir gömlek japajêm dedikte olan anažêm japtên gömlekleri eji vakitle gejemejorum, bari bu japtên gömlejin jakasênê bir derdi olmayan adama kestir-de şunu rahatla gejejim ; karê-da düşünür taşênêr derdsiz adam kim dir, bizim padišahêmezên bir sevgili odalê var, olmasa bunun derdi olmaz, bari götürejim-de jalvarup şu gömleji kestirejim der, kalkup dōru saraja gider. Halajklar ne için geldini sorduklarênda o-da işi anladêr, anlar-da gidüp o odalêk olan hanêma anladêrlar, hanêm-da biraz dursun-da keserim der ; birde padišahên kadêna kêrpaç vurma vaktê gelmiş, bunu zindandan çekarêrlar, padiša on beş kêrpaç vurur, jine zindana atar derken bu odalêk hanja demin-ki kadên nerede, cā'rên gelsin dejinže kadênê cā'rêrlar, ej ana söjle bakalêm dedikte kadên-da ölunun gömlejinin anladêrsa-da jine kêzêm herne kadar ben bu iş için geldimse-de senin derdin başkalarêndan pek çok, bunu sana padiša ne için japiyor dejesorar, o-da oldū gibi koža karêja anladêr. Padiša o kêrpaçlarê vurdū zaman benden güzel var-mê dermiş, koža karê kêzêm sana jine kêrpaç vurup benden güzel var-mê dedikte var de, kim derse Jemen padišahênên ölü de dejüp koža karê gider.

Ertesi gün olunža padiša jine odalê çekarêr, kêrpaçlarê vur-

duktan sōra benden güzel var-mê dejinže kēz-da evet Jemen padişahēn ōlu der ; padişa bunu işidir, aḫeb bu nasl güzel dir, ben bunu gidüp görežēm deje gemije binüp dōru Jemene gider, saraja varup padişahēn ōlunu cā'rup ben seni buraja görmek iēün geldim, o-da beni ne iēün görežēn sorar, padişa-da işi anladēnża ūezade ej bu senin sōjledān bir iş-mi, o kadaržēk suç iēün bir adama bu kadar ūej japēlēr-mē, benim derdim gibi olsa aḫeb ne japarsēn dejinže padişa aman ōlum senin derdin nasl dir sōjle bakajēm, o-da ej padişahēm vaktile ben evlendim bir güzel kēz aldēm amma o kēzēn güzellānden aklēm bašēmda jok idi, anē ol kadar severdim-ki bana kērk gün jeme iēme dese japup jalēnēz geže gündüz jüzüne bakmak bana el verirdi, mejerse bu kēz bana her geže bir ūerbet iēirup ben ujujēnża kendi gidüp gezermiş amma benim bundan ḫaberim jok. Bir geže bunun verdī ūerbeti iēmedim, geže jarēsē bu kēz kalkup beni ujudu sanarak tabanēm'n altēna bir ūiū soktu, ben-de hiē sesimi ēēkarmadēm, baktēm-ki kēz erkek rubalarēnē gejdī, odadan ēēktēkta ben-de ardē sēra ēēktēm, bu sejisleri cā'rdē, hazēr-mē-sēnēz dedi, onlar-da hazēr-ēz efendim dejinže atēn birine binüp bir uūak ile sarajdan ēēktē, atlarē sürup gittiler, ben-de koūarak arkalarēndan gittim. Bunlar gide gide bir dā bašēna vardēlar, andan orada bir māra varmēs, anēn kapusunu aēup iēeri girdiler, ben-de arkalarēndan girdim, sōra bir kapu daha aētēlar gördüm-ki iēi bir bījūk saraj iēinde bir arab, kēzē görünže sen bu vaktā kadar neredē kaldēn deje bā'rdē, kēz-da aman efendim ūu ḫjafir herifi ujudamadēm, anēn iēün biraz geē kaldēm fēlan deje attē tuttu ; nejse biz uūak ile dēūarda kaldēk, anlar bir odaja girdiler ejlendiler jediler iētiler amma beni kimse görmedi baktēm-ki o kēzdan arabēn iki tane cōžū olmuū, hemen bunlar odadan ēēktēlar. Anlar atlarēna binerken ben-de gidüp arabile cōžuklarēn kafalarēnē keserek baūlarēnē alup anlardan önže koūarak saraja geldim o kafalarē raf ūzerine kojdu, kendim jatā jatup ujur gibi oldūmda kēz gelup jine aḫeb ujur-mē-jēm ujanēk-mē-jēm deje ūiūi tabanēma soktu, ben-de hiē sesimi ēēkarmajēnża jatā girup jattē.

Sabā oldukta jataktan kalktēk baktēm-ki kēz kafalarē görünže kendi cōžuklarile arabēn kafasē oldūnu taniyarak bir kerre irkildi, ejvā deježeji sērada benden ēekinerek hiē sesini ēēkaramajup kaldē ;

ben-de behej zalim, bu senin japtéklarên nasl is dir, sen Allaytan korkmajup halktan utanmazmêsên dedîmde bu âlamâ bašladîse-de benim buna pek çok žanêm sêkêlup artêk bunu sevmekten beri kalup buz gibi soudum, ol kadar gözümde çêktê-ki en bir sevmedîm adamê görmüş gibi oldumsa-da jine evvelki sevgimin ateši içerimde kalarak hem anê brakamajup hem-de japtê šejleri içime sêdêramadêmdan artêk ne japažā'mê bilemejüp bažaklarêndan tavana asup her gün kêz seni öldürejim-mi deje gidüp kêlênžêmê çeküp korkudijorsam-da jine ā evladlarê deje arabên aškênê güdijor, jâ benim gibi olsan ne japarsên dedikte padiša sakalênê eline alup sôjledîn pek dōru ben çok kabāt etmişim, öjle ise gidüp o biçareji kurtarajê dejerék kalkar. Ōlan padišaha bir ajne ile bir tarak verüp al bunu sevdîne benden hedije götür deje verir, padiša anlarê alup dōru šehrîne gelir, oda-lênê zindandan çêkararak aman ben sana çok ezijet ettim senin bu kadar günahên jok imiş japtéklarêmê ba'šla deje jalvarêr, bu ajne ile tara'ê sana hedije getirdim der ; kêz-da ajneji önüne kojup saçênê tararken bir kuş olarak trrrr deje uçar, padiša ardêndan baka kalêr. Kêz dōru Jemen padišahênên sarajêna varup olanên odasê penžeresine gelir, olan-da kuşun geldîni görünže penžereji açup içeri alêr, kuşa bir ajne gösterinže kuş jine adam olur ; olan buna sarêlarak žani gönülde aşik olur, hemen babasêna sôjlejerék kêrk gün kêrk geže dūn japup bu kêz ile güvej girer, ölünžeje kadar otururlar.

39.

Evvel zaman içinde kalbur kazan içinde var varanên sür sürenin parasêz mejhaneje girenin okka cömleji bašênda paralansên. Bir varmêš bir jokmuş vaktên birinde bir padiša varmêš, bunun günlerde bir gün žanê sêkêlup vezir ile gezmê gidežek olurlar amma padiša vezirine der-ki ej lala bizim gittimizi kimse bilmemek içün bana benzer bir adam bulup tayta oturdalêm-da öjle gidelim, veziri-de ej padišahêm öjle bir adamê neredê buluruz, o pek zor bulunažak-têr. Padiša hajdê bir kač gün šehri gezelim öjle bir adam bulalêm sōra seninle gideriz dejerék bunlar kijafetlerini dejištirerek šehrin içini gezmê bašlarlar, gezüp dururken bir mejhaneje varêrlar bakarlar-ki bir adam gajet sarçoš amma tēpkê padišaha benzijor, hiç ajêrdê jok ;

padiša mejhaneži cā'rarak sen bu adamē ejiže sarxoš edüp geže kapudan dēšarē sokā salē-ver dejerek dēšarē cekarlar. Padiša sara-jeña gelir, geže sāt bir olunža padiša veziri gönderir, hajdē şu sarxoš herifi xaberi olmaksēzēn tut bir zembile koj kimse görmeden getir, vezir-de dōru o mejhane tarafēna gider bakar-ki o herif sokakta jati-jor, hemen herifi bir zambil içine kojarak dōru saraja getirir. Padiša bunu sojup temiz rubalar gejdendir jatā jatērēr, padiša lalasile cēkup giderler.

Onlar gitmede olsun sabā olur, birde bu sarxoš herif ujanarak bakar-ki padišahēn sarajēnda jatijor, kendi kendine ulan bu ne dir, ažeb dūš-mü görjorum joksa öldüm-de beni žennete-mi götürdüler, bu nasl šej dir de je dūšünüp dururken el cērparak bakar-ki halajēklar ellerinde lijen ibrik getirirler, herif jüzünü jēkar kāve cībūnu ičer der-ki hič dejl ben padiša olmušum; günlerde-de žuma imiš, ušaklar gelir padišahēm büjün selamlık neredede olažak de je sorarlar, o-da kendi mahallesinde bir žami varmēš, orada olsun der, bunu hič bir kimse anlamadē için hemen giderler onun dedē žamā silüp süpürüp hazērılarlar. Mejerse o sarxoš herif on beš günden berü hič evine gitmemiš imiš, karēsē padiša bizim žamiye geležekmiş de je kalkar, hemen bir arzuhal jazar, padiša žamiden cēkarken arzuhalē verir, padiša-da okur bakar-ki kendi karēsē jazmēš dejor-ki aman padišahēm bir kožam var-dēr geže gündüz hič sarxošluktan bašē kalkmaz, on beš günden berü ne eve geldi, ne-de bana jeježek gönderdi, cöluk-čožūmla kač günden berü až kalmēšēm-dēr fēlan de je jazmēš. Padiša hemen emr eder şu kadēnēn evini jēkēn jeniden japēn, hem-de cöluk-čožūna ajda beš jüz gurus veriniz der, anlar-da hemen kadēnēn evini jēkup jeniden japarlar, beš jüz gurus-ta ajlēk bāalarlar. Padišahēn bir kač kiši kinlisi varmēš, bir mejhaneži bunu sarxošluk ederken bir gün dükjanēndan kōmuš imiš, bir kasab-da aldē etin parasēnē vermedē için dōmüš imiš, bir ašcē-da bunu sarxoš görerek jemek vermemiş imiš, hemen vezirine sōjlijerek şu heriflerin bojunlarēnē kesin dedikte anlar-da hemen o sōjledē herifleri keserler.

Bu padišalēk etmede olsun asēl padiša lalasile gide gide epejže jer giderler, günlerde bir gün bir dere bašēna varup gel lala biruz šurada oturalēm der, otururlar önlerinde akān dereden sujun akēn-

tésénda bir elma bulurlar anê jerler ; birde padişahên aklêna gelir-ki lala hanja biz her nereje varêrsak haram şej jemeježektik hal bu-ki elma kimin dir, haram-mê-dêr, helal-mi-dir bilmejerek jedik, şindi bunun sâbê kim oldûnu arajup bularak helal ettirmeli-jiz dejüp jola çekarlar. Giderler giderler bakarlar-ki bir çifçi çift süriyor, selam verüp janêna oturlar elmajê çifçiye anladêrlar, çifçi-de şurada bir bā var-dêr, o bā'n duvarlarê janênda dereje karşu elma ā'zlarê var-dêr, o jedîniz elma o ā'zlardan düşmüş-tür. Padişa o bā'n sâbê kim dir deje çifçiden sorar, o-da fêlan jerde fêlan evde dir deje çaber verir, padişa lalasîle dōru o eve giderler, kapuju çalup bir koža karê ačtêkta bunlar elmajê koža karêja anladêrlar, karê-da bu bā benim kēzēmēn-dêr, bakajēm sōjlejim deje gider kēza çaber verir, kēz-da o adam beni alêrsa ben-de o elmajê ona helal ederim der. Padişa düşünür taşênêr ne japsên elmajê helal ettirmek içün kēzê alêrēm der, karê-da sen benim kēzēmê alažān amma benim kēzēmēn aja'ê topal kolu çolak gözü kör başê kel jüzüne bakêlmaz der, padişa her nejse alêrēm der, vezirine-de lala ben bu geže güvej girejim elmajê helal ettirejim, sen-de sabāljên atlarê kapuja getir hemen binüp gidelim, lala-da bir hana gider o geže jatêr padişa-da güvej girer, birde bakar-ki kēzên güzelli gibi dünjada hiç görmemiş, aman sultanēm ananêz sizi sōjle dir bōjle dir deje bana sōjlemişse-de siz dünjada birinži güzel siniz, bana ananêz niçün bōjle sōjledi, kēz-da efendim anamēn benim içün sōjledî hep güzelliğim içün dir, siz anlajamadēnêz-mê fêlan dejerek padişa kēza hajran olur kalêr. Jataklar japêlêr jatarlar, işlerini görürler ujurlar, birde padişahên sōjlemesi üzerine vezir sabā olunža atlarê hazêrlar, dōru kēzên evine gelir kapuju çalar, padişa penžereden bakar-ki vezir gelmiş, hemen vezire hajdê bulundün jere git ben gidemeježēm, beş on gün burada oturalēm deje veziri savar, padişa kēz ile kêrk gün oturup žümbüş eder, kêrk gündēn sōra padişa kēza ej sultanēm bana durmak olmaz ben gidežēm, ejer bir erkek çožūm olursa büjüdū zaman şu muskajê anēn koluna tak fêlan memlekete göndür, gelsin orada O'ursuz ile Hajrsêz deje beni arasên bulsun. Mejerse padişa sarajēndan çêktê vakit kendi adēnê O'ursuz vezirin adēnê Hajrsêz kojmuş imiş, padişa vezirini çā'rarak atlarēna binüp giderler.

Jolda giderken evvelže görmüş olduklarē çifçije rast gelirler, biraz görüşüp jine giderler, gide gide kendi Őehirlerine varērlar, jine padiŐa kendi jerine brakmēŐ oldū sarĶoŐ herifi ujurken bir zembile kojarak aldēklarē mejhanenin kapusu önüne gōtürüp brakērlar. Birde herif ujkudan ujanēr bakar-ki kendi sokakta jatiĶor, aŐeb ben dūŐ-mū gōriĶorum deĶe jine gözlerini kapar, biraz durur, baŐlar el ēērpmā, mejhaneŐi bunu iŐiderek kim dir o fēlan derse-de beriki-de ulan bok karēŐtērma, Őindi seni astērērēm hā, aē kapuju ben padiŐa-jēm der. MejhaneŐi kapuju aēarak bakar-ki jine evvelki sarĶoŐ herif, bunu iter sūmerse-de herif ulan ben padiŐa-jēm, sōra seni astērērēm fēlan dedikēē mejhaneŐi sen benim baŐēma bela getireŐēn deĶe bir sopa alarak o padiŐa-jēm dedikēē herif bunu bir eĶiŐe dōver ; en sōra sabā olur bu sarĶoŐ herif deli olmuŐ deĶe dōru timarhaneĶe gōtūrürler, padiŐa-da vezirine ej lala biz bu herifi aldēk jine iŐimiz bittikten sōra sokā attēk, aŐeb bu herif ne oldu, Őuna bi kerre git-te bak der, vezir-de mejhaneŐiĶe gelir sorar, o-da deli olmuŐ timarhaneĶe jolla-dēk der. Vezir dōru timarhaneĶe gider bakar-ki herif ben padiŐa-jēm dedikēē dōjmeden Őanēnē ēēkarĶorlar, vezir hemen janēna varēr sakēn ben padiŐa-jēm deme, sōra seni dōve dōve öldürürler deĶinŐe herifin aklē baŐēna gelerek timarhaneŐi gelüp sorunŐa aman efendim ben sarĶoŐ adam-ēm, ben padiŐa ola bilirmĶim fēlan deĶinŐe bunu akēllanmēŐ deĶe timarhaneden ēēkarērlar ; herif dōru evine varēr, karēŐē penŐereĶi aēarak bakar-ki koŐasē, hajdē oradan sarĶoŐ herif, bu vakta kadar nerde idin, Őindi iŐittin-ki padiŐa benim evimi japtērdē ajlēk bāladē gelüp rahat rahat jeĶeŐēn öĶle deĶl-mi fēlan deĶe herife kapuju aēmaz, vezir-de bunun arkasē sēra dolaŐērmēŐ, kapuja gider karēŐēna der-ki aē kapuju koŐanē al joksa bunlarēn hepsi elinden gider deĶinŐe karē korkarak koŐasēnē alēr.

Bunlar oturmakta olsunlar, padiŐahēn aldē kēŐēn vaktē gelir, bir erkek ēoŐuk do'urur, eĶeŐe zaman olup ēoŐuk onūē ondōrt jaŐēna girer. Günlerde bir gün arkadaŐlarla oĶnarlarken bunlar gouga ederler, ēoŐu'a hajdē oradan piē derler, ōlan-da dōru anasēna gider benim babam kim dir deĶe sorar, anasē-da ōlum senin babanēn kim oldūnu ben-de bilmem, benim janēnda kērk gün oturdu gitti, ōlan-da bana biŐej brakmadē-mē, anasē-da ōlum bir muska

braktê beni gelsin fêlan sheherde O'ursuz ile Hajrsêz dejerek arajup bulsun demisti. Ōlan anasendan bunu isidinze babasenen braktê muskajê alêr dôru jola êekar, biraz gider, gide gide o babasenen ūramêš oldū êifciye rast gelir, biraz oturur, o êifcinin-de bir ōlan êožū varmêš, êifci-de ōlum jalênêz gitme senin baban benim aḡbabem dir, hajdê benim ōlumu-da al birlikte gidiniz dejinze ōlan pekî benim-de arkadašem yok birlikte gideriz dejerek êifcinin ōlu ile jola êekarak ūrasê senin burasê benim deje giderlerken bunlar jolda susarlar, bir kujuja rast gelirler. Êifcinin ōlu buna der-ki hajdê ben seni sarkêdajê sen iç, sora-da beni sarkêt ben içejim der, ūzadeji bir ipe bālar kujuja sarkêdêr, ōlan ašā iner suju içer, êifcinin ōluna hajdê beni êekar dejinze êifcinin ōlu-da ben Hajrsêzê ōlu olujêm sen-de êifcinin ōlu ol, hem-de bunu ōlup dirilmedikten sora kimseje sōjlemeježêne jemin et êekarajêm der, padišahê ōlu-da berikinin sōjledî gibi jemin eder. Ōlan bunu êekarêr jine jola girerek dôru babasenen oldū shehre varêrlar Hajrsêz ile O'ursuz deje arajup dururken padiša bunu isidir ōlunun geldini anlajarak saraja alêr, birde padiša ōlunun hangêsê oldunu sorunza padišahê ōlu êifcinin ōlunu gostererek kendisi-de êifcinin ōlu-jum der amma padišahê gözû êifcinin ōlu jerine geçen kendi ōlu üzerinde kalêr. Her nejse ōlanê hareme jollar, kendi ōlunu-da êifcinin ōlu dejerek jalênêzja bir odaja kapar.

Bunlar epejze zaman büjüjüp gezerlerken günlerde bir gün padišahê ōlu dūšünde dünja güzelini görür, gün günden ḡastalanup jatar, padiša-da aman ōluma noldu dejerek hekim hoža getirirse-de ōlan bir türlü eji olmaz. Bir gün babasêna der-ki ūah baba ben hekim hoža ile eji ōlmam, ben dūšümde dünja güzelini gördüm anê alma-jênza ben eji olmam, padiša-da aman ōlum anê bi çok padišalarên o'ullarê istedi hiç kimse alamadê, hem-de her kim almak için anê ūehrine gittilirse hepsi öldü gerü gelemedi, ūindi sen-de gittikte anlar gibi olažān, ōlan ūah baba ben oraja kendim gitmem êifcinin ōlunu jollajêm, o gider kêzê alêr getirir dejinze padiša hemen êifcinin ōlunu êā'rêr, dünja güzelini gidüp getirmisini sōjler, ōlan-da pekî amma bana bir gemi veriniz ben gider o kêzê getiririm der, padiša buna bir gemi verir, ōlan gemije binerek jola êekar. Denizde giderken bir furtunaja tutulur, hemen gemî kêjêja janaštêrarak tajfalarêna ben

biraz dēšarē čekajēm šindi gelirim deje deniz kējšēna čekar, öteje berije gezinirken bakar-ki kum üzerinde bir balēk çabalanup durijor, hemen olanē görünže aman šezadem sērtēmdan üç pul alup beni denize salē-ver, günün birinde elbet sana lazim olurum dedikte olan balēn sērtēndan üç pul alēr, balē denize salē verir jine gemije biner, hava açēlēr gemī salē verirler. Gide gide epejže bir jer giderler, jine bir furtunaja tutulup gemī bir tarafa janaštērērlar, olan deniz kējšēna čekar gezinüp dururken bir topal karēnža bulur, karēnža olana aman šezadem bizim dūniümüz var, beni arkadaşlarēma jetiştir, kanadēmdan bir parça kopar-da sakla günün birinde elbet sana lazim olurum dejinže olan karēnžajē arkadaşlarēna jetiştirir, kanadēndan bir parça koparup saklar, gemije binerek hava-da açēlēr jine giderler. Gide gide epejže yol giderler, jine hava bozulur gemī durdururlar, olan dēšarē čekar bakar-ki bir ā'žēn üzerinde kuš jaurularē bir jēlan-da ā'ža sarēlijor, hemen kēlēnžēnē çekerek jēlanē öldürür ā'žēn dibinde jatēr. Mejer zümrüt anka kušunun jaurularē imiř, her jēl o jēlan geliip anēn jaurularēnē jermiř. Birde kuš jaurularēnēn analarē gelir, bakar-ki ā'žēn altēnda bir adam jatijor, bunu görünže hemen saldērarak öldürmek isterse-de jaurularē aman nine o bizi dūřmanēmēzdan kurtardē, bak-sana jatan jēlan ölüsüne dejinže kuš olana dokunmaz, güneřte vurmuř oldūndan hemen kanadēnē açup gölgelik japar. Olan ujanēr bakar-ki bir büyük kuš görünže korkar, kuš-ta olana aman šezade korkma sen benim jaurularēmē kurtardēn al ben-de sana üç tūj verejim, günün birinde sana lazim olur deje üç tūj verir, olan jine gemije binüp gider. Epejže gider bir šehre varēr, gemī janaštērarak šehrin içine girer, burasē ne šehri dir deje sorar, birisi-de dūnja güzēlinin šehri dir dejinže olan-da hele bula bildim dejerek dōru padiřahēn janēna gidüp Allahēn emrile kēzēnēzē isterim deje sōjler, padiřa-da benim kēzēmēn řartlarē var-dēr, ejer anē alařak olursan git anēnla imtahan ol, ejer řartlarēnē japa bilirsen al dejinže olan dōru kēzēn janēna gelir; kēz ne istersin dejinže olan-da Allahēn emrile seni almak isterim der, kēz-da benim řartlarēm var-dēr anē japa bilirsen ben-de sana varērēm hem sen kimin ölu-sun dejinže o-da Sultan Sülejman řahēn ölu-jum der, kēz-da senin Sul-

tan Sülejman ölu oldūnu bilejim-ki ű jüzümü denize atajēm anē bulup getire bilirsen ol vakit sana varērēm der, jüzünü denize atar, sana üç gün müzletin var der. Őlan űarajdan dēšarē ēēkar, deniz kējēsēna gider, balēn sērtēndan aldē tūjler aklēna gelir, hemen birini jakar o balēk denizden ēēkarak emr et űezadem der, űlan-da dūnja gūzeli jüzünü denize attē anē isterim der. Balēk bir kerre dalar arar jüzü bulamaz, ēēkup űezadem bulamadēm der, aman etme ejer bulamazsan ben öležēm dejinže balēk bir daha dalar jine bulamaz, üçünžü dalēšēnda jedinži kat denize dalar, hemen bir būjūk balēk tutup getirir, űezadem umarēm űu balēn karnēnda dir, űunu jar bak der ; űlan balē jarup jüzü ēēkarēr dōru dūnja gūzelinin janēna gider, kēz-da jüzü görünže gūlerek űezadem bunu japtēn amma senin Sultan Sülejman ölu oldūnu bilmek iēün bir űartēm daha var-dēr anē-da japmalē-sēn der, kalkar bir māra aēar, iēi darē ile kül dolu imiű, bunun külinü bir jana darēsēnē-da bir jana ajērmalē dejinže űlan pekī dejüp mārāja girer, kēz-da űlana kērķ gün-müzlet verir.

Őlan bakar-ki bu ajēklanažak űej dejl, aklēna karēnža gelir, hemen kanadēnē jakar o topal karēnža gelir, űlan der-ki űu darē ile kül bir birinden ajrēlažak, karēnža-da űezadem sen merak etme ben anē japarēm dejerek ne kadar karēnža varsa hepsini toplajup getirir o kül ile darēlarē üç gün iēinde ajrērēlar. Őlan kapuju vurarak aēēnēž iűim bitti der, kēz-da ajol deli-mi oldun deje mārānēn kapusunu aēar bakar-ki sahi darē ile kül ajrēlmēű, űlanē odasēna getirir, kalajēklarēnē ēā'rup karűusēna dizer želladē ēā'rēr, halajēn birinin bojnunu vurdurur, űlana der-ki bana žennet sujundan getirmeli-sin der. Őlan dēšarē ēēkar dūűünür taűēnēr, aklēna zūmrüt anka kuűu gelir, bunu japarsa o kuű japar deje kuűun verdī tūjleri bir birine ēakar kuű gelir ne dir űezadem der, űlan-da žennet sujundan bana bir űiűe getirmeli-sin dejerek sōjler, kuű-ta gider hemen getirir. Őlan űiűe ile suju alarak kēza götürür, kēz-da o kestī halajēn bojnuna sürer halajēk dirilir, kēz o vakit űlanēn Sultan Sülejman ölu oldūnu anlajarak o vaktadek-te nekadar padiűa űezade bu kēzē istemiűse-de hepsini bōjle imtahan edüp anlar-da japamadēklarēiēün hepsini öldürmüű imiű, birde ej űezadem ben senin halalēn oldum, űinden sōra senin-im dejerek padiűaha žaber verirler, kērķ gün kērķ

geže dūn japup güvej korlar amma o geže olan jatā jattē vakit kēz ile kendi arasına kēlēnžēnē kor, kēz bu ne dir deje sorunža olan-da senin nasl anan baban varsa benim-de var, šindi burada dūn ettik gidüp benim šehrimde-de dūn edezēz, andan sōra seninle jatarēm dejinže sabā olur, işi padišaha anladērlar, padiša-da bunlara izin verir, olanēn gelmiş oldū gemije binerek jola čekarlar.

Günlerde bir gün olanēn šehrine varērlar, padišahēn janēna giderler, olan padišaha šte dūnja güzelini getirdim der, padiša aferim çifçi ölu dejerek hemen öluna dūn japar, birde olanē güvej korlar, kēz bakar-ki kendisini getiren olan dejl-dir. Otururlar olan kēza efendim lakērdē sōjleseniz-ē dejinže kēz hemen ölana bir tokat vurur, olan ālajarak dēšarē čekar, padišahēn janēna varēr, padiša-da ölum neje ālijorsun dejinže olan-da işi anladēr, padiša-da bunda bir iş var deje kēzēn janēna gelir sorar kēz-da padišahēm ben senin janēnda bir iki lakērdēm var, anlarē sōjlemedikče bu senin ölunu kabul etmem dejerek padiša tekmil vezirlerini cā'rēr, kēz-da anlarēn janēna gider. Kēz padišaha ej padišahēm bu çifçinin ölunu keserseniz ben-de senin ölunla güvej girerim joksā anē kabul etmem dejinže padiša çifçinin ölunu cā'rēr bojnunu vurdurur, kēz-da olanēn getirdi žennet sujunu bojnuna sürerek jine dirilir, andan ölana der-ki ej šezade šindi ölüp dirildin sözün jerini buldu, şu çifçinin ölu sana ne japtise başēna gelenleri anlat dedikte olan anasēnēn janēndan čekup-ta çifçinin ölu ile buluşup jolda gelirken su içmek üzere kujuja girdini, çifçinin-ölu-da kendisinin padiša ölu olmasēnē šezadenin-de çifçi ölu olmasēnē hem ölüp dirilmejinže bu işi kimseje sōjlememek üzre sözleştiklerini, en sōra hep başēna gelenleri olan bir bir anladēr, padiša-da karēsēna verdī muskajē olanēn kolunu açup bilir-ki çifçi-ölu jerine geçen kendi ölu imiş kendi ölu deje gelüp tanēdē çifçi ölu oldūnu anlayarak bu olanēn bojnuna sarēlēr vaj evladžim sen benim imişsin, ben seni bilemedim dejerek olanēn bojnuna sarēlēr, o çifçinin ölunu vurarak öldürür, tekrar jeniden kērk gün kērk geže dūn japararak dūnja güzelile olanē güvej kor, ölünžeje kadar otururlar.

40.

Vaktēn birinde bir padiša varmēš, günlerde bir gün mum jak-ma'e jasak etmiş, lalasıle geželere çekup şehrin içini gezermiş. Geze geze bir küçük evde mum jandēnē görür, penžeresinin janēna gidüp vezir ile dinlerler. Üç kēz oturmuş, biri dermiş-ki ben padišahēn karēšē olsam ana bir çadēr japarēm-ki bütün askerini içine alēr, ortanža kēz-da ben padišahēn karēšē olsam ana bir jemek piširirim-ki bütün halkē jedikten sōra jine artar, en küçü-de der-ki ben-de padiša karēšē olsam bir sērma saclē çożuk do'ururum der, padiša bunu işiderek lalasıne bu eve nišan koj, lalası-da evi beller jine sarajlarēna giderler. Sabā olunža padiša vezirine hajdē o akşam-ki evde-ki kēzlarē bir arabaja koj getir, vezir-de gidüp kēzlarē padišaha getirir, bunlarē üçünü-de kendine nikjā eder, o geže büyük kēz ile jatēr dedīni japažakmēsēn deje sorar, kēz-da efendim dedīm ne dir, hanē sen padiša karēšē olsan bir çadēr japažak dejl-mi idin, kēz-da efendim siz emr ederseniz ben-de japarēm dejinže padiša buna hajdē dēšarē der. Ertesi geže ortanža kēzē çā'rēr, ana-da dedīni japažakmēsēn deje sorar, kēz-da efendim siz jap dersiniz ben-de mutfā girer şindi dedīm jemekleri japarēm dejinže padiša bunu-da salē verir. Ertesi akşam en küçüklerini çā'rup sen-de dedīni japažakmēsēn dedikte kēz-da efendim Allah verirse ben-de do'ururum der. Nejde bununla otururlar, dokuz aj on gün olunža bu kēzēn do'urma vaktē gelir, öbür kardaşlarē-da şindi bu kēz do'urursa padiša anē çok sevežek, gel şunun do'urdū çożū çalalēm-da jerine bir köpek jaurusu kojaleēm derler ; birde ebe gelir, kēz do'ura do'ura bir olan do'urur-ki saclarē sērmadan-da parlak, hemen çożuk çekte gibi güneş dōmuş gibi ortalē'a bir ajdēnlēk gelir. Bu çożū o kēzlar alup jerine bir köpek jaurusu korlar, o do'an çożū kundaklajup bir arab çā'rup bir torba altun verirler, al bu çożū her nereje götürürsen götür dejerek verirler.

Arab çożū alēr gitmede olsun kēzēn do'urdūnu padišaha çaber verirler, o-da bakajēm şu kēz nasl çożuk do'urdu deje gelir bakar-ki bir köpek jaurusu, kēza do'urdūn çożuk bu-mu, o-da ne japajēm Allah bunu verdi dejinže padiša kēzup kēza taş ol dejinže kēz taş kesilir,

hem bu kapuju kimse açmasın deje odajê kapar gider. Arab-da gide gide bir dā'n başēna varēr, bir çobanēn kojun otlattēnē görüp janēna varēr çobana bana bir kojun ver, bu çožū sana verejim der, çobanēn-da hiç çožū olmadēndan aman ver al kojunu deje çožū alēr, araba bir kojun verir, çoban çožū evine götürür, karēsēna Allah bize bir çožuk verdi, aman bunu büjütelim der, karē-da çožū süt ile besler. Uzatmajalēm çožuk büjür, beş altē jašēna girer, bunu mektebe verirler, epejže vakit mektebde jazar okur, on oniki jašēna kadar girer. Günlerde bir gün çožuklarla ojnarken gouga ederler, çožuklar buna hajdē oradan piç ne idi belirsiz, seni baban bir kojuna satun aldē dediklerinde olan ālajarak anasēna gelir, bana çožuklar bøjle søjlediler, benim anam babam siz dejlmišsiniz, kim dir bana søjle, karē-da ölüm senin anan ben baban-da çoban, anlar halt etmişler fēlan dedīse-de olan elbet bunun bir aslē var-ki bana bøjle søjlediler deje akšama kadar ālar, babasē gelir, yemek jemē otururlur, olan sofraya gitmez, babasē-da ölüm niçün yemek jemejorsun dedikte olan işi anladēr, babasē-da ne demek anlar bilmezler, senin anan bu baban ben-im der, nejse olan ālamaz. Ertesi gün herif olana hajdē benimle gidelim dāda biraz ejlenirsin deje kojunlarē alēr olanē-da beraber götürür. Bunlar kērda otururken šeherden bir kaç adamlar žirid ojnamak içün kēra çekarlar, olan bunlarēn žirid ojnamarēnē görür, babasēna ben-de bir at isterim bøjle ojuna ojnajažām der, babasē-da buna bir at alēr, olan o adamlarla žirid ojnajarak biraz zamanda žirid ojnamasēnē onlardan eji öjrenir. O herifler olanēn bøjle kendilerinden eji žirid ojnamasēnē gördüklerinde bunu kēzkanarak hajdē oradan piç, başēmēza nerden geldin dediklerinde olan jine babasēna gelir, ej baba ötekiler çožuk-tur anlar ne bilir demıştiniz, jā bu büjük adamlar elbet bišej bilijorlar-ki anlar-da bana piç dediler elbet bunun bir aslē var, bana søjleježēn joksa kendimi öldürürüm dedikte çoban olan ile başa çekamajup oldū gibi olana anladēr, olan öjle ise ben gidüp anamē babamē bulažām dejüp atēna biner dōru jola çekup gider.

Az gider uz gider dere tepe düm düz giderek günlerde bir gün bir šehre varēr, vakit-te akşam imiș. Mejerse babasēnēn oldū šehir imiș. Sokaklarda gezüp dururken padišahēn eski kapužē başēsē ko-

nā'nēn kapusu önünde otururken olanē görür, bu bir güzel çözuk amma buralē olmamalē deje bakup dururken olan buna selam verüp bu-da ölüm sen nereli sin, bōjle geç vakitte ne geziyorsun dejinže olan-da babažēm jer garibi-jim burasēnē bilmedim için kendime bir jer bulmak için geziyorum der ; bu adamēn-da hiç çöžū olmajarak olanana benim ölüm olurmusun dedikte olan-da olurum der. Herif bunu konā'na alēr, temiz gejdilir kuşadēr, jemek falan jedirdikten sōra oturup biraz konuşurlar sōra jatērlar, olan gündüzleri şehrin için geziüp akşamlarē jine eve gelirmiş. O vakitlerde-de padiša žuma günleri selamlikten sōra beş on kişi kadar jittlere žirid ojnadup sejr edermiş, bu kapužē başē olanana ölüm hajdē seni büjün bir sejre götürejim dejiüp olanē dōru žirid mejdanēna götürüp sejr ederlerken olan-da baba bu ojundan ben-de ojnarēm dedikte babasē-da ölüm ben padişadan izin alajēm-da ejer izin verirse geležek hafta sen-de ojna der jine evine gelirler. Hafta içinde kapužē başē saraja gidüp padišaha efendim šindiye kadar hiç çöžūm olmadē, bir emeksiz aldēm, o-da žirid ojunu bilirmiş, žuma günü getirdim, sizin ojunžularēnēžē gördü ben-de ojnarēm deyor, emriniz olursa ojnasēn dejinže padiša izin verir, žuma günü oldukta kapužē başē olanē atēna bindirüp žirid mejdanēna götürür, olan žirid ojnajanlarla ojnamā başlar ; padiša olanē görünže hem žani gönülden sever hem-de žirid ojnamasēnē çok bejenir.

Bunu dōdū vakit araba veren kēzlar-da görürler tanērlar-ki bu attēklarē çözuk-tur, ejvah büjümüš jine gelmiş, šindi padiša bunu dujarsa bizi öldürür derler. Padiša-da bu olanē saraja alēr, çok sevdiğinden biraz otururlar konuşurlar, olanē sever okşar jine kapužē başē alēr giderse-de padiša babasēna her gün ölunu bana getir görejim der, o-da pekī dedikte olanē her gün padišaha götürüp getirirmiş. Bu kēzlar šindi biz bu olanē nasl japalēm deje düşünüp dururken saraja hožalēk etmek üzere bir koža karē gelir gidermiş, bunlar bu koža karēja aman hoža hanēm bu olanē nasl japup öldürürüz dediklerinde koža karē siz karēšmajēn ben anē bežeririm der ; padiša-da bažcesinde bir köšk japtērmēš, olan ile her gün o köškte otururlarmēš. Bu koža karē gezmek için bažčeje çekar, gezinirken padiša bunu görür, vaj hoža hanēm bujurun köškü görünüz deje

čā'rēr, koža karē-da ah evladēm dejerek kōške girer, bir takēm kōr dualarē edüp ah padišahēm bu kōškü çok eji japtērmēšēnēz amma buna Dilalem čengisinin baχčesinden bir salkēm üzüm getirtirseniz artēk bu kōšk gibi dūnjada bulunmaz dejinže padiša bu nasl šej dir anē kim getire bilir, koža karē-da padišahēm bir jīt deli kanlē olursa anē getire bilir dejüp koža karē gider. Vezir kapužē baššēna aman bu nasl šej dir nereden buluruz derken ōlan-da babasēna ben bulurum deje sōjler, padiša-da ōlanēn ne dedīni sorar, babasē-da efendim ben getiririm deyor, padiša ōlanēn bu sözünden çok χōšlanēr, ōlum ejer bunu getire bilirsen artēk seni bir kat daha ziyade sevežēm der, ōlan izin alēr jola čēkar.

Šurasē senin burasē benim deje az gider uz gider dere tepe düm dūz giderek altē aj bir dūzüje gider, günlerde bir gün bakar-ki bir dā bašēnda bir dev karēsē oturmuş ij бүkijor. Ōlan hemen gidüp ah anažēm deje bojnuna sarēlēr, karē-da ah o'ulžūm der, ōlan sen bana o'ulžūm demejejdin ben seni öldürürdüm, dev karēsē-da sen-de bana ah anažēm demejejdin ben-de senin kafanē šu ij ile jarardēm der, ōlan anažēm ben Dilalem čengisinin bā'nē arijorum dejinže karē sus o burada jasak-tēr, seni dujarlarsa öldürürler hem ben anē bilmem, benim kērk tane ōlum var-dēr akşam gelsinler-de bilirse anlar bilir. Akşam olup o'ullarē geležeji zaman ōlana bir tokat vurup süpürge japar, birde o'ullarē gelir ana adam eti kokijor derler, karē-da çok šej burada adam eti ne gezer dišlerinizi karēštērēn dedikte bunlar ellerine birer odun jarmasē alērlar dišlerini karēštērērler, kimi bir bud kimi bir kol her biri birer parča et čēkarēr oturlurlar anlarē jerler. Karē o'ullarēm šindi adam ōlundan bir kardasēnēz olsa ne japarsēnēz, onnar-da anažēm kardasē olduktan sōra hič bir šej japmajēz derler, karē-da süpürgeje bir tokat vurup ōlanē čēkarēr, vaj kardasēmēz sefa geldin fēlan deje konuštuktan sōra karē ōlanēn işini bunlara sōjler, onlar-da ej ana biz anēn bekēisi-jiz amma kendisinin oldū jeri en küčük kardasēmēz bilir dediklerinde karē küčük ōluna ōlum bu čožū o ba'a getirmeli-sin, istedī üzümü koparsēn der. O geže jatērilar sabā olur, küčük ōlan ile bunlar čēkup giderler, o ba'a vardēklarēnda önünde bir čēšme varmēš, devin ōlu buna der-ki hajdē bu čēšmeden git bir su iç ,oh bunu japtēran sā olsun'

de ba'a gir ; mejerse o çeşmeden akan su bütün jılan çejan ile karêşek akarmêş. Uzatmajalêm olan gidüp çeşmeden suju içer ,oh ne güzel su imiş, japtêran sâ olsun' dejüp ba'a girer, gider bir iki sal-kêm üzümü dalîle koparêr gelir, andan dev karêşênên janêna gelirler, oradan olan Allaha smarladêk dejüp çêkar gider.

Günlerde bir gün akşam üstü şehre girer, babasê-da ölüm neredekaldê deje kapu önünde beklermiş, birde olanên geldini görür sevirek içeri alêr getirdi üzümü asarlar amma artêk üzümlerin her biri bir türlü hava ile çalgê çalar. Bunlar oturmakta olsun padişa-da olanê merak edüp azeb daha gelmedi-mi deje geze jarêse kapuže başênên konâ'na gelir bakar-ki içerde bir çalgê gürültüsü var, azeb bu ne olaçak deje kapuju çalar ; kapuže başê padişahê görünçe bujurun deje içeri alêr, padişa üzümleri görünçe hajran olup kalêr, artêk olanê bir kat dâ sever, üzümleri alup sarajêna götürür köşke asar. Bu kêzlar bakarlarm, üzümün geldini gördüklerinde koça karêja zaiber verirler, o-da jine köşke giderek gördünüz-mü padişahê bu üzümleri söyledim kadar jok-mu, padişa-da aman hoça hanêm çok eji japtênêz, benim çok hoşuma gitti der, koça karê-da padişahê şimdi bu eji amma Dilalem çengisinin kendisini-de getirseniz çok eji olur, aman hoça hanêmanê kim getire bilir, o-da padişahê bunnarê kim getirdise anê-da o getire bilir dejinçe padişa jine olana ölüm bu bir parça güç-tür amma artêk bunu-da getirirsen seni pek çok sevejêm der, olan-da pekî padişahê ölmezsem emrinizi jerine getiririm dejerek olan jine jola çêkar dörü o dev karêşênên janêna gider. Karê-da ölüm jine neje geldin, olan-da anažêm Dilalem çengisinin kendisini almâ geldim, jine akşam olur o'ullarê gelir bakarlarm-ki olan gelmiş, vaj kardaşêmez hoş geldin fêlan derlerse-de jine bişej-mi istijorsun dediklerinde olan-da evet Dilalem çengisinin kendisini isterim, küçük olan-da ejvah kardaşem sen onu almazsen seni öldürür, olan-da herne olursam olajêm gidüp uraşažâm der. Birde sabâ olur, bunlar giderler, ba'a jaklaştêklarênda devin ölu buna der-ki bu bân ortasênda bir saraj var-dêr, orada bu kêz oturur amma kêrk gün ujkujajatêr, şimdi jatalê on jedi gün oldu, ejer anê ujangêra bilirsen eji, jâ ujangêramazsan ölürsün, şimdi o sarajên içine girinçe top tüfenk gürültüsü at şakêrdêse daha çok gürültüler olur amma bunnarê hiç

dinleme dōru jokarē ček, kēzēn odasēnē ač o jatakta jatēr, sen-de baš użunda-ki şamdanē ajak użuna, ajak użundakini-de başēna koj, sōra bir ajā'nē kapudan dēşarē, bir ajā'nē-da oda içine koj, üç kerre cā'r dejüp devin ōlu gider. Ōlan ba'a gidüp sarajēn içine girer, anēn dedī gibi şamdanlarē dejiştirir, kendisi-de oda kapusunun önünde durup bir kerre bā'rēr kēz işitmez, ōlan-da dizlerine kadar taş olur, bir kerre daha bā'rēr jine kēz işitmez göbeğine kadar taş olur, jine saçēnē başēnē jolarak bir kerre daha bā'rdēkta kēz jine ujanmajup ōlan bütün bütün taş olur. Kēzēn vaktē gelir ujkudan ujanēr, ōlanē görünže hele şu çaphēna bak, korkmadan buraja gelmiş deye ōlanēn janēna varēr, ōlan-da bā'rērken saçlarēnē tuttū vakit bir azē dökül-müş imiş, birde kēz jere bakup ōlanēn saçlarēnē görünže ejvah bunun saçlarē bu kadar güzel, aşeb kendi nasl dir dejerek ōlana jani gönül-den vurulur, gidüp havuzdan bir şişe su alēr getirüp ōlanēn üzerine döker, ōlan jine dirilir. Kēz ej jūt sen korkmadan buraja nasl gel-din, şindi seni jine öldürejim-mi deye ōlana latifeler eder amma içe-risi külhan gibi janar, bir māra ačup ōlana gösterir-ki içi bütün taştan adam dolu, şte bunlar hepsi senin gibi adam idi, anlar-da taş oldular amma ben seni sevdim içün jine diriltilim, joksa sen-de bun-lar gibi burada kalērdēn, ōlan-da beni sevdi ni bilejim-ki bunlarē-da iine diriltesin, kēz-da ōlanē çok sevdi içün hemen o sudan üzerlerine döküp hepsi dirilir, bunnarē salē-verirler. Ōlan kēza hajdē gidelim dejüp atlarēna binerler, kēz-da bāda-ki üzümlerin ejilerinden bir kač dal daha koparēr, bunlar dōru o devin janēna gelirler ; ōlan ana,şēm bana hakkēnē helal et, şte istedimi aldēm gidijorum dejinže karē-da ōlum varēn selamtle gidin dejerek čekup giderler.

Gide gide ōlan kēzē dōru padişahēn sarajēna götürür, padişa bu kēzē görünže şaşup kalēr, bu ōlana vermesini istejinže kēz ben ana varērēm amma başēna gelenleri anlatsēn-da andan sōra beni ana veriniz dejinže padişa ōlum sōjle başēna gelenleri anlat dedikte ōlan evvelinden sonuna kadar başēna gelenleri anladēr, ōlanē büjüden çobanē cā'rēr bunu sen nereden buldun dejinže o-da bir arabdan kojun ile aldēnē sōjler, padişa o arabē cā'rtēr ana-da sorar, o-da efendim sizin hareminizden bana verdiler, ben-de bu çobana bir ko-juna sattēm dejinže çozū kendisine kim verdini arajup bulur. Mejerse

kendi karésenén kardaşlarê imiş; hemen o kězlarên hem o koşa karênên bojunlarênê vurur, çobanê kendisine vezir eder, kězê-da ôlana verir amma bu ôlanê nasl taş edüp sōra dirilttınse anên anasê-da şındije kadar taş olarak durıjor, anê-da eji edersen seni bu ôlana veririm dejınze kěz o su ile anasênê-da jêkajênşa o-da dirilir. Kêrk gün kêrk geşe bir dūn ederler, ben-de oradan geçıjordum, bana-da biraz pilao zerde verin dedimde aşçê kepçe ile elime nasl vurdise bak (derler vururlar).

41.

Bir varmêş bir jokmuş bir padişahên üç ôlu ile üç-te kězê varmêş, padişahên öležeji jaklaştēndan bir gün o'ullarēna ben öldümde kězlarēmê her kim isterse verin der, arasê çok geçmez ölür. Bunlar bir kaç aj babalarênên aješile vakit geçirerek günlerde bir gün bir derviş gelüp bñyük kězê ister, iki bñyük kardaş vermek istemezlerse-de kücü babamêz böyle demişti dejerek kězê verir, aradan bir hajlê vakit geçtikte jine bir derviş gelüp ortanşa kězê ister, iki bñyük kardaş dervisi kovarlar amma kücü hiç dinnemejüp ben babamên sözünü jerine getirežēm deje onu-da verir. Bunun üzerine bñyük kardaşlarê ejer kücüje-de böyle japaşak olursan, mutlak seni öldürürüz derler; uzun lafên kēsasê kücüük kēza-da bir derviş gelir, çozuk bunu-da verir amma kardaşlarēnēn kendini öldürežeklerini bildēnden bir ata binüp janēna-da iki hejbe altun alarak artêk orada durmajup jola düzülür.

Var varanên sür sürenin bajkuşsuz jola çēkanên halê bu-dur hej dejerek bir hajlê jürüdükten sōra bir sarajên önüne gelir, sarajên kapusunu çaldêkta jokardan buradan kuş uçmaz kervan göçmez sen ne kişi sin deje kěz-kardaşê seslenir, olan birde jokarê baktêkta görür-ki kendi bñyük kardaşê-dêr, hemen kendini bildirüp kapuju açtērarak içeri girer, hoş-pešten sōra kěz-kardaşê senin böyle mejdanda durman olmaz, çünkü beni alan derviş bir dev dir, şindi gelüp seni görürse belki jemê kalkar deje ôlanê jüklüje gizler. Dev geldikte insan eti kokıjor der, kěz-da buradan kuş bile uçmıjor, nerde kaldê-ki insan geçsin deje devin zihnini çeler, biraz vakit geçtikten sōra şindi buraja benim kardaşlarēm gelse ne ederdin gibi a'z kullandêkta, dev-de iki bñyük gelse ol sāt çı-çı jer bitirirdim, lakin kücü olursa

başem üstünde jeri var der demez kěz jüklü ačup kardaşenê mejdana çekarêr, dev buna istedî gibi jüz gösterir. Ōlanla o akşam jerler iherler, sabālahjēn gitmek istedikte dev kal-mal derse-de ōlan öbür kardaşlarēmê-da görmeli-jim der, dev artêk zorlamajup jola düşijor-sun, şu mühürü al başēn dara gelirse avužunun içine bas, sana bir arab gelir istedini ona japtêrersen de je bir mühür verüp ōlanê koju verirler. Çožuk buradan-da gide gide ortanža kardaşenēn evine varêr, onunla-da görüşerek gene atēna binüp çekar, sür süre küçük kardaşēna gidüp onunla-da görüştükten sōra bir jere varêr-ki orada bir horozun ajā üstünde döner koža bir saraj görür, ažeba buraja nast gide bilirim de je düşünüürken aklēna ŗebinde-ki mühür gelerek çar-çabuk çekarup el ajasēna basar, hemen arab çekup leppej der, ōlan-da şu atla hejbeleri al bana başēma gejmek için bir işkembe, üstüme-de jertêk-pertêk bir kat urba getir der, arab bunlarê getirüp çožu'a gejdilir, olur bir kel ōlan.

Bizim kel-olan dōru sarajēn bažčuvanēna giderek aman bažčuvan başē jersiz jurtsuz kaldēm kimsem jok, ne olursa senden olur, beni janēna çeraklē'a al de je jalvarêr, bažčuvan-da bu garib birine benzijor de jerek janēna jamaklē'a alêr. Çožuk bažčuvanēn janēnda işlemekte ihen, bir gün bažčuvan başē düne çā'rêrlar, bu-da gitmesem biçimsiz olur varajēm gidejim de je kalkar kel-ōlana-da sen bažčeden bir jere ajrêlma de je söllejüp çekar gider. Padişahēn üç kēzê bulundūndan bunlarēn en küçü hepsinin genji hem güzeli imiş, odasē-da bažčeje karšu oldūndan o gün penžereden bažčeji sejr etmekte iken ōlan bunu görerek žani gönülden aşik olur. Bunun üzerine kel mühürü basup arabdan gömüš işlemeli urba gömüš kelêž birde bejaz at ister, arab hepsini getirüp ōlan kendini düzüp koştuktan sōra bažčenin bir başēndan öbür başēna dōru çiçekleri çinejüp bütün bažčeji darmadan ederek dolaşmā başlar, bu bōjle bōjle gezinmekte iken küçük kěz-da penžereden görüp buna vurulur, sōra bir çêkē altun çekarup ōlana atar, ōlan altēnê bir köşeje kojarak bažčuvanēn geležēne jakēn jine arabê çā'rarak urbalarēnê fēlan verüp gene eski kelēna girer. Bažčuvan geldikte birde ne baksēn, bažče aran-taran olmuš, kel-olan bu ne, kim japtê bunlarê de je sordukta kel-olan başēnê kašijarak bōjle bōjle biri gelüp-

bağçenin altın üstüne getirdi der, bağçuvan jā sen burda ne için durujorsun ben sana söjlemedim-mi-ki içeri kimseji kojma deje paj-larken, kel ne japajēm duvardan atlade, bōjle japtēktan sōra bir çēkē-da altun verdi amma benim ne işime, ūte orda kējēda durujor, bağçuvan altun sesini dujar dujmaz jūreji ešēnup košar altunlarē alēr, bağçēji-de düzelterek o gün akşamē eder. Ertesi gün oldukta bağçuvan jine dūne gider, olan o gün-de arabē çā'rup bu sefer altın urba altın kēlēž birde doru pejgir ister, bunlarē aldēkta jine bağçēji alt üst etmē başlar, kēz bunu gördükte gene bir çēkē altın brakēr, olan bunu-da bir jana atarak kendi-de eski kijafetine girer; akşam bağçuvan geldikte gene dūnkū gibi gürültü patērdē ederse-de altunlarē alēnža sesi kesilir. Üçünjü günü ustasē gene dūne gidüp olan-da elmaz işlemeli kēlēžla urbaja girüp birde sijā ata binerek ervelki gibi bağçēji baştan başa da'ētēr, lakin kēzēn aškē gittikçe kuvvetlenerek olan gittikten sōra dōru ablalarēnēn janēna varup žanēm ablalarēm biz bōjle-mi kalažāz, bari babamēza ufaktan bildirsek-te bizi kožaja verse der, öbürleri-de biz utanērēz çünkü senin gibi o kadar genē dejl-iz, sen nasl edersen et derler, kēz ben japarēm dejerek biri zija-desile gečmiş, biri ondan biraz ašā, biri-de tam vaktinde üç karpuz alarak babasēna gönderir.

Babasē bu karpuzlardan hiç bir şey anlamajup ötekine berikine, lalalarēna sorarsa-da hiç birinden adam akēllē bir ževab alamaz, en sōra memleketin ileri gelen hožalarēnē çā'rup sorar, bunnardan biri işi anladēndan padišaha bu üç karpuz sizin üç kēzēnēz-dēr, bu gežikmiş olan büjü, ondan ašāsē ortanžasē, bu tam kararēnda olan-da en küçü-dür, bunlar koža istijorlar deje bildirir. Padiša haj haspalar haj dejerek izin verir-ki bütün memleket sarajdan gečsinler, onlar-da bejendiklerine birer altın top atsēnlar, sōra tellallar çā'rup bütün memleket sarajdan gečer, büjü vezirin oluna ortanžasē-da šejislaminkine atarlar, sēra en küçüje gelir. Bağçuvan kel-olana ulan kel-olan herkes gečüp gidijor, biz-de gidersek dūnja jēkēlmaz-ā, gel gidelim der, kel başēnē kašijarak tamam koža bir padišahēn kēzē benim gibi kele kaldē dejl-mi dedikte bağçuvan adam hiç olmazsa göjnumüzü ejlendiriz, ne var, bu bir padiša alajē herkes gidežek deje čožū kandērarak sarajēn önünden gečirir, küçük kēz

olan geçerken topunu kelin kafasına atar, kel vaj kafam deje ojalanırken halk bu olmadı bu olmadı derler, ertesi gün jine geçerler, jine kel-olana atar, haselê üçünü-de kel olana atup padişâ gördükte kâzarak atên şunnarê kümesine deje janêndan kovar.

Bunnar kümeşte, öbürleri-de koşalarile sarajda ejlenmede olsunlar bir gün padişahên gözleri kapanêr, öte hekim beri hekim çalêşêrlar çabalarlar bir türlü eji edemejerek buna kuş südünden başka bir şey jaramaz deje sözlerini keserler. Damadlar bunu işittiklerinde bu südü bulmâ çalêşmalê-jêz dejerek padişadan izin isterler, padişâ-da o'ullarê siz bilirsiniz der, bunlar-da jol hazêrlêklarêne düzüp kuş südü aramâ çêkar. Bunlar gitmede olsun kel-olan karêsena bir gün aman karê şu sarajda bir ujuz ešek var-dêr şunu bana getir-de biraz gezmê çêkajê deje jalvarêr, karêşê-da kele aman sana nerden düştüm şanêndan bektêrdên fêlan gibi sövüp sajarak aman Allah lajêne versin deje pajlar ; kelden bir çöçuk dünjaja gelmiş-ki çöçuk kêzên bayçede gördü atleja pek benzijordu, kel şu çöçün başê için getir dedikte karê buna bir şey dejemejüp eşêji alarak olana verir. Bu ujuz topal eşêkle hajlê jürüdükten sora arabê cā'rup eşêji verir, kendini-de bir çadêrta bir kaç alaj asker, hem o kuş südüni hem-de bir kat elmaz urba ister, arab bunnarê getirerek olan gejinüp çadêrêne askerlerini düzer, kendi-de çadêrên içinde taşt gibi bir jere kurulup oturur.

Bu burada oturmakta iken iki damadlar jolu oraja düştünden çadêrên önüne gelirlir, biri birlerine burada bir büyük kimse olmalê, şunun janêna girüp bir soralmê belki derdimize derman olur dejerek çadêrdan içeri girerler, birde bakarlar-ki koşa bir taşt üzerinde elmazlar gejinmiş biri oturijor. Bunlar bunu görür görmez kendilerini çeküp çevirerek el pençe divan dururlar, o-da hoş-peş kâve çibuk vererek nerden gelüp nereje gidijorsunuz gibi sormâ başlar, damadlar işi söylediklerinde kel-olan bende istediğiniz süt bulunur amma peşin bir çift sözüm var, onu kabul ederseniz o vakit birer damla veririm dedikte onlar-da bujrun derler, kel-olan arkanêza birer mühür basazâm, işinize gelirse ne eji deje söyler. Damadlar bir birlerine fêskostan sora pek güzel derler, kel-olan bunlarên arkalarêne açterup araba japtêrtmêş oldü bir mühürü basar-ki mühürün içinde kendi

hikajesi birde bunlar benim kölem dir de je jazêlê idi, kel bu mühürü ikisine-de bastéktan sōra birer damla kuş südünden verir amma bütün şiseji kendine alê-kor. Damadlar sevinerek saraja dönerler, olan-da arabê çā'rup olanğa şejlerini vererek eski kêlê ile ujuz eše-jini getirtir, o-da dönüp kümesine varêr ; öbür damadlar südü padişahên gözüne sürerek gözlerini eji ederler. Bunun üzerine padişa damadlara üç gün žirid ojunu ojnajên bujurur, bunlar bir takêm šenlikler japararak žirid ojnuna başlarlar, kel-olan bunu dujararak karê-séndan jine ujuz ešeji ister, kêz jine söver sajarsa-da kel çožū ören-dânden çožün başê içün der, kêz gidüp getirir, kel ešikle sarajdan biraz ajrêldêkta arabdan bir gömüš urba ile bir gömüš žirid birde bejaz at ister, arab getirdikte olan gejinerek aslan gibi mejdana çêkar ; o gün büjüç damadla žirid ojnajup damadê kolundan vurur, padiša bunu gördükte olanê janêna çā'rup çok xošlanarak arkasêne sêvazlar. Olan aksama jakêni padišadan ajrêlup urbalarêne dejištirerek kümesine girer, amma sarajda olanên lakêrdêsê ā'zdan ā'za jajêlmêš.

Ertesi gün jine evvelki gibi ešek gürültüsü ederek arabdan bir kat altên ruba ile altên žirid, birde doru at alarak bu seferde küçük damadê mat eder, gene padiša janêna çā'rarak memnun olur, olan o gün-de kümesine varêr ; ertesi gün elmazla süslenmiş bir urba gejinüp elinde elmaz žirid altênda-da bir sijā at oldū halda mejdana çêkar amma bu kerre enkasta kendi alt olarak parmā'ne jaralar. Padiša zijadesile aži jarak eskiden küçük kězênên işlemiş oldū bir çevreji kendi elile olanên parmā'na sarar, olan dönüp kêlê dejištirir, elini-de karêsê görmesin de je kojnuna sokarak kümesine varup çok jorgun düštünden hemen ujuja kalêr. Olan ujkusunda elini dêšarê çêkarêr, kêz birde görür-ki kendi babasêna japtê jazma, usullan jazmajê çözüp aldê gibi anasêna götürür, der-ki bizim kel parmā'ne sakatlamêš, lakin bu çevreji nerden bulup parmā'na sarmêš, dün babam bunu žirid mejdanêna çêkan beje balamêštê, bizim kel-olanên eline nasl olur-da düşer, anasê-da çevreji kendi alup doru padišaha götürerek işi anlatêr, padiša-da šaša kalup keli çā'rtêr, kel ujan-dêkta başêne kašijarak hanê çevrem gibi sōjlenerek padišahên janêna varêr, padiša o mejdana çêkan sen-mi idin dedikte kel evet ben-dim,

šte jaralanan parmā'm deje parmā'nē göstererek ben bir padiša ōlu idim, sōjle oldu bōjle oldu šte bu sūdū-de size bulan ben-im, hatta inanmazsanēz damadlarēnēzēn arkasēnda iki-de mūhūrūm var-dēr bakēn deje başēndan gečeni bir bir sōjler, padiša iki damadēnē janēna čā'rarak arkalarēna bakarken ōlan usullan dēšarē čēkup araba bir kat mūževherli urba getirtüp temizže gejinerek içeri girer, karēsē-da čožūnu kužā'na alup padišaha gösterir. Padiša bunlarē hepsini gördükte küčük čožū kendi kužā'na alup, kel-ōlana-da taytēm bundan sōra senin, bu damadlar-da madem mūhūrlū-dūr kulun olsun dejüp kērk gün kērk geže jeniden dūn ettirüp ejlenirler, bōjleže müradlarēna ererler.

42.

Bir varmēš bir jokmuš evvel zamanda iki kardaš varmēš, bunlardan biri gajet zengin öbürü-de gajet fakir imiš, bu fakir kardaš evli zengin olan-da bekjar oldūndan fakir kardaš bir gün zengin kardašēna aman kardaš bu gün jeježēmiz jok, bize bir kač para ver-de bu günlük işimizi bitirelim dedikte o-da hajdē žehennem ol başēndan kazēk kadar herif-sin, bir ekmek parasē bulamijormusun, čalēš-ta kazan, senin burda kesedarēn jok jā, jēkēl buradan ben öjle adama para-fēlan veremem deje kardašēnē kovar. Bu zavallē-da bari varajēm başēmēn čaresine bakajēm deje jola čēkar, bu gide gide bir ā'žēn dibine varēr hem azlēktan hem-de jorgunluktan šurada biraz dinnenejim deje ā'žēn dibinde oturup düşünmekte iken birde bakar-ki uzaktan kērk tane dev tozu dumana katarak gelijor, bunlarē görür görmez ā'žēn kovūna sinnenüüp šunlar nereje gidijorlar bakajēm deje bir aralēktan gözetler.

Devler ā'ža jakēn bir tašēn başēna gelerek čanga derler taš ačēlēr, içeri gittiklerinde čunga dejüp taš jine kapan'ır. Fakiržik ā'ž kovūndan bunu sesledikte o geže orada jatup sabāljēn devlerin čēkmalarēna bakar, sabā olur devler jine čanga dejüp taš ačēlēr dēšarē čēkarlar sōra čunga dejüp tašē kapajarak savušur giderler. Adamžā'z devlerin gittini gördükte kovuktan čēkup dōru tašēn başēna giderek ažeba ben-de sōjlesem ačēlēr-mē gibi bir takēm šejler kurarak adam ne olursa olsun sōjlerim, ben zaten ölmüs-üm dejüp čangajē basar, tašēn ačēldēnē gördükte hemen içeri atelup

čunga der taş kapanêr. Bunun üzerine mārānēn bir odasēna girer bakar-ki bir sofrā, sofrānēn üstünde kērk tane anattar, bu anattarlarē alup odalarē ačmā başlar, birinži odajē ačtēkta birde ne görsün altun dolu, derken ikinzī ačar gömüš, üçünzū ačar kērmēzē jakut, dördünzū ačar ješil zümriit, šte bešinžī ačar müžeher, haselē her birinde bir türlü pahalē šejler görür, en sonunda bir-de kērkēnzē odajē ačar bakar-ki ne görsün bir çok kēz lešleri bir biri üstünde istiflenmiş durijor. Hemen bu odajē kapajup öbür odalarēn her birinden birer parča šej alup žeblerini kojnunu doldurarak öbür odalarē-da kapadēktan sōra anattarlarē sofrā üstüne brakêr tašēn dibine gider, čanga der dēšarē čēkar čunga dejüp taş kapanêr, kendi-de sevinerek döner evine gelir.

Artēk herif jeježēni ičežēni düzerek ejiden zengin olur, kardašē nasl oldu-da bōjle oldun deje sordukta o-da oldū gibi anlatêr, kardašē-da ažeba ben-de gitsem bōjle ola bilirmijim dedikte kardašē sen-de kazana bilirsin amma čanga čungajē unutmamalē-sēn deje öretir, o-da evine gidüp bir büjüžek čuval alarak jolda-da čanga čunga deje ezberlijerek kardašēnēn sōjledī tašēn bašēna varêr, čanga der taş ačēlêr ičeri girüp čunga der taş kapanêr, sōra anattarlarē bulup her odadan birer parča čuvalēna doldurdukta tašēn janēna gelir amma čungajē unudur, čunga der güldür-güldür taş jeniden kapanêr. Düşünür-tašēnêr čanga hič çatêrēna gelmez, artēk japažā'nē šašêrup, devlerin gelmesi-de jaklaštēndan korkusundan dokuz do'urur, sōra biraz kendini toplajup bari čuvalē bošaltajēm-da šurada kendime bir saklanažak jer bulajēm, hič olmazsa devlerin nasl sōjleježēni dujar-da jarēn olsun alêr giderim dejerek čuvalē jine odalara bošaltup öteji beriji ararken gözüne ožak ilišir, oh šte güzel saklanažak jer buldum dejüp ožā'n tepesine čēkar.

Uzatmajalēm devler gelüp čanga der ičeri girer, čunga der tašē kaparlar, herif bažadān čungajē išittikte hele öjrendim jarēn išim ujugun-dur deje kendi kendine sajeklamakta iken devlerin en genži jahō insan eti kokijor der, devler-de čajêr čimende gezdēmizden üstümüz čajêr čimen kokijor baška ne olur der, genč jine insan eti kokijor dedikte öbürleri-de žanēm buradan kuš učmaz nerde kaldē-ki insan olsun deje sōjlediklerinde genč jok mutlak burada bir insan-

-olu var, ille ben bir arajup bakažām dejerek öbürlerini-de janēna alarak öteji beriji aradēktan sōra ožā'n tepesinde birde bakarlar-ki koža bir adam oturup durijor. Genē gördünüz mü, ben size demedim-mi-ki burada insan ölu var-dēr, šte dejüp herifi ašā alırlar, sen buraja nasl oldu-da geldin deje sorduklarēnda herif kas-katē kalup dudaklarē titreje titreje işi baştan ajā kadar anlatēr; devler-de kardaşēn fakir-miš, sen onu kovdūndan onun kismeti öjle oldu, senin kismetin-de šte böjle olažak dejerek herifi kērk lokma edüp bir ejiže jerler.

43.

Bir varmēs bir jokmuš Allahēn kulu çokmuš, evvel zamanda bir adamžā'zēn dūnjalēk aızretlik jetišmiš bir kēzē varmēs, kēz anasēnēn babasēnēn bir tanesi oldūndan varsa-da kēzēn joksa-da kēzēn. Bu kēz bir gün penžere önünde gergef işlerken bir kuš gelüp kēzēn gergefi üstüne konar, kēza dōru dönüp ā kēz senin baıztēn ölüden dir ölüden der pērradak uçar, kēz bu işe šaša kalup ne demek deje dūšünže varēr; nejse ertesi gün olur, kēz jine gergefini alup penžere önünde işlemekte iken kuš jine gelüp ā kēz senin baıztēn ölüden dir ölüden der, kēz-da kušu tutmā el uzattēkta kuš çērpēnarak kaçar gider. Bu sefer kēza daha ziyade merak sarar; ertesi gün kuš bir daha gelüp jine öjle eder, kēz artēk duramajup gidüp işi anasēna babasēna anlatarak benim baıztēm ölüden-miš, burada durmak benim için olamaz ille gidüp başēmēn çaresine bakmalē-jēm der, anasē babasē kēzēn üstüne titrediklerinden aman kēzēm zaman kēzēm gel vaz geç, sōra bizi dertli-mi edežēn fēlan deje alē komak isterlerse-de kēz elbet bu işten bana bir hajēr var-ki böjle bir kuš gelüp bana bu işi etti, bunun için gitmeli-jim dejerek pahada ā'r jükte hafif šejler alup jola düşer.

Az gider uz gider jokuş gider düz gider, birde bakar-ki karšu-sēnda kapusu açēk koža bir saraj, bu kapudan içeri girdikte kapu kendi kendine kapanup kēz içerde kalēr; kēz bakalēm bu ne olažak dejerek sarajēn üst katēna çekup odalarē dolašmā başlar, šte bir odaja girer bakar-ki elmaz müževher, öbür odaja girer altun inži, öbür odaja girer bir takēm urbalar, en sōra bir odaja girer bakar-ki

orta jerde koža bir ženaze jatup durijor, kěz kuşun dedī ženaze varsa bu-dur dejerek ölüniin başē uşuna oturup otuz dokuz gün okur, kēr-kēnžē günü burasē neresi dir bakajēm deje başēnē penžereden uzatēr, birde bakar-ki penžerenin altēnda bir çok arab halajēk durijor, siz kim-siniz deje sordukta halajēklarēn başē ajā kalkup bunnar jesir dir satmā getirdim dedikte kěz dur şundan bir tane alajēm, hiç olmazsa bana žan joldaşē olur dejerek bir ip uzadup arablarēn birini jokarē çeker, sōra parasēnē verir. Arabē jokarē aldēkta sen şu ölüniin janēnda otur-da ben bir abdest tazelejim dejerek arabē ölüniin janēnda brakup kendi ašā iner, bu ašā indikte ölü aksērarak kalkup araba sen benim kismetim-mišsin dejerek sarēlup jatarlar. Kěz abdestini alup jokarē çektēkta birde ne baksēn ölü kalkmēş arablan sarmaş dolaş olmuş, kěz hiç sesini çēkarmajup baka kalēr. Arab ölüje bu benim žizmetçim dir der, ölü-de kēzē mutbā aščē japar, kěz mutbakta bir hajlē zaman aščēlēk ederek sabr edüp hiç işi mejdana vurmaz, bir gün ölü dēşarē gidežēm dejüp araba ne istersin sana getirejim dedikte arab-da vne batmaz makas kesmez žanfes urba isterim der, ordan mutbā inüp aščē dēşarē gidijorum sen ne istersin dedikte aščē-da ben sabur taşēnnan sabur pēča'ē isterim getirirsen ne āla, getirmezsēn gemin jolda kalēr batarsēn der, herif pekī dejüp jola çēkar, gemisine binerek gidežeji jere varēr, orada arabēn istedi žanfesi bulup aščēnēn istediklerini bulamaz, ne japajēm bulunmijor dejerek gemije binüp döner.

Jarē jola geldikte gemi kendi kendine dönme başlar, sōra kaptan içinizde bir jalanžē olmalē deje araštērērken herif benim bir aščēm vardē, bōjle bōjle dedi der, kaptan-da hemen gemē döndürüp herifi dēşarē çēkararak git istediini bul-da öjle gel der. Herif karaja çēkup bir hajlē jol jürüjerek bir çeşme başēna varup şurada biraz dinnenejim dejerek çeşmeje dajanup oturur, o oraja oturur oturmaz bir duda'ē jeri bir duda'ē göjü söpürür bir arab çēkar, arab ne istersin dedikte herif-te sabur taşēnnan sabur pēča'ē isterim der, sōra arab taşlan pēča'ē getirüp herife verir, herif-te bunnarē alup döner, gemisine binerek sarajēna gelēr, hanēmēn hedijesini hanēma aščēnēn-kini-de aščēja verir amma bunu ne japažak deje merak eder. Kěz geže oldukta taşē karşusēna pēča'ē-da janēna kojup ben fēlanēn kēzē

idim gergef işlerken bøjle bøjle bir kuş geldi bana søjle dedi deje annatmā başlar, herif-te dur bakajēm şu kēz ne japijor dejerek gidüp kēzēn kapusundan gözetler, kēz šte ben anamē babamē brakup bu ölü-nün peşine geldim ah ben dajanamajorum sen dajan sabur taşē de-dikte taş kabarmā başlar, kēz šte sjojle edüp kērk gün dua ettim, sōra bu arabē satēn alup sen şu ölüjü bekle-de ben bir abdest tazelejim deje ašā indim dejerek baştan ajā kadar işi bir bir taşa anlatup en sonunda ah bundan sōra dajanamā.žām dejerek pēča'ē alup kendisine vururken herif girüp elini tutarak jā benim asēl kismetim sen-mišsin hā dejerek kēzē alup odasēna götürür, sōra araba kērk katēr-mē istersin kērk satēr-mē dedikte arab kērk satēr düşman başēna kērk katēr ver-de memleketime gidejim der, herif-te arabē kērk katēra bāļajup dālara koju verir. Arab kērk parča olup gider, herif-te kēza kērk gün kērk geže dūn edüp sarajda ne kadar mallarē varsa hep-sini alup kēzēn memleketine gider getirirler.

44.

Bir varmēš bir jokmuš, evvel zamanda bir padišahēn hiē čožū olmazmēš. Günlerde bir gün padiša lalasēna lala hajdē seninle biraz gezelim deje atlarēna binüp bulunduklarē šehirden dēšarē čēkarak giderler ; gide gide epejže jer giderler, birde bakarlar-ki bir ežderha arkasēnda beš-altē tane jaurularīle gidijorlar, padiša aman jā rabb, bu hajvana bu kadar čožuk vermişin, ne olur bunlarēn biri eksik olsa-da bir evlad-da bana versen dejerek kendi kendine søjlenir, en sōra o gün akšama kadar dolašup jine akšam üstü dönüp saraja gelirler. Padiša o geže sultan hanēmla jatmēš imiş, hakkēn jardēmīle karēšē o geže gebe kalēr, aradan biraz vakit gečüp karēšēnēn do'urma vaktē geldikte padiša sevinerek karēšēnē-da ā're tutar, ebe fēlan getirirler, her nejse ebe bunu do'urtmak için janēna varēr, oturunža ebe ölür, derken efendim başka ebe getirirler o-da ölür, uzatmajalēm neka-dar ebe getirirlerse hepsi-de ölür.

Birde sarajda bir yizmetçi kadēn varmēš, bunun-da dēšarda bir üvej kēzē olup onu nasl öldürtürüm deje o kadēn her gün düşü-nürmüš. Ebelerin gelüp-te öldüklerini görünže hemen padišaha gider, šahēm fēlan jerde benim bir kēzēm var-dēr, o hep ebelerden usta dir,

ejer onu getirtirseniz sultan hanëm kolajlëkla do'urur dejinje padisa hemen kèzën oldū jere bir araba gönderüp kèzë istetir, kèz-da bu işin neden oldūnu anlajarak babasëna sōjler, o-da kèzëm sen korkma, giderken ananën mezarëna ūra, biraz oku ruhëna jolla, doruja hakk jardëmžë-dër, oradan padišahën sarajëna git dedikte kèz arabaja binüp giderken anasënën mezarëna ūrajarak varup biraz okur ālar, hakktan jardëm diledikte mezardan bir ses gelüp kèzëm padišahën sarajëna vardënda bir kazan sūt iste, sultan hanëmën önüne kojarak ondan do'urtmā başla, sesini işittikte kèz arabaja binüp doru sıraja gider, hemen bir kazan sūt ister, sultan hanëmë do'urtmak içün kazanën janëna getirdikte sultan do'ura do'ura bir ežderha do'urur. Hemen padišaha bildirirler, o-da aman do'ursun-da ne olursa olsun deje sultan hanëmën kurtuldū içün kurbanlar kesüp kullar azad eder; birde bir kač gün gečinje bu ežderha beni okudunuz dedikte padiša hožalar getirüp ežderhajë okutmak içün janëna vardëklarënda hangë hoža gelirse hepsine birer pençe vurup öldürürmüs, artëk öjle öjle o şehirdə hoža-da kalmamëš.

O kèzën anasë kèzë öldürtemedim deje jine padišaha gidüp šahëm ničün bukadar žanlarë öldürtijorsun, bunu do'urtan kèz okudur-da dedikte padiša jine kèza adam gönderir, kèz jine gelirken anasënën mezarëna ūrar, jine orada ālajarak jardëm istedikte mezardan anasë bir dejnek uzadër, kèzëm al bunu o ežderha sana ne vakit saldërërsa bu dejnejü göster, sana bir šej japamaz demesile kèz dejnejü alup saraja gelir, šezadenin janëna gidüp okutmak istedikte ežderha buna saldërmā başlajënža kèz dejnejü gösterüp onu durdurur, nejse biraz zaman böjlelikle ežderhajë epejže okudur, padiša kèza çok paralar verüp jine evine jollar.

Biraz zamandan sōra ežderha beni evlendirin deje kalkar, birde padiša dūšünür-tašënër, nejse dūnler kurulup buna bir kèz bulurlar, güvej kojduklarë geže kèzë öldürür, ertesi geže bir daha getirirler onu-da öldürür, en sōra nekadar kèz getirdilerse hepsini öldürür, artëk almā kèz kalmaz. Jine o kèzën anasë padišaha šahëm bunu do'urtup okudan elbet karësë-da olur dejinje padiša eji sōjledin deje jine kèza adam gönderir, kèz gelirken anasënën mezarëna giderek ālar sēzlar, hakktan jardëm istejup mezarën üstüne kapanër, anasë

rahatsız olarak kēzēm kirpi derilerinden jüzüne bir jüzlük jap, o vakit ežderhanēn janēna varēnža sana saldırdēkta jüzüne koymuş oldūn derinin dikenleri ona batar, sana kēz jüzünden onu çēkar der, sen-de űezadem sen üzerinde-ki rubanē sojun, ben-de çēkarērēm der-sin; çēkarēnža rubalarēnē dēšarē atup ateşe jaktēr, sōra bir daha ežderha kēlēna giremez, seninle kalēr demesīle kēz jine arabaja binüp dōru padišahēn sarajēna gider, kēzē gelin ederek ežderha ile güveç korlar. Kēz geče olunža o dikenli derī jüzüne kaplajarak oturur, ežderha kēzēn janēna girinže bir kerre saldırer, o dikenler bütün üzerine battēkta kēz o jüzündekini çēkar-sana der, kēz-da űezadem sen rubalarēnē sojun ben-de onu çēkarērēm demesīle ežderha hemen sojunup ajēn on dördü gibi bir olan olur, ol vakit kēz-da jüzünden o dikenli derī çēkarēr ežderhanēn sojunđū rubalarīle dēšarē atarak jaktērēr ; bunlar bir birīle sarēlup jatērlar. Sabā olunža oda kapu-suna gelüp űezadeji kēz ile jatēr gördüklerinde hemen padišaha zafer verirler, űah sevīnüp jine bir çok űenlikler japar, artēk bu kēz olanē ežderhalēktan kurtardē deje pek çok severler, sarajēn içinde onun emri jürür.

Aradan epejže vakit gečer, bir gün başka bir padišadan bir kjād gelüp seninle gouga edežēm der, padiša sefere hazēr-lanēr, ölü űah baba sen otur ben gidejim dedikte padiša oluna sen gitmek olmaz gençlin var, ben gidejim derse-de olan bir türlü razi olmayup sefere gitmē kalkar, neyse űezade anasē baba-sīle helallaşup sefere gider. Aradan epejže vakit gečer, bu kēzēn üveç anasē jine kēzē kēzkanup ben bunu öldürtejim derken bu sarajda baş hanēm oldu, ben buna hizmet edijorum, űindi nasl etsem-de űunu öldürtsem deje düşünür-tašēnēr, űezadenin tarafēndan padišaha bir mektub jazup içinde benim karēmē bu mektub size vardēkta hemen sarajda durdurtmajup dēšarē atasēnēz demiş, padiša bu mektubu okurken kēz görüp kožasēnēn kendini at dedini anlar, hemen kendini toplajup devsīrerek gelüp űahēm madem-ki olun beni istememiş, űte ben-de gidijorum der, padiša aman kēzēm sen buna bakma, onun aslē jok-tur, kim bilir bu bir düşman işi olmalē derse-de kēz ben onu tanēmam, elbet gidežēm, bunu ondan başka kim japa bilir, gitti jerde

benden güzelini bulmuş-ki bu mektubu jollamış dejüp hemen sarajdan çekarak gider.

Az gider uz gider, dere tepe düm-düz gidüp gökten rüzgâr gibi jerden göl gibi akarak dâlarê taşlarê geçüp gider. Günlerde bir gün bir çeşme başına varêr bakar-ki çeşmenin başında bir tabut, içinde bir güzel olan jatijor, bunu görünže ejvah bu ne demek olujor, azeb bunu buraja kim kojmuş deje hem düşünür hem-de korkar, birde akşam jaklaşup ortalêk kararênža çeşmenin arkasına gizlenüp oturur, birde geze jarêşê olunža bakar-ki öteden kerk tane güverzin gelir, hepsi o çeşmeje inüp suda çerpênêrlar, birer kěz olup tabutun başına toplanêrlar, biri o tabutta jatan ölüje janênda-ki dejnejin birini alup üç kerre vurur, olan ujkudan ujanêr gibi kalkar, bunlar oradan gülerler ojnasêrlar, birde sabâ jaklaşêne gördüklerinde jine olana üç dejnek vurup öldürürler, tabuta jatêrup çeşmede çerpênarak güverzin olur giderler. Kěz bunu gördü jâ, gidüp o güverzinler gibi olanê janênda-ki dejnejî alêr, üç kerre vurunža olan kalkar kêzê görür, sen kim sin deje sordukta kěz-da sen kim sin, burada ne içün durijorsun, o sana gelen kězlar kim dir dedikte olan onlar kerklar-dêr, beni kücükümde çaldêlar, şindi çok vakitten berü beni bir jere salê-vermezler dedikte bunlar kěz ile ojnasup otururlar, bu kěz olandan gebe kalêr. Bir gün beş gün o kěz gündüz olan ile oturup ojnasêr, geze jine öbür kězlar ile olan jümbüş eder, en sora bir gün olan bu kêza der-ki senin do'urma vaktên geldi, bana gelen kerklar şindije kadar seni dujmadêlar amma şindi sen do'urdün çożuk âlamâ başla-jênža onlar çożün sesini işittiklerinde seni-de beni-de öldürürler, sora bir birimizi bulamazê, bunun ejisi hajde benim fêlan jerde evim var-dêr, sen oraja git fakêr-ê deje jalvar, elbet seni içeri alêrlar, orada do'urursun sora-da çożunla atażak dejller jâ, oradar bir vakit oturursun, bakalêm Allah ne gösterir deje kêzê jollar.

Kěz inleje êkêslaja gidüp olanê söjledî gibi evi bulur, kapuju çalarak aman hanêm efendi beni Allah rizasê içün içeri alên, vaktê geldi do'urażâm, sokaklarda kaldêm, beni attêlar kimsem jok deje jalvarêr-jakarêr, olanê anasê-da olunun çalêndêndan berü her gün her geze âlarmêş, kêzê bu halda gördükte içine merhamet gelüp eve alêr, o geze kěz do'urur. Bir kaç gün geçinže olan kuş kâlêna

girerek kězên jattê odanên penžeresine gelir, kêza ne japijorsun, çožûm ne japijor de je sordukta o-da eji dir fêlan derken olanên anasê bunu işidir kêzdan sorar, sana gelen kuş kim-dir demesîle kêz-da gördü gibi anladêr, kadên ejvah bu benim ölüm olmalê dejerek kêzê bir çok sevüp okşajarak güzel güzel rubalar gejdendir, jataklar japup jatêrêr, kêzêm sana o kuş bir daha gelirse çožûnu sordukta, o sana darêldê, bir kerre gelüp görmijorsun de-de içeri al, hem-de o kerkla-rên elinden onu kurtarmanên kolajênê sor dedikte kêz pekî dejüp o geže jatêrlar. Ölan jine kuş olup oraja gelir, kêza sormâ başlajênza kêz çožûn sana darêldê, ne içün dedikte jâ bir kerre gelüp-te onu görmijorsun, ben-de sana darêldêm demesîle olan ac penžereji-de girejim der, kêz penžereji açup olan-da kuş rubalarênê cêkarup içeri girer, olan çožûnu okşajup severken kêz şahêm senin bu kerklardan kurtulmanên çaresi yok-mu dedikte olan var, pek kolaj hem-de pek güc, kêz ne dir dedikte şimdi benim cêkardêm rubalarê bir kêzgeñ fêrênên içine atmalê, sôra o kerk kêzlar benim rubalarêmên jandênê işittiklerinde şahêmez janiyor de je fêrêna koşarlar, onlar fêrêna gir-dikte kapusunu kapamalê, hepsi orada janarsa ben-de anlardan kur-tulurum der ; hemen kêz halajêklara bildirüp bir fêrên japtêrêr, ola-nên sojudü kuş rubalarênê içine attêrênza o kerk tane güverjin şahêmez janiyor de je fêrênên içine girdikleri gibi kapâ'ne kaparlar, onlar orada janup olan-da orada kalêr, birde anasê olana sarêlup karuşurlar.

Bunlar rahatlarênda oturmada olsunlar, beride kězên asêl ko-şasê olan şezade seferden gelir, kêzê bulmajênza babasêndan sorar, o-da ölüm sen bu mektubu jollamêşên, o-da gördü darêlup gitti der, olan ben böyle mektub jollamadêm, bunda başka bir şej olmalê, ben gidüp arajažâm de je jükte hafif pahada a'r biraz şej alarak jola cêkar, şurasê senin burasê benim de je az gider çok gider, dere tepe düm-düz giderek kâve çibuk içerek, lale zümbül biçerek, altê aj bir düzüje gider. Günlerde bir gün o kězên uradê çesmeje varêr bakar-ki hep o jerler janmêş, ažeb bu ne olažak de je biraz sejr edüp dinlenir, oradan kalkup jine gider ; gide gide o kězên oldü şehre varêr, bir kâveje girerek biraz dinlendikten sôra kâveži buna nerden gelüp ne-re-je gidijorsun de je sorar, o-da benim bir karêm vardê kajb oldu,

onu arijorum dejinže kaveži olana, hā burada bir deli-kanle var-dēr, o kerklardan idi, bir kez onu bulup kerklardan kurtardē, o-da onu nikjā ile alde, šindiye kadar ondan iki-de çožū var, belki senin aradēn o olmalē, šindi o deli-kanle buraja gelir, bir kerre sorunuz dejinže űezade olanēn gelmesini bekler. Birde olan kaveje gelüp oturdukta kavežinin sōjlemesi üzerine űezade iűi bu olandan sorar, o-da evet bōjle bir kez var-dēr, šindi benim karēm dir, űezade buna hajdē git beni ona sōjle, eger tanērsa benim aradēm o-dur, hem beni ister-mi istemez-mi sōjlesin ; űezadenin adē-da ilkon.űe ežderha dōdū iēün Karagözlü-jēlan deje ad kojmuűlar imiű, beni bildirmek iēün Karagözlü-jēlan geldi dejesin dejinže olan dōru eve varup iűi keza anladēr, beni-mi istersin anē-mē dedikte kez űahēm sende iki gülüm var, Karagözlü-jēlanda gönlüm var dejüp kalkarak űezadenin janēna gelir. Nejse űezade oradan kezē alarak kendi űehrine getirir, bu iűin kimden oldūnu arajarak o kezēn sarajda űizmet etmekte olan üvej anasē japtēnē anladēklarēnda kadēnē ēā'arak kerk katēr-mē istersin kerk satēr-mē deje sorarlar, kadēn-da kerk satēr dūűmana gitsin, kerk katēr verin-ki silama gidejim demesīle hemen kerk katērēn kuj-rūna bāladēklarēnda hajdalajup kadēnēn her bir parēasē bir janda kalēr, olan kezē buldū iēün jeni baűtan kerk gün kerk ge.űe dūn japar, ölin.űeje kadar otururlar.

45.

Masal masal matladē, iki sēčan atladē, kurba'a kanatlandē, bit kadēn damdan dūűtū, pire kadēn saēēnē baűēnē joldu — masal masal maniki, tērna'e var-dēr oniki, onikinin jarēsē fēndēkēnēn karēsē — masal masal matitas, kajnananēn kēē tas, kujuja indi ēēkamaz, pr pr etti uçamaz. — Evvel zamanda kalbur kazanda bir var-mēű bir jokmuű Allahēn kulu ēokmuű, bir memlekette bir fukara adam.űēn üç kezē var-mēű, günlerde bir gün bunlar jeje.űeksiz kalup kežlarē biraz iplik bükerek babalarēna baba űunlarē ēarsēja götür-de bir kaē paraja sat, akűama bize jeje.űek al getir derler, babalarē-da pekī kežlarēm dejüp iplikleri alarak dōru ēarsēja gider, ötede gezd.rir kimse bakmaz, beride gezd.rir kimse bakmaz, artēk kiē olmazsa iplī parasēna verejim deje dūűünürken karűusēna

bir arab çekup baba ne satijorsun der, o-da ölüm akşama kēzlarēmla ekmek parasē japmak için bükülmüş iplik satijorum deje sōjledikte arab bu iplikeri kim bükijor sorar, o-da evde kēzlarēm var-dēr onlar bükeler ben satarēm der, arab buna bir çok para verüp ipli alēr, ondan sōra kēzēnēn birini bana ver deje ister, fukara-da bikerre danēšajēm, ejer göjnünü edersem veririm dejüp arabē peşine taklaštērarak evine kadar getirir ; bükük kēzēna der-ki seni bir araba versem varērmēsēn, kēz araba varup-ta ne japajēm, bir adamēna ver-de bari vardēma dejsin der, sōra ortanžasēna sōjler o-da ablasē gibi eder, en küçüne sōjledikte ne japajēm varērēm, hiç olmazsa siz-de ben-de şu geçinme sēkēntēsēndan kurtuluruz deje varažak olur.

Arab kēzē alup babasēna-da al bunu kendine sermaje jap deje bir çok altun brakēr, herifi sevindirerek kēzē babasēnēn evinden biraz ajērdēktan sōra jum gözünü der, kēz gözünü jumar, sōra arab ač dedikte birde ačar bakar-ki ulu bir sarajēn içinde koltuklarēna bir takēm halajēklar girmiş, merdümenden jokarē čekarijorlar, kēz kendini žennette sanēr, šte halajēklar bunu pehpehlijerek koltuklajarak üst katta elmazlan inžālen müževherlen dōsenmiş duvarlarē tavanē altēn gömüš jaldēzlarla bezenmiş bir odaja čekarak köšeje oturturlar. Bu kösede oturmakta halajēklar-da karšusēnda el pençe divan dururlar, sōra bir takēm halajēklar buna samur inžālen süslenmiş kürk šte gömüš altēn pullarla işlenmiş urba getirerek terlemişsiniz fēlan dejüp hanēmēn üstünü dejiştirirler ; uzatmajalēm akşam olur, buna bir tabla türlü-türlü yemek getirirler, jemeji jedikte altēn tep-sile šerbetler gelir, kēz šerbetleri ičer, aradan beš-on dakika gečer-geçmez hanēm sēza kalēr, hemen halajēklar tutup jatā jatērērlar. Bu jattēkta sarajēn beji gelüp kēzēn kojnuna girer sabaha kadar kēzla sarmaš dolaš jatar, sabā oldukta kēz ujanmazdan ervel bej kačar gider, kēz ujanēr halajēklar jine bunu köšeje oturturlar, masallarda günler tez gečer, kēz bōjleže bir gün iki gün üç gün bir aj iki aj üç aj eder, başlar babasēnē kardašlarēnē özlemē.

Bir gün bunu getiren araba lala beni bir kač gün görmek için kardašlarēma götürmezmişin der, o-da bana lala deme, benim adēm Laklak-ā dir deje sōjler ; mejerse o arab o sarajēn harem-āsē imiş,

kéz o gün götürürüm götürmem deje arabdan hiç bir söz almajên,ža ertesi gün jine lala deje cā'rup söyler, arab jine adenê anlatêr, iünjü gün kéz Lakkak-āžā'm deje cā'rdêkta harem-āsê efendim deje-rek koşar gelir, kéz-da kardaşlarēmê babamê pek özledim, bir iki gün beni görüsmê götür deje jalvarêr, o-da pekî jarên gideriz deje söz verir, o akşam arab beje danêşêr, bej-de götür amma sakên olmaja-ki janêndan ajrêlasêp gibi tembihler eder. Ertesi gün Lakkak-ā kēzê hazêrlatup bir çok para alarak kēza jum gözünü der, o-da gözünü jumup açar-ki babasênên evinin kapusu önünde durijor, hemen kapuju çalup içeri girerler, kardaşlarê babasê bunu gördüklerinde ah kēzê ah kardaşê deje sarmaşêrlar, šte nasl sin rahatên eji-mi gibi bir takê mohabbete başlarlar; kēzên babasê arabên verdê para ile bir dükjan a'mêş güzel güzel gecinijorlarmêş, Lakkak-ā verdê paranên ikisi kadar daha verüp al tüşarlek et der.

O sêrada kéz dēşarê cekar, kardaşê usullan nasl rahatên eji-mi dedikte bu-da rahatê eji amma geže bana bir şurub içirijorlar, sêzup kalijorum dedikte kardaşê beji fêlan görmijormusun deje sorar, o-da der-ki gittim gideli bu arabdan başka erkek jüzü gördüm jok-tur, kéz-kardaşê sana bir süngjer verejim-de geže şurubu getirdiklerinde içijor gibi usullan süngjere döker hem-de enkastan sêzar gibi olursun, bakalê sora sana ne japijorlar, o vakit işi anlarsên dejerek kēza bir süngjer verüp o-da kojnuna saklar. Nejde kéz bir kaç gün kardaşlarile babasile ejiže görüştükten sora jine saraja dönme kalkarlar, arab jine gözünü jundurup açtêrtêr, saraja varêrlar; kéz o akşam sarajda verdikleri şerbetleri içijor gibi çenesinin altêndan kojnunda-ki süngjerin içine akêtêr, bunun üzerine enkastan sêzar. Halajêklar bunu jatā götürürler, sora sarajên beji gelüp sarêrlarak jatarlarken bej ujuja kalêr, kéz bejin ujudunu gördükte hemen mumu eline alup birde bejin jüzüne bakar-ki ne görsün ajên on dördü gibi bir deli-kanê jatijor, gömleji biraz açêlmêş oldûndan gözüne bir ešêltê görünür, gömleji açup bakar-ki karnê dejirmi altên, kéz bunu mumlan ejiže sejr etmekte iken mumun jā'ndan bir-iki damla bejin karnêna düşer, bej karnênen üstünde sêžak-sêžak bir şej oldûnu duj-dukta hemen sêçrajup kalkar, öjle karşusênda elinde mumlan birden bire kēzê görür-görmez jā hijanet, sen bana bunu ettin hā, öjle ise

beni jedi sene ajā'nda demir çarêk elinde demir dejnekle ara-da o vakit bulursun dejüp bej kajb olur gider.

Kêz o gün kendine bir demir çarêk birde demir dejnek japtêrtup çarê ajā'na dejneji-de eline alarak jola düŕŕ. Az gider uz gider eniŕ jokuŕ düz gider, birde arkasēna bakar-ki bir arpa boju jer gitmiŕ, her nejse bu var varanēn sūr sürenin parasēz mejhaneje girenin okka çömleji baŕēnda paralansēn dejerek bir baŕēnda bojnuzu ajā'nda mehmuzu dev karēsēna rast gelir, deve selam verdikte o-da selamēnē alup ejer selam vermejejdin seni bir lokma ederdim, bu-da sen-de selamēmē almajajdēn ben-de senin ŕu demir dejnejimle postunu sererdim deje sōjler, sōra dev nerden gelüp nereje gidijorsun deje ā'zēnē jokladēkte kêz-da oldū gibi iŕi bildirir; bunun üzerine dev ŕindi Ŗah Jusuf ālijarak buradan geçti, sen gider ilerde bir dev var-dêr, ona sorarsēn deje öjretir, kêz-da kalkup o dedē devin janēna varêr, ona-da öbürü gibi selam verüp biŕej sōjler, o-da Ŗah Jusuf buradan geçti amma nereje gittini bilemijorum der, kêz bejin adēnēn Ŗah Jusuf oldūnu bu iki devlerden anlar. Oradan-da kalkup ilei dōru varêr jine bir deve rast gelir-ki dev memelerile bir sežak furunun içine girmiŕ furunu sōpürijor, kêz selam verir, dev selamēnē alup öbürleri gibi sōjler, sōra kêz Ŗah Jusuf buradan geçti-mi deje sordukta dev-de neden sordun der, mejerse dev Ŗah Jusufun tejzesi imiŕ. Kêz iŕi anlattēkte dev öjle ise sen bizim çēsēmēmēz sajêlêrsēn, istersen janēmēzda kal, Ŗah Jusuf jedi senede bir kerre beni görmē gelir, o vakit bulursun der, kêz-da olur dejüp devin ellerini öper, dev-de ŕindi senin burada bōjle durman olmaz çünkü benim kêrk ölüm var-dêr gelir seni görürlerse jerler dejerek kêza bir tokat vurup elma japararak rafa kor. Akŕam olur devin çöžuklarē gelir, analarēna ana insan eti kokijor derler, analarē-da o'ullarēm bōjle jerde insan ölunun ne iŕi var, sizin ā'zēnēz kokijor dedikte bunlarēn her birerleri birer temel direji alarak diŕlerini kurçalamā baŕlar-ki her birinin diŕlerinden koža-koža insan kafasē insan budu hajvan kollarē gibi parçalar çêkar, bunlar jeniden ā'zlarēna atup jerler, analarē-da gördünüz-mü o'ullarēm ben size demedim-mi der. Sōra dev anasē o'ullarēna ölüm ŕindi buraja birisi gelse bana selam verüp ellerimi öpse, hem-de beni evladlê'a alêrmēsēn deje sorsa, siz ona ne

japarsênêz der, çoşuklar-da artêk bizim kardaşemêz olur ona bir şej japmajêz, güzel-güzel geçiniriz dediklerinde dev anasê-da elmaja bir tokat vurup jine eskisi gibi japacak var âbejlerinin ellerini öp der, kêz-da devlerin ellerini öpüp kardaş olur giderler. Kêz bunlarên janênda jedi jêlê bøjleže getirir amma kendisi-de biter, jedi jêl oldukta Şah Jusufun tejzesi kêza şahên gelmesi jaklaştê, sen temizže gejinir kuşanêrsên, Şah Jusuf geldikte su isterse suju getirüp barda'e alêrken jalanjêktan tutamamêş gibi ederek barda'e düşürüp kêrarsên, o vakit ben seni dômê kalkarê, bakalê Şah Jusuf seni sevežek-mi, eger sevežek olursa seni döverken bana elbette dokunma deje bişej søjleježek-tir gibi kêzê bir ejiže öjütler. Gün tamam gelir, Şah Jusuf tejzesinin evine gelir amma Şah Jusufta bir keder bir kajgê bir tasa-ki hiê olamaz, tejzesi hoş-pešten sôra janêm niçün bøjle bir tohaf durijorsun, her zaman geldikte bir şen görünüjordan, şindise büyük bir jas içinde-sin, o neden deje sordukta şah-dâ bu gün biraz kêrgênlê var-da onun için öjle-im der amma dev işi anlajarak bøjek altêndan sêrêtêr. Hasêlê jemek jerler, şah jâ jer jâ jemez, jemekte susajup su ister, tejzesi kêza su êsmarlar, kêz billur bardaklan suju getirüp şaha verir, şah kêzê gördükte karêşêna benzettinden suju içêr amma gözü kêzda, suju irüp barda'e verirken kêz düşürdû gibi kêrar; dev hemen jerinden fêrlajup kêzê henzêr kaltak gözlerin kör-mü idi, neje barda'e düşürdün deje dômê başlar, Şah Jusuf ažêdêndan kalkup aman tejze bir şej dir oldu bardâ düşüren salt o dejl, verirken bende-de kabahat oldu, benim zatêrê için bu sefer bâ'şla bir daha olursa o vakit istedin gibi döv deje jalvararak devin önüne geçer. Dev kêza hajdê jêkêl dejüp kovar, Şah Jusuf kêzdan ejiže şüphelendênden tejzesine bu halajê nerden aldên bana satarmêşên deje sorár, tejzesi-de ah ôlum şindi o benim elim ajâ'm, nasl satajêm fêlan gibi vermez; şah bir kaç gün tejzesinde kaldêktan sôra gider, gider amma her vakit jedi jêlda bir gelirdi, bu sefer üçünžü aj jine gelir, dev haj çapkên haj dejüp kêza-da šte bunlar hep senin için, şindi biz sofraja oturdümüzda sen jemek sahanêne getirirken devir deje ötetir. Jemê oturduklarênda kêz devin örettî gibi sahanê devirir, dev jine sofradan kalkup seni fêndêkê kaltak seni, sen hep müsafir oldû vakitte-mi bøjle bir takê terbijesizlik edersin,

bu sefer senin leşini sermejinşe olmaja,şak dejerek kēzēn üstüne dōru jürüdükte şah kalkup tejjzesinin eline ajā'na kapanarak aman bu sefer-de bana bā'slı, bir daha japarsa onun jerine beni döv dejerek kēzē kurtarēr. Her nejse bu sefer-de şah gider, o gittikte dev kēza şindi o dajanamaz, jine gelir o vakit sen kapujē ač hem kim oldūnu bildir, bu kadar güşünü üzdümüz jeter, lakin kapujē ača,şā'n zaman orada-ki urbalarēnē gejj hem-de čoşū kuşā'na al der, mejerse kēz daha sarajda iken Şah Jusufdan gebe kalmēs imiş, devin evinde Şah Jusuf gibi göbejj dejirmi altēn bir čoşuk do'urur, čoşuk tam jedi jaşēna girmiş imiş. Kēz bir gün penşereden bakarken uzaktan Şah Jusufun geldini görerek çabuşak gejjinüp čoşū-da kuşā'na alarak Jusufu karşular; şah içeri girdikte kēzē öjle saraj urbasīle kuşā'nda čoşuk gördü gibi o vakit ejiden karēsē oldūnu anlar amma bir türlü sormā kējšamajjup jalnēz şaşkēn-şaşkēn bir kēza bir čoşu'a bakar. Kēz şüphelendini anlajarak işi oldū gibi bir bir anlatēr, Şah Jusuf hemen tejjzesinin janēna varup elini ajā'nē öperek kēzē götürmesini ister, o-da hajdē bu kadar çektiniz jeter, gidiniz safanēzda olunuz der. Şah Jusuf čoşuklan kēzē alarak saraja gider, sarajda bunlarē gördükleri gibi sevinerek karşularlar, çünkü Şah Jusuf kēzdan ajrēldē gündēn berü kederinden hiç sarajēna gelmemiş; bu Şah Jusuf o sarajēn padişahē oldūndan öjle birden bire-de jedi sene görünmedinden sarajdakiler öldü-mü kaldē-mē geşe gündüz jas tutarlarmēs, şindi böyle apansēz ikisinin-de gelmesi bütün sarajda bulunan perileri sevindirir, şah-da bu sevinş üzerine jeniden kērk gün kērk geşe bir dūn japup kēzē alēr, sōra kēz babasīle kardaşlarēnē-da kendi sarajēna getirtüp böyleşe muradlarēna ererler.

46.

Bir varmēs bir jokmuş kadēnēn biri bir gün kēzēna bir kaç para verüp git bana çarsēdan şijer al-da gölde jēka-da getir der. Kēz gidüp şijeri alup göl kenarēna gelerek şijeri jēkar, bu şijeri jēkarken jokardan bir çajlak gelüp kēzēn elinden şijeri kapēnşa kaçar gider; arkasēndan kēz çajlak benim şijerimi ver-de anama götürejim anam-da beni dövmesin der, çajlak-ta sen bana arpa getir-de ben-de sana şijerini verejim der. Kēz ordan kalkup tarlaja gider der-ki tarla

bana arpa ver, ben çajlā verejīm, çajlak bana źijerimi versin-de anama götürejīm, tarla-da Allaha dua et-te bana jāmur versin-de sana arpa verejīm der. Kêz ordan gider bir gizli jerde kendi kendine Allah bana jāmur ver ben tarlaja verejīm, tarla bana arpa versin, ben çajlā verejīm, çajlak bana źijerimi versin-de ben anama götürejīm deje dua etmekte iken birisi gelüp der-ki tūsüsüz dua olmaz, attardan tūsü alup jak-ta öjle dua et. Kêz kalkup attara gidüp attar bana tūsü ver, ben Allaha jakajēm, Allah bana jāmur versin, ben tarlaja dōkejīm, tarla bana arpa versin, ben çajlā serpejīm, çajlak bana źijerimi versin, ben anama götürejīm dedikte attar sen-de bana bir kundura getir-de ben-de sana tūsü verejīm der. Kêz oradan-da kalkup kunduraźēja gider, der-ki kunduraźē bana kundura ver, ben attara verejīm, attar bana tūsü versin, ben Allaha jakajēm, Allah bana jāmur versin, ben tarlaja dōkejīm, tarla bana arpa versin ben çajlā serpejīm, çajlak bana źijerimi versin, ben anama götürejīm, kunduraźē-da sen bana öküz derisi getir-de ben-de sana kundura verejīm der. Kêz dōru bir deriźije gider, der-ki deriźi bana gön ver, ben kunduraźēja verejīm, kunduraźē bana kundura versin, ben attara verejīm, attar bana tūsü versin, ben Allaha jakajēm, Allah bana jāmur versin, ben tarlaja dōkejīm, tarla bana arpa versin, ben çajlā serpejīm, çajlak bana źijerimi versin, ben anama götürejīm, deriźi-de sen bana öküz postu getir-de ben sana gön verejīm der. Kêz sōra bir öküze gider, der-ki öküz bana post ver ben deriźije verejīm, deriźi bana gön versin, ben kunduraźēja verejīm, kunduraźē bana kundura versin, ben attara verejīm, attar bana tūsü versin, ben Allaha jakajēm, Allah bana jāmur versin, ben tarlaja dōkejīm, tarla bana arpa versin, ben çajlā serpejīm, çajlak bana źijerimi versin, ben anama götürejīm, öküz-de bana saman getir-de ben-de sana post verejīm der. Kêz dōru öküzün sābēna gidüp sen bana saman ver ben öküze verejīm, öküz bana post versin, ben deriźije verejīm, deriźi bana gön versin, ben kunduraźēja verejīm, kunduraźē bana kundura versin, ben attara verejīm, attar bana tūsü versin, ben Allaha jakajēm, Allah bana jāmur versin, ben tarlaja dōkejīm, tarla bana arpa versin, ben çajlā serpejīm, çajlak bana źijerimi versin, ben anama götürejīm, öküz sābē-da bir ūftali verir-

sen ben-de sana saman veririm der. Kêz-da adam ne ola'jak, bir ŧeftali verejîm-de ŧu gürültülerden kurtulajêm dejerek herife bir ŧeftali verüp bir çural saman alêr, sama'ê öküze verüp post alêr, postu deri'ŧije verüp gön alêr, gönü kundura'ŧêja verüp kundura alêr, kundura'ê attara verüp tûsü alêr, tûsüjü jakup Allaha dua eder, jâmur ja'up tarlaja döker, arpa alup çajlâ serper, ŧijeri alup anasêna götürür, anasê-da ŧijeri piŧirüp güzel.ŧe jerler.

47.

Bir vaktên birinde bir padiŧahên bir ölu varmêŧ, bu padiŧa bir gün ölü, ölu-da küçük oldü için taytêna bir baŧkasêne geçirirler. Bu ölan babasênen a'ŧêsîle her gün ah rah ederek âlar sêzlar, böjleŧe vaktêne geçirüp dururken bir takêm dal-kavuk adamlar bu ölana gelüp aman ŧezademiz, bu kadar âlama, biz senin babandan görmüş oldümüz ejilikleri onudamajêz, sen bir âlarsan biz günde bin defa âlijoruz amma ne japalêm-ki o adam dünjadan gitti, ŧindi âlamak fajde etmez, gel ŧu vaktêne âlamaklan geçirme, senin gençlin var iazek-têr sôra piŧman olursun, hajdên fêlan jere gidelim biraz ejlen, böjle oturup âladêkca insana bütün-bütün gam gelir fêlan deje ölanê kandêrêrlar, bu-da babasêndan kalan paralarê mallarê âlamaktan hep unutmüş. Nejse bu dal-kavuklar ölanê alup bir sejrili jere götürürler, biraz raki içki alarak sofrajê kurarlar, çalgê ç'a'nak derken efendim ölan bu ŧiŧedekiler ne dir dejin.ŧe onlar-da efendim bu bir su-dur, adam bunu içtikte gamê kasaveti dâ'lêr, hele bir kade içiniz derler, ölan-da bir içêr bir daha dejerek bir iki üç tane içtikten sôra biraz derdi dâ'lêr, ölan babasênen a'ŧêsêne unudarak çalgêlarên çalınmasêne o türlü sedalarên her biri kendine bir türlü zefk vererek ölan rakî içtikçe bütün-bütün derdi kalmaz. Uzatmajalêm o gün akŧama kadar ejlenirler, ertesi gün jine böjle, en sôra her gün ölanê bu jola alêŧêrarak hiç bir işe jollamazlar, ölan-da b: ŧümbüşün dadêne alup artêk ev bark gözüne gözükmez, her gün bunlar ile düŧer kalkar.

Günlerde bir gün ölanên parasê tükenir, baŧlar malêne ötesini berisini satmâ, az vaktên içinde bunlarê-da bitirirler, kala kala ölan arkasênda-ki rubalar ile kalêr; birde bu dal-kavuklar ölanên parasê bittini anladêklarênda bir daha janêna ŧramazlar. Ölan

bir sabā kalkar, dōru arkadařlarēnēn olduklarē jere varēr onlarē bulamaz, ařeb bunlar neredede kaldē deje öteji beriji arar-tarar, bir türlü bulamaz, řanē sēkēlararak mejhanenin birine gider onlar-da bununla her neredede gezdiler oturdularsa bütüin oralara gidüp zaiber vermişler, bizim arkadařēmēz fēlan bej geleřek olursa sakēn para almadan bir řej vermejin oturtmajēn deje sōjlemiřler ; řezade mejhane kapusundan ičeri girinře ver bir tane dedikte herif bejim parasēnē ver doldurajēm, o-da ulan ben bu kadar vakitten berü buraja gelüp gidijorum, řindi bu ne demek-ki parajē ver-de verejim, o-da para vermeden olmaz dejinře olan darēlararak oradan çekup gider. En sōra ne kadar jer gezdilerse oralara gider, her biri buna parasēz bir řej vermezler hem-de oturtmazlar, olanēn aklē bařēna gelerek ejvah bunlar bana dost dejlmiş, jalēnēz paramēn malēmēn dostlarē imiř, anladēlar-ki bende para yok, kendiler el çektikten sōra bütüin gittimiz oturdūmuz yerlere-de benim paramēn olmadēnē bildirdiler, ben-de dostumu dūřmanēmē anladēm amma iř iřten gečti dejerek o günde dolařa dolařa ejiře karnē ařēkmēř, řindi ne japsēn, artēk hič bir kimseje jüzü tutmaz. Gidüp bir duvarēn dibine oturur, öteki beriki gečerken janēndan gečenlere javařcařēk aman bana beř-on para verin dejuj dururken birde o řehirde bulunan bir zengin udamēn kēzē arkasēnda halajēklarla oradan gečerken olan jine amanēn bana beř-on para verin dedikte kēz olanēn jüzüine bakēnřa bu bir büjüik adamēn čořū-dur deje hem-de olanēn güzelliine ařik olarak hemen bir jana durur, ne kadar üzerinde bařēnda altēn elmaz varsa, hep-sini çekarup bir mendile kor, halajēna vererek řunlarē bu olanřā'za veriniz der, halajēk onlarē alup olana verinře birde mendili açup bakar-ki iči altēn elmaz dolu, hemen kēzēn arkasē sēra javař-javař gidüp kēzēn hangē eve girdini görür, andan onlarē alup götürür, çarřēda birini satar, nejse mezatta bir çok para eder.

Ölan paralarē alup bir gemi tutar, ičine bütüin hasēr doldurur, gemiřije beni fēlan jere götür dedikte gemiři bunu alup jola çekur derken efendim, olan gemiden bakar bir büjüik ada görür, gemiřije beni řu adaja çekar dedikte o-da ařēb bu deli-mi-dir ne dir bu gemiji hasēr ile doldurdu, bu adada kimse yok, ařeb oraja çekup-ta ne japařak, gemiřinin arkadařlarē-da adam hajdē çekarē verelim,

ne japarsa japsen dediklerinde gemi adaja janaštêrêrlar; olan hasêrlarê oraja êekarêr, gemi açêlup gider. Olan orada oturup dururken žanê sêkelup ben bu hasêrlarê ne japajem de je hepsini orada tutušturup jakar, birde hasêrlar janup dururken adanen üstü gündüz gibi olur, kendi-de onlarê oturup sejr eder; birde denizden bir çok ajgêr êekar, ajd'nlê görünže hemen hepsi adaja êekarlar, biraz otlajup a'zlarêndan birer ževahir tušê êekarup hasêrlarên janmasê bitinže jine denize kaçarlar. Šindi olan bunlarê gördükte o hasêrlarên küliünden çamur japup bir çok tûla japar, her berinin arasêna o ževahir tašlarêndan birer tane kor hepsini jelleštirir; birde o gemi gide.žejî jere gidüp geri dönmiş, gelirken ažeb šu adaja êekardêmez olan ne oldu, šuraja ūrajalêm de je adaja janašêrlar, olan žanem sizi beklijorum nerede kaldênez, gelin šu benim jükümü alên dedikte bakarlar-ki bir çok tûla, hemen sandal ile onlarê gemiye tašêrlar, olan bunlarê jine kendi šehrine getirir, bir ev tutarak tûlalarê eve tašêr, birini kêrup götürür satar, bir çok paralar alarak evine gelir her bir šejini düzer.

Birde elmazlarêne veren kêzen kona'e karšusênda-ki kâveje oturur bakar-ki o konaktan bir âlašma bā'rêšma olarak bir ölü êekarêrlar; olan kâvežije bu ölen kim dir dejinže kâveži-de o konā'n bir kêze vardê, o öldü dedikte olan ejvah dejerek düşer bajêlêr. Nejse bunu ajêltêrlar, birde olan ölüniün ardêna düşerek gidüp mezarêne görür, geželejîn mezara varêr, ölüjü êekartup evine getirir, kêz bana bütin elmazêne altununu verdi de je çarsêdan ona hedije olmak üzere bir takem rubalarê almêš imiš, kêze getirüp bunlarê ben senin içün aldêm sâlênda vermek kismet olmadê, bari ölüne olsun gejdirejim-de görejim de je o aldê rubalarê kêza baštan ajā kadar gejdırir, bakup dururken ujuja kalêr.

Birde o geže olanên evine bir žêrsêz girer, olanên odasêna gidüp o ölü kêzen üzerinde-ki rubalarê bütin sojup alêr, ölüje-de bir kêlêž vurup ikije böler êekup gider; olan ujkudan ujanênža birde bakar-ki kêza gejdirdî rubalar jok, hem-de kêz iki parça olmuš, ejvah buraja žêrsêz gelmiş de je bir çok âalarsa-da bari bu ölüjü jine götürüp mezarêna kojajem, bana bundan fajde jok de je kêze bir çuvala kor, arkasêna vurarak sokā êekar. Bunu giderken kol çevirir, o ne

dir arkanda deje sorduklarênda olan hêk-mêk derse-de onlar çuvalê ačup bakarlar kimin kêzê oldûnu bilirler, bire edepsiz herif, sen bunu mezardan çekardên bunu daha dün gömdüler, ölmüş adamê böyle iki parça edüp nereje götürijorsun deje bunu dörü alup karakol-haneje getirirler. Olan o geze jatup sabâ oldukta dere-bejin karşusêna götürerek işi anladêrlar, bej ôlana bu nasl iş deje sorar, olan-da başêna geldî gibi beje anladêr. Mejerse o kêzên daha iki kardaşê varmêş, ôlana elmaslarêne veren kêz bunun en küçük kardaşê imiş, bej işi anlajarak kêzên babasêne çârtêr, Allahên emrîle küçük kêzêne bu olanzâ'za verežên der, o-da baş üstüne dejüp küçük kêzêne orada ôlana nikjâ ederler, öbür öljüjü jine mezarêna gömüp kerk gün kerk geze ôlana dün japarlar.

48.

Bir varmêş bir jokmuş Allahên kulu çok-muş, bir zamanda iken aslê jok mällesinde bir karê bir koža varmêş, bunlarên hiç çözüklarê olmadêndan geze gündü zdüşünüp taşênup tasalanêr dururlarmêş. Geželerden bir geze karêja düşünde bir derviş gelüp ejer kerk baharlê mažun jersen çöžün olur der; kadên sabälajên kalktêkta akşam-ki düş zatêreña gelüp aktara giderek biber gibi tarçên gibi karanfil gibi bir takem baharlar alup mažun japar, jarên sabâ až karnêna jerim dejerek rafên bir köşesine bu mažunu kor. Naslsa mažun o akşam kožasênen gözüne ilişerek karêse görmeden mažunu jer; sabâ olur karê bir-de bakar-ki ne baksên mažun jenmiş bitmiş, kožasêna sen-mi jedin deje sordukta ben jedim deje söyler, karê ejvâ şindi gebe kaldên der. Masallarda günler tez gelir, dokuz aj on gün oldukta herifin ârêse tutmâ başlar, herif aman do'uražâm bunu komşular dujarsa beni rezil ederler dejerek bir mezarlê'a güc halle kendini atar; mezarlêkta af uf dejerek ne do'ursun sana koža bir kabak do'urmaz-mê. Herif bunu gördükte evine kaçar, amma kabak-ta beraber juvarlanup girer; kabak karê gördükte anne beni nâş ustasêna ver, ben nâş örenežem der, kadên bu sesi işittikte şaşa kalup kêzêm senin elin ajâ'n mejdanda dejl, sen nasl ustaja gider-de nâş işlersin dedikte kabak ille beni ustaja vermeli, ben nasl olursa işlerim deje ajak basar. Anasê çar naçar bunu bir ustaja verir, šte bu

ustaja bir gün gider iki gün gider bir hafta gider iki hafta gider, en sōra üçünzū ajda ustasēndan gizli bir nāš işlejüp ustasēnēn önüne atar, ustasē bunu gördükte šaša kalēr ; hemen bu nāšē alup dōru saraja šezadeje götürür, šezade bunu alup ustaja-da bir çok ıřsan verir. Ertesi hafta kabak bir nāš daha çekarup ustanēn önüne atar usta onu-da götürüp bir çok ıřsan alēr gelir ; üçünzū hafta kabak bir tane daha işler amma misli hiç görülmemiš, usta saraja bunu-da götürdükte šezade bunnarē kim işlijor de je sorar, usta-da hēk-mēk de jüp dura kalēr, šezade tekrar sordukta usta işi anladēr, šezade bunu dujdkta bu kaba'e kendisine ister. Usta kabā'n anasēna babasēna işi anlatup kaba'e alarak šezadeje götürür, šezade anlar-ki bu kabā'n içinde bir kēz var, ben bu kēzē alērēm dejerek dūne bařlarlar, lakin seyre gelenlere göstermek için bařka bir kēz süslejüp köseje oturturlar.

Uzatmajalēm dūne bařlanup her kez gelin görmē gelir, kabak bir odada saklē durdūndan kimse görmeden içinde-ki kēz çekup kērk tane kendi halajēklarēle beraber hepsi bejaz urba gejinüp elmaslarla müževherlerle kuřanarak gelini görmē dūn odasēna girerler ; sarajda bulunanlar bōjle kērk halajēklē bir kēzē gördüklerinde šaša kalērlar, kēz-da o dereže güzel-ki bir gören bir daha görejim der, hasēlē bu gün dūn bōjleže geçiştirilüp her kez in dā'lmalaraēna jakēn kēz gidüp jine kabā'nēn içine girer ; ikinzī gün jeřil urba gejinerek mejdana çekar. Bu gün bunu šezadenin anasē görür, kēz jine akřama jakēn kabā'na girer, šezadenin anasē bu kēzē oluna anlatterken halajēklardan biri dūn-de bu kēz bejazlar ge jüp gelmišti der, šezade öjlise bu jarēn-da gelir, řunu dolaba saklanup gözetlejim der. Ertesi gün olur, šezade dolabēn içine saklanēr, dūn halkē gelmē bařlar sōra šezade dolabēn içinden birde ne baksēn janēnda kērk halajēk maviler gejinmiš, elmaslar kuřanmēř bir kēz gelijor, šezade bunu görür görmez dolapta bajēlēr kalēr. Bu kēzlar dūnde ejlenžede olsunlar halajēn biri süpürmek için kabā'n oldū odaja girer görür-ki kabā'n ā'zē ačēk, içinde kimseler yok, hemen ajā'nēn altēna alup tuz gibi eder, odajē süpürüp çekar işine gider, akřam olur dūn halkē birer birer savuřur, šezadenin anasē-da dolabē ačup bakar-ki šezade bajēlmēř. Bu gürültüde olsun beriden kēz odasēna girer bakar-ki kaba'e yok, hemen dēřarē fērlajup hanē benim kēlēfēm de je hajkērdēkta

sarajda-kiler anlarlar-ki kabā'n içinde-ki kéz o-dur, tutup dōru şezadenin janēna götürürler, haselē şezadenin jüzüne su serperek ajeltērlar, olan ajeldēkta kéz bojnuna sarēlup sarmaş dolaş olurlar. Onlar ermiş müradēna, biz cēkalēm kerevetine.

49.

Evvel zamanda kalbur samanda bir varmēŝ bir jokmuŝ, deve tellal iken eŝek natēr iken sēcan berber iken gugukçuk terzi iken tosbā ckmekçi iken, hamama vardēm hamamēn tasē jok peŝtamalēn ortasē jok hamamžēnēn kurnasē jok, ben anamēn babamēn beŝni tēngēr-mēngēr sallarken bir varmēŝ bir jokmuŝ evvel zamanda kalbur samanda kazan tenžerede bir dejirmenžinin bir kara kedisi varmēŝ bir padiŝahēn-da üç kēzē varmēŝ, bunun biri kērk jaŝēnda biri otuz en kücū jirmi jaŝēnda imiŝ. O kērk jaŝēnda bulunan kēz bir gün en kücūnün ā'zēndan babasēna benim büjüük ablalarēm otuz-kērk jaŝēna girdi onlarē hiç bir kimseje vermedin, ben-de onlar gibi büjüjüp kožaja varmajažakmējēm deje jazar gönderir ; padiŝa okur anlar bunlarēn üçünü-de cā'rup der-ki kēzlarēm birer ok atēnēz her nereje düŝerse o onun kismetidir dejinže büjüük kēz bir ok atar vezirin olunun köŝküne düŝer, onu vezirin oluna verirler ; ortanža kēz-da bir ok atar, o-da ŝejyislamin olunun köŝküne düŝer, bunu da ona verirler ; en kücük kēz okunu atar bir külhanžēnēn kulibesine düŝer, bu olmadē derler bir daha atar, jine oraja düŝer, üç kerre atar üçünde-de oraja düŝer. Padiŝa kēzup kažpe senin lajēn bu imiŝ, bak büjüük kardaŝlarēn sabr ettiler müradlarēna erdiler, sen ise onlarēn en kücū iken bana kjad jazdēn, ŝte belanē buldun, hajdē bunu o külhanžēja götürün hiç-te biŝej vermezsiniz deje kovar, kēzē götürüp külhanžēja verirler.

Külhanžē bunu alēr ; nejse epejže vakit otururlar, kēz gebe kalēr vaktē gelir. Günlerde bir gün do'uražak amma kendilerinin-de jatažak jerleri bulamadēndan kēŝ üstü ne japažāz deje düŝünürlermiŝ ; karēsē sizin hamamžēja gidüp jalvarsan-da do'urunžaja kadar bize bir jer verse nasl olur der, külhanžē ise gidüp jalvarēr jakarēr, hamamžē do'uražā'na jakēn al getir der. Uzatmajalēm karēnēn günü yaklaŝup külhanžē bunu hamama götürür, hemen ebe bulajēm deje

külhanžê çekup gider ; o gitmede olsun kězên ārêşê tutarak do'urma vaktê gelir, kendi kendine ālajup cā'rêrken duvar jarêlarak üç peri kězê çekar. Bu kězlarêñ biri ön ebesi, biri-de ard ebesi, öbürü-de ajakta işçi olup bunu do'urturlar temiz jataklar japarlar, her bir şejini hazêrlajup kězên do'urdū çozuk kěz imiş ; sōra peri kězlarê gidežeklerine jakêñ iclerinden biri bunun adê Gülşen āladêkça inžî dōksün, öbürü-de güldükçe gül acêlsên, daha öbürise jürü lükçe çajêr çimen bitsin dejüp üçü birden savuşup giderler.

Birde külhanžê dönüp dolaşêr ebe bulamajup dūşünerek eve gelir, bakar-ki karêşê do'urmuş, odasê temiz süslenmiş, güzel güzel işlemeli jataklar içinde jatijor ; herif bunu görünže şaşêrêr, aman karê sana ne oldu, bunlarê neredede buldun, karê-da oldū gibi anladêr. Neje epejže vakit geçer, gün gündendün gün gündendün kěz büjüjüp on oniki jaşêna girer amma güzelli-de dünjada görülmemiş öyle bir güzel-ki gören aşik olujor, ondan başka-da güldükçe güller acêlêr, āladêkça inžiler dökülür jürüdükçe bastê jerde çajêr çimen biter artêk bunu gören žanêndan geçer, böjle bir güzel-ki hiç kimse görmemiş, kězên lakêrdêşê-da dilden dile gezejormuş. Bir gün bu lakêrdê valide-sultanêñ kulā'na gidüp šezadeje almasêñê ejiden kurar, šezade ise bu kězê dūşünde görüp eskiden berü aşik olmuş imiş ; validesi bir gün bunu janêna cā'rup ölüm fêlan kěz šöjle güzel böjle güzel šte güldükçe güller acêlijor āladêkça inžiler sacêlijor, bunu sana almak için görüžülüje gidežem der. Šezade utanžêndan biraz nazlanêrsa-da anasêñêñ ille alažām deje ajak basmasê üzerine pekê der. Valide-sultan hele göjnünü ettim dejüp janêna kadêñ-hanême alarak dōru kězên evine görüžülüje gider, evde hoş-pešten sōra neje geldiklerini anlatêr kězê isterler, onlar-da ne japsên baş üstüne dejüp söz kesilir, kězê vermê kalkarlar.

O gelen kadêñêñ-da bir kězê varmêş, epejže güzel olup bir parça o kēza andêrêrmêş ; bu kadêñ böjle kězên šezadeje varažā'ne kězkanarak bu bir külhanžê kězê olsun-da padişahêñ ölü bunu kendine istesin, benim-de kězêñ bunun gibi güzel, ben bu kězê götürme-jüp onlarê aldadarak kendi kězêñê götürêjim deje kězên gelin gide-žêji gün bir çok tuzlu yemek jedirüp janêna-da bir testi su ile bir torba alup kendi kězile gelinin arabasêna biner jola çekarlar. Kěz jolda

susajup o kadēndan su istedikte kadēn gözünün birini çekarēsam sana bir bardak su veririm der, kēz susuzluktan jandēndan gözünün birini çekarup suju içer; biraz giderler, susuzlū gitmedāinden bir bardak daha ister, kadēn jine öbür gözünü çekarēsam veririm dedikte kēz öbür gözünü-de çekarup suju içer. Bunun üzerine kēzēn gözlerini saklajup kēzē-da tutup torbanēn içine bir dā başēna brakēr, gelin esbablareñē-da kendi kēzēna gejdırır kuşadēr, şezadenin istedi kēzē getirdim deye kendi kēzēnē götürür, şezadenin koltūna verir. Nejse padişā dūn japar olunu güveç kojār, şezade gelinin duā'nē ačtēkta kēzē görünçe kendi düşünde gördü kēz olmadēnē anlarsa-da bir parça ona benzedāinden sesini çekarmaz; bunlar o geçe jatērlar, sabā olur kalkarlar, olan bakar-ki kendi gördü kēz güldükçe gül ačēlēr āladēkēa inži sačēlēr, jürüdükçe çajēr çimen biter, halbu-ki bunda ne gül var ne inži ne çimen ne bişej. Olan mutlak bunda bir iş var, bu benim görüp istedim kēz deyl deye kendi kendine düşünüür taşēnēr, elbet bunun aslē çekar deye hiç kimseje bir şey sōjlemez.

Bunlar oturup durmakta olsun o kēz dā başēnda kendi kendine ālar ālar, āladēkēa inžiler dökülüp oturdū torbada her bir janē inži dolmuş, birde o gün ermā süprüntü dōkmek için bir çöpēü gelüp bir inilti işidir, çöpēü bu sestēn korkup in-mi-sin žin-mi-sin deye seslenir, kēz-da ne in-im ne žin-im senin gibi adem-im dedikte çöpēü çuvalē ačār bakar-ki iki gözü yok bir kēz ālajup durijor, āladēkēa-da gözlerinden inži dökülijor; hemen bu kēzē alup evine götürür, kendisinin hič-te çōžū olmadēndan artēk bunu çok severek bakarlarsa-da kēz gözleri olmadēndan durmajup āalarmēş, āladēkēa-da çoban bunun inžilerini toplamaktan hiç bir işe bakamazmēş, parasēz kaldēkēa bu inžilerden götürüp satup gečinirmiş.

Aradan bir hajlē zaman bōjleçe geçer, günlerde bir gün kēzēn aklēna bişej gelerek güler, gülüp gülmesinden güller ačēlēr; hemen kēz çöpēüje baba al bu gülü şezadenin sarajē önünden geçerek gül satarēm hiç görülmemiş gülüm var deye bā'r, eger seni oradan bir kadēn çā'rup gülü isterse sakēn para ile satma bir göze veririm de. Herif gülü alup dōru sarajēn önüne gider, gül satarēm hiç görülmemiş gülüm var deye bā'rēnça hemen kēzēn anasē işidir, aman şu gülü ālajēm-da kēzēmēn başēna takajēm, şezade görünçe kēzēmē kendi

görüp sevdâ sansên deje çöpçü cā'rêr, o güle kaç para verejim dedikte çöpçü-de ben bunu para ile satmam bir göze veririm dejinçe karê o gözlerini çekardê kězên saklamêş oldū gözlerinin bir tanesini çöpçüje verir gülü alêr kězênêñ başêna takar, şezade gülü görünçe kendi kendine bu gül benim sevdâm kězên güllerinden amma ne vakitten berü şindi gördüm, bunda jine bir iş olmalê deje olan hiç sesini çekarmaz.

Onlar jine oturmakta olsun çöpçü gözü alup dōru kēza getirir kēz gözünü jerine kojup haktan jalvararak dua eder, gözü jine evvelki gibi olur; kēz jine güler, gül açêlênça çöpçüje baba al bu gülü götür, bir göze deje jine o saraja sat der, çöpçü gülü alup sokakta jine bā'rênça karê bunu işidir, aman şezade kēzême biraz sevmê başladê şu gülü-de alajēm-da daha çok sevsin hem-de benim japtēm işleri anlamajarak kendi sevdî külhanjênêñ kězênê-da unutsun deje çöpçü cā'rêr, jine gülü istedikte çöpçü-de bir göze veririm dejinçe karê saklamêş oldū gözün birini daha verir, çöpçü alup kēza getirir, kēz onu-da gözüne kojup dua eder o gözü-de eji olur.

Uzatmajalēm kězên gözleri evvelkinden eji olunça günlerde bir gün sokā çekar, güldü jerde güller açêlup bastê jerde otlar biterek giderken o gözlerini çekaran karê bunu görür, hemen şindi bunu şezade görürse işi anlar dejerek düşünür taşênêr, dōru o çöpçünün evine gider jalvarêr jakarêr aman çöpçü bu senin kězên nasl şey dir, sakên bu şadê olmasên deje çöpçüje bir takēm korkular verir, herif-te aymā'n biri oldūndan aman deme sakên böyle bir şey olmasên zere ben böyle adam görmedim, karê-da bunu bilmek için sen bunun tēlêsemênê öjren, ben anên ne oldūnu bildiririm der gider. Çöpçünün kēzê eve geldikte çöpçü kēza kēzēm senin bu halên bana merak oldu, senin tēlêsemên ne dir, kēz-da aklêna fenalilik gelmejerek baba-žēm ben adam çožū-jum amma kērklarla karêşê-jēm, benim suretim adam dir amma asêl tēlêsemêm olan fêlan dāda bir gejik var-dêr benim tēlêsemêm o-dur, o ne vakit ölüirse ben-de ol vakit ölüürüm der. Sabā olur, gizliçe o karê gelüp çöpçüden işi sorar, o-da kězên dedî gibi karēja sözler; karê bunu işidir işitmez dōru kendi kězêna gelir, der-ki kēzēm sen jalanžektan bir çasta ol der kēz çastalanêr, olan kēza hekimler getirir baktêrêr anasê-da hekimin birine der-ki siz şezadeje fêlan dāda bir gejik var-dêr, onu tutup jürejinî buna jut.

turursanêz eji olur dejinže hekimler olana šezadem senin karênen çastalê bir šej ile geđer, ejer onu japamazsan öliür gider dejinže šezade ne dir deje sorar, hekim-de fêlan dâda bir gejik var-dêr, onu tutup jürejini buna jutturursan eji olur dejinže šezade adamlar gönderüp o geji vurdurur, hemen jürejini çekartup kêza jutturur, çöpçünün kêzê-da gejik ölüñže öliür. Mejerse o gejin jürejinin uşunda bir kermêzê merżan varmêş, kêz jürejü jutarken o merżan jere düşer, bunu kimse görmez. Nejse kêz eji olur, birde aradan biraz zaman geđer, bu kêz bir çozuk do'urur amma šezadenin gördü kêz gibi âladêkê inži döküliüp güldükê güller açêlêr, jürüdükêe emenler biter ; šezade bu çozü görünže bu benim gördüm kêz gibi, lakın bunu do'uran anasê böjle dejl, aşeb bu nasl iş dir deje düşünüp taşênerken olan bir geže düşünde o kêzê görür, šezadem benim žanem senin sarajênen merdümeni altênda durıjor, hem karênen do'urdü çozuk-ta benim telêsemem olan gejin jürejinden olmuş-tur dejinže šezade ujkudan ujanêr, kêzen söjlediklerini düşünerek aşeb bu gerçek-mi joksa nasl šej dir derken birde merdümenin altêna gidüp arar-marar, bakar güzel bir merżan bulur, aşeba bu-mu-dur joksa dejl-mi dir deje merżanê alarak jokarê çekar, onu masa üzerine kor.

Her nejse kendisi çozü ile ejlenüp dururken çozuk-ta epejže büjümüş öteje berije gezinirken masa üzerinden o merżanê alênža çozü periler kapup dörü o kêzen mezarêna götürürler, çozuk elinde-ki merżanê kêzen a'zêna kojunža kêz dirilir. Šezade çozünün kajb oldünü görünže arar-mararsa-da bulamaz, jine düşünde çozü sevdi kêz ile bir mezarda olduklarêne görüp ujkudan ujanêr, dörü düşünde gördü mezarlêa gider, mezarê açarak bakar-ki çozuk ile kêz jatıjorlar ; olan bunlarê görünže kêzê çozü mezardan çekarup işi kêzdan sorar, kêz-da oldü gibi evvelinden sonuna kadar bir bir anladêr, šezade işi bildikte bunlarê alup sarajêna getirir, kendi karêşile anasêne öldürüp kêzê kendine nikjâ ettirerek kerk gün kerk geže dün japar, o çöpçü-de kapuşê-başê edüp ölüñžeje kadar otururlar.

Bir varmêş bir jokmuş evvel zamanda biri seksen jaşênda biri doksan jaşênda iki koža karê varmêş, seksen jaşênda olan doksan

jaşında olana ana dermiş. Bir gün bu iki koşa karê baǵçelerinde gezerlerken doksan jaşında-ki seksen jaşëndakine kēzēm kēzēm ah benim elmaz kēzēm, benim pērlanta kēzēm, ah benim gül janaklê kēzēm, ela gözlü kēzēm, kara kaşlê kēzēm, hokka ā'zle kēzēm, kirez dudaklê kēzēm, çift e gerdanlê kēzēm, turunc memeli ajva göbekli kēzēm, süt gibi bejaz kēzēm, ah benim ömrümün varê, ajēn on dördü gibi živan kēzēm, jazêk dejl-mi o gömüş gibi ellerine-ki gül toplıjor-sun, dikenleri eline batmaz-mê, ah jazêk dejl-mi o sērma saçlarēna-ki öjle jüzüne dökmişün der. Bunnarēn böjle konuštuklarēnê kapunun önünden šezade geçerken dinner, lalasēna lala šu kapujê eji belle-de eve gittinnen anamlan seni gönderežēm der, bunnar akşam olup saraja vardēklarēnda šezade anasēna aman annežim fēlan jerde šöjle šöjle bir kēz var-dēr šunu gidüp bana iste deje jalvarēr, anasê pekî ölüm dejüp ertesi günü janēna kjāja-kadēnê dadê-hanēmê bir-iki-de halajêk alarak lalajlan beraber arabaja binüp koşa karēnēn evine giderler, kapuju çalup içeri girdiklerinde doksan jaşında-ki bunnarê karşulajup bujrun fēlan dejerek içeri alēr. Uzatmajalēm hoş-pešten sōra šezadenin anasê işi koşa karēja açar, koşa karê-da evet Allaha emanet kēzēm altēn topu gibi dir, šte dişleri inži burnu çekme fēlan deje jeniden koşa karê uçurmā başlar, šezadenin anasê kendisini göremez-mi-jiz dedikte doksan jaşında-ki ah sōra kēzēma nazarēnēz dejsin-de beni bir kēzdan-mê edesiniz, hem kēzēm utan-gaç-tēr öjle her keze görünmez der ; šezadenin anasê-da bari bir par-mā'nê olsun görelim der, doksanlêk-ta fēlanža gün gelin-de gösteririm deje sōjler. Bunnar jine arabalarēna binüp dönerler, koşa karê seksenlīn ütülenmiş kazēnmēş bir iskembe geçirüp üstüne-de sija bir kēna jakar, ne güne söz kestilerse šezadenin anasê o gün gelüp içeri girdikte hanē par-mā'nê görežektik der, doksanlêk-ta bunnarê alup seksenlīn oldū odanēn kapusu önüne götürür, kapuju vurup ah benim melek japêlê kēzēm, šu par-mā'nê göster-de hanēmlar görsün dedikte seksenlik živan iskembeli par-mā'nê delikten gösterir ; šezade-nin anasê bunu gördükte par-mā'e bu kadar güzel elbette kendi-de ona göre dir dejerek žebinden bir elmaz jüzük çekarup kēzēn par-mā'na takar, ondan sōra fēlan gün dūne başlajalēm dejerek sözleşirler, sul-tan giderken bir çok ā'rlêk verüp sarajēna döner. Sarajda hazêrlêk

görülüp gelini getirmek için arabalar gönderilir, araba geldikte doksanlık seksenli gejdürüp kuşadup oh benim tombul kēzēm dejerek arabaja bindirüp saraja götürür, saraja vardēklarēnda doksanlık çekup sultan hanēma çarşaf gerilsin ben kēzēmē öjle ötekine berikine gösteremem, jalēnēz geže šezade görmeli-dir dejerek kēzē örtüler, alēnda saklajarak arabadan çekarup bir odaja kapar ; o gün dūn olup akşam üstü dūn halkē birer birer çekilir, geže jassēdan sōra šezade gelüp seksenlik elmaz topunun duwā'ne kaldērdēkta birde ne baksēn o žanēm živan jüzü buruşmuş ā'zēnda dişleri kalmamēš memeleri çürümüş seksenlik bir koža karē dejl-mi, šezade kēzēnnēndan koža karēnēn başaklarēndan tuttū gibi dōru penžerenin önünde-ki bažčeje atar. Mejerse o bažče bir peri padišahēnēn imiș.

Bu peri padišahēnēn bir kēzē olup anasēndan dōdu do'alē ne güler ne āalarmēš, padiša kēzēnēn derdinden o akşam orajē gezmē çekar, birde bažčenin bir kösesinden bir inilti gelijor, onun janēna dōru gidüp birde bakar-ki bir koža karē, senin burda işin ne deje sorar, o-da attēlar beni ben-de buraja geldim der ; peri padišahē bu tohaf bir kadēna benzijor, kēzēma šunu getirsem ažeba güldürür-mü dejerek koža karēja işi annatēr, o-da getir belki güldürürüm der. Peri padišahēnēn kēzēnēn-da gülüp ālamamasēnēn sebebi insan jüzü görmek imiș, çünkü dōdu do'alē hiç insan jüzü görmemiș ; nejse peri gidüp koža karēnēn janēna kēzēnē getirir, kēz karēnēn janēna geldikte kadēn ā kēzēm sen hiç benim gibi bōjle inži dişli hokka ā'zē gelin hanēm ömründe gördün-mü deje kendini satmā başlar, kēz insan jüzü gördünden koža karēnēn bōjle tohaf-tohaf lakērdēlarēnē-da işittikte bir kakkaha-dēr koju-verir, padiša kēzēm güldü kēzēm güldü deje sevinmē başlar, sōra ālatmasiçün jalvarēr, koža karē-da šte ben seksen jašēnda-jim benim doksan jašēnda bir anam var, beni šōjle edüp bōjle edüp naslsa bir šezadeje verdi, šezade-de beni akşam buralara attē, šte o kör olasē anam bana bu kötülü etti dedikte kēz bunun halēna kajgēlanup ālamā başlar ; artēk peri padišahē koža karē sarajēna götürüp üç kerre dile benden ne dilersen der, o-da on beš jašēnda bir živan olmaklēmē dilerim dedikte peri padišahē bunu on beš jašēnda bir živan kēlēna kor. Bu dōru šezadenin attē jere gidüp oturur, sabāljēn šezade bakajēm šu žadē gebermiș-mi deje penžere-

den baktékta birde ne qörsün senin seksenlik şadê onbeş jaşênda afet gibi bir kěz olmuş, galiba ben geze gözülen janleş görmüşüm dejerek kêza bir ip sallandêrup beline bālattêrarak jokarê çeker, sōra jeni-den bir dūn japtêrup kêzê alêr. Bir kaç gün geçtikte doksanlêk baka-jēm šu kěz ne japtê dejerek saraja geldikte birde bakar-ki kěz sahiden onbeş jaşênda bir živan olmuş, janêna varup nasl oldu-da bōjle oldun dedikte o-da kendimi geze jarêse kimse görmeden bir kalajžêja götü-rüp beni güzelže bir kalajla dedim, o beni ateše soktukta ben üfle körü üfle körü zarar jok ko ben janajēm dedim, o-da atešin içinde kalajlajup çêkardêkta bōjle oldum der. Bunun üzerine doksan-lêk bir geze kalajžê dükjanêna gidüp kalajžê ujandêrarak ille beni kalajlijažān deje zorlar, kalajžê kadên sen çêldêrdên-mê ölüminü-mü istijorsun deje hajlê sōjlerse-de kadên beni körüklejüp kalajlamalê deje herifin başêna engel olur; kalajžê-da ulan bu kadên žanêndan bekmeša benziyor dejerek ožā'ê jakup kadênê içine atar, kadên-da janmā başladêkta körükle kalajžê der, kalajžê-da koža karê atešte bir güzelže körüklejerek jakar, öbür kěz-da elinden kurtulup šezade ile gečinüp gider.

51.

Ervel zamanda bir padišahên üç kêzê varmêš, günlerde bir gün padiša haže gitmê kalkar, bījük kêzê baba bana bir taž getiresin der, ortanža kěz-da ben bir bilezik isterim der, en küçü ben-de bir mersin japrā'ê isterim amma ejer almazsan gemin jürümesin der. Padiša çêkup gider haž eder, jine kendi šehrine gelmek içün döndükte kězla-rênen sōjledî taž ile bilezî alêr, küçük kêzên istedi mersin japrā'ne onudur, gemije binüp gelirken gemi jürümez olur, kaptan gemide-ki bulunānlara içinizde bir šej alažā'nez olup-ta unudan ja almajan var-mê deje sordukta padišahên aklêna gelüp küçük kêzê içün mersin japrā'ê alažā'ne sōjlejerek gemi döndürüp bir jere janaštêrêrlar; padiša karaja çêkar, öteje berije gider ažeb bunu neredede bulurum deje geziüp dururken jorulur, of deje bir jere oturunža hemen janêna bir arab gelir, ne istersin deje sordukta o-da ben mersin japrā'ê iste-rim der, o-da ben onu bilmem amma benim bir bejim var-dêr, bir kerre ona sorajēm bilirse o bilir deje gider. Mejerse bu arab peri pa-

dişahênên olunun lalası imiş, gidüp bunu şezadeje söjler, şezade gelir padişaha senin istediñ mersin japrâ'ne ben bulurum amma şehrine vardên vakit bunu verežên kězê bir odaja kojarak içini kuş tıj ile döşedesin, bunu japarsan sana ol japraktan bulup veririm dejin.že padişa pekî dediklerini japarêm dejüp mersin japrâ'ne baçesinden kopararak padişaha getirüp verir; padişa japrâ'e alêr, geminin oldū jere gelir biner, gemi kalkarak dōru padişahên şehrine janaşêr ondan padişa çekup sarajêna gider, kězlarêne çâ'rarak büjük ortanza kězlarênên istediñ taž ile bilezi verir, küçük kězênên japrâ'ne vermez, onu bir gizli jerde çâ'rarak o japrâ'e kēza verir, bunu öbür kardaşlarêna gösterme deje söjler, hem-de japrâ'e veren olanê söjledi gibi kězêna kuş tıjünden bir oda döşedir, kězêna sen burada oturup hiç deşare çekmajažân der, kēz-da o odada oturur.

Bir gün penžereleri açup otururken ujuja kalêr, o japrâ'e veren olan kuş olarak kězên oldū odanên penžeresine geliüp silkinerek adam kēlêna girer, kēza sarêlarak jatênža kēz ujanêr bakar-ki bir delik-kanlı kojnunda jatiyor, hemen olan-da ujanêr kēz ile konuşup žümbüş ederler; olan sultanêm ben artêk gidejim, sen her vakit bu žamê açêk brak ben geliüp bundan girerim dejerek çekup gider, her gün geliüp kēz ile birlikte ejlenirlermiş. Kězên büjük kardaşlarê ažeb bu kēz jalênêz odada ne japiyor deje tavan arasêna girüp birer delik delerek kězê gözetlerlermiş, olan ile žümbüş ettiklerini gördüklerinde bunlar kězê kēzkanarak biz-de bunu böjle brakmajêz deje sözleşirler; bir gün küçük kēza geliüp žanêm kardaşêm artêk bizimle hiç görüşüp gezmeježekmisin, jarên fêlan jerde dūn var, bizimle gidermisin dediklerinde o-da jarên size söjlerim dejinže bunlar kendi kendilerine seni gidi kažpe, kožandan izin alažân deje söjlejerek giderler. Akşam olunža olan gelir, jejüp içüp žümbüş ettikten sōra olan giderken kēz aman efendim büjük kēz-kardaşlarêm bana dūne gidermisin dediler, ne dersiniz gidejim-mi dedikte olan git amma şu havanê al, başên sekêldê vakit havanê vur deje bir havan verir gider, öbür kēzlar bunu görürler, sabâlajên kēza geliüp kardaşêm gidežekmisin dediklerinde o-da pekî kardaşêm gidejim dejüp üçü birlikte dūn evine giderler, büjük kēz biraz oturduktan sōra aman evde bir šej unuttum deje eve geliüp küçük kězên odasêna girer, žamlarê kapajarak havanê alup

çabuk-çabuk vurur, olan-da sultanēma bir şey oldu deje hēz ile uçarak aželesinden žamē aček sanup içeri girejim derken kendini žama çarparak žam kērēlēr, bütün her jerini keserek žam kērēklarē batar, andan olan geri dönerek gider, hiç kēmēldamā halē kalmaz ; kēz jine dūn evine gelüp akşam oldukta ütü-de kalkup evlerine gelirler. Küçük kēz odasēna girinže bakar-ki žam kērēlmēš, jastēklar örtüler kana bojanmēš, ejvā šezademe bišej olmuş deje ālar durur bakar-ki o geže olan gelmez, elbet bunda bir iş var deje kēz šah babasēna gidüp benim šezadem bu geže gelmedi, bunda bir iş var deje kendi gidüp olanē bulažā'nē söllejerek izin ister, padiša etme japma derse-de kēz elbet gidüp bulažām deje babasēndan izin alēr, ajā'na demir çarēk eline demir dejnek alarak jola çēkar.

Gider gider tam jedi sene jol gider olanē bir jerde bulamaz, günlerde bir gün bir dere başēna gelüp bir ā'žēn dibinde oturur derken iki tane kuş gelir, bunlar bir birine šu ā'žēn dibinde-ki kēz bizim dilimizden anlasa-da šindi biz bir birimizle gouga etsek bütün kendimizi jaralajarak kanlarēmēzē ahētsak o-da akan kanlarēmēzē toplasa šu derenin çamurīle jūrup melhem japsa bizim padišahēmēzēn oluna onu sürse hemen eji olurdu deje söllejüp uçar gider ; kēz-da kuş dili öjrenmiş oldūndan hemen o kušlarēn bir birīle ettikleri gouğadan dökülen kanlarēnē toplajup dereden biraz çamur alarak bir birīle jūrur, bir kab içine kojup šehre girer, hemen gidüp bir hekim urbasē alup gijer, başlar hekim im deje sokaklarda gezüp čā'rmā. Bunu padiša işidir aman šu hekimi-de čā'rēn belki ölümün žastalēna bir çare olur deje hemen bunu čā'rarak sarajda bir žasta var-dēr šuna baka-sēn derler, kēz pekī dejüp olanēn janēna gider, bakar-ki kendi sevgilišī oldūnu anlar, çabuk bunu hamama götürün der, olanē hamama götürerek kēz-da gidüp bunu hamamēn göbek tašēna jatērēr, o melhemi sürünže bedeninde nekadar žam kērē varsa hepsi dökülür, olan sankē hiç žasta olmamēš gibi kalkar, kēza hekim dile benden ne diler-sin der, kēz-da sizden hiç bir şey dīlemem, šu parmā'nēzda-ki jüzü veriniz dejinže olan hemen jüzü verir, kēza hekim senin jerin neresi dir, o-da ben fēlan šeherde bir terzi var-dēr onun ölu-jum, beni arajan gelüp orada bulur deje kēz çēkar gider ; padiša ejer bu ölümü eji eden kēz olajdē öluma alērdēm amma ne japajēm erkek dir.

Ölan babasendan izin alarak ben fêlan şehre gidežem dedikte ölüm ejer orada sana bakan hekimin evine gidersen, orada onların bir kēzē fêlan olup-ta gönliin severse bana bildir onu sana alajem hem-de perilikten çekarup her an adam kēlenda olasın der ; ölan çekup dōru hekimin söjledī şehre gelir, terzi ölu fêlan hekim deje sorar. Sorup aramakta olsun kēz-da oradan geldī vakit kendi urbalarēnē diken bir terzi varmēš, onun evine giderek işi anladēr, ejer sana biri gelüp-te burada bir hekim varmēš deje sorarsa al bana getir demiš imiš. Ölan dōru o terziye gelir, senin hekim bir ölun var-mē dedikte o-da evet var-dēr dejüp evine getirir, kēz jokardan ašā gejinüp ölanēn verdī jüzü-de parmā'na takarak ölanē karšular, ölan kēzē göre- rek kendi sevgilisine benzedüp jüzüne bakarken kēz sefa geldiniz deje temenna edinže ölan parmā'nda-ki jüzü gördükte aman sultanēm beni zastaladup eji eden hekim senmišin deje kēza sarēlēr, kēz-da işi an- ladēnža ölan babasēna beni eji eden hekim sevdim kēz imiš, beni perilikten kurtararak her vakit o kēz ile kalmaklēmē senden jalvarē- rēm deje bildirir ; padiša ölanē perilikten çekarēr, bunlar kēzēn ba- basēna giderek padiša kēzēnē ölanē görünže vaj evladžēklarēm size ne oldu, bu ana kadar neredede idiniz deje sorar, onların da oldū gibi an- lattēkta padiša öbiür kēzlarēnēn bojnunu vurdurup bunlarē bir birine nikjā ederek kērk gün kērk geže dūn ederler.

52.

Bir varmēš bir jokmuš Allahēn kulu çokmuš, evvel zaman içinde kalbur saman içinde bir fukaranēn bir karēsilen biri erkek biri-de kēz iki çožū varmēš, bunlar dilenžilikle gečinmekte oldukla- rēndan günlerde bir gün karēsē kožasēndan balēk tavasē ister, koža- sē-da nasl bulajem deje çekar, šte öteden beš beriden on para dilene- rek biraz balēk alup evine getirir. Karēsē balē tavada bir ejiže kēzarttēktan sōra dolaba koyarak komšuja gider, dönüšünde birde dolabē ačar bakar-ki balē kediler bitirmiš, šindi kožam balē sorarsa ne deježem deje ahlanēr, bunun üzerine memesinin altēndan biraz keserek tavada kēzartarak kožasē geldikte balēk tavasē deje öniüne kor. Herif bunu jedikte oh ne tatlē olmuš fêlan deje söjlenir, kadē- nēn-da žanē ažēklē oldūndan işin dos-dōrusunu söjler, kožasē-da

karê insan eti ne kadar tatlı imiş, bari jarên çoşuklarê hamama götür-de kězê kesüp jejelim der, kadên-da pekî deje sözleşirler. Lakin bunnarên böyle konuştuklarênê olan dujarak dōru kěz-kardaşênê janêna varup jarên hamama gidežēz, anam sana boğçajê hazêrla dedikte sen tasê tara'e eksik korsun; hamama vardēmēzda git tasê tara'e getir dedikte ben jalnēz gitmē korkarēm ābēm-de gelsin dersin, sōra birlikte hamamdan çekarēz deje öjütler.

Sabā oldukta anasê kězēna hajdê hamam boğçasēnê hazêrla hamama gidežēz der, kěz-da ābēsiniñ öjüdü üzerine eksik hazêrlajup ābēsile üçü hamama girerler. Kadên boğçajê açar bakar-ki ne tarak ne tas ne kese ne sabun, kěz hanê tarak hanê sabun hanê kese deje sorar, kěz-da ah unutmuşum haj kurujasēža başēm der, anasê-da hajdê sepet sandēn içinde dir al-da koşarak getir dedikte ah ben korkarēm hiç jalnēz gide bilirmijim, ābēmnen beraber gitsem olmaz-mē, anasê-da hajdê alēn-da getirin dejiüp çoşuklarê jollar. Bunlar hamamdan çekteklarēnda kězēn ābēsi kardaşēna olanža işi bir bir sōjlejerek kačmā kurarlar.

Analarê boğçajê beklemede olsun bizim burada durmamēz olmaz dejerek iki kardaş jola düşerler; az giderler uz giderler gide gide bir ulu ā'žēn janēna varērlar, kěz zijadesile jorulmuş oldūndan ā'žēn dibinde kardaşēnēn dizine dajjanarak ujkuya varēr. Kěz ujumakta iken bir sūtçü gelüp gejik sūdü satijorum dedikte olan kardaşēnē kaldērup sūt içermisin deje sorar, o-da benim žanēm istemijor, sen istersen iç der, olan sūdü alup içtikte bir ala gejik olur, sūtçü-de kajb olur gider. Bunun üzerine gejik kěz-kardaşēna ben artēk böyle oldum, sen şu ā'žēn üstüne çek otur, sakēn asā inme, ben-de gidejim biraz av avlajēm-da jejelim dejerek kěz ā'žēn üstüne çekar, gejik-te öteji dolaşarak beriji dolaşarak nejse bir iki ada tauşanē gibi şejler avlajup getirir, hem kardaşē hem-de kendisi jer, her vakit günlerini böyle geçirirler.

O ā'žēn janēnda bir havuz olup, mejerse her akşam padişahēn atlarēnē oraja getirüp sularlarmēş, bir gün jine böyle sejis başē pejgirleri sulamā getirdikte güneş kězēn gölgesini sujun içine vurdurtūndan pejgirler su içirlerken kězēn gölgesini görüp ürkerler, sejis başē bunlar galiba suju bejenmedi dejerek havuzu boşaltup jeniden

doldurur, pejgirler jine ürküp içmezler, sejis bu pejgirlere bir şey oldu deje hepsini alup döner, işi-de padişaha bildirir; sōra padişa belki su bulanēktē-da onun için içmemiş-tir dedikte sejis-te dejiştir-dim jine içmediler deje sōjler, padişa-da gidin bakēn belki etrafēnda bir şey vardē-da ondan ürkmüşler dir der, sōra sejis havuzun oldū jere gidüp etrafēna bakēnrken ā'žda-ki kēzē görür, dönüp olanē padişaha sōjler. Padişa gider bakar-ki ā'žēn üstünde ajēn on dördü gibi bir živan oturmuş duriyor-ki bir gören bir daha görejim der, kēza in-mi-sin žin-mi-sin deje sorduhta o-da ne in-im ne žin-im insan-olu insan-ēm der, sōra ašā inmesini sōjler, o-da inmem der, padişa hajlē inmesicün ūrašērsa-da kēzē bir türlü ašā indiremez. Artēk padişa ā'žēn kesilmesini bujurur, ā'žda o kadar büyükmiş-ki kērk kiši o gün akšama kadar çalēšerlar, anžak jarēsnē kese bilirler, akšam oldukta herkes jarēn bitiririz dejerek çekilüp giderler, gejik geldikte kardāšē işi anlatup gejik sakēn olmaja-ki inetin deje öjütlejerek ā'žēn kesik jerini jalajup eskisi gibi eder jine avunu avlamā gider.

Ertesi gün oldukta herifler gelir birde bakarlar-ki ā'ž eskisinden sert, hasēlē üç gün bōjleže gelüp keserler, gejik jine jalajup eskisi gibi japar, artēk herifler anlarlar-ki bu ā'ž kesilmeježek, gidüp padişaha bildirirler, padişa-da bunu bir sihirilen indirmek için bir žadē karē araštērēr. Uzatmajalēm bir žadē bulup šu işi japa bilirmisin deje sorduhta o-da japažā'nē sōjlejerek kendisi bir kör kēlēna girüp janēna-da bir elek biraz küllen un, birde kör pē-čakla kojun alēr, padišadan-da benim arkamda gizli bir jere saklan-sēn deje kērk kiši ister, o-da janēna kērk kiši verüp gönderir; koža žadē kērk kišije siz šurada saklanēn ben kēzē indirdimde hemen ko-šup jakalajēn deje öreterek onlarē saklar, kendisi-de ā'žēn altēna varup orada bir ateš jakarak un jerine külü elemē bašladēkta kēz ā'ždan kendi kendine zavallē kadēn un jerine kül eli, or gözsüzlük ne fenu dir dejüp kadēna nine nine un jerine kül elijorsun, un beriki māramada, onu ele dedikte ža'lē-da sen kim-sin, neredē sin, kēz-da ā'žēn üstünde-jim der, žadē aman kēzēm gel bana bir parča jardēm edi-ver, görjorsun-ki gözlerim görmiyor deje jalvarmā başlar, lakin kēzēn-da ābejisinin sōjledī žatērēna geldikte inemeježēni bildirir, žadē unu eledikten sōra kojunu alup pēčā'n tersinnen kesmē kalkēš-

tékta kéz nine nine pēčā'n tersinnen kesijorsun deje sōjler, o-da der-ki kuzum kēzēm šu hajvanē pis edežēm, bari buna olsun bir parča jardēm et, bījūk sevaba girersin, kēz-da kojunun čektī sēkēntēja dajanamajup ašā iner, saklē olan kērk kiši kēzēn indīni görür görmez üzeline košarak kēzē jakaladēklarē gibi dōru saraja gōtūrūrler. Padiša kēzē kendine almak istedikte kēz beni tuttuklarē jerde bir gejik kardašēm var-dēr, ejer o janēmda olmazsa ben burada duramam der, sōra kardašēnē almak ičün gidüp geji tutarak saraja getirirler; artēk padiša dūn japup kēzē alēr, lakin her akšam gejik gidüp ön ajaklarile sēvazlijarak bu enišem ajā bu ablam ajā der.

Bunlar bōjleže vakitlerini gečirmedi olsunlar arab halajēklar-dan biri padiša dāda buldū bir kēzē kendine aldē deje kēzkanžēndan bir sērasēnē gōzetler. Günlerde bir gün kēz elinde altun tas, ajā'nda gōmūš nalēn oldū halda bažčeje čēkup havuza jaklaštēkta halajēk gelüp kēzē arkasēndan ittī gibi havuza dūšūrūr, havuzda-da gajet bījūk bir balēk oldūndan bu balēk kēzē dūštū gibi jutar, arab-da oh šu kalta'ē attēm dejerek sultan hanēmēn jerine gidüp kendi oturur. Akšam olup padiša geldikte araba ne oldun bōjle jüzün tohaflašmēš dedikte, arab-da bījūn bažčeje havuz bašēna čēkmēštēm gūneš vurduda bōjle oldum der, padiša tanēmajarak jatarlar, gejik jine geželeri gelüp bu enišem ajā hanē ablam ajā deje sēvazlar, arab o gejik bizim ipimizi tellala verežek deje kesmenin čaresini dūšūnūr, aklēna gelir-ki ben žasta olup bunu hekimlere kestirtejim dejüp jalandan žasta olup aščēnēn birine bir čok para verüp gevrek jufka japtērtarak jatak čaršafēnēn altēna kor, kendi-de üstüne jatar, padiša geldikte arab aj aman belim vaj žan evim deje jatā'n ičinde bir jandan öbür jana dōndükte jufkalar katēr-kutur etmē bašlar, padiša bu iše šaša kalup aman sultanēm derdin ne dir ne oldun der, arab jine aman aman bōjrum vaj dizlerim fēlan deje tutturur, padiša čabuk hekim getirtüp baktērēr, kēz evvelden hekime bir čok para verüp bana bakmā geldikte buna gejik eti jedirmeden baška ilaž jok-tur dersin deje tembih etmiš, hekim geldikte jalandan kēzēn namēžēna gōjsüne fēlan baktēktan sōra padišaha fena žastalē'a tutulmuš, buna gejik etinden baška ilaž para etmez der, padiša-da bir tane gejimiz var, bari onu keselim dejerek pēčaklarē biletüp kazannarē ožā vurdurturlar. Gejik bu

gürültü gördükte havuz başına gidüp kazanlar kajnijor pçaklar bilenijor jetiş žan kardaş jetiş deje üç kerre söyler, kardaş-da balēn karnēndan ben balēn kursā'nda, gömüš nalēn ajā'mda altun tas elimde, padišahēn ōlu kužā'mda deje üç kerre ževab verir. Mejerse kēz balēn karnēna girdi vakitte padišadan gebe kaldē çožū do'urmuš imiş.

Padiša geji tutturmakta iken kēz ile bōjleže konuštuklarēnē işi-diüp hemen havuzdan balē çekarttērēr hem-de usulla balēn karnēnē jardērtēr, birde bakar-ki karesē balēn karnēnda elinde altun tas ajā'nda gömüš nalēn kužā'nda-da kendi çožū oldū halda durup duri-jor, çabužak bunu çekartup bu ne iş-tir deje sordukta kēz-da olan-žajē bildirir, gejik-te balēn kanēndan biraz jalajēnža o-da jine adam kēlēna girer. Bunun üzerine jeniden kērk gün kērk geže dūn edüp kēzē alēr, araba-da at-mē istersin kēlēž-mē deje sorar, arab-da kēlēž dūšman b'āzēna, at isterim-ki has baççeje gidejim der, padiša-da bunu bir atēn kujrūna bālattērararak kapar koju-vertir. Arab öjleže geberir gider, kēz-da jeniden muradēna erer.

53.

Bir vaktēn birinde bir padiša varmēš, bunun bir kēzē birde ōlu varmēš, padiša ehtijarlararak vaktē gelir bir gün ölür, ōlan babasē-nēn jerine oturur, epejže zaman padišalēk ettikten sōra bu olanža paralarē bitirir. Bir gün kēza kardašēm, šindi paralarē bitirdim, beni parasēz işidirlerse hem tayttan indirirler hem-de sōra hiç kim-senin jüzüne bakamajēz, bunlar olmadansa bari hajdē seninle kaça-lēm dejerek biraz öteberi alup bunlar iki kardaš bir geže sarajdan çekup giderler. Gide gide bir düz ovaja düşerler, sēžaktan susajup bajēlma derežesine gelirler, ōlan susuzlu'a dajanamajup jere birikmiš olan bir suju görerek kardašēm ben šu suju ičežēm, o-da aman kar-dašēm kim bilir su-mu-dur sidik-mi-dir, ne bilijorsun, bu kadar sabr ettik biraz daha gidelim belki bir su buluruz fēlan derse-de ōlan ben duramajažām, ille šu suju ičežēm dejüp ā'zēnē janaštērararak suju ičer, iētī anda hemen bir gejik olur. Kēz bunu görünže gördün-mü, ben sana demedim-mi, šindi ne japažāz deje bir çok ālar ; neyse bu-da başēmeza geldi dejüp bunlar jine giderler, gide gide bir çešme başēna varērlar, kēz orada bulunan bōyük bir ā'žēn üstüne çekar, gejik-te

varajēm biraz gidüp bakajēm öteberi bula bilirmijim deje čekup gider.

O gitmede olsun kēz orda otururken o şehrin padişahēnēn ōlu ava çekmēš imiš, öteje berije gezinirken o çeşme başēna gelerek kēzē ā'žēn üzerinde görür, buna herne kadar in ašā deje sōjlerse-de kēz bir türlü inmez, ōlan hemen adamlarē getirüp šu ā'žē kesin dedikte hemen baltalarē alup ā'žē kesmē başlarlar, keserler keserler biraz kalēr, akşam olup karanlēk bastē için hajdē bu kadarēnē-da jarēn keseriz deje giderler, birde gejik gelüp ā'žēn kesildini görür, kēza sordukta o-da iši anladēr, hemen gejik ā'žē jalajēnža ā'ž evvelkinden kalēn olur. Nejse o geže jatērlar, sabā oldukta gejik gider, padişahēn ōlu jine adamlarēnē alarak oraja geldiklerinde bakarlar-ki ā'ž evvelkinden kalēn olmuş, jine başlarlar ā'žē kesmē, epejže keserler jarēsē kalēr, akşam oldūnu gürdüklerinde bunu-da sabā keseriz deje giderler. Uzatmajalēm gejik gelüp ā'žē jalajēnža ā'ž daha kalēn olur, sabā olup gejik gitti ile padişahēn ōlu gelüp ā'žēn evvelkinden kalēn oldūnu görünže biz bunu japamajažāz, buna başka çare bulmalē deje dönüp gider, bir žadē karēsē bulup šu çeşmenin janēnda-ki ā'žda bir kēz var, onu bana indire bilirsen sana šunu veririm deje bir çok šejler adar, karē-da pekī šezadem dejüp gider, bir saž ajak birde kazan alup dōru o çeşmenin janēna gider saž ajā jere kojup tenžereji-de baş ašā onun üstüne kōduktu başlar çeşmeden su tašijarak tenžerenin üstüne döküp gözlerini-de kapar, kēz bunu kör sanarak ninežim tenžereji tersine kojdu tašēdēn sularē bütün jere dōkijorsun dejinže žadē ā kēzēm nerede sin sen, benim gözlerim görmijor, jēkanažak čamašerlarēm-da var, bari sevabēna šü-tenžeremi gel-de düzžene koju ver-de šunlarē jēkajēm; šezade-de oralara gelüp ā'ža jakēn bir jerde saklanmēš imiš, hemen kēz ā'ždan ininže šezade košarak kēzē tutar, alup sarajēna götürür, kēz-da sen beni aldēn amma benim bir kardāšēm var gejik-tir, onu-da alup getirirsen sana varērēm, joksā kendimi öldürürüm demesüle šezade adamlar gönderir, ā'žēn dibinde beklerler, gejik gelinže tutup saraja getirirler. Kēz bu geji kendi janēndan hiç ajērmez, odasēnda jatērēr kaldērēr, šezade padišaha sōjlejüp kēzē kendine nikjā ettirerek kērک gün kērک geže dūn eder.

Gel zaman git zaman bunlar oturmada olsunlar, űezadenin halajeklarēndan biri tēpkē bu kēza benzejūp kēzē űezade aldē iēūn kēzkanērmēű, bir gūn kēza hajdē sizinle has baűēje gidelim, biraz ejleniriz dedikte kēz kalkup bu halajēkla baűēje giderler, gezūp dururken baűēde bir būjūk havuz varmēű, onun janēna giderler ; halajēk bu kēzē ittī gibi havuza atar, havuzda-da bir būjūk balēk varmēű, hemen bu kēzē o balēk jutar. Halajēk geliūp bu kēzēn urbalarēndan gejinir kuűanēr oturur, űezade geldikte kēzē anlamazsa-da bazi kendi kendine űanēm bu bōjle dejldi amma aűeb iű nasl dir deje dūűūnūr, kēz-da űezadenin dūűūndūnden anlajarak beni bu gejik sōjlejeűek-tir deje jalandan űasta olur, gelen hekimlere kēz der-ki űu gejin jūrejinī bana jedirirlerse eji olur deje űezadeje sōjlejin, onlar-da űezadeje efendim siz bu geji kesūp buna jedirirseniz eji olur derler, o-da kēza efendim hekimler bōjle sōjlijor, bu sizin kardaűēnēz kesmē razi olurmusunuz dejinűe kēz ne japajēm o zatē hajvan oldu, űindi ben-de űlūrsem onunla ne japaűānēz, bari kesin-de ben űlmejim o-da hajvanlēktan kurtulsun dedikte gejik bunu iűidinűe efendim bana biraz izin verin, gidūp baűēde-ki havuzdan bir su iēūp gelejim, ondan sōra beni kesiniz der. űezade pekī deje geji salē verir, bakajēm űu ne japaűak deje ardēndan baűēje gider ; gejik havuzun baűēna vardēkta kēz-kardaűēna kardaűēm daha ēēkmajaűān-mē beni bu gūn kesijorlar, seni havuza atan kēza jedireűekler, kēz-da bā'rarak kardaűēm balēn karnēnda-jēm birde ēōűuk do'urdum nasl ēēkajēm, sen-de baűēna jazēlanē gōrūrűūn, ne japajēm bize dūűmanlēk eden Allahēndan bulsun deje konuűtuklarēnē űezade iűidinűe iűin ne oldūnu anlar, hemen geji kesmejerek nekadar hajvanlar varsa hep-sine bir hafta jem vermejūp tuz jedirir hiē-te su vermez. Hajvanlar susuzluktan būtiūn ortalē paralarlar, űezade bunlarē baűēje salē verdikte hemen hajvanlar gidūp havuzun sujunu būtiūn iēerler ; űezade balē tutarak jarar bakar-ki kēz kuűā'nda bir ēōűuk durijor, hemen vaj sultanēm bu nasl iű deje kuűā'na alup odasēna getirir, o balēn kanēndan gejik biraz jalajēnűa o-da jine adam olur. Bunlar iki kardaű bir birlerine sarēlup sevinirler, űezade o halajē kērk katērēn kujrūna bālajup birer kamēē vurarak her parēasē bir dāda kalēr, kēzēn kardaűēna-da kendi kēz-kardaűēnē nikjā ederek kērk gūn kērk geűe

dün japarlar ; padiša-da ölü verir, olan taхта çekup onu-da kendine vezir eder, ölüp ölünžeje kadar orda otururlar.

54.

Ervel zamanda bir karēnēn üç kēzē varmēš, bunlar hergün kimi pamuk büküp kimi dikiš-falan dikerek para kazanup gečinirlermiş. Günlerde bir gün bu kēzlarēn analarē ölü, bunlar üç kardaš oturup dururken bir gün sokaktan bir çingene karēsē geētini görerek bir birlerine hajdē šu karē čā'ralēm falēmēza baktēralēm deje çingeneji čā'rērlar ; karē bunlarēn falēna bakarak büyük kēza senin kismetin kuju dibinde, ortanžaja seninki-de mezarlēk içinde, küçüje-de sen kismetini ārsēzlēkla bulažān deje çekup gider.

Bir gün büyük kēz pamuk bükirken ijini kujuja sallandērarak bükme bašlar, epejže büktükten sōra ipi koparak ij kujuja düşer, kardašlarēna aman benim ijim kujuja düštü, beni šuraja sallandērēn-da ijimi bulajēm dedikte onlar-da bunun belinden bir ip bāljap kujuja salē verirler, kēz kuju dibine ininže bakar bir demir kapu, hemen açarak içeri girer, birde görür-ki bir olan bir kēz birbirine sarēlararak jatijorlar, bir çožuk-ta bešikte ujijor ; olan ile kēzēn üstünde örtü olmadēndan šalēnē čēkarup bunlarēn üstüne örter, birde orada bir pēčak bularak alup beline sokar, sōra kapu dibine gelüp çekin beni deje bā'rēr, onlar-da bunu čekerler, neredede kaldēn kuju dibinde ne japijorsun dediklerinde o-da kardašlarēm ijimi aradēm, tā kujunun dibine gitmiş oldūmdan araja araja hele buldum. Mejerse o olan bir zengin adamēn ölu olup kēz peri kēzē oldūndan olanē kendine ašik ederek hergün olan kēz ile orada žümbüş ederlermiş ; birde bunlar ujkudan ujanđeklarēnda üzerlerinde-ki šalē görerek vaj bize insan ölu gelmiş dediklerinde kēz çožū ile oradan kajb olur. Olan ötesini berisini arajarak pēčā'nē bulamajēnža ben šu kēzēn elinden kurtuldum, benim pēčā'mē herkim aldēsa gidüp onu arajarak bulurum deje oradan čēkar, bir takēm öte beri šejler alarak sokaklarda gezüp satar, herkim čā'rērsa ben bunlarē para ile satmam, bana čakē pēčak šejleriniz varsa verin, ben-de istedīnizi veririm deje geze geze bu kēzēn evinin önünden gečerken kēzlar hajdē šu satēžēdan biraz öteberi alalēm deje čā'rērlar, kimi iyi kimi ijne iplik gibi šejler alērlarsa-da

para verdiklerinde jine olan para ile satmam, çakê pēçak gibi şeyleriniz varsa veriniz dejinže bñjñk kēz kujudan aldē pēča'ē getirerek verir, olan pēča'ē alup istedikleri şeyleri ve rir, dōru evine giderek anasēna beni fēlan jerde fēlan evde-ki kēz peri kēzēndan kurtardē, ben o kēzē alažām deje anasēnē oraja gönderir, kadēn gidüp kēzē görerek seni Allahēn emrile oluma alažām dedikte onlar-da pekī dejujū uzatmajalēm kēzē gelin ederek olana verirler.

Onlar safa ile oturmakta olsunlar bu iki kēzlar bir gün hama-ma giderler, jēkandēktan sōra jine eve gelirlerken ortanža kēz küçük kēzē kajb ederek öteji beriji gezüp akšama kadar arar bulamaz ; ažeb kardasēm nerelere gitti deje çok ālajup bir mezarlēk kenarēnda oturur, beriki-de onu eve gitti sanarak dōru eve gider, daha gelmemiř ažeb neredede dir deje beklemekte olsun sular kararup oldū jerde ujuja kalēr, birde bir at řakērdēsē gelerek kēz ujkudan ujanēr bakar-ki bir adam geliip mezarēn birini ačarak ičinden bir deli-kanlē olan čēkarup buna ruž koklatarak olanē ajēltēr, temiz karnēnē dojurup sujunu verir, bana teslim olažakmēsēn deje sorar, o-da burada ölüriim ille olmam der, jine onu mezara kojarak üstünü örtüp gider. Mejerse o olan padiřahēn ölu imiř, bir gün řastalanmēs, o heriř kekim olup olana bakmak ičün getirdiklerinde olan gajet güzel oldū ičün buna bin řan ile ařik olarak ben seni eji ederim amma teslim olurmusun deje sōjlejinže olan bunun sōzünü tanēmajarak hekim iSTEMEZ, o-da beni dujuražak deje olana verdi ilažlara türlü şeyler katup olan onlarē ičinže ölmüs gibi bajēlēr gider ; nejse anasē babasē bunu öldü deje o mezara gömmüşlermiř, řte o hekim her geže bunu oradan čēkarup öjle japararak gidermiř. Kēz bunu görür, ažeb bu ne iř deje dñřñnñp dururken sabā olarak ortalēk ārēr, kēz oradan kalkup biraz gidinže bakar-ki bir evde lokma da'ēlijor, herkes gidüp birer tabak alijorlar ; kēz bunu görünže karnē-da ažēkmēs oldūndan gidüp bana-da biraz lokma verin deje sōjler onlar-da verirler, kēz bir jere oturup lokmajē jer bakar-ki evin ičindekiler bir çok ālařijorlar, kēz bunu sorar, halajēklar řanēm padiřahēn ölu öldü, bu gün kērķ gün oldu öleli onun lokmasēnē dōkijoruz, birde kēz aman beni sultan hanēma götürsenizē, ona bir iki çift lakērdēm var dejinže halajēklar bunu hanēma götürürler, o-da kēz ne istersin der, efendim sizin ölu-

nuz öldükte nereje gömdünüz, hanëm-da šte fëlan mezara gömdük dejinže kěz sizin ölunuz ölü dejl-dir, ben onu size bulursam beni ona verirmisiniz, onlar-da žanëm sen deli-mi-sin ne sin, bizim ölumuz öleli tam kêrk gün oldu, šindiye kadar kemikleri bile kalmadê demelerile kěz jemin ederek sizin ölunuz diri dir inanmazsanêz bu geže benimle gelin, size ölunuzu gösterejim demesile sultan işi padišaha žaber verüp bunlar geže olunža kěz ile dōru mezarêstana giderler, kěz bunlarê bir jere saklar. Birde jine geže jarêšê olunža o herif at ile gelüp mezarê açar, olanê ajêldarak mezardan çekarup karnênê fëlan dujurur, bana teslim olažakmêsên dedikte olan-da olmam dedini anasê babasê işidinže hepsi birden koşarak vah evladžëmêz, ne dir bu senin başëna gelenler deje ôlana sarêlêrlar, hekimi tutup bojnunu vururlar, kêzê ôlana nikjâ ederek kêrk gün kêrk geže dün japarlar.

Küçük kěz-da ecde bekler bekler bakar-ki kardašê gelmez, hemen bir eski-püskü fereže gejüp öteje berije gezerek her kapudan bir er parça ekmek istejuüp karnênê dujurur, artêk arsêzlê'a alêšup her gün bøjle japarmêš. Günlerde bir gün bir evin kapusunu çalar, içeri girinže kěz-da gajet güzel-miš, o evin sâbenên bir ölu olup her gün bir odaja kapanêr, başênê iki jastêk arasëna kojup hiç kimseje bakmazmêš, o odadan dêšarê çekmajup her gün orada otururmuş, nekadar kěz aldêlarsa hiç birisine bakmajarak janëna kojduklarê kêzlar hep darêlêr kaçarlarmêš; bakarlar bu kěz çok lakêrdêžžê güzelli-de epejže, bakalêm belki bu kêzdan žošlanêr deje kêzêm bizim bir ölumuz var, seni ona alalêm varêrmêsên dediklerinde kěz elbet varêrêm, onlar-da amma šte ölumuz søjle dir bøjle dir hiç kimsejle lakêrdê etmez, kěz ā ben onu lakêrdê ettiririm, siz hiç korkmajên, hemen beni ona verin dejinže kêzê gelin ederek olanên odasëna korlar. Kěz bakar-ki sahi dedikleri gibi olan başênê iki jastên arasëna sokmuş, hiç kimseje bakmijor, oda kapusunu kapajarak olanên janëna varup kendi kendine aman žanëm japmajênêz sêkmajênêz, aman ažêttênêz amma olmazdê gitmezdi deje bir gürültü bir harêltê odanên içinde, kendi kendine kalkar oturur sêçrar, olanên anasê babasê-da kêzên søjlemesini bā'rmasênê işittiklerinde ah ölumuz bu kêzdan çok žošlandê, bakšana ojnašmalarëna fëlan deje sevinirler.

Akşam olur, bir tabla jemek hazêrlajup olanê odasêna korlar, olan jine başêne jastêk arasêndan êekarmaz jatêr, kêz jemekleri kendi kendine jer iêer tablağê dêşarê verir; neyse jatak japup sankê olan ile jatmêşlar gibi kêz temiz ujur amma jattê jerden bakajêm šu olan ne japažak deje arada sêrada jorganên arasêndan olanê gözetlermiš, birde olan kêzê ujudu deje kalkup bir kapu aêarak merdümenden ašā iner, kêz-da bunun ardê sêra gidüp görür-ki ajên on dördü gibi güzel bir kêz, aman bejim neredede kaldên bekleje bekleje usandêm, ejer azžêk daha gelmejejdiniz gidežektim, o-da aman sultanêm bu geže odama bir kêz kojduklar onu ujusun deje bekledim. Mejerse o kêz peri padišahênen kêzê imiš, olan bunu düšünde görüp buna ašik olmuš, kêz ejer benden baška dünjada hiê bir kimsenin jüzüne bakmazsan, her geže seninle gelüp ejleniriz demiš imiš, olan onun iêün başêne iki jastên arasêna sokup kêzên aškêndan hiê kimseje bakmazmêš. Olanê odasêna kêz kojduklarêne išidînže bejim ejer o kêzê jüzüne bir kerre bakažak olursan benim gittim gün-dür, burasêne bir daha bulamazsên demesîle kêz bunu išidüp gelerek olanê açup-ta merdümenden indî kapujê kapar. Sabā olunžaja kadar orada beklejüp, olan peri kêzile ojnašup žümbüš ettikten sôra kêz giderek olan-da merdümenden jokarê êekar bakar-ki kapu kapale, akle başêndan gidüp kêza jalvarmā bašlar, kêz-da benimle bir kerre jatêrsan sana kapujê açarêm, olan aman-zaman deje êok jalvarêrsa-da kêz olana jemin ettirüp kendisîle jatažā'ne sôjledir, ondan sôra kapujê açênža kêz buna sarêldê gibi o merdümene kapusu bütün-bütün kapanarak duvar olur, olan anlar-ki peri kêzê kendisinden vaz geêti. Hemen ertesi gün kêz ile odadan dêšarê êekarlar, birde olanê anasê babasê olumuzun jüzünü gördük, êok šükür Allaha deje artêk pek êok sevinüp kêza ol kadar itibar ederler-ki kêz herne derse babasê japarak artêk kêzê kendi evladlarêndan zijade sevüp buna kêrk gün kêrk geže dün japarlar.

55.

Ervel zamanda bir padiša varmêš, birde akellê veziri varmêš, bu vezirin iki ôlu olup biri büyük biri küçük-müš amma bunlarê güzellikleri gibi dünjada bir güzel daha jokmuš, bu iki kardasên

güzellîni sejr etmek için her jerden adamlar gelüp bunlarê görür-lermiş. Günlerde bir gün bunlarên babasê olan vezir çastalanêr, bir kaç gün içinde ölür, padişa bu olanlarê kendisine vezir eder ; bir vakitten sōra padişa gezmek için başka bir şehre gitmê kal-kar, lakin bu iki kardaş vezirlerden bñjñnũ beraber alêr, jola çêkaçaklarêndan bir geže evvel bu iki kardaş bir jere gelirler, konu-şurken bñjñ kücũne der-ki ej kardaş inşallā gidüp geldikten sōra güzel iki kēz-kardaş bulup birlikte evlenüp dñn japalēm, bir gežede güvej girelim, hakktan jalvaralēm, ejer bizim karêlarēmēz ikisi bir-den bir gežede gebe kalêrlar-da benim karēm bir olan senin karên-da bir kēz do'ururlarsa, onlarê bñjñdükleri vakit bir birine verüp dñn japarak evlendirelim, lakin sen kēzên için benden ne istersin dedikte küçük kardaşê-da üç bin altun, üç bā, üç-te bayçe isterim der, bñ-jük-te ej kardaş sen çok istijorsun, biz jabanžê-mē-jēz, hem-de benim ölüm senin kēzêndan bñjñk adamên ölu olažak, ejer aslênê sorarsan sen bana çok şeyler vermeli-sin, olan kēzdan daha eji dir, demek olijor-ki bunlarê benden istemene göre kēzênê öluma vermemek isti-jorsun, onun için çok şeyler söjledin. Küçük vezir bñjñje niçün bñjle söjlijorsun, senin ölun vezir ölu-da benim kēzēm vezir kēzê dejl-mi, sen aklênê kačêrmêšên der ; öteki-de ben bñjñk vezir-im, sen benim janênda ikinži dejl-mi-sin, hem-de senin öjle olmaclên benim için dir fêlan dejerek bunlar gougajê azêdêrlar, biri ben kēzēmê vermem, öbürü-de ben-de öluma almam dejüp bir birlerinden ajrêlêrlar.

Sabā olur bñjñk vezir padişa ile jola çêkar giderler, küçük ve-zir-de bñjñn söjledî lakêrdêlara güženir, ben-de bundan sōra burada oturmam dejerek bir hejbeje altên doldurur, bir ata biner çêkar gider, şurasê burasê deje gezerek bütün köjlere şehirlerê uraja geze sejr edüp gidermiş ; gide gide günlerde bir gün bir bñjñk şehre varêr, bir hana iner hajvanênê bālar, kendi-de bir oda tutar oturur. O şeh-rin veziri-de kon'a'n penžeresinden bakarmêš, bu olanên hana indîni gördükte kim oldũnu bilmek için hanžê çā'rêr sorar, hanžê-da efen-dim ben onu bilmem, lakin bir bñjñk tüžar olmalê-dêr, vezir-de kal-kup dōru hana gider, o gelen jolžunun odasê neredê oldũnu sorar, hanžê-da gösterir, vezir odaja girer, olan-da bunu görünže ajā kal-kup bujrun deje karşular. Bunlar otururlar, vezir bu olanên jüzüne

bakmā dojamāz, janēndan ajrēlmasēnē istemez, nereden gelüp nereje gidežēni hem-de kim oldūnu sorar, *ōlan-da oldū* gibi anladēr; ondan vezir der-ki *ōlum sen bir genē kiši-sin*, bōjle dāda bajērda šeherde kōjde gezmek olmaz, sakēn sanā bir zijan irišir, benim šu ežtihar halēmda bir kēz *čožūndan* baška *čožūm* jok-tur, gel onu sana verejim, bundan sōrā artēk benim padišaha iš görmē vaktēm kalmadē, seni jerimē vezir japtērajēm, hem bana o'ul gibi olursun, hem-de senin iēün daha eji olur dejerek handan alēr kendi konā'na getirir. Oradan padišahēn janēna getirüp efendim bu benim kardašēmēn *čožū-dur*, šindi gurbetten geldi, ben buna kēzēmē verežēm dedikte padiša-da bu *ōlanē* çok sevüp pekī olur dedikte bunlar dēšarē čekarlar, jine birlikte vezirin konā'na giderler, vezir kēzēnē bu *ōlana* nikjā eder, kērk geže dūn japarlar, bu *ōlan* vezirin janēnda kalēr.

Beriki bōjük kardašē padiša ile gezmekten gelirler, bakarlar-ki küçük vezir jok, ne oldūnu sorarlar, onlar-da siz gittikten sōra o-da bir ata bindi jalnēz čekte gitti, daha gelmedi dediklerinde kardašē bunun iēün çok ālar, mutlaka bu benim sōjledim lakērdēlara gūžen-di-de gitti, bunu aramalē dejerek iši padišaha sōjler, padiša-da bütün jerleri aradēr bir türlü bulamazlar, hepsi bunun gittine çok merak ederler. Bir vakitten sōra bōjük vezir-de bir tūžarēn kēzēnē alēr dūn japar, gūvej girer otururlar, mejer bunun evlenmesi küçük vezirin evlendī günde imiš; bunlarēn karēlarē ikisi-de bir gežede gebe kalērlar, vakitleri gelir, bir günde do'ururlar, lakin bōjük vezirin karēšē bir kēz, küēünün-de bir *ōlan* do'urur. Bunlar bōjümekte olsunlar, küçük vezirin babasē çok ežtihar oldūndan artēk iše gūžū jetmedīnden padišaha sōjlejerek gūvejisini kendi jerine vezir japtērdē, kendi-de konā'nda oturdu, *ōlan* vezirlik ederdi.

Bir vakit bōjle gettikten sōra bu *ōlanēn* babasē günlerde bir gün žastalanup ölür, bunu gömerler biraz ālarlar fēlan, *ōlanēn-da* *čožū* epejže bōjūjüp mektebe verirler, okur jazar her šeji öjrenir, on beš jašēna girer. Bir gün bu *čožūn* babasē žastalanup kendi öležēni anlar, bir gün *ōlunu* janēna *čā'rēr* der-ki benim fēlan šeherde bōjük bir kardašēm var-dēr orada vezir dir, biz onunla sōzleštikti-ki benim bir *ōlum* onun-da bir kēzē olursa ol kēzēnē benim *ōluma* verežekti, kim bilir amma sana bir kjād jazajēm onu sakla, ne olur ne

olmaz, bir yerde lazim olursa gösterirsin dejerek bir kjād jazar oluna verir, bir kaç gündən sōra kendi ölüür. Bunu gömerler, padiša-da nekadar malē parasē varsa hepsini alēr, olanēn buna žanē sēkēlēr, o šeherde durmajup ēēkar gider; babasēnēn mezarēna gidüp biraz okur ālar, en sōra orada ālajup dururken kendisine bir ujku gelüp jatēr ujur.

Mejer o mezarēstanda bütün žinler periler varmēš, bu žinlerden biri bu olanē görür, janēna gelir jüzüine bakup dururken birde havada uçan başka bir žin oradan gečijormuš, olanēn janēnda-ki žin havada uçan perī čā'rēr, gel šu olanēn güzelline bak, ben dünjada böjle bir güzel daha görmedim der, havada uçan žin gelüp bakar der-ki ben fēlan šeherde fēlan vezirin bir kēzē var, onu gördüm, o-da buna benzer amma o kēz bundan daha güzel dir, hem-de o kēzē šehrin padišahē nikjāla kendisi almak istemišse-de vezir vermemiš, benim bir kardašēm var-dēr, onunla biz sözleşmištik, çožuklarēmēz olursa bir birine verežēz, bunu sen-de bilirsin, hem-de işittim-ki o fēlan memlekette vezir-miš, onun-da bir erkek çožū olup ikimizin çožuklarē-da bir günde dünjaja gelmiš, šindi ben kēzēmē onun oluna verežēm dedikte padiša vezirine kēzup sen kēzēnē en ašā bir adama zorla veririm dejerek ahērda bulunan ušaklardan birine nikjā etmiš, bu geže güvej kojažaklar, šte o kēz bu olandan daha güzel dir dedikte öbür žin berikinin sōjledī sözlere žanē sēkēlēr, sen-de dünjada güzeli čirkinī tanēmijorsun jā jalēnēz sōjljorsun, o dedin kēz herne kadar güzel olsa jine bunun gibi olamaz deje bunlar bir birlerine bu güzel dir, yok o güzel dir deje gouga ederlerdi, havadan inen žin öbürüne dedi-ki hem bu olana o kēzē vermeli-idiler, gel bunu oraja götürelim, ikisini bir jere kojalēm, hangēsē güzel oldūnu sen-de anlarsēn. Bunlar olanē aldeklarē gibi havaya uçup dōru kēzēn oldū šehre götürürler, orada olan gözüünü ačar kendini bir başka yerde görüp korkar; žinler olana ej güzel korkma, sen fēlan hamama git, orada-ki gelin halkē hamamdan ēēktēkta kimseden korkmajup gelinin janē sēra čengilere bütün altun serp deje žebine biraz altun kojup hamama gönderirler, olan-da işin ne oldūnu bilmejerek žinlerin sōjledī gibi dōru hamam kapusuna gider bekler, birde gelin halkē hamamdan ēēktēkta olan gelinin janēna gider, čengilere altun sačarak anlarla dūn evine giderlerdi. Halk bu olanē gördükte herkes güvejin ažbabe

sanup kimse bişej demezdi, birde bunlar vezirin konâ'na varêrlar, içeri girerken kapužêlar bu olanê içeri kojmamak isterlerse-de çengilerle dūn halkê olanên güzellîne hepsi vurulup janlarêndan ajermâ istemejerek o bizim adamemêz-dêr deje içeri alêrlar, herkes bizim gelin šte bu olana pek jakêşêrdê, şu uşâ bu kêzê verenler kör olsun deje herkes söverdi. Birde akşam olur, güvej olažak uşâ'ê getirirler, bu olan-da çengilerle güvej odasêna girer, herkes oturur güler ojnar, sōra dâlêrlar, güvej bu olana der-ki hajdê bakalêm sen-de kovulmadan dêşarê çek, olan-da odadan çekar, žinin biri olana der-ki sen burada dur, šindi güvej memšaje gitti vakit sen gelin odasêna gir, rahatêna bak der, olan-da dêşarêda durur. Güvej odadan çekup memšaje gittikte gelin odasêna girer oturur, güvej-de memšaje girüp birde žin bir öküz kēlēna girerek güveje ej herif sen o kêzê nasl alijorsun, o benim sevgilim dir, sen ona nasl jakêşêrsên dedikte güvej bundan korkup aman efendim ben onu kendilimden almijorum, bizim padişahemêz bana zorlan verijor, senin sevgilin oldūnu bilmezdim der, bu žin güveje sakên güneš dōmadan jerinden kēmeldama, seni öldürürüm der gider, güvej-de korkudan büzülüp kalêr. Gelin olanê uşak sanup bunlar odada otururken bir koža karê gelir gelini sojar, olan ile el ele verir gider, birde kêz uşakla nasl jatažâm deje kederlenüp dururken bakar-ki kendisini bu olanên eline verdiklerini görünže kêz vaj burada-mê-sên, ben o uşakla kalažâm sanijordum, o herif nereje gitti dedikte olan-da o senin kožan dejl-dir, senin kožan ben-im deje kêz bundan çok çoşlanup sevinžinden ne japažâ'nê bilmez, olan-da sojunur baška ruba gijer, kêz ile sarêlup jatêrlar, mürad alup mürad verirler jatêr ujurlar.

Sabaha karšu žinler der-ki hajdê kimse görmeden şu olanê aldēmêz jere götürelim, hemen žinler bu olanê jatakta ujurken aldêklarê gibi havaya uçarlar, havada uçarken bir jeldêz düşerek žini jakar, olanê aldêklarê jere kadar götüremejüp o vaktadar vara bildikleri bir şehrin kapusu önüne brakêrlar, birde olanên kêz ile ojnaşup bir birile ūraşmalarêndan jorulup ujkusundan açêlamaz, šabaha kadar şehrin kapusu önünde jatar ujur. Birde sabâ oldukta kapu açêlêr, šherden dêşarê çekanlar bunu görüp bašêna toplanêrlar, ažeb bu güzel olan burada ne jatijor, deli-mi-dir

jā sarxoš-mu-dur de je her biri bir türlü söjlejerek olanın başına bir çok kimseler jëlêr. Bunların söjlenmesinden olan ujkudan ujanêr bakar-ki kendisini bir şehir kapusu önünde görür, ne oldūnu bilemejüp başına biriken halktan sorar, onlar-da biz seni bilmeziz, kapu açêl-dêkta burada seni ujur gördük, sen aḡşam nerdejdin derler, olan-da ben bu geze fêlan şehirde idim, herkes jine bir birine bakup bu olan mutlaka jā divane jahod bir derde ūramêš-têr de je herkes dā'lêr, sōra bu olan kalkar şehrin içine girer, bunu her gören güzelliğe aşik olur, biraz gezinir derken efendim bir ašçê dükjanına gider, ašçê bunun halından sorar, olan-da başına geleni ašçēja söjler, o-da ölüm bunu kimseje söjleme, elbet sana Allah yardım eder, bir yol açêlênḡaja kadar benim janında dur der, olan-da pekî dejerek orada ašçêlêk eder kalêr.

Biz gel gelelim kêza. Sabā oldukta kēz ujkudan ujanêr bakar-ki koḡasê jatakta yok, dēšarê çêkmêš sanêr, gelezêk de je beklerken birde kēzên babasê gelir, kēz-da sevinḡ ile babasênê karşular elini öper, babasê-da kēzên sevinmesini gördükte işin aslênê bilmejüp kêza seni gidi kaḡpe seni, bir uşak parçasê herif ile jattêna-mê sevinijorsun, sankê bir eji şey-mi japtên de je söjledikte kēz-da işi anladarak baba ben o uşak ile jatmadê, başka birisile jattê dedikte kēzên sözlerini dinlemejüp kēz sen çêldêrdên-mê, akşam güveç olan adam uşak dejl-mi idi, kēz-da dejl jā, benim koḡam burada-dêr, dēšarê çêkmêš, sindi gelir-de görürsünüz der. Vezir kēzên söjledî lakêrdēja ḡanê sêkêlup biraz bekler, güveçin gelmedini görünḡe hemen kalkar memşaja varêr bakar-ki uşak orada oturijor, vezir bunu gördükte ne oldūnu sorar, uşak-ta efendim senin kēzênê sevgilisi bir öküz beni burada tuttu, buradan bir jere kêmêldama dedi, ben-de akşamdan berü oturiyorum dedikte vezir buna ne oldūnu anlajup uşā izin verüp hajde var işine git der, uşak gider. Vezir kēzên janına gelir, ej kēzê ḡu akşam-ki olan işler ne jolda oldise bana anlat der, kēz-da söjle oldu böjle gitti de je söjler, birde jatak odasına varêrlar, olanın rubalarenê görür, jastêk altına kojdū paralar ile kjādê alêr okumā başlar görür-ki kjādê küçük kardaşê jazmêš, olunun kendi kēzile gelin güveç olmalarê için şeyler jazêlê-dêr, o vakit anlar-ki akşam kēzile jatan kardaşênê oḡu imiḡ; hemen vezir kjādê alup padişaha götürür işi anladêr o kjādê-da gösterir, padişā okujup bu nasl iş-tir de je dalup

kalër. Vezir konā'na gelüp kēzēnēn güvej ile jattē odajē oldū gibi brakër, ōlanēn rubalarēle jastēk altēna kojdu kjād ile paralarē jine jerine brakër, odanēn kapusunu kapar, bunu kimse ačmasēn deje hep adamlarēna sōjler. Birde bu kēz ōlan ile jattē gežeden gebe kalup dokuz aj on gün olunža bir erkek čožuk do'urur ; uzatmajalēm čožū büjüdürler, jedi jašēna girer, mektebe verirler okur jazar.

Günlerde bir gün mekteb arkadaşlarē ojnamak üzere bir jere toplanērlar, ojnarlar amma bu čožū janlarēna komazlar, čožuk-ta žanēm kardašlar beni ničün ojnati mijorsunuz der, čožuklar-da senin baban belirsiz dir, senin bizimle ojnamaklēn ujamaz dediklerinde o-da benim babam ničün belirsiz, fēlan dejl-mi deje büjük babasēnē sōjler, onlar-da o senin ananēn babasē-dēr, senin babanē kimse bilmez derler. Čožuk oradan hožasēna gider iši sōjler, hoža-da čožūm bu senin arkadaşlarēnēn sōjledi lakērdēlar dōru-dur, anasēnēn ne türlü gelin oldūnu, kendisinin-de ne jolda dünjaja geldini čožu'a anladēr ; čožuk dōru anasēna gelir, babasēnēn kim oldūnu sorar, hožasēle arkadaşlarēnēn sōjlediklerini sōjler, anasē-da ālajarak dururken birde kēzēn babasē gelir, bunlarē ālar gördükte kēzē-da iši babasēna anladēr ; vezir bundan pek çok meraklanup dōru padišaha varēr, kēzēnēn kožasēnē bulmak ičün gidüp araža'nē sōjler, padiša-da izin verir, vezir kēzile čožū bir kač-ta ušak alēr jola čēkarlar, šurasē burasē deje az giderler uz giderler, dere-tepe düm-düz giderler, en sōra bir šehre varērlar.

Günlerde bir gün bu čožuk šehrin ičini gezmek ičün lalasēle evden čēkarlar, čaršēda gezerken birde babasēnēn oldū aščē dükjanēna girerler, orada biraz jemek jerler amma čožuk aščē gördükte herne kadar tanēmazsa-da kanē ēsēnēr, bir türlü aščē dükjanēndan čēkmasēnē istemez ; čožuk lalasēna der-ki ben šu adamē pek çok sevdim, onu-da čā'ralēm bizimle jemek jesin konušalēm dedikte lalasē razi olmajup hajdē gidelim der, ōlan-da aman lala biraz daha oturalēm dedikte lala-da efendim siz bir büjük vezir čožū-sunuz, böjle asā jerlerde bunun gibi ne oldū bilinmejen adamlarēn arasēnda oturmaklēn ujamaz deje lala čožū alēr gider amma čožūn aklē aščēda kalēr, aščē-da ōlanēn jüzüne bakmā dojamaz, ažeb gene gelir-mi deje yolunu bekler. Jine ertesi günü sabā oldukta ōlan lalasēle sokā čēkar-

lar, çożuk lalasēna jalvarēr jakarēr, jine o ašĉē dükjanēna gidelim der, lalasē-da ōlanēn jalvarmasēna dajanamajup o dükjana giderler, biraz jemek jerler, bu ašĉē-da bu ōlanēn jüzüne bakmaktan gönlünü gözünü bir türlü ōlandan ajēramaz, hem bunlara padişaha jakēšēr bir helva japup önlerine kor. Ōlan lalasīle helvajē jerler amma helvanēn dadē damā'nda kalup jine oradan lalasıle konā giderler; ertesi günü vezir bunlarē alēr, oradan ĉekup giderler, vezir der-ki hajdē benim ölmüş olan kardaşēmēn oldū šehre gidelim dejerek gide gide günlerde bir gün o šehre varērlar. Vezir šahēn janēna gider, kardaşēnē sordukta šah-da senin kardaşēn öldü amma onun bir ölu vardē, babasē öldükten sōra buradan gitti, bir daha gelmedi, anasē-da burada-dēr isterseniz janēna gidin görüsün dedikte vezir kardaşēnēn karēsē janēna varēr, kadēn-da ōlunun gidüp gelmemesinden her gün ālar dururmuş, birde vezirin janēna geldini görür, hemen ajā kalkup veziri karşular, o-da neje āladēnē sorar, kadēn-da bir ölu olup babasē öldükten sōra gidüp daha gelmedini söyler, vezir-de senin ōlunun başēna şu işler geldi diye bir bir anladēr, ben-de onu aramak için jola ĉektēm der. Kadēnēn jine ālamasē artup kesilmez oldu, vezir der-ki ej kadēn ālama, ben seni-de alup götürürüm, ejer ōlun sā ise bulur kauşuruz dedikte kadēnēn biraz ālamasē kesilir.

Ertesi günü oradan kalkup giderler, gide gide jine öbür gün oturduklarē šehre gelirler bir az otururlar. Bir gün jine ōlan lalasıle sokā ĉekarlar, o ašĉē dükjanēna gittiklerinde jine bunlara bir helva japup önlerine kor, bunlar-da jejüp sōra eve gelirler, bu kadēn-da evde helva japijormuş, helvajē pişirir çożu'a verir, ölüm bu pek güzel bir yemek dir je, çünkü bunu benden başka kimse bilmez der, ōlan ana ben şimdi ĉarşēda bu helva gibi hem-de bundan daha çok eji bir helva jedim der, kadēn ölüm sen ne söyljyorsun, bu helvajē benden başka kimse japamaz, mejer senin baban olursa birde o japar, o-da benden öğrenmiş-tir der, ōlan-da jemin ederek ana ben bundan eji helva jedim dedikte o-da lalajē ĉā'rēr, var şu ĉarşēda jediniz helvadan bana bir tabak getir der. Lala ašĉēja varēr söyler, ašĉē-da bu helvajē benden başka kimse japamaz, benim bir anam var-dēr, birde o japar amma kendisi şimdi uzak šeherde dir dejerek bir tabak helva japup lalaja verir, lala-da helvajē kadēna getirüp bu

helvajê aşcêdan başka kimse japamajup onun bir anasê varmêş o japarmêş demesîle kadên vezire gidüp benim ölüm bulundu, bu helvajê japan dir der. Vezir hemen adamlar gönderüp aşcênên dükjânênê jêktêrup kendisini karakol ile janêna getirdir, aşcê-da žanêm benim suçum ne dir, ejer japtêm helvada bir kusurum varsa getirin göreyim, ben-de günahême bilejim dedikte vezir ben sana ajêbênê gösteririm amma şindi vaktê dejl deje adamlarêna şu herifi bir sandê'a kojun kapā'nê kapajên demesîle adamlar bunu bir sandê'a korlar, kapā'nê kaparlar, ertesi günü vezir bunlarê alêr, hepsi jine jola cêkarlar, kendi şehirlerine giderler. Jolda giderken her konakta vezir sandê ačup aşcê cêkarup birlikte jemek jejüp şerbet içerler jine vezir buna sen niçün helvanên şekerini az kodun, senin bojnunu vurmak lazim dir der, jine sandê'a sokar ; bøjle japararak tã şehere jakên vardêklarênda vezir jemek pişiren adamlarêna der-ki şu aşcênên jeježejî tarafa jemeklerin içine ilaž kojunuz, onlar-da öjle japarlar. Vezir jine sandê ačar olanê cêkarêr, o ilažlê jemeklerden jedirir, sen japtên helvanên şekerini az kojduktan başka içine kara biber-de kojarsên hā, ben sana öldürmekten başka daha ne fena şejler japažām der, sen-de öjle helva pişirmejî gör deje şakalar ederse-de olanı bildirmez, o-da o ilažlê jemekleri jer, sarçoş olur ujur.

Vezir bunun rubalarêne cêkarêr, güvej girdî gežede jatakta ne türlü ruba ile jattise jine onun gibi gejdendirir sandê'a sokar ; birde şehere varêrlar konā girerler, vezir sandê ačar, olan-da ujur olup bunu güvej girdî odada o geže jatakta nasl jattise jine öjleže jatêrêr, kêžena der-ki sen-ile onun janênda jat amma o ujkudan ujandêkta bunlarê düš gördüm sanêr. Kêž olanên janêna jatar, birde olan ujanêr bakar-ki güvej girdî geže gibi kendini jatakta görür, kendi kendine biraz düšünür, ažeb benim gördüm şejler hep düš-mü idi deje düšünmê başlar, kêž-da efendim size ne oldu düšünijorsunuz, olan gördü şejlerden ažeblenüp gülümsejerek bişej söyemez jine düšünür, kêž-da hele söylejîn, ağşamdan bøjle dejl idiniz, niçün bu kadar düšünijorsunuz der. Ōlan başêna gelenleri bir bir anladêrsa-da kêž kendini bozmararak jok efendim siz benim janêmdan hiç bir jere gitmediniz, bu senin dediklerin hiç olur iş-mi, siz bu geže düš görmüşsünüz deje jine bunlar otururlar ; olan bu

gördü şejleri bir türlü unudamajup kjā düşünür kjā güler, kēz-da efendim siz düş görmüşünüz deje bunu enandērmā çalēşerken birde kēzēn babasē gelir. Ōlan bunu gördükte ajā kalkup elini öper, vezire der-ki ej baba beni sandē'a kojup-ta bana seni öldürežēm dejen sen dejl-mi-sin demesīle vezir-de ej o'ul benim meramēm šu gerdek gežesi güvej giren sen-mi-sin deje anlamak için ben seni o jolda buraja getirdim, šindi annadēm-ki o geže güvej sen-mišin, benim kardašēm ōlu oldūnu bildim dedikte ōlan meraktan kurtulup gönlü zoš oldu. Bunlar başlarēna gelenleri bir birlerine anladērlar, ōlan-da anasē-nēn babasēnēn ellerini öper, çöžū-da onun elini öper, žümlesi sevi-nirler, ölüņžeje kadar otururlar.

56.

Evvel zamanda bir karēnēn bir ōlu varmēš, bu ōlan her gün ötede beride mejhanede gezüp hiç-te parasēz kalmazmēš amma anasēna hiç bakmajup ajda jēlda bir kerre eve gelerek karēja bir kač guruš verüp jine gidermiš. Günlerde bir gün bir zengin adamēn güzellikte eši yok bir kēzē varmēš, bu onu görerek ben bunu alērēm jā deje bir gün anasēna gelüp ana ben fēlanēn kēzēnē isterim, jā bana onu alažān jahod seni öldürürüm deje karēja bir çok sēkē verir; zavallē kadēn ne dir bu benim başēma gelen deje ālar sēzlar, ne japsēn kalkup o adamēn evine gidüp Allahēn emrīle kēzēnē ōluma isterim deje sōjler, herif-te ne japsēn hiç bir fukaraja fena lakērdē sōjlemesini istemedīnden karēja anažēm pek ala sōjljorsun amma ōlan fēlan jerde fēlan bažčede bir elma var-dēr, ejer onu bana getirirse kēzēmē veririm dejinže karē kalkup eve gelir, iši ōluna anladēr, ōlan-da ben gidüp getiririm, sen bana biraz ekmek ver, biraz öte beri hazērla, varup elmajē alup gelejīm der, karē buna öte beri hazērlajup verir; ōlan anasēnēn verdī šejleri bir torbaja kojarak arkasēna vurup čēkar gider.

Gide gide bir dā başēna varup bakar-ki bir ā'žēn dibinde bir çok kimseler oturup eteklerini açarak durijorlar, ažeb bu ne olažak deje hemen o-da eteklerini açup košarak dōru gidüp adamlarē çijinejerek ā'žēn dibine oturur, kimse ses čēkarmaz; birde oturup dururken kužā'na bir šej düşdūnü dujunža hemen eteklerini sēkē-sēkē tuta-

rak oradan kalkup koşar, ūte ā'žēn dibinde oturan nekadar adam varsa ōlanēn ardēna dūşerek kovalarlar, ōlan gider anlar koşar, o-da korkusundan ardēna bakmajarak gider, berikiler ōlana jetiūemejerek geri dōnerler. Ōlan koşa koşa jorulmuş oldūndan bir dere baūēna gelüp oturur, birde kužā'nē ačup ā'ždan dūşen ne dir deje bakēnža koža bir jēlan kužā'nda durdūnu görūnže ōlan aman bu ne dir deje korkusundan baūēnē çevirir ; jēlan ōlanēn kužā'ndan čekup hemen dereje girerek bir čok su ičer. Mejerse o jēlan peri padiūahēnēn ōlu imiū, o adamlar onu öldürmek ičün kovalameūlar, o-da ā'žēn ūzerine čekup jedi seneden beri orada kalmēū, onlar-da dūşerse tutalēm deje ā'žēn dibinde beklerlermiū. Jēlan suju ičtikten sōra ej adam dile benden ne dilersin derse-de ōlan korkusundan hič sesini čekaramaz, sōra jēlan ōlana ej kardas anladēm sen benden korktun, halbu-ki ben jedi sene dir susuz o ā'žēn ūzerinde kaldēm, sen ise gelüp ā'žēn dibine oturdūnda anladēm-ki sen bana dūūmanlē'a gelmedin, anžak kalbēnda-ki olan mūrādēnē anladēmda bu beni kurtarēr deje senin kužā'na dūūtüm, sen-de kačarak beni dūūmanlarēm elinden kurtarup buraja getirdin, senin-de mūrādēn ne ise olsun aklēna ne gelirse onu bul dejüp ordan kajb olur. Ōlan korkusundan jēlana bir ūej sōjlemejüp nereje gittini-de görmejerek jalēnēz onun sōjledini dinlermiū.

Birde aradan epejže vakit gečer, ōlan aūeba jēlan gitti-mi gitmedi-mi deje dūūünürken birde göz užu ile bakarak jēlanē göremez, čok ūükür gitmiū deje korkudan kurtulur ; birde orada oturup dururken susajarak gidüp dereden bir su ičer, su ičinde kendi gölgesini görüp zaten baūē kel jüzü gajet čirkin oldūndan ben-de bu halēmla herifin dūnjada onun gibi güzel jok kēzēnē istedim, ūindi ben öjle bir güzel olsam-ki gören bana aūik olsa dejüp dururken jēlanēn sōjledī ičün ōlanēn aklēna bōjle gelinže bir güzel olur-ki sērma sačlē burma beklē bir deli-kanlē olur. Birde oradan kalkarak biraz gider, bir kōje gelüp kāve dūkjanēnēn birine girer, herkes bunu gördükte güzel-lēne hajran olup aūeb bu kim dir deje jüzüne bakmā dojamazlar, ōlan oturup dururken karūsusēnda bulunan ajnada kendini görüp janlarēna bakēnarak aūeb janēmda birisi-mi var deje bakēnērken anlar-ki kimse jok, ajnada gördü kendisi dir, aūeba bu nasl iū, ben bir

kel idim, bana ne oldu dejüp düşünürken jêlanên sôjledî aklêna gele-
rek hâ bana dere başênda jêlan aklêna ne gelirse Allah onu versin
demîşti, ben-de bir güzel olsam deje düşünürdüm, mutlak bu güzellik
bana ondan geldi, varup gidejim şu kêzê jine isteğim, elbet bu güzel-
lîmle onu bana verirler deje kalkup evine gelir, kapujê çalênza anasê
penžereden bakarak görür-ki bir deli-kanlê kapujê çalijor gajet güzel,
hemen karê kim dir o dejinže olan aç ana ben-im derse-de karê ajol
sen kim sin, o-da senin olun dejl-mi-jim dejinže karê benim senin
gibi güzel ölüm jok-tur, sen kapujê janlêš çalijorsun, benim ölüm bir
kel dir dedikte olan žanêm ana šte senin kel bildin olun ben-im, sen
aç bana Allah güzellik verdi fêlan deje sôjler, karê-da jarê ênanêr
jarê ênanmaz kapujê açar ; olan içeri girdikte işi anasêna anladêr,
karê-da ölüm o senin istedin kêzê bir başkasêna verijorlar, bu akşam
dünü olažak dejinže olan hemen o adamên konâ'na varup önüne bir
havlu bâlajarak sankê dünde hizmet edijormuş gibi asâ jokarê gezi-
nirken kêzên babasê bunu görerek jüzüne bakmâ dojamaz, ah keške
kêzême şunun gibi bir deli-kanlêja verejdim, galiba bunu olan tar-
afêndan gelen kimseler getirmiş deje olanê sejr edežêm dejerek ardê
önü sêra dolašêr, olan halkê-da bu kêzên aybablarêndan biri olmalê
deje onlar-da olanên güzelliğe hajran olup kalêrlar, kimse bunun
kim oldunu anlayamaz.

Birde o geže herkes da'lêr, kêzên babasê olanê salê-vermejerek
aman ölüm sen bu geže benimle kal deje olanê koju-vermez, birde
güvej korlar, olan gelin ile odaja girdiklerinde bunlar olduklarê jerde
kalsalar-da bir birlerine bir šej japamazsalar deje kurup dururken
jêlan buna aklêna ne gelirse o olsun dedi jâ, hemen gelin oldü jerde
güvej-de oturdü jerde sabâ kadar kalêrlar ; birde sabâ olunza herkes
ujkudan ujanarak gelinin güvejinin odadan çekmadêklarêne görünže
kêzên babasêna zaber verirler, o-da bu ôlana hajdê ölüm git şu bizim
imam efendije sôjlejiniz gelsin bunlara ne oldise o anlar demesîle
olan dôru imamên evine gider, imam-da jatâ'nda ujur oldü içün he-
men kapunun çalêndênê dujarak asâ inüp kapujê açar, olan imam
efendi dün evinden sizi istijorlar dejinže imam dur ölüm urbala-
rême gejejim-de gidelim dejinže olan imamên kolundan tutarak hajdê
gejinmek istemez sôra gejininiz deje bunu kapudan dêsarê çeküp

éékarêr, imam žanêm aželen ne, böjle éér-éépêldak gidilir-mi, jan-gêna-mi gidijoruz deje söjlenerek nejse dūn evine varêrlar, kêzên babasê aman imam efendi bunlarê aksam güvej kojduk šindije kadar bunlar böjleže kalmêšlar, ne japalêm dejinže imam kêz ile güvejin janêna varêr size ne oldu deje ellerinden tuttukta olan šindi imam-da bunlar gibi orada kalsa demesîle imamên bir eli ôlanda bir eli gelinde olarak kalêr. Imam akêllê bir herif oldūndan iši anlararak kêzên babasêna jahô bunu japan šu olan-dêr, sen kêzênê buna verirsen bundan kurtulursun joksâ baška türlü kurtulmak olmaz dejinže zaten herif-te bu olanê žani gönülden sevdi için bunu žanêna minnet görüp pek güzel deje imama kêzêmên nikjânê bu ôlana kêj dedikte imam hemen kêzê ôlana nikjâ edüp öbürünü kapu dêšarê éékarêrlar, kêrk gün kêrk geže dūn ederek bunlarê güvej korlar, öljünžeje kadar otururlar.

57.

Bir vaktên birinde bir zengin bazirgjan varmêš, malênên hesabênê bilmezmiš, bunun bir ôlu birde kêzê varmêš amma bu çožuklar çok güzel olup dūnjada bunlar gibi görülmemišti. Günlerde bir gün bu bazirgjan žastalanup öljür, nekadar malê varsa bu iki çožuklara kalêr, jalênêz bin denk ipek olup denklerin üzerinde Bādada gidežek deje jazêlmêštê; bu olan bunlarê görür babam bu denkleri Bādada götürežekmiš, bari ben alajêm götürejim der, gider anasêndan izin alêr, denkleri hajvanlara jükledir, dōru Bādada gider, onda bir dūkjan tutar götördü malê hep satar, çok para kazanêr, bir kaç gün-de ejlenmek için orada kalêr.

Günlerde bir gün éaršêja varup görür-ki hep tūžarlarên dūkjanlarê kapalê, bunun aslênê sorar, onlar-da büyük tūžarlardan biri büjün öldü, onu gömmê gidežêz derler; bu olan kendi kendine çok vakitten berü ben-de bunlarla alêš-veris ettim, bari öljü gömmê ben-de gidejim dejerek olan tūžarên evine gider, mejer Bādad adeti üzre o geže bütün tūžarlar ölenin mezarê avlusunda jatažakmêš, herkes éadêr kurar oturur. Bu olanên-da evinde kimse olmamakla sakên paralarême çêrsêzlar alêr korkusîle hemen oradan bir behane ile

sêvêşêr, dōru şehere gelir bakar-ki şehir kapusu kapalê, bir başka gidežek jeri olmadēndan orada bulunan mezaristana gider, kapusunu açêk bulur içeri girer. Biraz oturur birde uzaktan bir mum êşê görür, hemen mezaristan kapusunu kapajup orada bulunan bir ā'žā cêkar oturur, o êşêk gele gele mezaristana gelir görür-ki üç arab, birinin omzunda bir koža sandêk, içlerinden biri der-ki bu kapujê biz açêk brakmêştêk şindi kapalê-dêr, biri-de der-ki bunun içerisinde adamlar olmalê, çünkü bir takê m çêrsêzlar joldan gelen geçenleri sojup kendilerini kimse görmemek için bu mezaristana girüp saklanêrlar dedikte bunlar duvardan aşup mezaristana girerler, olanê görmeyerek onun êektê ā'žên altēnda-ki mezarēn birini açup o sandê mezarēn içine korlar, üzerini kapajup giderler. Birde bu olan ā'ždan iner, o gömdükleri sandê mezardan cêkarêr, kapā'nê açar bakar-ki bir güzel kêz içinde bajgēn jatijor, üzerinde-ki rubalarēn pahasê yok, güzellikte onun gibi hiç görülmemiş ; azebtenerek jüzüne bakarken biraz geçer, kêz ujkudan ujanêr gibi aksêrarak kalkar, dört janēna bakēnêr, beni buraja kim getirdi deje sorar, olan-da ej güzel seni mezara gömdüler, sōra ben cêkardēm, Allaha şükür et-ki ben burada bulundum, kêz efendim beni kim gömdü dedikte olan üç arab bu sandêkla getirüp gömdüler sōra gittiler dedi. Kêz-da ej jît hajdê bir hayvan bul getir, jine beni sandê'a koj, hayvana jüklet, kendi evine götür der, olan-da hemen bir hayvan getirüp sandê jüklederek dōru evine götürür, sandê açar kêzê cêkarêr, hemen çarşēja gidüp biraz jejinti alêr getirir, jerler içerler gülüp ojnarlar amma olan kêza žani gönülden aşik olur, aşkēndan ne japažā'nê bilemejüp kêza-da derdini söllemez. O gün aksama kadar ejlenirler, geže oldukta jataklarēna jatup ujarlar, sabā olur jine kalkarlar, jejüp içüp ejlenmede olsunlar olan bir türlü duramajup kêza kendinin gönül verdini anladêr, kêz-da ej jît sen nasl isen, ben senden iki kat zijade seni sevdim amma ben padisahēn en sergilisi-jim, ben-de onu pek severdim, çünkü konā'nda dōdum büjüdüim, benim güzellikte dünjada eşim olmadēndan padiša bana sarajda jalēnêz bir oda verdi, on tane halajêk-ta işimi görürlerdi, padiša benimle geže gündüz ejlenirdi. Günlerde bir gün padiša jola cêkup gitti, hanēm sultan-da padišahēn beni çok sevmesinden her vakit kêzkanijordu, padiša gittikte sultan-da halajêklardan birine

çok para verir, benim jedim jemekleri ilağladêr, ben-de bilmejerek jejüp bajêldem, o-da beni o gördün arablarla mezara gönderdi, şindi ben seninle jatup kalkarsam padişa joldan geldikte benim için žanêndan geçüp arajažak-têr, sōra bizi ele geçirdikte seni-de beni-de öldürežek-tir, bunun için sen bana ilişme sabr ejle, bir gün olur ikimiz-de mürada eririz demesîle olan-da kězên bu sözlerine bakarak kêza dokunmaz, jalênez geže gündüz ojnajup gülmekle ejlenirlerdi.

Onlar ejlenmede olsun hanem sultan bir gün düşünerek şindi ben bu kêze mezara jolladem amma padişa gelinže ona ne dejejim, bu kěz için deli olažak-têr, sōra dujarsa beni-de öldürežek deje uzun uzadêja düşünmekte iken bunun žadêlêkta çok bilgiçli bir arab halajê varmêş, hanem sultanê düşünür gördükte aslêne sorar, sultan-da kêza etti işleri anladêr, arab-da ej sultanem onun için ne düşünijorsunuz, ondan kolaj ne var, sultan-da nasl japažā'nê sordukta arab der-ki siz ā'ždan bir adam resmi japtêrsênêz, onu kefinlejüp baçcede bir mezar japtêrêr içine korsunuz, padişa geldikte kêze sordū vakit öldü, ben-de sizin sevgiliniz oldū için baçcede bir mezar japtêrdem oraja gömdüm dersiniz. Sultan arabdan bunu işittikte çok sevinüp, hemen arabên dedî gibi bir resim japtêrêr, baçcede bir mezar kazdêrup içine kor. Biraz vakit geçer padişa gelir bakar-ki hanem sultan çok kederli, aslêne sordukta hanem-da kězên öldünü anladêr, padişa ejvah dejerek ālar bā'rêr amma dajanamajup hemen baçceje gider mezare açar ölüjü çekarêrsa-da kefinini açup jüzüne bakmasênê istedikte hanem sultan ej padişa siz büjüç bir padişa-sênêz, böyle jolsuz iş japtênezda sizin adamlarênêz ne jappamaz, bunu etmê niçün kalkêşêrsênêz dejerek padişahê azarlar, şah-da bunu işittikte ölüünün jüzünü göremejüp jine mezara kojarak üstünü örter saraja gelir, ālajup sêzajarak kězên derdinden oturup duramaz. Pek çok fukaralara para verir, her geže-de jatmazdan evvel mezara gidüp okur ālar, sōra gelüp jatarmêş.

Bir geže jatā'nda jatarken janênda jelpaze sallajan iki halajêk padişahê ujudu sanup bir birile ah padişahêmez o kězên ne oldunu bilse, şindi kim bilir neler japar, beriki ne oldu deje sorar, o-da sultanên japtêklarênê ona anladêr, şindi işittime göre o kěz fêlan bazirganên evinde imiș demesîle padişa bunu işiderek jatā'ndan

kalkar, vezirini čā'rēr, hajdē fēlan jere git fēlan bazirgjanē bul, benim sevgilim kēz ile onu al getir dedikte vezir-de pekī dejerek bir kač kavas alup dōru o kēzē mezardan čekaran bazirgjanēn oldū eve gider. Bazirgjan-da o kēz ile penžeredede otururken veziri gördüklerinde ne içün geldini anlajup kēz olana hajdē sen kač, ben işimi japarēm jine seni bulurum, jalēnēz sen žanēnē kurtar demesile olan arka tarafdān baχčeje iner, duvardan atlar kačar gider ; birde vezir kapujē čalarak kēz-da ačup içeri girer, kēz vezirin elini öpüp bujrun eder, vezir oturur, kendisini padiša istedini sōjler, kēz-da pekī biraz izin verin pelēmē-pertēmē toplajēm dedikte vezir-de hajdē čabuk ol der, kēz ufā'nē-tefēni toplar, bir hamalēn arkasēna jükledirler, vezir ile saraja giderler, padiša-da bu kēz bazirgjan ile jatmēš-tēr deje janēna almajup vezirine sōjler hapsa atar.

Kēz orada jatmada olsun, olan-da dēvardan atladē vakit jolu tutar, git git bir šehre varēr amma aźlēktan susuzluktan jürümē hale kalmaz, šehrin içine girer, bir žamije varēr, kapusu önünde düşer, halk žamiden čekarken bakarlar-ki bir güzel jīt jatijor, bunu kaldērērlar žami içine korlar, biraz jeježek getirüp verirler. Olan jejüp içtikte biraz gözü açēlēr, bir kač gün žamide jatar amma kēzēn aškēndan gündēn güne χastalē artar, birde šehrin büjüklərinden biri bunu alēr evine götürür, χastalēna bakar amma herne kadar hekimler ilaž verirlerse-de hič fajde etmez. Bunlar burada χasta ile ūrašmada olsunlar, padiša bir gün sarajda gezinirken kēzēn jattē odanēn kapusu önünden gečerken kēz padišahē čā'rarak ej padišahēm benim suçum ne idi-ki bu karanlēk jere kojduñ, hič bašēma gelenleri sormadēn, düşmanlarēm beni diri diri mezara kojduñlar, ejer o bazirgjan olmajajdē ölüp gidežektim, hem-de sizin sevgiliniz oldūmu ona sōjledimde sizi joldan geležēnizi beklerdi, siz ise beni o kadar severken šindi bu karanlēk jere kojduñuz, o bazirgjan-da benim içün evini braktē, sizden korkusundan dālara kačtē fēlan deje ālajup ah ettikče padišahēn jüreji sēzlajarak aman sevdim ben bilemedim, seni fena jola gitti sandēm, gel šu sana ettim işlere karšu jüzümdeñ šindije kadar bunža fenalēklar bašēna geldi, artēk benden herne dilersen dile dedikte kēz-da benim žanēmē kurtaran bazirgjana beni bā'šla, senden baška šej dilemem der ; padiša-da hajdē bā'šladēm var, diñ-

jada sâ olunuz dedikte kâz padişahên etejini öper, oradan çekup bir çok altun alarak jola çekar.

Az gider uz gider dere tepe düm-düz gider, günlerde bir gün o bazirgjanên oldû memlekete varêr, bir ev tutup orada bir kaç gün oturur ; mejerse olanên bulundû evin sâbê halktan bu olan için para toplajup eji olmasêna hekimler getirüp baktêrêrmêş. Bu kâzên o şehre geldîni işidüp ondan-da biraz para almak için kâzên janêna gelir, ej sultanêm bizde bir çasta var kimsesi yok, onun için gönlünüzden herne koparsa veriniz-de onun eji olmasê için getirdimiz hekimlere hoşalara vereyim der, kâz-da biraz para verir, hem-de kalkup çastanên janêna gider bakar-ki çasta kendi sevgilisi olan olanâ benzijor amma olan çok â'r çasta oldûndan kâzê tanijamaz, kâz biraz oturur jine kalkar konâ'na gider. Ertesi gün jine çastanên janêna giderken, mejerse olanên anasîle kâz-kardaşê onu arajup bulmak için o şehre gelmişlermiş, bu kâzê sokakta gördüklerinde janêna gidüp sorarlar, kâz-da ben bilmem amma şurada bir çasta var ben oraja gidijorum, onun-da kimsesi yokmuş, isterseniz hajdên birlikte varalêm, siz-de görünüz dedikte bunlar olanên janêna giderler. Anasîle kâz-kardaşê çastajê görüp, bizim aradêmez adam-da têpkê buna benzerdi amma bu-mu-dur joksa benzettik-mi bilemejiz dediklerinde kâz-da sizin memleketiniz neresi dir, olunuz nasl kajb oldu deje sorup laflaşêrken olan jattê jerde kâzên sesini işiderek ejiçe jüzüne bakar görür-ki sevdî kâz-dêr ; hemen jerinden kalkup kâza sorar, kâz-da kendini anlattêkta olan sevinerek aman sevdîm ben burada öležêm, beni kaldêr kendi evine götür dedikte bunlar bir birlerine sarêlup kavuştuklarênda oradan kalkup kâzên evine giderler. Bir kaç gün orada otururlar, anasê kâz-kardaşîle-de kavuştûndan bir kaç gün içinde eji olur kalkar ; oradan jola çekup hepsi birden dörü padişaha giderler. O bunlarê görünže sevinüp janênda jer gösterir otururlar, olandan kâzên işini sorar, olan-da oldû gibi bir bir padişaha anlattêkta padişah hanêm sultanên bojnunu vurdurup kâzê olanâ, olanên kâz-kardaşênê-da kendisine nikjâ ettirüp kêrk gün kêrk geže dîn ederler.

58.

Ervel zamanda bir padiša varmêş, bu padiša hergün harem-den dēşarê çekmajup karêşile ejlenmekle vaktênê geçirirmîş, karêşênênda güzelli dūnjada jokmuş. Günlerde bir gün padiša ölür, ŗte karêşê bir çok ālar sēzlar, en sōra aradan bir vakit geçer, bu karê bir kořaja varêr o-da ölür ; neyse bu onlarêñ ařsêşênê unutmajarak hergün jemez içmez āalarmêş. O ŗherde bulunan bir bej-zade bu karêjê her naslsa görür, bin řan ile ařik olur amma bilirmîş-ki karêñêñ iki kořasê öldü ŗindi kimseje varmaz, bunu nasl etsem-de bir alsam deje dūřünüp-tařênêr. Orada-da bir kořa karê varmêş, bir gün olan o karêjê bulup evine cā'arak aman ana-řm, fēlan kadênê ben almak isterim amma onun-da ŗu sērada derdi var, nasl edersen et, bana bu iři beřeri-ver dejin,je karê peki ölüm sen merak etme, ben o iři japarêm deje bir gün kalkup bu kadênêñ evine gelir, karēja ŗte kēzřā'zēm fēlan jerde benim evim var, kēzēmê birisine verijorum amma ben çok fukara-jēm, ŗu senin elmazlarêñê ver-de kēzēma takup takeřtērajēm sōra jine senin řejlerini veririm, ŗu kēzēm mayzun olmasên, kadênêñ-da zaten içerisinde ařê oldūndan kadênêñ jalvarmasēna dajanamajarak ne kadar altun inři gibi řejleri varsa karēja verir. Karê kēzēm sen-de alçak gönüllülük et-te dūne bujur, sen-de ejlenirsin dejin,je bu karê-da her gün ālaja ālaja řanê sēkēldē için hemen kalkup sūslenir nizamlanêr, karê ile beraber dūn evine deje dēřarê çekarlar.

Gide gide kořa karê bunu götürüp ŗte kēzēm dūn evi bu-dur deje bir büyük konak gösterir, gide gide konak kapusuna varêrlar, kořa karê kapujê çalup bunlar içeri girerler ; kadên birde baksên-ki bir saraj amma içine giren bir daha çekmak istemez, öjle güzel-ki řennet onun janênda biřej deme dejl, kēz içeri girüp jokarê çektēnda karê buna bir oda açarak bujrun kēzēm daha kimse gelmemîş, siz oturunuz-da ŗindi dūn halkê-da gelir dejerek bunu odaja kor. Kēz üstünü bařênê sojunup rahatēnda oturmada olsun epejje vakit geçer, kēz kendi kendine dūřünmē varup aklēna türlü-türlü řejler gelerek korkmā bařlar, birde arasê geçmeksizin kořa karê gelüp bujrun kēzēm demesile kēz dēřarê çekar, karê bunu bařka bir odaja dōru götürürken oda-

kapusunun önüne bir olan çekarak bujrunuz deje karşular. Kéz bunu gördükte bütün-bütün korkuja varêr, koža karê-da hanêm kězêm hiç korkma, bu olanžêk seni görmüş, gajet bejenerek hem-de aşik olmuş, madem-ki senin-de kožaların ölmüş-tür, gel seni bu olana nikjā edelim, ölüñžeje kadar bu konakta jašajênêz der, kěz-da pekī fêlan deje koža karênên söljedī lakêrdēja kanarsa-da jine o işin olmasênê-da istemez amma ne japsên-ki bir kerre ele geçti, kendi kendine şindi ben olmajažak desem, kim bilir bunlar bana ne japarlar deje işe razı olur, birde olan bunu alarak odaja götürür, sōra imam fêlan gibi bir kaç kişiler gelüp bunu kendine nikjā ettirir. Bunlar o geže güvej girerler, olan kēza sevdim ben seni aldım amma sakên benden başka bir kimseji sevežek olursan artêk orasênê sen düşün, sōra kendini jok bil deje tembih eder, kěz-da ne japsên pekī fêlan deje uzatmajalēm o geže jatarlar, sabā olur šte bir kaç gün böyle dünleri fêlan biter

Günlerde bir gün bu kěz çaršēja gitmek için olandan izin ister, olan-da koža karêjê çā'arak hajde birlikte çaršēja gidiniz, hanêm ne isterse alsên dedikte koža karê pekī dejerek kězê alup çaršēja getirir. O jana bu jana gezmede olsunlar olan dükjanžê kēlēna girerek hemen bir dükjanda oturur, bu koža karê kězê o dükjana götürüp kězêm šte bejen, bejendāni al dedikte kěz-da ötekini berikini bejenüp šte bunlarê alažām der, sōra çekarup paralarênê verirse-de dükjanžê hanêm efendi ben para istemem, bejendān šejler size benim hedijem olsun, sizden anžak bir janak isterim dejinže kěz ā o nasl šej, hiç öjle iş olur-mu, hem ben jeminli-jim, ejer ben sana bu işin japêlmasê için izin verirsem sōra ben fena olurum, herif-te žanêm hanêm bunlar boš lakêrdê, bir janaktan ne olur, bunun ne jemine zararê var, ne-de bir kimseje, siz bu akıldan vaz geçiniz, bakênêz ben size bu kadar mal verijorum, siz-de zažmetsiz janak verežêniz der, kěz herne kadar gönlü olursa-da janênda koža karê oldū için biraz çekinir, öjle ise ben-de bunlarê almam demesüle öteden koža karê kězêm kožan nereden dujažak, hajde şu işi japê-ver-de hem onun gönlü olsun, hem siz-de bu kadar šej almêš olursunuz deje kězê kandêrêr, kěz-da işe razı olur. Hemen bu herif kēza sarêlup bir kerre öpünže janā'ne eşêrarak dişlerinin jeri kalêr, karê bunun ažêsêndan orada düşüp bajêlêr, nejse koža karê buna su šerbet vererek ajêldêr, alup

evine gelir ; kēz kožasēnēn korkusundan hemen çastalanarak janā'mēn çürünü görmesin de je jatā'na jatēr. Birde kožasē gelerek bunun jattēnē görünçe ne oldūnu sorar, kēz eh fēlan de je anlatmakta iken olan bunun janā'nda-ki çürü görüp sorar, o-da biz çarşēdan gelirken bir odun ešeji getijordu, çēzla janēmdan geçerken odunun uşu janā'ma dejerek çürüttü, ben-de korkumdan fena oldum de jinçe olan varup odunçulara gidejim-de o sana odun ile çarpan ešekē bularak bir eji dövejim dedikte kēz jok efendim, dōrusunu sōjlejim-mi, biz dün gelirken bir ešeje bindik derken efendim ešekten düştüm, janā'm jere gelüp bir šej battē, bōjle oldu demesile jine kožasē ben-de gidüp ešekēleri ararēm, seni bindiren ešekē bularak ejiçe öžümü ondan alērēm derse-de kēz jine buna-da razi olmajēnça herif öjle ise sende bir iş var, bunun dōrusunu bana sōjleježēn de je kēzēn üzerine jürür, kēz-da korkusundan işi oldū gibi sōjler. Herif herne kadar bu işi kendi japtise-de jine orada ben-de olmasajdēm, bu beni tanēmadē jā, başkasē-da olajdē bu işi onunla-da japažaktē de je hemen el çērpar, oda kapusu açēlup elinde kēlēž ile bir arab girer, kēz bunu gördū gibi düşüp bajēlēr, derken efendim olana araba şunu vur öldür derse-de beriden o koža karē jalvarup jakarēr, nejse karē kestirmez amma olan ben bunu bütin-bütin brakmam, hiç olmazsa bunun bedenninde bir nişan aže brakmalē-jēm-ki bir daha öjle iş japmasēn de je üç tane dejnek getirtir, onlar kērelēnçaja kadar karē bir ejiçe döver, sōra kapu dēšarē ederek kovar.

Karē dajā'n ažešile başēnē alarak dādan da'a gider, git gide git gide günlerde bir gün bir kervana rast gelir, kervan başē bu kēzē gördükte bin žan ile vurulup nerden gelüp nereje gittini sorarak kēz-da kendinin fukara düşerek jola çēktēnē hem-de gidežek jeri olmadēnē anlattēkta kervan başē bunu evladlē'a alup janēnda götürür. Bunlar kervan ile gitmekte olsunlar bir geže bir jere konarlar, kēz herkes ujuduktan sōra geže kalkup olduklarē jerden biraz gider bakar-ki bir büjük dere başē, harēl-hurul sular akijor, aže b burasē nere dir de je dereje jakēn varēr, oturup dururken hemen su üzerinde juvarlanarak bir sandēn geldini görüp aman aže b bu ne dir, şunu sudan çēkara bilsem de je ūrašup dururken her naslsa sandē çēkarēr, birde aže b bunda ne var de je içini açtēkta bakar-ki benzi sap-sarē olmuş

hemen öleżek gibi bir deli-kanlı sandıkta jatıyor, buna biraz su fılan vererek olanın aklı başına gelir, sora kěz bunun neje ūradēne sorunja olan ben bir padiša ōlu-jum, bir padişahın kězēne sevdim, almak için ardına düşerek gidüp kěz ile buluştumsa-da babası onu bana veremerek beni bu sandık'a koyup bu suyun akıntısına atı-verdi, ben-de neyse sana rast geldim, daha ömrüm varmış, ölmeden dūnjajē gördüm, haidē biz dūnja azeit kardaş olatım, belki senin jardēmēnla jine o kēzē ele geçiririm diye giderler. Onlar gitmede olsun sabā olup kervan başē kalkarak kēzē ararsa-da bir türlü bulamaz, dādan gelen da'a gitti, insana evlad olur-mu diye kervanēne kaldırup oradan gider.

Gel gelelim olan ile kēza. Bunlar gide gide jine bir dere başına vararak haidē şurada oturalım derler, otururken kěz ujuja kalır, orada bulunan bir ā'żēn üzerine iki kuş gelüp biri şimdi bunlar oldukları yerden kalkup ileri gittiklerinde bunlara bir žadē rast geleżek, bunlar-da onu tanımayażaklar, kim oldūnu bilemedikleri için o žadē bunlara hile yaparak onun dostu bulunan bir deve götürüp bunları jedireżek-tir ; öteki-de şimdi onun kolağı var, bunlar bilseler onu yapup elinden kurtulurlar, o-da ne dir o dedikte olan bunların söylediklerini dinlermiş. Kuş şimdi bunlar o žadēja rast geldiklerinde biri ayak kabēsēne biri-de başēnēn jemenisini atsalar, o jemeni deniz olup ayak kabē-da bir kajēk olur, bunlar içine binseler, ol vakit o žadē onları tutamaz, hem-de o kajēk ile ala bildiklerine denizde gitseler, büyük bir saraj önüne varırlar, onlar için orada hiç korku olmaz, o saraja vardıklarında o-da bir žadē sarajē-dır, bażçesinde-ki havuzun bir janında bir çeşme kan akar birinden bal akar, o kan akan çeşmeden bu olan içse, o bal akan çeşmeden-de bu kěz içse, ikisi-de her nereye gitmek, herne kēlē'a girmek isteseler gire bilirler, bunu-da işidüp söyleyen köpek kēlēnda kalsēn diye uçup giderler. Olan kēzē uşandırup jola çekarlar, kuşların dedi gibi bir jere varup düz bir ovada söyle gördüler-ki japa'e saēlē bir kēzan başlē bir kazma dişli bir ā'zē kişli bir inek kaşlē, bir žamuz ajaklē karnē dalaklē burnu süümüklü gözü çapaklē kalbur kulaklē, bir abes jüzlü jumurżak gözülü, bir küp karēnlē patlıżan burunlu, jerinden kalkmaz gözleri bakmaz, beli bükülmüş dişi dökülmüş eti farēmēş jüzü buruşmuş, bir

karnê şışman bir nesne bilmez hiç jüzü gülmez, vaj vaj der kalkar görenler korkar, bir şadê bakêşlê dört otuz jaşlê başêma geldi bøjle bir bela, sen kurtar beni jâ hazreti mevla dejerek karşularêna bir kimse çekênža hemen olan ajâ'nên jemenisini kězên başênda-ki örtü atênža kendilerini deniz üzerinde kajêk içinde bulurlar, o şadê bunlardan uzak kalêr. Nejse bunlar gide gide o saraja varêrlar, bayçesine girerek olan işin ne olažā'nê kêza søjlemejüp hemen havuz başêna vararak kan akan çeşmesinden kendi, bal çeşmesinden-de kêza içirtüp olan hajdê bir kuş olup uçalêm demelerile kuş kélêna girerler.

Bunlar uça uça bir vakit giderler, jine bir jere inüp şurda biraz oturalêm deje kélêklarêndan çekarlar adam kélênda olup orda oturlarken kěz ažeb bizim bøjle olmamêz neden dir, ben bundan bir şey anlamadêm joksâ bir düş-mü görüyoruz dedikte olan jok ben bunu birisinden öjrendim dejinže bir köpek kujrū kendisinde biter, olanên aklê başêna gelerek gördünün hepsini søjlemezse-de kendisinde biten kujrū görerek ejvah ne ettim-de ben bunu søjledim, şindi ne japajêm deje olan düşünmê varêr. Kêz-da kardaşêm ne durijorsun annat-sana, o-da kardaşêm ben bunu sana søjleježek olursam bak bu kujrū gördün-mü, šte ben bütün bøjle tüjlü hajvan olup kalêrê, kěz-da adam sen-de, o kadar olsun sende o şey bulundu, ne japsan nafîle, bari hepsini søjle-de sōra ben-de senin çareni bulurum dedikte olan işi evvelinden sonuna kadar søjlemesile bütün-bütün köpek kélêna girer.

Kêz bunu alarak gitmede olsun epejže jer gider, jorularak jine kuş kélêna girmesini nijjetlenir, kuş olunža olan orada kalêr, kěz-da dōru o saraja gidüp bakajêm şurda ne var, hiç olmazsa gezerim deje saraja girer, bakar-ki jemekler pişiyor, türlü-türlü odalar jataklar artêk søjlenmesi mümkin dejl, öjle bir güzellik-ki kěz hajran olup kalêr, ažeb burada kimler oturiyor, şunu saklanup görejim deje bir tarafa gizlenir. Akşam olunža bakar-ki kêrk tane jeşil güjeržin gelüp havuz başênda çêrpêndêklarê gibi birer adam olup otuz dokuzu kěz biri erkek, hepsi saraja girerler, her biri odalarêna gidüp tablalarla jemekleri gelir, jerler içerler, geže sabaha kadar çalup çêrêrlar; kěz bunlarê görünže ažeb ben bunlara gözukežek olursam bana bir şey japarlar-mê deje düşünüp taşênêr, olanên oldū odanên pen-

žeresi önüne gidüp ötmē bašlar. Ōlan kušu görmesile penžereji ačup ičeri alēr, kuš öteje berije sēčrajup uçarken ōlan kuš dilinden bildi ičün buna sorar, o-da bišej japmazsan sana kendimi bildiririm dedikte ōlan buna and vererek kēz čerpēnmasile adam kēlēna girer, ōlan kēzē gördükte sen adam ōlu-sun bu kēlē neden buldun deje sorar, kēz-da ben onu sōjlejemem, ejer sōjleježek olursam benim kardašēm vardē, o köpek kēlēnda kaldē, šindi ben-de öjle olurum, sōra ne sen benden ne-de ben senden bir fajde göremejiz, ōlan senin o köpek olan kardašēn neredede oldūnu bilüp bula bilirmisin dejinže kēz evet bilirim, ōlan hajdē onu bana getir dedikte kēz jine čerpēnarak kuš olup gider, kardašēnē braktē jere varup ōlan nasl köpek kēlēna girdāise, orada öjleže kalmēš oturijor.

Hemen kēz bunu alarak o ōlanēn janēna getirir, kēza buna sōjle nasl-ki sana anlattāise jine sōjlesin dejinže kēzköpeje anladēr, köpek-te iši oldū gibi sōjlejinže jine eski kēlēnē bulur; mejerse bunlara o šejleri ōreden bu ōlan ile kendi kēz-kardašlarēndan biri imiš. Ōlan kēza siz burada kalmā istermisiniz dedikte kēz benim bir aradēm jok-tur amma bilmem bu kardašēm ister-mi dejinže ōlana sorarlar, ōlan hajr ben burada kalmam, bana izin veriniz hem jol-da gösteriniz-ki gidüp diledimi bulajēm dejinže o ōlan hajdē sen git amma o istedān kēzēn babasēna benden selam sōjle, kēzēnē sana verirse versin, vermezse Kēzēl-šahēn bašē ičün ver dejesin ōlan pekī dejüp ordan čēkarak dōru o istedā padišaha varup jine kēzēnē ister, padiša bire sen jine-mi geldin deje ōlanē kovmā dövme jürüdükte ōlan aman padišahēm Kēzēl-šahēn bašē ičün bana ilišme, hem-de kēzēnē veresin demesile padiša haj köftehor, en sonunda gidüp onlarla-da-mē buluštun deje sōjler, ne japsēn bir kerre ōlanēn bu sözlerini ištiti vermese olmaz, hemen dūn išlerini görür, ōlana kēzēnē nikjā ederek kērk gün kērk geže dūn japar, müradlarēna ermišler.

Otura dursunlar beride Kēzēl-šah bu kēzē kendine baš-kadēn japup her bir iš ičün ona izin vererek buraja hič bir kimse komajažān, biz gündüzleri gidüp geželejīn burada-jēz, ejer bir kimse buraja girdini görežek olursak seni fena japarēz derler, kēz-da onlarla orada kalēr.

59.

Bir varmêş bir jokmuş evvel zaman içinde bir fukara kadên-
 žā'zên bir kēzê varmêş, kēzê her gün gergef işler, anasê-da çarşêda
 çamaşêržêlêk edermiş. Günlerde bir gün kēzên anasê çamaşêr toplamā
 gittikte kēz-da evin bir köşesinde penžere önünde gergefini işlerken
 bir kuş gelüp gergefi üstüne çekarak ā kēz senin başēna bela geležek
 deje üç kerre sōjler uçar gider. Kēz bunu merak edüp akşam üstü
 anasê geldikte bōjle-bōjle bir kuş gelüp bunu dedi deje sōjler, ana-
 sê-da ben jarên jine gidežēm, sen odaja gir kapularê penžereleri
 sêkê-sêkê kapa orada gergefini işle der ; sabālajên anasê gittikte kēz
 odaja girüp anasēnēn sōjledī gibi kapularê penžereleri ejiže kapaja-
 rak gergefini işlemē başlar, kuş jine prrradak gelüp gergefe konar
 jine ā kēz senin başēna bela geležek deje üç kerre sōjler gider. Akşam
 oldukta kēz daha ziyade meraklanarak anasēna sōjler, anasê-da bu
 sefer odajê ejiže kapadēktan sōra jūke gir, mumlan gergefini orada
 işle, artêk oraja hiç bir šej gelemez der ; kēz sabālajên anasê çekil-
 dikte kapularê penžereleri daha ziyade sêkê-sêkēja kapar, ondan
 sōra bir mum jakup gergefini alarak jüklüje girer, jüklük kapusu-
 nu-da içinden kitlejerek gergefini işlemē başlar. Kuş jine kanadla-
 rēnê çêrpeštêrarak gelir, gergefin üstüne konar jine evvelki dedī gibi
 üç kerre ā kēz senin başēna bela geležek dejüp prrr eder uçar. Kēz
 bu işe öjle meraklanmêş-ki çatlamaq derežesine gelmiş, kendi ken-
 dine bu ne dir ne olažak gibi düşünmē başlar, merak kendine büs-
 -bütün sararak gergef işlemeji brakup bu işe düşer, akşam olur anasê
 geldikte kēz kuş bu gün-de geldi aman bunun bir çaresi ejer bōjle
 giderse meramdan patlajažām deje sōjler, anasê-da ben artêk bir
 jere gitmez onu bekler tutarēm der, der amma kuşu bir daha koduj-
 san bul.

Bunlar bōjleže kuşu beklemede olsunlar bir gün bir kaç komşu
 gelüp bu gün fēlan jere ejlentije gidežēz, sizin kēzê-da ver-de götüre-
 lim, hiç olmazsa biraz gözü göjnü açēlmêş olur derler, kēzên anasê-da
 ah ben šindi bu sēralarda kēzēmê kimseje verüp gönderemem, çünkü
 bir kuş üç gün-dür kēza gelüp bōjle sōjlemiş dedikte komşular ajol
 sen kendini pabužu büjüje okut, o nasl lakêrdê, biz bu kadar kişi-jiz

arték bir kéz-da bakamazsak bizim ev kadēnē oldūmuz neje jarar, sen hiç kajgē etme, biz onu güzelže gezdırır getiririz deje allem edüp kallem edüp kēzē anasēndan alērlar. Bunlar giderler gezerler ejlenirler, dönüšte bir çeşme başēna gelirler, bütün komşular çeşmeden su içüp çekildiklerinde kēz-da su içerken komşularla bunun arasēna koža bir duvar kōrulur, öjle bir duvar-ki dillen söylenmez, ne bu tarafdān o tarafa ne o tarafdān bu tarafa geçilir. Komşular ah bu başēmēza gelenleri gördünüz-mü, birisi a kaltak dese sen anasē kadar-mē bilirsin, elin kēzēnē alup-ta ateşe jakték, haj taş olajdék-ta buralara gelmez olajdék ah kurujasē başēmēz, şindi biz anasēna ne dejelim deje bunnar bu janda kēz-da ötede ālaşērlar, sōra komşular böyle ālamajlan başa çekēlmaz gidelim bari anasēna söylejelim-de o jine bizden eji bilir, elbet bir çaresini bulur dejüp kalkarlar dōru kēzēn anasēna giderler, o-da bunlar geżikti nerde kaldēlar deje kapuda bunlarē beklıjormuş, komşularē gördükte hanē kēz deje sorar, onnar-da ālaja sēzlaja olanē bildirirler, kadēn-da ah ben size dedim deje koşar, kēzēnēn oldū duvara gidüp iki jandan ālamā başlarlar.

Bunlar böyle ālaja ālaja beri jandan kēz ujuja kalēr, birde sabālajēn ujandēkta bakar-ki çeşmenin janēnda koža bir kapu, kēz oldu olażak kērēldē nażak dejerek kapudan içeri girer bir güzel saraj oldūnu görür, öteje bakar berije bakar naslsa gözüne duvarda asēlē kērk anattar ilıšır, kēz anattarlarē alup otuz dokuz odajē açar kiminde altēn kiminde gōmüš kiminde müşevher hasēlē her birinde bir türlü pahalē şejler bulur, kērkēnżē odajē ačtēkta genç bir bejin janēnda jelpaze göjsünde bir jazēlē kjad oldū halda ujudūnu görür, kēz janēna jaklaşup birde kjadē okur-ki bana her kim kērk gün okujup üflerse hem bütün malēm onun hem-de kēz-sa ben onun o benim olażak deje jazēlmēš. Kēz çabużak abdest alup bejin başē użuna oturarak otuz dokuz gün okujup üfler, kērkēnżē günü sabāsē penżereden bakarken gözüne bir arab ilıšır, kēz dur şunu cā'rajēm-da azżēk bejin janēnda dursun, ben-de gidejim kendime çeki düzen verejim, zere bu gün arték kalkażak-tēr dejerek arabē jokarē alup sen şurada bejin janēnda biraz oku üfle-de, ben şindi gelirim der. Arab okujup üflemede kēz-da kendine çeki düzen vermede olsun arabēn gözüne bejin göjsünde-ki kjad ilıšerek ejiden okujup anlar, bu sērada bej-de

akséra-tékséra kalkup araba sarêlêr; bunnar sevişmede iken kěz işini bitirüp jekarê çektékta arab bak kaltā, ben koža bir sultan iken bøjle gezijorum-da bu kaḡpe bir halajêk parçasê oldū halda gitmiş kendini süslenmiş deje kovar, bej buna merak eder amma hiç ténma-iup öjleže brakêr, haselê kězê mutbā bir temiz aščê japar, kendi-de arablan geçinir.

Bir gün bajram üstü oldūndan bej arablan kēza ne istersiniz deje sorar, arab bir takēm esbab gibi ŧejler ister kěz-da sarê sabur ile kara saplê pēčak isterim der. Bej ikisinin-de istediklerini alêr amma kēzēn bajram üstü bøjle bir takēm lüzumsuz ŧejler istediine merak eder; kěz saburlan pēča'ê alêr mutbā kor, akşam oldukta bej ažeba bu kěz bunlarla ne japažak deje usullan kēzēn jüklüne saklanêr. Geže jarēsê oldukta kěz saburu önüne pēča'ê-da eline alarak bašēna gelen hikjajejî-ki masalê demek-tir baştan ajā kadar sarê sabura sōjler; kěz bunlarê sōjlerken sarê sabur gittikçe köpürür gittikçe köpürür, en sōra masal bittikte patlar. Bunun üzerine kěz hej sarê sabur sarê sabur, sen sarê sabur oldūn halda patlarsan ben insan oldūm halda nasl jašajēm dejerek pēča'ê karnēna saplajaža'ê sērada dolaptan bej fêrlajup kēzēn elini tutar, sōra jā iş bøjle imiş hā dejerek kêrk gün kêrk geže dūn edüp kězê kendine alêr, araba-da kêrk katêr-mi istersin joksâ kêrk satêr-mê dedikte arab-da kêrk satêr dūšman bojnuna, kêrk katêr isterim-ki memleketime kavušajēm der, bej-de bunu kêrk katêrēn kojruņa bālattêrarak katêrlara birer kamčê vurdurtup dālara kapar koju-vertir. Arab bøjleže taştan taša çarpê-narak ölür, bejlen kěz-da müradlarēna ererler.

60.

Bir varmēš bir jokmuš evvel zamanda kalkur kazanda bir padiša olup bunun-da dūnjada bir kězê varmēš, o memlekette bu sêralarda bir helvažê güzeli türejüp herkes bunun dükjanēna gider, çožū sejr edermiş. Bu çožuk o memlekette bulunan bütün kimselerin ā'zēna jajêlup padišaha varēnžaja kadar dujulur, bu çožūn güzelliini padišahēn kězê dujup kěz tajasēna aman ŧunu bana göster nasl çožuk-tur deje jalvarêr, tajasê-da kēzēn bøjle jalvarup jakarmasēna dajanamajup bir gün kězê arabaja bindirerek helvažê güzelinin dük-

janênên önünden geçirir, kěz çożū görür görmez žani gönülden aşik olup çożuk-ta kēza aşik olur ; kěz helva alalēm dejerek çożū janēna čā'rup adēnē sorar, çożuk adēm Māmud-dur der, kěz-da žebinden bir çevre čēkarup Māmuda verir, Māmud çevreji alup kojnuna kor, kěz-da ordan čekilüp sarajēna gider. Uzatmajalēm bir günde padiša šu çożū ben-de görejim nasl çożuk-tur dejerek arabasēna binüp gider, babasēnēn oraja gidežēnin isittinden šindi babam gider çożūn elinde çevreji görürse mutlak öldürtür deje düšünüp durmakta imiš ; nejse padiša helvažē güzelinin önünden gečer kēzēn aklēna geldī gibi Māmudun kojnunda-ki çevrenin dalēnē görür, padiša vaj benim çevrem bunda ne arijor dejerek kēzup çożūn ellerini arkasēna bālatup öldürtmē gönderir, bir arab žellad çożū alup götürürken jolu kēzēn sarajē önüne düšüp kěz çożūn elleri bālē olarak geldīni görünže arab žellada :

Māmudum Māmudum sinesi dālē
 želladlar önünde kollarē bālē
 öldürme Māmudu hej arab-ōlu

deje bā'rēr, arab-da :

Māmudun joluna jolžu-dur kurban
 öldürmem Māmudu hej güzel sultan

deje çożū götürüp bir jere saklar, çożūn gömlejini bir kojun kanēna bulajup padišaha götürür, šte çożū kestim der. Bu sērada želladēn geldīni padišahēn kēzē Elif hanēm dujup kimse görmeden žellada bir torba altēn verüp Māmuda gönderir, hem-de jedi sene gezsın ondan sōra gelsin beni bulsun deje öjretir ; arab parajē alup Māmuda verir, o-da bir pejgir alup üstüne binerek ver elini der gider.

Az gider uz gider bajēr teper düz gider, hasēlē bir memlekete varēr, bu memlekette bir Jemen padišahē varmēš ; çożuk dōru bu padišahēn sarajēna girer, sarajda güneš gibi bōjle bir çożū gördüklerinde hemen padišaha sōjlerler, padiša çożū janēna čā'rtup görüšürler, sarajda kalmasēnē-da sōjler ; çożuk bir hajlē zaman sarajda padišahēn janēnda kalēr, o padišahēn-da bir kēzē olup kēzēnē bu çożu'a vermek ister. Čożuk ise padišaha pekī kēzēnē alērēm, lakin

bir kěz kardaşēm var-dêr, kajb ettim onu gidüp bulajēm-da o vakit alajēm der, padiša hajlê jalvarêrsa-da çożuk ille kardaşēmê bulmalê-jēm dejüp padişadan ajrêlêr, jedi sene-de tekmil oldū icün atēna binüp jine öbür padişahēn memleketine döner. Burada bir koža karēnēn evine gidüp koža karēja bir çok para veriüp aman koža nine padişahēn kēzē sā-mê-dêr joksā evlendirdiler-mi neredē dir bunun icün bana bir ejiže xaber al-da getir der; koža karê paralarê görünže pekī ölüm fēlan dejüp gider öteje sorar berije sorar işidir-ki kēzē kożaja verežekler otuz dokuz gün-dür dūn olıjor, kerkēnžê gün gelin olažak amma kěz karalar gejmış, kendi odasēnda jas tutıjor. Koža karê dōrū evine gelüp oldū gibi işi Māmuda anladêr, Māmud-tur bunu dujar hemen koža karēnēn ajaklarēna kapanup aman koža nine ne olursa senden olur, şu kēzēn janēna gidüp Māmudun geldi dejerek şu çevreji göster deje koža nineje çevreji verir. Koža karê bir tas çorba japup saraja gider, šte çorba getirdim, benim çorbam şöjle şifalê-dêr böjle şifalê-dêr işittim-ki sultan hanēm biraz kejšsizže imiș, šte ben onun küçükten hožasē idim gibi allem eder kалlem eder kēzēn janēna girer kēza çevreji gösterüp Māmudun geldi benim evimde dir janēnda iki tane-de güzel atē var-dêr ne dersin der, kěz ben kożaja varêrēm amma fēlan jerde bir büyük dūn japmalê, orada bütin memlekette bulunanlar kadēn erkek hepsi jemek jemeli deje babama jalvarêrēm, o vakit Māmudum gelsin beraber kaçalēm deje koža nineje söjler. Koža karê gidüp işi Māmuda bildirir, kěz-da babasēna kendi dolabēnê bir bir söjler, babasē pekī dejüp memlekette tellallar bā'rttêrêr, o akşam bütin memleket halkê davete gider-ki memlekette kěz ile Māmudtan başka kimse kalmaz; Māmud o geže Elif hanēmēn sarajēna gidüp atlara binerler, ver elini Jemen padişahēnēn memleketi der kaçarlar.

Jemen padişahēnēn sarajēna vardêklarēnda padiša olanê görüp karşulajarak kēzla beraber odasēna alêr, olan kardaşēmê getirdim dejüp o günden dūne başlarlar, o akşam Jemen padişahēnēn kēzē gelin olur, geže olan jüzünü hep Jemen padişahēnēn kēzēna döndürüp Elif hanēma hiç bakmaz. Sabā olur, Elif hanēm jā Māmud ben senin icün buralara kadar gelejim-de en sonunda benden jüz çeviresin öjle-mi deje aralarēnda bir gouga çekup Māmud jedi sene gez-

dim gider jedi sene daha gezerim der atına biner gider ; olan git-tikte kēzlarēn ikisi bař bařa verüp jas tutarlar. Bir gün iki gün, bir aj iki aj bunlar böjleže vakit gečvirirler, anlarlar-ki ālaja ālaja bir řej čēkmajařak, bari řuraja bir čeřme japtērup arkasēna resimleri-mizi kojaleēm, belki gelir-de görür dejerek sarajēn karřusēna bir čeřme japtērup arkasēna-da resimlerini korlar ; masallarda günler tez gelir, jedi sene oldukta kēzlar geležeji jaklařtē dejerek penžere önünden hič ajrēlmazlarmēř. Bir gün Māmud bir derviř kēlēna gir-miř oldū halda čeřmenin önüne gelüp bakar-ki bu čeřme Elif hanē-mēn japtērdē čeřme dir, güzelže gözden gečirmekte iken resimleri görür, ondan sōra ejiden bilir-ki bu čeřmeji onlar japtērmēř ; bunun üzerine kēzlarēn odasēna dōru dönerek, bunu söyler :

*Biz buraja geldik pek čok hevesle
jedi jēl doldurdum kalbēmē jasla
ver bir su ičejim altun tas ile
ičem-de joluma gitsem olmaz-mē ?*

Kēz bunu dujdkta :

*Evimizin önü mejve nar dejil
senin sōjlediijn bana kjar dejil
işte pēnar şte tas göziin kör dejil
içsen-de joluna gitsem olmaz-mē ? — der.*

Ōlan :

*Elifim Elifim jeter ejlenmek
tomruşak güllerin ele dejdirmek
Māmudu ālatup dūřman güldürmek
Māmud-ta senin dir sen-de benim-sin.*

Kēz :

*Ejer Māmud isen bildir kendini
dilim hata sōjlemiř gel vur beni
istersen kes istersen öldür beni
Elif-de senin dir sen-de benim-sin — deje*

bunlar böjle konuřurlarken Jemen padiřahēnēn kēzē vaj sen jaban-žēlan konuřjorsun, dur gidejim-de padiřa babama sōjlejim dejerek

babasena sۆjlemē gittikte Elif hanēm penžereden atlayup Māmudun atēna binerek čēkar giderler. Jemen padišahēnēn kēzē geri geldikte birde bakar-ki ne kēz var ne derviš, anlar-ki bu Māmud-muš, bundan bize bir šej jok, nafile jere ben-de jedi sene jollara baktēm dejerek artēk onlardan isteji keser. Biz gelelim Māmudlan Elif hanēma.

Bunlar ata binerek babasēnēn memleketine dōru jollanērlar, bir memlekete varup hanēn birine inerler, o han Elif hanēmēn babasēnēn memleketine pek jakēn bulundūndan vakit-te akšam üstü ol-dūndan bu akšamē burada gečirelim-de jarēn memlekete ineriz derler, Māmud kēzē hana brakup kendisi jeježek fēlan almak içün čaršēja čēkar. Māmud gittikte kēzēn oda kapusēna bir türk gelüp kapuju ač der, kēz sen kim sin deje sorduhta türk ač-ta öjrenirsin der; kēz jabanžēja kapu ačamam dedikte herif kapuju kērup içeri girer, türk mejerse kēza göz atmēš, kēzēn ērzēna gečmek istedikte kēz jüz göstermez, herif-te kama ilan kēzē bir kač jerinden zijadeže jaralar. Māmud gelüp bunu gördükte hemen herifin pešinden košup bir pečak-ta herifi öldürür, čabuk geri dönüp Elif hanēmēn janēna gelir, Elif hanēmēn ažēsēndan bunlarē sۆjler :

*Elifim Elifim han odasēnda
Māmudu sorarsan türkler janēnda
bejaz teni Elifimin kanēnda.
Elifim Elifim benim Elifim
al kana belenmiš sijā zülüfüm.*

*Pembezar gömleji teninde nazik
kollarēnē sēkmēš elmaz bilezik
ejvah olsun Elifime pek jazēk.
Elifim Elifim benim Elifim
al kana belenmiš sijā zülüfüm.*

Māmud hem sۆjler hem hōngür-hōngür ālar, sōra kadir-Mevlam dermanēnē sen gönder deje duaja bašlar, bunun üzerine tavan-dan bir šiše su düşer, olan bu suju kēzēn jaralarēna sürüp kēz eski-sinden eji olur. Ordan kalkup memlekete inerler, saraja vardēkta padišaha müzdežiler košar, padiša kēzēna sarēlup ālašēr, ondan sōra

kêrk gün kêrk geže dūn ettirüp kēzē Māmuda verir, Māmudu-da kendine vezir eder.

61.

Bir vaktēn birinde bir herifin bir ōlu varmēš, bu herif kuš tutup satmak ile gečinirmiş. Günlerde bir gün çastalanup ölür, ōlu-da babasēnēn ne ile geçindini bilmezmiş, bir gün anasēna ej ana benim babamēn geçinmesi neden idi, bari sōjle-de japa bilirsem biz-de onunla geçiniriz dedikte anasē ōlum senin baban kuš tutup satarak geçinirdi demesile ōlan kušlarē neyle tutardē dejinže ōlum tavan arasēnda bir kapanē var dēr, onunla tutar dedikte ōlan tavan arasēna çekup kapanē alēr, kēra giderek bir ā'žēn üstüne kapanē kurar, derken efendim bir karga gelüp kapanda tutulur, ōlan ā'ža çekup kapanē alēnža karga jalvararak ōlana beni salē-ver, sana para edežek güzel kušlar jollarēm, sen-de onlarē tutup sattēn vakit çok para kazanērsēn dedikte ōlan karganēn jalvarmasēna dajanamajup salē-verir. Jine kapanē kurup ā'žēn dibinden beklerken öteden bir kuš gelerek kapanda tutulur, ōlan hemen ā'ža çekar, kušu görünže güzel-line vurulup aman bu ne güzel kuš imiş deje sevüp dururken öteden karga gelüp ōlana hajdē bu kušu götür padišaha sat, sana çok paralar verir dejinže ōlan kušu bir kafese kor, dōru padišahēn sarajēna gider. Padiša kušu gördükte çok bejenerek alup ōlana bir çok paralar verir, ōlan sevinerek paralarē alup evine gelirse-de padiša kuša bir altēn kafes japtērup içine-kor, geže gündüz bu kuš ile ejlenir; padišahēn veziri bu ōlanē kēzkanup padišaha efendim bu kuš güzel amma buna bir fil dišinden köšk japtērmalē, bu onun içinde jakēšēr der, padiša ej lala o kadar fil dišini neredede bulmalē dedikte vezir efendim kušu getiren fil dišini-de bulur demesile padiša hemen ōlanē čā'rtarak bana bir köšk japmak için fil diši getirežēn, ōlan aman padišahēm ben okadar fil dišini neredede bulajēm derse-de padiša nereden bulursan bul, sana kêrk gün izin, ejer bulamazsan kêrk günden sōra bojnunu vururum der; ōlan düşünerek evine gelir, otururken karga gelir ne durijorsun der, ōlan-da işi anladēr, karga o-da güç bišej-mi, hajdē git padišadan kêrk araba šarab iste, ōlan gidüp padišahēm ben sizin istedinizi getirežēm amma bana kêrk araba šarab veriniz. Padiša hemen emr edüp ōlana kêrk araba šarabē verirler,

olan arabalarê alup giderken jine karga gelir, hajdê fêlan jere git, orada kerk tane su jalâ var-dêr, nekadar fil varsa gelüp o jalaklardan su iêerler, sen bu şarablarê jalaklarêni içine doldur, bir jana gizlen bekle, o filler su vaktê gelinže hepsi ojnaşup sêçerajarak gelüp jalaklarda-ki şarablarê susanarak iêerler, sōra hepsi sarxoş olup düşerler, sen-de git bütüin dişlerini sök padişaha götür dedikte olan arabalarê çekerek oraja varêr, karganêni dedî gibi şarablarê jalaklara boşaldup bir jere gizlenerek oturur. Öteden bir çok fil gelerek o şarablarê iêerler, gidežekleri zaman hepsi jere düşerler; hemen olan gidüp bütüin dişlerini söker, çuvallara doldurup arabaja jüklederek dōru padişaha getirir.

Padiša o fil dişlerinden bir köşk japtêrarak kuşu içine kor amma kuşun hiê sesi çekmaz, padiša bu kuş bukadar güzel, ažeb niêün ötmejor deje merak ederken veziri efendim bu kuşun elbet bir sâbê var-dêr, onu bulmalê-ki bu kuş ötsün, padiša ej lala onu nerde buluruz dejinže vezir efendim bu fil dişini bulan onu da bulur dedikte padiša hemen olanê çâ'rtup olum bu kuşun sâbêniê-da senden isterim derse-de olan ej padişahêni ben bunu kërda tuttum, sâbê kim dir ne bilejim, elbet bulažân joksa seni öldürürüm, hajdê sana kerk gün izin dedikte olan jine âlajarak erine gelirken karga bunu bulup ne âlijorsun der, o-da işi anlattêkta karga ej şaşkên onun içün âlanêlêr-mê, hajdê git padişadan bir gemi iste amma içinde tajfeleri kerk tane kêz olažak, geminin içinde bir güzel bažçe birde hamam japtêrsên, onunla gidüp o kuşun sâbêniê bul der, olan dōru padişaha gidüp karganêni dedî gibi bir gemi ister, padiša hemen istedi gibi gemi japtêrup olana verir, olan geminin kaptanê olup içine biner. Denizde şindi ben ne tarafa gidejim dejüp dururken karga gelüp gemi sâ jana salê-ver, gide gide bir büjüik dâ görürsün, o dâ'n janêna gemi janaštêr, bu kuşun sâbê kerklardan dir, her akşam deniz kējê-sênda gezer, sen onlarê görünže hemen sandala bin, dōru onlarêni oldü jere çek, onlar gemi ne oldünü bilmezler, ažeb bu nasl šej dir deje kêz sana jalvarêr, aman kaptan beni şu gemiye götür bakajêni nasl šej dir dedikte sen jalênez kêzê al gemiye getir, bažçeji hamamê gezdinirken gemi kaldêr, šte kuşun sâbê o-dur dedikte olan gemi salê verüp dōru karganêni dedî jere gider, en sōra oraja varup gemi

janaštêrêr. Birde oturup dururken akşam üstü o kerkklarên başê hajdên deniz kějêsêna gidelim deje toplanêrlar, orada gezüp dururken denizde-ki gemî görürler, â bu nasl şej, nereden gelmiş deje sejr edüp dururken olan bunlarê görüp hemen sandalê indirerek biner, onlarên janêna gider, kěz aman sen kim-sin, o denizde-ki ne dir dedikte olan o gemi dir ben-de kaptanê-jêm, kěz ôlana aman kaptan beni gemije götür-de nasl şej dir görejim der, olan aman bujrun gidelim deje kězê sandala bindirüp gemije getirir, kěz sevinerrek aman bu nasl şej-miş deje baχçeji gezer hamama girer, hazır buraja gelmişken şu hamamda jêkanajêm dejüp sojunur, olan kěz jêkanêrken gemî kaldêrarak jola düzülür.

Gemi gitmede olsun kěz hamamdan çekar, vaj akşam olmuş vakit geçmiş varajêm gidejîm deje dêşarê çektekta bakar-ki gemi gidijor, ejvah sen beni aldattên, ben şindi ne japajêm deje âlamâ başlar, olan aman efendim ben anzak sizin için buraja geldim, nafile hiç âlamajênêz der. Nejse bunlar gele gele padişahên şehrine gelirler, toplar atêlup olanên geldîni padişaha haber verirler, padişah sevinerek birde kěz saraja girinze padişah kězê görüp bin žan ile aşik olur, birde kězên geldî vakit kuş başlar ötmê, artêk ötmesi žihanê tutup herkes kuşun sesine aşik olur. Padişah hemen kězê kendine nikjâlar, kerk gün kerk geže dün japtêktan sôra kěz bir gün sanžêsê tutarak çastalanêr; mejerse kězên her vakit o sanžêsê tutarmêş, onun oldü jerde bir ilažê olup o sanžê onunla geçermiş, kěz bunu padişaha söyler. Padişah hemen olanê çâ'rup hajdê bunu getirdin jere git, kězên bir ilažê varmêş, onu al gel dedikte olan jine gemije binüp giderken karga gelir, nereje gidijorsun der, o-da sultan hanemên ilažê varmêş onu almâ gidijorum der, karga hajdê git amma oraja çektên vakit bir saraj görürsün, onun sarajê-dêr, kapusuna vardêkta kapu önünde iki tane aslan durur, al bu tujü bir kerre birinin â'zêna vur, birde birine vurdûnda onlar sana bişej japmazlar dejinze olan tujü alup dôru oraja gider bakar bir saraj amma padişada öjle saraj yok, hemen gidüp kapusu önüne vardêkta karganên verdî tujüle bir birinin â'zlarêna vurarak içeri girer, hemen kězlar olanê gördüklerinde kězên sanžêsê tutup olanên oraja geldîni anlarlar, aman sultanemêz öldü-mü dedikte olan yok çastalandê, onun ilažê varmêş veresiniz der,

onlar-da buna bir şişe içinde ilaže verirler. Hemen jine gemije binüp dōru padişaha gelir, saraja girerken karga-da olanın omzuna konarak birlikte padişahın janına çekarlar, kēz-da sanžēdan ölü gibi jatērmēš; hemen ilaže içirdikleri gibi kēz gözünü açarak olanın omzunda kargajē görür, haj gidi kaḫpe haj, en sonunda beni buralara düşürdün, nejse ben sēkēntē çekmedim amma bu olanžēk bu anedek ne kadar ezijet çekti, sen hiç utanmazmēsēn de je bā'rup cā'rērken padişa aman efendim ne oljorsunuz, kēz-da padişahım bu karga benim halajēm idi, bir gün buna žanēm sēkēlup bōjle karga kēlēna kojarak salē-verdim, šindi o-da bana bu işleri japtē, nejse ben bir fenalēk görmedim amma onun jüzünden bu olanžēk çok korkular çekti dejüp hajdē kaltak kēlēna gir-de gel demesile karga gidüp silkinerek bir kēz olur amma güzelli hemen padişahın aldē kēzdan-da pek ašā kalmaz. Šindi kēz padişaha šahēm bu olanē kendine evlad et bu kēzē-da buna ver dejinže padişa olanē kendine evlad edüp kēzē-da ona nikjā ederek kērk gün kērk geže dūn japarlar, müradlarēna ererler.

62.

Evvel zamanda bir padişa varmēs, bu padişahın karēsē günlerde bir gün ḫastalanup padişaha sultanēm ben ölürsem al šu kemerimi, her kimin beline olursa onu al der, padişa aman efendim Allah öjle šejleri bize göstermesin, onlar nafile sözler dir, inšallā daha çok iašarsēn-da bir jerde kožarēz fēlan dejüp dururken hanēm sultan vadesi jeterек ölür. Padişa evlenmek için öteji beriji aranup-taranırken karēsēnēn sōjlemiš oldū vasijeti aklēna gelir, hā benim karēm demišti-ki ben ölürsem verdīm kemer her kimin beline olursa onu al, ben ise boš-bošuna kendime karē arijorum de je karē bulmak için jolladē adamlara karasēnēn verdī kemeri verüp hajdē šu kemer her kimin beline olursa, onu bana alēnēz dedikte gönderdī adamlar bütün šehir halkēnē gezerler, ararlar-tararlar bir türlü o kemer hiç bir kimsenin beline ujmaz; bunu gelüp padişaha sōjlerler, padişa hajdē o kemeri ḫazneme kojunuz, ben-de šinden sōra evlenmem dedikte halajēklarē alup kemeri ḫazneje korlar.

Padişahın birde jetišmiş kēzē varmēs, bu kēz günlerde bir gün

çazneje gidüp bu kemeri görerek beline bālar, birde gezinüp dururken padiša kēzēn belinde kemeri görür, kendi kendine demek-ki karē-mēn sōjledīne göre ben bu kēzē almalē-jēm dejerek vezirini adamlarēnē cā'rēr, ben kēzēmē karēlē'a alažām, ne dersiniz dejinže onlar-da efendim hiç bir baba evladēnē alēr-mē dedikte padiša niçün almaz, bir kimse bayçesine bir ā'ž dikse, o mejve verdikte onu diken adam o mejveji jemez-mi dejerek elbet ben bu kēzē alērēm demesile bütün adamlarē-da madem-ki padiša kēzēnē almak istejoj, bizim nemize lazēm, varsēn alsēn dejerek kēzē padišaha vermē kalkırlar. Dün kurulmā başlajēnža bu kēz kurulan dūn kimin oldūnu sordukta sarajda-ki adamlar-da sultanēm seni šah baban alažak dediklerinde kēz ejvah bu nasl iş, hiç babam beni ala bilir-mi der, onlar-da ne japažān elbet alažak, biz bišej sōjlejemedikten sōra sen ne japažān, istedī gibi alēr-da satur-da ne japarsa japar, evladē dejl-mi-sin dediklerini kēz işidinže ejvah ben šindi baba dedim adamēn kojnuna nasl girerim deje kēz türlü-türlü düşünmē dalar. Bir gün jine düşünüp dururken bunu görmeden-se varup kaçajēm deje kēz bu işi kurar, bir geže kēz kalkup šeherden çekarak jola düzülür.

Gide gide bir gün bir šehre varēr, kendini erkek kēlēna sokarak düşünüp-taşēnarak bir kürkžü dükjanēna varēr, kürkžüje benim başēndan ajā'ma kadar örtežek bir kürk japmalē-sēn, hiç bir jerim görünmejererek jalnēz gözlerim görežek kadar jeri olmalē, sana istedīn kadar para veririm demesile kürkžü baş üstüne dejüp kēzēn istedī gibi kürkü japar ; kēz kürkžünün parasēnē vererek kürkü arkasēna gijer, jine dōrulup jola gider. Gide gide günlerde bir gün bir çešme başēna varēr, akşam oldūnu görünže o çešmenin janēnda bulunan bir ā'ža çekar ; mejerse orada bir šehir varmēš, o šehir padišahēnēn atlarē her gün o çešmede sulanērmēš. Jine o gün padišahēn sejsi hayvanlarē alup o çešmeje sulamā getirir, kēzēn-da gölgesi çešmenin jalaklarēna vurmuš oldūndan hayvanlar o gölgeden ürkererek suja janašmazlar, sejis bunlara ne oldu deje hayvanlarē su içmek için zor ederse-de hayvanlar bir türlü suja janašmazlar, sejis ažeb bunun içinde ne var deje suja baktēkta bir gölge görerek başēnē jokarē kaldērēr, birde sejis kēzē görünže tüjlü-müjlü onu hayvan sanup aman bu ne güzel hayvan deje, o-da ā'ža çekup javaš-javaš kēzēn janēna

vararak kēzē tutar, ne oldūnu anlamajup kēzē alēr padišaha getirir, efendim ben bunu hajvanlarē götürmüş oldūm çeşmenin üzerinde-ki ā'zda şu jolda görerek buldum demesile padiša bunu görüp aman bu ne güzel hajvan imiş deje haremine jollar. Haremde padišahēn anasē bunu görüp adēnē Elmažēk kojarak bir dakika janēndan ajērmaz, olkadar sever-ki jemez ona jedirir, kēzēn ne oldūnu anlajamajup bu-da bir türlü hajvan sanērlarmēš.

Günlerde bir gün padišahēn anasē sarajdan bir halajēk azad edüp gelin eder, bu halajēn dūnū kurulup herkes gitmek üzere iken padišahēn anasē-da varajēm ben-de dūne gidejim amma bu Elmažē nereje brakajēm, derken efendim halajēklarēndan birini cā'rarak ben dūne gidijorum, bu Elmažēk seninle kalsēn, ben dūnden gelinžeje kadar sen bunu ejiže bakup hiç bir jere salē-verme, zere bu hajvan-dēr, belki ben jo'-um deje o-da gitmē kalkar, sōra beni dūne gittīme pişman eder, onun için bunu hiç brakmajup beklemeli-sin dejinže halajēklar pekī dejüp Elmažē alē-korlar, padišahēn anasē çekup dūne gider. O gittikte padiša ažeb bu Elmažēk dedikleri nasl hajvan-dēr deje dūşünüp dururken anasē dūnden çekup gelir; mejerse o Elmažēk kürkten çekarak dūn evine gittīnde padišahēn anasē bu kēzē görünže güzelli-ne dajanamajup saraja geldikte padišaha o'ul-žūm büjün dūn evine bir güzel kēz geldi-ki artēk güzelli dūnjada ne bulunur ne-de bilirim dejen bulunur demesile padiša ažajb bu nasl kēz imiş dedikte anasē ölüm ben-de bilmem nasl kēz-dēr, herkes büjün ona hajran olup kaldē, hiç kimse geline bakmadēlar, padiša ažeb ben-de şu kēzē göre bilirmijim, beni-de şu dūn evine götürürmüsün, bakajēm şu kēz nasl kēz-dēr ben-de görejim demesile anasē-da ölüm sen okadar kadēn halkēnēn içine nasl gide bilirsin dedikte padiša annežīm sen beni bir jere saklajarak o kēzē-da bir hile ile oraja getirirsin bir kerre ben-de görürüm der, anasē pekī jarēn ben gidinže sen-de gel dejerek o geže jatērlar. Sabā oldukta padišahēn anasē dūn evine gidežeji zaman padiša şu benim šalēmē getirin-de ben-de gidejim dedikte bu Elmažēk padišahēn šalēnē getirežek adamlar ile gidüp onlar šalē alarak padišaha getirežekleri sērada hemen bu Elmažēk onların elinden alarak jērtar, padiša šalēn jērtēldēnē gördükte dūne gitmekten vaz gečüp anasēna bir

takēm darēlarak gitmez ; kadēn jine dūne gidinže bu kēz kūrkten
 čekarak gejinir kušanēr jine dūne gider. Padišahēn anasē kēzē gö-
 rünže saraja geldikte padišaha o kēz bājün jine geldi, artēk bu gün-kü
 süsüne jürüjüp oturuš kalkēšēna bajēldēm, dūne gelenler jine hep ona
 baktēlar dejinže uzatmajalēm padiša bu kēza merak edüp, dūšünüp
 dururken bu kēzē nasl göre bilirim deje deli gibi olmuš. Bir geže
 dūšünde o Elmažēn gejdī kūrkten čekup anasēnēn sōjledī gibi adam
 kēlēna girdīni gördükte ujkudan ujanarak anasēnē čā'rup bu senin
 Elmažēk deje sevdīn hajvan o dūnde gördün kēz olažak-tēr, ben bu
 Elmažē kesežēm deje kēlēnžēnē čekinže kēz kendinin kesiležēni anla-
 jarak o dūnde-ki rubalarile gejinmiš oldū halda kūrkten dēšarē
 čekar. Padišahēn anasē bunu görmešile ejvah šte benim görüp-te sana
 sōjledīm kēz bu-dur, mejerse o bizde imiš, ben bilemedim der, padi-
 ša-da kēza bin žan ile ašik olarak kendine nikjā edüp kērk gün kērk
 geže dūn japar.

Onlar rahatlarēnda oturmakta olsunlar, bu kēzēn babasē olan
 padiša kēzēn kačtēnē ištittikte ejvah ben diktīm mejveji jejemedim,
 ben ne durijorum deje bu kēzē bulmadēktan sōra gelmem dejüp
 tažēnē taýtēnē brakarak jola čekar. Git bire git, gide gide bir çok jer
 gider, günlerde bir gün bir dā bašēna vararak joruldu, biraz otu-
 rajēm deje orada oturup dururken akšam jakēn oldū içün ortalēk
 kararup padišaha bir korku gelir, aman ja rabb ben bu jerlere nasl
 dūštüm, kendi kendime rahatēm? bozup bu jerlere geldim, nasl ede-
 jim sen bana jardēm et deje jalvarup ālamā bašlar ; birde biraz vakit
 gečüp daha ortalēk bütün-bütün karalmajup kendi o dādan ašā iner,
 birde dā'n etejinde bir havuz gibi dere görür, šuražēkta oturajēm
 belki bir gelüp gečen olur-da onlardan jol iz sorarēm, gidežēm jeri
 bulurum deje oražēkta oturur. Arasē biraz gečmeden hemen üç güver-
 žin gelir, o suja girerek dalup čekarlar, üčü-de čērpēnarak ikisi
 olan biri kēz kēlēna girerler ; padiša bunlarē sejr edüp dururken
 bunlar mejerse üç kardaš imišler, erkek olanlar bir birine derler-ki
 šu kēz-kardašēmēzē birine versek, biz-de birer kēz bulsak-ta alsak
 amma adam o'ullarēndan biri bizi dujsa-da šu kēlēktan kurtulsak,
 biz-de her vakit adam kēlēnda bulunsak daha eji olmaz-mē deje konu-
 šurlar, kēz-da kardašlarēm biz her gün dāda bajērda derede gölde

bulunijoruz, bizim ne oldūmuzu kim biležek, sizin sōjledikleriniz nafle iŝ-tir, hem-de hajdē bir kimse bizi bilsin, sizin dediniz gibi bizi adam kēlēna kojmak iēūn ne japsēn, o bizden ne anlar deje sōjler, onlar-da ā kardaŝēmēz, ŝindi ŝu bizim sojundūmuz rubalarē biri alsa ateŝe jaksa, biz bōjle oldūmuz gibi kalērēz, zaten oluŝumuz adam-dēr amma naslsa bizi bu kēlē'a kojdular, babamēz fēlan ŝah öldū vakit biz bōjle-mi idik, her nejse bir ŝej dir oldu fēlan deje bunlar konuŝup dururken her biri derenin bir janēna jajē lup jatērlar.

Padiŝa bunlarēn sōjlemiŝ oldū lakērdēlarē iŝitmesile onlarēn-da ujuduklarēnē gōrūp hemen ēkardēklarē kuŝ rubalarēnē alarak kau ēakmā'ile ateŝ jakup onlarē iēine atarak jakar; birde onlarē jakmakta olsun bunlar ujkuda iken iēlerine bir ateŝ dūŝer, kēz ujanēr. Hemen bir ateŝin jandēnē gōrerek erkek kardaŝlarēnē ujandērmā baŝlar, onlar-da gōzlerini aēarak aman ne olijoruz demelerile kēz vallahi ben-de bilmem, ujkudan ujandēmda ŝurada bir ateŝin jandēnē gōrdūm, bilmem ne dir; bunlar kalkarlar, ŝindi oteji beriji aramā baŝladēklarēnda padiŝahēn orada bulundūnu gōrerek vaj bu adam ōlu, biz bir birimizle sōjleŝirken bu bizi dinlemiŝ dejerek onun janēna varērlar. Padiŝa bunlardan herne kadar korkarsa-da kendi sōjledikleri lakērdēlar ūzerine bunlarē karŝulajup bir jere gelirlir, padiŝa bunlarēn hallarēndan, onlar-da padiŝahēn halēndan sorarak nerden gelūp nereje gittini anlarlar, padiŝaha ej ŝahēm bu bizim kēz-kardaŝēmēz dir, gel bunu sana verelim, sen-de adam o'ullarēndan iki kēzžā'z bizlere bul, biz-de seninle birlikte jaŝajalēm demeleri ūzerine padiŝa kēzēn gūzellī gibi dūnjada gōrmedinden hemen žanēma minnet dejūp bunlarē alarak kendi ŝehrine getirir. Kēzē kendine, onlara-da birer kēz bularak nikjā ettirir, birini būjūk birini-de kūēūk vezir japarak kērk gūn kērk geže dūn ederler, ōlūnžeje kadar otururlar.

63.

Bir varmēŝ bir jokmuŝ evvel zamanda bir odun jarēžēnēn bir ōlu varmēŝ, jarēžē gajet ehtijar oldūndan bir gūn χastalanēr, ōluna ōlum benim artēk jaŝamam ŝūpheli dir, ejer ben ōležek olursam sen benim hergūn-ki gittim ormana gider iŝini iŝlersin, lakin orada bu-

lunan fêlan â'za sakên dokunajêm deme deje vasijet eder, bir kaç gün sōra kendi-de jaşamajup ölür. Ōlan babasēnēn sōjledî gibi her gün ešejini baltasēnē alarak ormana gider odun keser, bir gün o babasēnēn kesme demiş oldū â'z gözüne ilişerek azeba bu â'zē niçün bana kesme dedi deje merak eder, sōra elbet bu â'zda bişej var-ki bōjle dedi, ne olursa olsun ben bunu kesežēm deje merkebile â'za dōru jürür, lakin â'zēn janēna sokuldukça â'z uzaklaşēr, olan gider â'z-da gider, bōjleže akşamē eder. Akşam oldukta ōlan bu akşam ū â'zēn üstünde kalajēm-da jarēn jetiştirim deje merkebinî orada brakararak kendisi â'zēn birine çekar ; o geže â'zēn üstünde jatup sabā oldukta iner bakar-ki merkebi kurdlar jemiş kemikleri durijor, baltasēnē alup jine bu kadar jol geldim ešejimi-de kurdlara jedirdim, hiç olmazsa ū â'zē tutajēm dejerek o gün-de kovalar, â'z jine önünde gider. Ūcünžü günü jine bōjle â'zēn ardē sēra gitmekte iken, birde ne görsün bir jêlanlan koža bir fil gouga edijor, efendime sōjlejim o jalan bu jalan fili jutar bu jêlan amma filin dişi jêlanēn â'zēnda kalēr ; bunlarēn ikisi-de çožū gördükte jêlan ū filin dişini kērup beni kurtarērsan sana istedīn ejilî ederim der, fil-de ejer ū jêlanē öldürürsen ben-de sōjle bōjle bir ejilik japarēm der, çožuk-ta hangēsēnē kurtaražā'nē şaşērup, ulan ū jêlanē kurtarmak daha kolaj dejerek filin dişini kērar. Jêlan sen bana bu ejilî ettin gel benim arkadaşēm ol-da ben-de sana bir ejilik edejim dejüp çožū alarak bir havuz başēna götürür, bunlar havuzun başēna geldikte ōlana şindi ben havuza girežēm, sen burada durmalē-sēn amma ben içeri girdikte ortalēk kararup bir furtuna ile toz dumana karēşarak, tolu jāmā, dālar bir birile vuruşmā, gök gürlemē, ortalēk bir birine girmē başlar, sen hiç korkma burada bekle, ben adem kelēnda çekarēm o vakit o gürültü patērtēlar hep biter dejüp jêlan havuza atlar ; bunun üzerine bir bora-dēr kopar, ortalēk zindan kesilir, bir kijamet-tir kopar-ki ōlanēn aklē başēndan gider. Nejse bu gürültülerden sōra jêlan adam kijafetinde çēka gelir, jine ōlanla jola düşerler.

Az gider çok gider kâve çebuk içerek jere zümbül dikerek jolu bulur, jêlanōlu çožū'a şindi burada benim annem var-dēr, ben annemin kapusunu çaldēm vakitte sana gel kardaş derim, o-da bana kardaşēn kim dir deje sorar, ben-de beni kurtaran kardaşēm-dēr

deje işi anladêrêm, sōra seni içeri cā'rêr sana otur der, sen oturmam işim var dersin, kâve getirir çibuk getirir onlarê-da almazsên, o vakit sana žanêm hiç bişej istemezmişin diye sordukta bir şey istemem jalnêz hōžeredeki ajna parçasênê isterim dersin diye olanê öjütler. Uzatmajalêm bunlar jêlanōlunun anasê evine varêrlar, jêlan ōlu kapuju çat-pat vurdukta anasê acar, olan-da gel kardaş diye çōžū cā'rêr, anasê bunu dujdkta ōlum kardaşên kim diye sorar, olan-da beni kurtaran der, sōra çōžū içeri alarak ona otur fêlan dedise-de çōžuk ben jolžu-jum, işim çok-tur oturmam der, anasê şte buna kâve çibuk getirir çōžuk bunlarê-da almaz, karê žanêm o'ul hiç bişej almajažân-me, hiç müsafir olup-ta bir şey istememek olur-mu dedikte olan bir şey istemem jalnêz kapu ardênda bulunan hōžeredeki ajna parçasini verirsen onu alêrêm der, karê-da şte bu olamaz dedikte jêlanōlu vaj bir ajna parçası benden ziyade dejerli-mi, o benim žanêmê kurtardê sen-se bu kadar bişejî kējup veremijorsun diye anasêna sōjlenir, o-da artêk ajnajê cêkarup olana verir, olan ajnajê alup gider.

Ōlan jolda giderken bu ajna parçasênê bana neje verdiler diye evirüp-çevirüp ajnaja baktêkta birden bire karşusêna bir duda'ê jerde bir duda'ê gökte bir arab gelir, olan arabê görür-görmez kendi kendine titremê başlar, arab emr et sultanêm dedikte çōžuk korka korka bana jemek getir der, arab çabužak bir tabla jemek getirir-ki öjle jemek dünja jüzünde daha görülmemiş ; çōžuk bunu jejñp sofrajê kaldêrtêr, lakin ažeba başka şeyler japa bilir-mi diye sevîñzlen meraklan ajnaja bir daha bakar, arab gene gelir emr et sultanêm der, çōžuk şurada bir saraj olsun dedikte birde bakar-ki koža bir saraj kurulmuş amma padişaharên sarajê okadar güzel olamaz, çōžuk jeneden saraj jêkêlsên der, saraj jêkêlêr. Ōlan eh bundan sōra işim ujdu, istedîmi japtêrêrêm diye kendi kendine sajêklamakta iken birde aklêna memleketinin padişahênên kêzê gelir, bu kêz öjle güzelmiş-ki dünjada eşi yok, dur şu arabdan şunu isteğim dejüp ajnaja bakar, arab geldikte çōžuk fêlan jerde bir saraj isterim, oraja fêlan padişahên kêzênê getirmeli beni-de oraja götürmeli der, çōžuk birde bakar-ki kendisi sōjledî jerde-ki sarajda, padişahên kêzê-da janênda. Bunlar bir birlerine sarmas dolaş, vakitlerini geçirmede olsunlar kêzên şah babasê kalkar

bakar-ki kézê jok, aman ne oldu ne bitti gibi ortalê aran-taran edeller bir türlü kézê bulamazlar. Padiša çar-çabuk memlekete tellallar saldêrup her-kim kézême bulur getirirse ona şu kadar dünjalêk veririm de je çârttêrêr, bütûn memlekette kimse kézê bulamaz.

Koža karênen biri padišahên janêna gidüp ben bulurum amma bana içi teneke kaplê bir büjüžek sandêk japtêrmalê, içine-de bir kaç günlük jeježêmi kojup beñnen beraber denize salê-verneli dedikte padiša aman japêlsên de je bujurur, sandê koža karênen istedünden eji japtêrarak getirirler, koža karê içine girüp jedek jemeklerini-de janêna alup sandê denize koju-verttirir. Sandêk denizin dalgasîle çalkalana çalkalana olanên oldū jere varêr, orasê bir ufak köj oldūndan bazi köjlüler balêk avlamak için deniz kêjêsêna toplanêrmêš, naslsa köjlülerden biri sandê görür, bu ne dir de je iplen kanža ilen sandê denizden alêrlar, içini açup bakarlar-ki bir koža karê, bu ne iş-tir sen kim sin, nerelerden düštün de je sorduklarênda karê-da benim düšmanlarêm böjle japtê, ilahi dilerim-ki iki gözžâ'zlarê çêksên, ah ben böjle olažak kadên dejldim amma böjle oldu gibi bir takem koža karê lalakalarê okujup ah evladlarêm savab-dêr buranên âsê kimse beni onun janêna götürün-de belki ažêr-da janêna alêr de je jalvarêr, herifler ne bilsinler koža karênen âlajup sêzlanmasêna aži-jarak šurada sarajên beji var-dêr, oraja gidersen belki bir iş bulursun de je karêja sarajê gösterirler. Kadên saraja varup kapuju çaldêkta kêz kim sin de je jokardan sorar, koža karê-da köjlülere japtê gibi sêzlanarak beni hizmetçilije alêrmêsênêz de je jalvarêr, o-da aksama beje danêšajêm-da o vakit, šindi bej avda dir, gelinžeje kadar sen orda dur bekle der amma koža karê kézê görür görmez bilir. Akšam olup bej gelir, kêz šöjle böjle bir fakir kadên var de je sôjler, o-da al içeri otursun der, kêz koža karê içeri alup kapu dibinde odanên birine oturtur; karê burada bir kaç gün kadar oturur, bakar-ki ne ašêclarê var ne işçileri lakin jemekleri her gün çêkijor, bu karêja merak olarak annamak için bir gün kêzên janêna gidüp senin burada japa-jalênêz žanên sêkêlmijor-mu, bari ben-de gelejim-de sizi ejlendiririm der, kêz beje danêšajêm-da o vakit alêrêm de je bejin gelmesine bakar, bej geldikte kêz izin ister, o-da pekî der, kêz bundan sôra gündüzleri bir odada otururlar. Bir gün gene

koža karē kēza žanēm sizin aščenēz iščiniz jok, bu jeježekleri kim getirijor der, kēz-da ben-de bilmijorum, bahajēm akšama beje sorajēm dejerek bej geldikte sorar, o-da göjnünde fenalēk olmadēndan kēza ajnajē gösterir. Ertesi gün kēz iši karēja sōjler, o-da arasēnē biraz so'uttuktan sōra kēza ā žanēm o bejin janēnda ničün durijor, siz alsanēz-da janēnēzda bulunsa olmaz-mē, belki bir gelen giden olur deje kēzēn zihnini čeler, kēz bejden ajnajē ister, bej-de verir. Koža karē ajnanēn jerini örenüp bir gün usullan ajnajē čalarak ičine bakar, arab čektēkta benimle hančmē fēlan jere götürmeli, bu sarajē-da kül edüp üstüne bejle kedisini oturtmalē, önüne-de biraz jemek brakmalē der, arab čabužak bu ikisini padisahēn sarajēna götürür, olanēn sarajēnē-da kül edüp kedisile kendisini oraja kor, önlerrine-de jalakla biraz jemek verir.

Zavallē čožuk bu iši gördükte kedisini jemejini alup bari memleketime gidejim-de belki kēzē gene bulurum dejerek jola düzülür. Nejse bu jürüje jürüje memleketine varēr amma ne kēlē kēlēk ne halē hal, bir gün saraja varup aščē bašēja beni jamaklē'a alērmēsēn deje jalvarēr, aščē-da ažižup gel burda otur amma kimseje görünme der. Čožuk az zaman uz zaman aščenēn janēnda oturup naslsa kēzēn orada oldūnu örenir, günlerde-de bir gün aščē biraz zastalanup šindi ne japajēm ažeba nasl etsem deje dūšünüp dururken olan gelüp usta bu gün sana ne oldu, bōjle kērēk-kērēk durijorsun dedikte aščē-da bu gün biraz tāflēm var jemeji nasl etsem deje dūšünijorum, olan usta sen kajgē etme bana nasl olažā'nē öret ben hepsini japar bitiririm, aščē-da čožu'a jemeji šōjle jap bōjle jap der, olan-da o gün jemeji japup padisahēn kēzēna gidežek jemek tablasēna jalaklan önünde kalmēš olan jemeji-de bir sahana kojup brakēr, sōra her jerin jemeklerini gönderir. Kēz kendi tablasē ičinde bu jemeji gördükte anlar-ki olan gelmiş, hemen aščē čā'rup senin janēnda kim var deje sorar, aščē kimse jok der, kēz jine sorar aščē jine jok der, üçünžü-de artēk saklamajup bōjle bōjle birini jamaklē'a aldēnē hem-de bu gün-kü jemeji onun japtēnē bildirir, kēz olanē kafesten gözüle-de gördükten sōra anlar-ki o-dur, dōru košup babasēna aščenēn janēnda šōjle bōjle biri var, bunu jokarē kēveži japsak daha eji olur gibi babasēndan olanēn jokarda kēvežilik etmesine izin alēr. Olan jokarda

kāvežilik etmekte kēz-da vakit buldukča ara sēra gelüp fis-kos ederek konuŝmakta olsunlar koža karē bunlarē görüp iŝi anlar, dur ben size bunun için-de jetiŝirim dejüp dōru padiŝaha varēr, kēzēn kāvežilen iŝi piŝirmiŝler, her gün kāve ožā'nda fēsēl-fēsēl ŝekerleŝijorlar deje sōjler, padiŝa-da ne demek bir kāveži benim kēzēmla bōjle iŝ etsin vurun bojnunu deje bujurur, ŝellatlar čožū alup vurmā götüreŝekleri vakit čožuk jalvarēr jakarēr, bunlar-da halēna aŝijarak gel-mel de-
iüp čožū alarak bir mārāja brakērlar.

Čožūn kedisi bir vakit kendinden ajrēlmadēndan mārada-da gene janēnda imiŝ, oraja gelen sēčanlarēn hepsini tutar öldürür, bir gün beŝ gün hasēlē orada ne kadar durdise hep ele gečirdi sēčanlarē sā brakmaz. Sēčanlarēn ŝahē bakar-ki askeri gittikče azalijor, bunu kim japijor deje araŝtērērlar, anlarlar-ki mārada-ki ōlanēn kedisinden dir, sēčan ŝahē ōlana gelüp aman bizi kurtar, askerlerim bütün kērēldē deje jalvarēr, ōlan-da kurtarērēm amma fēlan sarajda bir koža karēnēn ajna parčesi var-dēr, ejer onu bana čaldērup getirtirsēn der, sēčan ŝahē-da bütün sēčanlarē toplajup bu kadēnē içinizde tanijan var-mē deje sorar, topal sēčanēn biri jer öpüp ben tanēr hem her gün dolabēndan jemek čalarēm ajnasēnē-da jatērken baŝēnēn altēna kodūnu bir iki kerre delikten gördüm der, ŝah-da öjle ise gidüp bu ajneji čalarak bana getirmeli deje bujurdukta sēčan-da ben getiririm amma iki kiŝi daha isterim dejüp janēna iki sēčan duha alarak dōru saraja koža karēnēn odasēna giderler, delin birinden geže koža karēnēn jemek jedini gördüklerinde topal öbürlerine ŝindi biz-de biraz aŝērēr jeriz, ondan sōra karē ujudukta ben gider göjsüne oturup kujrūmu burnuna sokarēm, o sōra aksērarak baŝēnē kaldērēr, siz čabuk davranup jastēn altēndan ajneji kapmalē-sēnēz der. Uzatmajalēm bunlar biraz jemek aŝērüp karēnlarēnē ejiže dojururlar, koža karē-da jata'nda ujuja kalēr, topal bunu gördükte hajdē arkadaŝlar dejüp karēnēn janēna varērlar, topal usullan göjsüne čēkup kujrūnu burnunun deline sokar sokmaz koža karē bir aksērēk-tēr jakalar, karē hepŝi hepŝi deje aksērmada olsun sēčan kardaŝlar ajneji aŝērarak üçü birden ŝaha koŝup iletirler, ŝah ajneji ōlana verüp, o-da kedisini kojnuna kojup savuŝur. Biraz uzaklaŝtēkta ajneje bakup arab gelir emr et sultanēm der, ōlan-da bir kat

temiz urba bir kaç alaj atle asker ister, arab bunlarên hepsini getirir, olan kendi-de urbalarênê gejuþ bir ata binerek dõru saraja varer, padiþa bakar-ki sarajên etrafênê askerler kuþatmêþ, benim kimsejlen gougam yok, bu ne hal-dêr deje õteje berije bakarken karþusêna bir deli-kanle çêkarak jâ kêzênê verirsin jâ çajêr-çajêr bütûn memleketi jakarêm dedikte padiþa olanê sarajêna alup iþi anladêktan sõra hem kêzênê hem-de taýtênê verir. Olan kêrk gûn kêrk geþe dũn edũp mûradêna erer.

64.

Bir varmêþ bir jokmuþ evvel zamanda üç kêzle bir adamlan üç erkek çõzuklu bir baþka adam varmêþ, üç kêz babasê olan her gûn her kesten evvel þamije gidermiþ. Bir gûn üç olan babasê þamije gidũp üç kêz babasêna çolûn-çõþûn var-mê deje sormuþ, o-da üç kêzê var dedikte olan babasê õjle ise sen üç köpek babasê-sên demiþ ; bu lakêrdê adamþâ'zên jürejine derd olup evinde dũþünür dururmuþ-ki ben bu adama bir kötülük japmadan niçûn bana bõjle dedi, bõjûk kêzê babasênên bõjle dũþündünü görünþe baba ne dũþünijorsun deje sorar, babasê-da iþi anlattêkta kêz â o-da bir tasa-mê, ben sandê-m-ki babam beni koþaja vereþek-te hangê gûzele verejim deje dũþünijor, babasê hajdê jêkêl kaltak deje janêndan savar. Ertesi gûn babasênên dũþündünü ortanþa kêz görüp o-da ablasê gibi dejũp kovulur ; üçünþü gûnü en kûcükleri görerek kuzum baba üç gûn-dür seni bir kajgê içinde görijorum, kajgên ne dir der, babasê hajdê jêkêl ordan, abalarêna sõjledim ne oldu-da sana sõjlersem ne olaþak dedikte kêz þanêm baba belki ben bir çaresini bulurum ne olur bana-da sõjle der, herif iþi buna-da anladêr, kêz bak þu kajgê edũp dũþündün þeje, sen-de ona jarên gider üç katêr babasê der õdeþirsiniz, herif eji buldun aferim kêzê der, ertesi gûn erkenden þamije gidũp kêzênên sõjledi gibi o-da üç olan babasêna sõjler õdeþirler.

Bu burada kalsên gûnlerde bir gûn padiþa tellal bâ'rtêrê-ki Kirez bejin jüzünü kim çalup getirirse taýtême ona vereþê, bu Kirez bej dedikleri adam deniz ortasênda bir sarajên içinde oturijor amma o sarajên janêna sokulmak pek güç, onda olan jüzük ise dũn-jada bir tane oldũndan o iüzük kimde bulunursa pek bõjûk devletli

olur. Bu işi bütün memleket dujup her kes birer kerre gitmē çalē-
şērsa-da hiç biri o suju geçemez, bir gün üç olan babasē olan herif-te
o'ullarēnē gönderir, onlar-da gider boylarēnēn öltüsünü alup bir şey
japmadan dönerler; jine bir gün üç kēz babasē olan herifin büjük
kēzē babasēna baba bana bir at ver-de belki şu suju geçer giderim
der, babasē-da bu kadar jūt deli-kanlēlar gitti bir şey japamadē-da
sen-mi bežerežēn dedikte kēz belki ben bežeririm dejerek babasēnē
zorlajup bir at alarak üstüne binüp jola düşer. Babasē dur bakajēm
ben-de şu kēzēn ardēndan gidüp önüne čekajēm bakalēm ne japažak
deje kēzēn arkasēna taklaşup bir gizli jerde kēzēn önüne čekar, kēz
korkusundan atēnē döndürüp koşa koşa evine gelir; biraz sōra or-
tanža kēz bir kerre-de ben gidejim deje babasēna jëlēsmā başlar,
babasē büjük kēza ettini buna-da eder, bu-da ablasē gibi bojunun
öltüsünü alup döner gelir. Sēra en küçüje gelir, kēz babasēna ben-de
gidežēm dedikte babasē jékēl karşēmdan senden büjükləri gitti bişej
bežeremedi-de sen-mi bežerežēn der, kēz belki ben bežeririm ne
olur bir kerre-de ben gidejim dedikte babasē senin-de gözün kalma-
sēn der; bunun üzerine kēz güzel bir erkek urbasē gejjüp atēna biner,
lakin bu kēzēn gajet güzel evde besleme birde finosu varmēs, bu fino
lakērdē bildīnden bunu-da janēna alup jola düşer.

Bu gitmede olsun babasē-da kardaşlarēna japtē gibi bunun-da
önüne čekar, kēz hiç sajmajup pejjirini ilerü dōru sürer, babasē ko-
şarak ilerde bunu bir daha önler, bu jine atēnē sürer, üçünžü-de kēz
attan inüp ne istersin bakalēm, ben senden korkar boj-mē-jēm der,
babasē kendini bildirüp hajdē kēzēm Allah jardēmžēn olsun, sen bu
iş japažā benziyorsun dejüp kēzēndan ajrēlēr, kēz-da atēna binüp
sarajēn önünde-ki sujun janēna gelir; orada atēnē bir taşa bāljup
köpeji-de bekçi kojup kendisi joruldu de jerek şöjle bir parça ujkujı
varēr. Düşünde jeşil žübbeli jeşil sarēklē ak sakallē bir derviş gelüp
kēza sen bu işi bežerežēn amma peşin finonu saraja gönder, orada
bir büjük ā'ž var-dēr, o ā'žēn dalēndan bir ufak dejnek koparsēn, o
dejnej j atēna bindikten sōra pejjirine vurursan o suju geçer saraja
gidersin der, derviş kajb olur. Kēz ujanđēkta köpejine git sarajda
bir büjük ā'ž var-dēr, onun dalēndan bir ufak dejnek kopar-da kim-
seje göstermeden gel deje köpeje öredir, köpek kēzēn örettī gibi gidüp

dejneji keserek ā'zēna alup kēza getirir, kēz dejneji alup köpeji-de kužā'na alarak atēna binüp dejneji vurur, at sujun üstünde kajēk gibi jüzerek saraja varēr, dejneji atēn terkisine saklar, kendisi attan inüp baχčēji gezmē başlar.

Bu gezinirken penžereden Kirez bej görüp bizim sarajēmēzda kuş bile uçmazdē, bu herif nerden geldi dejerek ašā inüp kēza nerden gelüp nereje gidijorsun deje sorar, kēz-da ben bir tūžar-dēm mallarēmē χērsēzlar aldē, güčlen žanēmē kurtardēm buraja geldim dedikte Kirez bej bunu alup sarajēna čekarēr. Bu bir iki gün oturduktan sōra Kirez bej bunun erkeklinden šüphe ederek adēnē sorar, o-da Ali der, lakin Kirez bej bunun erkek oldūna hič ēnanmajup gider anasēna sōjler, anasē-da bu akşam gidüp baχčeden bir çok gül toplarsēn, bu gülleri kēzēn jatā'nēn altēna serüp sabālajēn gider güllere bakarsēn, ejer solmuş-sa kēz-dēr solmamēš-sa erkek-tir deje Kirez beje öretir; bunlar bōjle konuşurlarken fino-da kapu önünde dinlijormuş gelüp bir bir kēza anladēr, kēz-da köpeje der-ki jarēn sabā erkenden gelüp jata'mēn altēnda-ki gülleri al jerine baχčeden tazesini kopar, Kirez bej anasēnēn örettī gibi o akşam kēzēn jatā'nēn altēna bir çok gül kor, kēz jatup sabā oldukta köpek kēzē kaldērüp gülleri dejiştirir, solan gülleri-de kimse görmeden baχčenin bir köşesine gömer. Kirez bej kalktēkta birde bakar-ki güller kojđū gibi tam-taze ise-de erkek oldūna ēnanmaz, Kirez bejin bunun üstüne dūşmesi kēz gajet güzel oldūndan ašik olmuş-ta kēz-sa šunu alērēm deje imiř, Kirez bej anasēna gidüp güllerin tam-taze oldūnu sōjler, anasē-da hič ölüm buraja kēz gele bilir-mi dedikte Kirez bej-de :

Ali gözü kēz gözü
jaktē jandērdē bizi
parma'e jüzük jeri
kolu bilezik jeri
vallā anam kēz-dēr kēz — der,

lakin Kirez bej odadan çekup anasēnēn janēna gittikte kēz git dinne deje finoju göndermiş, fino jine kapunun önünden bunlarē sesler, Kirez bejin anasē der-ki bu sefer fēlan odaja bir çok erkek urbasēlen gajet süslü kadēn urbasē koj, Ali-de alup gezdirmek ičün oraja götür,

ejer kadēn urbasēna bakarsa bil-ki kēz-dēr, jok erkek urbasēna bakarsa bil-ki erkek-tir, fino čabužažék gelüp iši kēza sōjler. Uzatmajalēm Kirez bej odanēn bir kōšesine inžilen elmazlan bezenmiš bir čok kadēn urbasē bir kōšesine-de bajā erkek urbasē kojup kēzē gezdirmē gōtürür, kēz odaja girdikte en evvel erkek urbalareñē sejr eder, Kirez bej žanēm bunlara bak-sana ne kadar güzel der, kēz-da güzel amma benim işime jaramaz-ki, onlar kadēn iši dedikte Kirez beji odadan čekup jine anasēnēn janēna gittikte, fino-da arkasēndan seslemē gider. Kirez bej bunu-da anasēna anladup jine :

Ali gözü kēz gözü
jaktē jandērdē bizi
parma'e jüzük jeri
kolu bilezik jeri
vallā anam kēz-dēr kēz — der ;

anasē bu kerre-de elmaz inžī baχčesine gōtür, ejer inžileri toplamā el uzadērsa bil-ki kēz, jōk uzatmazsa olan-dēr der, köpek gelüp kēza sōjler. Kirez bej anasēnēn janēndan čekup kēza hajdē gidelim-de baχčeji gezelim dedikte kēz gidelim dejüp baχčeje čekarlar, kēz baχčede gezer amma inžilerlen elmazlara jan gözlen bile bakmaz, Kirez bej bak ne güzel elmaz inžī var, biraz toplasan-da bir tespih gibi bir šej japsan olmaz-mē dedikte kēz adam sen-de hič erkeje inžiden tespih jakēšēr-mē, adama gülerler der ; bej kēzē alup saraja girer, bej jine anasēnēn janēna gider köpek-te arkasēna dūšer, Kirez bej jine :

Ali gözü kēz gözü
jaktē jandērdē bizi
parma'e jüzük jeri
kolu bilezik jeri
vallā anam kēz-dēr kēz —

dedikte anasē artēk ben seni ēnandēramīžām, bari hamama gōtür-de kēz-mē olan-mē o vakit anlarsēn der. Köpek jine gelüp iši anladēr, bej čekup kēzē hamama čā'rēr, kēz pekī dejüp hamama giderler, hamamda bej sojunup jüzünü rafa kojarak ičeri girer, kēz arkasēndan kapuju kitlejüp jüzü alēr duvara-da :

Jaz geldim güz gidijorum
 olan geldim kēz gidijorum
 gözüñ kör olsun Kirez bej
 jüzünü aldēm gidijorum — deje

jazup atēna binerek dejneji-de vurarak suju atlar beri jakaja ge-
 çer. Bu evine gitmede olsun Kirez bej bir sāt iki sāt üç sāt ha-
 mamda bekler gelen jok, dēšarē čēkmā istedikte bakar-ki kapu kitli,
 kapuju kērup dēšarē čēkar urbalarēñē gejdikten sōra jüzünü arar-ki
 jüzük jok, birde duvarda jazelē bejti görür, jā dur ben-de sana bir
 iş edejim-ki gözümün kör oldūnu anladajēm der, hamamdan čēkup
 işi anasēna anladēr ; bunlar kēzē oraja getirmenin čaresini düşün-
 mede olsunlar biz gelelim kēza.

Kēz dönüp evine geldikte jüzü babasēna verir, babasē-da alup
 dōru padišaha gider, jüzü padišaha verdikte o-da herifi kendine vezir
 eder ; aradan biraz gečtikten sōra vezir üç olan babasēna rast gelir,
 herife der-ki bir vakit benimle üç köpek babasē deje ejlenijordun, šte
 o bejenmedin köpek gitti jüzü getirdi dejüp herifi utandērēr. Bu bu-
 rada dursun Kirez bej bir büjüzü žadē bulup bir çok para vererek
 git fēlan kēzē bul, küpüne koj bana getir der, koža karē küpüne bir
 kamčē vurup bir geže kēzē ujurken jatā'ndan kapup bejin sarajēna
 getirir, kēz saraja geldikte bej kēzēñ kojnuna girüp sabahadek jatar-
 lar. Sabālajēñ kēz ujandēkta bir-de ne baksēñ bejin sarajēnda ken-
 diside kojnunda, hemen kalkup aman ben ettim sen etme deje jalva-
 rēr, sōra bej kēzēñ babasēñē čā'rup kērk gün kērk geže dūñ ederek
 kēzē alēr.

65.

Bir varmēš bir jokmuš bir kadēñēñ üç ōlu ile bir kēzē varmēš,
 o'ullarēndan en küčü biraz sarsakče olup bütün gün kül ičinde juvar-
 lanēr dururmuš. Günlerde bir gün iki büjük kardašlar çift sürmē
 gidežēnden analarēna öjlen üstü kēz-kardašēmēzla bize jeježek gön-
 der dedikte anasē-da gönderejim amma sōra čožuk jolu kajb eder-de
 devin janēna gider, dev-de jutar der ; mejerse onlarēñ bulundū jere
 jakēñ üç pečeli bir dev varmēš, bu dev oralardan kuš bile uçurmajup

jutarměš. Kardašlarê kēza jolu ôretüp işlerine giderler, az işlerler êok işlerler öjlen üstü olur, kēz-kardašlarêne beklerler, kēz-kardašise anasēndan jeježek alup jola êekar, naslsa jolu šašêrup devin oldū tarafa dōrulus ; gide gide üc bašlê bir dev anasēna rast gelir, dev anasê bunu gördükte ā kēzēm senin burda işin ne, hajdê seni evime götürejim, zere benim üc ölüm var-dêr, šindi gelirler seni burda görürlerse jutarlar jazêk olur fêlan dejerek kēzê kandêrup evine götürür. Dev in kožasê üc peçeli-de uzaktan sejr edermiš, kēzēn geldēni görünže bir jere saklanup karēsê geldikte usullan der-ki sen buna atesê jaktêrup üflet ben onu jutarēm ; uzatmajalēm dev anasê kēzê alup ožak bašēna götürür, kēza karnēn až-dêr sen šu atesē üfle-de ben-de hamur jūrajēm der, kēz ožā üflemekte olsun üc peçeli gelüp arkasēndan kēzê jutar.

Bu burada kalsēn biz gelelim čožuklara. Čožuklar bekleje bekleje öjlen olur ikindi olur, hala jemek geležek, akšam olduktā evlerine döner giderler ; eve vardêkta neje jemek göndermedin deje analarēna sōjlenirler, analarê-da gönderdim gelmedi-mi dejinže anarlar-ki kēz jolu kajb edüp devin janēna gitti. Būjūk kardaš ajā kalkup ben gider bulurum deje jola êekar ; vara vara bir fêrēna varêr, oradan-da bir jolžu gečijormuš, jolžu nereje gidijorsun deje čožu'a sorar, čožuk-ta işi bir bir anladêr, jolžu sen ne vakit bu fêrēnēn ekmejini jersen, o vakit o devi öldürürsün der ; čožuk onu jemēžek ne var de-jerek jemē bašlar, bir tane jedikte aman patlijažām dejerek brakup gider ; git git bir būjūk kazana rast gelir, birde bakar-ki içi šarab dolu, buna bakarken bir jolžu gelüp nereje gidijorsun deje sorar, öbür jolžuja anlattē gibi buna-da işi anladêr, jolžu-da ejer bu kazana- nēn içinde-ki šarabê içüp bitire bilirsēn devi öldürürsün der savušur, čožuk ondan ne olur dejerek bir iki judum içtikte jine aman patlija-žām deje brakup kaçar. Vara vara bir jolun ā'zēnda iki köprüje rast gelir-ki biri demirden biri ā'ždan, köprünün öbür bašēnda-da biri ažê biri tatlê iki tane-de elma ā'žê varmēs ; bu jolun ā'zēna geldikte üc peçeli görüp karēsēna šuna bak bakalēm, ā'ž köprüden-mi gečežek demir köprüden-mi ažê elmadan-mê jeježek tatlê elmadan-mê der, čožuk ā'ž köprü kērêlêr dejerek demir köprüden gečer, elma ā'žlarēnēn janēna geldikte bunlar daha olmamēs-têr dejerek ažê

elmalarê brakup tatlê elmajê jer. Dev anasê bunu oldū gibi üç peçelije söjler, üç peçeli karêşena bu gün-de işimiz uşgun dejüp karêşena git çabuk jakala, buna-da kêza ettin gibi jap der, dev anasê kalkup olanên janêna gidüp nereden gelüp nereje gidijorsun deje sorar, olan-da işi anladêr, dev anasê onun jerini ben bilijorum gel benimle-de sana öretejim dejerek evine götürür, haselê kêza etti gibi buna-da oşak üfletüp üç peçelije jutturur ; gelelim şindi beri jana.

Bunlar bir gün iki gün beklerler-ki gelsinler hiç birinden bişej çekmaz, ortanşa kardaşê varajem birde ben gidejim dejerek bu-da jola çekar ; gide gide kardaşenên gördü fêrena jolşulara köprülere aşlara rast gelüp bu-da kardaşenên geçti köprüden geçüp jedi elmadan jejüp devanasena kavuşup kardaşê gibi üç peçelinin karnena kismet olur. Nöbet küçük olan gelir, beklerler-ki gelsinler, kimsenin gelmedini görünşe küçük olan ben gider onların hepsini kurtarêrem der ; anasê aman ölüm üç çoşüm gitti söra seni-de elden kaçêrmajalem deje alê komak isterse-de çoşuk ille gidüp bulaşam dejerek çekar. Olan deşarê çekup küllerini silkindikte bir rüzgar kopup nekadar çiftçiler varsa sabanlarênê brakup kaçarlar, olan gidüp nekadar saban demiri varsa toplajup bir demirşije götürür, demirşije bunlardan bana gajet büyük bir gürz japmalê-sên amma o gürzü havaja atup parmâ'mên üstüne düşürdüimde kêrelmamalê der ; kesa keselim demirşi buna bir gürz japup bu-da gürzü havaja atup altêna parmâ'ne tutar, gürz bunun parmâ'na düşer düşmez parça parça olur. Olan bu gürz olmadê dejerek gidüp bir daha küle bulanup silkinir, bu kerre-de çiftçiler kaçup olan jine saban demirlerini toplajup öbür demirlerle birleştirerek bir gürz daha eşmarlar, bu gürzü havaja attêkta parmâ'nên üstüne düşüp kêrelmaz, eh bu bir parça eji olmuş dejerek gürzü alup jola düşer.

Vara vara kardaşlarênên uradê fêrena varêr, fêrenên önünde kardaşlarênên görüştü jolşuju görüp selamlaşêrlar, jolşu eder-ki nerden gelüp nereje gidersin, çoşuk oldū gibi bir bir anladup şindi devi öldürmê gidijorum der, herif sen o devi öldürürsün amma şu bir fêren ekmeji jejüp ilerde-de bir koşa kazan şarab var-dêr onu-da içersen belki devi öldürürsün der, çoşuk adam güc olan onlar olsun jerim-de içirim-de dejerek fêrenên ekmeçlerini jemê başlar,

jeje jeje fêrenên somunlarênê bitirüp şarab kazanêna dōru gider, onu-da içüp bitirir ; ordan-da gide gide iki tane köprüje rast gelir, birde bakar-ki köprünün biri tahtadan biri demirden ; hangêsendan geçejim deje düşünürken üç peçeli uzaktan bunu görür, karêsêna bu gün-de kismet cêktê, köprünün başênda biri dolaşijor, şuna ejiže bak, hangê köprüden geçüp hangê elmadan jejezek der ; karêsê olanê gözetlemede olsun, olan-da adam demir köprüden kim olsa geçer jütlük tahta köprüden geçmek-tir, ben ise koşa bir üç peçeli devi öldürmê gidijorum bøjle ufažêk-tefežik šejlerden korkarsam hiç gitmemeli-jim dejüp tahta köprüjü geçer, birde bakar-ki köprünün dibinde iki elma a'žê, birine bakar gajet olmuş, adam olmuş elmaji herkes jer, marifet hamênê jemeli-dir dejerek ažê elmadan jer. Dev-anasê bunlarê gördükte üç peçeliye anladêr, üç peçeli-de zijadesüle korkup aman bu öjle ateš üfletmejilen öležek bojlardan dejl, sen benim gürzü hazêr-la-da onunla hakkêndan gelejim dejüp karêsêna gürzünü hazêr-ladêr, olan uzaktan üç peçeliji görüp janêna vararak selam verir, dev-de selam alup der-ki ejer selam vermejejdin šindi seni jer bitirirdim, olan-da sen-de selamême almajajdên bir gürzde žanênê cêkarêrdêm dedikte dev kêzup vaj sen okadar jüt-mi-sin-ki bir gürzde benim žanême cêkarasên der, olan-da evet ben öjle jüt-im der. Bunun üzerine dev jüt-sen šte er mejdanê vur bakajêm dedikte olan evvela ben sana gürz vurmâ utanêrêm, jüt-sen sen vur der, dev uzaktan buna dōru bir hamle edüp bir gürz atar, olan gürzün altêna serçe parmā'nê tutup gürz parça parça olur ; nöbet olana gelir, olan-dêr deve bir gürz indirdikte devin žanê burnundan cêkarak jüt-sen bir daha vur bakajêm der, olan iki kerre vurmak bana jakêšmaz, anam beni bir kerre do'urdu dejüp brakêr, dev-de zêbarêr kalêr. Olan devin karêsênê bulup onu-da kožasêna arkadaš gönderir, sōra devin karnênê jarup iki kardašüle bir kêz-kardašênê cêkarup memleketlerine dönerler.

Jarê jola geldikte olanên kardašlarê devin karnênda zijadesüle susadêklarêndan su isterler, olan-da šurada bir kuju var-dêr, gidelim ordan biraz su cêkara bilirsek içelim dejerek kujuja dōru giderler ; kujunun janêna vardêklarênda bellerinden kušaklarênê cêkarup biri birine eklejerek su cêkarmak için büjüik kardašlarênê

aşā salderêrlar, kardaşê kujunun jarêşena vardêkta aman janijorum beni jokarê çekarên deje bā'rêr, kardaşlarê-da bunu çeküp ortanża kardaşê salarlar, bu-da büyük kardaşê gibi jarê jola vardêkta aman janijorum deje bā'rmā başlar, bunu-da çekerler. Sêra en küçük olana gelir; olan kardaşlarêna der-ki ben ölüjorum deje bile bā'rsam siz jine çekmejüp vire aşā brakên der, bunlar-dêr çożū aşā sallarlar, çożuk jarê jola vardêkta aman-maman derse-de kardaşlarê kulak asmaşup vire aşā sallandêrêr. Çożuk kujunun dibine vardêkta bir oda görür, içeri girer-ki ne baksên afet gibi üç kêz oturijor, kêzlar bunu gördükte aman sen buraja nasl geldin, burada bir dev var-dêr, o dev seni görürse jer bitirir derler, olan ben-de onun için geldim, o devin odasê nere-dir, bana gösterin dedikte kêzlar aman gençlîn var sana jazêk olur, gel sen bu sevdadan vaz ge-*te* nerden geldîsen oraja git deje zorlarlar, olan ajak basup ille ben o devî görmeli-jim dedikte kêzlar devin odasênê gösterir, olan odadan içeri girüp dev bunu gördükte sen ne kişi-sin-ki korkmadan buraja geldin der, olan-da ben ol er kişi-jim-ki korkmadan buraja seni öldürmê geldim dedikte dev kêzup hemen gürzünü alup ajā kalkar, olan jît-sen vur bakajêm der, dev gürzü kaldêrup buna dōru attêkta olan hemen gürzü kavrajup geri atar, gürz geri atêldêkta devin bejnine gelüp dev zêbarêr kalêr. Kêzlar devin öldünü gördükte olanên alnêndan öperek jedi sene-dir bizi bu dev jesir etmişti, şindi bizi sen kurtardên biz senin-iz derler, olan-da bunlarê alup bir testi-de su isteşüp kujunun başêna gelirlir, kêzlara der-ki kangênêz büyük hangênêz ortanża hangênêz küçük, kêzlar-da šte fêlanêmêz büyük fêlanêmêz ortanża fêlanêmêz küçük dediklerinde olan birde bakar-ki en küçük olan hepsinden güzel, šte sen hepsinin küçü oldün gibi ben-de kardaşlarêmên hepsinin küçü-jüm, onun için sen benim-sin der, öbür kêzlara-da şurda kujunun üstünde iki erkek kardaşêmla bir kêz-kardaşêm var-dêr, sizi jokarê jollajajêm ben-de gelirim dejerek bu iki kêzê bir testi su ile kardaşlarêna jokarê çektirtir; sêra küçük kêza gelir. Olan küçük kêza peşin sen çek der, kêz hajr ben çêkarsam sōra en güzelini kendine ajêrmêş-ta en çirkinini bize göndermiş deje sōra seni kujuda brakêrlar der, olan ben nasl olsa çêkar seni bulurum evvela sen çek deje kêzê jollamak ister, kêz herne kadar sen çek deje zorlarsa-da olanên bir türlü gönlünü japa-

majarak en sōra kojnundan bir kutu čekarup ōlana vererek ne vakit bašēn sēkēntēja gelirse bu kutuju ač içinde bir čakmak tašē var-dēr o tašē čak sana bir arab čekar-ki bu araba ne dersen japar, hem-de šajet seni kardašlarēn burda brakažak olursa ašāda bir havuz var-dēr, o havuza her gün biri bejaz biri sijā iki kojun gelir, ejer o kojunlarēn bejazēnēn üstüne atlarsan jedi kat jerin dibine atar deje uzun uzadēja anladēr. Ondan sōra ōlan kēzē jokarē čekirttir, kēzēn anladē gibi kardašlarē onu gördükte vaj köftehor vaj, en güzelini kendine ajērmēš-ta čirkinlerini bize göndermiš dejerek kēzup kēzlarē alēnža savušup evlerine jollanērlar ; biz gelelim kujuda-ki ōlana.

Kujuda-ki ōlan bakar-ki kardašlarē kēzlarē alup savušmuşlar, ordan dönüp havuz bašēna gelir, biraz havuz bašēnda durduktan sōra birde bakar-ki kēzēn dedī gibi biri sijā biri bejaz iki kojun bir birlerēle ojnašijorlar, ōlan birden bire bejazēn üstüne atlažēm derken sijā kojunun üstüne atlar, kojun bunu tuttūnnan jedi kat jerin dibine atar, ōlan birde ne görsün kendini bir su kenarēnda görür, ōlan burada jalēnēz bašēma durmak olmaz dejerek žebinden kutuju čekarup čakmā eline alup dur bakalēm šu ne imiš deje čakar, birde bakar-ki karšusēnda bir dudā'ē jerde bir duda'ē gökte koža bir arab, araba der-ki čabuk bana bir iškembe ile bir eski esbab getir der, arab gidüp ōlana bir kat eski esbabra bir iškembe getirir, ōlan iškembeji bašēna esbablarē sērtēna gijerek, memleketin içine dōru gider, bir turšužu dükjanēna varup turšužuja beni čēraklē'a alērmēsēn fēlan der, turšužu-da pekī fēlan dejüp bunu janēna čēraklē'a alēr.

Bu bir hajlē zaman turšužunun janēnda čēraklēk eder, bir gün bakar-ki ortalēkta bir kijamet tellallar sokakta avazē čēktē kadar bārijor ; čožuk bu ne dir deje ustasēna sorar, ustasē-da bu memleketin sujuna bir dev dadanmēš-tēr, bu dev senede bir gün memleketi su verir, o-da deve bir kēz verilirse, šindi sēra padišahēn kēzēna geldi, čünkü her sene deve birer kēz verile verile memleketimizde kēz bitti, bu tellallar bārijor-ki ejer bu devi kim öldürür-de kēzē kurta-rērsa padiša kēzē ona verdikten baška daha herne dileji varsa japažak deje bārijor. Ōlan bunu işidir işitmez hemen dükjandan savušup bir gizli jere giderek čakmā čakup araba čabuk bana bir kat temiz urba ile bir kalkan birde gürz getir der, arab-da baš üstüne dejüp

giderek gürz ile kalkanê urbalarê çožu'a getirir ; çožuk bunlarê alup dōru saraja giderek devi ben öldürežēm der, padiša-da olum sen bir genç deli-kanlê-sên, onunla niže jïtler tepisti-de hiç biri jenediler, sen ise daha çožuk-sun jazêk-têr, sōra hem kendi žanêna-da kējmeš olursun dedikte olan öjle niže devler öldürmüšüm, šindi bir devden-mi çekinežēm, siz hiç kajgê etmejin, ben hem kēzēnēzē kurtarêr hem de devi zēbartêrēm der. Bunun üzerine padiša belki bu çožū bize Allah gönderdi deje kēzēnē süslejüp veda edüp olana vererek al git Allah işinizi rast getirsin dejüp janlarêna-da bir çok asker katup gönderir ; olan kēzē askerleri alup devin alê kodū sujun başēna giderler, olan kēza ben pek jorgun-um, šurada biraz ujujajēm-da dev gelirken sen beni ujanđêr dejerek kēzēn dizine jatar. Őlan bir hajlê ujuduktan sōra kēz uzaktan devin köpürerek geldini görünže olanê ujanđermā kējamajup ažēsēndan gözlerinin jašê olanēn jüzüne dam-lar, olan jüzünde so'uk bir šejler oldūnu dujunža birden bire kalkup ne o deje sorar, kēz-da bir ah edüp devin gelmekte oldūnu sōjler ; çožuk bunu dujunža bir eline kalkanēnê bir eline-de gürzünü alup o güzel urbalarēle aslan gibi göjüs gererek deve karšu çekar. Dev olanê gördükte kismetimiz birken bu sene iki oldu deje sevine sevine dišle-rini-de gēžêrdata-vēžêrdata gelir, olan jït-sen at gürzünü bakajēm der, dev gülererek bunun üstüne bir gürz atar, olan gürzü altēna par-mā'nê tutup devin gürzünü tuzlan buz eder. Sēra šindi olana gelüp olan-da buna bir gürz indirir amma dev-de nerden geldini bilemejüp geberir kalêr , bunun üzerine askerlerle kēz košup babasēna dev öldür-rüldü deje müždeje gider, babasēna müždeledikte babasê zijadesile se-vinüp üç gün üç geže šenlik ettirir, dördünžü günü olana olum kēzēm senin dir, bundan baška dile benden ne dilersen dedikte olan salē-nēzdan baška hiç bir šej istemem der, padiša-da öjle ise dūne başla-jalēm-da kēzēmê al dedikte çožuk kēzēnê alêrēm amma benim bir tane daha sevgilim var dūnja jüzünde dir, ben gider onu g tiririm beni jedi seneje kadar beklejiniz gelirim kēzēnēzē alêrēm, gılemezsem duadan onutmajēnēz dejüp kēzla padišaha vedalašarak jola dūšer.

Az gider uz gider geže gider gündüz gider, bajêr teper dūz gider, birde arkasēna bakar-ki bir çuvaldēz jer gitmiš ; uzatmajalēm bu çožuk vara vara bir ulu ā'žā rast gelir, birde bakar-ki ā'žēn etra-

fëna koža bir jëian sarëlmëš jokarë dõru čekijor, jokarda-da bir çok kuš jaurusu bulundundan onlar-da korkusundan çërpëšijorlar, olan bunlarë bõjle gördükte jëlana bir gürz vurup jëlanë öldürür, kendisi-de jol jürümeden gajet joruldundan šurada biraz ujku kestim deje ā'ža dajanup jatar.

Bu ujumakta olsun kušlarën anasë gelüp ā'žën altënda birinin jattëne gördükte öldürmek için üzerine atëlmak ister, çünkü her sene bu kušun jaurularëne o ölen jëlan gelüp jermiš, kuš jaurularëme öldüren bu-dur deje onu-da paralamak istedi sërada kušun jaurularë kalkup bu bizi ölümden kurtardë bizi öldürmë gelen jëlanë-da öldürdü, aman buna ilišme deje analarëna hajkërërlar, analarë-da iši anladëkta olanën jüzüne güneš vurmasën deje üstüne dõru kanadëne uzadup ujanmasëne bekler. Olan hajlëdan hajlëja ujuduktan sõra birde gözünü açar, bakar-ki ne baksën bašë użunda koža bir kuš kanadile kendini gölgelijor, olan kalktëkta kuš sen benim jaurularëme ölümden kurtardën, šindi benden ne dilersen dile dedikte olan-da beni dünja jüzüne çekarup indirmeklëni dilerim der, kuš-ta çekarërem lakin kërkkantar et kërkkantar su olmalë-ki gak dedikë et gëkk dedikë su vermeli-sin, ol vakit seni dünja jüzüne çekarë indiririm dedikte olan hemen žebinden kutuju çekarup čakmā çakar, araba çabuk bana kërkkantar etle kërkkantar su getir der, arab olanën istediklerini getirüp olan-da kuša gösterir, kuš-ta kanadëmën altëna gir bakajëm dejerek çõžü kanadënen altëna alër, kuš uçarken gak dedikë olan ā'žëna eti takëštërër, gëkk dedikë suju verir. Uzatmajalëm bõjleže olanë dünja jüzüne çekarë, olan kušun kanadëndan çekup kuša sen beni üç gün burada bekle dejerek olan kušun janëndan savušur gider ; bir gizli jere gidüp žebinden čakma'ë çekarup çakar, arab çektëkta araba sen fëlan eve git, orada üç kadën var-dër, o kadënlarën en küçüme benim tëlësëmëmë verdim kimse geldi jarën akšam seni gelüp her kes ujurken alup gidežek de der, arab o akšam dõru bunlarën evine gidüp geže jarëse küçük këze ujadërup iši anladër, këz pekë dejüp ertesi gün güzelže süslenüp geže kendi odasëna çekilerek olanën gelmesine geže jarëse oldukta olan gelüp këze alër, dõru kušun janëna gelirler. Kuš jine kërkkantar etlen kërkkantar su istedikte olan jine arabë çā'rup getirtir, këz kušun

bir kanadēna ōlan-da bir kanadēna girerek eski jerlerine dōru jollanērlar, tamam-dēr bunlar geldikleri jere jaklaštēklarēnda bu kerre kuşun kanadēnda iki kişi bulundūndan biraz zijadeže davranup et biter, sōra kuş gak dedikte ōlan et bulamajup baḡā'nēn kaba etinden kesüp kuşun ā'zēna tēkar, kuş bunu ā'zēna aldēkta anlar-ki adam eti dir, jemejüp dilinin altēnda saklar, jerlerine varērlar, ōlannan kēz kuşun kanadē altēndan čēktēklarēnda kuş ōlana hajdē jürü bakajēm der, ōlan-da ben azḡēk dinlenüp-te öjle gideḡēm, sen var işine git dedikte kuş haj külhane haj dejerek dilinin altēndan eti čēkarup ōlanēn baḡa'e eskiden eji olur, ondan sōra kēzlan ōlan dōru padišahēn sarajēna giderler, ōlan padišahēn janēna girüp sevgilimi getirdim dejerek işi anladēr, sōra padiša bunlara kērk gün kērk geḡe dün japup hem kēzēnē hem-de o sevgilisini ōlana verir.

66.

Evvel zamanda bir padiša varmēš, bunun dūnjada hič čoḡū olmadēndan günlerde bir gün lalasīle gezmē čēkarlar. Gide gide bir büjüük dere bašēna varērlar, lala gel biraz šurada oturalēm dereji sejr edelim dejerek otururlar; biraz vakit gečer, derenin içi karēšarak bir kērpač vurulur, ješil urbalē ak sakallē bir derviš čēkar, padiša vezirīle čok korkarlar, olduklarē jerden kēmēldamajarak kalērlar, derviš selam verüp padišahēm burada ne gezijorsun deje sorar, o-da selamēnē alup sen benim padiša oldūmu neden bildin dejinže o-da kijafetinizden anladēm, padiša öjle ise benim buraja ne içün geldimi-de bilirsin dedikte derviš padišaha vezirine birer elma verüp bunlarē sarajēnēza vardēkta jarēsēnē sultanlarēnēza jarēsēnē-da kendiniz jejiniz, kabuklarēnē-da sizin kēsrā jedirüp ben gelmejinže do'an čoḡuklarēn adlarēnē kojmajēnēz der jine dereje girer. Padiša vezirīle kalkup sarajēna gelir, dervišin sōjledī gibi elmalarē jerler, kabuklarēnē-da kēsrā verirler, vakitleri gelüp ikisinin karēlarē-da birer ōlan do'urur, kēsrak-ta bir taj do'urarak padiša čok sevinüp bir takēm kullarēnē hapēsta olan adamlarēnē salē verir; uzatmajalēm masallarda tez gelir, bunlarē büjüdüp mektebe verirler, okudup jazdērup her šeji öredirler, čoḡuklar onüč ondört jašēna girer.

Padišahēn ōlu bir geḡe ujurken dūšünde o elmajē veren derviš

gelüp Ünimaçin padişahênên kězênê olana göstererek onun aşkêna bir dolu şam verüp kajb olur, olan ujkusundan ujanênza kendisini ask ateşi bürüjerek durup oturamaz olur, o gün akşama kadar odasından dēşarê çekmaz, padişa-da vaj evladēm çasta-mê-dêr ne dir dejinže vezirleri efendim dünjada bir çöžünuz oldu, bu ana kadar adênê kojmadênêz, kim bilir šezade bunun için merak-mi edijor, joksa bir başka derdi-mi var-dêr, hajdên toplanup çöžü getirtüp adênê kojalem dejinže padişa šezadeji cā'rtêr, adênê kojmak istediklerinde birde derviş čeka gelir, šezadenin adê Bejbörek kēsraktan do'an tajêu adê Rengiboz olsun deje sōjlejüp kajb olur gider. Šindi padişa sevinerek oluna biraz teselli jolunda lakêrdêlar edüp olum šte adên-da belli dir, sakên bunun için merak ettinse šte onu-da bildik, šinden sōra her gün gezüp jürümekle ejlenüp hiç bir šeje keder etmemeli-sin derse-de olanên aklê fikri kězên hajalênda olup babasênên sōjledî lakêrdêlarê hiç ištmedi bile, olan jine odasêna gider. Oradan bir kaç gün geçüp olan ejiže çastalanêr, padişa olunun odasından çekmadênê görüp bu ne išt-tir ažeba olum sana ne oldu deje sorar, olan-da šah baba bana dūšümde bir derviş Ünimaçin padişahênên kězênê gösterdi, ben-de ona aşik oldum dejinže padişa ejvā olum o dedîn kězên babasê çok zalim bir herif-tir, kězênê herkim istedise onun bojnunu vurup öldürdü, gel bundan vaz geç sen o kězê alamazsên derse-de olan jok babažēm ben gidüp elbet alažām jahod o jolda öležēm dejüp izin vermesini ister, padişa başa čekamajup hajdê olum Allah jolunu açêk etsin dejinže olan šah baba benim tajêmê-da veresiniz ben onsuz gitmem dedikte padişa Rengibozu ahêrdan čekardup hazêrladêr; olan biraz öte beri alup hejbesine kor, Rengiboza bininže šezadem kapa gözünü der, olan gözünü kapar, aç gözünü dedikte bakar-ki bir bñjük çajêrda kendini görür.

Ölan tajê çajêra salê verüp kendi-de çajêra jatar ujur, mejerse o derviş kēza-da olanê dūšünde gösterüp kēz-da olanên ask atešile her gün janup tutušurmuš, padişa-da kězênên ne oldūnu anlamajarak sarajda her nereji žanê isterse gezsın sejr etsin deje izin vermiş imiş, kēz-da bir gün penžereden çajêra bakarken uzaktan olanên jattêne görüp dišer bajêlêr, babasê-da kězênên ne halda oldūnu görmek

icün her vakit janëna gelüp gidermiş, birde kěz bajëlup jatërken babasê gelüp görür. Birde çajëra baktëkta òlanê görüp vaj bu nasl adam-dër-ki benim çajërema girmiş, elbet bu kěz-da onu görmüş-te bajëlmës dejerek kězê ajëldup ne oldünü sorar, kěz-da bilmem baba-žëm bir fenalik geldi-de bajëldëm, ne oldünü ben-de bilmejorum demesile padiša adamlar gönderüp òlanê getirdir zindana attërër, kěz bunu işidinže bütün-bütün askê žošarsa-da kimseje bildirmez. Babasê bir gün gezmê čëkar, kěz-da zindanën janëna gidüp gezerken zindanzëlar-da bu òlana türkü söjledüp ejlenirlermiş, kěz zindanzëja žaber gönderüp o türkü čā'ran adamé bana čā'rën dedikte zindanzëlar korkarak gördün-mü türkü čā'rërken sultan hanëm işitti, šindi seni-de bizi-de öldürežek de je òlanê kęza getirirler, kěz zindanzëlara hajdê siz gidin dedikte òlanën belinden bir ip bālajarak sarajdan ašā sarkëdër, hajdê git akšamdan sōra gel birlikte kačalëm der, òlan gidüp Rengiboza bir kerre hajkërër, taj bunun janëna gelüp üzerine biner, akšam olunža sarajën penžeresi altëna gelir kězê bekler, kěz-da òlanën geldini görünže hemen kimse dujmadan ašā inüp òlan kězê kužā'na alarak Rengiboz kapajën gözlerinizi açënöz gözlerinizi dedikte bakarlar-ki òlanën šehrine gelmişler, dōru saraja giderler, padiša bunlarê görünže çok sevinir dūn japmā kalkarlar.

Dūn olmada olsun šezade bir gün šeherde gezerken bir këveje gider, bir çok deli-kanlëlarën ālajup ah ettiklerini görünže aslënë sorar, onlar-da jëlan padišahën bir güzel kězê var-dër, jedi bašlê ežderha onu kapup götürmüş-tür, biz-de onun derdi askëndan ālašë-rëz, bunža jëldan berü o ežderha ile çok ūraštek ise-de čo'umuzu öldürdü, bir türlü o kězê elinden alamadëk dejinže òlan dōru babasëna gelir, işi anladarak ben gidüp o kězê alažām, babasê-da ölüm artëk istediğini buldun, başkasënë ne japažān dedikte padišahën žanê sêkëlup hajdê var ne japarsan jap, sen dūnjada jašamak istemijorsun de je òlanê kovar, o-da jine taja binerek kapa gözünü aç gözünü dejinže dōru o ežderhanën sarajê önüne gelir, kěz-da penžereden bunu görüp ažeba bu adam òlu-mu joksa ežderhanën žinsinden birimi dir, burada ne gezijor dedikte òlan kęza ežderhajê sorar, o-da ujkuda der, mejerse o ežderha üç gün ujku ujurmuş. Ōlan kęza ej sultanëm ben seni almak için geldim amma ežderhanën telësëmënë

anla-da ilkönže onu öldürejim sōra seninle gideriz der olan bir tarafta çekilir; ežderha ujkudan ujanarak kēzēn oldū oda kapusēna gelir, sultanēm biraz jüzünüzü görejim deje jalvarēr-jakarēr, kēz-da hajdē oradan üç gün ujur başka günlerde-de gezersin, benim burada otura otura žanēm sēkēlijor, bari tēlēsēmēn ne dir sōjle-de eji bir šejse onunla ejlenejim, ežderha ā sultanēm benim tēlēsēmēm ejleniležek šej dir amma uzak jerde dir, denizin ortasēnda bājūk bir balēk var-dēr, o her sabā denizden bašēnē čekarup karajē gözler, ejer onu kim öldürürse karnēndan bir kafes čēkup sujun üzerinde durur, içinde üç tane güzel kuş var-dēr, onların ötüp sōjlemesi insanē ol kadar ejlendirir-ki jemek içmeji düşünmez, onlar ölürse ben-de ölü-rüm dedikte kēz hajdē siktir oradan ben onu nerde gidüp bulažām, sen bana jalan sōjlijorsun-ki tēlēsēmēmē vermejim deje türlü türlü lakērdēlar sōjlijorsun, bana lazim dejl dejüp ežderhajē kovar, o-da gidüp ujkuya jatēr. Ertesi gün olan gelüp kēza sorar, kēz-da onun sōjledī gibi anladēr, Bejbōrek hemen Rengiboza binerek o-da emr et dejinže ežderhanēn balēna götürmeli-sin der, kapa gözünü ač gözünü dedikte olan kendini denizin ortasēnda bulur bakar-ki bir balēk dā gibi su üzerine čēkup ā'zēnē ačtēkta olan bir māraja girijorum sanēr, hemen kēlēžēnē čekerek balē'a bir kerre vurunža bir bā'rēšma kopar amma denizin içi alt üst olur; olan korkarak aman Rengibozum deje tajēn bojnuna sarēlēr. Bir-de denizin üzerinde bir altun kafes içinde üç kuş durdūnu görüp hemen kafesi alup taj kapa gözünü ač gözünü dedikte sarajēn önüne gelir, taj šezadem kuşun birini öldür birini-de içeri girdikte öldür, öbürünü-de ežderhanēn karšusēnda iki bažaklarēndan tutup ajērēnža ežderha bütün bütün ölür demesile olan kuşun birini orada öldürür, ežderha-da jerinden kalkarak sallana sallana kēzēn janēna gitmek üzere iken olan içeri girüp birini daha koparēnža ežderha jēlup düşer, olan gidüp öbürünü-de ežderhanēn karšusēnda iki bažaklarēndan tutup koparēnža ežderha bütün bütün ölür.

Ondan olan kēzē alup jine kendi šehrine gitmekte olsun padiša bekler bekler, olunun gelmedini görünže bu artēk gelmeježek deje kēzē vezirin oluna nikjā edüp dūn japmā başlarlar. Olan gelüp sarajda dūn oldūnu görünže hemen geri dönerek başka bir

jere gidüp bir koža karê bulur, bir avuž altun verüp aman nine bu kěz senin janênda dursun ben šu padišahên dūnüne gidüp čalgê čalažām der, kězê orada brakarak kendi urbalarêne dejištirir, eline bir saz alarak dūn halkênên içine gider, onlar-da bir čalgêžê daha geldi deje bunu janlarêna alêrlar, ōlan-da güzel türkū sōjlemesini bildāinden herkes bunun sōjledī türkū dinlerler; gelin olažak kěz-da ōlanên sesini išidinže vaj Bejbörejim gelmiş deje sevniüp hemen gelüp ōlanên kužā'na oturunža vezirin ōlu bunu šezade oldūnu tanijarak aman šindi bu beni öldürür deje oradan kaçup gider kenefin kuburuna girer, kenefe girenlere etme japma dejinže herkes korkup kaçar. Bejbörek gidüp ona-da etme japma dejinže hemen elini salarak ōlanên kulā'ndan tuttū gibi čëkarêr, sōra padiša šezadenin geldini žaber alênža čā'rtêr, šezade padišaha gidüp görüštükte getirdi kězê koža karênen evinden čā'rtup onu vezirin ōluna kendisine-de sevdini nikjā ettirerek jeniden kêrk gün kêrk geže dūn ettirüp güvej girerler, ölüp ölüňžeje kadar otururlar.

67.

Bir varmêš bir jokmuš evvel zamanda bir padiša olup hič čožū olmazmêš, padiša bir gün lalasile avda gezerlerken önlerine ješil sarêklê ješil čarêklê bir dervis čëkup selamin alejkūm padišahēm der, padiša-da alejkūm selam dedikten sōra derviš baba sen benim padiša oldūmu bildin, elbette göjnūmde-ki müradēmê-da bilirsin der, derviš evet padišahēm senin müradên bir čožūn olmak-têr dejüp ŗebinden bir elma čëkararak bunu al jarêsênê sen je jarêsênê-da sultana jedir, ol vakit čožūnuz olur amma ben gelmejinže čožūn ismini kojmajažā'nêz, hem-de čožuk oniki jašêna geldikte benim olažak deje sōjler, padiša aman benim bir čožūm olsun-da onikiden sōra senin olsun der derviš elmajê verüp jok olur. Padiša sevinerek sarajêna gelüp elmanên jarêsênê sultana verir jarêsênê-da kendi jer, sōra dokuz aj on gün oldukta sultan altên topu gibi bir kěz do'urur; uzatmajalēm kěz üç jaš beš jaš nihajet oniki jašêna gelir bakarlar-ki dervišin geležêji jok, bari biz šunun adênê kojjalēm dejerek bir dūn japarlar, tam kězên adênê kojažaklarê zaman derviš gelüp Gül ha-

nēmē alup gidežēm dedikte kēzēn adē Gül hanēm olur amma der-
viš-te kēzē alup gider.

Derviš kēzē bir dā bašēna gōtürüp sen burada otur, ben bir
jere gidežēm sōra gelirim dejüp kēzē oraja brakarak savuŝur gider,
kēz oradan üç gün aŝ susuz oturup dervišin gelmesine bakar, üçünžü
günü birde bakar-ki derviš gelmiş, mezardan ölüleri čekarup jejeor,
kēz korkusundan ŝindi beni-de jer deje usullan bir ā'ŝ kovūna sinne-
nir ; derviš mezarda ejiže karnēnē dojurup birde gelir bakar-ki mej-
danda kēz jok, kēzē birisi almēš-tēr deje aramā gider, kēz dervišin
gittini gördükte kovuktan čekup aŝlēktan susuzluktan žanē janmēš
oldūndan kendi kendine bir ah eder. Mejerse o sērada baška bir
memleket padiŝahēnēn ōlu lalasīle gezmē čekmēš imiš, bunlar janēk
janēk bōjle ah sesini išittiklerinde dinnemē baŝlar, kēz jine kendi
kendine bir ah eder, şezade eji dinle ses şuradan gelijor deje bir daha
kulak verirler, kēz jine bir ah çektikte şezade lalasēna gel bakalēm
ŝu ne dir žan-sa benim mal-sa senin dejüp sesin geldī tarafa gider-
ler, ŝezade birde ne görsün afet gibi bir kēz kendi kendine dūsünüp
durijor, ŝezade bunu gördükte kēza žani jürekten aŝik olur, sōra
kēzēn janēna varup javaŝža elīle omzuna dokunur, kēz bašēnē kaldē-
rup baktēkta in-mi-sin žin-mi-sin der, ŝezade-de ne in-im ne žin-im
senin gibi adem-im dedikte kēz buraja ne ičün geldīni hem-de nejin
nesi oldūnu sorar, ŝezade-de ben fēlan padiŝahēn ōlu-jum, buraja
lalamlā gezmē gelmiŝtim, senin sesini išidüp janēna geldim, ŝindi
sen buraja ničün geldin, hem-de kimin nesi sin deje sorar, kēz-da
iši oldū gibi anladēr, ŝezade hajdē gel seni saraja gōtürejim dejerek
kēzē alup dōru saraja giderler. ŝezade kēza bir dūn japup kendine
alēr, dokuz aj oldukta kēzēn do'urmasē jaklaŝēr, lakin o sērada bir
baška padiŝa ōlanēn babasīle gougaja kalkar, padiŝa artēk eŝtjarla-
mēš oldūndan gougaja ōlunu gönderir, ŝezade gougaja gidüp on gün
geçtikte Gül hanēm bir ōlan do'urur amma derviš kēzēn buraja gel-
dīni bildīnden o geže gelüp kimse görmeden Gül hanēmēn do'urdū
ōlanē alup gider. Ertesi gün sarajdan gelin čožūnu jedi amma ŝezade
gelirse kendisine dujurtmajalēm derler, uzatmajalēm şezade gouga-
dan dönüp geldikte čožū sorar, sarajdan sizlere ömür čožuk öldü
derler, nejse kēz bir daha gebe kalup tamam-dēr do'uraža'e zaman

jine bir gouga çekup şezade jine gider, Gül hanem bu sefer bir kez do'urup derviş bunu-da alup kaçar, şezade jine gougadan döndükte çožu sorar, bunlar-da öldü derler, sora Gül hanem bir daha gebe kalır amma bu sefer şezade gouga-da çöksa jine jerime başkasene gönderüp ille çožu bekleježem, bunu siz öldürjorsunuz dejerek Gül hanemden janendan hiç ajrılmaz. Gül hanem vakte gelüp do'uraža'e geze şezade janenda bekler, naslsa ujuja kalır, kez bu sefer-de bir olan do'urup derviş bunu-da alır, şezade ujanekta hané çožuk der, kez kiç sesini çekarmaz, sora şezade sarajda olanlara çožū sorar, onlar-da bu sefer işi bildikleri gibi anladrlar, şezade böyle çožuklarene jejen karenen bana lüzumu yok dejerek kežgennden Gül haneme jere gömdürtüp gelen gečen jüzüne tükürsün deje başna birde bekçi brakır.

Kéz burada gömülü kalsen biz geelim çožuklara. Çožuklar derviřin janenda jedi jël dururlar, epejže akellare ermē başladekta derviş bunlara anasenen babasenen kim olduklarene anladır; bunun üzerine çožuklar her gün bizi anameza babameza götür deje derviřin başenen etini jerler, derviş-te dur serase var deje çožuklara avudur. Günlerde bir gün şezade evlenme kalkup düne başlarlar, derviş dün olaža'e gün çožuklaré alup hepsini güzelže gejdürüp süsler, sora kéze bir nalena kojup bir kolundan bir çožu'a öbür kolundan-da öbür çožu'a tutturtup ellerine-de birer deste gül ile birer sermalé çerre verir, hem-de kéza senin aden Dutkal hanem, büyük çožu'a senin aden-da Turunč, küčüne-de seninki-de Narinč dir deje söjler, bundan sora çožuklara šindi siz böyleže kol kola sarajen önünden geüp ilerde gömülü bir kadena rast gelirsiniz, çiçekleri o kadena verüp bojnuna sarılarak jüzünün tüküklerini ah anažem dejerek mendillerinizle silin, hem-de jolda giderken sarajen önünden geçerek büyük çožu'a sen Narinč, küçük çožu'a sen-de leppej Turunč jine büjüje tut Dutkal hanemden elinden düşmesin gömüř nalendan dejüp hep bir ā'zdan bej babamežen zerde pilavene jemē gidijoruz dejin deje öretir, derken çožuklar derviřin öretti gibi kol kola sarajen önünden geçerlerken büjü Narinč, öbürü-de leppej Turunč, sora jine büjü tut Dutkal hanemden elinden düşmesin gömüř nalendan, sora hepsi bir ā'zdan bej babamežen zerde pilavene jemē gidijoruz derler.

Şezade penşereden bu çoşuklarê görür, lakêrdêlarê hoşuna giderek aşâ inüp dur bakajê şunlar nereje gidijor deje arkalarêna düşer, çoşuklar jine Narinê, leppeş Turunê, tut Dutkal hanêmen elinden düşmesin gömüş nalêndan, beş babamêzen zerde pilavênê jemê gidijoruz deşerek analarêna dōru giderler ; analarênen janêna vardêklarênda çiçekleri verüp boşnuna sarêlarak ah anaşem deşer jüzlerini silmê başlarlar, şezade bunu gördükte çoşuklarên janlarêna gidüp sakên jüzünü silmeşin onu gelen geçen jüzüne tükürsün deşer oraja ben gömdürttüm dedikte çoşuklar o bizim anamêz-dêr dōdūmuz vakitte bizi bir derviş alup büjüttü deşer bir bir sōşlerler. Bunun üzerine şezade vaj evladlarêm deşerek çoşuklarên gözlerşnê öpüp çabuşaşêk Gül hanême-da jerden çekartup ilaşlarla vüşudênê eşi ettirdikten sōra kerk gün kerk geşe dün edüp Gül hanême jeneden alêr, öbür alaşa'ê kēzê-da vezirine verir, sōra hanêm kendi anasê babasêna şaber göndererek bazi babasê janênda bazi şezade janênda günlerini geçirir gider.

68.

Bir varmêş bir jokmuş evvel zamanda iken kubbe hamamda iken bir fakir tarakçê bir gün karêşna karê beş-on para ver-de şu bir aj-dêr japtêm taraklarê kēveşer götüreşim-de olur-ki üç-beş tane satar-da bir kaç para alêrêş der, karêşê-da tarakçêşer bir kaç para verüp jollar, tarakçê kēveşer vardêkta kēvesini içüp düşünmekte iken birde bakar-ki sekiz-on tüşar kēveşer gelmiş, bildiniz tarakçê var-mê deşer sorijor, tarakçê ajā kalkup taraklarênenê gösterir, bunnar-da herifin taraklarênenê beşenüp hepsini alêrlar, hem-de daha bin tane jay deşer herife parasênê verirler. Herif sevinerek paralarê alup evine gider, bir iki ajên içinde öbür taraklarê-da bitirüp tüşarlara verir, tüşarlar taraklarê alup bir kaç para-da üste bakşêş verir ; tarakçê ejiden zengin olup karêşle haşşā gitmê isterler, karêşê gidelim amma kēzê beraber götüremeşiz, onu kime brakalêm der, herif-te adam hoşasêna brakêrêş, hoşasê onu çok sever hem-de eşi bakar deşerek bunlar hazêrlanup kēzê hoşaja brakêrlar, jalnêş erkek olunu alarak haşşā giderler.

Bunlar haşda kalsênlar, kēş imamên evinde on onbeş gün ka-

lër, naslsa kězên hožasê buna göz atup ele getirmenin çaresini düšünür. Bir gün ha buldum dejerek bir hamama gidüp natêrê çâ'rêr, natêrên eline bir kaç mangêr sêkêštêrup benim šöjle šöjle bir dostum var, sen šunu kandêrup jalnêzža hamama getirirsen šte sana-da daha bu kadar bakšêš veririm der, natêr-da paralara sulanarak pekî dejüp bir gün imamên evine giderek kêza ā kězêm, senin başên kirlenmiş, niçün hamama gitmiyorsun dedikte kěz-da kimsem jok-ki beni hamama götürsün der ; bunun üzerine natêr ā gel kězêm gel, ben seni jêkarêm dejerek kêzê alup hamama götürür, kêzê sojup hamama soktukta, imama-da çaber gönderüp çâ'rtêr, imam geldikte kêzê getirdim dejerek imamê içeri jollar. Kêz imamê gördükte işi anlatarak hiç istifini bozmajup aferim hoža efendi, eji ettin-de gel sen beni sabunla ben-de seni sabunlajêm der, imamên böyle şeyler düinden žanêna minnet oldündan hemen kězên önüne oturup beni kesele der, kěz bunu temizže keseledikten sōra köpürte köpürte bir temizže-de sabunlajarak ajā'nda-ki nalênnarê peštamalênen içine kojarak imamê bir temizže hašlajup sabunlarêne oldü gibi jüzünde braktêktan sōra savušur kendi evine gider.

Kêz evinde oturmada olsun hoža efendi aj uf dejerek jüzünün sabunlarêne jêkajup çêkar evine gider, evinde beš-on gün çasta jattêktan sōra kězên babasêna kězên beni dinlemejüp evine gitti, šindi orada kapularê işledüp durijor deje çaber gönderir, kězên anasê babasê bunu işittiklerinde pek çok kêzarak o'ullarêna git šu kêzê bir da'a götür kes, gömlejini kanêna bula-da bize getir deje olanê gönderirler. Olan gelüp kêzê alarak bir da'a götürür, lakin ne kadar olsa kardašê oldündan kesmê kějamaajup kardašêna hajdê sen git başênên çaresine bak dejerek kêzê kapup koju verir, olan-da biraz bažā'nê kesüp gömleji akan kana bulaštêrarak anasêna babasêna götürür, onlar-da oh šu kaçpeden kurtulduk derler ; gelelim kêza.

Kêz az gider uz gider iniš jokuš düz gider, gider gider-de bir su başêna varêr, kěz su başênda dinlenmekte iken o memleketin padišahê lalasîle ava çekmêš imiš, kěz uzaktan böyle iki kiši geldini gördükte korkusundan orada bulunan bir ā'žên üstüne çekup sinnendir, padiša lalasîle kězên bulundü ā'žên janêna gelüp lalasêna lala ben šurada bir abdest alup namaz kêlažām der, lala-da pekî padišahêm

dejerek padiša abdestini alup namaz kēlaža'ē vakitte birde bašēnē kaldērēr bakar-ki ā žēn üstünde güneš gibi bir kēz oturup durijor, padiša namazenē kēlup bitirdikten sōra lalasēna lala ben avēmē buldum der, o-da hajr ola padišahēm dedikte padiša āž'da-ki kēza in-mi-sin žin-mi-sin deje sorar, kēz-da ne in-im ne žin-im sizin gibi adem jaurusu-jum der, padiša in-de seni sarajēma götürejim dejüp kēzē ā ždan indirüp aldēnnan dōru sarajēna götürür, kēza üc gün üc geže dūn japarak kendine nikjā eder.

Günlerde bir gün kēz padišaha kimin nesi oldūnu nereden gel-dīni bašēna neler geliüp geētīni birer birer anlattēktan sōra anasēnē babasēnē gidüp görmek istedīni sōjler, padiša-da pekī git ananē babanē gör dejerek bir çok hazērlēklar japarak kēzē lalasēna verüp janlarēna-da bir çok asker katarak lalaja aman lala bunu sana emanet edijorum, güzelže götür, ejer anasē babasē gelmek isterlerse birlikte al getir der ; lakin kēzēn padišadan biri erkek biri kēz iki tane čožū olmuš imiš, bunlarē-da anama babama gösterejim deje janēna alarak jola düšerler. Az giderler uz giderler, alçak jüksek düz giderler, uzatma alēm bunlar bir dā bašēna varērlar, lala çadērlarē kurdurtup o akšam orada jatarlar, fakat geže jarēsē kēza sen salt padišahēn dejl-sin, biz seni beraber bulduk, benim-de olažān dedikte kēz hiç jüz göstermez, lala jā benim olažān jā čožuklarēnē keserim der, kēz-da jine jüz vermez, lala čožuklarē kestikte bir daha jā benim olursun jā seni-de keserim dedikte kēz beni-de kes amma šuradan bir abdest alup namaz kēlajēm-da öjle der, herif-te pekī dejüp kačmasēn deje beline bir ip bālajarak git abdestini al gel der, kēz dēšarē çēktēkta ipi bir taša bālajup alēr bašēnē gider.

Kēz gitmede olsun çadērda lala bir sāt üc sāt bekler bakar-ki kēz jok, ipi çeker ip gelmez, hemen dēšarē fērlajup ipin bojuna git-tikte bir taša bālē oldūnu görür ; bunun üzerine askerleri kaldērüp sultan ben ujurken čožuklarēnē kesüp kačmēs dejerek çadērlarē kaldērtarak gerisi gerije saraja varērlar, lala iši padišaha anlattēkta padiša bunda bir iš olmalē dejerek hazērlanup kēzēn memleketine dōru jola çēkar.

Padiša gelmekte olsun kēz memleketine inerken jolda bir çoban görür, çobana aman çoban sana šu benim urbalarē verejim-de bana

bir eski-püskü erkek urbasê ver der, çoban-da kêzên urbalarêna bakar-ki pahalê bişej, çabužažêk onlarê alup kêza bir eski urba verir, kêz urbalarê gejiip memleketine vardêkta bir helvažê dükjanêna girdikte bütün memleketin â'zêna düşer-ki fêlan helvažênên çêra'ê şöjle güzel bøjle güzel deje ; kêzên babasê-da o memlekette tarakçêlê brakup kâvežilije başlamêş imiŝ. Bir gün bu helvažê çêrâ'nê görmê geldikte kêz babasêni tanijup kendini bildirmejerek senin janêna çêrak durursam beni istermisin dedikte kâvežinin žanêna minnet oldūndan kêzê kendi janêna çêraklê'a alêr ; kêz babasêniên janênda çêraklêkta olsun padiša bu memlekete gelip ne kadar kimse varsa hepsi gelsin bana derdini søjlesin deje tellal çâ'rttêrêr, ŝte bütün memleket gidip derdini søjler, padiša daha kim var deje sorar, onlar-da kimse yok, lakin bir kâveži çêra'ê kaldê amma onun-da ne derdi olur derler, padiša yok ona-da søjlejın gelsin der, kêza seni padiša istejoj deje žaber gönderdiklerinde kêz kalkup padišahên janêna gider, padiša bašêna ne geldi anlat bakajêm dedikte kêz kožasê oldūnu tanijarak masalê baŝtan ajâ kadar søjler, artêk padiša karêse oldūnu bilip anasêni babasêni erkek kardasêni alarak kêrk gün kêrk geže dūn eder, imamlan lalaja kêrk katêr-mê istersin kêrk satêr-mê der, onlar-da kêrk satêr dūŝman bojnuna, kêrk katêr isteriz-ki isimiz bitsin derler, sôra bunlarê kêrk katêra bâlattêrup dâlara koju vertirir. Bunlar bøjleže ölürler, kêz-da müradêna erer.

69.

Bir varmêŝ bir jokmuŝ, evvel zamanda bir padišahên dari dūnjada bir ôlu ile birde kêzê varmêŝ, bu padiša kumara pek meraklê oldūndan kumar jüzünden nekadar malê mülki varsa hepsi batmêŝ. Padiša öldü vakitte çožuklarêna miras olarak bir küflü pala ile bir paslê tüfek kalêr, bu iki çožuk bize babamêzdan bunlardan baŝka bir ŝej kalmadê, onun içün bizim artêk burada durmamêz olmaz, gidelim-de kendimize kismet arajalêm dejerek kêzlan çožuk bu küflü paslê silahlarê alup jola düşerler.

Az giderler uz giderler nihajet bir dâ bašêna varêrlar, bunlar gajet jorgun olduklarêndan burada kalalêm-da elbet Allah bir jol

acıar dejerek oraja ā'ž parčalarēndan čamurdan bir ufak kulibe japarlar, čožuk biraz dinnendikten sōra kēza sen burada otur-da ben gidejim bakajēm bir av bula bilirmijim deje kēzē oturtup kendi čekar. O gün dēšarda buldū bir kač avē getirüp jerler, haselē bōjleže bir kač gün gečirdikten sōra čožuk bir gün jine ava čekup öteje berije bakar-ken gözüne bir saraj ilišir, šu saraj ne imiš gidüp bir bakajēm deje-rek sarajēn önüne varēr, içeri girmek istedikte kapužēlar sokmaz, čünkü hajlē jol jürüdünden dālarda bajērlarda dolaštēndan üstün-de-ki urbasē jértēk-pértēk olmuš. Čožuk içeri girmek ister, kapužē koju vermez, bunlar gürültū azēdērlar, olurdu olmazdē deje bir takēm patērdē o sarajēn padišahē dujar, ne dir o gürültū deje sorduhta on-lar-da iši bildirirler, padiša o čožū buraja čā'rēn deje bujurur, čožū padišahēn janēna götürürler, čožu'a sorar-ki kimin nesi-sin, nerden gelüp nereje gidijorsun, čožuk-ta bir fukaranēn ōlu idim, babam öldü ben-de kendime bir kismet aramā čektēm, sōra jolum buraja düšüp geldim der, padiša-da arabazēlēk ede bilirmisin deje sorar, o-da japarēm dejüp padiša buna görmek için bir araba košturup sejr eder, bakar-ki elinden gelijor, hajdē git ahērda otur burada arabazēlēk et der, ōlan-da kalkup ahēra gider.

Bu ahērda oturmakta iken kēz-kardašē aklēna gelüp ahērēn kapusunu içinden kapajarak kardašēnēn resmini japmā başlar, bir gün iki gün üç gün bu bōjleže ahērda resimlen ūrašēr, sarajdan arabazē öldü-mü kaldē-mē hič görünmijor dejerek ahērēn janēna gelir-ler, kapunun içerden kapalē oldūnu gördüklerinde bu herif kapuju kapanmēš içerde ne japijor deje delikten gözetlerler, birde bakar-lar-ki odanēn karšē duvarēna dōnmüš bir kēz resmi japijor amma resim öjle güzel-ki gören šasa kalēr. Hemen bunu padišaha dujdururlar, padiša-da gelir bakar-ki dedikleri gibi görülmemiš bir kēz resmi japijor, padiša odajē ačtērtup čožū janēna aldērtarak ananēn resmini-mi joksā bir sevgilin var-da onu-mu japijorsun deje sor-dukta ōlan-da ne anamēn resmi ne sevgilimin resmi dejerek iši baş-tan ajā kadar oldū gibi sōjler, padiša kēzēn resmini gördū gibi ašik oldūndan ōlana hajdē gidelim kardašēnē getirelim der. Bunnarēn bōjle gidežeklerini ažuželerden üç otuz bir onžā'z jašēnda kēzē olan žadēnēn biri padišaha gelüp aman padišahēm bir kēzē getirmek

erkeklere jakêşmaz, bujurursanêz ben gidüp getirejim dedikte padişâ getir deje izin verir. Aşuze hazêrlanmêş arabaja binüp kêzênê-da janêna alarak dōru olanêñ kardaşênêñ kulibesine gider; kêzên bir kaç gün-dür kardaşê gelmedinden ejiden karnê aşêkmêş imiştir, koşa karê kendi kêzêle jemek jerlerken bu-da ister, lakin karê veririm amma gözünün birini çekarup bana verirsen ol vakit der, kêz-da peşin vermek istemezse-de git git aşıle'a dajanamajarak gözünün birini çekarup verir, koşa karê-da buna bir parça ekmek tutturur, kêz bu ekmeklen bile ejiden doymadēndan ertesi güne kadar jine aşêkêr, sōra biraz daha istedikte öbür gözünü ver der. Uzatmajalēm kêzên iki gözünü-de bu aşuze karê alup bir kutuja kojarak kêzēna sakla deje verir, kêzē-da kutuju kojnuna kojarak üçü birden arabaja binüp jola çekarlar. Jarê jola vardêklarēnda sarajdan kēza gejdirmek üzere almêş oldū bir kat süslü urbajê kendi üç otuz bir onşā'z jaslê olan kêzēna gejdirüp beriki kēzē-da bir çuvala kojarak bir çukura brakêr, ondan sōra kendi kêzēnê götürüp padişaha verir, padişâ resmini gördü kēz bu olmadēnē anlar amma elbet bunda bir iş var-dēr deje hiç sesini çekarmaz.

Bu burada kalsēn biz gelem kēza. Kêz cukurun içinde ah uf deje dinlemekte iken çobanēn biri davarlarēnē güderken bir inilti işidir, gelir bakar-ki gözleri yok bir kēz, bu çobanēn-da evinde otuz dokuz tane sakat fukaralarê varmêş, adam bunnan kêrk olsun dejerek kēzē alup evine getirir, kēz çobanēn evinde bir kaç gün durduktan sōra orada ne kadar fukara varsa hepsine hallarēna göre birer iş öjretüp kendi-de ustalarê olur. Kêzên burada bōjle usta oldūnu koşa karê dujarak bu bizim ipimizi tellala verir deje bir dilenji kēlēna girüp çobanēn evine gider, o geze çobanēn evinde kalup geze jarēsê her kes ujudukta kēzên ā'zēna üç tane zehirli hap atup savuşur gider. Sabū-lajēn evdekiler kalkup bakarlar-ki usta ölnüşt, ālajarak sēzljajarak bunu tabuda kojup bir jere gömerler.

Günlerde bir gün padişâ zār ile beraber ava çekmêş imiştir, naslsa jolu kēzên gömülü oldū jere düşer; padişâ oradan geçmekte iken zār kēzên öldü jere gidüp eşelenir, padişâ köpeji çā'rêr köpek hav-mav dejerek daha zijade jeri eşeler, döver jine vaz geçmez. Padişâ burada mutlak bir şey var-ki köpek hiç ajrēlmijor dejerek orajê.

kazdêrtêr, birde bakar-ki resmini görmüş oldū kēz ölmüş jatup duri-jor, bu kēza şaşkên şaşkên bakar-ki köpek kēzên jüzünü jalamak ister, padişa hemen köpeje vururken köpek çekilüp kēzên bojnuna gelir, padişahên tokadê kēza dejer dejmez kēzên b'āzênda kalan zehirli haplar ā'zêndan dēşarê fêrlar, bunlar fêrlar fêrlamaz kēz ajaklanêr. Padişa hemen kēzê çekarup bu ne hal-dêr deje sordukta kēz-da baştan ajā kadar oldū gibi anladêr, bunun üzerine padişa kēzê saraja götürüp üç otuz bir onžā'z jaşlêdan zar-zor kēzên gözlerini alêr, kēz gözlerini jerine kojup üç gün üç geže dua ederek gözleri eskisinden eji olur. Ondan sōra kêrk gün kêrk geže dūn japup kēzê kendine alêr kardaşênê-da vezir eder, koža karilen kēzênê kêrk katêra bālattêrup dālara koju verttirir, ikisi-de bōjleže geberirler, öbürleri-de müradlarêna ererler.

70.

Bir vaktên birinde bir padişahên dünjada bir ōlu varmêş, bundan başka çozū olmadêndan onun dahi dünjada güzellîne eš bulunmadê için padişa bunu her gün janêndan ajêrmaz, halk-ta padişahên şöjle bōjle bir çozū varmêş deje işiden gelüp her gün padişahên janênda oturdū halda çozū sejr edüp artêk jüzüne bakmā dojamazlarmêş. Günlerde bir gün bir oniki onüç jaşênda kadar bir ōlan şehre gelir, sarajên oldū jere vardêkta bakar-ki bütün halk saraj kapusêna jêlmêş, sen girežên ben girežêm deje bir takêm gürültü ederler, o ōlan bunu gördükte aže b bu ne dir deje onlarên janêna varêr, içeri girenler ile beraber o-da girer ; padişahên ōlunu görenler her biri bir türlü ah çeker ālarlar, kendilerini jerden jere vururlar, bu ōlan-da bunlarên japtêklarêndan bir šej anlamajup jalênêz ā'zêne ačarak padişahên ōluna baka kalêr, akšama kadar bütün halk ālar çā'rêr, akşam oldukta jine herkes dā'lup giderler. Bu ōlan oldū jerde kalup gözünü ōlandan ajêrmaz, nejse kimi anlar kimi anlamaz, bunu sarajda olan çizmetçiler buranên adamê sanarak onlarla oturup jer içêr, kimse buna sen kim-sin demezler, šezade-de bunun kendisine çok baktêne sezerek üç gün sêra ile halk padişahên ōlunu o-da bu ōlanê sejr edüp dururken bir gün padişaha šah baba

ſu  ozuk kaç günden beru bana hep adamlardan zijade bakijor,
 ben-de kimseje bakmajup g z m onda kald  hem  an m onu  ok sevdi,
 ejer izininiz olursa ben onu jan mda al  koja m dedikte padi a  lu-
 nun bir dedini iki etmej p herne s jlerse japt ndan pek  evlad m
 deje bu  lan  temiz gejdilir ku ad r, kendi  lunun jan ndan aj r-
 maz, herg n ſezade ile jerler i erler oturlar kalkarlar. Padi a
 bunlar n bir birlerini  ok sev p hi  g zlerini bir birlerinden aj r-
 mad klar n  g r rse-de a eb bu  lan n b jle japmas  sahi-mi joksa
 jalan-m , ſunu bikerre denejim deje  luna sen bu  ozu  ok seviyorsun,
 anlad m-ki o-da seni seviyor, siz bir jerde olunuz, ge e g nd z bir-
 likte jatup kalk n z, ben sizin ikinizden-de  ok  o land m, bari
 sana-da bu arkada  olsun f lan deje art k padi a bunlar n ikisini
 bir odaja kor ge e birlikte jat rlar, bir kaç halaj na-da tembih ed p
 k zlar siz bu  lanlar  ge e beklejiniz, ſu benim  luma arkada  olmak
  zere alm ſ old muz  lan benim  luma ne japa ak, bakal m sahi
 onu seviyor-mu joksa bir fenal ktan  t r -m  ona bakm  kalk ſ-
 m ſ, ſunu anlajal m dejerek bunlar n jatt klar  odan n kapusu
  n ne  c halaj k kor, ge e bunlar  bekler. O aldeklar   lan ge e hi 
 ujumaz, her vakit  lan n j z ne bakup sabaha kadar b jle durur,
 sab  ezan  okundukta kalkup abdest al r namaz k lar, ſezade ujku-
 sunun aras nda k m ldanarak jorgan n  a ar,  lan namaz  k ld kta
 kalkup ſezadenin jorgan  a  lm ſ old nu g r n ze aman karda  m
  ſ je ek deje sek  sek  jorgan n   rter, jine ortal k a r n jaja kadar
 o ujuduk a onu bekler. Halaj klar g rd kleri gibi padi aha gid p
  aber verirler, padi a anlar-ki  lunu bu sahidin sevmi , kendisine
 karda  gibi bilmi  deje  lan  c rup  lum senin hi  bir san t n
 jok-mu dedikte  lan-da efendim benim san t m gemi ilik-tir der,
 padi a  ekarup buna bir iki avu  altun verir, hajd   lum var san -
 t n  i le para kazan s ra gel jine karda nla oturunuz demes le  lan
 paralar  al r, sarajdan  ekar gider bir gemi al r, i ine girerek ſindi
 ben bunu ne japaj m ne i  tutaj m derken bir dervi  gel p  lum
 Karanl k memlekette b daj k t dejin e  lan gemi b daj ile doldu-
 rur, bir kaç-ta gemide  izmet g rmek i in adamlar alup bunlar
 gemi sal  verirler.

Gide gide bir b j k deniz ortas nda giderlerken  lan kendi

kendine bu derviş bana Karanlık memleket dedi amma orası nerededir ben onu sormadım, şimdi ne jana gidizemizi-de bilmeorum derken derviş jine gelir, ölüm şu karşuna gelen jolu tut gidejēn jer az kaldē deje olan gemi koju vererek bir Őehir gōzükür, hā bana dervişin dedī jer burası olmalı deje gemi oraja janaŐtērēr, birde gemi janaŐēnża Őeherden sandallarla adamlar gelir, olanēn būdaj getirdini gördüklerinde hemen çuvallarla būdajları sandallara jükledüp taŐerlar, götürdü sandallarēn būdajēnē boŐaldarak içine para doldurup gemije getirirlermiş. Nejde geminin būdajē boŐalēr para ile dolar, olan būdajē boŐalttēkta bari Őu Őehri-de biraz gezejim bakajēm nasl jer dir deje sandala binüp Őehre çēkar ; öteje berije gezinüp dururken mejerse o Őehir devlerin jeri imiŐ, oraja jemek için nekadard adam getirdiler-se onlara ekmek olmak için o būdajları alērlarmēŐ, her gün bir dev bir adam jermiŐ, günde birinin jerine beŐ kiŐi getirüp orada alē korlarmēŐ. Őimdi o devlerin birde sevgililerinden kendilerine padiŐa gibi oturttukları dūnjada eŐi jok bir kēzē olan görür, hemen bin Őan ile aŐik olur, kēz-da bunu görünje aman Őu deli-kanlē ne kadar güzel, Őimdi bunu-da devler jejeŐek, aŐeb nasl etsem-de iŐi Őuna dujursam, belki baŐēnēn çaresini bulur-da kendini kurtarēr deje dūŐünüp dururken olan-da aman bu kēz kimin dir, Őunu nasl etsem-de alup gemije götürsem deje o gün belki bin kerre kēzēn oldū köŐkün önünden geçer, kēz-da bir kjāda jazarak penŐereden aŐā atar, olan kjādē görüp okur-ki devler insan jevor, bu kēzē çalmēŐlar, kendilerine padiŐa gibi edüp oturdijorlarmēŐ ; olan hemen bir kat erkek urbasē getirüp bir kjāda-da jazar-ki ben bu Őehre būdaj getiren gemiŐi-jim, bu urbalarē gejjeninle gemije binüp kaçalēm deje jazmēŐ. Jine oradan geçerken kēzē penŐerede gördükte urbalarē gösterir, kēz-da bir ip sarkēdup olan urbalarē ipe bālar, o-da jokarē çeker, kjādē okudukta iŐin ne oldūnu anlajēnża hemen urbalarē gejjüp ipin uŐunu penŐereje bālar, kendisi ipe sarēlarak aŐā iner ; bunlar olan ile gemije varērlar, kēz aman burada durmajalēm, beni iŐideŐek olurlarsa bizim ikimizi-de bu devler jer, hajdē gidelim dejerek bunlar gemi kaldērērlar.

Gitmede olsunlar, devlerin kēza danēŐaŐak bir iŐleri dūŐer, odasēna gelüp bakarlar-ki kēz jok, geminin-de kalktēnē gördüklerinde

bu kěz mutlak bu gemi ile kaçtê, şindi nasl japalēm deje dūšünüp oturlarken o devlerin komşularê olan bir žadê karêsê varmêš, ona gidüp şindi bizim padišahēmêz olan kěz kaçtê, ne japalēm dedikle-rinde žadê ben onu şindi varup getiririm, aman ne olursa senden olur, ne japarsan jap deje žadê karêsêna jalvarêrlar, o-da siz gam çekmejin, ben şindi gidüp onlar nerde ise bulurum dejerek žadê bir küpe biner, jêlanê kamçê ederek bir kerre havalanênža geminin ne janda oldūnu görerek hemen rüzgjar gibi gökten ašā inüp geminin içinde kězên saçlarêndan tutarak kaçpe kaçarsên hā deje gene havaja uçar, dōru o devlerin olduklarê jere getirir. Bunlar kězê tuttukla-rênda biz seni kendimize padiša ettik, her isimizi sana danêšup du-rurken sen bizden kaçijorsun hā dediklerinde kěz ujurken beni çalmêšlar, çaberim bile yok, ben-de sizden ajrê dūštüm deje kaç gün-dür ālijordum, eji japtênêz-ki uzak olmadan jine beni buldunuz deje bir takēm jalanlar atar, devler-de bunun sözüne kanarlar, jine kězê odasênda brakêrlar.

Kěz orada oturup olanên ažêšile geže-gündüz göz jašê dö-kerse-de olan-da ejvah zavallê jerinden aldēm-da benim sebebime kim bilir o devlerden bašêna ne kadar bela geldi deje hiç uju-majarak geže-gündüz onu dūšünürmüš, artêk bu olanên āla-masê dünjajê tutup hemen derviš gelerek olum ālama, senin istediñ kězê jakênda sana getiririm amma al bu kêlê, ne vakit bašên sêkêlêrsa jak, sen iki tašên arasênda-da olsan gelüp kurtarêrêm dejinže olan sevinerek kězên geležêni beklermiš. Derviš kêza giderek onun-da öjle ah vah ile ālajup sêzlamasêné gördükte kêza ālama seni hajdê sevdîne kavušturažām dejinže kěz dervišin ajaklarêna kapanup aman pirim sen beni bu jerden kurtar dejinže derviš buna kapa gö-zünü ač gözünü dedikte kěz kendini gemi içinde bulur, olana sarçıla-rak vaj sevdīm ben kaç gün-dür senden uzak oldum, Mevla jine ka-vušturdu, inšallā bir birimizle ölüñžeje kadar kalêrêz fêlan deje bun-lar bir birile sevišüp ojnašmada olsunlar devler jine kězên kaçtêne ištittiklerinde žadêja gidüp kěz jine kaçtê derler, o-da siz rahatta olun ben gidüp jine getiririm dejerek žadê küpe binüp havalandê zaman gemi görerek üzerlerine inerken kěz žadênen indini görünže aman sevdīm ben jine gidijorum deje olan o dervišin verdî kêlê

jakênža denizi duman kaplajup žadê geminin nerde oldūnu göremejerek o jana bu jana saldêrup dururken jorulur. Kendi kendine bunlar benden žadê imiš deje geri döner, birde devlerin janêna gittikte sizin padišahênez benim gibi žadê eline geçmiş, artêk siz onu unudun, bir daha bulamazsênez demesîle devler ejvah biz bu kadar adamlarê jejüp tutarken šindi bir kêzê tutamadêk, en sōra baškalarê aldê fêlan deje bunlar ah vah ede durmakta olsunlar, olan kêz ile kendi kardasênen oldū šehre varêr. Padiša bunun geldîni žaber alênža karšêžê gönderir, olanê görünže aman evladžêm sen nerelerde kaldên, olan-da bašêna gelenleri anladêr, gemi ile gelen paralarê hazneje alêrlar, ölüm padišahlêk bundan sōra sizin olsun deje olanê vezir, kendi olunu-da padiša eder ; bunlar iki kardas oturarak, padiša-da oluna bir kêz bulup, bu olanên getirdi kêzê kendine, bulduklarê kêzê-da kendi jerine padiša etti oluna nikjā ederek kêrk gün kêrk geže dūn ederler.

71.

Vaktên birinde bir padiša varmêš, onun Osman bej adênda bir čožū varmêš, nekadar dūnjaja kêz čožū gelirse dōdū anda öldürümüş, bu Osman bej ondört onbeš jašêna kadar girmiş. Günlerde bir gün jine padišahên karêšê gebe olup do'urmak vaktê geldikte Osman bej gelen ebeje annem do'urdū zaman kêz do'urursa-da olan oldu dejesin deje ebeje sōjler, anasê-da do'ura do'ura bir kêz do'urursa-da ebe šezadenin sōjlemesi üzerine do'an čožū erkek deje sōjledi, padišaha-da öjle žaber verdiler.

Biraz vakit geçti, bir gün Osman bej kendi kendine düşünerek bu čožū biz babama olan deje žaber verdikse-de čožuk büjüjerek en sōra kêz oldū annasêldêkta babam beni öldürežek-tir deje düşünüp-taşêrup bir gün čožū öldü deje babasêna bildirir, padiša biraz kederlendîse-de Osman bej bu čožū sarajên bir janênda bir sūd-ana birde lala ile gel zaman git zaman beslejüp büjüttü. Bir gün Osman bej babasênen janêna gidüp oturdu, babasê-da Osman beje ölüm çok zemandan berü nerde idin, hiç janêma gelmiyorsun, böyle olur-mu dedikte Osman bej-de šah baba ne japajêm, sen bir sert adam-sên, bak-sana ne kadar kêz čožūn olursa dōdū vakit öldüriyorsun, belki

ben-de bir suç japarēm-da beni-de öldürürsün deje çok çok janēna gelmiyorum dedi, babasē-da ölüm orasē öjle amma seni pek çok severim, bōjle çok zaman benim janēma gelmedīnden ben kederleni-yorum, bōjle japma der, arada sērada gel konuşalēm, benim dūnjada senden başka çožūm yok dedikte ōlu Osman bej-de der-ki şah baba şindi oniki onüç jaşēnda jetişmiş bir kēz çožūn olsa ne japarsēn de-dikte ölüm ne japajēm öjle jetişmiş bir çožuk öldürülür-mü der, Osman bej kalkup dōru hareme gelüp kēz-kardaşēnē güzel urbalarla gejdırır kuşadēr, padişahēn janēna girildī vakitte japēlağak şejleri ōredir, kendi önde kēz-kardaşē arkasēnda olarak padişahēn janēna giderler, jedi jerden temenna, sekizinçi el pençe divan dururlar. Padişa bu kēz kim-dir deje sorar, Osman bej-de der-ki şah baba hanja fēlan vakitte senin bir erkek çožūn oldu idi, bir kaç gündən sōra-da öldü deje size bildirdikti, šte o çožuk bu kēz-dēr, bunu ben saklajup ōlan-dēr dedirttim, sōra-da çožuk büjüdükte kēz oldūnu anlarsēnēz deje öldü bildirttim, o vakitten berü bunu süd ana ile bes-ledim büjüttüm, šte o çožuk bu-dur dedi. Padişa bir ōlana bir-de kēza baktē, hemen gazebe gelüp ikisinin-de bojunlarēnē vurmak içün şel-lada emr etti, kanlē gömleklerinin tezže getirmelerini sōjledi, şellat-ta bunlarēn ikisini birden alup bir jere getirdi, jüzlerine baktēkta iki-si-de bir birinden güzel, aj parçasēna benzijorlar, bunlarē kesmē kējamadē, urbalarēnē çēkarup orada bulunan bir köpeji kesüp göm-leklerini kana batērdē, onlarē-da çēr-çēplak salē verdi. Onlar orada kalup şellat-ta o kanlē gömlekleri aldē padişaha getirdi, šte kēz ile ōlanē kestim dedi, biz gelelim ōlan ile kēza.

Bunlar iki kardaş çēr-çēplak dā başēnda o jana bu jana baka-rak biraz jol jürüdüler, oradan bir köj gördüler, ōlan kēza dedi-ki kardaşēm sen şu ā'žēn üzerine çēk, ben şu köje gidejim biraz ruba jeježek bulajēm gelejim der; kēz orada bulunan ā'žēn üstüne çēkar oturur, ōlan-da gördü köje gider bakar-ki köjde hiç kimse yok, evler dükjanlar çarşēlar pazarlar hep açēk, mejdanda kimse yok. Ōlan öte jana beri jana gider, o eve girer bu eve girer bakar-ki her şej jerli jerinde amma hiç adam yok, hemen bir kat ruba bulur gijer, bir kat ruba-da kēz-kardaşē içün alēr götürür, kēzēn oldū jere gelir ā'žēn altēndan kēzē çā'rēr, kēz-da bakar-ki kendisini birisi çā'rēr, sen

kim-sin deje sorar, ōlan-da in-sene ašā ben senin kardasēm dejl-mi-jim, kéz-da dejl-sin jā, benim kardasēm benim gibi çeplak idi, sen ise gejinikli sin, ōlan-da kardasēm öjle amma šte ben ruba buldum gejdindim, bir kat-ta sana getirdim, gel in ašā gejin-de gidelim der. Kéz iner ašā rubalarē gijer, ikisi-de jine o köje giderler, kéz-kardasēnē bir eve kor, kendisi köjün içini gezerken bir hamam görür, girer içeri bakar-ki hamamēn içinde bir büyük ežderha jatijor ujumuş, hemēn ōlan gider o ežderhanēn jattē jerlere barēt döker, sōra bir ateş verir ežderhajē öldürür ; oradan čekar köjün dēšarēsēna dōru gider, bakar-ki karšudan bir çok adamlar gelir, mejerse o köjün adamlarē imiș. Onlar-da bakarlar-ki köjün dēšarēsēnda bir adam gezinijor, bir birlerine derler-ki Āmedā Mēmedā bizim köje adam gelmiș, demek-ki o ežderha ja ölmüş ja oradan gitmiș olmalē dejerek köje dōru jürürler, ōlan-da anlar-ki bu köjün adamlarē bu ežderha içün kačmeșlar, en sōra köjlüler gelir, Osman bej ile görüşürler, hoș-pešten sōra köjde ne var ne yok deje sordular, Osman bej-de her šej çok amma adam yok dedi, onlar-da dediler-ki siz o köjde hiç bir šej görmediniz-mi, Osman bej-de evet gördüm, bir hamamda bir büyük ežderha vardē, ben-de onu öldürdüm dedikte köjlü sevinüp aman o'ul bizim-de oradan kačtēmēz o ežderha içün idi, hele siz onu öldürdünüz biz-de kurtulduk derler, hepsi birden köje gelirler, her kes evine dükjanēna oturur, Osman beje-de bir ev verirler, o-da kéz-kardasē ile o evde otururlar. Biraz vakit geçer, Osman bej oradan gitmek isterse-de köjlü bunu salē vermezler kendilerine baş ederler, Osman bej-de artēk orada kalēr.

Gel zaman git zaman oturur, bunun kéz-kardasē başlar kötü olmā, gündüzün gündüzleri Osman bej ava gider, kéz-kardasē-da eve zamparalar alēr žümbüş eder, biraz zamandan sōra bu kéz gebe kalēr, bakar-ki karnē büjümē başlar, šindi ne japsēn kardasē dujarsa iș fena. Zamparalarē bu kēza sen kardasēn geldē vakit jalandan çasta ol, kardasēna-da fēlan jerde bir bayče varmēș, orada bir elma varmēș, ondan bana bir elma getirirsen ben eji olurmușum de derler, zamparalar gider. Kéz bir jatak japup içine girer jatēr, Osman bej-de ajšam üstü avdan gelir birde bakar-ki kéz-kardasē jatijor, aman kardasēm ne oldun neren ārijor deje sordukta o-da kardasēm

bilmem pek fena-jim, büjün burada komşudan biri geldi fêlan jerde bir baǵçe varmêş, o baǵçede birde elma varmêş, ondan bana getirirsên ben onu jedikten sôra eji olurmuşum dediler, Osman bej-de hemen kalkup atêna binerek o sôjledî baǵçeje gider ; mejerse o baǵçeje giden adam geri gelmezmiş. Osman bej baǵçeje varêr bakar-ki kapusunun önünde bir adam oturijor, gider o adama selam verir der-ki burada ǵasta içün bir elma varmêş, ondan isterim verirmisin dedikte o adam-da bunun bir kapusu daha vardêr, şuradan dolaş oradan iste der ; Osman bej gider öbür kapuju bulmā, bakar-ki o kapunun önünde iki aslan durijor, aslanlarê karşudan gördükte korkar atêndan ašā inêr, dönsem bir türlü dönmezsem bunlar beni aǵêb öldürürler-mi dejerek javaş javaş aslanlara dörü gider, aslanlar-da bunun korktünü anlarlar, kujruklarêne jere vurarak meleje meleje Osman beji karşularlar bujrun ederler, Osman bej-de biraz jüreklenerek gider baǵçe kapusundan içeri girer bakar-ki büjüük bir baǵçe, iêinde bir êok āǵlar, o elma āǵlarêne görür her biri iki-üç okka gelir büjüük elmalar, onlardan hejbesi alênşaja kadar koparêr, jine atêna biner baǵçeden êekar gider, birde bakar-ki arkasêndan aslanlar-da gelijor, aǵêb bunlar niçün gelijor dejerek baǵçenin öbür kapusunda oturan adama gider sorar, o adam-da sen oraja gittin vakit ejer atêndan ašā inmejejdin bunlar seni paralarlardê, sen atêndan ašā indin içün bunlar senden êok ǵoşlandêlar, onun içün bunlar senin oldu, artêk senden ajrêlmazlar dedi.

Osman bej oradan Allaha smarladêk dejüp köje geldi, birde baktêlar-ki Osman bej gelijor, köjli şašêrdê, iki tane aslan birde kendi köjümüzde üç aslan oldu dediler ; Osman bej geldi evine girdi, êektê jokarê baktê-ki kêz-kardaşê jatijor, kardaşem nasl oldun, al-sana istedîn elmajê getirdim je bakalêm nasl olursun der verir, kêz-da aj of dejerek kalkar elmajê keser jer, aman kardaşem of ne güzel elma imiș, dünja durdukêa sâ ol deje bir takêm jalañžektan dualar fêlan eder. Bir kaê gün sôra kêz sözde eji olur, ôlan-da aslanlarê alup kâveje gider biraz oturur, jine eve gelir ; bir gün kalkar ava gider, kêz jine zamparalarê alêr žümbüș ederler, kêza sen kardaşênên telêsêmenê ara-da onunla onu öldürelim derler, kêz-da kardaşê geldikte jine başlar innejüp sêzlamā, ôlan-da

aman kardasēm ne olijorsum, gene-mi χasta olažān, kéz-da jā kardasēm sen gündüzleri gidijorsun, ben evde jalênêz kalijorum, onun için gene χasta olažām, bari şu senin tēlēsēmēn ne dir sōjle-de ben-de onunla ejlenejim dedi, olan-da kézē çok sevdiğinden aklēna fenalēk gelmejiip benim şu başēmda üç tane bejaz saç var-dēr, onlarla benim iki baş parmā'mē bir birine bālarsam koparamam, ondan başka dünjada ne kadar ip zinžir varsa beni bālarsalar onlarē koparērēm, šte benim tēlēsēmēm bu-dur, kéz-da bakalēm kardasēm dedin gibi olažak-mē, şu başēnda-ki saçlarē koparalēm-da parmaklarēnē bālajalēm der, olan-da kardasēm güženmesin de je saçlarē başēndan koparēr, parmaklarēnē bālar, olan ne kadar zor ettise-de bir türlü koparamadē. Mejerse kéz zamparalarē evde saklamēštē, oradan onlara χaber verüp iki kiši geldiler, olanē bir çuval içine kojduklar, başēnē dēšarda brakarak tavana astēlar, bunlar başladēlar jine žümbüş etmē, Osman bej-de tavandan bunlara bakardē ; birde sabā oldu. Mejerse o aslanlar günde bir kojun jerlermiş, aslanlarēn karnē ažēkup ašāda başladēlar gürlütü japmā, biraz vakit geçti, baktēlar-ki aslanlar jem vermē Osman bej gelmedi, hemen zinžirlerini koparup ikisi-de jokarē çēktēlar, oda kapusundan içeri girüp baktēlar-ki iki kiši birde kéz jatak içinde, Osman bej-de tavanda asēlē, bu jatakda kilere aslanlar saldērup paralamak istedilerse-de Osman bej aman aslanlarēm dokanmajēn dedikte aslanlar-da deli gibi olup kapularē kērarak sokā çēktēlar, o jana bu jana košarlar, birde köjlü bunlarē gördükte vaj Osman bejin aslanlarē kudurmuş, bizi paralajažak de je her biri bir delije girdi, her kes ev penžerelerinden tüfenklerini çēkarup aslanlarē vurmak istedilerse-de gördüler-ki aslanlar kujruklarēnē jere vurarak melejorlar, köjlü anladē-ki bunlar kudurmuş dejl, mutlak Osman beje bir hal olmuş, bunlar bizi cā'rijor, Āmedā Mēmedā hajdēn be gidelim bakalēm Osman beje ne olmuş, öteki beriki-de brak be, budala-mē-sēn ne sin, bizi bu aslanlara paralatažak-mēsēn, jok jok be öjle dejl, sahi sōjlijorum, šte ben gidijorum falan dejerek aslanlara dōru gider, aslanlar-da eve dōru sejtirtirler ; o herif-te gördün-mü, ben demedim-mi beje bir šej olmuş dedikte onlar-da bakarlar-ki aslanlar insan öldürmek için çēkmamēš, köjlü hepsi birden Osman bejin evine giderler bakarlar-ki Osman bej tavanda asēlē,

kêz-kardaşile-de zamparalar jatakta jatijorlar. Hemen Osman beji tavandan indirirler elini çözerler, Osman bej-de zamparalarê salê verir, kêz-kardaşênê-da êr-êplak sojar, bir dā başêna götürür bra-kêr, Osman bej döner jine köje gelir oturur, biz gelelim kêza.

Kêz dā başênda bir vakit oturur, bir gün vaktê gelir do'urur, o günde oradan başka bir köjün âsênên çobanê geçijormuş, bakar-ki bir güzel kêz êplak birde çozuk oturijor, gider kêz burada ne oturijorsun dedikte kêz-da aman çoban beni çêrsêzlar tuttu sojdular buraja attêlar, ben-de burada do'urdum, çoban buna aşıjup alêr, dōru âsêna getirir, âsê-da onu kendine ašê başê japar. Gel zaman git zaman oturmakta olsun Osman bej-de o köjden kalkar, geze geze bir gün bu kêzên oldū köje gelir, Osman beji görenler bakar-ki janênda iki aslan, her kes bundan korkar, köjün âsêna çaber verirler, ā-da bunu çā'rêr kendi evinde konuk eder ; o geze orada kalêr, jerler içerler, birde bu kêz-kardaşê beji görür, lakin bejin kardaşênên oradê oldūndan çaberi joktu. Bu kêz âsêna der-ki, aman ā bu jît çok eji, şuna ben bir tepsi bōrek japajêm-da belki geze jer dedikte âsê-da pekî olur jap der, kêz hemen bir tepsi bōrek japar amma içine-de a'ê kor ; bundan kimsenin çaberi olmadêndan Osman bejin jataçak odaja bōreji korlar, jatmak vaktê gelir, ā-da beje der-ki benim bir güzel ašêm var-dêr, sizi görmüş bu jît çok eji dir deje çoslanmasêndan kendisi-de çok güzel jemek pişirmesini bildi için size bir tepsi bōrek japmêş-têr, istek ederseniz bujrun der, Osman bej-de düşünür-taşêner kardaşênên orda oldūnu anlar, bōreji jemez. Sabā olur kalkarlar, ā bakar-ki bōrek jenilmemiş, Osman beje sorar olum niçün jemediniz bu bōreji, bej-de birisini keser bir köpeje verir, köpek bōreji jer jemez düşer geberir, bakarlar-ki bōrek a'êlê-dêr ; bunu bej neden bildini sorar, o-da bunu japan benim kêz-kardaşêm-dêr, biz şojle olduk bōjle gittik deje başlarêna gelen işlerin hepsini orada sōjledi. Onun üzerinde ā kêzê öldürtür, bejin-de babasê ölmüş oldūndan memleketinden her jere bildirirler-ki Osman bej isminde bir adam varsa gelsin, babasê öldü tahtêna otursun demişler ; Osman bej bunu işittikte hemen kalkup dōru memleketine gitti, babasênên tahtêna oturdu sōra evlendi, kêrk gün kêrk geze dūn japtê, müradêna erdi.

Evvel zamanda bir padišahên bir òlu varmêš, bir gün çožün anasê bunu evlendirejim deje görüžülüje êekar, arar-tarar nejse çožu'a bir kěz bulur, söz kesilir düne başlanêr. Aldê akšam padišahên òlu abdest alup kuran okumâ baslar, kêza-da benim adetim bøjle dir, sen istersen jat kejfine bak der. Kěz jatar, òlan žebinden bir kilid êekarêr, bu kilid küçükken lalasênên verdî bir kilid olup ujurken her kimin üzerine konsa, ne suç işledîse hepsini søjler, šte òlan bu kilidi karêsênên bojnuna takar, bunun üzerine karêsê-da ben fêlan beji šu kadar severdim, bu kadar bir birimizlen šaka ederdik gibi bir takem suçlarênê sajar, òlan bunlarê işidir işitmez kilidi alup kězê kapudan dêšarê eder. Uzatmajalêm aradan bir hajlê gün gečer, bir baška kěz almâ isterler, eskisi gibi anasê görüžülüje êekar, jine bir kěz bulur güvej girer, jine evvelki gibi kěz ujurken kilidi üstüne kor, kěz-da bütün suçlarênê søjler, òlan-da kězê odadan êekarup merdümenden ašâ atar, anasê jine baška bir karê alajêm derse-de òlan razi olmaz.

Bir gün lalasîle gezmê giderler, bir jerde otururken bir fukara kězê görürler, òlan bunu çok seviüp lala ben šu kězê alažâm, lalasê-da siz bilirsiniz dejüp kězê alêr šehere getirir, anasê dujmadan bir konak japtêrup kězê içine kor, kendisini almak içün anasênê gönderženi sen-de søjle et bøjle et deje kêza ôredir. Òlan anasêna geliüp fêlan jerde bir kěz gördüm git ana bak bejenirsen bana al, anasê dôru kězên konâ'na varêr, bunu karšulajup bujurun ederler, šte çok hizmet edüp kadênê çošlandêrlar, kalkup saraja gelir, òlu-da kězê bejendin-mi deje sorar, anasê-da òlum bejendim hem-de bana çok hizmet ettiler, bunlar bir zengin olmalê-dêr deje søjler, òlan-da öjle ise hajdê o kězê alalêm dejerek dün japmâ kalkarlar, kězê almak içün bir kaç kez evine giderler kězê vermezler, òlan søjledî üzerine biraz naz ederler, en sôra verirler. Dün olup òlan güvej girer, o geže jine kilidi kězên üzerine kor, kězên suçun olmadênê anlar.

Epejže vakit bu kěz ile otururken günlerde bir gün bir gouga açêlêr, padišahên òlu gelmejinže bu gouga bitmez derler, padiša-da bu òlanê jollar. Kěz òlan giderken penžereji açup ardêndan bakarken peri padišahênên òlu kězê penžerede görünže

aşik olur, bir koşa karê bulup işi anladarak bir nalin bir kemer birde taş kēza hedije jollar. Koşa karê onlarê alarak ben şezadenin sūt ninesi-jim deje saraja girüp kēzēn janēna çekar, işi kēza anladērsa-da kēz razi olmaz, koşa karê kēza bir takēm lakērdēlar sōjlejerek bu peri padişahēnēn ōlu senin elini ajā'nē bālar, hiç bir jere kēmeldajamazsēn kötürüm olur kalērsēn deje kēzē korkudur, kēz-da ben buna razi olurum amma bu nalınlar gömülünžeje kadar baçēje elmaz şevahir döşedirse bütün ā'zlarē onlarla donadērsa ol vakit gelsin görüselim der. Koşa karê gelüp ōlana sōjler, o-da kēzēn dediklerini japar, sōra koşa karê ōlanē kēza getirir, kēz bunu alup baçēje çekarlar, birde baçēde gezinirken kēz ōlana bir jüksek taş gösterüp şu taşēn üstüne çēkēnēz-da şu havuza bakēnēz nasl parlijor deje ōlanē aldadēr, ōlan-da taşēn üstüne çēkup bakarken kēz bunu itinže ōlan ašā juvarlanēr, hemen bunun üzerine bir kaç bjjük taş atarak ōlanē öldürür.

Biraz vakitten sōra padişahēn ōlu gougadan gelir, geže jattēklarēnda kēz ujujunža ōlan kilidi kēzēn üstüne kor, kēz-da beni peri padişahēnēn ōlu sevdi deje sōjler, ōlan-da kēzē merdümenden ašā atar. Kēz erkek rubasē gejjüp baçēje çekar, ōlan-da baçēde gezerken şevahir ile donanmēš ā'zlarē görüp bunlar nasl šej deje elini uzadērken kēz hōt fēlan deje ōlana bā'rēr, o-da korkunža elini çeker amma ā'zlara hajran olup kalēr, sōra kēz kendini bildirerek işin ne türlü oldūnu anladēnža ōlan kēzē merdümenden attēna pişman olup jeniden kērk gün kērk geže dūn japar, ōlünžeje kadar birlikteje otururlar.

73.

Evvel zaman içinde kalbur kazan içinde bir padişahēn dūn-jada on sekiz jaşēnda bir ōlu, on altē jaşēnda-da bir kēzē varmēš, günlerde bir gün padiša zijadesīle kejjersizlenüp ōlu ile kēzēnē janēna çā'rarak ej çoğuklarēm benim çastalēmdan korkulur, zaten jaşēm-da jerinde oldūndan ejer ben öležek olursam taçtēm sizin olsun siz güzelže oturup bir birinizi inžitmejiniz deje bir takēm öjütler vererek kērk tane-de anaytar gösterüp bu anaytarlarlan otuz dokuz odajē acēn, lakin kērkēnžē odaja ilişmejin der, oradan üç-beş gün geçtik-

ten sōra padiša ölür ; kēzlan çożuk bir aj babalarēnēn ażēsēndan ah ah dejerek bütün gün jas tutarlar, uzatmajalēm bir senede babalarēnēn ażēsē onudularak kendi tasalarēna düşerler. Bir gün olanan kēz odalarē gezerlerken olan kēz-kardaşēna kardaşēm gerçi babamēz kērkēnżē odajē açmajēn dedīse-de ben acażām, elbet bu odada bir şey var-ki böyle sēkē-sēkē tembih etti, ille ben bu odajē açup içinde ne oldūnu göreżēm dedikte kēz aman kardaşēm babamēz hiç bir vakitte bizim fenalēmēzē istemez, elbette bunun içinde bize dokunur bir şey var-ki böyle söyledi, gel babamēzēn sözünü dinlejelim-de bunu açmadan vaz geçelim de je hajlē ūrašērsa-da olan bir türlü sözünden dönmejüp ille açup içindekini görmeli-jim der, kēz anlar-ki bu bundan geçmejeżek bari açalēm dejerek şezade ile beraber o odaja giderler, şezade oda kapusuna anaytarē sokup kapu açēlēr açēlmaz odanēn içinde asēlē bir resim görüp žani gönülden aşik olarak oldū jere düşüp bajēlēr. Sultan bunu gördükte şaşa kalup limonlarla sularla kardaşēnēn bajgēnlēnē geçirir amma şezadede hal kalmaz ; neyse bir iki gün geçüp şezade ejleşerek kardaşēna ben bu kēzē gidüp bulażām, ejer bulmazsam eżelsiz öleżēm dedikte kardaşē aman kardaşēm bu kim bilir hangē memleketin padişahēnēn kēzē-dēr, bunu bulmak bizim için pek güç, gel bu sevdadan vaz geç de je hajlē kandērmā çalēştēsa-da çożūn gönlünü tutan aşk o kēzē buldurmak için ölümlünü bile göze aldırttē. Kēz bir kardaşēnēn sevgilisinin bulunmasēna birde şezadenin halēna bakup anlar-ki kardaşē bundan geçmejeżek bari ben-de gidejim-de ölürsek-te beraber kalērsak-ta beraber olalēm dejerek kardaşēna gidelim dejüp pahada ā'r jükte hafif bir takēm şeyler alup jola düşerler.

Az giderler uz giderler dere tepe düz giderler, hasēlē vara vara bir memlekete varērlar, bunlar o memlekette tüżar-ēz dejerek bir dükjan açarak alēş-veriše başlarlar, şezadenin kēz-kardaşē-da erkek urbasēnda oldūndan şezade bunu dükjanda brakup kendisi etraftan sevgilisini aramā başlar. Bir gün sultanlar gezmē çēktēnē işidüp dōru koşarak sejrine gider, arabalarēn içine bakar-ki sevgilisine benzer hiç kimse yok, hemen dönüp dükjanēna gelerek kēz-kardaşēnē alup jine jola düşerler, bunlar böyleže beş-altē memleket gezerler, şezade sevgilisinden daha hiç žaber alamaz ; naslsa bunlar bir mem-

lekete daha varêrlar, o memlekette tûşarlê'a başlarlar. Bir gün olan birde bakar-ki sokaklarda tellallar fêlan gün sultan hanem gezmê çêkaşak, sakên sokakta erkek bulunmasên, sôra žellat eder hâ deje bā'r bā'r bā'rijorlar, šezade bunu işittikte kardašêna olsa olsa bu olaşak aman bunu görmenin çaresi dejerek düşünüp dururken aklêna gelir-ki deli kijafetine girejim-de görejim, çožuk kardašêna sen sakên dükjandan dêsarê çêkma, ben gider işi delilije vurur onu görürüm dejüp bir eski-püşkü urba gejüp bir eline mum bir eline havuž alup bir köšenin başêna oturur-ki sultan hanemên-da gečežeji jol orasê imiş. Uzatmajalêm sultan hanem arabajlan uzaktan görünü, olan bir havužu birde mumu êsêrmâ başlar, sultan olanên janêna jaklaşup gördükte janênda bulunan çiçekži kadênla kjāja kadêna erkekžik var erkekžik var deje bā'rêr, çiçekži kadênla kjāja kadên köşe başênda bir elinde mum bir elinde havuž bir birinden êsêrêr, birde birinden böyle tohaf birini gördüklerinde aman sultan hanem sakên žellat-mellat dejejim demejiniz, bu bir akellê kimse işi dejl-dir, bes belli-ki bir deli dir, sakên öldürtmê kalkmajênêz derler, êünkü sultan hanem kêrk kat odanên içinde oturur hem-de hiç erkeje görünmezmiş, sokā çêktê vakit ejer bir erkek köpek gözüne ilişse ol sāt žellat edermiş; naslsa kjāja kadênla çiçekži kadênên sözleri üzerine bu olana bir šej japmaz, olan bunu ejiže sejr eder bakar-ki tâ görüp aşik oldū kêzên kendisi bu-dur, oradan kalkup dōru lardašênên janêna gider, işi-de oldū gibi kardašêna bir bir anladêr, artêk šezade kêzê ele getirmenin çaresine düşer.

Günlerde bir gün olan çaršêda gezüp dururken naslsa sultanên janênda görmüş oldū çiçekži kadêna rast gelir, olan bunun janêna sokulup aman ninežim ben bir jurt garibi-jim, birde kardašêm var-dêr žanêmezê kimseje ênanup bir jerde jatamajoruz, aman ne olursa senden olur bizi evine al-da senin evladên olalêm dedikte kadên ā ölüm jerim jok-ki sizi alajêm der, olan aman nine al šu al'unlarê-da bir ev-mi tutarsên artêk ne japarsên bize bir jer bul-da üçümüz birlikte gečinüp gidelim deje koža karêja avužlan altênê verdikte koža karênên gözleri fal taşê gibi açêlup êsênarak ā çožuklarêm gelin size-de bana-da jer bulurum deje olannan kêzê alup evine götürür. Bunlar koža karênên evinde bir iki aj kaldêktan sôra bir gün olan

kadéna bir çok para daha verüp aman ninežim biz fêlan padişahên
 çoşuklarê-jêz, ben sultanên resmini görüp aşik olmuştum, šte buraja-
 -da onun için geldik dejerek işi baştan ajā kadar kadéna anladêr,
 kadên-da ben seni onun janéna götürürüm der; bunun üzerine koşa
 karê bir aj saraja gitmez, bir gün sultan çaber gönderir-ki çiçekçi
 kadên çasta-mê-dêr nerde dir, bir aj-dêr saraja niçün gelmijor,
 sarajdan gelüp çiçekçi kadéna söllediklerinde çiçekçi kadên sultan
 hanémên ellerinden ajaklarêndan öperim, köjden kêzlarêm geldi, on-
 larê brakup gelemejorum, onun için kusuruma bakmasên der. Bunu
 sultan hanéma söllediklerinde sultan hanêm ā ne olur, kêzênê-da
 birlikte getirsin daha eji ejleniriz deje bir daha çaber gönderir,
 çiçekçi kadéna sultan hanémên sözünü bildirdiklerinde kadên aman
 efendim hiç onu nasl getire bilirim, o bir köjlü türk kêzê-dêr, oraja
 gittikte bir kabalêk eder-de sōra sultan hanémê kêzdêrêr deje ževab
 verir, sultan hanéma söllediklerinde aman daha eji ja, ben-de ejlen-
 mek için öjle kaba bir kimse arijordum, bu gün kêzênê alup mutlak
 gelmeli der, çaberžiler işi gelüp çiçekçi kadéna söljerler, kadên-da ah
 ölüm olmaz amma sultan hanémên gönlinü kermajalêm dejüp šeza-
 deje bir kadên urbasê gejdürüp saraja götürür. Ōlan ile kadên sulta-
 nên janéna girdiklerinde sultan olan oldūnu bilmedi halda šezadeje
 aşik olur, sultan çiçekçi kêzêna hajdê bayçêje çêkalêm dedikte kadên
 aman sultan hanêm o bir köjlü kêzê-dêr, šindi bayçede bir delilik
 eder-de žanênêžê sêkar derse-de zarar jok zarar jok ben onun kusu-
 runa bakmam dejüp olanla bayçêje çêkarlar, bayçede biraz gezindik-
 ten sōra olan kendini tutamajup kêzê bir çimdik vurur, sultan bunu
 görür görmez erkežik var erkežik var deje saraja girer, kadên ā
 sultanêm ben sana demedim-mi biraz kaba-dêr deje o seninle šaka-
 lašmêš; nejse zarar jok dejüp o gün akšam üstü kadên-da olan evle-
 rine dōnerler.

Aradan üç-dört gün geçtikte sultan hanêm kadênla olanê çā'r-
 têr, jine bunlar saraja gittiklerinde sultan hanêm çiçekçi kadên kê-
 zênla biz havuza girežêz dedikte kadên aman sultanêm hiç olur-mu
 sōra havuzda sana bir šej japar-da jine žanênêžê sêkar der, sultan
 jō ille gidüp girežêz dejerek sultan olanê alup gider, gider amma koşa
 karê-da jürekte üç buçuk atar. Bunlar havuz başêna vardêklarênda

havuza girežekleri zaman olan kēza bir iki çimdik daha vurup birde sultanē öper, sultan hanēm jine erkeķžik var erkeķžik var deje havuza girmeden saraja kaçar, sarajda bana bōjle bōjle etti deje çiçekži kadēna sōjler, kadēn-da ah ā kēzēm ben sana sōjlemedim-mi köjli kēzē öjle terbijelilik ne bilir, šaka edejim derken šte bōjle kaka eder. Nejse bu lakērdēlar üzerine sultan hanēmēn kēzgenlē geçer, bunlar o akşam-da evlerine dönerler, dört-beş gün sōra sultan hanēmdan bir haber daha gelir, bunlar jine giderler, lakin bu sefer geže jatē-sēna deje čā'rtēr; bunlar gidežekleri zaman šezadenin kēz-kardašē aman kardašēm sen kendini tutamijorsun, ejer bašēna bir šej geležek olursa birine bir kaç lira ver-de bizim kapunun önüne gelüp hanžē hanēn janijor deje bā'rsēn, ben anlarēm-ki bašēn sēkēda, seni kurtarmanēn čaresine bakarēm deje sōzlesüp giderler. Saraja varup o gün akšama kadar sultan hanēm fēlan ejlenirler, akşam olur, jemek fēlan jendikten sōra sultan hanēm aman kadēn ben senin kēzēndan pek hoşlandēm, bu akşam benim odamda jatsēn, kēz kēzlan jatmēš ne olur der, kadēn-da jine evvelki gibi ā sultan hanēm öjle dejorsun-da sōra erkeķžik var erkeķžik var deje ortalē gürlütüje verijorsun dedikte sultan jok bir šej japmam, ille beraber jatažāz dejerek olanē alup kērk odanēn birini açup birini kilidlejerek içeri girerler; içeri girdiklerinde olan minder üstünde bir fes bulup bašēna gijer, sultan hanēm ā çiçekži kēzē erkeķ esbabē sana ne güzel jakēšijor, dur sana babamēn urbasēnē getirejim-de gej dejerek dēšarē čēkar, birde kadēnēn odasēnda bir fēsēltē išidir, mejerse kadēn kjāja kadēna bunlarēn kim oldūnu anladijor-muš, sultan bunu birer birer dinlejüp iši anlar, sōra jā sen olan-mēšsēn dejüp babasēnēn urbalarēnē alup getirir amma kapularē kilidlemeji unudur, olan o urbalarē gejdikte sultan hanēm ā val-lahi sana bu urbalar erkekten eji jakēštē der, içinden-de olana bir kat daha ašik olur. Her nejse bunlar jatā girüp kojun kojuna jatar-lar, padiša-da geže sarajē dolašmā čēkar, birde bakar-ki sultanēn kapularē kilidsiz, xizmetçilerden birine git bak sultanēn odasēnda kim var deje bujurur, xizmetçi içeri girdikte birde bakar-ki sultan hanēmēn janēnda afet gibi bir deli-kanlē biri birlerine sarēlmēšlar, mēšēl-mēšēl ujjorlar, xizmetçi bunu gördükte šindi bunu padišaha

söjlersem ikisini-de žellat eder jazék-têr dejüp kapunun üzerine ben gördüm söjlemedim görenler-de Allah aşkêna söjlemesin deje jazup dêšarê čekar, padiša kim vardê janênda deje sordukta kimse joktu der, padiša olamaz elbet bunun janênda birisi var-ki kapular acêk durijor dejerek birini daha gönderir, o-da gider gelir öbürü gibi söjler, sōra padiša ênanmajup birini daha gönderir bu-da içeri gir-dikte kēzēn janênda pērlanta gibi deli-kanlêjê görüp oh bizim erkek horozdan kaçan sultanēmēz šindi erkeklen kojun kojuna jatijor dejerek gelir işi padišaha oldū gibi anladêr, padiša-da kēzup olanê kadēnê zindana attērêr.

Ōlan zindanēn penžeresinden öteje berije bakarken gözüne bir satēžê ilišir, satēžêja beš on altun verüp git fēlan mālledede fēlan sokakta fēlan kapunun önünde hanžê hanēn janijor deje sesin čektê kadar üç kerre bā'r amma sesini buradan ben-de išitmeli-jim der, satēžê paralarê alup sevinerek dōru dedi jere gider, üç kerre var sesile bā'rêr, šezadenin kardašê bunu išittikte ejvā kardašēmê zindana atmēšlar dejerek eline bir iki tepsi lokma alup kendisi-de bir koža karê kēlēna girüp dōru zindan kapusuna gider, kapuda bekçilere aman ölüm čožūm bir jêl-dêr kejšsizdi šindi eji oldu žastalēndan eji olursa hapislere lokma dōkmek adak etmištim, beni brakēn-da šu lokmalarê gözünün önünde hapislere jedirejim der, kapužular olmaz-molmaz demišlerse-de koža karê bekçilerin ellerine bir kaç mangêr sêkêštêrarak kardašēnēn janēna girer, kardašēnēn urbalarēnê gejüp kendi koža nine rubalarēnê-da čožu'a gejdirerek hajdê sen eve git kejfne bak der, olan savušur gider ; gelemim šindi kēza.

Padiša bu işe zijadesile kēzmēš oldūndan ertesi günü ne kadar vezirleri varsa hepsini sarajēna cā'rup bu ne hal-dêr dejerek zindanda-ki olanê-da cā'rtêr, zindana gidüp kēzê cā'rdêklarēnda kēz padišaha jakêšêr-mê-ki bir kēzê bōjle acêk-sacêk zindana attêktan sōra birde vezirlerinin janēna cā'rsēn bu olamaz, bana bir çaršaftla birde jašmak getirmeli-siniz ben-de gejüp gitmeli-jim der, bunu gidüp padišaha söjlediklerinde varēn götürün gejsin-de gelsin bakalēm der, kēza bir çaršaftla bir jašmak götürüp padišahēn janēna getirirler, padiša kēza sen nasl korkmadan bu işi ettin dedikte kēz ne ola bilir, bir kēz bir kēzla jatarsa ajb-mê-dêr, bundan ne čekar der, padiša-da

sen kěz-mě-sěn deje sorar, kěz evet kěz-ēm deje sōjledikte kězē güzelže bir kadēna baktērtērlar, anlarlar-ki kěz dōrudan kěz-měš, sōra padiša kēza ben seni çok sēktēm šindi benden ne dilersin dedikte kěz benim bir erkek kardašēm var-dēr, ejer kězēnēzē ona verirseniz ett-nizi bā'šlarēm der, padiša-da zar-zor kězēnē vermē razi olur. Bundan sōra padiša kērk gün kērk geže dūn edüp kězēnē šezadeje verir, kězē-da kendisi alēr, šezade ilen kěz-kardašē kim olduklarēnē bir bir anladarak memleketlerinde-ki mallarēnē ešjalarēnē hep bu tarafa getirtüp böjleže ejlene ejlene günlerini geçirir giderler.

74.

Evvel zamanda bir padiša varmēš, bu padišahēn dūnjaja hiç čožū gelmemiš, bir gün vezirine hajdē lala benim gibi senin-de čožūn jok, gidelim gezelim bakalēm Allah ne gösterir deje bunlar birlikte kalkup giderler. Gide gide bir düz ovada bir su başēna varērlar, padiša aman lala gel šu su başēnda biraz oturup dinlenelim deje bir ā'žēn dibine otururlar, öteden bir derviš gelüp esselam alejküm padišahēm^u der, onlar-da ve alejküm selam derviš baba dejüp otururlar, padiša derviše ej derviš baba sen benim padiša oldūmu bildin derdimi-de bilirsin dejinže derviš ej padišahēm sen dūnjaja hiç čožūn gelmedī ičün buralara gelmišin dejüp kojnundan iki elma čēkarēr, birini padišaha birini-de vezire verüp bunlarē götürün sarajēnēza vardēnēzda jarēsēnē kendiniz jarēsēnē sultanlarēnēza jediriniz, o geže birlikte jatēnēz, Allah size elbet birer evlad verir dejerek derviš gider. Padiša lalasīle kalkup sarajlarēna gelirler, o geže elmalarē sultanlarīle jejüp jatērlar, dokuz aj on gün dejinže ikisinin-de birer o'ullarē olur ; bunlar sevinerek çok šenlikler japup čožuklarē bir jerde büjüdürler, epejže büjüdüklerinde bunlarē mektebe başladērlar.

Bunlar okujup jazmakta olsunlar oniki onüç jašēna girerler amma ikisi-de bir birinden geže gündüz ajrēlmazlar ; günlerde bir gün bunlar čaršēda gezerken bakarlar-ki tellalēn elinde bir čekmeže satijor, gezdire gezdire pahasē jüz liraja čekar. Šezade lalasēna ej lala ben bu čekmežeji alažām dedikte vezirin ölu-da pekī šezadem dejüp čekmežeji alērlar, saraja götürüp odalarēna korlar,

lalasê dêsarê çekênza olan bakajem şu çekmeženin içinde ne var deje kapā'ne ačar bakar-ki bir kjad üzerinde bir kēz sureti, olan bunu görünže düşer bajêlêr, birde lalasê gelir bunu gördükte şaşêrarak aman şezadem sana ne oldu deje jüzüne su serperék ajêldêr, şezade lalasêna aman lala ben bu surete aşik oldum, birde kjada bakup dururken kjadên bir uşunda Kandeher padişahênên kēzê-dêr deje jazêlê, olan vaj bu dünjada sâ imiş, ben bunu elbet gidüp bulurum, lalasê-da aman şezadem vaz geç, bundan senin başêna çok belalar irişir sōra size jazik olur fêlan dedise-de şezade bunu dinlemejüp elbet ben gidežem deje kalktêkta lalasê şezadem siz giderseniz ben durmam, birlikte gideriz dejerek bunlar kalkup birer hajvan hazêrlarlar, geže jarêse hiç kimseje sōjlemeden çekup giderler.

Az giderler uz giderler dere tepe düm düz gidüp günlerde bir gün bir şehre varêrlar, birde bir koža karêja rast gelüp bunlar aman nine bizi bu geže müsafir alêrmêsên dediklerinde koža karê-da o'ullarêm benim bir kulibem var, başêm içerde ajaklarêm dêsarda sizi nereje alajem dejinže şezade koža karêja bir avuž altun verir, karê paralarê görünže gelin o'ullarêm dejüp bunlarê evine götürür amma şezade kēzên aşkêndan durmajup âlarmêş, karê bunu görünže ölüm ne âlijorsun der, olan-da sureti çekarup anažem šte ben bu kēza aşik oldum onun için buralara düştüm, bulamazsam kendimi öldürežem dejinže karê ā ölüm o bizim bu şehrin padişahênên kēzê-dêr bu hafta gelin oligor, ben saraja her vakit gider gelirim, sen hiç korkma sabā gidüp bir yolunu bulup kēz ile seni görüştürürüm. Olan koža karênen elini ajā'ne öper aman ninežim sana çok jalvarêrêm beni onunla bir kerre görüştür demesîle sabā oldukta karê dōru saraja gider, buna sultanlar bujrın hanêm ninežimiz deje karşularlar, çok vakitten beri gelmedin seni görežemiz geldi, ne japijorsun eji-mi-sin falan dejerek epejže konuşurlar. Karê her naslsa kēz ile jalnêz kalup işi anladêr, kēz-da ninežim sen bilmijormusun, šte ben bu hafta gelin oligorum derse-de karê kēza çok jalvarêr aman kēzêm bu genç bir çožuk, senin resmini görmüş aşik olmuş, bir kerre jüzünü görmek istiyor, geže gündüz âlamaktan gözlerinden jaş jerine kan akıyor, aman kēzêm gel beni kërma şu çožu'a bir kerre jüzünü göster dedikte kēz karêja ben jarên fêlan şehre gelin gidežem, fêlan jerde-ki

karanl k t rbeje gitsin, ben oradan ge erken t rbeje girez m, arabadan  ekup onunla orada g r s r m deje s jler. Ko a kar  kalkup evine gelir, i i  lana anlad r,  lan biraz sevinir, ge e jar s  atlar n  kar n n evinde brakup lalas le jola  ekarlar, d ru o karanl k t rbeje varup i ine girerler, k z-da sab laj n kalkup gejinir ku an r, d n halk  bunu alup arabaja kojarak g t r rler ; birde karanl k t rbeje geldiklerinde k z arabaj  durdurur, ben in p biraz t rbeje girez m der, bir s t beni burada beklejin de j p t rbeje girer, kapusunu kapar, birde  lan ile bulu tuklar nda hemen bir birlerine sar lup jatt klar nda ujuja kal rlar. Lalas  bunlar  beklemekte olsun halk d  ardan kapuju vurarak hajd  sultan han m ge  kald k derlerse-de k z ile  lan n d njadan  aberleri jok, hemen lala k z  sojup  zerinde-ki urbalar  kendi ge j p kendi urbalar n  brakup kapuju a arak d  ar   ekar, onlar-da aman sultan han m  an m vakit ge ti, nekadar  ok oturdunuz f lan dedilerse-de  lan  te biraz ge  kald m falan de j p arabaja biner, k z n jerine gelin gider.

Onlar gitmede olsun birde t rbede-ki k z ile  lan ujan rlar, k z aman  ezadem biz ne japt k vakit ge mi , birde bakar-ki  zerinde urbalar  jok,  lana vaj beni sojmu lar  zerimde urbalar jok birde janlar na bak narak lalan n urbalar n  bulurlar,  ezade k za aman sultan m korkma, senin jerine lalam gitmi , hajd  biz-de ka al m, o kendini kurtarup bizi bulur dejerek  ezade k z  alup ko a kar n n evine getirir. Bunlar orada oturmakta olsun bu lala d n halkile k z  ala ak padi ah n n saraj na gelirler, nejse gelin geldi deje lalaj  alup bir odaja korlar, lala aman gelirken  ok joruldu bana k rk g n kadar m zlet verin, biraz dinlenejim s ra d ne ba lans n der, onlar-da pek  efendim de j p k z  k rk g n olsun deje beklerler.

K z  ala ak olan padi ah n bir k z-karda   varm  , epej e g zel old ndan benim karda  m n kar s  deje lala ile oturur kalkarm   ; bunlar bir g n ba  eje  ekarlar, havuz ba  nda otururken  ' a bir ku  konar  ter  ter gider, lala buna bir g ler, k z-da   karda  m ne g ld n de in e lala  an m ola ak bi ej dejl-ki s jlejim, k z aman karda  m ne olursa olsun s jle, lala  an m bu ku  dedi-ki  unlar havuza girseler j kansalar biri erkek olsa bir birini alsalar dedi, bu

hiç olur şey-mi dedikte kēz hajdē kardašēm girelim, lala jok ben girmem sōra erkek olursam bana varērmēsēn, kēz-da vallahi varērēm, ej jā sen erkek olursan sōra beni istemezsen, kēz jine and šart ederek hajdē kuzum kardašēm girelim, sen erkek olursan sen beni al, ben erkek olursam ben-de seni alērēm dejerek bunlar sözleşüp ikisi-de havuza girerler jēkanērilar fēlan čekarlar, kēz bakar-ki beriki erkek, oh kardašēm Allah seni erkek japtē ben-de sana söz verdim, šindi beni almalē-sēn amma bizi dujarlarsa belki bir birimize vermezler, hajdē kimse görmeden kačalēm dejüp bunlar ata binüp jola čekarlar. Gide gide bunlar-da šezadenin oldū koža karēnēn evine gelirler, šindi bunlar sabā olunža dördü-de atlara binüp koža karēja biraz altun verirler, jola čekarlar.

Onlar gitmede olsun, beride padiša bakar ne kēz var ne kēz-kardašē var, ejvā bunda bir iş var dejüp kēzēn babasēna zaber gönderirler, o-da vaj kēzēm kačmēs dejerek öteji beriji araštērērken bir gün bir žadēja rast gelirler, žadē padišaha der-ki ben senin kēzēnē bulurum, onlar dōrt kiši olup kačtēlar, onlarēn dördünü-de tutar getiririm, padiša žadēja hajdē seni görejim, bu işi sen jıparsan ben-de sana karšēlēnē japarēm dejinže žadē bunlarēn pešine düşer. Birde olan ile kēzlar gide-gide bir su bašēna varērilar, orada bir ā'žēn dibine oturup šurda biraz jorgunluk alalēm deje jatērilar, lala bunlarē beklermiş ; birde bunlar ujurken ā'žēn üzerine iki tane güjeržin gelir, biri durmajup gülijor biri-de ālijor, ālajan gülene ej žanēm bu kadar ne gülijorsun hič-te ažēmijormusun derse-de o bir düziye güler, sōra jā sen ne ālijorsun dejinže o-da nasl ālamajēm, bak šu ā'žēn altēnda jatan dōrt živanē, görmijormusun šindi bunlar šu karšu-ki da'e aštēklarēnda ormandan önlerine bir güzel at čekažak, bunlar-da aman bu ne güzel hajvan deje tutmak isteježekler, halbu-ki at dejl žadē-dēr, bunlarēn dördünü birden tuttū gibi Kandeher padišahēna götürežek o-da bu dōrt živanē öldürežek-tir, onun için ālijorum, o gülen kuš jine kakhaha ederek bunun için ne ālijorsun ondan kolaj ne var, o önlerine čekan atē bir vurušta öldürürlerse kurtulurlar der. Öbür kuš jine durmajup ālar, jā ondan kurtuldular sōra öbür da'e aštēklarēnda jine önlerine bir fino köpeji čekažak, onu-da jine tutajēm deje saldēražaklar o-da žadē-dēr, jine

bunlaré tutunža padišaha götürežek-tir der, öbürü-de jine gülerek o-da bir güc šej-mi, onu bir vurušta öldürürlerse ondan-da kurtulurlar der jine güler. Öteki durmajup ālajarak hajdē bunlardan kurtulunsunlar, jā šezade sultan ile güvej girdi geže jatērken žadē onlarē jatā'ile beraber jine kapup götürežek-tir bunu ne japažaklar, onu-da vurup öldürdüklerinde jine žanlarēnē kurtarērlar der, sōra bunu išidüp sōzlejen taš olsun deje uçup giderler.

Lala kušlarēn bu sōzlerini dinledikte hemen ujujanlarē ujan dērup hajdēn gidelim der, onlar-da kalkup atlarēna binerek jola čēkarlar, gide gide o da'ē ašarlar, birde orman içinden bir at čēkup kišnejerek ojnajarak bunlarēn önüne gečer, šezade bunu görünže aman lala bu ne güzel hajvan aman bunu tutalēm dedikte lala šezadeje sen dur ben onu šindi tutarēm dejerek önüne gečer, hemen tutajēm deje jaklaštēnda kēlēžēnē sējērup bir kerre vurunža jere düşer, birde bakarlar-ki bir leš amma gören korkijor, šezade aman lalažēm bu nasl hajvan-meš deje korkar, lala šte gördün-mü öjle her gördün šeje saldērma dejüp jine bunlar giderler. Öbür da'ē aštēklarēnda jine önlerine bir fino köpeji čēkar, šezade aman lala bu ne güzel köpek šunu tutalēm dedikte lala sen dur ben šindi tutarēm dejerek köpeji tutmak için janēna jaklaštēkta hemen ona-da bir kēlēnž vurup gebertir, šezade bunun lešini görünže korkarak aman lalažēm deje kačažak jer arar, lala-da šte bunlar hep düşman dir, bōjle šejlere sakēn aldanma deje jine bunlar giderler. Gide gide günlerde bir gün kendi šehirlerine varup bunlarē gören padišaha žaber verirler, olun ile lalase beraber gelijorlar, padiša išidinže hemen olunu karšēlar, bojnuna sarēlup öper ožšar, evladžēm sen nerelede idin bu anedek ben senin jolunu bekledim fēlan deje oluna kavušur. Nejsē kēzē olana nihjā ederler, kērk gün kērk geže dūn japup bir geže güvej korlar; lala-da gündüzden her naslsa šezadenin güvej girežeji odaja saklanēr, geže olunža šezade güvej girer, bunlar kēz ile jatēr ujurlar, birde geže jar'sē tavan čatērdajarak ačēlēr, lala bakar-ki sankē odanēn tavanē evvelden-de jokmuš, birde bakar bir mefred jatā'n janēna iner amma gören üç günlük jola kaçar, ol kadar fena suretli-ki insan jüzüne bakamaz. Birde bunlarēn bašē użuna varup jatā'n jorganēnē üzerlerine čeker, jatā'n dört

uzundan tutup kaldêraža'ê zaman hemen olan këležüle bir kerre vurunža oraja jajêla kalêr, lala kimse dujmadan êekup gider oda-sênda jatêr. Birde sabâ olur, kêz ile olan ujanup jatâ'n janênda-ki leši görünže bunlar ol kadar korkar-ki korkularêndan dudaklarê patlar, nejse bunlar jorganê başlarêna êeküp jerlerinden kalkamazlar ; epejže vakit geêer, dêšardan kapuju vururlar daha kalkmadê-nêz-mê deje bunlarê çā'rêrlarsa-da onlar biz korkijoruz odada bir šej var dejinže bunlar kapuju kêrup içeri girerler, bu leši gördükleri gibi kaçarlar, en sōra padiša gelüp bakır-ki bir êfrêd ôlüsü jatijor, vaj ažeb bunu kim getirmiş deje sordukta vezirlerinden biri-de šezadenin lalajê êok sevâinden onu kêzkanup padišaha efendim bunu šezadenin lalası japmêš têr, ondan başka kim japažak elbet o jap-mêš-têr, êünkü šezadenin aldê sultan pek güzel oldü için šezade korkup ôlsün-de šu kêzê kendi almak için böyle japmêš-têr deje padišahê ênandêrêrlar, padiša hemen olanê çā'rêr, bunu sen neje japtên der-se-de lala aman padišahê ben bunu nasl japa bilirim, bundan benim řaberim jok-tur derse-de vezir padišahê epejže ênandêrdêndan padiša emr edüp šunun bojnunu vurun der. Bunu alêrlar bojnunu vurmā götürünže šezade padišaha aman šah babažêm lalamê öldürme, o benim düšmanêm dejl-dir, onun bana etti dostlü hiê kimse japa-maz, sōra bana-da jazêk edersin deje êok jalvarêrsa-da padiša hiê kabul etmez ; lala ôjle-de ôležêm ôjle-de, bari sôjlejim-de peêak ažêsê görmedense taš olup ôlejim dejerek beni biraz padišaha götürün ona sôjleježek lakêrdêm var der, bunlar lalajê padišaha götürürler, olan šezade ile sarajdan êektêklarê vakitten başlajup tâ o kušlarên âlajup gülerek sôjledikleri vakta kadar anladênža olan dizlerine kadar taš olur, padiša bunu görünže aman evladžêm artêk sôjleme šindi ênandêm dedise-de lala ej padišahê buraja kadar taš olduktan sōra artêk ben ne japajêm dejüp hepsini oldü gibi anlattêkta bütün-bütün taš olur. Padiša kendi kendine dövünür âlarsa-da ne japsên bir šej dir oldu, šezade-de kendini jerden jere vurarak âlar sêzlar, lalasıne alup bařêde bir türbe japtêrêr içine kor, kendi-de janê başênda oturur âlar, hiê karêsênên janêna fêlan bir jere gitmez, geže gündüz orada oturup âlar.

Aradan jedi sene geêer, bir gün šezade oturup dururken kapu

ačĕlarak ak sakallĕ bir pir iĕeri girer, ōlan bunu gŕunĝe bujrun babaĝĕm deĝe ajā kalkup elini ōper, pir ōlana ōlum ne iĕĕn ālijorsun dedikte ŝezade iŝi anladĕr, pir ā ōlum o pek kolaj biŝej dir, ŝezade aman babaĝĕm bunun kolajĕ ne ise bana sŕjle japajĕm, pir ōlum sen jedi jaŝĕnda bir ĕoĝuk bulup bunun ũzerinde keserek kanĕnĕ sũrersen bu taŝ erir, iĕinde-ki ōlĕ deĝl-dir deĝinĝe ōlan aman ben ŝindi jedi jaŝĕnda ĕoĝĕ neredede bulajĕm dedikte, mejerse ŝezade gũvej girdĕ geĝe karĕŝe gebe kalmĕŝ oldĕndan pirin dedĕ kadar bir ōlu varmĕŝ, pir ej ōlum senin o kadar ĕoĝĕn var-dĕr, ŝte onu kes der gider. Ŝezade hemen saraja koŝup ŝu benim ĕoĝĕmu veriniz deĝinĝe sarajdakiler-de aman ŝezade bu vakte kadar hiĕ dĕŝarĕ ĕĕkmadĕ idi, bu gũn bir keĝfi var deĝe hemen ĕoĝĕ geĝdirĕp kuŝadup ŝezadeje gũnderirler, getirdiklerinde getiren adamlarĕ savup ĕoĝĕ alarak o taŝĕn ũzerinde keser, kanĕnĕ jokardan aŝā sũrĕnĝe taŝ erir lalasĕ ĕĕkar, aman ŝezadem bu ĕoĝu'a niĕĕn kĕĝdĕn'z benim rahatĕm bunda pek ejĕdi der, ŝezade aman lalaĝĕm bŕjle jũz tane ĕoĝĕm olsa senin joluna feda ederim, tek sen sā ol derken pir jine gelir, gelin o'ullarĕm ben dua edejim siz-de amin deĝin bu ĕoĝĕ-da belki Allah diri eder dedikte pir dua edĕp lala ile ŝezade amin derler, ĕoĝĕn baŝĕnĕ jerine koĝarak pir elĕle sĕvazladĕkte ĕoĝuk-ta ũjkudan ũjanĕr gibi kalkar pir jine gider. Ŝezade ĕoĝĕnu kuĝā'na alup lalasilе beraber saraja giderler, birde padiŝa bunlarĕ gŕrdĕkte boĝunlarĕna sarĕlup vaj evladĝĕklarĕm deĝe sevinir, jeniden lalaja o kĕzĕ nikĝā edĕp ŝezade ile beraber ikisine-de kĕrk gũn kĕrk geĝe dũn japup gũvej korlar.

SAJTÓHIBÁK.

Lap	2,	sor	17 al.:	<i>aradēmē</i> helyett olv. <i>aradēmē</i>
"	4,	"	8 fel.:	<i>köz</i> <i>kör</i>
"	4,	"	10 al.:	<i>hožažēm</i> <i>hožažēm</i>
"	5,	"	18 "	<i>kjad</i> <i>kjād</i>
"	7,	"	9 fel.:	<i>sija</i> <i>biri sijā</i>
"	9,	"	16 "	<i>kaptē</i> <i>kaptē</i>
"	9,	"	7 al.:	<i>kapusēnē</i> <i>kapusunu</i>
"	10,	"	11 "	<i>anē</i> <i>anēn</i>
"	10,	"	10 "	<i>sözler sōjler</i> <i>sözler</i>
"	11,	"	16 fel.:	<i>ken dini</i> <i>kendini</i>
"	13,	"	9 al.:	<i>anlattē</i> <i>anlattē</i>
"	16,	"	9 "	<i>oldum</i> <i>oldun</i>
"	17,	"	4 fel.:	<i>halajē</i> <i>halajē</i>
"	17,	"	15 "	<i>šezadenēn</i> <i>šezadenin</i>
"	19,	"	16 al.:	<i>fēnla</i> <i>fēlan</i>
"	21,	"	10 "	<i>ōlu-san</i> <i>ōlu-sun</i>
"	26,	"	4 fel.:	<i>ažējarak</i> <i>ažijarak</i>
"	33,	"	15 al.:	<i>basēn-</i> <i>basēn-</i>
"	33,	"	9 "	<i>sojunu</i> <i>sojunur</i>
"	35,	"	16 fel.:	<i>čērmak</i> <i>čērmak</i>
"	36,	"	5 "	<i>ordunžē-</i> <i>odunžē-</i>
"	38,	"	5 "	<i>ō-da</i> <i>o-da</i>
"	39,	"	14 al.:	<i>kapuji</i> <i>kapuju</i>
"	39,	"	8 "	<i>dišarē</i> <i>dēšarē</i>
"	40,	"	7 "	<i>jüzünü-da</i> <i>jüzünü-de</i>
"	41,	"	2 fel.:	<i>χasēr</i> <i>hasēr</i>
"	41,	"	13 "	<i>išinde</i> <i>içinde</i>
"	42,	"	5 al.:	<i>bende</i> <i>ben-de</i>
"	43,	"	16 fel.:	<i>ala</i> <i>āla</i>
"	44,	"	7 al.:	<i>ajdēnlē</i> <i>ajdēnlē</i>
"	45,	"	16 fel.:	<i>elmasē</i> <i>elmazē</i>
"	49,	"	10 al.:	<i>zenžir</i> <i>zinžir</i>

Lap	54,	sor	1 fel.:	<i>berini</i> <i>birini</i>
"	57,	"	18 "	<i>žezane</i> <i>žezaně</i>
"	57,	"	10 al.:	<i>ašada</i> <i>ašāda</i>
"	67,	"	5 fel.:	<i>kendini</i> <i>kendisi</i>
"	69,	"	15 "	<i>seni</i> <i>senin</i>
"	69,	"	1 al.:	<i>dizgininden</i> <i>dizgininlen</i>
"	71,	"	15 "	<i>sāblaranē</i> <i>sāblarēna</i>
"	74,	"	13 fel.:	<i>verežek-tēr</i> <i>verežek-tir</i>
"	74,	"	9 al.:	<i>sandē</i> <i>sandē</i>
"	76,	"	16 fel.:	<i>mī</i> <i>mē</i>
"	77,	"	1 "	<i>jastē</i> <i>jastē</i>
"	77,	"	4 al.:	<i>tezeme</i> <i>tejmeme</i>
"	78,	"	15 fel.:	<i>deresini</i> <i>derisini</i>
"	80,	"	14 al.:	<i>jazdē</i> <i>jazdē</i>
"	82,	"	4 "	<i>tatarla-da</i> <i>tatarlar-da</i>
"	87,	"	7 fel.:	<i>gizlinežek</i> <i>gizlenežek</i>
"	95,	"	17 "	<i>viririz</i> <i>veririz</i>
"	100,	"	1 "	<i>getirir-</i> <i>getir-</i>
"	110,	"	16 al.:	<i>getirip</i> <i>getirüp</i>
"	111,	"	7 "	<i>balkar</i> <i>kalkar</i>
"	113,	"	13 "	<i>endirir</i> <i>indirir</i>
"	115,	"	8 fel.:	<i>gürürmüš</i> <i>görürmüš</i>
"	116,	"	15 al.:	<i>Üč</i> <i>Üč</i>
"	120,	"	5 fel.:	<i>köpejim</i> <i>köpejin</i>
"	123,	"	7 "	<i>merhem</i> <i>melhem</i>
"	133,	"	13 "	<i>saumak</i> <i>savmak</i>
"	134,	"	9 al.:	<i>jolladē</i> <i>jolladē</i>
"	135,	"	16 fel.:	<i>kēr</i> <i>kēr</i>
"	135,	"	17 "	<i>utu</i> <i>kutu</i>
"	135,	"	17 "	<i>böžejik</i> <i>böžeji</i>
"	138,	"	2 al.:	<i>kar</i> <i>karē</i>
"	143,	"	5 fel.:	<i>hem-de</i> <i>hem-de</i>
"	143,	"	15 al.:	<i>feslijenžē</i> <i>feslijenži</i>
"	144,	"	6 "	<i>suladēnē</i> <i>suladēnē</i>
"	148,	"	10 fel.:	<i>getirip</i> <i>getirüp</i>
"	155,	"	7 fel.:	<i>viririm</i> <i>veririm</i>
"	157,	"	18 "	<i>anēnda</i> <i>anēn-da</i>
"	160,	"	5 "	<i>kēšē</i> <i>kiši</i>

Lap 164,	sor	1 al.:	<i>kěz</i> <i>kěz</i>
" 189,	" 17 "	"	<i>kendini-</i> <i>kendine-</i>
" 191,	" 1 "	"	<i>atelup</i> <i>atélup</i>
" 204,	" 16 "	"	<i>irüp</i> <i>icüp</i>
" 204,	" 16 "	"	<i>barda'e</i> <i>barda'e</i>
" 208,	" 3 "	"	<i>ažeb</i> <i>ažeb</i>
" 209,	" 9 "	"	<i>aldé</i> <i>aldé</i>
" 210,	" 15 fel.:		<i>gündü z</i> <i>gündüz</i>
" 212,	" 15 al.:		<i>islamin</i> <i>islamên</i>
" 215,	" 9 "	"	<i>fenalik</i> <i>fenalèk</i>
" 217,	" 15 "	"	<i>göreméz-mi-jiz</i> <i>göremezmijiz</i>
" 220,	" 5 "	"	<i>sékeldé</i> <i>sékeldé</i>
" 221,	" 1 "	"	<i>eeji</i> <i>eji</i>
" 223,	" 5 fel.:		<i>vardémézda</i> <i>vardémézda</i>
" 227,	" 14 "	"	<i>gürdüklerinde</i> <i>gördüklerinde</i>
" 228,	" 14 "	"	<i>kardásénéz</i> <i>kardásénézé</i>
" 229,	" 10 "	"	<i>ārsézlék</i> <i>arsézlék</i>
" 230,	" 17 al.:		<i>kekim</i> <i>hekim</i>
" 237,	" 15 "	"	<i>sindi</i> <i>šindi</i>
" 245,	" 9 "	"	<i>ujarlar</i> <i>ujurlar</i>
" 251,	" 18 "	"	<i>ólana</i> <i>ólan</i>
" 257,	" 11 "	"	<i>kojrūna</i> <i>kujrūna</i>
" 258,	" 7 fel.:		<i>gidežēnin</i> <i>gidežēni</i>
" 263,	" 16 "	"	<i>ónu da</i> <i>ónu-da</i>
" 264,	" 13 al.:		<i>sanžé</i> <i>sanžé</i>
" 265,	" 12 fel.:		<i>kélēna</i> <i>kélēna</i>
" 267,	" 10 "	"	<i>Elmažé</i> <i>Elmažé</i>
" 270,	" 16 al.:		<i>jelané</i> <i>jélané</i>
" 282,	" 11 fel.:		<i>elmaji</i> <i>elmajé</i>
" 283,	" 12 al.:		<i>kangēnéz</i> <i>hangēnéz</i>
" 284,	" 3 fel.:		<i>šajet</i> <i>šajed</i>
" 285,	" 9 al.:		<i>sālē-</i> <i>sālē-</i>
" 293,	" 9 fel.:		<i>kič</i> <i>hič</i>
" 294,	" 11 "	"	<i>gözlersné</i> <i>gözlerini</i>
" 298,	" 17 "	"	<i>buna</i> <i>bunu</i>
" 311,	" 9 al.:		<i>birlikteje</i> <i>birlikte</i>
" 312,	" 2 fel.:		<i>ah ah</i> <i>ah vah</i>

TARTALOM-MUTATÓ.

	Lap
1. A bűvös rózsza	1
2. Szél-ördög	6
3. A negyven peri (tündér)	15
4. A három királyfi (Meram sah és Száde szultán)	17
5. A három peri fürdője	23
6. A három peri	25
7. A gyémánt Anka madár és a kopaszfejű	29
8. A favágó	35
9. A nevető meg a síró alma	37
10. A favágó meg a három lánya	42
11. Ahmed királyfi	44
12. A bűvös tű (Gránát király-kisasszony)	52
13. A féleszű (varázssasztal, varázsmalom, varázsbót)	56
14. Az arab peri	61
15. A negyven királyfi (Csampalak-dev)	65
16. A juhász fiú	71
17. A hal-peri	75
18. A táltos ló (Kamer taj)	78
19. A két király-testvér	84
20. A féleszű (varázssapka, korbács, szőnyeg)	89
21. A hétfejű sárkány	93
22. A három királyfi és az ördögfiak	98
23. A ló-ördög	103
24. A három narancs-peri	106
25. A király-kisasszony	113
26. A bej-leány	117
27. A ló-fiú meg az ördögfiak	121
28. A kopaszfejű	133
29. Az aranyhajú gyermekek	136
30. A bazsalyikomos lány	143
31. Torlak bej	145
32. Misk-amber királyfi	150
33. A madár-peri	153
34. A pir-ember (Szinemi városa)	156

	Lap
35. A perik padisája	159
36. A szabó leánya	164
37. A kígyó-királyfi és a seprőkészítő	167
38. Jemen királyfi	170
39. A világszép szultán-lány	172
40. Dilalem tündérkertje	180
41. A kopaszfejű és a dervis-ördögök	186
42. A szegény meg a gazdag testvér	191
43. A türelem-kő és a türelem-kés	193
44. A sárkány-királyfi	195
45. Juszuf sah és az ördög-anya	200
46. A szegény asszony meg a leánya	205
47. A tündér lovak	207
48. A tök-kisasszony	210
49. Rózsa szépe	212
50. A vén boszorkány	216
51. A peri-királyfi	219
52. A két testvér	222
53. Az özike-királyfi	226
54. A jós-asszony és a három lány-testvér	229
55. A két vezérfiú	232
56. A kígyó-királyfi és a kopaszfejű	241
57. A hárem-szolgáló	244
58. A boszorkánypalota és Rót sah	249
59. Az arab szolgáló	255
60. A szép helva-áruló fiú	257
61. A varju-peri és a perik szultánja	262
62. Almácska és a három peri	265
63. A kígyó-peri és a varázstükör	269
64. Kirez bej és varázsgyűrűje	275
65. A hamufiú és az ördög	279
66. Csinimácsin szultán-kisasszonya	287
67. Rózsa-kisasszony	291
68. A fésűs lánya és az imám	294
69. A két árva	297
70. A dev-királyné	300
71. Oszmán bej és oroszánjai	304
72. A bűvös lakat	310
73. A virágkészítő asszony	311
74. Kandehar szultán-kisasszonya	317

A M. T. AKADÉMIA NYELVÉSZETI KIADÁSAI.

NYELVTUDOMÁNYI KÖZLEMÉNYEK. Kiadja a M. T. Akadémia Nyelvtudományi Bizottsága. Szerkeszti Hunfalvy Pál, I—XIV. köt.; szerkeszti Budenz József, XV—XX. köt. 1862—1886. Ára kötetenként II—X-ig 1 fjt 50 kr., XI-től fogva 3 fjt.

NYELVEMLÉKTÁR. Régi Magyar Codexek és Nyomtatványok. Kiadja a M. Tud. Akadémia Nyelvtudományi Bizottsága. Szerkesztik: Budenz József, Szarvas Gábor és Szilády Áron. 1874—86. 8-adrét.
I. kötet. Bécsi Codex. Münchener Cod. Közzéteszi: Volf Gy.
II. kötet. Weszprémi C. Peer C. Winkler C. Sándor C. Gyöngyösi C. Thewrewk C. Kriza C. Bod C. Közzéteszi: Volf Gy.
III. kötet. Nagyszombati C. Szent Domonkos C. Virginia C. Közzéteszik: Komáromy L. és Király P.
IV. V. kötet. Érdy C. Közzéteszi Volf Gy.
VI. kötet. Tihanyi C. Kazinczy Codex. Horvát Codex. — VII. kötet. Ehrenfeld Cod. Simor C. Cornides C. Sz. Krisztina élete. Vitkóvícs C. Lányi C. — VIII. kötet. Sz. Margit élete. Példák könyve. A sz. apostoloknak méltóságáról. Apor C. Kulesár C. — XI. kötet. Debreczeni C. Gömör C. — XII. kötet. Döbrentei C. Gömör C. — XIII. kötet. Fesztetics Cod. Pozsonyi C. Keszthelyi C. Miskolczi töredék. — Közzéteszi Volf Gy. Ára kötetenként 2 fjt.

RÉGI MAGYAR KÖLTÖK TÁRA. (Corpus poetarum.) Szerkeszti Szilády Áron. I. kötet: Középkori magyar költői maradványok 1877. II.—V. kötet: XVI. századbeli magyar költök 1880—86. Ára kötetenként 2 fjt.

CODEX CUMANICUS bibliothecae ad templum Divi Marci Venetiarum. Jegyzetekkel s glossariumokkal kiadta Kun Géza. 1880. N. 8-rét. Ára 5 fjt.

UGOR FÜZETEK. Adalékok az ugor nyelvek ismeretéhez és összehasonlításához. I. szám. Genetz A. Orosz-lapp nyelvmutatványok. 1879. Ára 60 kr.
II. sz. Zürjén nyelvmutatványok. Közl. Budenz J. s Halász I. 1883. Ára 60 kr.
III. szám. Halász I. Svéd-lapp nyelvtan és olvasmányok 1881. Ára 60 kr.
IV. szám. Máté evangélioma moksa-mordvin nyelven. Tyumenyev fordításából közölte Budenz J. 1881. Ára 60 kr.
V. szám. Munkácsi Bernát. Votják nyelvmutatványok és nyelvtanulmányok I. 1884. Ára 60 kr.
VII. szám. Halász Ignác. Svéd-lapp nyelv. I. Lule- és Pite-lappmári nyelvmutatványok és szótár 1885. Ára 1 fjt 20 kr.
VIII. szám. Halász Ignác. Svéd-lapp nyelv. II. Jemtlandi lapp nyelvmutatványok. 1886. Ára 60 kr.

(Különnyomatok a «Nyelvtud. Közlemények»-ből.)

RÉGI MAGYAR NYELVÉSZEK Erdősitől Tsétsiig. (Corpus Grammaticorum linguae Hungaricae veterum.) Kiadta Toldy F. 1866. Ára 2 fjt.

REGULY ANTAL HAGYOMÁNYAI. A Vogul föld és nép. Kidolgozta Hunfalvy Pál 1864. Ára 2 fjt.

- MAGYAR-UGOR ÖSSZEHASONLÍTÓ SZÓTÁR. Irta Budenz J. 1873—81. Ára 5 frt.
- A MAGYAR IGEIDŐK. Irta Szarvas Gábor 1872. Ára 1 frt.
- A HELYES MAGYARSÁG ELVEI. Irta P. Thewrewk Emil. 1873. Ára 1 frt.
- A MAGYAR NYELVUJÍTÁS óta divatba jött idegen és hibás szólások bírálata. Irta Imre Sándor. 1873. Ára 1 frt.
- KALEVALA. A finnek nemzeti eposza. Fordította Barna Ferd. Ára 1 frt.
- SIMONYI ZS. A magyar kötőszók, egyuttal az összetett mondat elmélete. I. kötet. (A mellérendelő kötőszók.) 1881. Ára 1 frt 20 kr.
II. III. köt. (Az alárendelő kötőszók) 1882—83. Ára 2 frt 40 kr.
- KAZÁNI-TATÁR NYELVTANULMÁNYOK. Irta Sz. Bálint Gábor. I. füzet. Kazáni-tatár szövegek. 1875. II. füzet. Kazáni-tatár szótár 1876. III. füzet. Kazáni-tatár nyelvtan 1877. Egy-egy füzetnek ára . . 1 frt.
- ÉRTEKEZÉSEK A NYELV- ÉS SZÉPTUDOMÁNYOK KÖRÉBŐL. Kiadja a M. T. Akad. Az I. oszt. rendeletéből szerk. Gyulai Pál, osztálytitkár. I—VIII. köt. 1867—1880. Ára 20 frt 20 kr. — IX. köt. (1—12 sz.) 1882. Ára 3 frt 20 kr. — X. köt. (1—13 sz.) 1882. Ára 4 frt. — XI. köt. (1—12. sz.) 1883. Ára 3 frt 70 kr. — XII. köt. (1—12. sz.) 1885. Ára 4 frt 60 kr. — XIII. kötet. (1—10. sz.) 1886—87. Ára 3 frt.
- SZINNYEI JÓZSEF. Finn-magyar szótár 1884. Ára 3 frt.
- AZ UGOR NYELVEK ÖSSZEHASONLÍTÓ ALAKTANA. Irta Budenz J. Első füzet: Igeképzés. 1884. (Különnyomat a Nyelvt. Közl.-ből.) Ára 1 frt.
- A PHONETIKA ELEMEL, különös tekintettel a magyar nyelvre. Irta Balassa József dr. 1886. Ára 70 kr.
- VOTJÁK NÉPKÖLTÉSZETI HAGYOMÁNYOK. Gyűjtötte és fordította dr. Munkácsi Bernát 1887. Ára 2 frt.

